Lagano hya

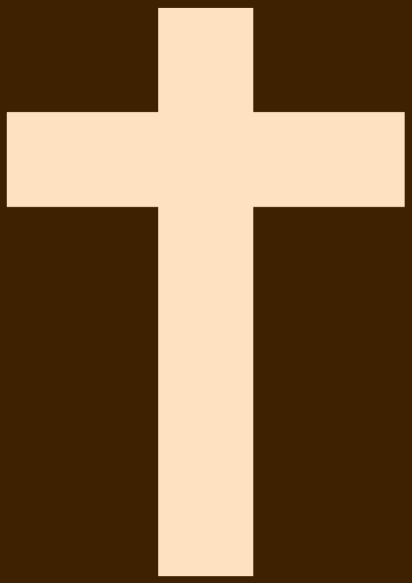

The New Testament in the Zigua language of Tanzania

Lagano hya
The New Testament in the Zigua language of Tanzania

copyright © 2014 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Zigua

Contributor: The Word For The World

Zigua & The New Testament in Zigua

This translation, published by The Word for the World Bible Translators and Pioneer Bible Translators, was published in 2014.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact The Word for the World Bible Translators at www.twftw.org.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
3de16edb-af58-5e1e-a052-fe27295c9b15

Contents

MATAYO 1
MAKO 46
LUKA 76
YOHANA 126
NTENDWA 162
WALUMI 206
WAKOLINTO 226
2WAKOLINTO 245
WAGALATIYA 258
WAEFESO 266
WAFILIPI 273
WAKOLOSAI 279
1WASESALONIKE 284
2WASESALONIKE 289
1 TIMOSEO 292
2 TIMOSEO 298
TITO 302
FILEMONI 305
WAEBULANIYA 307
YAKOBO 323
1PETULO 329
2 PETULO 335
1YOHANA 339
2 YOHANA 345
3 YOHANA 346
YUDA 348
UGUBULO 350

MBULI YEDI IWANDIKWE NI MATAYO

ULONGOZI

Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo ni imwenga mwe vitabu vine mwe Lagano hya dikulavyanya wikazi wa Yesu Kulisito. Chila chimwenga mwe ivyo chetangwa “Injili,” nuko kugamba “Mbuli Yedi.” Vyawandikagwa hadya Yesu abanikaga ni Matayo na Mako na Luka na Yohana. Wawandisi hawamanyize chindedi zuwa idyo Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo, mna vyadahika chipindi cha mihilimo milongo mtandatu AD. Naho, hantu awandikile hahamanyike, mna mafani yawandikagwa uko Palesitina naho mafani hata mo mzi wa Yelusalemu.

Mwandisi ni Matayo, uyo endaga mchisanya ushulu henati kwitangwa kutenda mwanampina wakwe. Naho kamanyika kwa zina dya Mlawi. Matayo endaga yumwenga mwa wadya wasigilwa mlongo na waidi awandikaga kwa vilongozi wa Wayahudi. Vino vyawoneka pwilili mwe mihilimo 60 ikalanga mawandiko ya Lagano dya kale. Kaunga alagise kugamba Yesu nendile nuyo Masiya, mkombolwa asagulwe ni Chohile uyo alavyagwa mo uwoni. Naho Matayo awandikaga vintu vilozize mo Useuta wa Chohile. Wayahudi nendile wakagoja masiya kutenda seuta wa siasa za chiseuta. Matayo akaulisaga kwa ujihi vikuhigana mwe uzumizi kwa kutambalisa useuta wa Muye wa Chohile.

Mbuli Yedi iwandikwe ni Matayo ni kitabu chedi kwa kukongela mwe Lagano hya kwaviya vyose vyalanga Lagano dya kale. Dyalunganya mwe malagano maidi. Wasomile naho nawakafanyanya kugamba Matayo akajeza kutimiliza mliganyo wa vitabu viwandikwe ni Musa, ivyo vyendaga vitabu vishano vya nkongo vya Lagano dya kale. Yesu kalonga ko lugulu (Mat 5-7) yadaha kuliganywa na kulavigwa sigilizi za Chohile kwa Musa (Kumbukumbu ya tolati 19; 3-23; 33).

Vimndani

Matayo kakonga Mbuli Yedi kwa kuwagambila mwe kwelekwa kwa Yesu Kulisito na nkongelo ye ndima yakwe 1-4.

Vikaheza Matayo atambalisa indima ya Yesu na mahinyo yalozize mwe 5-25.

Mo udumo Matayo alonga mwalo mjima wa Yesu na ndima yakwe na kubanika na kuyuka kwakwe (26-28).

Lukolo lwa Yesu Kulisito
Luka 3:23-38

1 Luno ni ludongo lwa lukolo
lwa Yesu Kulisito, lukolo lwa Daudi,
endaga mlukolo ywa Bulahimu.
2 Bulahimu amwelekaga Isaka,
Isaka amweleka Yakobo, Yakobo
amweleka Yuda na walukolo
wakwe.
3 Yuda amwelekaga Pelesi na
Zela mami yawo ni Tamali, Pelesi amweleka Hesiloni, Hesiloni
amwelekaga Alamu.
4 Alamu amwelekaga Aminadabu,
Aminadabu amweleka Nashoni,
Nashoni amweleka Salimoni.
5 Salimoni amwelekaga Boazi,
nine nani Lahabu, Boazi amweleka
Obedi mami yakwe nani Lutu, Obedi
amwelekaga Yese.
6 Yese awelekaga Seuta Daudi,
Daudi amweleka Sulemani, nine
nani mkaza Uliya.
7 Sulemani amwelekaga Lehoboamu,
Lehoboamu amweleka Abiya, Abiya
amweleka Asa.
8 Asa amwelekaga Yehoshafati,
Yehoshafati amweleka Yolamu,
Yolamu amweleka Uziya.
9 Uziya amwelekaga Yosamu,
Yosamu amweleka Ahazi, Ahazi
amweleka Hezekiya.
10 Hezekiya amwelekaga Manase,
Manase amweleka Amoni, Amoni
amweleka Yosiya.

11 Yosiya amwelekaga Yekoniya na
walukolo weyawe.
Chipindi chiya Wayahudi
wasamizizagwa Babeli.
12 Umo weze waguhigwe mateka
uko Babeli, Yekoniya amwelekaga
Shealitieli,
Shealitieli amweleka Zelubabeli.
13 Zelubabeli amwelekaga Abi-
hudi, Abihudi amweleka Eliakimu,
Eliakimu amweleka Azoli.
14 Azoli amwelekaga Sadoki,
Sadoki amweleka Akimu, Akimu
amweleka Eliudi.
15 Eliudi amwelekaga Eleazali,
Eleazali amweleka Matani, Matani
amweleka Yakobo.
16 Yakobo amwelekaga Yusufu,
Yusufu nani mgosi ywa Maliyamu
nine dya Yesu akwitangwa Kulisito.
17 Ivyo nakuna vyeleko mlongo na
mine, kukongela Bulahimu kubula
Daudi, na vyeleko mlongo na mine,
kukongela Daudi kubula mo usami
kwita Babeli, na vyeleko mlongo
na mine, ni kukongela hadya
waguhigwe utumwa kubula mwe
chipindi cha Kulisito Mkombola.

Kwelekwa kwa Yesu Kulisito
Luka 2:1-7

18 Vino nivyo elekagwa Yesu
Kulisito, Maliyamu nine dya Yesu
nakalombwa ni Yusufu. Mna
umo hawenati kusolana, Maliyamu
nakawoneka ana nda kwa udahi
wa Muye Ukukile. 19 Kwaviya
Yusufu nakaoneka ywedi haungile
kumjela soni Maliyamu mwa wantu,
elo nakaunga amwase chinyele.
20 Umo achei akafanyanya imbuli
iyo, mndima ywa kwembingu
ywa Zumbe amlaila mwe sozi
amgamba, “Yusufu mwana Daudi,
usekogoha kumguha Maliyamu
atende mkaziwo, kwaviya kenula
nda kwa udahi wa Muye Ukukile.
21 Nefungule mwana ywa chilume,
nawe naumwitange Yesu, kwaviya
uyo nuyo akunga awakombole
wantu wakwe mwa masa yawo.”
22 Ivyo yano yose nayalaila chani
uchinte udya ulosi Zumbe alongaga
kujinkila kwa muwoni.
23 “Chigoli nenule nda nakutenda
na mwana chilume, naye netangwe
Imanueli” nuko kugamba, “Chohile
ehamwenga na suwe.”
24 Ivyo Yusufu eze asetuke mwe
zintongo, adamanya saviya agam-
bilwe ni mndima ywa kwembingu
ywa Zumbe amguha Maliyamu
mkaziwe. 25 Mna hagonile naye,
kubula Maliyamu efungula mwana
chilume, Yusufu amwinka zina dya
Yesu.

2

Watalamke kulaila ulailo wa zuwa

1 Yesu elekagwa mo mzi wa
Beselehemu uko Yudeya, mwe
chipindi umo Helode endaga Seuta.
Vikaheza, wantu wamanyi wa
ntondo weza wakalaila ntendele
yo ulailo wa zuwa wa Yelusalemu,
2 niyo wauza, “Ekuhi umwana
elekwe, akunga atende Seuta ywa
Wayahudi? Chiwona ntondo yakwe
umo ikalaila ko ulailo we dizuwa,
ivyo chiza kumvikila.”
3 Seuta Helode eze eve ayo,
engilwa ni chinyulu, hamwenga
na chila yumwenga wo mzi wa
Yelusalemu. 4 Awetanga wakulu wa
walavyantambiko wose hamwenga
na wahinyi wa Sigilizi na kuwauza,
“Kulisito Mkombola nelekwe kuhi?”
5 Wahitula, Nelekwe mo mzi wa
Beselehemu, uko Yudeya. Vino
nivyo alongile, muwoni
6 Beselehemu mwe isi ya Yuda,
Weye hwi wa udumo mgati mo ulon-
gozi wa Yuda,
kwaviya nalawe chilongozi mwako
naalongoze wantu wangu wa Izu-
laeli.
7 Vikaheza Helode awetanga wa-
manyi wa ntondo wajeni walaile ko
ulailo we dizuwa ko mdugano wa
chinyele nakubunkula chipindi cha
chindedi chilaile intondo. 8 Niyo
awasigila waite Beselehemu kwa
sigilizi zino, “Hitani mkalonde vyedi
mwana alekwe, aho namumwone,
mwize mnigambile, chani nami
hamvikile.”

9 Weze waheze kumwiva Seuta,
watoza sila waita, ntondo nayo wai-
wonaga ko ulailo we dizuwa yawa-
longoza hadya eli umwana. 10 Weze
waiwone intondo, niyo weleleswa.
11 Wengila mwe nyumba, weze
wamwone umwana hamwenga na
mamiyakwe Maliyamu, wafika madi
kumvikila. Walavya majeleko yawo
na kumwinka, zahabu, mavuta ya
yombe kulu yakwitangwa mane-
mane na uvumba.
12 Niyo wauya kwe kaya yawo kwa
sila ntuhu, kwaviya Chohile awa-
fundaga mwe sozi wasekuya kwa
Helode.

Kunyilikila Misili.

13 Weze wahalawe mndima ywa
kwembingu ywa Zumbe amlaila
Yusufu mwe sozi nakumgamba,
“Helode namlonde umwana chani
amkome. Ivyo halaweni, mguhe
umwana hamwenga na mamiyakwe
mnyilikile Misili, mwikale uko
kubula hadya hunga hugambile
uhalawe.”
14 Ivyo ahalawa, amguha umwana
hamwenga na mamiyakwe nechilo
na kwita Misili, 15 hantu ekalaga
kubula mo kubanika kwa Helode.
Vino vyadamanyikaga saviya
Zumbe alongaga kujinkila mu-
woni vilaila chindedi, “Simwitanga
Mwanangu kulaila Misili.”

Kukomwa kwa wana.

16 Helode eze abunkule kugamba
wajeni walaile ko ulailo we
dizuwa wamzunguluka, kengilwa ni
maya. Alavya sigilizi za kukoma
wana chilume mwe Beselehemu
hamwenga na we mjihi wata
mihilimo midi na wadodo wawo.
Vino vyadamanyikaga kutimilana
na viya amanyaga kwa awajeni
mwe chipindi che ntondo yalailaga.
17 Naho uwoni wa muwoni
Yelemiya wachintaga saviya alon-
gaga,
18 “Izwi diivika kulaila uko Lama,
ndilo ya usungu na malombolezo,
Laheli akuwaila wanawe,
haungile kuhembelezwa,
kwaviya nendile wabanika.”

Kuya kulaila Misili

19 Helode eze abanike mndima
ywa kwembingu ywa Zumbe
amwizila Yusufu mwe sozi uko
Misili, 20 na kumgamba, “Halawe,
mguhe umwana hamwenga na
mamiyakwe mfose muye mwe
isi ya Izulaeli, kwaviya wadya
nawakaunga wamkome umwana
wabanika.” 21 Elo Yusufu ahalawa,
amguha umwana hamwenga na
mamiyakwe, wafosa wauya Izulaeli.
22 Mna Yusufu eze eve kugamba
Alikelayo nendile akalongoza hantu
ha tatiyakwe Helode saviya zumbe
ywa Yudeya, nakogoha kwita uko.
Enkagwa sigilizi mwe sozi, ivyo aita
mwe si ya Galilaya. 23 Kaita kwikala
mwe mzi ukwitangwa Nazaleti. Ivyo
viya wawoni walongaga vilaila, “Ne-
tangwe Mntu ywa Nazaleti.”

3

*Kulonga kwa Yohana Mta kuba-
tiza*

*Mako 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana
1:19-28*

1 Mazuwa ayo Yohana Mta ku-
batiza alaila kwe nyika ya Yudeya
na kukonga kulonga. 2 Agamba,
“Kweileni masa yenyu, kwaviya
Useuta wa kwembingu wi hajihi!”
3 Yohana nuyo mntu alongagwa ni
muwoni Isaya akagamba,
“Izwi dya mntu aguta kwe nyika,
‘Malanyani sila ya Zumbe,
chulusani sila zose akunga ajinkile!’
”
4 Suche za Yohana zadamanyagwa
kwa mazoya ya ngamiya, mwe
chigudi chakwe avalaga msipi
udamanywe kwa nchingo. Nkande
yakwe nani sije na uchi. 5 Elo
wantu kulaila ntendele zose za
Yudeya wambasaga Yohana kulaila
Yelusalemu na kolongo dyose dyo
mto Yolodani. 6 Weze weile amasa
yawo, niyo awabatiza mo mto
Yolodani.
7 Yohana eze awone Mafalisayo na
Masadukayo walozize wakeza chani
awabatize, awagamba, “Nyuwe
welekwa wa nyoka! Ni yuhi

awagambileni mwadaha mwenege nkanto ya Chohile akunga aigale kwenyu? 8 Elo lagisani kwa ntendwa zedi kugamba mweila masa yenyu. 9 Naho msekufanyanya kugamba mwadaha mwegombele mkagamba Bulahimu ni tati yetu. Nawagambilani kugamba Chohile adaha kuguha mayuwe yano nakuyatenda welekwa wa Bulahimu! 10 Hoya imalanywa kale kukanta masina ye miti, chila mti haukweleka matunda yedi naukantwe na kudulwa mo moto. 11 Miye nawabatizani kwa mazi kulagisa kugamba mweila masa, yudya neze umo haheza miye nawabatizeni kwa Muye Ukukile na kwa moto. Ni mkulu kujinka miye, naho sikuwagila kwinula vilatu vyakwe. 12 Ana lungo mo mkono wakwe kuhetela nkande zoseni. Ngano yakwe naike mwe digulu, mna mahofya nayoke mo moto haukusila."

Ubatizo wa Yesu
Mako 1:9-11; Luka 3:21-22

13 Chipindi icho Yesu niyo eza kulaila Galilaya kubula mo mto wa Yolodani chani abatizwe ni Yohana. 14 Mna Yohana nakonga amchinde akamgamba, "Miye nuyo hungwa nibatize niweye," "mna kwiza kwangu!"

15 Mna Yesu amhitula, "Leka vitende ivyo haluse. Mwe isila ino nachidamanye vyoseni viwoneke vyedi kwa Chohile." Ivyo Yohana azumila.

16 Aho Yesu eze abatizwe, afosa mwa mazi. Niyo imbingu yagubuka, na kuwona Muye wa Chohile ukasela saviya suwamanga nakumlangaza. 17 Niyo izwi dyalonga kulaila kwe imbingu, "Yuno nuyo mwanangu akuniwagila hungisa."

4

Kujezwa kwa Yesu
Mako 1:12-13; Luka 4:1-13

1 Yesu niyo alongozwa ni Muye Ukukile kwe nyika chani ajezwe ni Mwavu. 2 Eze afunge kudya kwa mazuwa milongo mine chilo na msi, Yesu niyo alumwa nisala. 3 Niyo Mwavu ambasa nakumgamba, "Uneva wi mwana Chohile, yahitwile mayuwe yano yatende migate."

4 Mna Yesu ahitula, "Mawandiko Yakukile yagamba, 'Wantu hawakudaha kwikala kwa migate iyodu, mna kwa chila ulosi Chohile akulonga.' "

5 Niyo Mwavu amwigala Yesu Yelusalemu, Mzi Ukukile, amwika kulanga ko lunenengwe lwe Nyumba nkulu ya Chohile, 6 nakumgamba, "Uneva chindedi wi Mwana Chohile, kwedule hasi, kwaviya mawandiko yagamba.

'Chohile nawasigile wandima wa
kwembingu wakwe,
nawakutoze na mikono yawo,
chani usekwekobadisa mwe yuwe
iviga vyako.' "

7 Yesu ahitula, "Mna mawandiko Yakukile naho yagamba, 'Usekumjeza Zumbe Chohile ywako.' "

8 Niyo Mwavu amguha Yesu, amwigala mwe lugulu lutali vidala nakumlagisa useuta wose we isi na ukulu wakwe. 9 Mwavu agamba, "Vino vyoseni nahwinke uneva unafika madi univikile."

10 Yesu niyo ahitula, Shetani halawe! Mawandiko Yakukile yagamba, Mvikile Zumbe Chohile ywako naho msankanile uyodu!

11 Niyo Mwavu amleka Yesu, wandima wa kwembingu niyo weza kumwambiza.

Yesu akonga ndima yakwe uko Galilaya
Mako 1:14-15; Luka 4:14-15

12 Yesu eze eve kugamba Yohana Mta kubatiza kajelwa mndani, aita Galilaya. 13 Hekale Nazaleti, mna kaita Kapelinaumu, mzi wi hankanda he diziwa dya Galilaya, mwe si ya Zabuloni na Nafutali. 14 Uwoni wa muwoni Isaya alongaga uchinta.

15 "Isi ya Zabuloni hamwenga ne isi
ya Nafutali,

mwe isila ikwita kwe bahali, kwe
ntendele ntuhu yo mto Yolo-
dani,
Galilaya, si ya sawo Wayahudi!
16 Wantu wakwikala mwe chiza
nawawone ulangazi mkulu.
Mwe wadya wakwikala mwe isi ya
chiza ya file
ulangazi naulangaze.”
17 Kukongela aho Yesu kakonga
kulonga ulosi wakwe, “Kweileni
masa yenyu, kwaviya Useuta wa
kwembingu wi hajihi!”

Yesu etanga walowa samaki wane
Mako 1:16-20; Luka 5:1-11

18 Umo Yesu akajinka mnkanda
mwe diziwa dya Galilaya, awona
walukolo waidi walowa samaki,
Simoni akwitangwa Petulo na
mlukolo ywakwe akwitangwa An-
duleya, wakalowa samaki mwe
diziwa na lwavu. 19 Yesu awagamba,
“Nitimilani, naniwahinye mtende
walowa wantu.” 20 Aho waleka
izinyavu zawo wamtimila.
21 Eze ajende jende awawona
walukolo watuhu waidi, Yakobo na
Yohana, wana wa Zebedayo. Nawe
mwe ngalawa na tati yawo Zebe-
dayo, wakasuma nyavu zawo vyedi.
Yesu awetanga, 22 aho wayasa in-
galawa hamwenga na tati yawo,
wamtimila.

Yesu Ahinya na kuhonya
Luka 6:17-19

23 Yesu aita mwe isi yose ya
Galilaya, akahinya mwe nyumba
ya Chiyahudi ya kuvikila, akalonga
Mbuli Yedi yo Useuta wa Chohile,
na kuhonya wantu wata manyonje
yesimile. 24 Mbuli zakwe zizagala
mwe isi yose ya Siliya, ivyo wantu
wamwigaila wadya woseni na
wakahuma, wa kuhuma manyonje
yesimile na masulumizo, wantu
wata mpepo, na wata chifutu
hamwenga na wantu waholomale.
Yesu naye kawahonya woseni.
25 Fyo kulu dimtimila kulaila
Galilaya na Dekapoli si ina mizi
mlongo, kulaila Yelusalemu, Yudeya
hamwenga ne isi mwe ntendele
ntuhu yo mto wa Yolodani.

5

Mahinyo ko lugulu

1 Yesu eze awone fyo dya wantu
niyo akwela kwe lugulu, uko niyo
ekala hasi. Wanampina wakwe
wambasa, 2 niyo akonga kuwahinya.

Chinyemi cha chindedi
Luka 6:20-23

3 Nawajimbikwe wadya wachiwa
wa chimuye wakumsinya
Chohile,
Useuta wa kwembingu ni wawo!
4 Nawajimbikwe wadya wata
chinyulu,
kwaviya Chohile nawafile mbazi!
5 Wajimbikwe ni wahoile,
kwaviya nawalisi isi!
6 Chinyemi ni kwa wadya wakungisa
kudamanya yawoneke yedi
kwa Chohile,
Chohile naweguse!
7 Chinyemi ni kwa wadya wakufila
mbazi watuhu,
Chohile nawajimbike!
8 Chinyemi ni kwa wadya wata moyo
ulenguke,
nawamwone Chohile!
9 Chinyemi china waivanyi, kwaviya
nawetangwe wana wa
Chohile.
10 Ujimbiko ni kwa wadya wakwi-
hizwa
kwachausa cha kuwoneka wedi,
kwaviya useuta kwembingu ni
wawo.
11 “Mjimbikwa nyuwe chipindi
wantu wakawahulutani na kuwa-
sulumizani na kuwalongani vihiye
kwa chausa changu. 12 Mtende
na chinyemi na kubweda, kwaviya
mwikiwa ntunyo nkulu kwembingu.
Vino nivyo wawoni wekalaga umo
nyuwe hamwinati kusulumizwa.

Munyu na Ulangazi
Mako 9:50; Luka 14:34-35

13 “Nyuwe saviya munyu mwe
isi. Mna uneva munyu ukaza
ulumunyu lwakwe, naudamanywe
vivihi munyu vituhu? Haikuwagila

kwa chochose, mna udulwe hasi nakujatwa ni wantu.
14 “Nyuwe mwi ulangazi mwe isi. Mzi mwe lugulu haukwefisa. 15 Naho wantu hawakuwasha taa niyo wazika kwedivungu. Mna wazika mlanga mwe chiya cha kwikiya taa, niyo zalangaza kwa chila yumwenga mwe nyumba. 16 Mwe ivyo, ulangazi wenyu na naulangaze mwa meso ya wantu, chani wawone ntendwa zenyu zedi na kumtunya Tati yenyu ywa kwembingu.

Sigilizi ya Musa na Mawandiko ya Wawoni

17 “Msekufanyanya siza kuhigana na Sigilizi ya Musa na mahinyo ya wawoni. Sizile kuhigana nayo, mna kutenda mahinyo yawo yachinte. 18 Nawagambilani chindedi, kubula uhelo we mbingu ne isi, hachihali chidodo hegu hadodo vitendese ha sigilizi nahauswe kubula chila chintu chichinte. 19 Elo, yoyose hekutimila hata umwenga mwe miko ikigwe hata hegu ni mdodo na kuhinya watuhu kudamanya ivyo, natende mdodo mo Useuta wa kwembingu. Vituhu, yoyose akutimila Sigilizi nakuhinya watuhu kudamanya saivyo, natende mkulu mo Uzumbe wa kwembingu. 20 Ivyo, nawagambilani kugamba, namdahe kwingila mo Useuta wa kwembingu uneva du hegu mna kuwoneka wedi kuwajinka wahinyi wa Sigilizi na Mafalisayo mwe kudamanya viya Chohile akunga.

Mahinyo mwe maya
Luka 12:57-59

21 “Mwiva kugamba aho kale wantu wagambilagwa, ‘Usekukoma, mntu yoyose akudamanya ivyo na akantilwe.’ 22 Mna miye nawagambilani kugamba yoyose akumwihiwa mlukolo ywakwe aungwa akantilwe. Naho, yoyose akumgamba mlukolo ywakwe ‘Weye wi ywa bule!’ Negalwe kwe chitala, naho akumgamba mlukolo ywakwe kugamba wi mchilalu nehose kwigalwa kwe bome hedina uhelo. 23 Ivyo uneva waunga kumlaviza jeleko Chohile mwe nchanja yo kulaviza ntambiko niyo wakumbuka kugamba kulemana na mlukolo ywako, 24 asa idilavyo dyako kulongozi kwe nchanja yo kulaviza ntambiko, hita mkevane na mlukolo ywako, ukaheza uya ukalavywe idilavyo dyako kwa Chohile.
25 “Uneva mntu akulaha ivanani hemwinati kabula kwechitala, chani mlahi ywako anasekukwinkiza kwa mkanta, akunga akwinkize kwa mndima mnkondo, nawe naujelwe mndani. 26 Chindedi nakugambila, uko nawikale kubula aho nobinde kuliha maliho ya nkomelezo.

Mahinyo mwe ugonyi

27 “Mwiva kugamba navilongwa, ‘Msekugonya.’ 28 Mna nawagambilani yoyose akumsinya mvyele na kummeila mate kamgonya kale naye mo moyo wakwe. 29 Elo uneva ziso dyako dya kulume dyakuhosa ukole masa, ding'ole udidule! Ni vitana vidala waze hantu ho umwili wako kuleka umwili wako mjima kudulwe kwe dibome hedina uhelo. 30 Uneva mkono wako wakulume wakuhosa ukole masa, ukante uudule! Ni vitana vidala waze hantu he vitago vyako kuleka umwili wako mjima kudulwa mwe dibome hedina uhelo.

Mahinyo mwe Kwasa mvyele
Matayo 19:9; Mako 10:11-12; Luka 16:18

31 “Naho vilongwa, ‘Yoyose akumwasa mkaziwe amwinke mawandiko ya kumwasa.’ 32 Mna nawagambilani kugamba yoyose akumwasa mkaziwe, mna siyo kwachausa cha chilanga, amtenda mkaziwe yudya agonywa uneva ana solwa vituhu. Naho akumsola uyo asigwe naye ni mgonyi.

Kwelisa

33 “Naho mwiva kugamba aho kale navilongwa, ‘Msekwelisa udanti, mna mdamanye viya mungile

mumdamanyize Zumbe.’ 34 Mna
miye nagamba, msekwelisa ng'o,
hata kwembingu, kwaviya nicho
chigoda cho uzumbe mazuwa yose
cha Chohile, 35 hegu mwe isi,
kwaviya ni hantu hakwikiya viga
vyakwe, hegu mwe Yelusalemu,
kwaviya nuwo mzi wa Seuta mkulu.
36 Naho usekwelisa kwa mtwi wako,
kwaviya hukudaha kudamanya hata
luvili lumwenga lutende lung'aile
hegu lutitu. 37 Mna ‘Nivyo’ itende
‘Nivyo’ hegu ‘Bule’ itende ‘Bule.’
Vituhu vikujinka aho vyalawa kwa
Mwavu.

Mahinyo mwe kuvuziza
Luka 6:29-30

38 “Mwiva kugamba vilongwa,
‘Ziso kwa ziso, naho zino kwa
zino.’ 39 Mna miye nawagambilani,
msekuhigana na mntu mwavu,
uneva mntu akakuhuta mwe
funda ya kulume, mhitwile intuhu
nayo. 40 Naho mntu akakwigala
kwe chitala kukulaha kwa nkazu
yako, mlekeile ne dijoho nadyo.
41 Naho mntu anakunga ujende
maili imwenga, jenda naye mbili.
42 Mwinke akukulombeza, naho
usekumlemeila akukulombeza.

Kunga Wankondo
Luka 6:27-28, 32-36

43 “Mwiva kugamba navi-
longwa, ‘Waunge wambuyazo,
wehiwe wankondo wako.’ 44 Mna
miye nawagambilani, waun-
geni wankondo wenyu naho
walombezezeni wadya wakuwasu-
lumizani, 45 chani mkatende wana
wa Tate ywa kwembingu. Kwaviya
alangaziza zuwa dyakwe kwa wantu
wavu na wantu wedi, naho anyesa
fula kwa wadya wakuwoneka wedi
na hewekuwagila. 46 Namwinkigwe
jeleko dyani kulaila kwa Chohile un-
eva mkawaunga wadya wakuwaun-
gani? Hata wachisanya kodi
wadamanya saivyo! 47 Naho uneva
mwasimwila na walukolo wenyu
du, mdamanya vihi vitendese? Hata
hewemzumile Chohile wadamanya
saivyo! 48 Mwaungwa mchinte,
saviya Tati yenyu wa kwembingu
achintile!

6

Mahinyo ya kulavya kwa watakunga

1 “Msinyise msekudamanya
wedi mwa meso ya wantu,
chani wawasinyeni, kwaviya
mnadamanya ayo hamkuhokela
ntunyo kwa Tati yenyu ywa kwem-
bingu.
2 “Ivyo umo ukenkiza malavyo,
usekuvila gunda kwa mntu yoyose
saviya wasongaganyi wakulombeza
mwe nyumba zo kuvikila na
mwe sila, chani watunywe ni
wantu. Nawagambilani ichindedi,
wahokela kale ntunyo yawo.
3 Mna nyuwe mkalavya malavyo
damanyani kwa chinyele, usekuleka
mkono wako wa kumoso umanye
chiya chikudamanywa ni wa ku-
lume, 4 Chani lavyo dyako ditende
dya chinyele. Tati yako, akuwona
vikudamanywa chinyele, naku-
tunye.

Mahinyo ya kumlombeza Chohile
Luka 11:2-4

5 “Umo mkamlombeza Chohile,
msekutenda saviya wasongaganyi!
Waunga kuchimala wakamlombeza
Chohile mwe nyumba zo kuvikila
na mwe zikaya, chani wawonwe
ni chila mntu. Nawagambilani
chindedi wahokela kale ntunyo
yawo. 6 Mna ukamlombeza Chohile,
ingila mwe chumba chako vugala
ulwivi, niyo walombeza kwa Tati
yako, hekuwoneka. Tati yako naye,
akuwona vya chinyele, nakutunye.
7 “Mkamlombeza Chohile, mseku-
longa mbuli heziligane, saviya
wantu hewemzumile Chohile waku-
tenda, wakufanyanya chohile wawo
naweve kwaviya walombezesa.
8 Msekwikala sa awo. Tati yenyu
kavimanya kale viya mkunga umo
nyuwe hemnati kumlombeza. 9 Elo
msinyise ivyo mkungwa mlonge
mkalombeza kwa Chohile,
‘Tati yetu ywa kwembingu,

zina dyako Dikukile ditogolwe,
10 Useuta wako na wize,
hano he isi saviya vi kwembingu.
11 Chinke mdyo wetu chikunga
dyelo.
12 Chilekeile masa yetu,
saviya chikulekeila masa chi-
damanyizwe ni watuhu.
13 Usekuchijela mwe majezo,
mna uchambule na yudya Mwavu.
Kwaviya uzumbe ni wako na udahi
na ukulu mazuwa yoseni.
Navitende ivyo.'
14 "Uneva mkawalekeila wantu watuhu masa yawo wawadamanyize, Tati yenyu ywa kwembingu nawalekeileni seivyo. 15 Mna uneva hamuwalekeile watuhu, Tati yenyu naye hawalekeileni masa yenyu mdamanye.

Mahinyo ya kufunga

16 "Umo mkafunga, msekusinyala izi nyuso zenyu saviya wasongaganyi wakutenda. Waleka viya weli chani wamanyike kugamba wafunga. Nawagambilani, wahokela kale maliho yawo yachintile. 17 Mna weye ukafunga hwi kudya, kuluguta mavuta mo uso naho uchane izi fili zako, 18 chani watuhu wasekumanya kugamba kufunga, Tati yako uyodu, hekuwoneka, namanye. Tati yako, akuwona ukudamanya chinyele, nakutunye.

Ugoli Kwembingu
Luka 12:33-34

19 "Msekwikiya ugoli hano he isi, ukubalangwa ni sondo na nkanga, wabavi nawo wavuna na kubawa. 20 Mna, ikani ugoli wenyu kwembingu, sondo na nkanga havikudaha kubalanga na wabavi nawo hawakudaha kuvuna na kubawa. 21 Kwaviya moyo wako nawikale hadya ugoli wako wili.

Ulangazi wa mwili
Luka 11:34-36

22 "Meso yekala enga taa yo umwili. Uneva meso yako yawona vyedi, umwili wako mjima naulangazwe, 23 mna uneva ameso yako yaiha, umwili wako nawikale mwe chiza. Elo uneva ulangazi wi mwako ni chiza, nakutende na chiza chivivihi!

Chohile na Ugoli
Luka 16:13; 12:22-31

24 "Hahali akudaha kutenda mtumwa ywa mazumbe waidi, namwihiwe yumwenga nakumunga umtuhu, namtunye yumwenga nakubela umtuhu. Hamkudaha kusankanila woseni Chohile hamwenga na ugoli.

25 "Vino nivyo vikuleka huwagambilani kugamba msekwogoha mwe mbuli za nkande na vya kunywa vikunga vikaleka mkatenda wajima, hegu mwe suche za mili yenyu. Vino, ujima suwo wedi kujinka nkande? Naho mwili suwo wedi kujinka suche? 26 Kaulani wadege, hawakuhanda mbeyu, kuchisanya nkande nakuika mwe magulu. Mna Tati yenyu ywa kwembingu awasinya! Nyuwe hamwi wedi kujinka wadege? 27 Vino hana yumwenga mgati mwenyu akudaha kujenyeza ujima wakwe hadodo, hegu utali wakwe hadodo?

28 "Naho ni mbwani kwevinya mwe suche? Kaulani viya maluwa ya kumbago yakukula, hayakudamanya ndima hegu kwesumila suche. 29 Mna nawagambilani kugamba hata Zumbe Sulemani na ukulu wakwe woseni nahana suche ntana sa luwa dimwenga mwe yano. 30 Ni Chohile akuvisa zani dya kumbago, diya dyelo diyaho naluvi, dyokwa. Hana uchindedi utendese wa kuwavisa nyuwe? Nyuwe wata uzumizi mjeche!

31 "Ivyo msekwogoha, mkagamba, 'Nachidye mbwani? Nachinywe mbwani? Hegu nachivike mbwani?' 32 Vino nivyo ivintu hewekuzumila wakufanyanya. Tati yenyu ywa kwembingu kavimanya kugamba mwaunga vino vintu vyoseni. 33 Mna kujinka yoseni, mfanyanye Useuta wa Chohile na wedi wakwe, naye nawenkeni vyoseni vituhu.

34 Elo msekusankanila mbuli za luvi,
neyevinye yenye. Chila zuwa dina
mbuli zakwe.

7

Kukantila watuhu
Luka 6:37-38, 41-42

1 “Mse kukantila watuhu, chani
Chohile naye asekuwakantilani,
2 Kwaviya sila na mjeseze kukan-
tila watuhu, nizo na mkantilwe.
3 Ni mbwani ukusinya kabasi ke
mwe ziso dya mlukolo ywako,
hwikusinya msomo wi mwe ziso
dyako? 4 Wadaha vivihi kulonga
kwa mlukolo ywako, ‘Goja nuse
kabasi ke mwe ziso dyako,’ weye
mwenye una msomo mwe idiziso
dyako? 5 Weye msongaganyi!
Konga kulavya msomo mwe diziso
dyako, naho naudahe kuwona vyedi
kulavya kabasi ke mwe ziso dya
mlukolo ywako.
6 “Msekwinka makuli vintu vikuk-
ile, naho mnase kuzidwila nguluwe
salu zenyu za yombe kulu zinase
kujatwajatwa.

Lombeza, uza, Towa hodi
Luka 11:9-13

7 “Lombezani, naywi namhokele,
londani, naywi namuwone, towani
hodi, naywi namvugwilwe. 8 Mna
chila akulombeza nahokele, naho
chila yumwenga akulonda na-
wone, akutowa hodi navugwilwe.
9 Hana yumwenga ywenyu tati
ywa mntu akumwinka mwanawe
yuwe akamlombeza mgate? 10 Hegu
namwike nyoka akamlombeza
samaki? 11 Elo uneva nyuwe wavu
mmanya kwinka wana wenyu vintu
vyedi. Tati yenyu ywa kwembingu
hawenkise vintu vyedi kwa wadya
wakumlombeza!
12 “Damanyizani watuhu viya
mkunga wawadamanyizeni, nyuwe
nanywi mwa wadamanyizagwa
seivyo, vino nivyo ili Sigilizi ya Musa
na mahinyo ya wawoni.

Sila finyu
Luka 13:24

13 “Ingilani mwe sila sisili,
kwaviya sila ya kwe bome hedina
uhelo ni zangalamu naho ni mpufu,
walozize wagwila isila iyo. 14 Mna
sila ikwiza ko ujima ni sisili, naho ni
ndala, ni wajeche wakwiigwila.

Mti na matunda yakwe
Luka 6:43-44

15 “Mkaulise wawoni wadanti,
wamwizilani wekale kwa kuse
saviya wavaile suche za ngoto,
mna mndani mwawo wekala saviya
mauzi. 16 Namuwamanye kwa
yadya wakudamanya. Miwa haiku-
daha kweleka zabibu, naho mibaluti
haikulavya tini. 17 Mti wedi weleka
matunda yedi, mti wihiye nawo
haukudaha kweleka matunda yedi.
18 Mti wedi haukudaha kweleka
matunda yehiye, mti wihiye nawo
haukudaha kweleka matunda yedi.
19 Chila mti hawikweleka tunda
dyedi nausengwe niyo wadulwa ko
moto. 20 Ivyo, wawoni wadanti
namuwamanye kwa yadya waku-
damanya.

Sakumanyize
Luka 13:25-27

21 “Suyo chila yumwenga aku-
nitanga ‘Zumbe, Zumbe’ akunga
engile mo Useuta wa kwembingu,
mna wadya du wakudamanya
viya Tati yangu ywa kwembingu
akuwaunga wadamanye. 22 Umo
zuwa dya Ukanti dikabula, walozize
nawanigambe, ‘Zumbe, Zumbe!
Hachilongile ulosi wa Chohile kwa
zina dyako, kwa zina dyako chigu-
lusa mpepo na kudamanya mpituko
zilozize!’ 23 Aho naniwagambe,
‘Siwamanyizeni. Halaweni hangu,
wantu wabanasi nyuwe!’

Wazesi waidi
Luka 6:47-49

24 “Ivyo, yoyose akwiva ulosi
wangu uno nakuutimila kekala
savya mntu mbala akuzenga
nyumba yakwe mwe luwe. 25 Fula
inya, mito imela na kubohola,
nkung'unto isingisa. Mna nyumba

haigwele, kwaviya msingi wakwe uzengwa mwe luwe.
26 “Mna yudya akwiva ulosi wangu niyo hakuutimila kekala saviya mntu mhezi azengile nyumba yakwe mwe msanga. 27 Fula inya, mito imela na kubohola, nkung'unto isingisa inyumba, niyo yagwa. Ukugwa kwakwe ni msindo!”

Udahi wa Yesu

28 Yesu eze aheze kulonga vintu vino, idifyo niyo dyehelwa mwe viya ahinyize. 29 Hekale saviya wahinyi wa Sigilizi, mna, kahinya kwa udahi.

8

Yesu ahonya Mntu
Mako 1:40-45; Luka 5:12-16

1 Umo Yesu eze asele kwa kagulu, fyo kulu dimtimila. 2 Niyo eza mntu yumwenga mta matana amfikila madi amgamba, “Zumbe, ukaunga wadaha kunitenda nilenguswe.”
3 Yesu achumiza umkono wakwe amdonta. Amgamba, “Naunga lenguswa!” Ahadya mtu uyo ahona matana yakwe. 4 Niyo Yesu amgamba, “Tegeleza! Usekumgambila mntu, mna hita ukelagise kwa mlavyantambiko, chani chila mntu akuwone kugamba kuhona, lavya lavyo diya alagize Musa.”

Yesu ahonya mndima ywa Mkulu ywa Chilumi
Luka 7:1-10

5 Yesu eze engile Kapelinaumu, mkulu yumwenga ywa Chilumi ambasa na kumlombeza amwabize. 6 Amgamba, “Zumbe, mndima ywangu ni mnyonje kukaya, hakudaha kujenda naho alumiswa.”
7 Yesu amgamba, “Nanite hamhonye.”
8 Yudya mkulu ahitula, “Zumbe, bule,” “Miye sikuwagila weye wingile mwe nyumba yangu. Mna lavya ulosi du, mndima ywangu nahone. 9 Miye nami ni mntu nihasi he udahi wa wakulu, naho nina wankondo watuhu wehasi hangu. Nami hamgamba yumwenga, ‘So!’ Eza, naho hamgamba mtuhu, ‘Hita!’ Aita, naho hamgamba mndima ywangu, ‘Damanya vino!’ Adamanya.”
10 Yesu eze eve ayo, kehelwa nakulonga kwa wantu wakumtimila, “Chindedi nawagambilani, sinati kuwona yoyose mwe Izulaeli mta uzumizi sa uno. 11 Nawagambilani kugamba, walozize naweze kulaila ko ulailo wa zuwa na mwingilo wa zuwa nakwikala hamwenga na Bulahimu, Isaka na Yakobo mwe Useuta wa kwembingu. 12 Mna wadya wakunga watende mo Useuta na wadulwe kuse kwe chiza, uko nawaile na kusiginta meno.” 13 Niyo Yesu amgamba yudya mkulu ywa nkondo, “Hita kaya, navitendeke saviya uzumile kwachausa chako.” Ahadya yudya mndima niyo ahona.

Yesu ahonya wantu walozize
Mako 1:29-34; Luka 4:38-41

14 Yesu niyo aita kukaya kwa Petulo, uko ambwila nine vyala dya petulo, kagona mo lusazi hakudaha homa. 15 Adonta umkono wakwe, ihoma yamlekela, achimala na kumsankanila. 16 Chisingi chize chingile, wantu wamwigaila Yesu wantu walozize na wata mpepo. Yesu agulusa mpepo zihiye kwa ulosi nakuhonya woseni nawakalumwa. 17 Adamanyaga ivyo kutenda viya alongaga muwoni Isaya vilaile, “Yeye mwenye kaguha ubovu wetu nakuguha manyonje yetu.”

Wakunga watende Wanampina wakwe
Luka 9:57-62

18 Yesu eze asinye fyo dya wantu dimzunguluka, awaunga wanampina wakwe womboke ntendele ya kaidi ye diziwa. 19 Mhinyi ywa Sigilizi yumwenga ambasa amgamba, “Mhinyi, miye na hutimile uko nawite.”
20 Yesu amhitula amgamba, “Mauzi yana malundu na wadege wana masasa mlanga mwe miti,

mna Mwana ywa Mntu hana heugono na kuhumula."
21 Yumwenga mwa wanampina wakwe amgamba, "Zumbe, ndakunileka nuye hamhambe tate."
22 Yesu amhitula amgamba, "Nitimila, waleke wabanike wahambe weyawe wabanike."

Yesu anyamaza nkung'unto
Mako 4:35-41; Luka 8:22-25

23 Yesu akwela mwe ngalawa, wanampina wakwe nawo waita naye. 24 Aho wimbi kulu dyatowa idiziwa, ngalawa neimwe nkondo ya kudidimila. Mna Yesu na kagona.
25 Wanampina wambasa wamwinula. Wamgamba, "Zumbe! Chikombole. Chafa!"
26 Yesu ahitula, "Ni mbwani mkogohesa? Chindedi uzumizi wenyu nimdodo!" Niyo enuka na kukwahila inkung'unto namawimbi vinyamale, niyo kwatenda kwa ziziwalisa.
27 Chila yumwenga kehelwa. Wagamba, "Yuno ni mntu ywani? Hata nkungunto na mawimbi vyamwiva!"

Yesu ahonya wantu waidi wata mpepo
Mako 5:1-20; Luka 8:26-39

28 Umo Yesu eze abule mo mzi wa Gadala mwe ntendele ntuhu ye diziwa, adugana na wantu waidi wakulaila kwe zimbila. Wantu wadya wendaga na mpepo nkali zitendese naho nendile hahana mntu ukudaha kugwila isila iyo. 29 Aho waguta, "Wachunga mbwani, weye Mwana Chohile? Kwiza kuchinka nkuto chipindi hachinati kubula?"
30 Nakuna fyo dya nguluwe dikudya hajihi aho. 31 Ivyo mpepo zamlombeza Yesu, "Uneva waunga uchiguluse, chigale mwe diya idifyo dye zinguluwe."
32 Yesu awagamba, "Hitani." Ivyo zafosa nakwingila mwe zinguluwe. Fyo jima dye zinguluwe dyagulukila kwe diziwa nakufila mwa mazi.
33 Wadimi nawakadima izinguluwe niyo waguluka kwita komzi, uko wakusimwila imbuli injima naviya vilaile kwa wadya wantu wata zimpepo. 34 Ivyo chila yumwenga kulaila komzi kaita kumsingila Yesu, weze wamwone, wamlombeza amlawe mo umzi wawo.

9

Yesu ahonya mntu aholomale
Mako 2:1-12; Luka 5:17-26

1 Yesu engila mwe ngalawa, alaila ntendele ya kaidi ye diziwa nakwingila komzi wakwe nakekala.
2 Wantu wamwenga wamwigaila mntu aholomale, agonile mwe lusazi. Yesu eze awone uzumizi wakwe, amgamba yudya aholomale, "Mwanangu kwenke moyo, masa yako yalekeilwa."
3 Niyo wahinya Sigilizi wamwenga wawagamba, "Yuno mntu amhuluta Chohile!"
4 Yesu kuno akamanya viya wakufanyanya mwe myoyo yawo, awagamba, "Ni mbwani mkufanyanya mbuli zihiye sa zino?
5 Vihufu ni vihi, kugamba, 'Masa yako yalekeilwa,' hegu kugamba, 'Chimala ujende'? 6 Ivyo naunga mnamanye kugamba Mwana ywa Mntu ana udahi mwe isi wa kulekeila masa." Elo amgamba yudya mntu aholomale, "Chimala, guha lusazi lwako wite kaya!"
7 Uyo mntu achimala nakwita kaya. 8 Umo wantu weze waviwone viya vilaile wogoha, na kumtunya Chohile kwa kumwinka udahi kwa wantu.

Yesu amwitanga Matayo
Mako 2:13-17; Luka 5:27-32

9 Yesu ahalawa aho hantu, niyo ajenda jenda, awona mchisanya kodi, akwitangwa Matayo, kekala he ndima yakwe. Amgamba, "Nitimila."
Matayo enuka na kumtimila.
10 Umo Yesu akadya nkande kukaya kwa Matayo, wachisanya kodi walozize na wata masa watuhu weza nakulungana na

Yesu hamwenga na wanampina wakwe he ndala. 11 Mafalisayo wamwenga waviwona vino nakuwauza wanampina wakwe, “Ni mbwani mhinyi wenyu akudya na wachisanya kodi na wantu wata masa?”

12 Yesu kaweva nakuwahitula, “Wantu wajima hawakunga mlaguzi, mna wadya wanyonje awodu. 13 Hitani mkalonde Vikulongwa mwa mawandiko Chohile alongaga. ‘Naunga mbazi, siyo ntambiko ya nyama.’ Miye mwenye sizile kunga wadya wakwefanyanya wawoneka wedi, mna wata masa.”

Kuuza mwe kufunga
Mako 2:18-22; Luka 5:33-39

14 Niyo wanampina wa Yohana Mta kubatiza wambasa Yesu, wakauza, “Ni mbwani suwe chafunga, Mafalisayo nawo wafunga, mna wanampina wako hawakufunga ng'o?”

15 Yesu ahitula, “Vino wajeni wagonekwe mwe nyinka wadaha kwikala na usungu umo umwali nauswe? Havikudahika! Mna zuwa dyeza umo nyinka yo umwali nayuswe kwenyu, nawo nawafunge.

16 “Hahali akusuma chilaka cha suche mpya mwe suche isakale, kwaviya chihya nachitatule suche isakale na kujela sakaza mwe isuche. 17 Hahali akujela divai mpya mwe vyampa vya mikota visakale, kwaviya mikwiji naitulike, divai naitike, mikwiji naibanike. Mna divai mpya yaikwa mwe vyampa vya mikota vihya, vyoseni navikale mwe hali yedi.”

Mwana chiche ywa mkulu na mvyele
Mako 5:21-43; Luka 8:40-56

18 Umo Yesu akalonga vino, mkulu yumwenga wa Chiyahudi ambasa, amfikila madi na kugamba, “Mwanangu wa chiche kabanika. Mna so ujeleke mikono yako mwakwe, natende mjima.”

19 Ivyo Yesu afosa nakumtimila, wanampina wakwe nawo waita hamwenga naye.

20 Mvyele nakahuma unyonje wa kulawa sakame kwa mihilimo mlongo na midi kamtimila Yesu hanyuma niyo adonta lepe dye suche ya Yesu. 21 Egamba mwenye, “Uneva du ninadonta isuche yakwe, na nihone.”

22 Yesu ahitukila kunyuma niyo amwona yudya mvyele, amgamba, “Kwenke moyo, mwanangu ywa chiche! Uzumizi wako ukuhonya.” Aho yudya mvyele atenda kahona.

23 Niyo Yesu aita kukaya kwa yudya mkulu. Eze awone wantu wakachema nchemo za ndilo kuno 24 fyo dya wantu wakatula lwasu, agamba, “Chila yumwenga afose! Yuno mwana chiche habanike, kata kugona du!” Niyo wose wamseka. 25 Mna wantu weze wafose, Yesu niyo engila mwe chumba nachina umwana uyo, amtoza mkono, umwana naye achimala. 26 Mbuli zo ulosi uno zijenyela mwe isi idya yose.

Yesu ahonya mantuntu waidi

27 Yesu ahalawa hadya hantu, umo akajenda, mantuntu waidi wakonga kumtimila. Waguta, “Mwana ywa Daudi, chifile mbazi!”

28 Yesu eze abule kukaya, wadya mantuntu waidi wambasa, niyo awauza, “Mwavizumila kugamba nadaha kuwahonya?”

Wahitula, “Zumbe, nivyo!”

29 Niyo Yesu adonta ameso yawo na kugamba, “Navilaile, saviya mzumile!” 30 Niyo meso yawo yagubuka. Yesu awasigila kwa nguvu, “Msekwilonga imbuli ino kwa yoyose!”

31 Mna wahalawa nakulonga mbuli za Yesu mwe isi idya yose.

Yesu ahonya chimumu

32 Umo wantu wakahalawa, wantu wamwenga wamwigaila Yesu chimumu kwaviya nendile ana mpepo. 33 Mna aho mpepo ize iguluswe, uyo mntu akonga

kulonga, chila yumwenga kehelwa. Wagamba, “Hachinati kuwona chintu sa chino mwe Izulaeli!”
34 Mna Mafalisayo wagamba, “Mkulu ywa mpepo nuyo akumwinka Yesu udahi wa kugulusa mpepo.”

Yesu afila mbazi wantu

35 Yesu azunguluka kutalamkila mizi na kaya zoseni. Kahinya mwe nyumba zo kuvikila, akalonga Mbuli Yedi yo Useuta, nakuhonya wantu wata manyonje na maine yesimane. 36 Eze awone fyo dya wantu, umoyo wakwe niyo wawafila mbazi, kwaviya wekala wata woga kuno wasokele, saviya ngoto hezina mdimi. 37 Ivyo awagamba wanampina wakwe, “Ulozo uloza, mna wavuni ni wajeche. 38 Mlombezeni Zumbe mta ywa uvuni, egale wandima kuchisanya ulozo wakwe.”

10

Wasigilwa mlongo na waidi wa Yesu

Mako 3:13-19; Luka 6:12-16

1 Yesu kawetanga wanampina wakwe mlongo na waidi, awenka udahi wakugulusa mpepo nchafu na kuhonya chila unyonje. 2 Mazina yawo wasigilwa mlongo na waidi ni yano, ywa nkongo ni Simoni akwitangwa Petulo, na mlukolo ywa Anduleya, Yakobo mwana ywa Zebedayo, hamwenga na mlukolo ywakwe Yohana, 3 Filipo na Batolomayo, Tomaso na Matayo mchisanya kodi, Yakobo mwana Alifayo, na Tadeyo, 4 Simoni Zelote, na Yuda Isikaliyote yudya amhituke Yesu.

Yesu asigila ndima kwa Wasigilwa mlongo na waidi

Mako 6:7-13; Luka 9:1-6

5 Yesu kawasigila wasigilwa mlongo na waidi na kuwenka malagizo yano, “Msekwita kwa wantu sawo Wayahudi naho msekwingila mwe mizi ya Wasamaliya. 6 Mna hitani kwe ngoto zagile za nyumba ya Izulaeli. 7 Mo kwita kwenyu mkalonge kugamba. ‘Useuta wa kwembingu wi haguhi!’ 8 Honyani wanyonje, uyusani wabanike, lengusani wata matana, gulusani mpepo. Hamlihile udahi uwo, nyuwe nanywi msekunga chochose. 9 Mwe mikwiji yenyu msekuguha zahabu, hela, hegu matundu ya shaba. 10 Msekuguha mkwiji wa kulombezeza mwe sila, suche ntuhu, vilatu, hegu nkome. Kwaviya mdamanya ndima aungwa ahokele maliho yakwe.
11 “Mkengila mwe mzi wowose hegu kaya, londani mntu akunga awahokele, ikalani mwakwe kubula aho mkunga mhalaile. 12 Mnengila mwe nyumba walamseni wakaya wa mwe nyumba iyo. 13 Uneva wantu we nyumba idya wakawahokela, watende na utondowazi udya muwaungile, mna wanawalemela, utondowazi wenyu uwawiyeni. 14 Uneva mntu yeyose na alemele kuwahokela, hegu kuwetegeleza, ilaweni nyumba iyo hegu umzi uwo, naho mkungunte iditifili mwe viga vyenyu. 15 Nawagambilani chindedi, mwe dizuwa dyo kukantilwa, Chohile na awafile mbazi wantu wa Sodoma na Gomola kujinka wantu wo umzi udya!

Masulumizo yakwiza

Mako 13:9-13; Luka 21:12-17

16 “Kwetegelezeni! Nawasigila saviya ngoto mgati mwe mauzi. Msinyise saviya nyoka, naho mhole saviya suwamanga. 17 Mkaulise! Kwaviya nawawegaleni mwe vitala naho nawahute nkome mwe zinyumba zo kuvikila. 18 Namwigalwe kulongozi kwa wakulu na maseuta kwa chausa changu, chani mlavye ukuzi wa Mbuli Yedi ya Chohile kulongozi kwawo na kulongozi kwa wantu sawo Wayahudi. 19 Umo wanawegalani mwe vitala, msekogoha kugamba namgaze hegu namhitule vivihi, mkabula namwinkigwe

yokulonga. 20 Kwaviya sawo nyuwe
mkunga mlonge, mna Muye wa
Chohile nuwo naulonge kujinkila
nyuwe.

21 “Mlukolo namhose mlukolo
mnyawe akomwe, tati ya mntu
na amhose mwanawe, wana
nawawahitukile welesi wawo na
kuwakoma. 22 Wantu wose nawawe-
hiweni kwa chausa che dizina
dyangu. Mna akunga ajijimize
kubula koudumo, nuyo akunga
akombolwe.

23 “Umo wakawasulumiza mwe
mzi umwenga, gulukilani mwe mzi
mtuhu. Nawagambilani chindedi
hambinde kujenda mwe mizi yose
ya Izulaeli Mwana ywa Mntu hanati
kwiza.

24 “Mwanampina suyo mkulu
kumjinka mhinyi ywakwe, hegu
mndima hakumjinka mkulu
ywakwe. 25 Vyachinta mwanampina
kutenda saviya mhinyi ywakwe,
na mndima kutenda saviya mkulu
ywakwe. Uneva wamwitanga mta
ikaya Belizebuli, ivyo hawawetange
awakaya mazina yehiyise!

Akungwa ogohigwe
Luka 12:2-7

26 “Ivyo, mse kuwogoha
wantu awo. Chila chigubikwe
nachigubulwe, naho chila chifisigwe
nachimanyike. 27 Huwagambilani
nyuwe mwe chiza, ilongeni
kung'aile, naho mbuli mkuiva
ikatakaliswa, ilongeni mwa wantu
mlanga mwe nyumba. 28 Mse ku-
wogoha wadya wakukoma umwili,
mna hawakudaha kukoma imyuye.
Ywa kogoha ni yudya akudaha
kuukoma mwili hamwenga no muye
mo umoto we bome hedina uhelo.
29 Wadege waidi watagwa tundu
dimwenga. Mna hahali yumwenga
mgati mwawo akunga agwe hasi
Tati ywawo hevimwagile. 30 Mna
kwenyu, hata fili zose mwe mitwi
yenyu ziwazwa. 31 Ivyo mse kogoha,
nyuwe mwi wedi kujinka wadege
walozize!

Kumzumila na kumlemela Kulisito
Luka 12:8-9

32 “Chila akunizumila mwa meso
ya wantu, miye nami nanimzumile
mwa meso ya Tati yangu kwem-
bingu. 33 Mna akunilemela mwa
wantu, nami nanimlemele mwa
meso ya Tati ywangu kwembingu.

Suwo utondowazi mna sime
Luka 12:51-53; 14:26-27

34 “Mse kufanyanya kugamba
siza kwigala utondowazi mwe isi.
Sizile kwigala utondowazi mna
sime. 35 Siza kulemanya wana
na tati ywawo, mwana chiche
na nine, mkwelima na mkwewe,
36 mnkondo ywako ni mwelekwa
ywako mwenye.

37 “Akumuungisa tati yakwe hegu
mami yakwe kujinka miye, haku-
niwagila. Akumuungisa mwana
chilume hegu mwana chiche ku-
jinka miye hakuniwagila, 38 naho
hekwinula msalaba wakwe na ku-
nitimila hakuniwagila. 39 Mta ku-
wona ujima wakwe nawaze, naho
yudya akuwaza ujima wakwe kwa
chausa changu, nauwone.

Jeleko
Mako 9:41

40 “Akuwahokelani nyuwe, ani-
hokela miye, yudya naye aku-
nihokela miye, amhokela yudya
anisigile. 41 Akumhokela muwoni
kwaviya ni muwoni, na ahokele
ntunyo ya muwoni. Akumhokela
mta kuwagila kwaviya wawoneka ni
wedi, na ahokele ntunyo ya mata
kuwagila. 42 Naho uneva yoyose
amwinka hata champa cha mazi ye
mpeho kwa yumwenga mwe wano
wadodo kwaviya ni mwanampina
ywangu, nawagambilani chindedi,
na ahokele jeleko.”

11

Ulosi kulaila kwa Yohana Mta kubatiza
Luka 7:18-35

1 Umo Yesu eze abinde
kuwasingila wanampina wakwe

mlongo na waidi, niyo ahalawa,
aita kuhinya na kulonga mwe mizi ihaguhi na hadya.
2 Yohana Mta kubatiza umo achei
kwe dijeleza eze eve mbuli zose
zikudamanywa ni Kulisito, awasig-
ila wanampina wakwe, 3 wakamuze,
“Weye ni yudya ukungwa eze, hegu
chimgoje mtuhu?”
4 Yesu ahitula awagamba, “Hitani
mkamgambile Yohana yadya yose
mkwiva na kuwona. 5 Matuntu
wadaha kuwona, waholomale wa-
jenda, wata matana walenguswa,
hewe kwiva weva, wabanike
wauyuswa naho Mbuli Yedi ya
Chohile ya longwa kwa wachiwa.
6 Ni chinyemi kwa yudya hena
nkama namiye.”
7 Niyo wadya weze wahalawe,
Yesu akonga kuwagambila wantu
mbuli zakwe Yohana, “Mwita kwe
nyika kukaula mbwani? Lunyasi
lukusingiswa ni mpeho? 8 Mna nam-
fosa kukaula mbwani? Mntu availe
suche ntana? Kaula, wantu waku-
vala suche ntana we mwe nyumba
za maseuta. 9 Mna mwita kusinya
mbwani? Muwoni? Ni chindedi,
mna yuno nikajinka ya muwoni.
10 Yuno nuyo awandike yano,

‘Kaula, miye namsigila mndima
ywangu
ho uso wako.
Naidamanye isila yako yo kukulong-
wela.’

11 “Nawagambilani chindedi,
mwenyu hanati kwelekwa mwana
akutenda mkulu kujinka Yohana
Mta kubatiza. Ivyo vili, yudya
akutenda mdodo mo Useuta wa
kwembingu, ni mkulu kujinka uyo.
12 Kukongela zuwa dya Yohana Mta
kubatiza kubula vino haluse Useuta
wa kwembingu welavyanya wenye,
wantu wakuungisa wauhokela.
13 Kwaviya uwoni uwo walongagwa
ni wawoni wose ne Sigilizi ya Musa
kubula mwe chipindi cha Yohana,
14 naho uneva mwaunga mzumile
ulosi wawo, Yohana nuyo Eliya,
ukwiza kwakwe kwawonagwa.
15 Mta magutwi eve!
16 “Haluse nani waliganye na
mbwani wantu wa chino cheleko?
Waligana na wana wakwikala
kwedigwilo, wakuwetanga weyawe,
wakagamba, 17 ‘Chiwachemelani
wila wa nyinka, mna hamvinile!
Chichema za ndilo, mna vyose
hamwiile!’ 18 Umo Yohana ezile,
kafunga kuno hekunywa divai,
chila yumwenga kagamba, ‘Ana
mpepo!’ 19 Umo Mwana ywa
Mntu ezile, adya na kunywa, chila
yumwenga agamba, ‘Mkauleni yuno
mntu! Nimbafu naho ni mkozi, ni
mbuya ywa wachisanya kodi na
wata masa!’ Umanyi wa Chohile
walagiswa kwa kuwoneka ywedi
kwa ntendwa zakwe.”

Mizi Heikuzumila
Luka 10:13-15

20 Wantu wa mwe mizi Yesu
adamanyaga mpituko na vilagiso
vilozize haweile masa yawo, ivyo
Yesu kawakwahila wantu we mizi
iyo.
21 “Nauluwone, weye mzi wa
Kolazoni! Nauvimanye mwenye,
Betisaida! Kwaviya mpituko
zidamanywe mndani mwenyu
zadamanywe uko Tilo na mo mzi
wa Sidoni, wekazi wa uko nawavika
majuniya na kwekuluguta maivu
chikale, kulagisa kugamba weila
masa yawo! 22 Nawagambilani
chindedi, Chohile nawafilise mbazi
wantu wa Tilo na Sidoni kujinka
nyuwe mwe dizuwa dyo kukan-
tilwa. 23 Weye nawe Kapelinaumu,
Togola! Naukaunga wekweze
mwenye kwembingu? Naudulwe
hasi kwe bome hedina uhelo!
Hegu mpituko zidamanywe kwako
zadamanywe uko Sodoma, umzi
uwo naucheyaho kubula dyelo.
24 Elo nawagambilani kugamba
mwe dizuwa dyo kukantilwa weye
naukantilwe kujinka wantu we Isi
ya Sodoma!”

Soni kwangu mhumule
Luka 10:21-22

25 Mwe chipindi icho Yesu ahitula
agamba, “Tate, Zumbe ywa kwem-
bingu ne isi! Nakutogola kwaviya
mbuli zino kuwafisa wata umanyi
na fanyanyi, niyo wawagubwila
wana hewena fanyanyi. 26 Heye,
Tate, kwaviya nivyo ungile navitен-
deke.
27 “Tate kaninka vintu vyose.
Hahali ammanyize Mwana, mna
ni Tate uyodu, naho hahali am-
manyize Tate, mna Mwana uyodu
hamwenga na yoyose Mwana aku-
munga kumgubwila.
28 “Soni kwangu, nyuwe
nyose msokele kwa kwinula
mizigo izamile, naniwahumuzeni.
29 Kwenkeni moyo, mhine kwangu,
kwaviya miye sihola, naho nimji-
jimizi wa moyo, nanywi na mbwede
mwe myoyo yenyu. 30 Kwaviya
moyo wangu uhuha, na mzigo
wangu hunga niwatwiseni uhuha.”

12

Lufyambo mwe zuwa dya kuhu-mula
Mako 2:23-28; Luka 6:1-5

1 Havikalise umo Yesu akajinka
mwe zikonde zuwa dya kuhumula.
Wanampina wakwe walumwa ni
sala, wakonga kuhulula maiso ya
ngano wadya. 2 Mafalisayo weze
wawone, wamgamba Yesu, “Kaula,
wanampina wako wadamanya
mbuli hezikungwa mwe zuwa dya
Kuhumula!”
3 Yesu ahitula, “Hamsomile
viya Daudi adamanye, umo
endaga hamwenga na weyawe
walumwagwa ni sala? 4 Engilaga
mwe nyumba nkulu ya Chohile,
yeye hamwenga na weyawe
niyo wadya imigate aikiwe
Chohile, hata hegu havikungwa
wowo kuidya, walavyantambiko
awodu nawo wakungigwa wadye.
5 Hegu hamsomile mwe Sig-
ilizi Chohile amwinkile Musa,
kugamba chila mwe Zuwa dya
kuhumula walavyantambiko mwe
Nyumba nkulu ya Chohile hawaku-
damanya viya vikungwa mwe Zuwa
dya kuhumula, hawana masa?
6 Nawagambilani, kugamba hano
hana chintu chikungiswa kujinka
Nyumba nkulu ya Chohile. 7 Uneva
hegu mwamanyize ulosi uno,
‘Naunga mbazi, siwo ntambiko,’
hamwawetange wadya hewena
masa kugamba wana masa.
8 Kwaviya Mwana Mntu nuyo
Zumbe ywa Zuwa dya Kuhumula.”

Mntu aholomale umkono
Mako 3:1-6; Luka 6:6-11

9 Yesu ahalawa hadya, niyo
aita mwe nyumba yo kuvikila,
10 hendaga na mntu aholomale
umkono. Nahana wantu wamwenga
weyaho wakunga kumlaha Yesu
kwa kudamanya vihiye, ivyo wa-
muza, “Mwe sigilizi yetu ni vyedi
kumhonya mntu mwe Zuwa dya
Kuhumula?”
11 Yesu ahitula, “Uneva yumwenga
ywenyu ana ngoto ingile mwe bome
Zuwa dya Kuhumula, hailavye mwe
dibome? 12 Togolani! Mntu
ni ywedi kujinka ngoto! Nuko
kugamba Sigilizi haikuchunga suwe
kumwambiza mntu yoyose mwe
zuwa dya kuhumula.” 13 Niyo
amgamba yudya mntu, “Chumiza
umkono wako.”
Auchumiza, watenda mjima naho
saudya umtuhu. 14 Mna Mafal-
isayo niyo wafosa wakufunga njama
wamkome Yesu.

Mndima asagulwe ni Chohile

15 Umo Yesu eze eve injama aku-
fungilwa, akulawa uko, fyo kulu
dya wantu dyamtimila. Awa-
honya woseni nendile ni wany-
onje 16 kawalemeza wase kumgam-
bila mntu yoyose izimbuli zakwe.
17 Katenda ivyo chani yadya Chohile
alongaga kujinkila kwa muwoni
Isaya yachinte.
18 “Kaula mndima ywangu nimsag-
ule,
humungisa, naho nibwedile.
Nanijele Muye wangu mwakwe,

naho nalonge na wantu wose we isi
kanto dyangu.
19 Halafye hegu kuguta,
naho hahali akunga eve izwi
dyakwe mwe isila.
20 Havune mwanzi uhindile,
naho hakome taa ikufifiya.
Naho abuze vikuwagila vilongoze,
21 naho wantu wose we isi
nawamwikiye msuhi uyo.”

Yesu na Beelizebuli
Mako 3:20-30; Luka 11:14-23

22 Niyo wantu wamwenga
wamwigaila Yesu mntu mta mpepo,
tuntu, naho ni chimumu. Yesu
kamhonya, ivyo yudya mntu niyo
alonga na kusinya. 23 Wantu woseni
wehelwa nakugamba, “Yuno suyo
Mwana Daudi?”
24 Mna Mafalisayo weze weve,
wagamba, “Yuno hakulavya mpepo,
mna kwa nguvu zikulawana na Be-
lizebuli, mkulu ywa mpepo!”
25 Yesu nakamanya viya wak-
ufanyanya, awagamba, “Useuta
wowose ukatowana wenye kwa
wenye naugwe. Naho wekazi wa
mzi wowose hegu wantu wa lukolo
lwesimile wakatowana wenye
lukolo ulo halwikalise. 26 Ivyo
uneva fyo dimwenga dyatowana
na tuhu mwe uzumbe wa Shetani,
vino ni kugamaba wemalanya kale
mwe mafyo naho haukawe kugwa!
27 Nyuwe mwagamba miye nalavya
mpepo kwa udahi wa Belizebuli. Ni
vyedi, haluse, wadya wakuwatimila
nyuwe walavya mpepo kwa udahi
wa yuhi? Kwaivyo, nawatende
wakanti wenyu. 28 Mna uneva hegu
miye nalavya mpepo kwa udahi wa
Muye wa Chohile, ivyo Uzumbe wa
Chohile uwezilani kale.
29 “Hahali akudaha kwingila
mwe nyumba ya mntu mta nguvu
nakumhoka vintu vyakwe, henati
kumtaliza yudya mta izi nguvu,
naho na adahe kwinula vintu vya
uyo mntu.
30 “Yoyose hehamwenga na
miye anihiga, yoyose hekunambiza
kuchisanya, ichindedi amwaganisa.
31 Ivyo nawagambilani, wantu
nawalekeilwe masa yoyose na
wihi wowose wakunga wamlongele
Chohile. Mna mntu akunga amhu-
lute Muye wa Chohile halekeilwe
masa yakwe. 32 Yoyose akulonga
dyodyose dya kuhiga Mwana Mntu
adaha kulekeilwa masa, mna yoyose
akulonga dikumhiga Muye Ukukile
halekeilwe masa vino haluse na
mazuwa yose.

Mti na matunda yakwe
Luka 6:43-45

33 “Chani utende na mti una
matunda yedi, utende na mti wedi,
mti wedi weleka matunda yedi, mti
wamanyika kwa matunda yakwe.
34 Nyuwe nyoka, mwadaha vivihi
kulonga mbuli zedi, kuno mwiha?
Kwaviya mnomo wa mntu walonga
yadya yamemile mo moyo wakwe.
35 Mntu ywedi alavya mbuli zedi
zikulawa mwe mpamba ya vintu
vyedi, mntu aihiye alavya mbuli zi-
hiye zikulawa mwe hazina ya mbuli
zihiye.
36 “Nawagambilani, mwe dizuwa
dyo kukantilwa chila yumwenga
naungwe alonge chila ulosi wihiye
alongile. 37 Ulosi wako naukukantile
kugamba wi wedi hegu kwiha.”

Kuungwa kwa mpituko
Mako 8:11-12; Luka 11:29-32

38 Niyo wahinya Sigilizi wamwenga
na Mafalisayo wamwenga walonga.
Wagamba, “Mhinyi, chaunga chi-
wone mpituko ukudamanya.”
39 Yesu ahitula, Wantu wa
mazuwa yano wana wihi wi vivihi
naho hawammanyize Chohile!
Mwanunga mpituko miye? Mpituko
iyodu mkunga mlagiswe ni mpituko
ya muwoni Yona. 40 Saviya Yona
endile mndani mwe inda ya samaki
nkulu vidala ekale mazuwa matatu,
ivyo nivyo Mwana Mntu nekale
mo umoyo we isi mazuwa matatu.
41 Mwe dizuwa dya kukantilwa
wantu wa mzi wa Ninawi nawachi-
male nakuwalaha, kwaviya weila
masa yawo umo Yona alongaga,

naho nawagambilani hano mna mntu mkulu kumjinka Yona! 42 Mwe dizuwa dya kukantilwa Malikiya ywa Sheba naachimale kuwalahani, kwaviya atambaga ntendele zoseni ze isi yakwe kwetegeleza mahinyo ya umanyi ya Zumbe Sulemani, naho nawagambilani kugamba hano hana chintu chikulu kumjinka Sulemani!

Kuya kwa Muye wihiye
Luka 11:24-26

43 "Umo mpepo nchafu ikamlawa mntu, yatamba mwe si nkavu ikazungula hantu hakuhemela, uneva haina wone, 44 yegamba yenye, 'Nanuye kwe nyumba yangu nilaile.' Akabula ibwila inyumba ibule, ihagilwa, naho ikwa untanda. 45 Niyo yaita kwe kuguha mpepo weyawe watuhu mfungate wadya weihise kuijinka yoyo, zengila na kwikala umo, mntu uyo ivyo neli vyatenda vihise kujinka hadya nkongo. Nivyo navilaile mwe wantu wehiye wa dyelo."

Nine dya Yesu na Walukolo wakwe
Mako 3:31-35; Luka 8:19-21

46 Yesu na achei akalonga neidifyo umo mami yakwe na walukolo wakwe nendile wachimala kuse, wakaunga watamwile naye. 47 Mntu yumwenga amgamba, "Kaula, mami yako na walukolo wako wachimala kuse, waunga walonge na weye."

48 Yesu ahitula, "Mnala ni yuhi? Na walukolo wangu ni wahi?" 49 Adosa kwa wanampina wakwe, agamba, "Kaulani, wano nawo mnala na walukolo wangu! 50 Yoyose natende saviya Tate kwembingu akunga, uyo nuyo mlukolo ywangu, na lumbu dyangu, na mnala."

13

Mliganyo wa mhandi
Mako 4:1-9; Luka 8:4-8

1 Mwe dizuwa idyo, Yesu niyo alaila kuse kwe idya nyumba, aita akwikala hankanda hediziwa niyo akonga kuhinya. 2 Wantu niyo wamemelana vidala mo mdugano, akwela mwe ngalawa, ekala, fyo dyachimala mnkanda mwe diziwa. 3 Yesu alonga mbuli zilozize kwa miliganyo.

"Tegelezani, mhandi kaita kwe kuhanda mbeyu. 4 Ahadya akahanda, mbeyu ntuhu niyo zagwela mwe sila, niyo zadigwa ni wadege. 5 Ntuhu niyo zagwela mwa mayuwe hana ulongo mjeche, aho niyo zahota, kwaviya ulongo nani mjeche, 6 Mna ahadya zuwa dize dyake niyo zahya, kwaviya hazina maizi zinyuluka. 7 Ntuhu niyo zagwela mwe miwa, niyo zahota mna zifintwa ni miwa zinyuluka. 8 Ntuhu zigwela mwe ulongo wedi, zeleka, zimwenga gana, zimwenga milongo mtandatu zimwenga milongo mitatu."

9 Yesu akomeleza, "Mta magutwi neeve!"

Vilekile Yesu akahinya kwa miliganyo
Mako 4:10-12; Luka 8:9-10

10 Weza wanampina kwa Yesu, wamuza, "Nimbwani ukulonga kwa miliganyo?"

11 Yesu ahitula, Nyuwe mgubwilwa kumanya chinyele cho Useuta wa kwembingu, mna wowo hawavimanyize. 12 Kwaviya mntu mta chintu nongezezwe, mna mntu hena chintu nahokwe hata chiya ananacho. 13 Nivyo vikuleka nalonga kwa miliganyo kwaviya wasinya, mna hawakwiva hegu kumanya. 14 Ulosi uchinta kwawo ulongigwe ni muwoni Isaya ukugamba,

kwiva namwive, mna hammanye,
kusinya na msinye, mna hamwone,
15 kwaviya fanyanyi zawo sizo zedi,
na magutwi yawo haya kwiva vyedi,
wafinya ngohe meso yawo,
wanase kusinya na meso yawo,
wakeva na magutwi yawo,
wakamanya mwe myoyo yawo,
waka kombolwa, niyo Chohile agamba,

nani wahonye.
16 “Mna nyuwe mjimbikwa! Meso
yenyu yawona, na magutwi yenyu
yeva. 17 Nawagambilani chindedi,
wawoni walozize na wantu wa-
woneke wedi kulongozi kwa Chohile
nawaungisa wawone yano mku-
wona nyuwe, mna hawawone, na
kwiva mbuli mkwiva, mna haw-
evile.”

Yesu alonga mliganyo wa mhandi
Mako 4:13-20; Luka 8:11-15

18 “Nyuwe tegelezani naho mhine
mliganyo wo mhandi. 19 Wadya
wakwiva mbuli yo Useuta wa
Chohile mna hawakukombaganya
vikaheza yudya Mwavu eza na
kuzipempula izimbeyu zihandigwe
mwe myoyo yawo. 20 Mbeyu
zigwele mwe miwa, uyo ni yudya
akwetegeleza mbuli, aihokela kwa
chinyemi. 21 Mna haikwika maizi
mndani mwakwe, ivyo chipindi
chijeche, hadya akulailwa ni ma-
sulumizo fanyanyi za mhituka kwa
idya imbuli, aho agwa. 22 Idya
ihandigwe mwe miwa, uyo ni
yudya akwiva mbuli, na mbuli
za mwe isi zamfinta, kunga ugoli
kwa ifinta idya imbuli, nayo
yatenda haikweleka. 23 Mbeyu
ihandigwe mwe ulongo wedi, uyo
ni yudya akwetegeleza idya imbuli,
nakumanya ivyo vikungwa, uyo
nuyo akweleka, yuno gana, na
yuno milongo mtandatu yuno naye
milongo mitatu.”

Mliganyo wo lugugu

24 Yesu awagambila mliganyo
mtuhu, “Useuta wa kwembingu
wi savino. Mntu ahandile
mbeyu yedi mwe nkonde yakwe.
25 Mna nechilo wantu wagonile,
eza mnkondo, ahanda ndago
mgati mwe ngano niyo ahalawa.
26 Umo indago ne ngano ize
ibule haguhi na kweleka, mwa
woneka mna ndago. 27 Wandima
wakwe wambasa, wamgamba,
‘Zumbe, huhandile mbeyu yedi
mwe nkonde yako? Yalawa
nahi idya indago?’ 28 Awahitula,
‘Mnkondo nuyo atendile ivyo,’
wandima wamuza, ‘Waunga chite
chikaing'ole?’ 29 Awagamba, ‘Bule,’
Mnase kwing'ola indago kwaviya
mwadaha mng'ole hamwenga ne
ngano. 30 Lekani vikule hamwenga
kubula mo kuvuna. Aho nani-
wagambile wata kuvuna, ‘Kongani
kuchisanya indago, mwike machisa
mkayoke. Mna ingano ichisanyeni
mkaike kwe digulu dyangu.’ ”

Mliganyo wa kabeyu kadodo vi-
dala kakwitangwa haladali
Mako 4:30-32; Luka 13:18-19

31 Awagambila mliganyo mtuhu.
Useuta wa kwembingu wisavino.
Mntu yumwenga kaguha mpuluzi
ya kabeyu kadodo kakwitangwa ha-
ladali niyo akuhanda mwe nkonde
yakwe. 32 Ni kadodo kujinka mbeyu
zose, mna aho kakukwila katenda
mti mkulu kujinka miti yose hata
wadege wa koulanga weza wazenga
masasa mwa matambi yakwe.

Mliganyo wa hamila
Luka 13:20-21

33 Yesu alonga mliganyo mtuhu,
“Useuta wa kwembingu wikala
saviya hamila akuguha mvyele,
aijela mwe vibaba vitatu vya unga,
niyo wagwaduka wose.”

Yesu ajela mliganyo
Mako 4:33-34

34 Yesu kawagambila kwa mili-
ganyo, halongile dyodyose akaleka
kujela mliganyo. 35 Katenda ivyo
chani ichinte mbuli ilongigwe ni
muwoni, akagamba,
“Nanilonge kwa kujela miliganyo,
nani wagambile yadya yefisigwe
kukongela kuumbwa kwe isi.”

Yesu evilikiza mliganyo wo lugugu

36 Niyo Yesu alaga idifyo, engila
mwe nyumba. Wanampina wakwe
wamtimila, wamgamba, “Chevilik-
ize umliganyo wo lugugu lwi kwe
nkonde.”
37 Yesu awahitula, agamba,
“Mhandi wa ziya izimbeyu zedi ni

Mwana ywa Mntu, 38 nkonde ni isi,
mbeyu zedi ni wana wa Useuta,
idya indago ni wana wa yudya
Mwavu, 39 yudya mnkondo ahandile
ni Mwavu, ulozo ni udumo we isi
na wadya wakuvuna ni wandima
wa kwembingu. 40 Saviya ndago
ikuchisanywa na kokwa mo moto,
nivyo na vilaile mwe dizuwa dyo
udumo we isi. 41 Mwana ywa Mntu
nawegale wandima wa kwembingu
wakwe, nawo nawachisanye kulaila
mo Useuta wakwe wantu woseni
wakuwakoza masa, na wadya
woseni wakudamanya ubanasi.
42 Kuwadula mwe tanuli dyo
moto, nuko nakutende na ndilo
nakusiginta meno. 43 Naho wadya
na wawoneke wedi kulongozi kwa
Chohile nawang'ale saviya zuwa
mo Useuta wa Tati ywawo. Mta
magutwi neeve!

Mliganyo wa mpamba yefisize

44 “Useuta wa kwembingu uli-
gana na ugoli ufisigwe mwe nkonde
imwenga. Mntu yumwenga eze
aubunkule, kaufisa vituhu, kwa
chinyemi chikulu niyo aita kutaga
vintu vyakwe vyose, na kugula
inkonde idya.

Mliganyo wa lulu

45 “Naho Useuta wa kwembingu
uligana mta yombe, akulonda lulu
ntana. 46 Hadya akupatila lulu ntana
inayombe kulu, aita akutaga vyose
ananavyo, na kuigula.

Mliganyo wa lwavu

47 “Naho Useuta wa kwembingu
uligana na lwavu, luduligwe mwe
bahali, lwa chisanya samaki zes-
imile. 48 Hadya lukumemela
lwakweswa kuse, wekalahasi,
wachisanya ziya izedi wazijela mwe
viya, mna ziya zihiye wazidula.
49 Nivyo navitende mo udumo
we isi, wandima wa kwembingu
nawalaile nawawapagule waihiye
hale na wata kuwoneka wedi,
50 na kuwadula mwe tanuli dyo
moto. Nuko nakutende na ndilo na
kusiginta meno.”

Mahinyo mahya na ya kale

51 Yesu niyo awauza, “Myamanya
yose ayo?”

Wamgamba. “Heye,”

52 Akaheza awagamba, “Elo, chila
mhinya wa Sigilizi ahinyigwe mo
Useuta wa kwembingu, aligana na
mntu mta nyumba akulavya vintu
vihya na vyakale hamwenga kulaila
mwe mpamba yakwe.”

Yesu alemelwa uko Nazaleti
Mako 6:1-6; Luka 4:16-30

53 Yesu eze abinde kulonga
miliganyo iyo, niyo ahalawa hadya,
54 auya kwe kaya yakwe. Ahinya
mwe nyumba yo kuvikila, wantu
wose wehelwa niyo wauza, “Yuno
kaupatahi umanyi uno na mpituko
zino? 55 Yuno suyo yudya mwana
ywa msongola? Mami yakwe
suyo yudya akwitangwa Maliyamu?
Naho walukolo wakwe sawo Yakobo
na Yusufu na Simoni na Yuda?
56 Naho walumbu zakwe wose
hawahali hano hetu?” 57 Ivyo
wamlemela.

Yesu awagamba, “Muwoni atun-
ywa chila hantu, mna siyo mwe
isi yakwe, na kukaya kwakwe
mwenye.” 58 Kwaviya hawamzu-
mile, hadamanye mpituko zilozize
uko.

14

Kubanika kwa Yohana Mta kuba-
tiza
Mako 6:14-29; Luka 9:7-9

1 Mazuwa ayo, Helode Zumbe
ywa Galilaya evaga mbuli za Yesu.
2 Awagamba wandima wakwe
“Yuno nuyo Yohana Mta kubatiza,
kauyuka! Nivyo vikuleka ana udahi
uno wa kudamanya mpituko.”

3 Helode nakaunga Yohana ag-
wilwe, amtaliza minyolo nakumjela
mwe dijeleza. Adamanyaga ivyo
kwachausa cha Helodiya, mkaza
Filipo mlukolo ywakwe. 4 Kwaviya
Yohana Mta kubatiza amgambaga
Helode, “Haviwagile weye umsole
Helodiya.” 5 Helode nakaunga
amkome Yohana, mna na kawogoha

Wayahudi, kwaviya nawamwona kugamba ni muwoni.
6 Mwe ngasu ya kukumbuka zuwa elekwe Helode, mwana chindele ywa Helodiya avinaga mwa meso ye difyo jima dya wantu. Helode vimwelelesa 7 vilekile alagane kugamba, “Nahwinke chochose naulombeze!”
8 Akalongozwa ni mami yakwe mwe viya akunga amlombeze akagamba, “Ninka vino haluse mtwi wa Yohana Mta kubatiza mwe chihungu!”
9 Seuta niyo atozwa ni chinyulu, mna kwaviya naka lagana mwa meso ya wajeni wakwe woseni, alagisa viya umndele alombeze enkigwe.
10 Ivyo asigila Yohana amdumulwe umtwi umo emwe dijeleza. 11 Mtwi wegalwa mwe chihungu, enkigwa yudya mndele, amwigaila nine.
12 Wanampina wa Yohana wabula niyo waguha umwili wa Yohana nakuuhamba. Weze wajike waita kumgambila Yesu.

Yesu alisa wantu magana milongo mishano
Mako 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14

13 Yesu eze eve imbuli iyo, kakulawa uko mwe ngalawa, aita hantu hechedu hehena wantu. Fyo dya wantu weze weve, wamtimila lwaviga kulaila mwe mizi. 14 Yesu eze asele mwe ngalawa, awona fyo kulu dya wantu awafila mbazi na kuwahonya wanyonje wawo.
15 Chisingi chize chingile, wanampina wakwe wambasa, wagamba, “Hano ni holuwala, na saa nayo ijinkisa. Laga idifyo waite kwe zikaya zawo, wakegwile nkande zawo.”
16 Yesu ahitula, “Wasekwita, wenkeni nyuwe nkande.”
17 Wamhitula, “China migate mishano na samaki mbili.”
18 Yesu agamba, “Nigailani hano.”
19 Adyunga idifyo dikale mwa mani, aguha idya imigate mishano na ziya izisamaki izimbili. Asinya kulanga kwembingu, ajimbika, aibesula idya migate, awenka wanampina, wanampina wawenka awantu.
20 Chila yumwenga kadya niyo eguta. Niyo walogota vibesu vya migate vigwele hasi, wamemeza ntangulu mlongo na mbili. 21 Wadya wadile na ni wagosi wakubula magana milongo mishano, ukaleka wavyele na wana.

Yesu ajenda mlanga mwa mazi
Mako 6:45-52; Yohana 6:15-21

22 Yesu niyo awagamba wanampina wakwe wakwele mwe ngalawa wamlongwele waite ntendele ya kaidi yediziwa, kuno akalaga idifyo. 23 Eze abinde kulaga idifyo, akwela kolugulu ichedu, akamlombeze Chohile. Umo chisingi chibwile, Yesu neeyuko ichedu, 24 mwe chipindi chino ingalawa neibula hale mwe isi nkavu, yajubwaniswa na mazi kwaviya nakuna nkungunto nkulu.
25 Mgati mwe saa chenda na saa mlongo na midi chilochilo Yesu awabasa wanampina akajenda mlanga mwa mazi. 26 Wanampina weze wamwone akajenda mlanga mwa mazi, wengilwa ni nkama, wakagamba, “Ni chizuli!” Niyo waguta kwa nkama.
27 Mna aho Yesu awagamba, “Kwenkeni moyo, ni miye. Msekogoha!”
28 Petulo ahitula. “Zumbe, uneva chidedi ni weye, nigamba nize kwako hajenda mlanga mwa mazi.”
29 Yesu amhitula, “So!” Petulo niyo asela mwe ngalawa, akonga kujenda mlanga mwa mazi ambasa Yesu.
30 Mna eze awone idya inkung'unto, ogoha, akonga kudidimila. Aguta akagamba, “Zumbe, nikombola!”
31 Aho Yesu achumiza umkono wakwe, amtoza akamgamba, “Weye mta uzumizi mjeche! Nimbwani una nkama?”
32 Weze wakwele mwe ngalawa, nkungunto niyo yatondowala.
33 Wadya wendile mwe ngalawa

wamfikila madi Yesu, wakagamba,
“Chindedi weye wi mwana Chohile.”

Yesu ahonya wanyonje Genesaleti
Mako 6:53-56

34 Weze wabule ntendele ya
kaidi yediziwa, wabula mwe isi
ya Genesaleti. 35 Wantu wahadya
weze wambunkule kugamba ni
Yesu niyo wasigila ulosi kwa wantu
we izisi zose zimnkanda. Wantu
wamwigaila wanyonje wawo wose,
36 wamwila wadonte hata idilepe
dye suche yakwe du, woseni
wadontile wahonywa.

15

Mahinyo ya wadalahala
Mako 7:1-13

1 Mafalisayo na wahinyi wa
Sigilizi walaile Yelusalemu wambasa
Yesu nakumuza, 2 “Nimbwani
wanampina wako wakubalanga
miko ya wadalahala? Hawa kuhaka
imikono yawo viya vikungwa hewe-
nati kudya!”

3 Yesu ahitula, “Nimbwani
mkuleka sigilizi ya Chohile mku-
timila mahinyo yenyu wenye?
4 Kwaviya Chohile agambaga,
‘Mtunye tati yako na mami yako,
mntu akunga amligite tati yakwe
hegu mami yakwe na akomwe.’
5 Mna mwahinya kugamba un-
eva mntu ana chintu chikudaha
kumwambiza tati yakwe hegu mami
yakwe, mna mwagamba achilavye,
‘Chino ni cha Chohile,’ 6 vyaleka
asekumtunya tati yakwe. Mwe
vino mwabela sigilizi ya Chohile,
vileka mtimile mahinyo yenyu.
7 Nyuwe wasongaganyi! Isaya
nani mchindedi umo awonaga yedi
mwenyu!

8 ‘Chohile agamba, wantu wano
wanitunya kwa milomo yawo,
mna myoyo yawo ihale na miye.
9 Wanivikila vya bule,
kwaviya wahinya mahinyo ya
malagiso ya chimntu mntu
saviya ni sigilizi zangu!’ ”

Vintu vikumtenda mntu atende halenguke
Mako 7:14-23

10 Yesu niyo aditanga idifyo,
awagamba, “Tegelezani naho
mkombaganye! 11 Chikwingila mwe
mnomo wamntu hachikumtenda
mzavu, mna chikumlawa nicho
chikumtenda mzavu.”

12 Niyo wanampina wakwe
wambasa, wakagamba, “Kuvimanya
kugamba Mafalisayo wehiwa mwe
viya ulongile?”

13 Yesu ahitula, “Chila mti hewi-
handigwe ni Tati yangu wa kwem-
bingu naung'olwe,” 14 “Walekeni!
Awo ni vilongozi mantuntu, tuntu
akamlongwela tuntu mnyawe,
woseni waidi nawapolomele mwe
bome.”

15 Petulo amgamba, “Chilavyany-
ize umliganyo uwo.”

16 Yesu awagamba, “Vino nanywi
mwichei hamkuvimanya kujinka
watuhu. 17 Hamvimanyize? Chik-
wingila ko mnomo chajinkila
kweinda, chafoseza kuse kulaila
mo mwili kwita kwe choo. 18 Mna
vikulaila mo mnomo vyalaila ko
moyo, navyo nivyo vikumtenda
mzavu. 19 Kwaviya ko moyo
kwalaila fanyanyi zihiye, ukomi na
ugonyi na chilanga na ubavi, mbuli
za lulimi, na mahuluto. 20 Yano
nayo yakumtenda mntu helenguke.
Mna kudya hwihakile mikono
yako saviya wakulonga mdamanye
ivyo, havikumtenda mntu atende
mzavu.”

Uzumizi wa Mvyele
Mako 7:24-30

21 Yesu akulawa uko, aita kwe
mkowa hajihi na mizi ya Tilo
na Sidoni. 22 Mvyele yumwenga
Mkanani na akekala mwe nten-
dele iyo kambasa. Akang'ung'uzika
akagamba, “Zumbe, Mwana ywa
Daudi! Nifila mbazi! Mndele
ywangu ana mpepo naho ivyo eli
sivyo vyedi.”

23 Mna Yesu hamhitule dyodyose.
Wanampina wakwe wambasa,
wamlombeza, wakagamba, “Mleke

aite! Achitimila naho achitwila lwasu!”
24 Yesu ahitula, “Sisigilwa kwe
ngoto zagile za wantu wa nyumba
ya Izulaeli iyodu.”
25 Mvyele uyo ambwila niyo am-
fikila madi. Agamba, “Zumbe nam-
biza.”
26 Yesu ahitula, “Sivyo vyedi
kuguha nkande ya wana niyo
waduila mbwa.”
27 Yudya mvyele ahitula, “Icho ni
chindedi Zumbe, mna hata mbwa
nazo zadya masigalo yagwele mwe
zimeza za maseuta yawo.”
28 Ivyo Yesu amhitula, “Wi mvyele
mta uzumizi mkulu! Viya ukunga
navidamanyike kwako.” Aho mn-
dele ywakwe niyo ahona.

Yesu ahonya wantu walozize

29 Yesu niyo akulawa uko, abula
mnkanda mwe diziwa dya Galilaya.
Akwela ko lugulu na kwikala uko.
30 Fyo kulu dya wantu dyam-
basa, dyamwigaila waholomale,
mantuntu, vimumu, na watuhu
walozize, wawaika heviga vya Yesu,
niyo awahonya. 31 Wantu wehelwa
weze wawone vimumu walonga,
waholomale wajenda, mantuntu
wawona. Naho wamtunya Chohile
ywa Izulaeli.

Yesu alisa fyo kulu dya wantu
Mako 8:1-10

32 Yesu niyo awetanga wanampina
wakwe, nakuwagamba, “Nawafila
mbazi wantu wano, kwaviya wa-
tenda na miye kwa mazuwa matatu
naho haluse hawana cha kudya.
Sikuvyunga waite siwalisize, sima
wanagwe mteho mwe sila.”
33 Wanampina wamuza, “Nachilavye
kuhi nkande ikuchinta kulisa idifyo
dino mo uluwala luno?”
34 Yesu auza, “Mna migate min-
gahi?”
Wahitula, “Mfungate na samaki
njeche.”
35 Ivyo Yesu adyunga idifyo
wekale hasi. 36 Niyo aguha idya
migate mfungate na ziya zisamaki,
amhongeza Chohile, abesula, niyo
awenka wanampina, wanampina
nawo wawenka awantu. 37 Woseni
wadya niyo weguta. Niyo wanamp-
ina walogota vibesulo vya migate
vigwele hasi wamemeza ngahu
mfungate. 38 Wantu wadile wabula
magana mlongo milongo mine ya
wagosi, ukaleka wavyele na wana.
39 Niyo Yesu alaga idifyo, akwela
ingalawa, aita ko mkowa wa Maga-
dani.

16

Kunga mpituko
Mako 8:11-13; Luka 12:54-56

1 Mafalisayo na Masadukayo
wambasa Yesu waunga wamtoze,
nivyo wamlombeza awalagise chi-
lagiso kulanga kugamba kazumilwa
ni Chohile. 2 Mna Yesu ahitula,
“Dikaswa, mwagamba, ‘Nakutende
kwedi kwaviya ulanga winkundu.’
3 Nomtondo, mwagamba, ‘Dyelo
nakutende na fula kwaviya ulanga
winkundu naho nimtitu.’ Mwadaha
kulongwela viya nakutende kwa
kusinya ulanga, mna hamkudaha
kubunkula vilagiso vikujenda ne
vipindi vino! 4 Wantu wehiye naho
hewemmanyize Chohile we vivihi!
Mwaunga chilagiso? Chilagiso
ichodu mkungwa mwinkwe ukaleka
chiya cha Yona.”
Ivyo awasa niyo aita.

Ugwadu wa Mafalisayo na Masadukayo
Mako 8:14-21

5 Umo wanampina weze wadeluke
ntendele ya kaidi yediziwa, nawa-
jala kuguha nkande yoyose. 6 Yesu
awagamba, “Kaulani, mwedime
na ugwadu wa Mafalisayo na
Masadukayo.”
7 Niyo wakonga kulafya wenye
kwa wenye, “Alonga vino kwaviya
hachigale mgate wowose.”
8 Yesu niyo abunkula viya
nawakalafya, ivyo awauza, “Nimb-
wani mkulafya wenye kwa wenye
mwe mbuli ya kuswesa mgate
wowose? Uzumizi mjeche wi

vivihi mnanawo! 9 Mchei kumanya? Hamkukumbuka viya nabesulaga imigate imishano kwa wantu magana milongo mishano? Nammemeza ntangulu nyingahi mlogote? 10 Naho idya imigate mfungate kwa wantu magana milongomine? Ni ngahu nyingahi mmemeze? 11 Nimbwani hamkukombaganya kugamba siwagambilani kwa chausa cha migate? Mwedime na ugwadu wa Mafalisayo na Masadukayo."

12 Naho wabunkwile kugamba hawagambile wedime na ugwadu wa kudamanyiza migate, mna mahinyo ya Mafalisayo na Masadukayo.

Petulo amlonga Yesu kugamba nuyo Kulisito
Mako 8:27-30; Luka 9:18-21

13 Yesu aitaga kwe mkowa wi hajihi na mzi wa Kaisaliya Filipi, uko awauzize wanampina wakwe akagamba, "Wantu wamtamwila vivihi Mwana ywa Mntu?"

14 Wagamba, "Watuhu wamgamba ni Yohana Mta kubatiza, watuhu Eliya, watuhu Yelemiya hegu yumwenga ywa wawoni."

15 Auza, "Nyuwe mwanigamba ni yuhi?"

16 Simoni Petulo ahitula, "Weye wi Kulisito, Mwana ywa Chohile mta ujima."

17 Yesu ahitula, "Chinyemi chako weye Simoni mwana ywa Yona, kwaviya ichindedi chino hachizile kwako kulaila kwa mntu yoyose, mna kuchinkwa ni Tate ywa kwembingu. 18 Ivyo nakugambila, Petulo, wi luwe, naho mlanga mo luwe luno nanizenge nyumba ya kuvikila, hata bome hedina uhelo hadidahe. 19 Nahwinke nkomwelo yo Useuta wa kwembingu, icho nauvugale mwe isi nachivugalwe kwe mbingu, icho nouvugule mwe isi nachivugulwe kwembingu."

20 Niyo Yesu awalemeza wanampina wakwe wase kumgambila mntu yoyose kugamba nuyo Kulisito Mkombola.

Yesu Alotela file yakwe
Mako 8:31-9:1; Luka 9:22-27

21 Kukongela aho na kujendeleza Yesu kakonga kulonga pwilili kwa wanampina wakwe, akagamba "Naungwa nite Yelusalemu hasulumizizwe ni wadalahala, wakulu wa walavyantambiko, na wahinya Sigilizi. Nanikomwe, mna mazuwa matatu yakutimila naniuyuke."

22 Petulo amguha hankanda, akonga kumkwahila. Agamba "Bule, Zumbe, ivyo havikulaile!"

23 Yesu ahituka na kumgamba Petulo, "Uya kunyuma kwangu, Shetani! Wi chifingo kwangu, kwaviya hukufanyanya ya Chohile, mna ya wantu."

24 Niyo Yesu awagamba wanampina wakwe, "Mntu yoyose akunga anitimile, ne elemele mwenye, etwike msalaba wakwe, anitimile. 25 Kwaviya mntu akunga kwambula untu wakwe, na awaze, na mntu akunga aze ujima wakwe kwa chausa changu, nauwone. 26 Mntu na ahokele chibwani akapata isi yose, na kwaza ujima wakwe? Hegu mntu nalavye mbwani akaleka ujima wakwe? 27 Kwaviya Mwana ywa Mntu neze no ukulu wa Tati yakwe hamwenga na wandima wa kwembingu wakwe naho namlihe chila mntu kulawana na viya atendile. 28 Nawagambilani chindedi, hana wantu mgati mwa wano wachimale hano, hawabanike, kubula wamwone Mwana ywa Mntu akeza no Uzumbe."

17

Kuhituka isula
Mako 9:2-13; Luka 9:28-36

1 Yeze yomboke mazuwa mtandatu, Yesu awaguhaga Petulo na Yakobo na Yohana mlukolo ywa Yakobo aita nawo kolugulu lutali hantu nawechedu. 2 Uko kahitukila isula yakwe mwa meso yawo, uso wakwe ung'ala saviya

zuwa, suche zakwe zing'ala saviya ulangazi. 3 Niyo wanampina watatu wamwona Musa na Eliya wakatamwila na Yesu. 4 Petulo amgamba Yesu, “Zumbe, ni vitana suwe chikatenda hano. Ukaunga, nanizenge mahema matatu, dyako, dya Musa, na idimwenga dya Eliya.”

5 Umo achei akalonga, ingu ding'aile dyawagubika, izwi dyalawa mdya mwe diya idingu, dyagamba, “Yuno nuyo Mwanangu akuniwagia hungisa. Mwetegelezeni!”

6 Wanampina weze weve diya idizwi, niyo wagwa chifudifudi, wogohesa. 7 Yesu eza, awadonta, awagamba, “Inukani, msekogoha.” 8 Weze wagubule ameso yawo, hawawone mntu mna Yesu ichedu.

9 Umo wakasela kulaila kolugulu, Yesu awasigila, agamba, “Msekumgambila mntu yoyose imbuli muwone, kubula aho akwizila Mwana ywa Mntu, hadya nauyukile.”

10 Wanampina wamuza, wagamba, “Nimbwani wahinya Sigilizi walonga kugamba, Eliya nuyo wa nkongo kwiza?”

11 Yesu ahitula, “Chindedi Eliya nuyo wa nkongo kwiza, uyo naike vyedi chila chintu. 12 Mna nawagambilani kugamba, Eliya keza kale, hawambunkule, wamdamanya yadya yoseni waungile. Mwe ivyo Mwana ywa Mntu nawamdamanya vihiye.”

13 Niyo wanampina wabunkula kugamba nakalonga nawo mbuli za Yohana Mta kubatiza.

Yesu ahonya mbwanga mta mpepo
Mako 9:14-29; Luka 9:37-43

14 Weze wabule he idifyo, mntu yumwenga amsogeila Yesu nakumfikila madi. 15 Agamba “Zumbe, mfile mbazi mwanangu wa chilume! Agwa msango naho asulumizwa vihiye vikuleka nkanana zilozize agwela mwe moto hegu mwe mazi. 16 Namwigalaga kwa wanampina wako, mna wadunduga kumhonya.”

17 Yesu ahitula, “Nyuwe cheleko hemkuzumila naho hemwimanyize! Nanikale na nyuwe vibule ini? Nigailani umbwanga uyo.” 18 Yesu aikwahila idya impepo, nayo yamlawa yudya mbwanga, kukongela aho kahona.

19 Niyo wanampina wambasa Yesu kwa hankanda echedu, wamuza, “Nimbwani suwe chidunduga kuilavya idya impepo?”

20 Yesu ahitula, “Kwaviya mhungukilwa nu uzumizi. Nawagambilani chindedi, uneva mnatenda na uzumizi mdodo saviya mpuluzi ikwitangwa haladali, mwadaha kulugamba ulugulu luno, ‘Halawe hano wite kudya!’ Nalo na luhalawe. Hakutendeke na mbuli haikudahika mwenyu.” 21 Mna kwa malombezo na kufunga nuko kukudaha kudamanya vino, hachihali chituhu chikuvidaha.

Yesu alonga vituhu ifile yakwe
Mako 9:30-32; Luka 9:43-45

22 Umo wanampina weze wadugane wose uko Galilaya, Yesu awagamba, “Mwana ywa Mntu ehajihi nakwinkizwa mwe mikono ya wantu. 23 Nawamkome, mna mazuwa matatu yakutimila na uyuke.”

Wanampina wengilwa ni chinyulu vidala.

Maliho ya kodi ya Nyumba ya Chohile

24 Umo Yesu na wanampina wakwe weze wabule Kapelinaumu, wachisanya kodi ya nyumba nkulu ya Chohile wambasa Petulo nakumuza, “Togola! Mhinyi ywenyu alavya kodi ya Nyumba ya Chohile?”

25 Petulo ahitula, “Chindedi, alavya.”

Petulo eze engile kwe nyumba, Yesu akonga kulonga, agamba, “Wagaze, Simoni? Ni yuhi akuliha makanto hegu kodi kwa maseuta we isi ino? Wakaya we isi hegu wajeni?”

26 Petulo ahitula, “Wajeni.”

Yesu ahitula, ni vyedi, “Nikugamba wakaya hawakuliha kodi. 27 Mna sivyo vyedi kuwaihiza wantu wano. Elo hitani kwe diziwa mkadule ndwano mwa mazi. Samaki ya nkongo no gwize, ugubule mlomo wakwe, na ubwile tundu dya hela dikuchinta kulihila kodi yetu suwe waidi.”

18

Niyuhi Umkulu vitendese?
Mako 9:33-37; Luka 9:46-48

1 Chipindi icho wanampina wambasa Yesu wamuza, “Niyuhi mkulu atendese mo Useuta wa kwembingu?”

2 Ivyo Yesu etanga mwana, amchimalisa mwameso yao, 3 nakugamba, “Nawagambilani chindedi, uneva hamnahituke na kutenda saviya wana, hamwingile mo Useuta wa kwembingu. 4 Akulise mo Useuta wa kwembingu ni yudya akweseleza niyo ekala saviya yuno mwana. 5 Naho mntu yoyose akumhokela mwana yumwenga sa yuno kwa zina dyangu, anihokela miye.

Majezo ya masa
Mako 9:42-48; Luka 17:1-2

6 “Wantu waidi wakusaga mpuluzi na yuwe kulu dya kusagila, uneva yoyose namhose yumwenga mwa wana wadodo wano aleke kunizumila, navitende vitana mntu uyo atalizwe mwe singo yuwe kulu dya kusagila, niyo adidimizwa hasi mwe bahali. 7 Nawaluwone wantu we isi ino vifingo vikuwatenda wantu waleke uzumizi wawo! Vintu saivyo navilaile, mna namanye mwenye akuyatenda yalaile!

8 “Uneva umkono wako hegu chiga chako vyakuhosa udamanye masa, vikante ukavidule hale na weye. Ni vitana kwingila mo ujima wa mazuwa yose hwina mkono hegu chiga, ukaleka kutenda una mikono midi hegu viga vidi udulwe mo moto wa mazuwa yose. 9 Naho uneva ziso dyako dyakuhosa udamanye masa ding'ole ukadidule hale na weye. Ni vitana kwingila mo ujima hwina ziso, ukaleka kutenda na meso maidi udulwe mwe dibome hedina uhelo.

Mliganyo wa ngoto yagile
Luka 15:3-7

10 “Msinyise mnase kubela yumwenga mwa wadodo wano. Nawagambilani kugamba wandima wa kwembingu wawo wa uko kwe mbingu mazuwa yose wausinya uso wa Tati yangu ekwe mbingu. 11 Kwaviya Mwana ywa Mntu ezaga kuhonya wagile.

12 “Mwafanyanya vihi? Mntu mta ngoto gana, niyo imwenga yaga nazase izintuhu milongo chenda na chenda zikadya holugulu niyo aita akalonde idya yagile. 13 Nawagambilani taile, umo anaizungula naeleleswe mwe ngoto ino kuleka ziya milongo chenda na chenda hezagile. 14 Seivyo Tati yenyu ekwembingu hakuvyunga yumwenga yoyose mwe wadodo wage.

Mlukolo akudamanya masa

15 “Uneva mlukolo ywako kakudamanyiza masa, mwitile ukamlagise uwihi wakwe. Mna idamanye chinyele, nyuwe wenye waidi du. Uneva anakwiva, kumhonya mlukolo ywako. 16 Mna uneva hakwivile, guha mntu yumenga hegu waidi mwitanye, chani chila ulosi uukulwe kwa kuwona ni waukuzi waidi hegu watatu saviya Mawandiko Yakukile yakulonga. 17 Hana wevile awo, ilongeni imbuli injima kwa wantu wa nyumba yo kuvikila. Kukomelekela, uneva hanevile wantu wa nyumba yo kuvikila, mtendeni saviya mntu hemzumile Chohile hegu mchisanya kodi.

Kulemela na Kuzumila

18 “Nawagambilani ichindedi, icho mkunga mchilemele mwe isi nachilemelwe kwembingu, naho mkunga mchizumile mwe isi nachizumilwe kwe mbingu.

19 “Naho nawagambilani taile,
waidi wenyu mwe isi mnaivana
mwe chochose mkulombeza, nam-
damanyizwe ni Tati yangu ywa
kwembingu. 20 Kwaviya waidi
hegu watatu wakadugana kwa
zina dyangu, miye nami nanitende
hamwenga nawo.”

Mliganyo wa Mndima hena mbazi

21 Petulo niyo ambasa Yesu amuza,
“Zumbe, uneva mlukolo ywangu
ajendeleza kunijela mwe masa, nim-
lekeile nkanana nyingahi? Nkanana
mfungate?”
22 Yesu ahitula, “Bule, siyo
nkanana mfugate,” “mna nkanana
milongo mfugate na mfungate.
23 Kwaviya Useuta wa kwembingu
uligana sa vino. Hendaga na
seuta aungile kuwaza wandima
wakwe. 24 Iviya akakonga kuwaza,
egailwa mntu yumwenga mta deni
dya hela zakwe milongo magana
mlongo. 25 Mndima uyo nahana
chakuvuza kuligana na viya aguhile,
ivyo zumbe uyo amunga atagwe
saiya mtumwa, mkaziwe hamwenga
na wanawe na vyoseni ananavyo,
vikaleka akavuza viya aguhile.
26 Yudya mndima amfikila madi
zumbe. Alombeza, ‘Ni jijimiza,
nahuvuzize chila chintu!’ 27 Zumbe
amfilambazi yudya mtumwa, ivyo
amlekeila asekuvuza viya aguhile
naho amleka aite.
28 “Niyo yudya mndima ahalawa,
adugana na mndima mnyawe
mta deni dya wahela wakwe.
Amkagatila nakukonga kumvinya.
Agamba, ‘Vuza chiya hwinkile!’
29 Mndima mnyawe amgwela na
kumlombeza, ‘Nijijimiza, nahuvuz-
ize viya uninkile!’ 30 Mna kalemela,
amjela mndani vibule aho akunga
avuze kadya katigizo. 31 Wandima
weyawe watuhu weze wawone
ivyo vilaile, wengilwa ni chinyulu
vitendese, waita wakumgambila
zumbe yoseni yalaile. 32 Ivyo zumbe
amwitangila yudya mndima kun-
yumba. Agamba, ‘Weye mndima
wihiye, na sikulekeila deni hwinkile,
kwaviya du kunilombeza hufile
mbazi. 33 Navyungwa umfile mbazi
mndima mnyawo, saviya miye
hufile mbazi.’ 34 Zumbe kengilwa ni
maya vidala, niyo amjela umndima
uyo kundani asulumizwe vibule
kuvuza kadya katigizo aguhile.”
35 Yesu akomeleza, “Ivyo nivyo
Tate ywa kwembingu nakutendele,
huna walekeile walukolo wako ku-
laila mo moyo wako.”

19

Yesu ahinya vikunga kwasana Mako 10:1-12

1 Yesu eze abinde ulosi uwo, kaku-
lawa Galilaya na kubula mwe mi-
haka ya Yudeya, ntendele ya kaidi
yo mto Yolodani. 2 Fyo kulu dya
wantu dimtimila Yesu, awahonya
uko.
3 Mafalisayo wamwenga wambasa
Yesu wakamjeza kwa kumuza, “To-
gola, Sigilizi yagaze ni vitana mntu
kumwasa mkaziwe kwa lema dyo-
dyose?”
4 Yesu ahitula, “Hamwaso-
maga Mawandiko yakugamba uyo
Awaumbaga aho nkongo, aumbaga
mntu mgosi na mntu mvyele? 5 Elo
agamba, ‘Kwe chausa icho mntu
namwase tati yakwe na mami
yakwe, na kulungana na mkaziwe,
naho awo waidi na watende mwili
umwenga.’ 6 Ivyo watenda sawo
waidi naho, mna mwili umwenga.
Elo mntu asekuchipagula chiya
chilunganywe ni Chohile.”
7 Mafalisayo wamuza, “Ni kwa
chasa chani vilekile Musa kasig-
ila kuwandika talaka ya kumwasa
mvyele?”
8 Yesu awahitula, “Kwachausa
cho udala we myoyo yenyu, Musa
asigilaga muwase wavyele wenyu.
Mna havyatendagwa kukongela
aho nkongo yo kumbwa kwe isi.
9 Ivyo nawagambilani, chila mntu
namwase mkaziwe, uneva siyo
kwa chausa cha chilanga, anasola
mtuhu, mntu uyo ni mgonyi, naho

mntu mtuhu namsole yudya mvyele asigwe, naye ni mgonyi."
10 Wanampina wakwe wamgamba, "Uneva ivyo nivyo viwagile mntu mwa mkaziwe, havi kuwagila kusola."
11 Yesu ahitula, "Sawo wose nawahokele imbuli ino mkulonga, mna wadya du wawagilwe kwa Chohile. 12 Kuna wagosi awamwenga hawakusola kwaviya nivyo welekwe wagwa, wamwenga watendwa ivyo ni wantu, watuhu wetenda wenye wagwa kwa chausa cha kusankanila Useuta wa kwembingu. Akuhokela mahinyo yano nazumile!"

Yesu ajimbika wana wadodo
Mako 10:13-16; Luka 18:15-17

13 Wantu watuhu wamwigaila Yesu wana wadodo awaikiye mikono mlanga na awalombezeze, wanampina wawakwahila wadya wantu. 14 Mna Yesu agamba, "Walekeni wana wadodo weze kwangu, naho msekuwalemeza, kwaviya Useuta wa kwembingu ni wawantu waligane na wowo."
15 Awaikiya mikono yakwe mlanga mwawo, niyo akulawa uko.

Mntu mgoli
Mako 10:17-31; Luka 18:18-30

16 Mntu yumwenga mgoli amwizilaga Yesu, amuza, "Mhinyi, nidamanye mbuli yani yedi chani nihokele ujima wa mazuwa yose?"
17 Yesu amhitula, "Nimbwani ukunuza mwe mbuli yedi? Eyuko yumwenga uyodu ywedi. Mna ukaunga kwingila mo ujima, toza malagizo."
18 Yudya mntu auza, "Sigilizi zihi hungigwa ni toze?"
Yesu amhitula, "Use kukoma, use kugonya, use kubawa, use kulonga lulimi, 19 weve tati yako na mami yako, na munge mbwiyayo saviya ukweunga."
20 Yudya mntu ahitula, "Sizitoza kale zose, sisigaza chimbwani naho?"
21 Yesu amgamba, "Ukaunga utende utogile, hita ukatage vyose unanavyo, uwenke wachiwa ugoli uwo, nawe nautende na mpamba kwembingu. Ukaheza wize unitimile."
22 Yudya mbwanga eze eve imbuli idya, kaita ulo na ulo kwaviya nani mgoli vitendese.
23 Yesu awagamba wanampina wakwe, "Nawagambilani chindedi, navitende vidala mgoli kwingila mo Useuta wa kwembingu. 24 Nawagambilani vituhu, nivihufu vitendese ngamiya kwingila mwe langa dya singano, ukaleka mgoli kwingila mo Useuta wa Chohile."
25 Wanampina weze weve ivyo, niyo weheleswa, wakagamba, "Niyuhi elo akudaha kwambulwa?"
26 Yesu awang'oila meso, awagamba, "Kwa wantu idyo hadikudahika, mna kwa Chohile yose yadahika."
27 Akaheza Petulo amgamba, "Kaula, suwe chileka vyose chikutimila weye, ivyo nachihokele chibwani?"
28 Yesu awagamba, "Nawagambilani chindedi, mwe isi mpya, Mwana ywa Mntu aho nekale mwe chigoda chakwe cho Useuta china ukulu, nyuwe mlongo na waidi mnitimile nanywi namwikale mwe vigoda mlongo na vidi, mkawakantila makabila mlongo na maidi ya Izulaeli. 29 Naho chila mntu asize nyumba, hegu mlukolo ywa chilume hegu ywa chiche, hegu tati yakwe, hegu mami yakwe, wana hegu nkonde kwa chausa changu, naahokele nkanana zilozize kujinka naho neenkigwe ujima wa mazuwa yose. 30 Mna wendile wa nkongo nawatende wo dumo, na wadya wazigile nawatende wa nkongo.

20

Wandima mwe nkonde ye mizabibu

1 "Useuta wa kwembingu wikala saviya mntu mta nkonde yakwe ya

mizabibu elauke chilochilo kulonda wantu wandima mwe nkonde yakwe. 2 Evana na wandima wasiku kuwaliha maliho ya mazwela ya zuwa dimwenga, niyo awasigila kwe nkonde yakwe. 3 Ize ibule saa ntatu ya mtondo, niyo afosa vituhu na kubwila watuhu wamile kwechimaila hedigwilo, hewena cha kudamanya. 4 Awagamba, 'Nyuwe nanywi mwite kwe nkonde yangu, naniwaliheni saviya vikuwoneka vyedi.' 5 Ivyo waita. Ize ibule saa mtandatu na saa chenda afosa naho, niyo adamanya saiviya adamanye. 6 Haguhi na saa mlongo na imwenga niyo afosa vituhu naho, abwila wantu watuhu wamile kwechimaila hantu ahadya. Awauza, 'Ni mbwani mwechimaila msi mjima hemwikudamanya ndima?' 7 Wahitula, 'Hahana achinkinkile ndima.' Awagamba, 'Ni vyedi, nyuwe nanywi mwite mkadamanye ndima kwe nkonde yangu ye mizabibu.'

8 "Chisingi chize chibule, mwenye nkonde amgamba Zumbe wakwe, 'Itanga awandima wose uwalihe amaliho yawo, akonga yudya azigile kwiza nakukomeleza kwa wadya wankongo.' 9 Wandima wakongile ndima sa mlongo na imwenga walihwa chila yumwenga maliho ya zuwa dimwenga. 10 Na wadya walongole kukonga indima weza, nawakafanyanya kugamba nawalihwe kujinka watuhu, mna nawo walihwa maliho ya zuwa dimwenga chila yumwenga. 11 Waguha hela zawo nakukonga kumng'ung'uzikila mwenye inkonde. 12 Wagamba, 'Wandima wano wazigile wadamanya ndima kwa saa dimwenga du, suwe chidamanya kwa msi mjima naho kwa kujijimiza mwe dizuwa. Kuwaliha viligane na suwe!'

13 "Mwenye inkonde amhitula yumwenga ywawo, 'Mbuyangu, kwetegeleze, sikupunjize. Hachivane kugamba nahulihe ndima ya zuwa kwa maliho ya zuwa dimwenga? 14 Elo hokela amaliho yako wite kaya. Sunga ni mwinke yuno azigile kuligana na viya hulihile weye. 15 Togola, viha miye kudamanya viya hunga mwe zihela zangu? Hegu wengilwa ni finju kwaviya miye ni ywedi?' "

16 Niyo Yesu abindiliza, "Ivyo wadya wa kuzigila haluse na watende wa nkongo na wa nkongo vino haluse na watende waudumo."

Yesu atamwila nkanana ya katatu ifile yakwe

Mako 10:32-34; Luka 18:31-34

17 Umo Yesu akakwela kubula Yelusalemu, awaguhaga wadya wanampina mlongo na waidi hankanda he sila nakutamwila nawo chinyele, awagamba, 18 "Kaulani," "Chaita Yelusalemu, kudya Mwana ywa Mntu nalavigwe kwa wakulu wa walavyantambiko na kwa wahinya Sigilizi. Nawamkantile file, 19 niyo wamwinkiza kwa wantu sawo Wayahudi, wakunga wambele, wamtowe, na kumsulumiza mo msalaba, mna mazuwa matatu yakutimila nauyuke."

Lombezo dya mami ya mntu

Mako 10:35-45

20 Niyo mkaza Zebedayo hamwenga na wanawe wambasa Yesu, wamfikila madi nakumlombeza mbuli.

21 Yesu amuza, "Waunga mbwani?"

Amhitula, "Mwo Useuta wako uwazumile wano wanangu waidi wekale yumwenga kulume kwako no mtuhu mo mkono wako wa kumoso."

22 Yesu awahitula awo wana, "Hamvimanyize ivyo mkulombeza, vino mwadaha kunywela chikombe cha masulumizo hunga ninywele?"

Wahitula, "Chavidaha."

23 Yesu awagamba, "Nichindedi namnywe mwe chikombe changu, mna sina udahi wa kusagula wa kwikala kulume kwangu hegu kumoso kwangu. Mna hantu hano ni kwa wadya wasagulwe kale ni Tate awaikiye."

24 Wadya wanampina watuhu
mlongo weze weve ivyo, niyo wawe-
hiwa awo walukolo waidi. 25 Ivyo
Yesu niyo awetanga akawagamba,
“Mvimanya kugamba vilongozi
hewemzumile Chohile wana udahi
mwawo, vilongozi nawo wana
udahi uchintile. 26 Vino havikungwa
vidamanywe mgati mwenyu. Uneva
yumwenga aunga atende mkulu,
atende mndima ywa wasigale,
27 naho akunga atende wa nkongo
atende mndima ywenyu, 28 seivyo
Mwana ywa Mntu, hezile ku-
sankanilwa, mna kusankanila na
kulavya ujima wakwe utende
maliho ya wantu walozize.”

Yesu Ahonya Matuntu Waidi
Mako 10:46-52; Luka 18:35-43

29 Umo Yesu hamwenga na
wanampina wakwe wakahalawa
mo mzi wa Yeliko, fyo kulu dya
wantu nadikatimila. 30 Wantu
waidi matuntu nawekala mnkanda
mweisila weva kugamba Yesu
naakajinka, ivyo wakonga kuguta,
“Mwana ywa Daudi! Chifile mbazi
Zumbe!”
31 Idifyo dyawakwamila nakuwagamba
wanyamale. Mna wagutisa, “Zumbe
Mwana ywa Daudi! Chifile mbazi!”
32 Yesu achimala nakuwetanga.
Awauza, “Mwaunga niwadamany-
ize mbwani?”
33 Wahitula, “Zumbe, chakunga
uchitende chiwone!”
34 Yesu awafila mbazi na kudonta
meso yawo, aho wadaha kuwona,
niyo wamtimila.

21

Yesu engila Yelusalemu kwa chinyemi
Mako 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19

1 Umo Yesu na wanampina
wakwe weze waisogeile Yelusalemu,
wabula Betifage mo Lugulu lwa
Mizeituni. Uko Yesu kawasigila
wanampina wakwe waidi walon-
gole, 2 awagamba, “Hitani hekaya
ikulongozi kwenyu, aho namb-
wile mpunda italizwe na mwana
mpunda ywakwe. Zifunguleni
mnigaile. 3 Uneva mntu anawauzani
chochose, mgambeni, ‘Zumbe
awaunga,’ naye nawalekele aho.”
4 Mbuli ino ilaila chani yadya ya-
longigwe ni muwoni yachinte.
5 “Ugambileni umzi wa Sayuni.
Kaula seuta ywako akwizila!
Ni mnyanyahala naho kakwela
mpunda
na mwana mpunda.”
6 Ivyo, wadya wanampina waita
niyo wadamanya saviya Yesu
awasigile wadamanye. 7 Wegala
mpunda na mwana mpunda,
watandika izi suche zawo mlanga
mwe zimpunda, Yesu naye niyo
ekala mlanga. 8 Fyo kulu dya
wantu ditandika izisuche zawo mwe
isila, watuhu wafyola matambi ya
miti na kuyatandaza mwe isila.
9 Mafyo ya wantu ya mlongwela
Yesu, wadya nawo wakumtimila
hanyuma wagutila, “Jimbiko kwa
mwana ywa Daudi! Ajimbikwe
uyo akwiza kwa zina dya Zumbe!
Jimbiko kwa Chohile!”
10 Umo Yesu akengila Yelusalemu,
wantu wo umzi umjima wabwikana
moto. Wantu wauza, “Yuno ni
yuhi?”
11 Amafyo yahitula, “Yuno ni mu-
woni Yesu, kalawa Nazaleti si ya
Galilaya.”

Yesu mwe Nyumba ya Chohile
Mako 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22

12 Yesu engila mwe Nyumba
nkulu ya Chohile, awabalaziza
kuse wantu wendile wakataga
na kugula vintu mndani umo.
Kahitula izimeza za wadya wendile
wakavunjizana hela na vigoda vya
wadya wendile wakataga wasuwa-
manga. 13 Awagamba, “Iwandikwa
mwa Mawandiko Yakukile kugamba
Chohile kalonga, ‘Nyumba ya
Chohile naitangwe nyumba ya
kumlombeza Chohile.’ Mna nyuwe

mwitenda ‘Nyumba ya kwefisiza wabavi.’ ”
14 Matuntu na waholomale wambasaga uko kwe Nyumba
nkulu ya Chohile, niyo awahonya.
15 Wakulu wa walavyantambiko
na wahinya Sigilizi wehiwa weze
wawone izimpituko adamanye Yesu,
hamwenga na wana wakuguta mwe
Nyumba nkulu ya Chohile, “Ntunyo
kwa Mwana ywa Daudi!” 16 Ivyo
wamuza Yesu, “Togola, weva icho
wakulonga?”
Yesu ahitula, “Heye, neva! Ham-
somile mawandiko yano? ‘Kuhinya
wana na wazana wachembe kuto-
gola viya vikuwagila,’ ”
17 Yesu awasa nakubula kuse ko
mzi wa Besaniya, agona uko.

Yesu aligita mtini
Mako 11:12-14, 20-24

18 Umo Yesu emwesila akauya
komzi nomtondo nakalumwa nisala.
19 Awona mtini umwenga mnkanda
mwe isila, niyo aubasa mna
kaubwila hewina tunda dyodyose,
na mani ayodu. Ivyo augamba,
“Haweleke naho matunda mazuwa
yose!” Aho udya umtini unyala.
20 Wanampina weze wawone niyo
wehelwa, wauza, “Umtini uno usun-
guza kunyala vivihi?”
21 Yesu ahitula, “Nawagambi-
lani chindedi, uneva mnazumila
hemwina nkama, namdahe ku-
damanya vino nidamanye mo mtini
uno. Naho sivyo vino du, mna
namdahe hata kulonga ko lugulu
luno, ‘Ng'oka ukedule mwe bahali,’
naho navitende ivyo. 22 Uneva
mwazumila, namhokele chochose
mkulombeza mo kumlombeza
Chohile.”

Kuuza mwe udahi wa Yesu
Mako 11:27-33; Luka 20:1-8

23 Yesu engilaga mwe Nyumba
nkulu ya Chohile, umo akahinya,
wakulu wa walavyantambiko na
wadalahala wa wantu wambasa wa-
muza, “Wadamanya mbuli zino kwa
udahi wa yuhi? Naho ni yuhi ak-
winkile udahi uno?”
24 Yesu awahitula, “Naniwauzeni
swali dimwenga, mnanihitula,
naniwagambileni nadamanya
mbuli zino kwa udahi wa yuhi.
25 Nigambilani, udahi wa Yohana
wo kubatiza walawaga kuhi?
Walawaga kwa Chohile hegu
walawaga kwa wantu?”

Wakonga kulosana wowo wenye
kwa wenye, “Chigambe mbwani?
Uneva chinahitula, ‘Ulaila kwem-
bingu,’ naachigambe, Ni mbwani
naho hamwamzumilaga Yohana?”
26 Mna chinagamba, “kulaila kwa
wantu, chogoha wantu viya nawa-
tende, kwaviya wantu wose wamzu-
mila Yohana kugamba ni muwoni.”
27 Ivyo wamhitula Yesu, “Hachivi-
manyize.”

Niyo awagamba, Miye nami
saniwagambileni nadamanya mbuli
zino kwa udahi wa yuhi.

Mliganyo wa wana waidi

28 “Haluse, mwafanyanya vihi
kwa dino? Kwendaga na mntu
yumwenga endaga na wanawe
waidi. Uyo niyo amgamba
mwanawe ywa nkongo kugamba,
‘Mwanagu, dyelo hita ukadamanye
ndima kwe nkonde ye mizabibu.’
29 Niyo ahitula, ‘Sikunga,’ Mna
nyumani niyo ahitwila fanyanyi
zakwe niyo aita. 30 Yudya tati ya
mntu niyo ambasa mwanawe ywa
kaidi amgambila seiviya amgambile
yudya ywe nkongo. Uyo niyo amhi-
tula, ‘Heye Zumbe,’ mna haitile.
31 Togolani, niyuhi mgati mwa
wano waidi adamanye viungile tati
yakwe?”

“Ywa nkongo,” Wahitula.

Ivyo Yesu awagamba, “Nawagam-
bilani chindedi, wachisanya kodi
na wachilanga na wawalongweleni
kwingila mo Useuta wa Chohile.
32 Kwaviya Yohana ezaga kwenyu
kuwalagisa sila ya kuwoneka
wedi, nyuwe hamumzumile, mna
wachisanya kodi na wachilanga

wamzumilaga. Hata umo mwawonaga yano, hamweile fanyanyi zenyu na kumzumila."

Mliganyo wa walimi mwe nkonde ye mizabibu

Mako 12:1-12; Luka 20:9-19

33 Yesu agamba, "Tegelezani mliganyo mtuhu, kwendaga na mntu mta nkonde ahandaga mizabibu, niyo aizungulusiza mnulu, asimba bome dya kufumbwila zabibu nakuzenga mnala. Niyo alekeila walimi inkonde iyo nakutamba. 34 Chipindi cho uvuni chize chibule, asigila wandima wakwe kwa wadya walimi, wakachisanye ulozo wakwe. 35 Wadya walimi niyo wawagwila wandima wakwe, wamtowa uyumwenga, mtuhu wamkoma, mtuhu naye wamtowa mayuwe. 36 Yudya mntu naho egala wandima watuhu walozize, kujinka wadya we nkongo, wadya walimi wawausa chisimo saichiya. 37 Kokukomeleza amwigala mwanawe kwawo, akagamba, 'Ichindedi nawamtunye mwanangu.' 38 Mna wadya walimi weze wamwone yudya mwana, wegamba, 'Yuno nuyo mlisi we nkonde. Chimkomeni chiguhe ulisi wakwe!' 39 Ivyo wamgwila, wamdula kuse kwe nkonde ye mizabibu niyo wamkoma."

40 Yesu auza, "Haluse, aho akwizila Zumbe mwenye nkonde ye mizabibu nawadamanye chibwani wadya walimi?"

41 Wahitula, "Ichindedi nawakome wadya wantu wehi, niyo enka inkonde ye mizabibu walimi watuhu, wakunga wamwinke ulozo wakwe mwe chipindi chikungwa."

42 Yesu awagamba, Hamwasomaga viya Mawandiko Yakukile yakulonga?
Yuwe dilemelwe ni wazesi
dihitukila dikungisiswa mwa yoseni.
Ulosi uno ulaila kwa Zumbe,
nawo ni maula mwa meso yetu?

43 "Yesu ajeleka, Ivyo nawagambilani, namhokwe Useuta wa Chohile niyo wenkwa wantu watuhu sawo Wayahudi weleke matunda yawagile. 44 Akunga agwe mwe diyuwe naavunike vunike, na uyo dikunga dimfunte nadimtiginte tiginte." Mawandiko matuhu hayana uno msitali.

45 Wakulu wa walavyantambiko na Mafalisayo, weva miliganyo ya Yesu, wabunkula kugamba awalonga wowo. 46 Ivyo wazungula ubala wakumgwila. Mna nawakogoha amafyo ya wantu wakumwona Yesu sa muwoni.

22

Mliganyo wa Ngasu ya Nyinka

Luka 14:15-24

1 Yesu alonga nawo kwa miliganyo, akagamba. 2 "Useuta wa kwembingu uligana sa vino. Kwendaga na seuta amdamanyize mwanawe wa chilume nyinka. 3 Kasigila wandima wakwe wawetange wadya wagonekwe kwe nyika, nawo niyo walemela kwiza. 4 Ivyo asigila wandima watuhu akagamba, 'Ngasu yangu yajika, ng'ombe zangu na vinonile vichinjwa kale, na vyose viheza kale. Soni kwe ngasu ye nyinka!' 5 Mna awajeni wagonekwe hawaitolotoze niyo wadamanya zawo, yumwenga kaita kwe nkonde yakwe, mtuhu kwediyombe dyakwe, 6 wasigale niyo wawagwila wadya wandima wakwe, wawahuta na kuwakoma. 7 Yudya seuta niyo ehiwa vidala, egala wankondo wakwe wakomile wadya wakomi na kuutimpa moto umzi wawo. 8 Akaheza awagamba wandima wakwe, 'Inyinka yemalanya kale, mna sawo wadya wagonekwe nawo wawagile kudya. 9 Hitani kwe zisila mpanda muwetange wose mkunga muwabwile weze kwe nyinka.' 10 Ivyo wandima waita kwezisila wawachisanya wantu wose wawawone, wehiye na wedi, nyinka niyo yamema wajeni.

11 "Mna seuta eze engile kukaula wajeni, niyo abunkula mntu hevikile suche ye nyinka. 12 Amuza,

‘Mbuyangu, kwingila vivihi hano hwivikile suche ye nyinka?’ Mna uyo mntu halongile dyodyose. 13 Niyo seuta awagamba wandima wakwe, ‘Mtalizeni mwe mikono na mweviga, mumdule kuse kwe chiza. Uko naile na kusiginta meno yakwe.’ ”

14 Yesu akomeleza, “Kwaviya wagonekwe ni waloza, mna wasagulwe ni wajeche.”

Swali mwe kuliha kodi
Mako 12:13-17; Luka 20:20-26

15 Mafalisayo niyo waita wakaike ubala wa kumgwila Yesu mo ulosi wakwe. 16 Wasigila wanampina wakwe hamwenga na wantu wa Helode. Wagamba, “Mhinyi, chimanya kugamba weye walonga chindedi. Wahinya ichindedi mwe viya akunga Chohile kwa chausa cha wantu, kuno hwikogoha viya watuhu wakufanyanya, kwaviya hukusinya viya mntu eli. 17 Chigambile, wafanyanya vihi? Ni vyedi mwe sigilizi yetu kuliha kodi kwa mkulu ywa Chilumi hegu bule?”

18 Mna Yesu, niyo amanya ubala wawo wihiye, agamba, “Nyuwe wasongaganyi! Ni mbwani mkunijeza? 19 Nilagisani hela yo kulihila kodi!”

Niyo wamwigaila hela, 20 awauza, “Sula ne dizina ni vya yuhi?”

21 Wahitula, “Ni vya Mkulu ywa Chilumi,”

Ivyo Yesu awagamba, “Ni vyedi, mwinkeni Mkulu ywa Chilumi viya vimuwagile, na Chohile vikumuwagila Chohile.”

22 Weze weve ivyo, niyo wehelwa, wamleka wahalawa.

Mbuli ya uyuso
Mako 12:8-27; Luka 20:27-40

23 Mwe dizuwa idyo Masadukayo wamwenga wamwitila Yesu wakalonga kugamba wantu hawauyuke. 24 Wagamba, “Mhinyi, Musa alongaga kugamba mntu hena mwana akabanika, mlukolo ywakwe ampale mnamuwe, chani amwelekele wana. 25 Haluse, kwendaga na walukolo mfungate. Ywankongo asolaga, niyo abanika. Kwaviya na hena cheleko, niyo amwasiza mlukolo ywakwe mkaziwe. 26 Chintu icho kimlaila ywa kaidi na ywa katatu, vita ivyo kubula ywa mfungate. 27 Ko uhelo yudya mvyele niyo abanika. 28 Haluse chigambe mwe dizuwa dyo uyuso, mvyele yudya na atende wa yuhi? Woseni nawamsola.”

29 Yesu awahitula, “Mwagilisa! Nikwaviya hamyamanize mawandiko hegu nguvu za Chohile. 30 Kwaviya mwe zuwa dya uyuso wantu, hawasole hegu kusolwa, nawekale saviya wandima wa kwembingu. 31 Mna mwe wabanike uyuso, hamsomile viya Chohile awagambilaga?, 32 ‘Miye nuyo Chohile ywa Bulahimu, nuyo ywa Isaka, naho nuyo ywa Yakobo.’ Ni Chohile ywa wajima, suyo ywa wabanike.”

33 Idifyo dya awantu dize dive vino, wehelwa amahinyo yakwe.

Sigilizi Nkulu
Mako 12:28-34; Luka 10:25-28

34 Mafalisayo weze weve kugamba Yesu kawatenda Masadukayo wanyamale waswese dya kulonga, Mafalisayo niyo wekala hamwenga, 35 yumwenga mwawo, mhinya Sigilizi, amjeza Yesu kwa kumuza. 36 Amuza, “Mhinyi, Isigilizi nkulu ni ihi?”

37 Yesu ahitula, “ ‘Munge Zumbe Chohile ywako kwa moyo wako wose, kwa ujima wako wose, na kwa umanyi wako woseni.’ 38 Ino niyo Isigilizi inkulu naho niyo yankongo. 39 Sigilizi ya kaidi ya kusinyisa sa iyo, ‘Munge mtuhu saviya ukweunga mwenye.’ 40 Sigilizi yose ya Musa na mawandiko ya wawoni ikala mwe zisigilizi mbili zino.”

Mbuli ya Kulisito Mkombola alongigwe ni Chohile
Mako 12:35-37; Luka 20:41-44

41 Umo Mafalisayo wamwenga weze wadugane, Yesu niyo awauza, 42 “Mwafanyanya vihi mwa Kulisito

Mkombola? Kalaila mo ulukolo lwa yuhi?”

Wahitula, “Ni mlukolo ywa Daudi,”

43 Yesu auza, “Ni mbwani naho,
Muye wa Chohile ukamwingila
Daudi kumwitanga ‘Zumbe’? Daudi
agambaga,
44 ‘Zumbe alongaga kwa Zumbe
ywangu.
Ikala hano kulume kwangu
kubula niwaike wehi wako mwe
viga vyako.’
45 Uneva haluse Daudi kamwitanga
‘Zumbe’, Kulisito Mkombozi atenda
vivihi mlukolo ywa Daudi?”

46 Hahalaile adahile kumhitula Yesu, kulaila mwe dizuwa idyo, hahali ajezize kumuza naho.

23

Yesu Afunda Wahinya Sigilizi na Mafalisayo

Mako 12:38-39; Luka 11:43, 46; 20:45-46

1 Yesu niyo alonga na kwa amafyo na kwa wanampina wakwe.
2 Awagamba, “Wahinya Sigilizi na Mafalisayo wenkwa udahi wa kulavyanya Sigilizi ya Musa.
3 Ivyo tozani na kutimila chila wakuwagambilani mdamanye, mna msekwiga ntendwa zawo, kwaviya hawakudamanya viya wakulonga.
4 Wafunga mizigo na kuwatwisa wantu mwamayega yawo mna wowo wenye hawakunga hata kuidonta na kadole.
5 Wadamanya ntendwa zawo zose chani welagise kulongozi kwa wantu. Kaulani wavika wakota wawo wana Mawandiko Yakukile. Naho wavala nkazu na mahembe matali!
6 Waunga kwikala mwe vigoda vi kulongozi mwe ngasu, na vikigwe na kuwandwa mwe nyumba zo kuvikila.
7 Waunga kulamswa kwa kutunywa mwa magwilo na kunga kwitangwa ‘Mhinyi’.
8 Mna nyuwe msekuzumila kwitangwa ‘Wahinyi’, kwaviya nyuwe wose mwi walukolo, nanywi mna Mhinyi yumwenga du.
9 Naho msekumwitanga mntu yoyose ‘Tate’, hano he isi kwaviya Tati yenyu ni yumwenga kwembingu.
10 Naho msekwitangwa ‘Chilongozi’, kwaviya mwi wamwenga naho chilongozi uyodu ni Kulisito Mkombola.
11 Mkulu mgati mwenyu aungwa atende mndima ywenyu.
12 Yoyose nekweze na aselezwe, akweseleza na akwezwe ni Chohile.

Yesu alonga usongaganyi wawo

Mako 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; 20:47

13 “Namvimanye wenye, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwawavugaila wantu watuhu sila ya kwingila mo Useuta wa kwembingu nyuwe wenye hamkuwingila, naho hamkulekela wadya wakujeza kuwingila!
14 Namluwone, nyuwe wahinyi wa Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwapolaganya ugoli wa wavyele wabanikilwe ni wagosi na kulombeza malombezo matali kwa kwelagisa. Kwa chausa icho kanto dyenyu naditende kulu ditendese!

15 “Namvimanye wenye, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwazunguluka mwe bahali na mwe isi chani mhokele mntu yumwenga atimile isila yenyu. Anazumila, mwamtenda mwana wa kwedibome hedina uhelo nkanana mbili kujinka nyuwe wenye!

16 “Namluone, vilongozi matuntu! Mwagamba, ‘Uneva mntu elisa kwa Nyumba nkulu ya Chohile, sicho chintu. Mna uneva mntu elisa kwa zahabu ya Nyumba ya Chohile, kegwiza.’
17 Nyuwe wahezi na matuntu! Chikulu ni chihi, zahabu hegu Nyumba nkulu ya Chohile ikutenda zahabu itende ikukile?
18 Naho mwahinya, ‘Uneva mntu elisa kwa nchanja yo kulaviza ntambiko, sicho chintu, mna uneva mntu elisa kwa ntunyo imlanga mwe shanduku ya kulaviza jeleko mwakwe, kegwiza.’
19 Nyuwe matuntu! Chikulu ni chihi, shanduku ya kulaviza jeleko hegu

nchanja yo kulaviza ntambiko ikutenda jeleko dikukile? 20 Ivyo mntu akwelisa kwa nchanja yo kulaviza ntambiko, elisa kwa iyo, na vintu vyose viyumo. 21 Akwelisa ne Nyumba nkulu ya Chohile, elisa kwa iyo, na kwa uyo Chohile akwikala mndani mwakwe. 22 Uyo akwelisa kwa zina dya kwembingu, elisa kwe chigoda cho uzumbe wa Chohile mazuwa yose na kwauyo akwikala umo.

23 “Namluwone wenye, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwamwinka Chohile hantu hamwenga mwe mlongo ha uvuni wa mhilimo, enga vitago na bizali na jila, mna mwaleka kutimila mahinyo yakungwa ya Sigilizi, saviya wedi wa Chohile na mbazi na ukanuni na uzumizi. Mwaungwa mvijese ivyo hemwi kuleka vituhu. 24 Vilongozi matuntu! Mwafilihiza wadudu wadodo enga saviya mbu mwe mazi, mna mwamela ngamiya!

25 “Namluwone, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwalengusa viya vyenyu na vihungu kwa kuse na chano, mndani mmema uhoki na kwevutila. 26 Weye Falisayo tuntu! Konga kulengusa mndani mwe chiya kuse nako nakutende kulenguka!

27 “Namluone, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mligana na mbila zihakigwe chwakaa, kwa kuse ni ntana, mna mndani mmema mavuha ya wabanike na uzavu. 28 Seivyo, kuse mwasinyika wantu wedi kwa chilayumwenga, mna mndani mmema usongaganyi na masa.

Yesu alotela nkanto zao
Luka 11:47-51

29 “Namluone, wahinya Sigilizi na Mafalisayo! Nyuwe wasongaganyi! Mwazengela wawoni mbila ntana nakuzika untanda mbila za wantu wawoneke wedi kulongozi kwa Chohile. 30 Naho mwagamba, hegu suwe chendaga hamwenga mwe chikale cha wadalahala wetu, hachehangile nawo mo kuwakoma wawoni. 31 Elo mweukuila wenye, kugamba nyuwe mwiwana wawadya wawakomile wawoni! 32 Haya komelezani ndima waikongile wadalahala wenyu! 33 Nyuwe fyo dya nyoka! Namwenege vivihi nkanto dya kwe bome hedina uhelo? 34 Kwaivyo, nawegailani wawoni na wata ubala na wahinya Sigilizi. Wamwenga wenyu namuwakome na kuwasulumiza, watuhu namuwatowe mwe nyumba yo kuvikila na kuwagulusa mzi kubula mzi. 35 Mwe ivyo, namlihizwe sakame itike mwe isi ino hewena masa, kukongela ukomi wa Habili awoneke ywedi kwa Chohile kubula ukomi wa Zakaliya mwana Balakiya, mwamkomaga mgati mwe Nyumba nkulu ya Chohile na mwe nchanja yo kulaviza ntambiko. 36 Nawagambilani chindedi, ukomi uno woseni naugwele mwe wantu we icheleko chino.

Yesu Ayunga Yelusalemu
Luka 13:34-35

37 “Yelusalemu, Yelusalemu! Ukuwakoma wawoni, na kuwatowa wasigilwe kwako ni Chohile! Ninkanana nyingahi sunga niwachisanye hamwenga wanawo, saviya nguku ikufuwatila wanawe hasi ha mawawa yakwe, mna hamvyungile! 38 Ivyo, Nyumba ya Chohile naibomolwe ikale isamigwe. 39 Nawagambilani kukongela vino haluse, hamniwone naho kubula mgambe, ‘Chohile mjimbike akwiza kwa zina dya Zumbe.’ ”

24

Yesu Alonga Uvuni wa Nyumba ya Chohile
Mako 13:1-2; Luka 21:5-6

1 Yesu nakafosa mwe Nyumba nkulu ya Chohile naho na akahalawa umo wanampina wakwe wambasize chani wamlagise mazengo ye mwe Nyumba ya Chohile. 2 Auza, “Mwayawona yano yose? Nawagambilani chindedi,

hano hadisigale yuwe mlanga mwe mnyawe, chila dimwenga nadidulwe hasi.”

Nkunto na Masulumizo
Mako 13:3-13; Luka 21:7-19

3 Umo Yesu endaga ahumule ko Lugulu lwa Mizeituni, wanampina wakwe wambasaga kwa chinyele, wauza, “Chigambile, mbuli zino nazilaile ini? Ni chilagiso chani chokwiza kwako, na udumo we isi?”

4 Yesu ahitula, “Msinyise, mntu ase kuwadanta. 5 Kwaviya wantu walozize nawalaile waketanga kwa zina dyangu, wakagamba, ‘Miye nuyo Kulisito Mkombola!’ Nawo na wadante walozize. 6 Namwive mbuli za nkondo na hambwe hambwe dya nkondo, kaulani, msekutiswa, kwaviya ayo yaungwa yalaile, mna udya udumo haunati. 7 Si naitowane na si ntuhu, useuta nautowane na useuta. Nakutende na gumbo, na visingisa chila hantu. 8 Yose ayo nayekale saviya usungu wa nkongo wa kwefungula mwana.

9 “Vikajika namlavigwe chani msulumizwe, nakukomwa, nanywi namwihiwe ni wantu wa si ntuhu zose kwa chausa changu. 10 Mwe ichipindi icho walozize nawahige uzumizi wawo naho nawaihiwane na kulemana. 11 Nawalaile wawoni wadanti walozize, wakunga wawadante wantu walozize. 12 Kwa chausa cha kujenyela kwa wihi, uungi wa wantu walozize nauhunguke. 13 Mna mntu akunga ajijimize kubula kodumo nuyo akunga akombolwe. 14 Naho Mbuli Yedi ya Useuta nailongwe mwe isi yose, utende ukuzi kwa wantu we si ntuhu yose, aho naho udya udumo naubule.

Chintu chihiye chikudaha kubalanga
Mako 13:14-23; Luka 21:20-24

15 “Namumwone uyo akwitangwa ‘Ihizo dya ubanasi’ chilongingwe ni muwoni Danieli. Nachichimale hantu hakukile.” Akusoma na abunkule! 16 Niyo wose we mwe isi ya Yudeya, nawasumkile ko lugulu. 17 Yudya ekulanga kwedigulu asekusela kuviguha vintu vimwenyumba yakwe, 18 Naho ekwenkonde, asekuya kunyuma kuguha suche yakwe. 19 Nawamanye wenye watanda na wakonkeza mwa mazuwa ayo! 20 Mlombezeni Chohile, chani kuguluka kwenyu kusekutenda mwempeho, hegu mwe zuwa dya kuhumula. 21 Kwaviya nakutende na nkunto nkulu, idya heinati kulaila kukongela isi heinati kumbwa kubula vino haluse, naho hazize zilaile vituhu. 22 Hegu Chohile hahunguze mazuwa ayo ye zinkunto hahendile na mntu hata yumwenga ahonile mwe file. Mna kwa chausa cha wantu wakwe asagule, Chohile nayahunguze mazuwa ayo.

23 “Naho, mntu akawagambani, ‘Kaula, Kulisito ehano!’ Hegu ‘Ekudya!’ Msekumzumila. 24 Kwaviya nawalaile makulisito wadanti, na wawoni wadanti, nawo nawadamanye mpituko nkulu na vilagiso, chani, vikadahika, wawadante hata wantu wasagulwe ni Chohile. 25 Kaulani, silongola kuwagambilani yakwiza.

26 “Ivyo, uneva wantu wakawagambani, ‘Kaulani, ekwenyika!’ Mse kwita uko, hegu wakawagambani, ‘Kaulani, kefisa kuno!’ Msekuzumila. 27 Kwaviya ni saviya lumwemwe lukumulika ulailo wa zuwa lukawoneka uswelo wa zuwa, ivyo nivyo na kutende kwiza kwakwe Mwana ywa Mntu.

28 “Kwaviya hohose hana chimba, naho nayadugane magushu.

Kwiza kwa Mwana ywa Mntu
Mako 13:24-27; Luka 21:25-28

29 “Mna Aho, vikajinka ukukunta mwa mazuwa ayo, zuwa nadijelwe chiza, mnenge haulangaze, ntondo nazigwe kulaila kwembingu, nguvu za kwembingu nazisingisike, 30 Naho nachiwoneke chilagiso cha Mwana ywa Mntu kwembingu, naho wantu wose we isi

nawaile, nawo nawaile Mwana ywa Mntu akeza mlanga mwa maingu hamwenga na nguvu za ukulu ulozize. 31 Naawasigile wandima wa kwembingu wakwe hamwenga na izwi kulu dya gunda, nawo nawawachisanye wasagulwa wakwe kulaila ntendele nne, kulaila ko udumo uno kwita ko udumo uno.

Hinani kulawana na Mtini
Mako 13:28-31; Luka 21:29-33

32 “Ivyo ko mti ukwitangwa mtini mhine mliganyo, tambi dyakwe dikasuka mani na kubwalika mwamanya kugamba chipindi cha fula chihajihi, 33 Seivyo nanywi, mkayawona ayo yose, bunkulani kugamba Mwana ywa Mntu ehaguhi na kwiza. 34 Nawagambilani chindedi, vintu vyose vino navilaile umo wantu wa haluse hawanati kubanika. 35 Mbingu ne isi na vijinke, mna mbuli zangu hazomboke ng'o.

Hahali amanyize idizuwa ne isa
Mako 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36

36 “Hahali mntu yoyose amanyize idizuwa idyo na chipindi, hata wandima wa kwembingu hata Mwana, mna Tate ichedu nuyo amanyize. 37 Saviya vyendaga mwa mazuwa ya Nuhu, nivyo navitendeke kwiza kwakwe Mwana ywa Mntu. 38 Saviya mwa mazuwa hevinati kulaila galika wantu wendaga wakadya, na kunywa, wakasola na kusolwa, vikabula zuwa diya Nuhu engilaga mwe ngalawa nkulu, 39 wasekumanya, niyo galika yeza, yawaguha wose, nivyo na kutendeke kwiza kwakwe Mwana ywa Mntu. 40 Wantu waidi nawatende kwenkonde, yumwenga na aguhigwe yumwenga asigwa. 41 Wavyele waidi na watende wabunda, yumwenga aguhigwa, yumwenga asigwa. 42 Ivyo chelezani, kwaviya hammanyize aho neezile Zumbe dyenyu. 43 Mna mmanye mbuli ino, uneva mta nyumba amanyize hadya nezile mbavi, nakacheleza, naho halekile inyumba yakwe ivunwe. 44 Kwe chausa icho nyuwe nanywi mwikale mhezize, kwaviya mwe saa hemwimanyize Mwana ywa Mntu eza.

Mndima ywedi hegu Mndima aihiye
Luka 12:41-48

45 “Elo ni yuhi mndima mkanuni mta fanyanyi, yudya zumbe dyakwe nakamwika mwe nyumba yakwe, awenke wantu nkande mwe chipindi chikuwagila? 46 Chinyemi china yudya mndima yudya hadya zumbe dyakwe akwizila na ambwile adamanya ivyo. 47 Nawagambilani chindedi naamwike atende mdimi mkulu mo wakwe wose. 48 Mna mndima yudya aihiye akagamba mo moyo wakwe, ‘Zumbe dyangu akawa ukwiza,’ 49 Naho niyo akonga kuwatowa wandima weyawe na kudya na kunywa hamwenga na wakozi. 50 Zumbe dyakwe umndima uyo neeze zuwa hedimanyize, na chipindi hemanyize. 51 Namtowe vitendese na kumsulumiza seiviya na wantu wasongaganyi, akamwika hantu hendilo na kusiginta meno.

25

Mliganyo wa wandele Mlongo

1 “Naho, Useuta wa kwembingu nauligane na wandele mlongo, waguhile taa zawo, niyo waita kumgoja msola. 2 Washano mwe wadya nendile ni wahezi, washano wendaga ni wabala. 3 Wadya wahezi waguha taa zawo, mna hawaguhile na mavuta ya kongezeza. 4 Mna wadya wabala waguha mavuta mwe supa hamwenga ne zita zawo. 5 Kwaviya msola kakawa ukwiza, woseni niyo wahitilwa ni ntongo.

6 “Mna chilo gati, niyo kwatenda na lwasu, Sunguzani, sunguzani, msozi eza, hitani mkamhokele! 7 Wandele woseni mlongo niyo wenuka wamalanya taa zawo. 8 Wadya wahezi wawagamba wadya wabala, ‘Chihunguzizeni wavuta

wadodo kwaviya taa zetu zafifiya.’
9 Mna wadya wabala wawahitula,
‘Bule’ ‘hayachinte kwa suwe na
nyuwe. Mkadaha hitani kwa-
maduka, mkagule.’ 10 Ivyo weze
waite kokugula, msola niyo eza,
wadya wendile ahadya wengila
hamwenga no msola kwe nyinka,
ulwivi niyo lwavugalwa.
11 “Vikaheza weza wadya wan-
dele awatuhu, wagamba, ‘Zumbe,
zumbe! Chivugwile!’ 12 Ahitula
agamba, ‘Nawagambilani chindedi,
nyuwe siwamanyize.’ ”
13 Yesu akomeleza, “Elo chelezani,
kwaviya hammanyize zuwa hegu
saa.

Mliganyo wa wandima watatu
Luka 19:11-27

14 “Mwe chipindi icho Useuta
wa kwembingu nawikale sa vino.
Kwendaga na mntu akunga atambe,
awetanga wandima wakwe, aika
ugoli wakwe kwawo wamsinyize.
15 Amwinka hela shano, mtuhu hela
mbili, mtuhu hela imwenga, chila
mntu saviya nguvu ananazo. Niyo
atamba. 16 Aho Yudya enkigwe hela
shano ahalawa, niyo azidamany-
iza mayombe, zamwingiziza ntuhu
shano. 17 Seivyo yudya ahokele
hela mbili, zamwingiziza ntuhu
mbili. 18 Mna yudya enkigwe hela
imwenga niyo aita aisimbila hasi,
aifisa ihela ya zumbe dyakwe.
19 “Yeze yomboke mazuwa yaloz-
ize zumbe dya wadya wandima niyo
auya, awauza ivyo wazidamanyize
ndima. 20 Eza yudya mndima
enkigwe hela shano, enkiza hela
shano ntuhu, akagamba, ‘Zumbe,
waikaga kwangu hela shano.’
‘Kaula! Hela shano zongezekele.’
21 Zumbe dyakwe dya mgamba,
‘N ivyedi, weye mndima ywedi
na mchindedi, kutenda mkanuni
kwa vijeche, nahutende msinyi ywa
vilozize, utende na chinyemi na
zumbe dyako!’ ”
22 “Yudya mndima enkigwe hela
mbili niyo eza, agamba, ‘Zumbe,
nakwika hela mbili kwangu. Kaula!
Hela mbili zongezekela.’ 23 Zumbe
ywakwe amgamba, N ivyedi,
mndima ywedi na mchindedi.
‘Kutenda mkanuni kwa vijeche,
nahutende msinyi ywa vilozize, in-
gila utende na chinyemi hamwenga
na zumbe dyako!’ ”
24 “Niyo eza yudya enkagwa hela
imwenga, agamba, ‘Zumbe, nasi-
bunkula kugamba weye wi mdala,
weye walozola hwi handile, na
kuchisanya hadya hwi mwaganise.
25 Ivyo sogoha, niyo naifisa ihela
yako hasi ho msanga. Kaula! Guha
ivyako.’ ”
26 Niyo Zumbe dyakwe amhitula,
“ ‘Weye wi mndima wihiye naho
mbwa! Kuvimanya kugamba
miye nalozola hantu sihandile
nakuchisanya hadya simwaganise
mbeyu? 27 Ivyo, naukaungwa wigale
hela yangu kwa wadya wakuliha
liba, nasiza kuguha ihela yangu
na vijenyelekele. 28 Ivyo, hela
iyo, mwinkeni yudya mta hela
mlongo. 29 Kwaviya chila mta chintu
nenkigwe, na kongezezwa viten-
dese, mna hena, chiya ananacho
nacho na ahokwe. 30 Na mndima
yudya hekuwagila, mduleni hale
kuse kwe chiza, uko nakutenda na
ndilo na kusiginta meno.’

Kanto dyo kukomeleza

31 “Aho Mwana ywa Mntu neze
no ukulu wakwe, hamwenga na
wandima wa kwembingu wose
wakukile nawatende naye, nekale
mwe chigoda chakwe cho useuta.
32 Wantu wose mwe zisi zose, na
wadugane houso wakwe, naye na
awapagule wantu saviya mdimi
akupagula ngoto na mbuzi. 33 Naike
ngoto ntendele yakwe ya kulume,
na mbuzi ntendele ya kumoso.
34 Akaheza Seuta na awagambe
wadya wekulume kwakwe, ‘Soni,
nyuwe mjimbikwe ni Tate! Hokelani
useuta mwikiwe kukongela nkongo
mo kuumbwa kwe isi. 35 Nendaga
na sala, mninka nkande, nendaga na
nchilu mwaninkaga mazi, nendaga

mjeni, mwanihokelaga, 36 nani
mwazi niyo mwanivisa, nendaga
mnyonje, mwezaga kunikaula,
nendaga mwedijeleza, mwezaga
kunitalamkila.'
37 "Wantu wawoneke wedi
nawamhitule, Zumbe, ni chipindi
chihi chakuwonaga una sala niyo
chakwinka nkande, hegu nauna
nchilu niyo chakuywesa? 38 Ni ini
naho chakuonaga wi mjeni, niyo
chakuhokela, hegu wi mwazi niyo
chakuvika? 39 Ni ini chakuwon-
aga wi mnyonje, hegu mwechi-
fungo, niyo cheza kukukaula?
40 Seuta nawahitule, 'Nawagambi-
lani chindedi, ivyo muwadamanyize
wamwe mwa awo walukolo wangu
wadodo, mnitendela miye!'
41 "Akajika nawagambe wadya we
komkono wakwe wa kumoso, 'Ha-
laweni ho uso wangu, nyuwe mlig-
itwe! Hitani ko moto wa mazuwa
yose, ekiwe Mwavu na wandima
wakwe! 42 Nendaga nasala,
hamninkile nkande, nendaga na
nchilu, hamninkile mazi, 43 Nendaga
mjeni, hamnihokele, nendaga
mwazi, hamnivisize, nendaga
mnyonje na mwechifungo, mna
hamwizile kunikaula.'
44 "Nawamhitule, 'Zumbe, ni
ini chakuonaga una sala hegu
nchilu, hegu mjeni, hegu wi
mwazi, hegu wi mnyonje, hegu
mwechifungo, hachikusankanile?'
45 Seuta na awahitule, 'Nawagam-
bilani chindedi, ivyo hemkum-
tendela yumwenga mwa wano
wakuwazwa wadodo, hamnitendele
miye.' 46 Wano nawegalwe kwe
kanto dya mazuwa yose, mna wadya
wawoneke wedi kulongozi kwa
Chohile nawengile mo ujima wa
mazuwa yose."

26

Ubala wa kumgwila Yesu
Mako 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53

1 Yesu eze abinde kulonga yoseni
ayo, awagamba wanampina wakwe,
2 "Mvimanya kugamba, mazuwa
maidi yakwiza nakutendeke na
Pasaka, na Mwana ywa Mntu
nalavigwe chani asulumizwe."
3 Niyo wakulu wa walavyan-
tambiko na wadalahala wa wantu
wadugana mndani mwe nyumba
ya Mlavyantambiko Mkulu, ak-
witangwa Kayafa, 4 waika ubala,
chani wamgwile Yesu chinyele
chani wamkome. 5 Mna wagamba,
"Vinasekutenda mwe ngasu ye
Pasaka, sima kunalaile nkumbizi."

Yesu ahakwa mavuta uko Besani
Mako 14:3-9; Yohana 12:1-8

6 Umo Yesu endaga Besaniya mwe
nyumba ya Simoni, akwitangwa
mta matana, 7 mvyele mta kasupa
ka mavuta yakupwepweleka yaku-
tagwa kwa hela zilozize kamwiz-
ila, amjidila mo mtwi wakwe
hadya ekale mo kudya he meza.
8 Wanampina wakwe weze wawone,
niyo wehiwa, wagamba, "Kwaza
kuno ni kwambwani? 9 Mavuta
yano nayakadaha kutagwa kwa hela
zilozize, niyo wenkigwa wachiwa!"
10 Yesu niyo abunkula, awagamba,
"Nimbwani mwamsunka sunka
yuno mvyele? Kanidamanyiza
ndima yedi. 11 Wachiwa mnanawo
mazuwa yose, mna miye hachitende
hamwenga mazuwa yose. 12 Mvyele
uyo kanijidila mavuta yakupwep-
weleka mo mwili wangu chani
anike vyedi mo kuhambwa kwangu.
13 Nawagambilani chindedi, kwa
chausa cha kumkumbuka yuno
mvyele, ntendwa idya adamanye
naijendeleze hose Mbuli Yedi nai-
longwe mwe isi yose."

Yuda azumila kumlavya Yesu
Mako 14:10-11; Luka 22:3-6

14 Mwe chipindi icho yumwenga
mwa wadya wanampina mlongo na
waidi, zina dyakwe Yuda Isikaliyote,
awabasa wakulu wa walavyan-
tambiko, 15 awauza, "Namninke
chibwani uneva hamwinkiza
Yesu kwenyu?" Niyo wamwinka
matundu milongo mitatu ya hela.
16 Kukongela aho Yuda naakalonda

luhenyo lwa kumwinkiza Yesu kwawo.

Yesu adya nkande ya Pasaka na wanampina wakwe

Mako 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yohana 13:21-30

17 Zuwa dya nkongo dye Pasaka dye migate heijeligwe Hamila, wanampina wambasa Yesu na kumuza, “Waunga chikutendele hahi Inkande ye pasaka?”

18 Yesu niyo awagamba waite ko mzi na kumgambila mntu yumwenga kugamba, “Mhinyi agamba, ‘Zuwa dyangu dihaguhi, miye hamwenga na wanampina wangu nachidye nkande ya Pasaka kwako.’ ” 19 Wanampina niyo wadamanya enga viya wasigilwe ni Yesu, waikaga nkande ya Pasaka.

20 Ivyo eze ibule chisingi kekala he nkande hamwenga na wadya mlongo na waidi. 21 Umo nawakadya, Yesu agamba, “Nawagambilani chindedi, yumwenga ywenyu nanilavye.”

22 Niyo wengilwa ni chinyulu vitendese, wakonga kumuza yumwe yumwe, “Zumbe, ni miye?”

23 Ahitula agamba, “Natweze tonge dyakwe hamwenga na miye mwe bakuli nuyo akunga anilavye. 24 Mwana ywa Mntu aita zakwe enga ivyo awandikilwe mwa Mawandiko ya Kukile. Mna hangi mwenye yudya mntu akunga amlavye! Nani vyedi mntu yudya hegu helekagwa.”

25 Yuda, yudya mta kumlavya, amhitula, agamba, “Mhinyi, ni miye?”

Yesu amhitula, “Weye kulonga.”

Nkande ya Zumbe

Mako 14:22-26; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

26 Umo wendile wakadya, Yesu niyo aguha mgate, aujimbika, niyo aubesula, awenka wanampina wakwe akagamba, “Guhani mdye. Uno nuwo mwili wangu.”

27 Akaheza aguha chikombe, amtogola Chohile, na kuwenka. Akagamba, “Nywani nyoseni,” 28 “Ino niyo sakame yangu ya lagano, ikwitika kwachausa cha walozize chani walekeilwe masa yawo. 29 Mna nawagambilani, saninywe naho kukongela haluse lweleko luno lwo mzabibu, kubula hadya nanizile kunywa impya hamwenga na nyuwe mo Useuta wa Tate.”

30 Weze wabinde ukuchema, walawa kolwazo kwita ko Lugulu lwa Mizeituni.

Yesu alotela ukulemelwa ni Petulo

Mako 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38

31 Naho Yesu akuwagamba, “Chilo cha dyelo, nyuwe nyose namwihizwe kwa chausa changu. Kwaviya viwandikwa, Chohile agamba, ‘Nanimtowe umdimi, ne idifyo dye zingoto nadimwagikane.’ 32 Mna heza kuuyuka, naniwalongweleni kwita Galilaya.” 33 Petulo ahitula, amgamba, “Wose wanakwasa, miye sahwase!”

34 Yesu amgamba, “Chindedi nakugambila, weye chilo chino umo zogolo hadinati kwila, naunilemele nkanana ntatu.”

35 Petulo amgamba, “Uneva vyaungwa nibanike hamwenga naweye navihaya mna sahulemele ng'o.”

Niyo wanampina wose walonga seivyo.

Yesu amlombeza Chohile uko Gesemane

Mako 14:32-42; Luka 22:39-46

36 Akaheza, Yesu aita hamwenga na wanampina wakwe hantu hakwitangwa Gesemane, awagamba wanampina wakwe, “Ikalani hano, nite halombeze.” 37 Amguha Petulo na wadya wana waidi wa Zebedayo, akonga kwingilwa ni usungu na tumbwaziko. 38 Naho awagambila, “Nina usungu vidala mo moyo haguhi na kubanika. Ikalani hano, mcheleze hamwenga na miye.”

39 Ajendeleza kulongozi hadodo, agwa chifudifudi, alombeza, agamba, “Tati yangu, vikadahika,

champa chino chikombe, mna visekutenda enga viya hunga miye, mna saviya ukunga weye."
40 Awezila wadya wanampina, awabwila wagona. Amgamba Petulo, "Togola! Hamdahile kucheleza na miye kubula saa dimwenga? 41 Chelezani, mlombeze, msekwiza kwingila mwe majezo, Muye wa mntu waunga kudamanya vyedi mna mwili uhwa." 42 Aita nkanana ya kaidi, alombeza, agamba, "Tati yangu, uneva havikudahika ichikombe chino cha masulumizo chinenege uneva sinywele, mna ivyo ukunga vitendeke." 43 Eza vituhu, awabwila wagona, kwaviya meso yawo yazamilwa ni ntongo.
44 Awasa vituhu, aita, alombeza nkanana ya katatu, alonga mbuli iziya. 45 Akaheza awezila wanampina wakwe, awagamba, "Mchei gonile? Kaulani, chipindi chibula Mwana ywa Mntu nalavywe mwe mikono ya wantu wata masa. 46 Inukani, chiteni zetu! Kaulani, yudya akunga anihituke ehaguhi."

Kugwilwa kwa Yesu
Mako 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12

47 Umo achei kulonga, Yuda, yumwe wa wadya wanampina mlongo na waidi niyo eza hamwenga na fyo kulu dya wata mabamba na malungu. Nawasigilwa ni wakulu wa walavyantambiko na wadalahala wa wantu. 48 Yuda, yudya akumhituka nakawenka chilagiso, akagamba, "Mntu uyo hunga kumsesa, uyo nuyo. Mgwileni."
49 Aho amsogeila Yesu, amlamsa, "Ndamsa Mhinyi!" Niyo amsesa.
50 Yesu amgamba, "Mbwiyangu, damanya idyo ubasize."
Waita, wamgwila Yesu. 51 Yumwenga mwe wadya na we hamwenga na Yesu achumiza umkono wakwe, asomola idibamba dyakwe, amtowa mndima ywa mlavyantambiko mkulu, amsenga idigutwi. 52 Aho Yesu amgamba, "Vuza idibamba dyako mwe yala yakwe. Wose nawatoze bamba, nawakomwe kwa bamba. 53 Hegu hamanyize kugamba nadaha kumlombeza tate, naye adaha kunigaila wankondo wa bunga dya kwembingu kujinka mlongo na maidi ya wandima wa kwembingu? 54 Ivyo nayachinte vivihi Mawandiko Yakukile yakugamba nivyo vikungwa vitendeke?"
55 Ichipindi icho Yesu niyo alugambila ludya ulukudidi lwa wantu wezile kumgwila, "Togolani, mlawa enga kwiza kumgwila mpolaganyi wata mabamba na malungu chani mnitoze? Chila zuwa nani mwe nyumba nkulu ya Chohile hahinya, mna hamnigwile. 56 Mna yano yose yalaila, chani mawandiko ya wawoni yachinte."
Niyo wanampina wose wamwasa, wanyilika.

Yesu Kwechitala
Mako 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yohana 18:13-14, 19-24

57 Wadya wamgwile Yesu niyo wamwigala kwa Mlavyantambiko Mkulu akwitangwa Kayafa, hantu wahinya Sigilizi na wadalahala wendile wadugana. 58 Petulo nakamtimila kwa luhalehale kubula kungwelo kwa Mlavyantambiko Mkulu, engila kunyumba hamwenga na wambizi chani adahe kuziwona mbuli zose zikunga zilaile. 59 Ivyo wakulu wa walavyantambiko na wadya wose we chitala walonda mbuli za udanti kulawana na Yesu, chani wamkome. 60 Mna hawabunkule ulosi wowose, hamwenga na ivyo wantu walozize naweza wamlongeile udanti. Nkomelezo weza waukuzi waidi, 61 wagamba, "Yuno nakagamba, 'Nadaha kuivuna Nyumba nkulu ya Chohile, na kuizenga naho kwa mazuwa matatu.' "
62 Mlavyantambiko Mkulu achimala amgamba Yesu, "Nimbwani hukuhitula mbuli? Wano walonga vikukulanga weye?" 63 Mna, Yesu kanyamala dwi. Mlavyantambiko

Mkulu amgamba, “Kwelise kwa zina dya Chohile mta ujima, chigambile hegu weye nuyo Kulisito Mkombola, Mwana ywa Chohile!”

64 Yesu amhitula, “Heye, ni saivyo ukulonga. Mna nawagambilani, kukongela haluse nammuwone Mwana ywa Mntu kekala ntendele ya kulume kwa Chohile mta nguvu zose, akeza kulanga kwa maingu ya kwembingu!”

65 Niyo Mlavyantambiko Mkulu atatula izisuche zakwe na kugamba, “Mntu yuno kahuluta! Chaungilani vituhu ukuzi mwakwe? Kaulani, mwiva ivyo ahulute. 66 Nyuwe mwafanyanya vihi?”

Wahitula, “Ana masa aungwa akomwe!”

67 Niyo wamtwela mate mo uso, wamtowa. Watuhu wamtowa maihi, 68 wakagamba, “Elo, Kulisito Mkombola, lavya uwoni, ni yuhi akutoile!”

Petulo amlemela Yesu
Mako 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27

69 Petulo nakekala kweise kouwa. Mndima yumwenga wa chivyele ambasa, agamba, “Weye nawe na wihamwenga na Yesu ywa Galilaya.”

70 Mna kalemela mwa meso ya wose, akahitula, “Simanyize idyo ukulonga.” 71 Umo akafosa ko lwivi, mndima mtuhu ywa chivyele kamwona, niyo awagambila wadya wantu nawehadya, “Mntu yuno nehamwenga na Yesu ywa Nazaleti.”

72 Petulo alemela vituhu kwa kwelisa, “Simmanyize mntu yuno!”

73 Weze wekale hadodo, wantu na wehadya niyo wambasa Petulo, wamgamba, “Chindedi, weye nawe na wi yumwenga wawo, kwaviya milongele yako yalagisa kulaila Galilaya.”

74 Niyo Petulo agamba, “Chohile kamanya nalonga chindedi, neligita na kwelisa uneva nalonga udanti, simmanyize uyo mntu!”

Ahadya zogolo niyo dyaila. 75 Petulo akumbuka mbuli idya agambilwe ni Yesu, “Umo zogolo hadinati kwila, naunilemele nkanana ntatu,” Ivyo afosa kweise, niyo aila vidala.

27

Yesu egalwa kwa Pilato
Mako 15:1; Luka 23:1-2; Yohana 18:28-32

1 Kwize kuche, wakulu wa walavyantambiko wakulu wose na wadalahala wa wantu wadamanya ulosi kulanga Yesu chani wamkome. 2 Wamtaliza minyolo, wamguha na kumwigala kwa Pilato, asagulwe ni Mkulu ywa Lumi.

File ya Yuda
Ntendwa 1:18-19

3 Umo Yuda, yudya amhituke, eze awone kugamba wamkantila kale Yesu, niyo awona usungu mo moyo, avuza yadya amatundu milongo mitatu, kwa wakulu wa walavyantambiko na wadalahala. 4 Agamba, “Sidamanya wavu kumlavya mntu hena masa akomwe!”

Mna wowo wagamba, “Idyo suwe hadimwetu idyo naumanye mweye!”

5 Niyo azidula ziya izihela Kwenyumba nkulu ya Chohile, ahalawa aita akwenyulika,

6 Wakulu wa walavyantambiko waziguha ziya izihela, wagamba, “Sivyo vyedi mwe sigilizi yetu kuzijela izihela zino mwe shanduku dye Nyumba nkulu ya Chohile, kwaviya ni hela ya sakame.” 7 Niyo walosana wevana wagule nkonde ya mufi watenda hantu hakuzikila wajeni. 8 Ivyo nivyo vikuleka kubula dyelo nkonde iyo yetangwa Nkonde ya Sakame.

9 Nivyo ichintile mbuli ya ulosi ulongigwe ni muwoni Yelemiya, akagamba, “Nawaguha vihande milongo mitatu ya hela, nayo maliho ya wantu wa Izulaeli wazumilaga kumliha, 10 na wazigwila nkonde ya mufi, enga viya Zumbe anisigilaga.”

Pilato amuza Yesu
Mako 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38

11 Yesu nakachimaliswa houso wa
Pilato, mkulu ywa mkowa, ivyo
mkulu wa mkowa amuza, “Weye
nuyo seuta ywa Wayahudi?”
Yesu amhitula, “Walonga weye,”
12 Mna wakulu wa walavyantam-
biko na wadalahala weze wamlon-
gele hahitule mbuli yoyose.
13 Ivyo Pilato amuza, “Vino huk-
wiva izimbuli izo zose wakukulon-
gela?”
14 Mna Yesu hahitule hata mbuli
imwenga, itenda mkulu ywa mkowa
ehelwe vidala.

Yesu akantilwa kukomwa
Mako 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39, 19:16

15 Nawazwela mwe Ngasu
ya Pasaka Mkulu ywa Chilumi
awalekeila Wayahudi mfugwa
yumwenga wakumunga. 16 Mwe
ichipindi icho nakuna mfungwa
amanyike vidala, zina dyakwe nuyo
Balaba.
17 Ivyo wantu weze wadugane
hamwenga, Pilato niyo awauza,
“Mwaunga ni walekeile yuhi mwa
wano waidi, Balaba hegu Yesu
akwitangwa Kulisito Mkombola?”
18 Kwaviya na kamanya kugamba
na wamlavya Yesu kwa chausa cha
finju.
19 Umo Pilato ekale mwe chigoda
che nkanto, mkaziwe amwigailaga
ulosi kugamba, “Usekutenda na
mbuli na yuno awoneke ni ywedi,
kwaviya dyelo siwonesa vidala mwe
sozi, kwachausa chakwe.”
20 Mna wakulu wa walavyantam-
biko na wadalahala waluvya idifyo
dya wantu waunge alekelwe Balaba,
Yesu akomwe. 21 Mna Pilato auza
idifyo, “Ni yuhi mwa wano waidi
mkunga ni walekeile?”
Wahitula, “Balaba!”
22 Pilato awauza, “Haluse nim-
tende mbwani Yesu akwitangwa
Kulisito Mkombola?”
Wose wagamba, “Asulumizwe mo
msalaba.”
23 Mna Pilato auza, “Ni mbwani?”
Kakola masa yani?
Waguta vidala, “Asulumizwe mo
msalaba!”
24 Umo Pilato eze amanye hamna
dyodyose, dikujenda naho nkumbizi
nazikakonga, niyo aguha mazi,
ahaka mwe mikono yakwe mwa
meso ye idifyo dya wantu, agamba,
“Miye simuli mwe file ya yuno mntu,
nammanye wenye.”
25 Wantu wose wahitula
wagamba, “Sakame yakwe itende
mlanga mwetu hamwenga na
wenetu!”
26 Niyo Pilato awalekeila Balaba.
Eze aheze kumunga Yesu ahutwe
nkome, amlavya chani asulumizwe
mo msalaba.

Wankondo Wambela Yesu
Mako 15:16-20; Yohana 19:2-3

27 Niyo wankondo wa Pilato
wamwingiza Yesu mwe nkambi
ya wankondo wa Chilumi, niyo
woseni wamzunguluka. 28 Wamvula
izisuche zakwe, wamvisa suche
ya Chiseuta. 29 Niyo waluka
chilemba cha miwa, wamvisa mo
mtwi, ko mkono wakwe wakulume,
wamwikiya tete. Wamfikila madi ho
uso wakwe, wamtila wakagamba,
“Ndamsa Seuta ywa Wayahudi!”
30 Wamtwela mate, waguha diya
iditete, wamhuta huta nadyo ko
mtwi. 31 Weze wabinde kumtila,
niyo wamvula idya isuche ye
Chiseuta, wamvika suche zakwe,
wamwigala ko kumsulumiza mo
msalaba.

Yesu atungikwa mo msalaba
Mako 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27

32 Umo wakaita, wabwila mntu
yumwenga Mkilene zina dyakwe
nuyo Simoni, mwikazi ywa Kilene,
wamhimbiliza enule msalaba wa
Yesu. 33 Niyo wabula hantu hak-
witangwa Goligota, nuko kugamba,
“Hantu ha Ngobela ya mtwi.”
34 Wamnywesa divai ihangaywe
na chintu chisungu, mna Yesu eze
alume, alemela kuinywa.

35 Weze waheze kumsulumiza,
niyo wasangilana suche za Yesu kwa
kuzitoila tegatega. 36 Niyo wekala
wamdima. 37 Halanga ho mtwi
wakwe mo msalaba waika wandiko
kukantilwa kwakwe, viwandikwa,
“Yuno nuyo Yesu, Seuta ywa
Wayahudi.” 38 Wapolaganyi waidi
niyo wasulumizwa hajihi na Yesu
mwe misalaba yawo, yumwenga
ntendele ya kumoso mtuhu kulume.
39 Wantu wendile wakajinka
hantu aho wamhuluta, wakasingisa
singisa imitwi yawo, wakagamba,
40 “Weye ukudaha kutula Nyumba
nkulu ya Chohile na kuizenga kwa
mazuwa matatu, haluse kwehonye
mwenye. Hegu weye wi Mwana ywa
Chohile, sela mo msalaba.”
41 Seivyo na wakulu wa walavyan-
tambiko hamwenga na wahinya
Sigilizi na wadalahala na wamtila
wakagamba, 42 “Kahonya watuhu,
mna hakudaha kwehonya mwenye,
hambwe yeye ni seuta ywa
Waizulaeli, hegu ni chindedi na
asele haluse mo msalaba naswi
nachimzumile. 43 Nakamwegamila
Chohile na kugamba hambwe ni
Mwana ywa Chohile, haluse Chohile
na mwambule hegu amunga.”
44 Seivyo wadya wapolaganyi wa-
sulumizwe mo msalaba hamwenga
nauyo wamhuluta.

File ya Yesu

Mako 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30

45 Kukongela sa mtandatu nomsi,
chiza nachigubika isi yose vibindile
ma sa matatu. 46 Ize ibule
mwe sa chenda ya chisingi, Yesu
niyo aila kwa izwi kulu, “Eloi,
Eloi, lama sabakisani?” Nuko
kugamba, “Chohile, Chohile, nimb-
wani kunasa?” 47 Umo wadya
wachimale hadya weze weve ivyo
niyo wagamba, “Amwitanga Eliya!”
48 Yumwenga ywawo aguluka aguha
lendele, aditweza mwe siki, aika
mlanga mwe tete niyo amwinka
anywe.
49 Watuhu wagamba, “Leka,
chikaule hegu Eliya neze amwambule!”
50 Yesu naho agututisa na kuhema
muye wa nkomelezo.
51 Aho paziya dye Nyumba
nkulu ya Chohile dyatatuka hagati,
kukongela kulanga kubula hasi. Si
niyo yengilwa nichisingisa, mayuwe
makulu yatulika. 52 Mbila zagubuka,
na wantu wa Chohile walozize
wabanikaga chikale wauyuswa.
53 Weze wauyuke mwe zimbila
zawo, naho Yesu eze auyuke niyo
wengila Yelusalemu mo mzi Ukuk-
ile, wantu walozize wawawona.
54 Ivyo yudya mkulu ywa
wankondo, na wadya wendile
wehamwenga nauyo wakamdima
Yesu, weze wawone ichisingisa
cheisi na mbuli zilaile, wogoha
vidala, wagamba, “Chindedi mntu
yuno nani Mwana Chohile.”
55 Hantu aho hendaga na
wavyele walozize wakasinya luhale
hale, awo niwadya wamtimile
Yesu kukongela Galilaya, wakam-
sankanila. 56 Mgati mwawo endaga
Maliyamu Magidalena, Maliyamu
mami yawo dya Yakobo na Yusufu,
hamwenga na mami yawo wana wa
Zebedayo.

Mazisi ya Yesu

Mako 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42

57 Ize ibule chisingi, eza mgoli
yumwenga mntu ywa Alimataya,
zina dyakwe nuyo Yusufu, endaga
mwanampina ywa Yesu. 58 Amwitila
Pilato akalombeza enkigwe umwili
wa Yesu. Ivyo Pilato azumila
enkigwe. 59 Yusufu aguha udya
umwili wa Yesu, auvisa sanda
ikukile, 60 awika mndani mwe
mbila yakwe asongolaga mwe
luwe. Niyo afingilisa yuwe kulu
divugala ulwivi lwe mbila, niyo aha-
lawa. 61 Maliyamu Magidalena, na
yudya Maliyamu mtuhu nawekala
wakakaula kwe mbila.

Wamizi we mbila

62 Zuwa dikutimila nani zuwa dya
Kuhumula, wakulu wa walavyan-
tambiko na Mafalisayo nawambasa
Pilato, 63 wagamba, “Zumbe,
chakumbuka kugamba yudya
mdanti nakagamba umo endaga
mjima, ‘Yanabula mazuwa matatu
naniuyuke.’ 64 Ivyo sigila imbila
idimwe dibule zuwa dya katatu
chani wanampina wakwe wanase
kumbawa na kuwagamba wantu
kugamba kauyuka. Udanti uno we
nkomelezo nautende wiha vidala
kujinka udya wankongo.”
65 Pilato awagamba, “Hayani,
mkamile imbila sevyo na mmanye.”
66 Ivyo niyo waita, wayamila
imbila, wakanda hula mwe diya
idiyuwe hamwenga na wadya
wankondo waidi.

28

Uuyuko
Mako 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10

1 Dize dijinke zuwa dya Kuhu-
mula, luvi dyakwe zuwa dya nkongo
dya juma, Maliyamu Magidalena
na yudya Maliyamu mtuhu waita
wakukaula imbila. 2 Chipumpa
kulaila chisingisa chikulu mwe isi,
kwaviya mndima ywa kwembingu
ywa Zumbe kasela kulaila kwem-
bingu, kafingilisa diya diyuwe digu-
bike imbila kunkanda nakudikaila.
3 Nakekala enga lumwemwe na
suche zakwe na zikang'ala chwee.
4 Vikaheza wadya wamizi we mbila
wogohesa na kuzingiza, wekala
saviya wabanike.
5 Yudya mndima ywa kwembingu
ahitula, awagamba wadya wavyele,
“Msekogoha, kwaviya sivimanya
kugamba mwamlonda Yesu, yudya
atungikwe. 6 Hahali hano, kauyuka,
saviya alongaga. Soni mkaule hantu
hadya wamwikaga. 7 Sunguzani
mwite haluse, mka wagambile
wanampina wakwe, ‘Kauyuka mwe
wabanike, naho awalongwela kwita
Galilaya, nuko na mumuwone!’ Elo
siwagambilani kale.”
8 Wanyaguliza kuhalawa he
mbila, wakogohesa naho wengilwa
ni chinyemi chikulu. Waguluka
kuwagambila wanampina wakwe
mbuli idya.
9 Aho Yesu adugana na wadya
wavyele na kuwalamsa, awagamba,
“Ahoni.” Wamsogeila wamfik-
ila madi, wamvikila. 10 Yesu
niyo awagamba, “Msekogoha,
hitani mkawagambile walukolo
wangu waite Galilaya, nauko nuko
wakunga waniwone.”

Mbuli ya wamizi
11 Wadya nawo umo wakaita,
wankondo watuhu niyo wengila
mo mzi, wawagambila wakulu
wa walavyantambiko zimbuli zose
zilaile. 12 Wadugana hamwenga
na wadalahala, walosana, wawenka
wankondo hela zilozize, 13 wakagamba,
“Gambani, kugamba wanampina
wakwe weza neichilo niyo wabawa
umwili wakwe umo suwe chigonile.
14 Uneva liwali aneva imbuli ino,
suwe nachilosane naye chani mnase
kwingila mwe nkumbizi.”
15 Ivyo waziguha ziya zi-
hela, wadamanya saviya wagam-
bilwe. Imbuli iyo ijendeleza mwa
Wayahudi kubula vino dyelo.

Yesu awalaila wanampina wakwe
Mako 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Matayo 1:6-8

16 Wadya wanampina mlongo na
imwenga niyo waita Galilaya kubula
ko lugulu ludya wasigilwe ni Yesu.
17 Weze wamwone, wamfikila madi,
mna watuhu mgati mwawo na wana
nkama. 18 Akaheza Yesu niyo awa-
sogeila, na awagamba, “Sinkigwa
udahi wose wa kwembingu na
mwe isi. 19 Elo, hitani, mkawa-
tende wantu wose we isi watende
wanampina wangu, mkawabatiza
kwa zina dya Tate, na Mwana na
Muye Ukukile. 20 Muwahinye ku-
toza amalagiso yose niwenkileni.
Naho mmanye kugamba miye ni-
hamwenga nanyuwe mazuwa yose
kubula ko udumo we isi.”

MBULI YEDI IWANDIKWE NI MAKO

ULONGOZI

Chitabu cha Mbuli Yedi chiwandikwe ni Mako ni chimwenga mgati mwe vitabu vine mwe lagano hya diya dikulonga wikazi wa Yesu Kulisito. Chila yumwenga kaitanga “mbuli” kugamba, “Mbuli Yedi” Vyawandikagwa ni Matayo na Mako na Luka na Yohana file ya Yesu ize iheze. Mbuli Yedi iwandikwe ni Mako ni mdumulizo we vitabu ivyo ivine. Iviya vyafanyanywa vyawandikagwa mwe nkongo mgati mwa 65-70 AD. Wawandike walozize wazumila kugamba chawandikagwa ko mzi wa Lumi kwa mwalo wa kuwajela moyo Walumi wakulisito wa uko.

Iviya Mako amanyike seiviya Yohana Mako, na ni mjeso wa wasigilwa Paolo na Banaba mna ntogozi imlumiza moyo eze aholole mo utafi wakwe wo undima wa kumsankanila Chohile (Nten 13:13). Nyumani Mako niyo atamba naho na Banaba (Nten 15:37-39) Iviya Mako amanyikaga enga mbuya ywa Petulo vitendese (1Pet 5:13). Hata hegu Mako hendaga mukuzi ywa wikazi wa Yesu, wawandike wazumila kugamba Mako kavuzagiza vilozize ukuzi wa Petulo elo uwo nuwo mwegamo wa Mbuli Yedi iwandikwe ni Mako. Mwe mbuli Yedi, Mako alanga umbuya wa wanampina na Yesu, ahinya mwe chipindi cho udumo.

Vimndani

Mako kachitambalisa ichitabu sula 1:1-13.
Ukajika Mako atambalisa undima wa Yesu umo endile Galilaya 1:14-8:21.
Naho alonga kumlanga utafi wa Yesu kwita ko mzi wa Yelusalemu (8:22-10:52).
Mako abindiliza kwa kuwandika kumlanga chipindi Yesu ekomzi wa Yelusalemu, vihangane na file ya Yesu na kuyuka kwakwe 11:1-16:8.

Kulonga kwa Yohana Mta kubatiza
Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28

1 Ino ni nkongelo ya Mbuli Yedi ya
Yesu Kulisito, Mwana ywa Chohile.
2 Iwandikwa vino mwe chitabu cha
muwoni Isaya.
“Chohile kagamba, ‘Namsigila msig-
ilwa ywangu akulongwele,
chani akudamanyize sila.’
3 Izwi dya mntu akuguta kwe nyika
dyetanga,
‘Damanyani sila ya Zumbe,
mchumize wombokelo wakwe!’ ”
4 Yohana alailaga kwenyika, akabatiza wantu na kuwagamba kweile masa yenyu, mbatizwe “Chohile nawalekeile masa yenyu.” 5 Wantu wose we isi ya Yudeya na wadya wo mzi wa Yelusalemu wambasa Yohana, wamweila masa yawo, niyo awabatiza mo mto wa Yolodani.
6 Yohana nakavala suche zisumigwe na mazoya ya ngamiya na msipi wa mkota mwe chigudi chakwe, naho nkande yakwe na ni sije na uchi wa kumbago. 7 Niyo alonga akagamba, “Eza mntu kunyuma kwangu mta udahi kunijinka miye. Naho miye sikujeza hata kwinama na kufungula sigi ze vilatu vyakwe. 8 Miye siwabatizani kwa mazi, mna uyo akwiza naawabatizeni kwa Muye Ukukile.”

Kubatizwa na kujezwa kwa Yesu
Matayo 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13

9 Mazuwa ayo, Yesu niyo eza kulaila Nazaleti ya Galilaya, chani abatizwe ni Yohana mo umto wa Yolodani. 10 Ahadya Yesu eze afose kulaila mwa mazi, niyo awona kwembingu kwagubuka, na Muye Ukukile asela mnanga mwakwe saviya suwamanga. 11 Niyo izwi dyevika kulaila kwembingu dikagamba, “Weye nuyo mwanangu huungisa, selelwa vidala na weye.”

12 Akaheza Muye Ukukile amlongoza na kumwigala kwe nyika.
13 Kekala uko kwe nyika chipindi cha mazuwa milongo mine, kuno Shetani akamjeza. Kekala uko hamwenga na makala ya kumbago, mna wandima wa kwembingu na wakamsankanila.

Yesu awetanga wanampina wakwe wa nkongo
Matayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11

14 Yohana eze ajelwe mndani mwe digeleza, Yesu niyo aita mwe isi ya Galilaya, alonga Mbuli Yedi ya Chohile. 15 Akagamba, “Chipindi chibula,” na “Useuta wa Chohile wi haguhi! Mweile masa yenyu na mzumile Mbuli Yedi!”
16 Umo Yesu akajinka mnkanda mwe bahali ya Galilaya, niyo awawona walowa samaki waidi, Simoni na mlukolo ywakwe Anduleya, wakalowa samaki na lwavu mwe bahali. 17 Yesu niyo awagamba, “Nitimilani, nami naniwatende walowa wa wantu.” 18 Aho niyo wazasa izi nyavu zawo, niyo wamtimila.
19 Eze awalongwela hadodo, awawona walukolo waidi Yakobo na Yohana, wanawe dya Zebedayo. Nendile we mwe ngalawa yawo, wakadamanya izi nyavu zawo.
20 Aho Yesu eze awawone, niyo awetanga, elo wamwasa tati yawe Zebedayo mwe ngalawa hamwenga na wandima wakwe na kumtimila Yesu.

Yesu amhonya mta mpepo
Luka 4:31-37

21 Yesu na wanampina wakwe niyo waita mwe mzi wa Kapelinaumu. Dize dibule Zuwa dya Kuhumula, Yesu engilaga mwe nyumba yo kuvikila naho yakuhinyiza wantu akonga kuhinya. 22 Wantu wose wamwivile weheleswa na mahinyo yakwe, kwaviya hahinyize saviya wahinya Sigilizi wawo, mna enga mntu mta udahi.
23 Aho mntu yumwenga mta mpepo nchafu endile mndani mwe nyumba yo kuvikila akaguta,
24 “Kuna ulosi wani mgati mwako na suwe, Yesu ywa Nazaleti? Kwiza uchikome? Sikumanya weye wi Mkuka ywa Chohile!”
25 Yesu niyo aikwahila idya impepo, “Nyamala, naho mlawe mntu yuno!” 26 Mpepo idya nchafu yamsingisa na kumjela msango, aho aguta niyo yamlawa. 27 Woseni niyo wehelwa, wauzana wakagamba, “Vino nimbwani? Mahinyo yano ni mahya? Mntu yuno ana udahi wa kukwamila mpepo nchafu, nazo zamwiva!”
28 Elo Mbuli za Yesu niyo zajendesa kose mwe isi yose ya Galilaya.

Yesu awahonya wantu walozize
Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41

29 Ahadya weze wafose mwe nyumba yo kuvikila, niyo Yesu hamwenga na Yakobo na Yohana waita kukaya kwa Simoni na Anduleya. 30 Mkwewe ywe chivyele ywa Simoni ne mo lusazi hakudaha. Ahadya Yesu eze abule, niyo wamgambila mbuli zakwe.
31 Yesu ambasa, amtoza mkono na kumwambiza kwinuka. Unyonje wamlekela, niyo akonga kuwasankanila.
32 Ize ibule chisingi zuwa dize dingile, wamwigaila Yesu wantu wose wendile wanyonje na wata mpepo. 33 Wantu wose wo umzi udya na wechisanya ho lwivi lwe nyumba. 34 Yesu kahonya wanyonje walozize wata manyonje yesimile na kugulusa mpepo zilozize. Halekile mpepo yoyose ilonge dyodyose, kwa viya nazimmanya ni yuhi.

Yesu alombeza echedu
Luka 4:42-44

35 Luvi dyakwe chilochilo zuwa hedinati kutontomoka, Yesu niyo enuka na kuhalawa mwe kaya. Kaita kuse hantu hehana wantu hachinyele, na kukonga kulombeza.
36 Elo Simoni na weyawe niyo wamzungula, 37 weze wamuwone, wamgamba, “Chila mntu akuzungula.”

38 Mna Yesu niyo awahitula,
“Chiteni hantu hatuhu mwe zikaya
zihaguhi. Halonge na wantu seivyo,
kwaviya nivyo vilekile heza.”
39 Elo, niyo aita chila hantu uko
Galilaya, akalonga mwe nyumba zo
kuvikila na kugulusa mpepo.

Yesu amhonya mta matana
Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16

40 Mntu yumwenga endaga na
matana na keza kwa Yesu, na
kumfikila madi akamlombeza
amwambize. Amgamba, “Ukaunga,
wadaha kunilengusa.”
41 Yesu niyo amfila mbazi, achu-
miza imikono yakwe na kumdonta.
Niyo amgamba, “Naunga,” “Ulen-
guswe!” 42 Ahadya matana yamlawa
yudya mntu, niyo alenguswa.
43 Yesu niyo asunguza kumgamba
ahalawe, 44 amgamba, “Tegeleza,
usekumgambila mntu imbuli ino.
Mna hita kwa mlavyantambiko
akukaule, hegu kuhona chindedi,
ukaheza lavya jeleko diya Musa
alagise kutenda ukuzi kwa wose
wawone kugamba kulenguswa.”
45 Mna mntu yudya niyo aita aka-
longa imbuli iyo chila hantu, niyo
Yesu adunduga kwingila mo mzi
kwa pwilili. Mna, niyo ekekala
kuse hantu hechedu, wantu niyo
wambasa aho kulaila chila hantu.

2

Yesu amhonya mntu aholomale
Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26

1 Yeze yajinke mazuwa majeche,
Yesu niyo engila Kapelinaumu vi-
tuhu, wantu weva kugamba eyumo
mwe kaya. 2 Niyo wantu wamema
niyo hahasigale hantu he kwikala
kuse ko lwivi, kubula kolwazo.
Yesu niyo alonga mbuli. 3 Wantu
wamwenga niyo wamwigaila mntu
aholomale enulwe mwe lusazi ni
wantu wane. 4 Kwaviya wantu
nawamema, hawadahile kubula
hajihi na Yesu. Niyo waponkola ku-
langa kwedigulu dye nyumba kwa
hadya achimaile Yesu, niyo wamse-
leza no ulusazi lwakwe. 5 Yesu
eze akaule uzumizi wananawo,
niyo amgamba yudya mnyonje,
“Mwanangu, kusizwa masa yako.”
6 Wahinya Sigilizi watuhu nawe-
hadya wekala wafanyanya mwe my-
oyo yawo, 7 “Nimbwani yuno mntu
kalonga vino? Amhuluta Chohile!
Chohile ichedu nuyo akudaha kusa
masa!”
8 Ahadya Yesu niyo amanya mo
muye wakwe viya wakufanyanya
mwe myoyo yawo. Niyo awagamba,
“Nimbwani mkufanyanya ivyo?
9 Ivyedi ni vihi, kumgamba
mta kuholomala, ‘Kusizwa masa
yako’, hegu kumgamba, ‘Chimala,
kwetwike ulusazi lwako wite’? 10 Elo
naunga mmanye kugamba, Mwana
ywa Mntu ana udahi wakulekela
masa hano he isi.” Ivyo amgambila
yudya aholomale, 11 “Nakugambila,
chimala, kwetwike ulusazi lwako
wite kwe kaya yako!”
12 Ahadya mntu yudya niyo
achimala, etwika ulusazi lwakwe,
ahalawa wantu wose wakamsinya.
Wose wehelwa na kumtunya
Chohile, wakagamba, “Mbuli ino
hachinati chiiwone!”

Yesu amwitanga Lawi
Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32

13 Yesu afosa, aita mnkanda
mwe ibahali ya Galilaya, wantu
wose wambasa, niyo akonga
kuwahinya. 14 Umo akajinka, am-
wona Lawi mwana Alifayo kekala
mwe kazumba ka kulihila kodi. Yesu
amgamba, “Nitimila.” Lawi niyo
enuka na kumtimila.
15 Umo Yesu akadya mwe nyumba
ya Lawi, fyo dya wachisanya kodi
na wadya nawakagambigwa wata
masa nawakadya naye hamwenga
na wanampina wakwe, kwaviya
wantu walozize nawambasa.
16 Wahinya Sigilizi awamwenga
wendile wa bunga dikwitangwa
Mafalisayo, wamwona Yesu adya na
wadya wakugambigwa wata masa
hamwenga na wachisanya kodi.
Niyo wawauza wanampina wakwe,

“Nimbwani adya na wata masa na wachisanya kodi?”
17 Yesu eze eve imbuli iyo, awagamba, “Wantu hewekulumwa hawakunga mgangana, mna wanyonje wamunga. Sizile kuwetanga wantu wakwefanyanya kugamba wawoneka wedi kulongozi kwa Chohile, mna siza kuwetanga wata masa.”

Mbuli ya kufunga
Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39

18 Wanampina wa Yohana Mta kubatiza na wanampina wa Mafalisayo nawakafunga. Niyo weza wantu wamuza Yesu, “Nimbwani wanampina wa Yohana na wanampina wa Mafalisayo wafunga, mna awako hawakufunga?”
19 Yesu awahitula, “Wagonekwe kwe nyinka nawafunge vivihi na msozi wananaye? Havikudahika.
20 Mna mazuwa yeza msozi nauswe kwawo, naho nawafunge.
21 “Hahana mntu akusuma chilaka cha suche mpya mwe suche ya kale. Anadamanya ivyo, chiya chilaka ichihya chadaha kwibalanga idya suche ya kale, na kutenda hadya hantu hatatuke hatatukise.
22 Naho hahana mntu akujela divai mpya mwe mikwiji ya mkota usakale. Anajela, idya divai mpya naitule idya imikwiji, niyo divai neitike na mikwiji navyo naitatuke. Divai mpya yajelwa mwe mikwiji mihya!”

Mbuli ya zuwa dya kuhumula
Matayo 12:1-8; Luka 6:1-5

23 Zuwa dya Kuhumula dimwenga, Yesu na wanampina wake nawakajinka mwe zinkonde za uhemba. Umo wakajinka mwe zinkonde izo, wanampina wakwe nawakahasula maiso ya uhemba.
24 Mafalisayo wamgamba Yesu, “Nimbwani wanampina wako wakudamanya mbuli hezikungwa mwe zuwa dya Kuhumula?”
25 Yesu awahitula, “Hamsomile hohose viya adamanyaga Daudi hamwenga na weyawe hadya wendaga na sala na hewena chintu cha kudya?
26 Mwe mazuwa ya Mlavyantambiko Mkulu akwitangwa Abiatali, Daudi niyo engila mwe Nyumba ya Chohile, adya migate ipagulwe kwa mbuli ya Chohile. Migate iyo na ni sigilizi idigwe ni walavyantambiko awodu wakungwa kudya imigate idya, mna Daudi kaidya na kuwapangila weyawe.”
27 Niyo Yesu awagamba, “Zuwa dyo Kuhumula dikwa kwa chausa cha wantu siyo wantu kwa chausa cha zuwa dya Kuhumula.
28 Mvimanye Mwana ywa Mntu nuyo Zumbe ywa zuwa dya Kuhumula.”

3

Yesu amhonya mntu mta mkono uholomale
Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11

1 Yesu niyo engila naho mwe nyumba yo kuvikila. Umo namna mntu mta mkono uholomale.
2 Wantu watuhu nawakalonda mbuli chani wamgwile Yesu. Ivo nawakamsinya wakaule hegu namhonye mntu yudya mwe Zuwa dya Kuhumula.
3 Yesu amgamba yudya mta umkono uholomale, “Chimala hagati.”
4 Niyo awauza, “Sigilizi zachunga chidamanye vihi mwe Zuwa dya Kuhumula, kudamanya mbuli yedi hegu ihile? Kuhonya ujima wa mntu hegu kuukoma?”
Mna wowo niyo wanyamala dwi!
5 Yesu ahituka kuno na kuno na kuwasinya kwa maya. Awafila mbazi kwo udala we myoyo yawo. Niyo amgamba yudya mta kuholomala, “Chumiza umkono wako.” Naye adamanya ivyo, umkono wakwe wata mjima naho.
6 Wadya Mafalisayo niyo wafosa heise he nyumba nkulu ya Chohile, ahadya wadugana na wantu wa Helode, wakonga kulonda sila ya kumkoma Yesu.

Fyo dya wantu dyambasa Yesu

7 Yesu hamwenga na wanampina
wakwe niyo waita Galilaya. Fyo
dya wantu dyamtimila Yesu kulaila
mwe si za Galilaya na Yudeya, 8 na
Yelusalemu na Idumeya na ng'ambo
yo mto wa Yolodani na ntendele
zose za Tilo na Sidoni. Wantu
wose awa nawambasa Yesu kwaviya
naweva mbuli adamanye. 9 Kwa
viya wantu nawatendesa, Yesu
niyo awagamba wanampina wakwe
wamwikiye ngalawa chani wantu
wanase kumvigaviga. 10 Kahonya
wantu walozese, ivyo wadya wose
wendile wanyonje nawakafintana
chani wamdonte. 11 Na chila mta
mpepo nchafu eze amwone Yesu,
kagwa hasi na kuguta, "Weye wi
Mwana Chohile."
12 Mnalo Yesu niyo azik-
wamila mpepo nchafu zisekulonga
kugamba yeye na ni yuhi.

Yesu awasagula Wasigilwa mlongo na waidi
Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16

13 Yesu niyo akwela holugulu,
awetanga wadya awaungile, nawo
wamtimila. 14 Niyo awasagula
mlongo na waidi mgati mwawo
watende wasigilwa, awagamba,
"Siwasagula chani mkalonge kwa
wantu," 15 nanywi namtende na
udahi wa kuwalavya wantu mpepo.
16 Wano nawo awasagule. Si-
moni Yesu kamwinka zina dya
Petulo; 17 Yakobo na mlukolo
ywakwe Yohana wana Zebedayo
Yesu kawenka zina dya Boanege,
nikugamba "Wantu wa Mlulumo".
18 Anduleya, Filipo, Batolomayo,
Matayo, Tomaso, Yakobo mwana
Alifayo, Tadeyo, Simoni wa Zelote,
19 na Yuda Isikaliyote, amhituke
Yesu.

Udahi wa Yesu walawa kwa yuhi
Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10

20 Yesu niyo auya kaya. Naho
atimilwa ni fyo dya wantu vitendile
yeye hamwenga na wanampina
wakwe wasekudaha kudya nkande.
21 Walukolo wakwe weze weve im-
buli iyo, niyo waita wakamgwile
kwaviya wantu walozize nawak-
agamba, "Ni mchilalu!"
22 Wahinya Sigilizi wamwenga
walaile Yelusalemu nawakagamba,
"Ana Belizebuli! Uyo ni mkulu ywa
mpepo amwinkile udahi wa kulavya
mpepo."
23 Yesu niyo awetanga na
kusimwila nawo kwa mliganyo,
"Vino Shetani adaha kumgulusa
Shetani mnyawe? 24 Wantu wa
useuta umwenga wakatowana
wenye useuta uwo naugwe. 25 Hegu
nyumba inekala mwe mafyo na
kuhigana, nayo yagwa. 26 Ivyo
uzumbe wa Shetani hegu unesenta
wenye kwa wenye, naugwe na
kubindilikila.
27 "Hahana mntu akudaha
kwingila mwe nyumba ya mta
nguvu na kuguha vintu vyakwe
henati kumnyinya mntu uyo. Niyo
adaha kuguha vintu vyakwe.
28 "Nawagambilani chindedi,
wantu wadaha kusizwa masa na
kufulu zawo zose na mahuluto yose
kwa Chohile. 29 Mna akunga ahuluta
Muye Ukukile, halekeilwe masa
yakwe, kwaviya kadamanya wihi
wa mazuwa yose."
30 Yesu nakalonga ivyo kwaviya
wantu watuhu nawagamba, "Ana
mpepo nchafu."

Nine na walukolo wa Yesu
Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21

31 Nine na walukolo wakwe Yesu
niyo weza. Wachimala heise na
kusigila Yesu etangwe. 32 Yesu
nakazungulukwa ni fyo dya wantu.
Wamgamba, "Nyokwe na walukolo
wako we heise, wakulonda."
33 Yesu awahitula, "Mnala ni yuhi?
Naho niwahi walukolo wangu?"
34 Niyo asinya wantu wamzun-
guluke na kugamba, "Wano nawo
wamnala na walukolo wangu!
35 Mntu yoyose akudamanya viya
akunga Chohile, nuyo mlukolo
ywangu na lumbu dyangu na
mnala."

4

Mliganyo wa mhandi.
Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8

1 Yesu niyo naho akonga kuhinya
mnkanda mwe diziwa dya Galilaya.
Fyo dya wantu nadimzunguluke na-
ditendesa, vikatenda akwele mwe
ngalawa. Wantu nawachimala
mnkanda mwe isi. 2 Kawahinya
mbuli zilozize kwa miliganyo. Mwa
mahinyo yakwe niyo awagamba.
3 “Tegelezani; Handaga na
mntu kakumyaga mbeyu. 4 Umo
akamyaga izimbeyu, izimwenga
zigwela mwe sila, wadege weza
na kuzidya. 5 Izimwenga zigwela
mweluwe hene ulongo mjeche. Aho
niyo zasunguza kuhota kwaviya
nahana ulongo mjeche. 6 Mna zuwa
dize dilawe, izimpotela zatoigwa
ni zuwa, zinyuluka kwaviya maizi
hayengile hasi. 7 Mbeyu ntuhu
zagwelaga mgati mwe miwa, idya
imiwa niyo yasuka na kuzifinta
niyo hazeleke. 8 Mna mbeyu ntuhu
zigwela mwe ulongo wedi. Niyo
zahota na kukula na kulavya ulozo,
izimwenga zilavya mbeyu nkanana
milongo mitatu, nkanana milongo
mtandatu izimwenga nkanana
gana.”
9 Yesu awagamba, “Tegelezani,
mta magutwi neve.”

Vikulongwa mwe miliganyo
Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10

10 Yesu umo neichedu, wantu
watuhu wamwivile hamwenga na
wanampina wakwe mlongo na
waidi niyo wamgamba awatam-
balisize imiliganyo iyo. 11 Yesu
awahitula, “Nyuwe mwinkigwa
kubunkula mbuli zifisigwe zo
Useuta wa Chohile. Mna wadya
we kweise weva kwa miliganyo.
12 Chani,
‘Wakaule, mna wasekuwona,
weve, mna wasekumanya.
Uneva wanamanya wadaha kumhi-
tukila Chohile,
niyo awalekeila masa yawo.’ ”

Yesu atambalisa mliganyo wo mhandi
Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15

13 Yesu niyo awauza, “Hammany-
ize mliganyo uno? Haluse namdahe
zeze kumanya miliganyo mituhu?”
14 Mbeyu ihandigwe nu mhandi
ni mbuli ya Chohile. 15 Wantu
wamwenga wekala saviya vilaile
mwe izimbeyu zigwele mwe sila,
weva mbuli yedi ya Chohile, aho
Shetani awezila na kwiilavya mwe
myoyo yawo. 16 Wantu watuhu wali-
gana saviya mbeyu zigwele mwe
luwe. Waneva imbuli, waihokela
kwa chinyemi. 17 Mna kwa viya
hawana maizi, wajijimiza chidogo.
Kunalaila nkunto na masulumizo
kwachausa che imbuli iyo, ahadya
wauya kunyuma. 18 Wantu watuhu
waligana saviya vilaile mwe mbeyu
zigwele mwe miwa. Wano ni wadya
wakwiva imbuli, 19 mna nkunto za
mwe isi ino na udanti wa ugoli, na
tama zesimile zinawengila, vyafinta
udya ulosi wi mndani mwawo na
kuchinda kweleka matunda. 20 Mna
watuhu waligana saviya vilaile mwe
mbeyu zigwele mwe ulongo wedi.
Weva imbuli, waihokela na kweleka,
wamwenga nkanana milongo mi-
tatu, wamwenga nkanana milongo
mtandatu na wamwenga nkanana
gana.

Taa igubikwe
Luka 8:16-18

21 Yesu ajendeleza kulonga, “To-
golani, kuna akudaha kwingiza taa
kunyumba na kuigubika na ntan-
gulu hegu kuika kwedivungu? To-
gola hakuika halanga he chiya cha
kwikiya taa? 22 Chochose chifisigwe
nachilondolwe, na chiya chigubikwe
nacho nachigubulwe. 23 Tegelezani,
mta magutwi neve!”
24 Awagamba naho, “Tegelezani
vyedi viya mkwiva! Viya
mkuwadamanyiza wenyu, nivyo
nanywi mkunga mdamanyizwe ni
Chohile, naho vitendese. 25 Kwaviya
mntu mta chintu nongezezwe, mna

yudya hena chintu, nahokwe hata chiya chidodo ananacho.”

Mliganyo wa mbeyu ikukula

26 Yesu ajendeleza kugamba, “Useuta wa Chohile uligana saviya
mntu ahandile mbeyu mwe nkonde.
27 Nechilo agona, nomsi emeso.
Mbeyu zahota na kukula, mna
hamanyize vilaila vivihi. 28 Ulongo
wenye wazitenda mbeyu zikule
na kweleka, nkongo zalavya mani
mateke, vikajika zabwalika maiso,
vikajika zeleka ngano. 29 Izimbeyu
zinatoga, mntu uyo aguha nyengo
yakwe na kwita kuvuna kwaviya
ulozo ubula.”

Mliganyo wa kabeyu kadodo
Matayo 13:31-32, 34; Luka 13:18-19

30 Yesu auza, “Useuta wa Chohile
chonga chiugambe wikala saviya
mbwani? Ni mliganyo uhi uku-
daha kuutambalisa ichindedi?
31 Waligana na mbeyu ndodo ya
haladali, mbeyu ndodo kujinka zose
zikuhandwa mwe isi. 32 Mnalo
ikahandwa, yahota, niyo yakula,
yatenda ziti kulu. Dyatenda na
matambi makulu vikuleka wadege
wo ulanga wadaha kuzenga masasa
mwa matambi yakwe.”

33 Yesu asimwila na wantu
mbuli yakwe kwa miliganyo ilozize
saino, kawagambila viya wakudaha
wamwive. 34 Halongile nawo mbuli
yoyose hejeile miliganyo. Mna
hadya endile na wanampina wakwe
du, kawagambila chila chintu.

Yesu ahoza mjubwaniso
Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25

35 Mwe dizuwa idyo nechisingi,
Yesu awagamba wanampina
wakwe, “Chitambuke ntendele ya
kaidi ye idiziwa.” 36 Wadyasa
idifyo dya awantu, wanampina
wengila mwe ngalawa umo neli
Yesu. Na hana ngalawa ntuhu
naziyaho. 37 Kulaila nkung'unto,
mawimbi ya mazi yajubwanisa
ingalawa, nayo yakonga kumema
mazi. 38 Yesu na ekunyuma kwe
ngalawa, kagona mtwi wakwe
wigama mwe mto. Wanampina
wakwe wamwinula na kumgamba,
“Mhinya, vino hukuwona chasila?”
39 Yesu niyo achimala, akwahila
idya inkung'unto na kuyagamba
mawimbi, “Tongomalani dwi!” Elo
inkung'unto niyo yanyamala, niyo
kwaziziwala.

40 Yesu awauza wanampina
wakwe, “Nimbwani mkogoha?
Hamnati kutenda na uzumizi?”

41 Mna wengila woga utendese,
walosana wenye, “Yuno ni mntu
ywani? Hata mpeho na mawimbi
vyamwiva!”

5

Yesu amhonya mta mpepo
Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39

1 Yesu na wanampina wakwe wab-
ula ntendele ya kaidi ye idiziwa dya
Galilaya kwe isi ya Wagelasi. 2 Yesu
eze asele mwe ngalawa, adugana na
mntu mta mpepo nchafu akulaila
kwe zimbila. 3 Mntu uyo naakekala
kwe zimbila, hahalaile mntu adahile
kumtaliza naho hata kwa minyolo.
4 Nkanana zilozize viga vyakwe ne
mikono navinyinywa na minyolo
ya chuma, mna kadumula iminyolo
idya na kuvuna viya ivifungo vye
chuma nendile hahana mntu mta
nguvu za kumgwila. 5 Chilo na msi
nakekala kwe izimbila izo na mwa
magulu, akaguta kuno akesenga na
mayuwe.

6 Eze amwone Yesu kwa hale,
amgulukila na kumfikila madi.
7 Agutila kwa izwi kulu, “Yesu
Mwana Chohile ekulanga, waunga
mbwani kwangu? Kwelise kwa
zina dya Chohile kugamba hon-
isulumize!” 8 Nakalonga ivyo kwa
viya Yesu nakamgamba, “We mpepo
nchafu, mlawe mntu uyu!”

9 Yesu amuza, “Zina dyako nuyo
yuhi?”

Amhitula, “Zina dyangu ni Fyo,
kwa viya chiloza.” 10 Niyo am-
lombezesa asekuzigala ziya mpepo
zihiye kuse mwe isi idya.

11 Ho luwala lwo lugulu na hana
fyo kulu dya nguluwe dikudimwa.
12 Mpepo ziya zamlombeza Yesu
zikagamba, “Chigale mwe difyo dye
zinguluwe, uchilekele chikengile
mwe izo.” 13 Yesu niyo azumila
ziya mpepo nchafu zingile mwe
zinguluwe izo. Fyo jima dye
zinguluwe milongo magana maidi
dyasela kwa nguluko mwe diziwa
na kudidimila mwa mazi.
14 Wadimi we zinguluwe izo wag-
uluka na kuisimwila imbuli iyo mwe
imizi na mwe zinkonde. Wantu
waita wakaule icho chilaile. 15 Weze
wabule kwa Yesu, wamwona yudya
mntu endaga na fyo dya mpepo
kekala, kavala suche zakwe vitana
na nyanyi zakwe zimuwiya. Wantu
wose niyo wogoha. 16 Wadya wa-
wone diya dilaile, niyo wawagam-
bila wantu chintu chimlaile yudya
namta mpepo ne imbuli ye zingu-
luwe.
17 Wantu niyo wamlombeza Yesu
ahalawe mwe isi yawo.
18 Yesu hadya akakwela mwe
ngalawa, yudya nendile mta mpepo
amlombeza waitanye.
19 Mna Yesu niyo alemela,
amgamba, “Hita kwenyu kaya,
kawagambile visimo udamanyizwe
ni Zumbe na viya akufile mbazi.”
20 Ivyo mntu yudya ahalawa,
aita mwe si ikwitangwa Dekapoli
kugamba Mizi Mlongo na kuwagam-
bila wantu viya Yesu amtendele. Na
wose wevile wehelwa.

Mwana Yailo na mvyele adontile suche ya Yesu
Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56

21 Yesu eze aite vituhu ntendele
ya kaidi ye diziwa kwa ngalawa, fyo
kulu dya wantu niyo dyammemela
mnkanda mwe diziwa. 22 Alaila
mntu yumwenga akwitangwa Yailo,
yumwe mwe wakulu we nyumba
yo kuvikila Chohile. Eze amwone
Yesu, amfikila madi, 23 amlombezesa
akamgamba, “Mwanangu ywa
chiche ehaguhi na kubanika. Naku-
lombeza chite, ukamjelekele mikono
ahone atende mjima.”
24 Yesu aitanya na Yailo. Fyo
dya wantu niyo dyamtimila Yesu na
kumfintafinta.
25 Ahadya nahana mvyele
yumwenga endile na unyonje wa
kulawa sakame mihilimo mlongo
na midi. 26 Mvyele yudya naka-
tumbwazika vidala kwa wagangana
walozize. Kazisa hela zakwe zose,
mna hawone vyedi kalumiswa
chipindi chose. 27 Yudya mvyele
eze eve mbuli za Yesu, niyo omboka
mgati mwe difyo dya wantu.
Amwitila Yesu kunyuma na kukufya
isuche yakwe 28 akelongela mo
moyo wakwe, “Ninakufya du isuche
yakwe, nahona.”
29 Eze akufye isuche ya Yesu,
aho sakame niyo yaleka kumlawa,
awona kugamba kahona unyonje
wakwe. 30 Ahadya Yesu abunkula
kugamba nguvu zimlawa. Awahi-
tukila wantu na kuwauza, “Ni yuhi
akufize isuche yangu?”
31 Wanampina wakwe wamhitula,
“Waona wantu ivyo wakukufintafinta,
nawe wauza ni yuhi akukufize?”
32 Mna Yesu niyo ajendeleza kupa-
gasa kuno na kuno amuwone mntu
atendile viya. 33 Yudya mvyele
niyo abunkula dimbwile. Ivyo niyo
ambasa Yesu akazingiza kwa ko-
goha, amfikila madi na kumgambila
ichindedi chose. 34 Yesu amgamba,
“Mwanangu, uzumizi wako ukuho-
nya. Jenda mpeho naho utende
mjima.”
35 Umo Yesu henati kukomeleza
kulonga ulosi uwo, weza wantu ku-
laila kwa yudya mkulu ywe nyumba
yo kuvikila na kumgamba, “Mndele
ywako kabanika. Nimbwani naho
ukumtubwanisa Mhinya?”
36 Yesu eze eve yadya walongile,
niyo abela amgamba yudya mkulu
we nyumba yo kuvikila, “Useko-
goha, weye zumila du.” 37 Yesu
haungile atimilwe ni mntu yoyose,
mna Petulo na Yakobo na Yohana

mlukolo ywa Yakobo. 38 Weze
wabule kwa yudya mkulu ywe
nyumba yo kuvikila, Yesu awona
wantu hewekwivana, naho eva wak-
wila na kulomboleza. 39 Yesu en-
gila mnyumba, awagamba, “Nimb-
wani hamkwivana naho mwaila?
Umwana habanike, kata kugona
du!”

40 Mnalo wamseka, niyo awalavya
wose kuse, awaguha tati ya mntu na
mami yakwe na wadya wanampina
watatu. Wengila kwe chumba
wamwikiye yudya umwana.
41 Amtoza mkono amgamba, “Talita
koumi!” Nukokugamba, “Mndele,
nakugamba inuka!”

42 Ahadya mndele yudya niyo
achimala na kukonga kujenda.
Mndele yudya nana mihilimo
mlongo na midi. Ize ilaile ivyo,
chila yumwenga niyo ehelwa vi-
dala. 43 Mna Yesu niyo awaunga
wasekuwagambila wantu imbuli
idya. Niyo awagamba, “Mwinkeni
nkande mndele uyu adye.”

6

Yesu alemelwa uko Nazaleti
Matayo 13:53-58; Luka 4:16-30

1 Yesu niyo ahalawa hadya, aita ko
mzi wakwe na wanampina wakwe
niyo wambasa. 2 Mwe Zuwa dya
Kuhumula, akonga kuhinya mwe
nyumba yo kuvikila. Wantu waloz-
ize wamwivile, niyo wamwehelwa,
wauzana, “Yose yano kayalavya hi?
Ni nguvu zani enkigwe kubula ku-
damanya mpituko zino? 3 Vino
yuno suyo yudya msongola, mwana
Maliyamu na lumbu dya Yakobo
na Yusufu na Yuda na Simoni?
Walumbuze hawehano hamwenga
na suwe?” Niyo wamlemela.

4 Yesu awagamba, “Muwoni atun-
ywa chila hantu, mnalo kwawe na
walukolo wakwe na kwe nyumba
yakwe hakutunywa.”

5 Yesu hadamanye mpituko yo
yose hadya, mna kajelekela wany-
onje wajeche mikono na kuwaho-
nya. 6 Kehelwa vidala, kwa viya
wantu hawazumile.

Yesu asigila wanampina mlongo na waidi
Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6

Aho Yesu niyo aita mwe zikaya zi
mjihi, akahinya wantu. 7 Awetanga
wadya wanampina mlongo na
waidi, awasigila waidi idi. Awenka
udahi mwe mpepo nchafu. 8 Naho
nakawagamba, “Msekuguha shan-
duku hegu chochose mwe ntambo
yenyu mna nkome du. Msekuguha
nkande hegu mkwiji hegu hela
mwe misipi yenyu. 9 Valani
vilatu, mna mse kuguha suche
ntuhu. 10 Nyumba yoyose mkunga
mhokelwe, ikalani aho kubula
hadya mkuhalaila mo mzi uwo.
11 Naho mnengila mwe mzi niyo
hamhokelwe hegu hamtegelezwe,
halaweni, naho mkung'unte tifili
mwe viga vyenu. Idyo nadite ukuzi
mwawo.”
12 Niyo waita na kuwagam-
bila wantu weile masa yawo.
13 Wawalavya wantu mpepo zilozize
na kuwakuluguta mavuta wanyonje
walozize na kuwahonya.

File ya Yohana Mta kubatiza
Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9

14 Helode keva izimbuli izo
kwa chausa cha zina dya Yesu
nadimanyika chila hantu. Wantu
watuhu nawakagamba, “Ni Yohana
Mta kubatiza kauyuka. Nivyo
vikuleka ana nguvu za kudamanya
mpituko.”
15 Watuhu wagamba, “Yuno ni
Eliya.”
Mnalo watuhu wagamba, “Ni mu-
woni saviya wadya wawoni we
ichikale.”
16 Helode eze eve, agamba, “Yuno
ni Yohana Mta kubatiza nimkantile
umtwi kauyuka!” 17 Helode mwenye
nakasigila Yohana agwilwe ajelwa
mndani. Kadamanya ivyo kwa
chausa cha Helodiya mkaziwe.

Mvyele uyo na ni mkaza Filipo, mlukolo ywa Helode. 18 Yohana Mta kubatiza nakamlonga Helode ulo na ulo, “Sigilizi zagamba, havikungigwa weye kuguha mkaza mlukolo ywako.”

19 Ivyo Helodiya nana maya mo moyo kwa chausa cha Yohana, nakalonda amkome. Mnalo niyo adunduga kwa chausa cha Helode. 20 Helode nakamogoha Yohana kwa viya nakamanya Yohana ni mntu mta kuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile naho ni mkuka, ivyo nakamwamila. Nakaungisa kumtegeleza, hatahegu nakakangawala chila nkanana akamwetegeleza.

21 Helodiya ketukila niyo apata luhenyo lwa kumkoma, yendaga zuwa dya kwelekwa kwa Helode, chipindi adamanyaga ngasu ya nkande kwa wachimaila wo ulongozi wakwe na wakulu wawa nkondo na wakulu wa Galilaya. 22 Mwana ywa Helodiya kengila, niyo aseziga vyedi, kawelesesa Helode na wajeni wakwe. Seuta amgamba uyo mndele, “Nilombeza chochose ukunga, nami nahwinke.” 23 Helode elisa, “Nahwinke chochose ukunga, hata ukaunga inusu yo useuta wangu!”

24 Yudya mndele niyo afosa akamuuze nine, “Nunge chibwani?”

Nine amhitula, “Lombeza mtwi wa Yohana Mta kubatiza.”

25 Yudya mndele ahadya akumpuka kubula kwa seuta na kumgamba, “Naunga uninke ivino haluse umtwi wa Yohana Mta kubatiza mwe sahani.”

26 Seuta niyo engilwa ni usungu vidala, mna kadunduga kulemela kwa viya nakelisa, na wose wendile wehadya nawamwiva. 27 Ahadya niyo seuta asigila mnkondo amwigaile umtwi wa Yohana Mta kubatiza. Niyo mnkondo uyo aita kwe chifungo na kumkanta Yohana umtwi. 28 Awigala umtwi mwe sahani na kumwinka yudya mndele. Naye niyo amwinka nine. 29 Wanampina wa Yohana weze weve imbuli iyo, waita kuguha umwili wakwe na kuuhamba.

Yesu alisa fyo kulu dya wantu
Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14

30 Wasigilwa wachintana kwa Yesu na kumgambila vyose wadamanye na kuhinya. 31 Nakuna wantu walozize wendile wakengila na kufosa, ivyo vimtenda Yesu na wanampina wakwe waswese luhenyo lwa kudya. Yesu awagamba, “Chiteni hantu hechedu chitende wenye, chani mhumule hadodo.” 32 Niyo wakwela mwe ngalawa wowo wenye, waita hantu hechedu.

33 Mnalo wantu wenji wawawona wakahalawa nakuwamanya. Niyo wantu kulaila mwe mizi yose waguluka, wawalongwela kubula. 34 Yesu eze asele mwe ingalawa, awona fyo dya wantu. Niyo awafila mbazi kwa viya wekala saviya ngoto hezina mdimi. Niyo akonga kuwahinya mbuli zilozize. 35 Umo dikahunga, wadya wanampina wambasa na kumgamba, “Hano chili chi he nyika, zuwa nadyo dyaswa. 36 Walage wantu waite mwe zinkonde ne zikaya zimjihi wakagule chochose cha kudya.”

37 Yesu awahitula, “Wenkeni nyuwe nkande wadye.”

Wamuza, “Wonga chikagule migate ya hela zilozize zikulihwa mndima kwa miezi mnane hela miezi mnane hegu hela ya dinali magana maidi, chiwenke wadye?”

38 Yesu awauza, “Mna migate mingahi? Hitani mkakaule.” Weze wamanye, wamgamba, “Kuna migate mishano na samaki mbili.”

39 Yesu niyo awagamba wanampina wakwe wawagambile wantu wekale mabungabunga mwa mani maisi. 40 Wantu niyo wekala hasi mwe mabungabunga hano maganagana, hano mwe milongo mishanoshano. 41 Niyo Yesu aguha idya migate mishano na ziya samaki

mbili, asinya kulanga kwembingu na kumjimbika Chohile. Aibesula idya migate na kuwenka wanampina wakwe wawenke wantu. Awapangila wantu wose na wadya wasamaki waidi. 42 Chila yumwe kadya na kwiguta. 43 Wanampina walogota mabesu ye migate na samaki yasigale ntangulu mlongo na mbili. 44 Wagosi awodu wadile nendile ni magana milongo mishano.

Yesu ajenda mlanga mwa mazi
Matayo 14:22-33; Yohana 6:15-21

45 Ahadya Yesu awaunga wanampina wakwele mwe ngalawa wamlongwele Betisaida, ntendele ya kaidi ye diziwa. Yeye nendile akawalaga wantu waite. 46 Eze awalage wadya wantu, niyo aita he kagulu akalombeze. 47 Zuwa dize diswe, ngalawa ne imgati mwe diziwa, mna Yesu ne ichedu mo mjingu. 48 Awawona wadya wanampina wakwe wakavumba mwe ngalawa, kwa viya nawakahigana na nkung'unto. Mavukuvuku, awalaila kuno akajenda mlanga mwa mazi. Nakaunga awajinke, 49 mna weze wamwone ajenda mlanga mwa mazi, waguta, wakafanyanya ni chizuli. 50 Wose niyo wengila woga weze wamwone.

Ahadya Yesu alonga nawo, awagamba, “Msekogoha! Ni miye! Kwenkeni moyo!” 51 Aho eingila mwe ingalawa umo naweli, na inkung'unto niyo yaleka. Wanampina wose wehelwa vitendese 52 kwaviya nahawanati kumanya vyedi imana yakwe yo kuwalisa wadya magana milongo mishano, myoyo yawo na ni midala kumanya.

Yesu ahonya wanyonje uko Genesaleti
Matayo 14:34-36

53 Watambuka idiziwa na kubula ntendele ya kaidi ye isi ya Genesaleti. Aho niyo wajela nanga ingalawa. 54 Weze walawe mwe ingalawa, ahadya niyo wantu wambunkula Yesu. 55 Niyo wagulukila mwe mizi, kose wevile Yesu kawoneka. Wamwigaila wanyonje wawo mwe zisazi. 56 Chila hantu Yesu abwile mwe zikaya hegu mizi hegu mwe zinkonde wantu wegala wose wendile wakalumwa mwa magwilo. Wamlombeza vikadahika wakufye idiheto dyakwe. Wose wakuvize wahona.

7

Mahinyo ya wadalahala
Matayo 15:1-9

1 Mafalisayo na wahinya sigilizi wamwe walaile Yelusalemu wadugana kulongozi kwa Yesu. 2 Niyo wawawona wanampina wamwenga wa Yesu nawakadya nkande na mikono haikukile kugamba hawahakile mikono yawo saviya mazwela ya Mafalisayo waungile wantu wahake.

3 Mafalisayo na Wayahudi nawatongela mahinyo ya wadalahala wawo, hawakudya nkande kubula wahake mikono yawo kubula mwe vinko. 4 Naho hawakudya chochose chikulawa kwe digwilo kubula chinde kusuntwa. Nawakatimila mahinyo yalozize matuhu wahokele, saviya kusunta vyedi bakuli, sazi, nyungu na viya.

5 Elo Mafalisayo na wahinyi wa sigilizi wamuza Yesu, “Nimbwani wanampina wako hawakutimila mahinyo chasizwe ni wadalahala wetu? Mna wadya na mikono mizavu?”

6 Yesu awahitula, “Isaya nakalonga uwoni wedi kwenyu! Wasongaganyi nyuwe, saviya awandike,

‘Chohile agamba, wantu wano wanitunya mwe milomo yawo,
mna myoyo yawo ihale na miye.
7 Wanivikila vyabule,
kwaviya wahinya malagizo ya wantu, wakazitenda saviya Sigilizi za Chohile!’

8 “Nyuwe mwasenta sigilizi za Chohile, mwatoza mahinyo ya wantu.”

9 Yesu niyo ajendeleza kulonga,
“Mmanya pwilili ivyo mlemele
Sigilizi za Chohile chani mtoze
mahinyo yenyu wenye. 10 Musa
alagizaga, ‘Wategelezeni tati zenyu
na mami zenyu,’ naho, ‘Mntu yoyose
akunga amligite tati yakwe hegu
mami yakwe akomwe.’ 11 Mna
nyuwe mwahinya kugamba mntu
mta chochose cha kumwambiza
tati yakwe hegu mami yakwe, mna
agamba, ‘Chintu chino Kolobani’
kugamba, ni malavyo kwa Chohile,
12 niyo mwagamba mntu uyu aleke
kumwambiza tati yakwe hegu
mami yakwe. 13 Kwe isila ino,
mahinyo yenyu mkuhinyana yabela
Mbuli ya Chohile. Naho kuna
matuhu yalozize mkuhokelezana
mkudamanya saayo.”

Vintu vikumtenda mntu atende halenguke
Matayo 15:10-20

14 Yesu niyo etanga fyo dya
wantu vituhu na kuwagamba,
“Nitegelezani wose, naho mnive.
15 Hakuna chintu chikumwingila
mntu chikudaha kumtenda atende
mzavu. Mna chikumtenda ivyo ni
chiya chikulawa mndani mwakwe.
16 Mta magutwi, neve!”

17 Eze ase idifyo dya wantu na
kwingila mwe nyumba, wanampina
wakwe wamuza awatambalise
mliganyo wo lusimo ludya. 18 Yesu
awagamba, “Vino hata nyuwe
nanywi hamna fanyanyi? Hamvi-
manyize kugamba hachihali chintu
chikulawa kuse chikumwingila
mntu chikudaha kumtenda mzavu,
19 kwaviya hachikwingila mo moyo
wakwe mna mwe nda yakwe niyo
chafosa mo mwili kwa sila ya kwe
choo.” Kwa kulonga ivyo, Yesu
kalagisa kugamba nkande zose
zilenguswa zidigwe.

20 Niyo ajendeleza kulonga,
“Chikumtenda mntu mzavu ni chiya
chikumlawa mndani mwakwe.
21 Kwaviya mwe moyo wa mntu
kwalaila fanyanyi zihiye na chilanga
na ubavi na kukoma, 22 na uchilanga
na tama zihiye na ukankalu na
uvambi na finju na kuhuluta na
kweduvya na uhezi, 23 Vyose vino
nivyo vikumtenda mntu atende
mwihi.”

Uzumizi wa mvyele
Matayo 15:21-28

24 Yesu niyo afosa, aita mwe isi
ihajihi na mzi wa Tilo. Kengila
mwe nyumba, na haungile mntu
yoyose amanye vino ehadya, mna
havidahike. 25 Mvyele yumwenga
endaga na mwanakwe ywa chiche
mta mpepo nchafu, keva mbuli
za Yesu niyo ambasa ahadya na
kumgwela mwe viga. 26 Mvyele
uyo endaga Mgiliki, mwelekwa ywa
mkowa wa Silofoinike si ya Siliya.
Amwila Yesu aguluse mpepo zi
mwa mwanawe. 27 Mna Yesu
amhitula, “Ndakuwaleka wana wa
mnyumba wegute. Kwaviya sivyo
vyedi kuguha nkande ya wana na
kudwila makuli.”

28 Mvyele uyo niyo amhitula,
“Zumbe,” Walonga chindedi, “Hata
makuli yazwela kudya nkombelezo
ziya zihasi mwe meza.”

29 Yesu amgamba, “Kwa ivyo uhi-
tule, uya kaya, nokabwile mpepo
imlawa mwanawo!”

30 Yudya mvyele kauya kukaya
na kumbwila mwanawe kagona mo
lusazi, idya mpepo nananayo im-
lawa kale.

Yesu amhonya hekwiva na chimumu

31 Yesu ahalawa ho mzi wi haguhi
na Tilo, na kujinkila Sidoni kwe
diziwa dya Galilaya kujinkila isi ya
Dekapoli, na kubula mwe si ya
Mizi Mlongo. 32 Wantu wamwigaila
Yesu mntu hekwiva na hekudaha
kulonga vyedi, wamwila amwikiye
mikono mlanga mntu uyo. 33 Elo
Yesu niyo amusa he difyo dya wantu
amwigala hankanda, ajela madole
yakwe mwa magutwi ya yudya
mntu, niyo atwa mate na kumdonta
mo lulimi lwakwe. 34 Akaheza
Yesu niyo asinya kwembingu, atoa

nkwilu, na kumgamba yudya mntu, “Efata,” Kugamba, “Vuguka!”
35 Ahadya uyo umntu akonga
kwiva na ululimi lwakwe lwalegela
na kukonga kulonga vyedi. 36 Yesu
niyo awalemeza wantu wasekulonga dyodyose kwa mntu, mna ivyo
akuwalemeza, nivyo wakujendeleza
kulonga. 37 Wose wevile wehe-
leswa. Wagamba, “Kadamanya chila
chintu vyedi!” “Kawatenda hewek-
wiva weve na vimumu walonga!”

8

Yesu alisa wantu magana milongo mine
Matayo 15:32-39

1 Mwa mazuwa ayo fyo tuhu dya
wantu dyechisanya vituhu. Weze
wantu watende hawana nkande,
Yesu awetanga wanampina wakwe,
awagamba, 2 “Nawafila mbazi wano
wantu kwa viya wekala na miye
mazuwa matatu, naho vino haluse
hawana nkande. 3 Uneva ni-
nawalaga wauye kaya hewedile,
nawagwe mteho mwe sila, kwaviya
watuhu walawa hale.”
4 Wanampina wakwe wamuza,
“Hano he nyika mntu akudaha
kuchinka nkande ya kuchinta kulisa
wantu woseni wano?”
5 Yesu awauza, “Mna migate min-
gahi?”
Wamhitula, “Mfungate,”
6 Awagamba wantu wekale
hasi. Aguha idya migate mfun-
gate, amjimbika Chohile, niyo
aibesula besula, na kuwenka wadya
wanampina wakwe wawapangile
wantu, niyo watenda ivyo. 7 Naho
nawana samaki njeche. Yesu azi-
jimbika na kuwagamba wanampina
wawapangile seiviya. 8 Wose wadya
niyo weguta. Vikaheza wanamp-
ina walogota vibesulo vigwele,
wamemeza ntangulu mfungate.
9 Wantu wadile wendaga magana
milongo mine. Akaheza awalaga,
10 aho Yesu niyo engila mwe
ngalawa hamwenga na wanampina
wakwe na kwita mo mzi wa
Dalumanuta.

Mafalisayo waunga mpituko
Matayo 12:38-42; 16:1-4

11 Mafalisayo awamwenga
wambasa Yesu na kukonga kuhi-
gana naye. Wakamjeza, waku-
munga awadamanyize mpituko iku-
lagisa kugamba udahi wakwe ulaila
kwembingu kwa Chohile. 12 Yesu
niyo engila chinyulu mo moyo niyo
agamba, “Nimbwani wantu we
cheleko chino waungisa mpituko?
Chindedi nawagambilani! Hahana
chilagiso chochose namwinkigwe!”
13 Akaheza niyo awasa, engila
mwe ngalawa, na kukonga kwita
ng'ambu ye diziwa.

Hamila ya Mafalisayo na ya Helode
Matayo 16:5-12

14 Wanampina wakwe wa-
jalaga kuguha migate ikuwachinta.
Nawana mgate umwenga du mwe
ngalawa. 15 Yesu awafunda, “Msiny-
isise,” na “Mwenege ne hamila ya
Mafalisayo na ya Helode!”
16 Wanampina niyo wakonga ku-
losana, “Alonga vino kwa viya
hachina migate.”
17 Yesu niyo amanya viya
nawakalosana, elo awauza, “Nimb-
wani mkulosana mbuli ya kuswesa
migate? Hamvimanyize hegu
kukombaganya? Myoyo yenyu
ichei midala? 18 Mna meso mna
hamkuwona? Mna magutwi, mna
hamkwiva? Hamkukumbuka,
19 umo habesula imigate mishano
na kuwenka wantu magana milongo
mishano? Mwalogotaga ntangulu
nyingahi zimemile vibesulo?”
Wamhitula, “Ntangulu mlongo na
mbili.”
20 “Eze nibesule migate mfungate
na kuwenka wantu magana mi-
longo mine, ni ntangulu nyingahi
zimemile vibesulo mlogote?”
Wamhitula, “Mfungate,”
21 Awauza, “Hamnati kumanya?”

Yesu amhonya tuntu uko Betisaida

22 Wabula mwe mzi ukwitangwa Betisaida. Uko wantu wamwigaila Yesu tuntu na kumwila amdonte. 23 Yesu amtoza umkono yudya tuntu na kumlavya mwe kaya. Eze amtwele mate mwa meso, amwikiya mikono mlanga na kumuza, “Wadaha kuwona chochose?” 24 Yudya mntu asinya kulanga na kugamba, “Heye, nawona wantu wakujenda, mna wekala enga miti.” 25 Yesu niyo naho aika mikono yakwe mwa meso ya yudya tuntu, niyo agubula ameso yakwe akonga kuwona vyedi, niyo awona vintu vyose pwilili. 26 Yesu amgamba aite kaya, mna amlemeza, “Asekuya ko mzi udya.”

Petulo ambunkula Yesu kugamba nuyo Kulisito, Mkombola
Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21

27 Yesu na wanampina wakwe waita ko mzi hajihi na Kaisaliya Filipi. Mwe sila, Yesu awauza, “Nigambilani, wantu wanitanga miye ni yuhi?”
28 Wamhitula, “Watuhu wakugamba ni weye Yohana Mta kubatiza, watuhu wagamba wi Eliya na watuhu nawo wakugamba wi yumwenga wa wawoni.”
29 Awauza, “Nyuwe nanywi mwanigaze?” Petulo amhitula, “Ni weye Kulisito.”
30 Yesu niyo awafunda wasekumgambila mntu yoyose imbuli idya.

Yesu asimwila mbuli ya masulumizo ne file yakwe
Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27

31 Yesu akonga kuhinya wanampina wakwe. “Mwana Mntu aungwa asulumizwe vidala na kulemelwa ni wadalahala na wakulu wa walavyantambiko na wahinyi wa sigilizi. Nakomwe, mna yakajinka mazuwa matatu kulawa ukubanika kwakwe nauyuke.” 32 Yesu kawagambila pwipwipwi. Petulo niyo amsenta hankanda na kumkwahila. 33 Mna Yesu niyo ahituka, awasinya wanampina wakwe na kumkwahila Petulo amgamba, “Halawe hano, Shetani! Hukufanyanya mbuli za Chohile, mna za wantu.”
34 Niyo Yesu etanga fyo dya wantu hamwenga na wanampina wakwe, awagamba, “Mntu akunga anitimile, elemele mwenye, enule Msalaba wakwe anitimile. 35 Mntu yoyose akunga akombole ujima wakwe, nawaze, mna yoyose akuwaza ujima wakwe kwa chausa cha miye na chausa cha Mbuli Yedi yo Useuta wa Chohile, naukombole. 36 Togola kuna loso dyani Mntu anapata isi yoseni mna aze ujima wakwe? 37 Hahana chintu wakudaha kulavya chani wavuzizwe ujima wawo. 38 Mntu akuniwonela soni miye na mahinyo yangu mwe cheleko chino china masa na wachilanga kulongozi kwa Chohile, Mwana ywa Mntu namwonele soni aho akwizila mo ukulu wa Tati yakwe hamwenga na wandima wa kwembingu wakukile.”

9

1 Yesu kalonga naho, “Chindedi kuna wantu watuhu hano hawabanike kubula wawone Useuta wa Chohile ukeza na nguvu nkulu.”

Umwili wa Yesu wahituka
Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36

2 Yeze yajinke mazuwa mtandatu, Yesu awaguha Petulo na Yakobo na Yohana, waitanya kulanga ko lugulu, hantu nawechedu. Hadya mwili wa Yesu wahitukila mwa meso yawo. 3 Suche zakwe nazikang'alisa, ukung'ala uko hahana mntu yoyose mwe isi akudaha kunyukula suche zing'ale se ivyo. 4 Niyo wanampina wadya watatu wawawona Eliya na Musa wakasimwila na Yesu. 5 Petulo amgamba Yesu, “Mhinyi, vitenda vyedi suwe chikale hano. Chizenge mahema matatu, dimwenga dyako, dimwenga dya Musa na dimwenga

dya Eliya.” 6 Petulo na weyawe na-
wogoha vidala vilekile asekumanya
dyo kulonga.
7 Niyo kwalaila ingu dyawagu-
bika, na izwi dyevika mwe
diya idiingu kugamba, “Yuno
nuyo mwanangu huungisa,
mwetegelezeni!” 8 Ahadya weze
wapagase, hawamwone mntu mna
Yesu ichedu hamwenga na wowo.
9 Umo wakasela kulawa ko
ulugulu, Yesu awagamba, “Msekumgam-
bila mntu yoyose icho muwone
aho Mwana Mntu hadya akunga
auyuke.”
10 Wazumila viya awagambile,
mna mgati mwawo wauzana, “Kuno
‘Kuuyuka’ ni mbwani?” 11 Niyo wa-
muza Yesu, “Kwa mbwani wahinyi
wa sigilizi wagamba Eliya aungigwa
akonge kwiza?”
12 Awahitula, “Chindedi Eliya
nakonge kwiza kwika mbuli
zose vyedi, mna ni mbwani
Mawandiko Yakukile yakugamba
seivyo kugamba Mwana ywa Mntu
nasulumiziswe naho nabelwe?
13 Mna nawagamba, Eliya keza
kale na wantu wamtendela viya
waungile, saviya viwandikwe mwa
Mawandiko.”

Yesu amhonya mbwanga mta mpepo
Matayo 17:14-21; Luka 9:37-43

14 Weze wadugane na wadya
wanampina watuhu wasigale, wa-
wona fyo dya wantu diwazunguluke
na wahinyi wa sigilizi wahigana
nawo. 15 Wantu weze wamwone
Yesu, weheleswa, wamgulukila
kumlamsa. 16 Yesu awauza
wanampina wakwe, “Mwahigana
mbwani na wowo?”
17 Mntu yumwe mwe difyo amhit-
ula, “Mhinyi, sikwigaila mwanangu
kwa viya ana mpepo ikumleka
atende chimumu. 18 Chila mpepo
ikemuka, yamgwisa hasi, alawigwa
ni fulo mo mnomo, agwegwenya
ameno naho atoga umwili wose.
Siwagamba wano wanampina wako
wailavye impepo iyo, mna wadun-
duga.”
19 Yesu awagamba, “Nyuwe
wantu hemkuzumila! Nikale na
nyuwe kubula ini? Niwajijimizeni
vivihi? Nigailani uyo mbwanga!”
20 Wamwigala kwa Yesu.
Ahadya mpepo ize imwone Yesu,
yamgwisa chifutu yudya mbwanga
na kugalagala hasi, naho kalaw-
igwa ni chifulo ko mnomo. 21 Yesu
amuza ise dya yudya mbwanga,
“Vino vimkonga ini?”
Amhitula, “Vimkonga achei
mdodo.” 22 “Nkanana zilozize
mpepo neikamdula mwe moto na
mndani mwa mazi. Chifile mbazi
naho chambize hegu ukadaha!”
23 Yesu niyo agamba, “Heye
kwambwani wagamba,” “Hegu
wadaha! Yose yadahika kwa yudya
akuzumila.”
24 Aho tati yakwe yudya mwana
niyo alonga kwa izwi kulu, “Nazu-
mila mna uzumizi wangu ni mjeche,
nambiza nitende na uzumizi
mkulu!”
25 Yesu eze awone fyo dya wantu
dyawasogeila hajihi, niyo akwahila
mpepo idya nchafu, “Weye mpepo
chimumu na hwikwiva, nakugamba
mlawe mwana uyo, usekumuwiya
vituhu!”
26 Mpepo yaguta, yamgwisa chi-
futu na kumlawa. Yudya mbwanga
kekala enga chimba, ivyo wantu
wamwenga nawakagamba, “Ka-
banika!” 27 Mna Yesu amtoza yudya
mwana mkono na kumwambiza
kuchimala, naye achimala.
28 Yesu eze engile mwe nyumba,
wanampina wakwe wamuza kwa
chinyele, “Nimbwani hachidahile
kulavya impepo idya?”
29 Yesu awahitula, “Ni kulombeza
kwa Chohile du kukudaha kulavya
mpepo saiyo, hakuna chituhu.”

Yesu alonga mbuli ye file yakwe nkanana ya kaidi
Matayo 17:22-23; Luka 9:43-45

30 Yesu na wanampina wakwe
wahalawa hadya kujinkila si ya

Galilaya. Yesu nahaungile yoyose amanye aho eli, 31 kwa viya nakahinya wanampina wakwe. Awagamba, “Mwana ywa Mntu nenkizwe mwe mikono ya wadya nawamkome. Mna yanajinka mazuwa matatu kulaila ukubanika kwakwe, na auyuke.”

32 Wanampina hawadahile kumanya mahinyo, mna nawakogoha kumuza.

Mkulu ni yuhi?
Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48

33 Weze wabule Kapelinaumu, wengila mnyumba. Yesu awauza wanampina wakwe, “Namkahigana mbwani mwe sila?”

34 Mna hawamhitule kwa viya mwe sila nawakahigana kugamba mkulu ni yuhi mgati mwawo.

35 Yesu ekala hasi, awetanga wanampina wakwe mlongo na waidi na kuwagamba, “Akunga kutenda ywa nkongo, etende mndima ywa kuwasankanila wose.” 36 Niyo amguha mwana mdodo, amchimalisa mwa meso yawo, amkumbatila na kuwagamba, 37 “Yoyose akumhokela yumwe mwa wawana sawano kwa zina dyangu, anihokela miye. Na akunihokela miye, hakunihokela miye ichedu, mna na yudya anisigile.”

Mntu akuchizumila ehamwenga na suwe
Luka 9:49-50

38 Yohana amgamba Yesu, “Mhinyi, chiwona mntu akulavya mpepo kwa zina dyako. Chimlemeza kwa viya he hamwenga na suwe.”

39 Yesu awagamba, “Msekumlemeza,” Kwaviya hahana mntu akudaha kudamanya mpituko kwa zina dyangu niyo nyumani alonga yehiye mwangu. 40 Kwa viya hekulemana na suwe ehamwenga na suwe. 41 Nawagambilani chindedi, mntu yoyose akunga awenke mazi ya kunywa, kwa viya mwi wantu wa Kulisito, chindedi nahokele ntunyo.

Majezo yakumtenda mntu adamanye wavu
Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2

42 Mntu yoyose akunga amswe-seze yumwenga mgati mwa wadodo wano wakunizumila, atende wavu naviwagila mntu uyo atalizwe yuwe kulu mwe isingo yakwe niyo adulwa mwe ibahali. 43 Uneva mkono wako ukakuhosa udamanye wavu, ukante. Naviwagila kwingila ko ujima wa mazuwa yose na mkono umwenga, kujinka kwingila kwedibome hedina uhelo na mikono midi. 44 Umo mna wadudu hewe kubanika na moto heukufa. 45 Uneva chiga chako chikakuhosa udamanye wavu, chikante. Naviwagila wingile ko ujima una chiga chimwenga, ukaleka ukatenda na viga vidi na kudulwa kwe bome hedina uhelo. 46 Uko mafuza yakuwadya hayakubanika, na moto ukuwoka haukufa. 47 Saiviya ziso dyako hegu dyonga dikutende udamanye wavu, ding'ole. Naviwagila kwingila mo Useuta wa Chohile na ziso dimwe, kujinka kutenda na meso maidi na kudulwa kwedibome hedina uhelo. 48 Uko mafuza yakuwadya hayakubanika, na umoto ukuwoka haukufa.

49 “Chila yumwenga nalenguswe kwa moto saviya nyama ijeligwe munyu.

50 “Munyu ni wedi, mna unaza ulumunyumunyu lwakwe, naujelwe mbwani utende wedi? Tendani na munyu wa umbuya mgati mwenyu, naho mwikale kwa utondowazi.”

10

Yesu ahinya mbuli za kusola na kwasana.
Matayo 19:1-12; Luka 16:18

1 Yesu niyo aita Yudeya kugwila mto wa Yolodani. Mafyo ya wantu yamwizila naho, niyo akonga kuwahinya saviya adamanyaga.

2 Mafalisayo watuhu wambasa na kumjeza kwa kumuza, “Chigambile, vino sigilizi zetu zamunga mgosi amwase mkaziwe?”

3 Yesu awahitula na kuwauza,
“Musa nakawasigila mbwani?”
4 Niyo wamhitula, “Musa nakazu-
mila mgosi kuwandika talaka na
amwase mkaziwe.”
5 Yesu awagamba, “Musa
awawandikilaga mwiko uno ko
udala we myoyo yawo. 6 Mna
chipindi Chohile akaumba wantu
aumbaga mgosi na mvyele. 7 Ivyo
mgosi namwase tati yakwe na mami
yakwe, na kuhangana hamwenga
na mkaziwe. 8 Nawo nawatende
mwili umwenga. Ivyo hawatende
waidi naho, mna yumwe. 9 Kwa
ivyo chilunganywe ni Chohile, mntu
hakungigwa kuchisenta.”
10 Weze wauye kunyumba,
wanampina wamuza Yesu im-
buli iyo. 11 Naye awagamba,
“Mgosi yoyose na mwase mkaziwe
ywa nkongo na kuguha mtuhu,
adamanya chilanga kwa mkaziwe
wa nkongo. 12 Iviya naho, mvyele
akumwasa mgosiwe ywa nkongo
na kuguhigwa ni mtuhu, naye
adamanya chilanga kwa mgosiwe
wa nkongo.”

Yesu awajimbika wana wadodo.
Matayo 19:13-15; Luka 18:15-17

13 Wantu wamwenga nawamwigaila
Yesu wana wadodo awajelekele
mikono, mna wanampina nawakakawak
wahila wantu wadya. 14 Yesu
eze awone ivyo, niyo ehiwa na
kuwagamba wanampina wakwe,
“Walekeni wana wadodo weze
kwangu, msekuwachinda kwaviya
Useuta wa Chohile wimwe wantu
sa wana wano. 15 Nawagambilani
ichindedi, mntu yoyose hekuhokela
Useuta wa Chohile sa wana wadodo,
hawingile ng'o.” 16 Awakumbatila
awo wana na kuwajeleka mikono
na kuwajimbika.

Mntu mgoli
Matayo 19:16-30; Luka 18:18-30

17 Umo Yesu akahalawa, mntu
yumwenga amgulukila, kamfikila
madi na kumuza, “Mhinyi ywedi,
nitende mbwani niuhokele ujima
wa mazuwa yose?”
18 Yesu amuza, “Nimbwani
ukunitanga ywedi? Hahana
mntu ywedi mna ni Chohile
ichedu. 19 Kumanya ivyo mwiko
ukulonga, usekukoma, useku-
gonya, usekubawa, usekumzig-
iliza mnyawo, usekutenda mdanti,
watunye tati yako na mami yako.”
20 Yudya mntu amgamba, “Mhinyi,
natozaga sigilizi zino kukongela
udodo wangu.”
21 Yesu niyo amkaula na ku-
munga. Niyo amgamba, “Kuna
chimwenga chisigale, katage vyose
unanavyo, niyo wawenka wachiwa
izihela, nawe nautende na ugoli
kwembingu. Ukaheza aho, wize
unitimile.” 22 Yudya mntu eze eve
ivyo, niyo ehiwa, niyo ahalawa kwa
chinyulu kwa viya nani mgoli vi-
dala.
23 Yesu apagasa na kuwagamba
wanampina wakwe, “Navitende vi-
dala mgoli kwingila mo Useuta wa
Chohile!”
24 Wanampina wakwe wehelwa
imbuli idya. Mna Yesu ajendeleza
kuwagamba, “Wanangu, ni vidala
kwingila mo Useuta wa Chohile!
25 Ni vihufu ngamiya kujinka mwe
langa dya singano, ukaleka wagoli
kwingila mo Useuta wa Chohile”
26 Wanampina niyo weheleswa na
kuzana, “Uneva nivyo, nakombolwe
ni yuhi?”
27 Yesu awasinya na kuwahitula,
“Vino havikudahika kwa mntu, mna
siyo kwa Chohile. Kwa Chohile,
chila chintu chadahika.”
28 Petulo amgamba, “Kaula, suwe
chileka chila chintu na kukutimila
weye!”
29 Yesu niyo awagamba, “Nawagam-
bilani chindedi, mntu yoyose
akunga ase nyumba yakwe hegu
walukolo wakwe hegu walumbu
zakwe hegu tati yakwe hegu mami
yakwe hegu wana wakwe hegu
nkonde zakwe kwa chausa changu
na Mbuli Yedi, 30 nahokelese mwa

mazuwa aya. Nahokele nkanana gana, nyumba na walukolo na walumbu na mame na wana na nkonde hamwenga na nkuto. Mwa mazuwa yakwiza nahokele ujima wa mazuwa yose. 31 Mna wadya wa wakutunywa nawatende wakubelwa, na wadya wa wakubelwa nawatende wa wakutunywa."

Yesu alonga mbuli ya file yakwe nkanana ya katatu
Matayo 20:17-19; Luka 18:31-34

32 Yesu na wanampina wakwe nawemweisila kwita Yelusalemu. Yesu nakawalongwela, niyo wanampina wehelwa, na wantu nawakamtimila nawo wengilwa ni woga. Aho Yesu awasenta naho wanampina wakwe mlongo na waidi hankanda na kuwagambila mbuli zikunga zimlaile. 33 Awagamba, "Tegelezani, chaita Yelusalemu. Uko Mwana Mntu nenkizwe kwa walavyantambiko wakulu na wahinya Sigilizi. Wowo nawo nawamkantile akomwe na kwinkizwa kwa Wantu sawo Wayahudi. 34 Nawambele na kumtwela mate na kumhuta nakumkoma. Mna mazuwa matatu yakutimila kubanika, kwakwe nauyuke."

Lombezo dya Yakobo na Yohana.
Matayo 20:20-28

35 Yakobo na Yohana wana wa Zebedayo niyo wambasa Yesu nakumgamba, "Mhinya, chaunga uchidamanyize chintu."

36 Yesu awauza, "mwonga ni wadamanyize mbwani?"

37 Wamhitula, "Umo ukekala mwe ichiti chako cho Useuta mo ukuka wako, chaunga chikale hamwenga na weye, yumwenga kulume kwako na mtuhu naye kumoso kwako."

38 Yesu awagamba, "Hammanyize icho mkulombeza. Vino mwadaha kunywela chiya cha masulumizo naninywele hegu kubatizwa ubatizo hunga nibatizwe?"

39 Wamhitula, "Chavidaha."

Yesu awagamba, "Heye, namnywele chiya cha masulumizo hungigwa ninywele na kubatizwa ubatizo hungigwa nibatizizwe. 40 Mna sikudaha kusagula ni yuhi akunga ekale kulume hegu kumoso kwangu. Ni Chohile akunga awenke hantu aho kwa wadya awasagule."

41 Wadya wanampina watuhu mlongo weze weve chiya Yakobo na Yohana wendile wakalombeza, niyo wawehiwa. 42 Yesu niyo awetanga hamwenga nakuwagamba, "Mvimanya wadya wakugambigwa ni vilongozi wa Wantu sawo Wayahudi wakulongoza kwa kukundagiza wantu, wana udahi mkulu kwa wantu. 43 Mna sivyo ivyo kwenyu. Mntu yoyose mgati mwenyu akunga atende mkulu kwenyu aungigwa atende mndima ywenyu, 44 na mntu yoyose akunga atende wa nkongo, aungigwa atende mndima wa wose. 45 Kwaviya Mwana ywa Mntu hezile kusankanilwa, mna keza kuwasankanila wantu, na kulavya ujima wakwe chani kuwakombola wantu walozize."

Yesu amhonya Batimayo endaga tuntu
Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43

46 Niyo wabula Yeliko. Yesu na wanampina wakwe hamwenga na fyo dya wantu umo wakahalawa mo mzi, tuntu yumwenga akwitangwa Batimayo mwana Timayo nakekala hankanda he isila akalombeza. 47 Eze eve Yesu wa Nazaleti akujinka, niyo akonga kuguta, "Yesu! Ywa Daudi! Nifila mbazi."

48 Wantu walozize wamkwahila na kumgamba, "Nyamala, mna agutisa akagamba, mwa ywa Daudi, nifila mbazi!"

49 Yesu niyo achimala nakugamba, "Mwitangeni!"

Wamwitanga yudya mntu na kumgamba, "Kwenke moyo! Inuka akwitanga."

50 Adula mcheka wakwe, apilika na kumbasa Yesu.

51 Yesu amuza, "Waunga hutendele mbwani?"

Yudya ntuntu ahitula, “Mhinya, naunga nione naho.”
52 Yesu amgamba, “Hita, uzumizi wako ukuhonya.”
Ahadya akonga kuwona, niyo amtimila Yesu mweisila.

11

Yesu engila Yelusalemu kwa chinyemi
Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19

1 Weze wabule hajihi na Yelusalemu, hajihi ne mizi ya Betifage na Besaniya, wabula mo lugulu lwa Mizeituni. Yesu awasigila wanampina wakwe waidi wawalongwele. 2 Awagamba, “Hitani he kaya ihajihi. Mkabula uko, nambwile mwana mpunda afungigwe, henati kukwelwa ni mntu. Mchohweleni mnigaile hano. 3 Naho hegu mntu akawauza, nimbwani mwadamanya vino mgambeni, Zumbe amunga amjeseze namvuze ivino haluse.”
4 Wanampina wadya waita, wambwila mwana mpunda atalizwe ho lwivi hankanda he sila haguhi na nyumba. Umo wakamchohwela, 5 wantu watuhu wachimale hadya wawauza, “Nimbwani mwamchohola mpunda uyo?”
6 Wahitula enga viya wagambilwe ni Yesu, na awantu awo niyo wawaleka waite naye. 7 Wamwigala mwana mpunda uyo kwa Yesu na kutandika suche zawo mwe yudya mwana mpunda, Yesu niyo ekala mnanga mwakwe. 8 Wantu walozize watandaza izisuche zawo mweisila, watuhu nawo wasenga matambi ya miti na kuyatandaza mweisila wakamsingila. 9 Wantu walongole na wadya wekunyuma wagutila, “Chohile atogolwe! Ajimbikwe akwiza mwe idizina dya Zumbe! 10 Chohile ujimbike Useuta ukwiza wa zumbe Daudi, tati yetu! Chohile ekulanga atogolwe!”
11 Yesu engila Yelusalemu, aita kwe Nyumba nkulu ya Chohile na kukaula chila chintu. Mna kwaviya nadiswa, niyo aita ko mzi wa Besaniya na wanampina wakwe mlongo na waidi.

Yesu auligita mtini
Matayo 21:18-19

12 Zuwa ditimile umo wakauya kulawa Besaniya, Yesu nakalumwa ni sala. 13 Kwa hale awona mti ukwitangwa mtini utimile mani, aubasa hegu napate tini. Mna eze abule haguhi, abwila mani ayodu kwaviya nasicho chipindi chakwe cha kweleka. 14 Yesu augamba umtini uwo, “Kukongela vino dyelo kubula mazuwa yose hahana nadye tini kulaila kwako naho!.” Wanampina wakwe niyo wamwiva viya alongile.

Yesu engila mwe Nyumba nkulu ya Chohile.
Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22

15 Weze wabule Yelusalemu, Yesu engila mwe Nyumba nkulu ya Chohile na kukonga kuwagulusa woseni nawakataga na kugula vintu. Niyo agwisa izimeza za wadya nawakasakanya hela, na kugwisa vigoda vya wadya nawakataga wasuwa manga, 16 naho haungile yoyose afose na chintu mwe nchili ye Nyumba nkulu ya Chohile. 17 Akaheza niyo awahinya wantu, “Iwandikwa mwa mawandiko kugamba, Chohile agamba, ‘Nyumba yangu naitangwe nyumba nkulu ya Chohile ya kulombezeza wantu wa si zose.’ Mna nyuwe mwihitula itende lundu dya wabavi!”
18 Walavyantambiko wakulu na wahinyi sigilizi weva imbuli iyo, niyo wakonga kulonda sila ya kumkoma Yesu. Nawakamwogoha kwaviya fyo dyose dya awantu nawekehelwa amahinyo yakwe.
19 Ize ibule chisingi, Yesu na wanampina wakwe niyo walawa mo mzi udya.

Hinyo dikulawana na mtini.
Matayo 21:20-22

20 Zuwa ditimile nomtondo, umo
wakajenda mweisila, wawona udya
mtini uligitwe ni Yesu unyala
woseni kukongela kwa amaizi.
21 Petulo akumbuka chilaile na
kumgamba Yesu, “Mhinyi, kaula
umtini udya uligite unyala!”
22 Yesu awahitula, “Mzumileni
Chohile. 23 Nawagambilani
chindedi, mntu yoyose analugamba
lugulu luno, ‘Hita ukedule mwe
bahali,’ naye hena nkama mo moyo
wakwe, mna zumilani kugamba
chiya alongile nachilaile, navitendeke kwakwe. 24 Kwa chausa
icho nawagambilani, mkavika na
kulombeza chintu chochose, zumilani kugamba mchihokela, nanywi
namwinkigwe chiya mkunga.
25 Nanywi mkalombeza, hegu kuna
mntu awatendeleni wihi, musizeni
wihi wakwe, chani Tati yenyu wa
kwembingu naye awausizeni wihi
wenyu. 26 Mna uneva hamnawausize amasa watuhu, Tati yenyu wa
kwembingu naye hawausizeni wavu
wenyu.”

Mbuli ya udahi wa Yesu
Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8

27 Wengila naho Yelusalemu.
Umo Yesu akajenda mwe Nyumba
nkulu ya Chohile, walavyantambiko wakulu, wahinya Sigilizi na
wadalahala niyo wambasa. 28 Niyo
wamuza, “Ni kwa udahi wa yuhi
ukudamanya mbuli zino? Naho
niyuhi akwinkile udahi wa kudamanya yano?”
29 Yesu awahitula, “Nami naniwauzeni mbuli imwenga, mnanihitula, na miye naniwagambileni
udahi uwo ulawahi. 30 Nigambilani,
ni yuhi amwinkile Yohana udahi wo
kubatiza? Ulaila kwe mbingu hegu
kwa wantu?”
31 Wakonga kuzana wenye kwa
wenye, “Chigambe mbwani? Chinamhitula kugamba, ‘Ulaila kwe
mbingu’ nachuze! ‘Kwa mbwani naho hamumzumile Yohana?’
32 Naho hachikudaha kugamba! ‘Ni
wantu.’ ” Nawakogoha wantu,
kwaviya chila mntu nakamanya
kugamba Yohana nani muwoni.
33 Niyo wamhitula Yesu, “Hachivimanyize”

Yesu naye awagamba, “Nami saniwagambileni udahi uno wo kudamanya vino ulawahi”

12

Mliganyo wa walimi mwe nkonde ye mizabibu
Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19

1 Akaheza Yesu niyo akonga
kulonga milosi ino kwa wadya
wakulu kwa sila ya miliganyo,
“Hendaga na mntu ahandaga
nkonde ya mizabibu, niyo aizungulusiza gwegwe inkonde, asimba
bome dya kufumbwila zabibu,
niyo azenga mnala kwa chausa
cha wachimaila inkonde. Niyo
aikodisha inkonde kwa walimi niyo
atamba kwe si ntuhu. 2 Mazuwa
ya kuvuna izizabibu yeze yabule,
amsigila mndima akaguhe izizabibu
kwa wadya walimi. 3 Wadya
walimi wamgwila umndima yudya,
wamhuta na kumgamba aogole
hena chochose. 4 Mta inkonde amsigila mndima mtuhu. Wadya walimi wamhuta mo mtwi na kumjela
soni. 5 Amsigila naho mtuhu, uyo
niyo wamkoma. Mta inkonde niyo
ajendeleza kuwasigila wandima
watuhu walozize, mna wadya
wandima niyo wawadamanyiza
seivyo, watuhu wawatowa, watuhu
nawo wawakoma. 6 Asigale wo
kumsigila nani mwanawe mwenye
akumungisisa. Niyo amsigila kwa
viya nakalonga, yuno nawamwive,
kwaviya ni mwanangu. 7 Mna
wadya awalimi wagambilana, ‘Yuno
nuyo mlisi we inkonde. Chisunguzeni kumkoma chani chilisi.’
8 Ivyo wamgwila, wamkoma na
kudula ichimba chakwe kuse kwe
inkonde ye mizabibu.”

9 Yesu awauza, “Mkulu ywe
nkonde ye mizabibu natende mb-
wani naho? Neze awakome wadya
awalimi wose na kuwenka wantu
watuhu inkonde iyo. 10 Togolani
hamsomile mawandiko yano.
‘Yuwe dilemelwe ni wazesi,
dihitukila nakutenda yuwe kulu
dyedi kujinka yose.
11 Vintu vino navitendwa ni Zumbe,
navyo ni chilozo mwa meso yetu!’ ”
12 Wakulu wa Wayahudi
nawakalonda sila wamgwile Yesu
kwa viya nawamanya umliganyo
uwo wawalonga wowo. Mna
nawakogoha idifyo dya wantu, niyo
wahalawa.

Mbuli ya kuliha kodi
Matayo 22:15-22; Luka 20:20-26

13 Mafalisayo watuhu na wantu
wa bunga dya zumbe Helode
nawasigilwa kwa Yesu chani
wakamtege mwe milosi yakwe.
14 Wambasa nakumgamba, “Mhinyi,
chikumanya weye wi mlonga
chindedi, hukusinya ukulu wa
mntu mna wahinya ichindedi cha
Chohile kwa wantu. Chigambile, ni
vyedi suwe mwe sigilizi yetu kuliha
kodi kwa Kaisali? Chilihe hegu
chisekuliha?”
15 Mna Yesu niyo abunkula ubala
wawo. Awahitula, “Ni mbwani mku-
nijeza? Nigailani hela niikaule.”
16 Wamwigaila imwenga. Niyo
awauza, “Sula na chinengo na idiz-
ina vimuno ni vya yuhi?”
Wamhitula, “Ni vya Zumbe wa
Lumi.” 17 Yesu awagamba, “Ni vyedi.
Mwinkeni Zumbe wa Lumi yakwe,
na Chohile naye mwinkeni yakwe.”
Niyo wamwehelwa Yesu.

Mbuli yo kuuyuka kwa wantu
Matayo 22:23-33; Luka 20:27-40

18 Wantu wamwenga mwe bunga
dya Masadukayo, wakugamba
hakuhali kuuyuka kulaila mwe
file, wambasa Yesu na kumgamba,
19 “Mhinyi, Musa kachigambila sig-
ilizi ino kugamba, ‘Mntu anabanika
niyo asa mvyele mna hana wana,
mlukolo ywo umntu uyo aungigwa
ampale uyo asigwe, watende na
wana wakunga wagambigwe ni
wa yudya abanikaga.’ 20 Hendaga
na walukolo mfungate. Awa-
longwele nakasola, niyo abanika
hena mwana. 21 Wa kaidi niyo
ampala umvyele uyo, mna naye
niyo abanika hena mwana. Niyo
yalaila ivyo kwa wa katatu. 22 Na
wose wasigale, wose niyo wampala
umvyele uyo, mna haweleke wana.
Mwe nkomelezo, umvyele uyo naye
niyo abanika. 23 Haluse, awo wose
wakeza kuuyuka mwe dizuwa dyo
kuyuka, mvyele uyo natende ni wa
yuhi? Kwaviya woseni mfungate
nawamsola.”
24 Yesu awahitula, “Vino mwaga!
Mmanya nikwambwani? Ni kwa
viya hammanyize Mawandiko
naho nguvu za Chohile. 25 Kwa
viya wantu wabanike nawauyuke,
nawekale saviya wandima wa
kwembingu wakwikala naho hawa-
sole hegu kusolwa. 26 Kwa mbuli yo
kuuyuka kwa wantu wabanike, vino
hamsomile mwe chitabu cha Sigilizi
ya Musa mbuli ya kasaka kakwaka
moto? Viwandikwa kugamba,
Chohile amkamgamba Musa. Miye
ni Chohile ywa Bulahimu na Chohile
ywa Isaka na Chohile ywa Yakobo.
27 Yeye ni Chohile wa wantu wajima,
suyo Chohile ywa wadya wabanike.
Ivyo mwaga vidala!”

Sigilizi nkulu
Matayo 22:34-40; Luka 10:25-28

28 Mhinyi yumwenga ywa sigilizi
nehadya akategeleza. Eze awone
Yesu kamhitula yudya Sadukayo
vyedi, amwitila na kumuza, “Mwe
miko yose, ni mwiko uhi mkulu?”
29 Yesu amhitula, “Sigilizi inkulu
ni ino, ‘Tegelezani nyuwe wantu wa
Izulaeli! Zumbe Chohile ywetu ni
Zumbe yumwe ichedu. 30 Munge
Zumbe Chohile ywako kwa moyo
wako wose na kwa muye wako
wose na kwa fanyanyi zako zose
na kwa nguvu zako zose.’ 31 Na

mwiko wa kaidi mkulu ni uno, ‘Munge mnyawo saviya ukweunga we mwenye.’ Hahana mwiko mkulu utendese ikwinga ino imidi.”
32 Yudya mhinyi we zisigilizi amgamba Yesu, “Mhinyi, ni vyedi ivyo ukulonga. Ni chindedi kugamba yuno Zumbe nuyo Chohile du, naho hahana mtuhu. 33 Naho kumunga Zumbe Chohile ywako kwo moyo wako wose na kwa Muye wako wose na kwa fanyanyi zako zose na kwa nguvu zako zose, na kumunga mnyawo saviya ukweunga we mwenye ni vyedi kujinka kumlaviza Chohile ntambiko.”
34 Yesu amanya viya amhitule vyedi na kumgamba, “Hwi hale no Useuta wa Chohile.”
Eze aheze hahana mntu mtuhu amuzize Yesu mbuli yoyose.

Kulisito ni yuhi?
Matayo 22:41-46; Luka 20:41-44

35 Iviya Yesu akahinya mwe Nyumba nkulu ya Chohile, awauza, “Navitende vivihi wahinyi wa sigilizi wakagamba Kulisito nalawe mo ulukolo lwa Daudi? 36 Muye Ukukile nakamlongoza Daudi, naye kagamba!
‘Zumbe kamgambila Zumbe ywangu,
Ikala kulume kwangu
kubula niwaike wankondo wako hasi he iviga vyako’
37 “Daudi mwenye nakamwitanga ‘Zumbe.’ Vitenda vivihi Kulisito naho alawe mo lukolo lwa Daudi?”

Yesu awafunda wantu wenege na wahinyi wa sigilizi
Matayo 23:1-36; Luka 20:45-47

Wantu walozize nawakamtegeleza Yesu kwa chinyemi. 38 Niyo awahinya awagamba, “Muwasinyise wahinya sigilizi. Wakunga kuvala nkazu ntali na kulamswa kwa kutunywa mwa magwilo. 39 Wakunga kusagula vigoda vya watunywa mwe nyumba yo kuvikila na mwe zingasu. 40 Wabunyanya ugoli wa wafilwe ni wagosi, naho walombezesa chani wawonwe kugamba ni wantu wa Chohile. Awo kanto dyawo nadi tendese!”

Malavyo ya afilwe ni mgosi
Luka 21:1-4

41 Yesu na kekala mndani mwe Nyumba yo kuvikila haguhi ne dishanduku dye mpamba, nakasinya wantu ivyo wakujela izi hela. Wagoli walozize nawakajela hela zilozize. 42 Kwalaila mvyele mchiwa abanikilwe ni mgosiwe, naye ajela watundu wakwe waidi wa wahela. 43 Yesu awetanga wadya wanampina wakwe hamwenga na kuwagamba, “Nawagambilani ichindedi, yuno mvyele abanikilwe ni mgosiwe kajela vilozize mwe dishanduku dye mpamba kuwajinkani wose. 44 Watuhu wajela viya vitendese mo ugoli wawo, mna yuno mvyele mchiwa, kajela vyose ananavyo, kajela vyose nakasinya kubula chiya asigaze mo wikazi wakwe.”

13

Yesu asimwila mbuli ya kuvunwa kwa Nyumba nkulu ya Chohile
Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6

1 Umo Yesu akafosa kulaila mwe Nyumba nkulu ya Chohile, mwanampina ywakwe yumwenga amgamba, “Mhinyi, kaula amayuwe na mazengo yano ivyo yekale vyedi!”
2 Yesu amhitula, “Wawona mazengo yano makulu? Hahasigale hata yuwe dimwenga nadisigale mlanga mwe mnyawe, chila dimwenga nadidulwe hasi.”

Nkunto na masulumizo
Matayo 24:3-14; Luka 21:7-19

3 Yesu nakekala ho lugulu lwa Mizeituni akasinya Nyumba nkulu ya Chohile, Petulo na Yakobo na Yohana na Anduleya wambasa iche du. 4 Wamuza, “Chigambile yano yose umo nayalaile naho ni chilagiso chani nachilaile chani chimanye kugamba chipindi icho chibula?”
5 Yesu akonga kuwagamba, “Mkaulise, naho mntu anase

kuwadanta. 6 Wantu walozize naweze na kwetanga wenye kwa zina dyangu, wakagamba, ‘Miye nuyo Kulisito!’ Nawo nawawadante walozize. 7 Mneva mbuli za nkondo na mbuli za visimo vya nkondo. Ayo yaungwa yalaile, mna siyo kugamba udumo ubula. 8 Kwaviya si imwenga naitowane na si ntuhu, naho seuta nautowane na useuta mtuhu. Nakulaile visingisa chila hantu, naho nakutende nagumbo. Vino vyose navitende enga nkongelo ya usungu wa kwefungula mwana.

9 “Mwikale meso vyedi. Kwaviya namwigalwe kwe vitala. Namtoigwe mwe zi nyumba zo kuvikila, namchimaliswe kulongozi kwe vilongozi na maseuta kwa chausa changu chani mlavye ukuzi wa Mbuli Yedi. 10 Vyaungwa Mbuli Yedi ya Chohile ilongwe nkongo kwa wantu wa si zose. 11 Mnagwilwa niyo mwegalwa mwe vitala, msekogoha na milosi iyo na ivyo na mkalonge, mna longani ayo namwinkigwe mwe chipindi icho, kwaviya ayo mkunga mlonge sayo yenyu, mna nayalawe kwa Muye Ukukile. 12 Mntu na amlavye mlukolo ywakwe akomwe, na tati ya mntu na amlavye mwanawe. Wana nawo nawawahitukile welesi wawo na kuwakoma. 13 Wantu wose nawaweihiweni kwa chausa changu. Mna akunga ajijimize kubula ko udumo nakombolwe.

Ihizo dya ubanasi
Matayo 24:15-28; Luka 21:20-24

14 “Mna namumwone yudya akwitangwa, ‘Ihizo dikwigala ubanasi’ dichimala hantu hehekungwa.” Mntu akusoma naamanye, naho amanye ivyo vili! Elo Yudeya wasumkile kuchenya kwa magulu. 15 Mntu yoyose kwedigulu asekusela hasi naho asekwingila kunyumba kuguha chintu chochose. 16 Yudya ekwenkonde asekuya kukaya kuguha suche yakwe. 17 Mwa mazuwa ayo, wavyele wasoka na wakonkeza nawasulumile vidala mwa mazuwa ayo. 18 Mlombezeseni Chohile mazuwa ayo yasekulaila mwe mpeho. 19 Mazuwa ayo nayatendese na nkunto nkulu heinati kulaila kukongela Chohile akaumba isi kubula vino dyelo, naho haize ilaile vituhu! 20 Uneva Zumbe nendile hahunguze amazuwa ayo, nendile hahana mntu nakadaha kukombolwa. Mna kwa chausa cha wadya wasagulwe kayahunguza.

21 “Mwa mazuwa ayo, mntu yoyose akunga awagambe, ‘Kaulani Kulisito ekuno!’ Hegu ‘Yudya ekudya!’ Msekuzumila. 22 Kwaviya nawalaile makulisito wadanti na wawoni wadanti. Nawadamanye mpituko na vilagiso chani wawadante hata wadya wasagulwe ni Chohile, vikadahika. 23 Msinyise! Siwagambilani kale chila chintu chikunga chilaile.

Kwiza kwa Mwana ywa Mntu
Matayo 24:29-31; Luka 21:25-28

24 “Mna mwama zuwa yadya yakaheza kujinka masulumizo yadya, zuwa nadijelwe chiza, mnenge nawo haumulike, 25 ntondo nazigwe kulaila kwembingu, na nguvu zo ulanga nazisingisike. 26 Akajika, Mwana ywa Mntu nalaile akeza mwa maingu kwa nguvu nkulu no Ukuka. 27 Naye nasigile wandima wa kwembingu ntendele zose kuwachisanya wantu wose wasagulwe ni Chohile, kulaila ntendele imwenga ye isi kubula ntuhu.

Hinyo dikulawana na mtini
Matayo 24:32-35; Luka 21:29-33

28 “Kaulani mligano wa mti wa mtini. Umo matambi yakwe yakasuka na kulavya mani mateke, mmanye kugamba fula zi haguhi. 29 Nivyo naho, umo namuwonele ayo yalaila, mmanye kugamba Mwana ywa Mntu ehajihi vitendese kwiza eho lwivi. 30 Mmanye chindedi kugamba cheleko chino hachinjinke kubula ayo yose yalaile.

31 Mbingu na isi navijinke, mna ulosi
wangu haujinke.

Hahana mntu amanyize zuwa hegu saa
Matayo 24:36-44

32 “Hahana mntu amanyize zuwa
hegu sa. Hata wandima wa kwem-
bingu hegu Mwana hamanyize,
mna ni Tate du nuyo amanyize.
33 Chelezani, mwikale vyedi, kwa
viya hammanyize isa iyo umo
naizile. 34 Navikale saviya mntu
atambile hale ne kaya na kuwasiza
udahi wandima wakwe, chila
yumwenga kamwinka ndima ya ku-
damanya. Niyo amsigila mwamizi
naye asinyise. 35 Chelezani, kwaviya
hammanyize mkulu ywe nyumba
nauye ini, vyadahika vikatenda umo
diswele hegu chilogati au chilochilo
hegu naho nomtondo. 36 Anauya
kwa kwitukiza, anasekuwabwila
mgonile. 37 Icho huwagambilani
nyuwe, nawagambila wantu woseni,
‘Chelezani!’ ”

14

Mizungu ya kumgwila Yesu
Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53

1 Nayasigala mazuwa maidi
hainati kubula Pasaka na yemigate
heijeligwe hamila. Walavyan-
tambiko wakulu na wahinyi wa
sigilizi nawakalonda sila wamgwile
Yesu chinyele chani wamkome.
2 Wagamba, “Chisekumgwila
mwe Pasaka kwaviya nawatende
nkumbizi.”

Yesu ajelwa mavuta uko Besaniya
Matayo 26:6-13; Yohana 12:1-8

3 Yesu nemwe mzi ukwitangwa
Besaniya, mwe nyumba ya Simoni,
mntu ahumaga matana. Umo
Yesu akadya, niyo engila mvyele
atozize kasupa kamemile mavuta
yakupwepweleka vidala, naho
yedi ya yombe kulu. Kasupa
kadya nakadamanywa na yuwe
dikwitangwa alabasita. Niyo ak-
agubula kadya kasupa ka malashi
na kumwitila Yesu mavuta ayo mo
mtwi wakwe. 4 Wantu wamwenga
nawehadya wehizwa ni mbuli idya,
niyo wauzana, “Chiya chikuleka ak-
abalanga mavuta yakupwepweleka
saviya ni chihi? 5 Mavuta ayo
nayakadaha kutagwa kwa hela
ikudaha kumliha mndima kwa
mhilimo umwenga hela mhilimo
umwenga hegu hela ya dinali
magana matatu na ihela iyo
niyo wenkigwa wachiwa.” Niyo
wamfuzumila vidala umvyele uyo.
6 Mna Yesu agamba, “Mlekeni.
Ni mbwani mkumjela sungusungu?
Kanitendela chintu chedi vi-
dala. 7 Wachiwa namtende
nawo chila zuwa, mwadaha
kuwambiza chipindi chochose
mkunga. Mna hamtende na
miye mazuwa yose. 8 Mvyele
yuno kadamanya viya adahile.
Kanijela mavuta mo mwili wangu
nyumani ko kuhambwa kwangu.
9 Nawagambilani ichindedi, hohose
Mbuli Yedi ikunga ilongwe mwe isi
yose, chino adamanye nachilongwe,
niyo chatenda lukumbusa lwakwe.”

Yuda azumila kumhituka Yesu
Matayo 26:14-16; Luka 22:3-6

10 Niyo Yuda Isikaliyote,
yumwenga mwe wadya wanamp-
ina mlongo na waidi aita kwa
walavyantambiko wakulu akamhi-
tuke Yesu. 11 Welelwa vidala
kwiva viya alongile, niyo walagana
kugamba nawamwinke hela. Niyo
Yuda akonga kulonda luhenyo lwa
kumhituka Yesu.

Yesu adya nkande ya Pasaka na wanampina wakwe
Matayo 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yohana 13:21-30

12 Mwe idizuwa dya nkongo
dye Pasaka heyajeligwe hamila,
zuwa dyo kuchinja mwana ngoto
ywe Pasaka, wanampina wa Yesu
niyo wamuza, “Waunga chite kuhi
chikaike hantu ho kudila nkande ye
Pasaka?”
13 Niyo Yesu awasigila wanampina
wakwe waidi, awagamba, “Hitani

ko mzi, namdugane na mgosi etwikile biga dya mazi. Mtimileni, 14 kubula kaya akunga engile, niyo mgambileni mta ikaya iyo kugamba, mhinya auza, chikuhi ichumba cha wajeni chani nidye nkande ya Pasaka na wanampina wangu?, 15 Naye nawalagiseni chumba chikulu chikulanga chikigwe vitana, chiikiyeni aho.”

16 Wanampina niyo waita, wabwila chila chintu saviya Yesu awagambile. Niyo waika inkande ye Pasaka.

17 Mwe ichisingi, Yesu niyo abula na wanampina wakwe mlongo na waidi. 18 Umo we mwe ndala wakadya, Yesu awagamba, “Nawagambila chindedi, yumwe ywenyu chikudyanya, nanihituke.”

19 Wadya wanampina niyo wengilwa ni chinyulu, niyo wamuuza Yesu yumwe yumwe, “Hegu ni miye?”

20 Yesu awahitula, “Ni yumwenga mgati mwenyu nyuwe wose mlongo na waidi, yudya natweze mgate wakwe mwe bakuli hamwenga na miye. 21 Mwana Mntu naabanike saviya Mawandiko yakulonga. Mna nkondo yakwe mntu uyo akunga amhituke. Naviwagila mntu uyo asekwelekwa!”

Nkande ya Zumbe
Matayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

22 Umo wakadya, Yesu niyo aguha mgate, aujimbika, aubesula na kuwenka wanampina wakwe, awagamba, “Guhani, uno nu umwili wangu.”

23 Niyo aguha chikombe cha divai, amhongeza Chohile na kuwenka, niyo wose wachinywela hamwenga.

24 Awagamba, “Ino ni sakame yangu ikwitika kwa wantu walozize, itende ni lagano dya wantu na Chohile. 25 Nawagambila chindedi, saninywe naho divai ino yo mzabibu kubula zuwa heza kunywa divai mpya mo Useuta wa Chohile.”

26 Weze waheze kuchema nchemo, niyo waita ko lugulu lwa Mizeituni.

Yesu alotela kugamba Petulo namlemele
Matayo 26:31-35; Luka 22:14-20; 1Wakolinto 11:23-25

27 Yesu awagamba, “Nyuwe wose namnisumke, saviya viwandikwe mwa Mawandiko Yakukile, nanimkome umdimi, ne zingoto nazo nazimwaganikane. 28 Mna heza kuuyuka, naniwalongwele kwita Galilaya.”

29 Petulo amhitula, “Sahwase, hata hegu wose nawakwase!”

30 Mna Yesu amgamba Petulo, “Nakugambila chindedi, zogolo hadinati kwila kaidi chilo chino, naunilemele nkanana ntatu kugamba hunimanyize.”

31 Mna Petulo amhitula naho kwa nguvu, “Hata haungigwa chibanikanye, sahwase!” Wanampina wose wasigale walonga ivyo.

Yesu alombeza uko Gesemane
Matayo 26:36-46; Luka 22:39-46

32 Wabula hantu hakwitangwa Gesemane, Yesu awagamba wanampina wakwe, “Ikalani hano, miye halombeze.” 33 Awaguha Petulo na Yakobo na Yohana. Akonga kwingilwa ni chinyulu na tumbwaziko. 34 Niyo awagamba, “Moyo wangu una usungu vidala na tumbwaziko. Ikalani hano, naho mcheleze.”

35 Ajendajenda hadodo, edula hasi na kulombeza kugamba vikadahika asekwingila mwe chipindi cha masulumizo. 36 Agamba, “Aba, kugamba Tate, yose yadahika kwako. Nusiza ichikombe chino cha masulumizo. Mna vitende sikunga miye, mna viya ukunga weye.”

37 Auya na kuwabwila wadya wanampina watatu wagona. Amgamba Petulo, “Simoni, kugona? Kudunduga kwikala na miye kubula saa dimwenga du?” 38 Niyo awagamba wanampina wose, “Mcheleze naho mlombezese

mnasekwingila mwe majezo. Muye waunga, mna umwili uhwa.”
39 Aita naho na kulombeza saiviya. 40 Auya naho na kuwabwila wanampina wakwe wagona, wadunduga kufinyula, Hawamanyize wamgeze.
41 Eze auye katatu, awagamba, “Mchegonile na mhumula? Ivyo! Chipindi chibula, haluse Mwana Mntu enkizwa mwe mikono ya wata masa. 42 Chimalani! Chiteni! Kaulani, yudya mntu akunihituka nuyo.”

Yesu agwilwa
Matayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12

43 Yesu nachei akasimwila, Yuda, yumwe ywa wadya wanampina mlongo na waidi niyo abula. Keza na fyo dya wantu wata mabamba na malungu, wasigilwe ni walavyantambiko wakulu na wahinya Sigilizi hamwenga na wadalahala. 44 Yuda alavya chilagiso kwe idifyo nakugamba, “Hunga nimlamse kwa kumsesa, nuyo mkunga. Mgwileni naho mwigaleni kwa kusinyisa anase kuwasumka.” 45 Ahadya Yuda eze abule, kaita kwa Yesu na kumgamba, “Mhinyi!” Niyo amsesa. 46 Wadya wantu niyo wamgwila Yesu na kumtaliza. 47 Mna yumwenga mgati mwa wadya wachimale aguha bamba dyakwe, amtoa mtumwa wa mlavyantambiko mkulu na kumsenga idigutwi dyakwe.
48 Yesu niyo awagamba, “Nimbwani mwiza na mabamba hamwenga na malungu kunigwila saviya miye ni mbavi? 49 Chila zuwa nanihamwenga na nyuwe hawahinyani mwe Nyumba nkulu ya Chohile, hamnigwile. Mna leka Mawandiko yachinte.”
50 Niyo wanampina wose wamwasa, wanyilika.
51 Mbwanga yumwenga egubike mgolole nakamtimila Yesu. Weze waunge kumgwila, 52 niyo asa mgolole wakwe na kuguluka mwazi.

Yesu mwe chitala cha wadalahala wa Chiyahudi
Matayo 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yohana 18:13-14, 19-24

53 Yesu niyo egalwa mwe inyumba ya mlavyantambiko mkulu, aho nawadugana na walavya ntambiko wakulu, wadalahala na wahinya sigilizi. 54 Petulo nakamtimila Yesu kwa hale, niyo engila kouwa we nyumba ya mlavyantambiko mkulu. Ekala hasi hamwenga na wamizi we nyumba, akotela moto. 55 Walavyantambiko wakulu na wantu wose hechitala cha Wayahudi nawakaunga ukuzi ukudaha kumtenda Yesu akomwe, mna hawaubunkule. 56 Wantu walozize na waka mukwila Yesu mbuli za udanti, mna ukuzi wawo hauligane.
57 Mna niyo kwachimala wantu wamwenga wakaukula udanti ukumlanga Yesu. 58 “Chimwiva akagamba, ‘Nanitule Nyumba nkulu ya Chohile izengigwe ni wantu, niyo yakajinka mazuwa matatu nanizenge ntuhu heizengigwe ni wantu.’ ” 59 Hamwenga na ivyo, ukuzi wawo hauligane.
60 Mlavyantambiko mkulu achimala kulongozi kwa wadya wantu, amuza Yesu, “Hukuhitula chino wakukulonga?”
61 Mna Yesu niyo anyamala dwi, halongile dyodyose. Mlavyantambiko mkulu amuza naho, “Togola weye wi Kulisito, Mwana ywa Chohile Ajimbikwe?”
62 Yesu amhitula, “Heye, ni miye! Naho wose namumuwone, Mwana ywa Mntu kekala kulume kwa Chohile mta nguvu, naho asela kulaila kwembingu.”
63 Mlavyantambiko mkulu atatula suche zakwe na kugamba, “Vino chaunga ukuzi wani naho? 64 Mwiva ivyo akumhuluta Chohile! Chimtende mbwani?”
Wose wamkantila akomwe.
65 Wantu wamwenga wakonga kumtwela mate, wamgubika uso na kumtowa maihi na kumgamba,

“Bunkula, akutoile ni yuhi!” Wamizi nawo wamguha na kumtowa maihi.

Petulo amlemela Yesu
Matayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27

66 Umo Petulo nachei kouwa, mvyele yumwenga endile mndima ywa Mlavyantambiko mkulu niyo eza. 67 Eze amwone Petulo akotela moto, amsinya na kumgamba, “Weye nawe na wi hamwenga na Yesu Mnazaleti.”

68 Mna Petulo niyo alemela na kugamba, “Simanyize, naho sikumanya idyo ukulonga.” Niyo afosa, kubula he chifigwe, zogolo dyaila.

69 Yudya mtumwa eze amwona naho, niyo akonga kuwagambila wadya wachimale aho, “Yuno ne hamwenga nawo!” 70 Mna Petulo alemela naho.

Aho, wadya wachimale wambasa naho na kumgamba, “Chindedi hukudaha kudanta kugamba weye hwi yumwe ywawo kwa viya weye nawe wi Mgalilaya.”

71 Niyo Petulo akonga kwelisa, “Nalonga chindedi, Chohile nanidamanye vihiye uneva sikulonga chindedi! Simmanyize uyo mntu mkulonga izimbuli zakwe!”

72 Ahadya naho, zogolo dyaila nkanana ya kaidi, Petulo naye akumbuka Yesu viya amgambilaga, “Zogolo hadinati kwila kaidi chilo chino, naunihituke nkanana ntatu kugamba hunimanyize.” Agwa hasi na kutula ndilo.

15

Yesu kulonozi mwechitala cha Pilato
Matayo 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38

1 Iviya mtondotondo, walavyantambiko wakulu wadugana na wadalahala na wahinya sigilizi na chitala chijima, waika ubala kumjela Yesu minyolo na kumwigala kwa Pilato. 2 Pilato amuza Yesu, “Weye wi Seuta ywa Wayahudi?”

Yesu amhitula, “Heye, ni sa ivyo ukulonga.”

3 Walavyantambiko wakulu wamlongeleza Yesu kwa mbuli zilozize, 4 ivyo Pilato amuza naho, “Hukunihitula? Tegeleza yose wakukulongeleza!”

5 Yesu naho alemela kulonga dyodyose, Pilato naye niyo ehelwa.

Yesu akantilwa kufa
Matayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39-19:16

6 Chila chipindi cha Sikunkulu ya Pasaka, Pilato na ana mazwela ya kulekela mfungwa yumwenga wantu waungile alekelwe. 7 Mwa mazuwa ayo, nahana mntu yumwenga akwitangwa Balaba ne mwe chifungo. Uyo hamwenga na weyawe, nawakoma wantu mwe nkumbizi umo kwatendaga mhigano. 8 Idifyo dya wantu weze wadugane hamwenga, niyo wakonga kumlombeza Pilato amchohwele mfungwa yumwenga saviya akutendaga. 9 Pilato awauza, “Mwaunga ni walekeile Seuta ywa Wayahudi?” 10 Nakamanya vyedi kugamba walavyantambiko wakulu nawamlavya Yesu kwa kumuwonela finju.

11 Mna walavyantambiko wakulu walafya na idifyo chani dimgambe Pilato amlekeile Balaba. 12 Pilato alonga vituhu na idifyo, “Mwaunga nimtende mbwani yuno mkwitanga Seuta ywa Wayahudi?”

13 Niyo idifyo diya dyagutila, “Msulumize mo msalaba!”

14 Pilato auza, “Mna katenda mbwani?”

Wose hamwenga wagutisa, “Msulumize mo msalaba!”

15 Pilato nakaunga adibwedeze idifyo dya wantu, ivyo awalekeila Balaba. Akaheza, amlavya Yesu atoigwe milugwa akajika wamsulumize mo msalaba.

Wankondo wambela Yesu
Matayo 27:27-31; Yohana 19:2-3

16 Wankondo wamwingiza Yesu kouwa we nyumba ya Pilato,

mkulu we isi. Hadya wachintana hamwenga ne chitala chijima. 17 Wamvika suche izambalau, wamdamanyiza chilemba cho useuta chidamanywe kwa miwa na kumvika mo mtwi wakwe. 18 Wakalawa aho, wakonga kumlamsa, “Waacha, Seuta ywa Wayahudi!” 19 Wamtowa na tete mo mtwi na kumtwela mate, niyo wamfikila madi na kumfunamila. 20 Weze waheze kumtila, wamvula isuche izambalau, na kumvika suche yakwe mwenye. Niyo wamlongoza kokumsulumiza mo msalaba.

Yesu atungikwa mo msalaba
Matayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27

21 Mwe sila, wadugana na mntu akwitangwa Simoni, uyo nakengila mo mzi akalaila kwe nkonde. Wankondo wamkunduganya enule msalaba wa Yesu. Simoni na nimntu wa si ya Kilene, naho endaga tati yawo Alekizanda na Lufo. 22 Niyo wamwigala Yesu hantu hakwitangwa Goligota, kugamba, “Hantu ha Ngobela.” 23 Wajeza kumwinka divai ihanganywe na mti wa kunywa ukwitangwa manemane, mna Yesu kalemela kuinywa. 24 Niyo wamsulumiza mo msalaba, vikaheza wazitoila tegatega izisuche zakwe, kugamba suche ihi aguhe yuhi. 25 Yendaga saa ntatu ya mtondo umo wakamsulumiza mo msalaba. 26 Halanga ho msalaba hawandikwa malema yakwe, “Seuta ywa Wayahudi.” 27 Seivyo wasulumizagwa wapolaganyi waidi hamwenga na Yesu, yumwenga kulume kwa Yesu na mtuhu naye kumoso kwakwe. 28 Mawandiko Yakukile yakugamba vino nayachinte, “Nakatungikwa hamwenga na wata wavu.”

29 Wantu nawakajinka mwe sila, nawakamhuluta kuno wakasingisa imitwi yawo, wakagamba, “Ha! Weye mta kuvuna Nyumba nkulu ya Chohile na kuizenga kwa mazuwa matatu! 30 Kwehonye we mwenye, usele kulaila mo msalaba!”

31 Ivyo walavyantambiko wakulu hamwenga na wahinya sigilizi niyo nawo wamtila, wakagamba, “Nakahonya watuhu, mna hakudaha kwehonya mwenye! 32 Goja chikaule Kulisito, Seuta ywa Waizulaeli asele mo msalaba, suwe nachimzumile!”

Wadya wantu waidi wasulumizwe hamwenga na Yesu nawo niyo wamhuluta.

Yesu abanika mo msalaba
Matayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30

33 Ize ibule sa mtandatu nomsi, isi yose igubikwa ni chiza chibwile kubula saa chenda nomsi. 34 Saa chenda nomsi, niyo Yesu aila kwa izwi kulu, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Nivyo kugamba, “Chohile ywangu, Chohile ywangu, nimbwani ukunileka?”

35 Wantu wamwenga wamwivile wagamba, “Mwetegelezeni, amwitanga Eliya!” 36 Yumwenga aguluka na lendele dijeligwe mwe siki igwaduke nakwitundika mwe tete. Niyo ainula kubula komlomo wa Yesu na kugamba, “Gojani, chikaule hegu Eliya neze amseleze kulaila ko msalaba.” 37 Yesu alavya izwi kulu na kubanika.

38 Paziya dye Nyumba nkulu ya Chohile dyatatuka vihande vidi, kulaila kulanga kubula hasi. 39 Mnkondo mkulu achimale ho msalaba niyo amwona viya Yesu abanike. Agamba, “Mntu yuno ni chindedi ni Mwana Chohile.”

40 Kuna wavyele nawehadya wakasinya kulawa hale. Hamwenga nawo na ni Maliyamu Magidalena, Maliyamu nine dya Yakobo mdodo na Yusufu hamwenga na Salome. 41 Nawakamtimila Yesu umo E galilaya na kumwambiza. Wavyele watuhu walozize wezile Yelusalemu hamwenga naye nawo naweyaho.

Kuhambwa kwa Yesu
Matayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42

42 Umo chipindi chize chibule. Na ni zuwa dya kwe malanya, kugamba zuwa dikulongwela Zuwa dya kuhumula. 43 Niyo eza Yusufu mkaya ywa Alimataya, ni mntu akutunyiswa mwe Chitala Chikulu, uyo naye nakagoja kwiza kwa Useuta wa Chohile. Elo, kambasa Pilato hena woga, niyo amlombeza enkigwe umwili wa Yesu. 44 Pilato nakehelwa kugambilwa kugamba Yesu kabanika kale. Amwitanga mkulu ywa wankondo na kumuza hegu Yesu kabanika chikale. 45 Eze amwive uyo mkulu kugamba ni chindedi Yesu kabanika kale, amgamba Yusufu auguhe umwili wa Yesu. 46 Yusufu agula sanda, auseleza umwili wa Yesu hasi, auzinga mwe sanda na kuuhamba mwe mbila isongolwe mwe luwe. Niyo afingilisa yuwe kulu kugubika ulwivi lwe mbila idya. 47 Maliyamu Magidalena na Maliyamu nine dya Yusufu nawakasinya na kuwona aho umwili wa Yesu wikigwe.

16

Kuuyuka kwa Yesu
Matayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10

1 Zuwa dya Kuhumula dize dijinke, Maliyamu Magidalena, Maliyamu nine dya Yakobo hamwenga na Salome wagula mavuta yakupwepweleka wakaukulugute umwili wa Yesu. 2 Mtondotondo zuwa dya kuhumula mwe Chigiliki ni zuwa dya nkongo dya mazuwa mfungate. Kwize kutandazuke, waita kwe mbila. 3 Mwe sila wauzana, “Ni yuhi akunga achifingilisize diya idiyuwe dimo lwivi lwe mbila?” 4 Mna eze wasinye wawona kugamba yuwe diya dyuswa kale yuwe idyo dyendaga dikulisa. 5 Niyo wengila mndani mwe mbila, wambwila mbwanga availe nkazu ing'aile kekala kulume, niyo wehelwa.

6 Mna mbwanga yudya niyo awagamba, “Msekwehelwa,” Simanya mwamzungula Yesu ywa Nazaleti asulumizwe mo msalaba. Hahali hano, kauyuka! Kaulani, ahantu wamwikaga. 7 Haluse hitani mkawagambile wanampina wakwe hamwenga na Petulo kugamba, kawalongwelani kwita Galilaya, uko nammuone saviya awagambilagani,.

8 Elo wavyele wadya niyo waguluka kulaila kwe mbila, kuno wazingiza naho wakangawala. Hawamgambile mntu yoyose mbuli idya kwa viya nawakogoha.

Yesu amlaila Maliyamu Magidalena
Matayo 28:9-10; Yohana 20:11-18

9 Yesu eze auyuke chilochilo zuwa dya kuhumula, kamlaila Maliyamu Magidalena, yudya abalazagwa mpepo mfungate mndani mwakwe. 10 Yudya mvyele niyo aita kuwagambila wambuyaze wendile hamwenga na Yesu. Nawo wendile wache kuomboleza na kwila. 11 Weze weve kugamba Yesu kauyuka ni mjima naho mvyele uyo kamwona, hawazumile.

Yesu awalaila wanampina waidi
Luka 24:13-35

12 Vikaheza, Yesu niyo awalaila wanampina wakwe waidi akatenda na mwili mtuhu umo wendile mwe sila wakaita mwe zikaya. 13 Nawo wauya na kuwagambila wamtimile Yesu watuhu, mna nawo hawazumile.

Yesu awalaila wanampina mlongo na yumwe
Matayo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Ntendwa 1:6-8

14 Vikajika, Yesu niyo awalaila wanampina wakwe mlongo na yumwe umo wendile wakadya. Awakwahila kwa viya hawazumile, naho kwa viya nawana myoyo midala kuwazumila wadya wamwonile. 15 Akaheza awagamba, “Hitani kwe isi yose, mkalonge Mbuli Yedi kwa chila mntu. 16 Mntu yoyose akunga azumile na kubatizwa nakombolwe, mna mntu

yoyose hekuzumila nakantilwe.
17 Na vilagiso vino na vitimilane na
wadya wazumile, kwa zina dyangu
na waguluse mpepo, nawalonge
kwa semo mpya, 18 nawatoze nyoka
hegu wanadya chintu chikukoma
hachiwakome, nawajeleke mikono
yawo mwe wanyonje, nawo nawa-
hone.”

Yesu enulwa kwita kwe mbingu
Luka 24:50-53; Ntendwa 1:9-11

19 Elo Zumbe Yesu eze ajike
kulonga ayo, niyo enulwa ku-
langa kwita kwembingu uko
kekala kulume kwa Chohile.
20 Wanampina waita chila hantu na
kulonga Mbuli Yedi, Zumbe naye
asankanila hamwenga nawo na
kulagisa kugamba kulonga kwawo
nichindedi kwa sila ye vilagiso
wadamanye.

MBULI YEDI IWANDIKWE NI LUKA

ULONGOZI

Chitabu cha Mbuli yedi chi-wandikwe ni Luka ni chimwenga mwe vitabu vine mwe Lagano Hya chiya chikutamwila wikazi wa Yesu Kulisito. Chila chimwenga mwe ivyo chetangwa “Mbuli,” kugamba “Mbuli Yedi” Vya wandikagwa ni Matayo na Mako na Luka na Yohana, Yesu eze kubanika. Naho Luka suyo uyodu awandike lugano lwo wikazi wa Yesu, mna awandikaga naho mwe mbuli wadamanyaga wasigilwa wa Yesu eze abanike no kuuyuka kwakwe, chitabu chikwitangwa Ntendwa za Wasigilwa. Hahana amanyize pwilili chipindi icho Mbuli yedi iwandikwe ni Luka chawandikagwa hegu ni kuhi chawandikagwa, mna wasomile walozize wazumila kugamba mafani chawandikagwa mo mhilimo wa milongo mfungate. 70 AD

(Eze elekwe Yesu) Mta kuwandika ni Luka, yudya endaga tabibu mkulu. Isila ivyo awandike na ulongi ajeseze walagisa kugamba endaga mntu mmanyi. Luka nakaunga awandike jejeje milosi yo wikazi wa Yesu, akalavyanya mwe sila ivyo vintu vilaile, chani kugamba watuhu wadahe kumanya kulaila mo kukisoma (Luka 1:1-3). Hendaga Myahudi (Wako 4:10-14) naho awandikaga mwe sila kugaba wantu sawo Wayahudi wadaha kukombaganya. Vino ni pwilili mwe sila idya alongile mwe mazwela ya Wayahudi (Luka 1:8).

Chitabu cha Mbuli yedi iwandikwe ni Luka chaliganisa ne vitabu vya Matayo na Mako, kwaviya vya vyatambalisa vintu iviya mwe sila iyo vyaligana. Mgati mwe vitabu vitatu, Luka alavya mbuli zilozize mo kwelekwa kwa Yohana Mta kubatiza. Luka naho atambalisa kulekeilwa (sula 3:3, 11:4, 17:3-4, 23:34, 24:47) na malombezo (sula 3:21, 5:16, 6:12, 11:1-12, 22:32).

Vimndani

Mwe sula ya 1:1-4, Luka alonga Mbuli yawe na kutambalisa vilekile akawandika ichitabu icho.
Akaheza atamalisa ukwelekwa kwa Yesu naivyo amalanyagwa mwe ndima (1:14-21:38),
Mwe ntendele nkulu mbuli yedi isigale (4:14-1:8). Luka alonga mwe ndima idya Yesu adamanyaga, vitendese mpituko adamanye na mbuli ahinyize.
Mo udumo, mwe zisula zimbili (22-24), katambalisa ivyo Yesu abanike, kuhambwa, na ku-uyuka kwakwe.

1 Mkulu Teofilo,
Wantu walozize wajezaga kuwandika mbuli ziya zadamanyagwa mgati mwetu. 2 Wawandikaga saviya chigambilwe ni wadya waukuzi naho wavionaga, na wandima wa udya ulosi kukongela nkongo, 3 Ivyo mkulu Teofilo siwona vyawagila nikaule uchindedi we zimbuli izo zose kukongela nkongo, siwona ni vyedi niwandike kwa untanda mbuli izo ivyo zilaile. 4 Sidamanya ivyo chani nawe umanye uchindedi we izimbuli ziya uhinyigwe.

Kwelekwa kwa Yohana Mta kubatiza kwalongwa

5 Mwe dizuwa hadya Helode endaga seuta ywa Yudeya, hendaga na mlavyantambiko yumwenga akwitangwa Zakaliya, endaga ywa bunga dya walavyantambiko wa lukolo lwa Abiya. Na mkaziwe naketangwa Elizabeti naye endaga wo lukolo lwa mlavyantambiko mkulu akwitangwa Haluni. 6 Wose waidi wendaga wawoneka wedi kulongozi kwa Chohile, nawatoza kwa ukanuni miko na malagizo yose ya Zumbe. 7 Mna wendaga hawena mwana, kwaviya Elizabeti nendile

hana cheleko, naho wose waidi wendaga wadalahala.
8 Zuwa dimwenga, Zakaliya endaga akamsankanila Chohile, akadamanya ndima yakwe ya ulavyantambiko kwaviya yendaga zamu ye dibunga dyakwe.
9 Kulawana na mazwela ya walavyantambiko, uyo asagulagwa kwa sila ya kumtoila tegatega kwa kwingila mndani mwe nyumba yo kuvikila ya Zumbe, chani akafunkize ubani. 10 Fyo kulu dya wantu nendile dikuse dikalombeza mwe saa idya Zakaliya awoka ubani.
11 Niyo mndima ywa kwembingu ywa Zumbe amlaila Zakaliya, kachimala ntendele ya kulume ye nchanja yo kufunkiziza ubani.
12 Zakaliya eze amwone, niyo ehelwa na kwingilwa ni woga.
13 Mna yudya mndima ywa kwembingu niyo amgamba, Zakaliya, “Use kogoha! Kwaviya Chohile keva malombeza yako, na mkaziwo Elizabeti nakwelekele mwana ywa chilume. Wenawe naumwitange Yohana. 14 Wenawe na utende na mbwedo na chinyemi, na wantu walozize nawabwede mo kwelekwa kwakwe. 15 Kwaviya nauwazwe kutenda mntu mkulu kulongozi kwa Zumbe. Hanywe divai hegu mpombe, naho namemezwe Muye Ukukile kukongela mwe nda ya nine. 16 Nawahitule Waizulaeli walozize kwa kumuwiya Zumbe Chohile ywawe. 17 Namlongweile Zumbe, naho na atende na nguvu na udahi wa Muye saviya muwoni Eliya. Na wevanye vituhu watati zamntu na wana wawo, na kuwahitula wehi watendwe na umanyi saviya wakuwoneka wedi, naho na watende wantu wemalanye kale kumhokela Zumbe.”
18 Zakaliya amuza yudya mndima ywa kwembingu, “Nanimanye vivihi ichindedi che imbuli ino? Miye sidalahala, mkazangu naye kadalahala.”
19 Mndima ywa kwembingu amgamba, “Miye ni Gabulieli, akwikala haguhi na Chohile, anisigile nize kulonga na weye na kukugambila mbuli yedi ino. 20 Mna kwaviya huzumile ulosi wangu, ukunga uchinte mwe chipindi chikigwe. Kwaviya huzumile, haudahe kulonga, naho naunyamale kubula mwe dizuwa diya dye ndagano nadichinte.”
21 Wantu wendile wakamgoja Zakaliya wehelwa kwaviya kekalisa mwe nyumba yo kuvikila. 22 Eze afose, hakudaha kulonga nawo, wantu niyo wamanya kugamba kawona uwoni mndani mwe nyumba yo kuvikila. Niyo alonga nawo kwa vilagiso mwe mikono yakwe.
23 Eze abinde ndima yakwe, Zakaliya auya kwe kaya yakwe.
24 Yeze yomboke mazuwa majeche, mkaziwe Elizabeti niyo atenda msoka ekala hekaya yakwe miezi mishano. 25 Elongela, “Vino nivyo anitendele Zumbe,” akagamba. “Kanusiza soni zangu za kuleka kweleka!”

Kwelekwa kwa Yesu kwalongwa

26 Mwezi wa mtandatu we inda ya Elizabeti Chohile amsigilaga mndima ywa kwembingu Gabulieli aite kwe isi ya Galilaya ikwitangwa Nazaleti. 27 Nakasigilwa kwa mwana chiche akwitangwa Maliyamu henati kudugana na mgosi. Mwana chiche uyo nakalombwa ni mgosi akwitangwa Yusufu, akulaila mo lukolo lwa Daudi. 28 Mndima ywa kwembingu niyo amlaila Maliyamu na kumlamsa, “Utondowazi utende naweye! Zumbe ehamwenga na weye naye kakujimbika vidala!”
29 Maliyamu niyo engilwa ni chinyulu eze eve ulosi uwo, niyo ehelwa mbuli idya yagaze.
30 Akaheza mndima ywa kwembingu amgamba, “Maliyamu, usekogoha, kwaviya Chohile kakufila mbazi. 31 Nawinule nda, naho naweleke mwana chilume, namwitange zina dyakwe Yesu. 32 Uyo natende mkulu naho netangwe

Mwana Chohile Mkulu. Zumbe
Chohile namwinke chigoda chakwe
cho useuta, saviya endaga mwelesi
ywakwe Daudi, 33 naho natende
seuta ywa lukolo lwa Yakobo
mazuwa yose, useuta wakwe hauna
udumo!”
34 Maliyamu niyo amuza mndima
ywa kwembingu, “Navidahike,
vivihi, mbuli ino?” Miye simmany-
ize mgosi.
35 Mndima ywa kwembingu
amhitula, “Muye Ukukile nakwizile,
na nguvu za Chohile nazikugubike.
Kwa chausa icho mwana uyo
nomwitange Mwana ywa Chohile.
36 Naho umanye mlukolo ywako
Elizabeti, yudya wantu wamanyize
hakweleka, mna haluse ana nda
ya myezi mtandatu, hatahegu
kadalahala. 37 Kwaviya hamna
hedikudahika kwa Chohile.”
38 Maliyamu niyo agamba, “Kaula,
miye ni mtumwa ywa Zumbe,”
“navitende saivyo ulongile.” Niyo
mndima ywa kwembingu ahalawa.

Maliyamu amtalamkila Elizabeti

39 Mwa mazuwa yadya Maliyamu
kahalawa aita kwa kuchinyinta
kwita ko mzi wendile kwa magulu
ye mwe si ya Yudeya. 40 Niyo
engila mwe nyumba ya Zakaliya
na kumlamsa Elizabeti. 41 Elizabeti
eze eve indamsa yakwe Maliyamu,
kazana mwe inda yakwe katugusa.
Elizabeti niyo amemezwa Muye
Ukukile. 42 Niyo alonga kwa izwi
kulu, “Kujimbikwa weye kujinka
wavyele wose, na umwana ukunga
weleke kajimbikwa! 43 Ilaila
vivihi mbuli ino, vikaleka mame
ywa Zumbe ywangu anitalamkile?
44 Nize nive indamsa yako, kazana
mwe nda yangu niyo katugusa
kwa chinyemi. 45 Chinyemi kwa
weye uzumile longa mbuli ziya
ugambilwe kulaila kwa Zumbe
nazichinte!”

Uchemi wa Maliyamu wa kumtogola Chohile

46 Maliyamu niyo alonga,
“Umoyo wangu wamtogola Zumbe,
47 no muye wangu wamwelelwa
Chohile Mwambula ywangu,
48 kwaviya kanikumbuka, mtumwa
wakwe mnyanyahala!
Kukongela vino haluse na kujen-
deleza,
vyeleko vyose navinitange mjim-
bikwa,
49 kwaviya Chohile mta Udahi
anidamanyiza vintu vikulu.
Zina dyakwe ni ukuka.
50 Mbazi zakwe zekala vyeleko na
vyeleko
kwa wadya wakumwogoha.
51 Kadamanya vintu vikulu kwa
mkono wakwe.
Kawasambalagasa wata kweduvya
fanyanyi zawo mwe myoyo
yawo.
52 Kawaseleza maseuta wata nguvu
kulaila mwe vigoda vyawo
vyo useuta,
na kuwakweza wachiwa.
53 Kawegusa wata sala kwa vintu
vyedi,
na kuwabalaza wagoli mikono ibule.
54 Kamwambiza Izulaeli, mndima
ywakwe,
naho kawafila mbazi wantu wakwe
mazuwa yose.
55 Saviya alongile kwa wababa zetu
Bulahimu
na lweleko lwakwe lose mazuwa
yose!”
56 Maliyamu niyo ekala na Eliza-
beti myezi mitatu, niyo auya kaya.

Kwelekwa kwa Yohana Mta kubatiza

57 Mazuwa ya Elizabeti yo kwe-
fungula yeze yabule, niyo efun-
gula mwana chilume. 58 Wantu
we haguhi hakwe hamwenga na
walukolo wakwe weze weve ivyo
Zumbe amfilise mbazi, niyo wose
weleleswa hamwenga naye.
59 Mwana eze abule mazuwa
mnane, weza kumjela ngasu. Niyo
waunga wamwinke zina dya tati
yakwe, etangwe Zakaliya. 60 Mna
nine niyo agamba, “Bule! Zina
dyakwe netangwe Yohana.”

61 Wamhitula, “Mna hahana mntu
mo lukolo lwenyu akwitangwa zina
idyo!” 62 Niyo walonga na Zakaliya
kwa vilagiso chani wamanye ivyo
akunga amwitange mwanawe.
63 Zakaliya niyo alombeza
wamwinke chibawo awandike,
niyo awandika vino, “Zina dyakwe
netangwe Yohana.” Wose niyo
wehelwa vidala! 64 Ahadya Za-
kaliya niyo adaha kulonga naho,
niyo akonga kumjimbika Chohile.
65 Wantu we haguhi hakwe niyo
wogoha, na mbuli za vintu ivyo niyo
zalongwa kose kwa wagulu wose we
isi ya Yudeya. 66 Chila evile mbuli
izo, afanyanya mo moyo wakwe na
kweuza, “Ivyo mwana uyo natende
mntu ywani? Kwaviya udahi wa
Zumbe wi hamwenga naye.”

Uwoni wa Zakaliya

67 Zakaliya, ise dya Yohana,
amemezwa Muye Ukukile, naye
kalonga mbuli ino kwa uwoni
kulaila kwa Chohile.
68 Ajimbikwe Zumbe, Chohile ywa
Izulaeli!
Kwaviya keza kuwambiza wantu
wakwe na kuwambula.
69 Kachinka suwe Mwambula mta
nguvu,
kulaila mo lukolo lwa Daudi,
mtumwa ywakwe.
70 Saviya alongaga kukongela
nkongo,
kujinkila kwa wawoni wakwe
wakukile,
71 kugamba na chambulwe kulaila
mwe wankondo wetu,
na kulaila mwe mikono ya wadya
wose wakuchihiwa.
72 Alongaga nawawonele mbazi
wadalahala wetu,
na kudikumbuka lagano dyakwe
dikukile.
73 Elisaga kwa Bulahimu mkale
ywetu,
74 kugamba nachambule kulaila
mwa wankondo wetu.
Naho nachitende chidahe kum-
sankanila Chohile hehena
kogoha,
75 kwa ukuka na kwa kuwoneka
wedi kwakwe,
mazuwa yose yo ujima wetu.
76 “Nawe mwanangu, nawitangwe
muwoni ywa Chohile Mkulu.
Kwaviya naulongole kubula kulon-
gozi kwa Zumbe,
chani umdamanyize sila.
77 Kuwagambila wantu wakwe
kugamba nawambulwe
kwa kulekeilwa masa yawo.
78 Kwaviya Chohile ywetu ni mta
mbazi.
Nachigaile mmweko wa wambulwa
kulaila kulanga,
79 na kuwalangaziza wadya wose
wakwikala mwe chiza,
na chizuli cha file,
na kuvilongoza iviga vyetu mwe
isila ya utondowazi.”
80 Yudya mwana niyo akula
umwili no muye. Ekalaga mwe
nyika kubula zuwa diya eze awalaile
wantu wa Izulaeli.

2

Kwelekwa kwa Yesu
Matayo 1:18-25

1 Mazuwa yadya, Augusito, seuta
ywa Lumi kalavya sigilizi kugamba
wantu wose wo uzumbe wa isi
ya Lumi waungigwa wawazwe.
2 Iyo nani nkanana ya nkongo
kwa wantu kuwazwa umo Kileniyo
endile mkulu ywe isi ya Siliya.
3 Wantu wose niyo waita wawazwe,
chila mntu ko mzi wakwe elekwe.
4 Yusufu naye ahalawaga heisi ya
Galilaya mo mzi wa Nazaleti, niyo
aita kwe isi ya Yudeya, mo mzi
wa Beselehemu, hantu elekagwa
zumbe Daudi. Yusufu nakaita uko
kwaviya nani mntu akulaila mo
lukolo lwa Daudi. 5 Niyo aita
wawazwe hamwenga na Maliyamu
mchumbakwe, endile ni msoka.
6 Umo wecheyuko Betilehemu, zuwa
dya Maliyamu dyo kwefungula niyo
dyabula. 7 Niyo efungula mwanawe
ywa nkongo, mwana chilume.
Amvisa vibwende, amgoneza mwe
hondo, kwaviya nahehena he

kwikala mwe nyumba za kufikila wajeni.

Wadimi wa ngoto na wandima wa kwembingu

8 Mwe isi idya, kwendaga na wadimi wa ngoto mwe zinkonde, wakadima fyo dyawo dya ngoto kwa kuhokelezana ne-ichilo. 9 Mndima ywa kwembingu ywa Zumbe awalaila, Ukulu wa Zumbe wawang'aziza kosekose, niyo wogoha vidala. 10 Mna mndima ywa kwembingu awagamba, “Msekogoha! Siwegailani mbuli yedi ya chinyemi vidala, ikunga iwatamile wantu wose. 11 Dyelo ko mzi wa Daudi, kelekwa Mwambula ywenyu, nuyo Kulisito,[c] Zumbe! 12 Chino ni chilagiso chikunga chileke mkammanya, namumbwile mwana mteke, kaviswa vibwende, kagonezwa mwe hondo.”

13 Ahadya, bunga kulu dya wandima wa kwembingu dyadugana na yudya mndima ywa kwembingu, wakamtogola Chohile na kugamba.

14 “Ukulu una Chohile eyuko ku-
langa kwembingu,
na utondowazi kwa wantu mwe isi
awaungile.”

15 Wandima wa kwembingu wadya weze wauye kulanga, wadya wadimi wagambilana, “Haya, chiteni uko Beselehemu chikakaule idyo dilaile, Zumbe achigambile.”

16 Ivyo waita kwa kunyaguliza, wambwila Maliyamu na Yusufu hamwenga na yudya mwana umteke kagonezwa mwe hondo. 17 Weze wamwone yudya mwana, niyo wawagambila mbuli wagambilwe ni mndima ywa kwembingu zikumlanga umwana. 18 Wadya wose wevile, wehelwa kwa yadya wagambilwe ni wadya wadimi. 19 Mna Maliyamu niyo ayaika yose mo moyo wakwe, akayafanyanya vitendese. 20 Vikaheza wadya wadimi niyo wauya waka mtunya Chohile na kumtogola kwa chausa cha yose wevile na kuyawona, kwaviya yose yadamanyagwa saviya mndima ywa kwembingu endaga awagambilaga.

Umwana enkwa zina

21 Mwe zuwa dya mnane, zuwa dyo kumjela ngasu umwana, niyo umwana etangwa Yesu saviya mndima ywa kwembingu alongaga umo nine nahenati kwinula nda.

Yesu alavigwa kwa Zumbe mwe Nyumba inkulu ya Kuvikila

22 Yabula mazuwa ya Maliyamu na Yusufu kulenguswa saviya mazwela ye Sigilizi ya Musa ikulagiza, niyo wamwigala umwana Yelusalemu uleke wamlavye kwa Zumbe, 23 saviya iwandikwe mwe Sigilizi ya Zumbe, “Chila mwana ywa nkongo wa chilume aungwa aikwe kwa Chohile.” 24 Niyo waita chani wakalavye majeleko saviya viungigwe mwe Sigilizi ya Zumbe ikulonga, “Suwa waidi hegu machinda maidi ya wasuwamanga.”

25 Mazuwa ayo, hadya Yelusalemu nahana mntu akwitagwa Simoni. Mntu uyo nendile kawoneka ywedi kulongozi kwa Chohile. Naho nakagoja vidala wambulwa wa Izulaeli, na Muye Ukukile ne hamwenga naye. 26 Naye nakagambigwa ni Muye Ukukile kugamba habanike kubula eze amwone Kulisito asagulwe ni Zumbe. 27 Welesi wa Yesu weze wamwigale Yesu mwe Nyumba nkulu ya Chohile chani wamdamanyize saviya vikungwa ni Sigilizi ya Musa, niyo Muye Ukukile amlongoza Simoni kubula mwe Nyumba iyo. 28 Simoni amhokela umwana mwe mikono yakwe, amjimbika Chohile agamba,

29 “Haluse Zumbe, mlekeile mtumwa
ywako,
aite kwa utondowazi saviya
ulongile.
30 Kwaviya kwa meso yangu suu-
wona wambulwa wako,
31 uutendile uwoneke mwa wantu
wose.

[c] **2:11** Kulisito. Mwambuzi asagulwe ni Chohile atende Zumbe.

32 Langailo dikunga diwagubwile
wantu sawo Wayahudi yadya
ukuunga weye,
naho nadigale ukulu kwa wantu
wako wa Izulaeli.”
33 Welesi wa Yesu wehelwa ni
izimbuli zilongigwe ni Simoni zo
umwana. 34 Niyo Simoni awajim-
bika na kumgambila Maliyamu,
nine dya Yesu, “Mwana yuno
kasagulwa ni Chohile kutenda
luhosa lwa kugwa na kuuyuka
kwa wantu walozize mwe isi ya
Izulaeli. Naho natende chilagiso
kulaila kwa Chohile, na wantu
walozize nawamlemele. 35 Naho
fanyanyi za mwe myoyo ya wantu
walozize nazigubulwe pwilili. Nawe
mwenye, usungu saviya bamba
dikutwa naukusenge mo umoyo
wako.”
36 Hendaga na muwoni yumwenga
mvyele akwitangwa Ana, mwana
Fanueli, ywa kabila dya Asheli.
Mvyele uyo ekalaga na mgosiwe
kwa mihilimo mfungate kukongela
kusolwa kwakwe. 37 Niyo afilwa
ni mgosiwe. Naho nana mihilimo
milongo mnane na mine. Chipindi
chose icho nakekala mwe nyumba
nkulu ya Chohile, akalombeza kwa
kufunga na kulombeza chilo na msi.
38 Yuno nakalaila mwe sila idya,
akamtogola Chohile, na kawagam-
bila mbuli ya yudya mwana wantu
wose nawakagoja wambulwa wa
Yelusalemu.

Kuya Nazaleti

39 Yusufu na Maliyamu weze
wabinde yose saviya waungigwe ni
Sigilizi ya Zumbe, wauya Nazaleti,
mo mzi wa Galilaya. 40 Yudya
mwana niyo akula na kutenda na
nguvu, niyo atenda na umanyi, na
wedi wa Chohile navihamwenga
naye.

Mbwanga Yesu mwe Nyumba nkulu ya Kuvikila

41 Welesi wa Yesu nawa mazwela
ya kwita Yelusalemu chila mhilimo
mwe Pasaka. 42 Yesu eze abuze
mihilimo mlongo na midi, niyo
waita naye mwe sikunkulu iyo
saviya nawakaungigwa ni mazwela.
43 Sikunkulu ize isile, wakonga kuya
kaya. Mna yudya mwana Yesu
niyo asigala ko mzi wa Yelusalemu,
mna welesi wakwe hawavimanyize.
44 Nawakamanya emgati mwe difyo
dya wantu, wajenda kubula zuwa
diswa. Niyo wakonga kumlonda
kwa walukolo wawo na wambuya
wawo. 45 Weze wamswese, wauya
Yelusalemu kumlonda. 46 Yeze
yabule mazuwa matatu, wambwila
mwe Nyumba nkulu ya Chohile,
kekala mgati mwa wahinya wa
Chiyahudi, awategeleza na kuwauza
milosi. 47 Wose wamwetegeleze
wehelwa ni zifanyanyi zakwe no
umanyi ananawo. 48 Welesi wakwe
weze wamwone wehelwa. Mami
yakwe amgamba, “Mwanangu, ni
mbwani ukuchitenda vino? Kaula,
miye na iso nachikakulonda kwa
chinyulu.”
49 Yesu awagamba, “Kwa mb-
wani mwanilonda? Hammanyize
kugamba naungwa nikale mwe in-
yumba ya Tate?” 50 Mna wowo
hawaimanyize imbuli idya awagam-
bile.
51 Yesu niyo auyanya na welesi
wakwe kubula Nazaleti, naye
nakawevisa ise na nine. Nine
azika izimbuli zose mo moyo
wakwe. 52 Naye Yesu niyo akula
na kongezeka chimo na kutenda na
umanyi, na kujendeleza kumuwag-
ila Chohile na wantu.

3

Ulongi wa Yohana Mta kubatiza

Matayo 3:1-12; Mako 1:1-8; Yohana 1:19-28

1 Mhilimo wa mlongo na mis-
hano wo uzumbe wa zumbe Tibeliyo
zumbe ywa Lumi, Pontiyo Pilato
endaga mkulu ywa isi ya Yudeya,
na Helode endaga chilongozi ywa
Galilaya, na mlukolo ywakwe Filipo
endaga chilongozi ywa si ya Ituleya
hamwenga na Tilakoniti, Lisaniya

naye endaga chilongozi ywa Abilene, 2 Anasi na Kayafa wendaga
walavyantambiko wakulu. Chipindi
icho mbuli ya Chohile yambwila
Yohana mwana ywa Zakaliya kwedi-
jangwa. 3 Yohana niyo abula chila
hantu mwe si zose zihakane no
mto Yolodani, akalonga, “Kweileni
masa yenyu, mbatizwe, Chohile
nawalekeileni masa yenyu.”
4 Saviya iwandikwe mwe chitabu
cha muwoni Isaya
“Izwi dya mntu akwila kwe nyika,
‘Idamanyeni sila ya Zumbe,
mchumize hadya akunga ajinkile!
5 Chila kolongo nadigubikwe,
chila gulu na kagulu visalahazwe.
Sila zigonjize zichumizwe,
na sila zibanike zidamanywe vyedi.
6 Chila mntu nawone ivyo Chohile
nachambule!’ ”
7 Yohana nakawagambila wadya
wose wezile chani wabatizwe,
“Nyuwe welekwa wa nyoka! Ni yuhi
awagambileni mwadaha kusumka
kanto dya Chohile dikwiza? 8 Elo
lagisani kwa ntendwa kugamba
mweila masa yenyu. Msekwelon-
gela mwe myoyo yenyu, ‘Bulahimu
ni tati yetu!’ Nawagambilani
kugamba, Chohile adaha kuyahit-
ula mayuwe yano kutende wana
Bulahimu! 9 Mna haluse hoya
imalanywa kale kukanta masina ye
miti, chila mti haukweleka matunda
yedi naukantwe na kudulwa mo
moto.”
10 Wantu niyo wamuza, “Haluse
chitende mbwani?”
11 Niyo awahitula, “Mta nkazu
mbili amwinkage imwenga yudya
hena, mta nkande atende saivyo.”
12 Wachisanya kodi nawo niyo
weza chani wabatizwe, wamuza,
“Mhinyi, suwe naswi chitende
mbwani?” 13 Niyo awahitula,
“Msekuguha vintu kujinka viya
mpangilwe.”
14 Wankondo nawo niyo wamuza,
wamgamba, “Suwe naswi chitende
mbwani?”
Awagamba, “Msekuhoka vintu
vya wantu, msekumlongela mntu
kwa udanti, naho mzumile maliho
mkulihwa.”
15 Mna kwaviya wantu nawak-
agoja kwiza kwa Kulisito, ivyo
wakonga kufanyanya mwe my-
oyo yawo kugamba Yohana nuyo
Kulisito. 16 Yohana niyo awahitula,
“Miye nawabatizani kwa mazi,
mna eza mntu mta udahi kujinka
miye. Uyo akwiza miye sikuwagila
hata kufungula izisigi ze vilatu
vyakwe, uyo nawabatizeni kwa
Muye Ukukile na kwa moto. 17 Ana
lungo mo mkono wakwe, naye aheta
ingano yakwe. Akajika naike ngano
kwedigulu, mna makanka nayoke
ko moto houkufa.”
18 Ivyo kwa mbuli ntuhu zilozize
Yohana niyo awagambila wantu
Mbuli Yedi na kuwagamba waleke
wavu wawo. 19 Naho Yohana
nakamkwahila Helode, mkulu
ywa Galilaya kwaviya nakamsola
Helodiya, mkaza mlukolo ywa Filipo
mwe mbuli ntuhu zihiye zilozize.
20 Vikajika Helode nakongezeza
wavu wakwe hadya eze amjele
Yohana mwe digeleza.

Yesu abatizwa
Matayo 3:13-17; Mako 1:9-11

21 Niyo wantu wose weze wa-
batizwe, Yesu naye niyo abatizwa.
Umo akalombeza, kulanga kwem-
bingu niyo kwagubuka, 22 Muye
Ukukile niyo asela mnanga mwakwe
mwe mligano uge suwa manga.
Niyo izwi kulaila kwembingu
dyevika, “Weye nuyo mwanangu,
hungisa. Weye waniwagila.”

Lukolo lwa Yesu
Matayo 1:1-17

23 Yesu eze akonge ndima yakwe,
nakabula mihilimo milongo mitatu.
Wantu nawakammanya kugamba ni
mwana Yusufu, mwana Eli. 24 Eli
nani mwana Matati, endaga mwana
Lawi, mwana Meliki, mwana Yana,
mwana Yusufu, 25 endaga mwana
Matatiya, mwana Amosi, mwana
Nahumu, mwana Hesili, mwana Na-
gayi, 26 endaga mwana Mati, mwana
Matatiya, mwana ywa Semeni,

mwana ywa Yusufu, mwana ywa Yuda, 27 endaga mwana Yohanani, mwana Lesa, mwana Zelubabeli, mwana Shealitieli, mwana Neli, 28 mwana Meliki, mwana Adi, mwana Kosamu, mwana Elimadamu, mwana Eli, 29 endaga mwana Yoshuwa, mwana Eliezeli, mwana Yolimu, mwana Matati, mwana Lawi, 30 endaga mwana Simoni, mwana Yuda, mwana Yusufu, mwana Yonamu, mwana Eliakimu, 31 endaga mwana Meleya, mwana Mena, mwana Matati, mwana Natani, mwana Daudi, 32 endaga mwana Yese, mwana Obedi, mwana Boazi, mwana Salimoni, mwana Nashoni, 33 endaga mwana Aminadabu, mwana Adimini mwana Hesiloni, mwana Pelesi, mwana Yuda, mwana wa Alini, 34 endaga mwana Yakobo, mwana Isaka, mwana Bulahimu, mwana Tela, mwana Naholi, 35 endaga mwana Selugi, mwana Leyu, mwana Pelegi, mwana Ebeli, mwana Sala, 36 endaga mwana Kenani, mwana Alifakisadi, mwana Shemu, mwana Nuhu, mwana Lameki, 37 endaga mwana Mesusela, mwana Henoko, mwana Yaledi, mwana Mahalaleli, mwana Kenani, 38 endaga mwana Enoshi, mwana Seti, mwana Adamu, endile mwana Chohile.

4

Kujezwa kwa Yesu
Matayo 4:1-11; Mako 1:12-13

1 Yesu kauya kulaila ko mto Yolodani kamema Muye Ukukile niyo alongozwa ni Muye uyo kwita kwe nyika. 2 Uko niyo ajezwa ni Mwavu kwa mazuwa milongo mine. Mwe chipindi icho chose hadile chochose, ivyo eze yajinke mazuwa ayo niyo alumwa nisala.

3 Mwavu amgamba, “Hegu weye wi Mwana ywa Chohile, digambe diyuwe dino dihituke mgate.”

4 Yesu amhitula, “Iwandikwa mwa Mawandiko Yakukile, ‘Mntu hakwikala kwa kudya mgate uwodu.’ ”

5 Akaheza Mwavu amkweza hantu henukile kulanga na kumlagisa useuta wi mwe isi yose. 6 Niyo Mwavu amgamba, “Nahwike useuta wose uwo una udahi wose na Ukuka na ugoli wose,” “Kwaviya vyose sinkigwa miye, nidahe kumwinka yoyose saviya hunga. 7 Elo una nifikila madi kwa kunivikila miye, vyoseni vino navitende vyako.”

8 Yesu niyo amhitula, “Iwandikwa vino mwa Mawandiko Yakukile, ‘Mvikile Zumbe Chohile ywako na kumsankanila uyo du!’ ”

9 Akaheza Mwavu amwigala Yelusalemu na kumkweza halanga ho lunenengwe he Nyumba nkulu ya Chohile, niyo amgamba, “Hegu weye wi Mwana ywa Chohile, kwedule hasi kulaila hano. 10 Kwaviya iwandikwa mwa Mawandiko Yakukile kugamba, ‘Chohile nawasigile wandima wa kwembingu wakwe wakudime.’ 11 Naho viwandikwa kugamba, ‘Nawakutoze mwe mikono yawo, chani unasekwebaja chiga chako mwe diyuwe.’ ”

12 Mna Yesu niyo amhitula, “Viwandikwa kugamba, ‘Usekumjeza Zumbe Chohile ywako.’ ”

13 Mwavu eze abinde kumjeza Yesu kwa chila sila, niyo amwasa kwa chipindi.

Yesu akonga ndima yakwe uko Galilaya
Matayo 4:12-17; Mako 1:14-15

14 Yesu niyo auya Galilaya, atenda kamema nguvu za Muye Ukukile. Mbuli zakwe niyo zajendeleza mwe zi si zose zi mjihi. 15 Nakahinya mwe zi nyumba zo kuvikila zawo naho nakatunyiswa ni wantu wose.

Yesu alemelwa uko Nazaleti
Matayo 13:53-58; Mako 6:1-6

16 Yesu niyo aita Nazaleti, hantu akwile, mwe zuwa dya kuhumula, engila mwe nyumba yo kuvikila saviya azwele. Niyo achimala chani asome Mawandiko Yakukile,

17 niyo enkigwa chitabu cha mu-
woni Isaya. Kachigubula na kusoma
hantu hawandikwe,
18 “Muye wa Zumbe wi hamwenga
na miye,
kwaviya kanisagula niwagambile
wachiwa Mbuli Yedi.
Kanisigila niwagambile wadya wa-
fungigwe kugamba nawalekeilwe,
na wadya hawekuwona nawawone
naho,
kanisigila kuwalekeila wadya
wakusulumizwa,
19 na kulonga kugamba chipindi
chibula, Zumbe hadya
nakombole wantu wakwe.”
20 Akaheza Yesu niyo agubika
chiya chitabu, amvuziza mndima,
na kwikala hasi. Wantu wose
nawe mwe nyumba yo kuvikila
wamng'oila meso, 21 niyo akonga
kuwagambila, “Mawandiko yano
dyelo yachinta, saviya mwivile
yakasomwa.”
22 Wose niyo watamilwa na kwe-
helwa ni milosi yedi ya mbuli
asimwile. Wagamba, “Yuno suyo
mwana ywa Yusufu?”
23 Yesu awagamba, “Sivimanya
kugamba namnigambile mliganyo,
‘Mganga, kwehonye mwenye.’ Naho
namnigambe kugamba chiva mbuli
zose udamanye uko ko mzi wa
Kapelinaumu vidamanye hano he
kaya yako. 24 Yesu ongezeza,
chindedi nawagambilani vino,”
kugamba, “Hahana muwoni natun-
ywe kwe isi yakwe mwenye.
25 “Tegelezani chindedi, kwendaga
na wavyele walozize mwe isi ya Izu-
laeli mwa mazuwa ya Eliya. Mwe
chipindi chiya kwendaga hakuna
fula kwembingu kwa mihilimo mi-
tatu na myezi mtandatu naho niyo
kwatenda na gumbo ditendese mwe
si yose. 26 Hata ivyo Eliya hasigilwe
kwe mntu mgati mwawo, ukaleka
du kwa yudya mvyele abanikilwe ni
mgosi Saleputa mwe si ya Sidoni.
27 Naho kwendaga na wantu walo-
zize wata matana wakekala mwe isi
ya Izulaeli mwa mazuwa ya mu-
woni Elisha, mna na hahana hata
mtu yumwenga mgati mwawo alen-
guswe, mna Naamani uyodu we isi
ya Siliya.”
28 Wantu wose nawe mwe idya
nyumba yo kuvikila weze weve ivyo,
niyo wengilwa ni maya. 29 Niyo
wachimala, wamlavya Yesu kuse
ko mzi, na kumwigala halanga ho
lugulu hadya mzi wawo uzengigwe.
Nawakaunga wamdule hasi kulaila
mnkanda mo lugulu, 30 mna Yesu
niyo ajinka mgati mwawo na kwita
zakwe.

Mntu mta mpepo
Mako 1:21-28

31 Akaheza Yesu niyo aita Kapelin-
aumu, mwe mzi wa Galilaya.
Na akahinya wantu we Zuwa
dya Kuhumula. 32 Woseni niyo
weheleswa eze wawone ivyo endile
akawahinya, kwaviya nakahinya
kwa udahi. 33 Mwe nyumba yo
kuvikila kwendaga na mntu mta
mpepo nchafu, niyo aguta kwa
izwi kulu, 34 “Haa! Yesu ywa
Nazaleti, waunga mbwani kwetu?
Kwiza uchikome? Sikumanya weye
wi yuhi, wi Msigilwa Mkuka ywa
Chohile!”
35 Yesu niyo aikwahila idya
mpepo, “Nyamala naho mlawe yuno
mntu!” Mpepo idya yamgwisa
hasi yudya mntu kulongozi kwawo,
yamlawa hemlumize.
36 Wantu wose weheleswa na
kugambilana, “Yano ni mahinyo
yani? Mntu yuno ana udahi na
nguvu za kukwahila mpepo nchafu,
nazo zamwiva!” 37 Elo mbuli za Yesu
niyo zazagala chila hantu mwe isi
idya.

Yesu ahonya wantu walozize
Matayo 8:14-17; Mako 1:29-34

38 Yesu niyo afosa mwe nyumba
yo kuvikila aita kwe nyumba ya
Simoni. Mkwewe Simoni ywe
chivyele endaga akalumiswa homa,
wamlombeza Yesu amhonye. 39 Yesu
aita na kuchimala hajihi na yudya

mvyele aikwamila idya ihoma imlawe. Ihoma nayo niyo yamlawa, aho akonga kuwasankanila.

40 Zuwa dize diswe, wamwigaila Yesu wantu wose wendile wakalumwa ni manyonje yesimile, niyo awajelekela mikono chila yumwenga na kuwahonya woseni. 41 Mpepo niyo zawafosa wantu walozize, wakaguta kugamba, “Weye wi Mwana ywa Chohile!”

Mna Yesu kazikwahila naho haungile zilonge, kwaviya nawammanya kugamba uyo nuyo Kulisito.

Yesu alonga uko Yudeya
Mako 1:35-39

42 Mtondo wakwe eze kuche, Yesu afosa mo mzi na kwita hantu hechedu. Fyo kulu dya Wantu wakonga kumbasa, weze wamuwone, niyo waunga wamchinde asekuhalawa aho hawo. 43 Mna awagamba, “Naungigwa nilonge Mbuli Yedi ya Useuta wa Chohile mwe mizi mituhu nayo, kwaviya icho nicho nisigilwe ni Chohile kudamanya.”

44 Elo Yesu ajendeleza kulonga mwe isi ya Yudeya mndani mwe zi nyumba zo kuvikila ya Galilaya.

5

Yesu etanga wahinywa wa nkongo
Matayo 4:18-22; Mako 1:16-20

1 Zuwa dimwenga Yesu achimalaga hankanda hedi ziwa dya Genesaleti. Wantu walozize nawammemela na kufintana kwita kwakwe kwetegeleza ulosi wa Chohile. 2 Awona ngalawa mbili zijeile nanga mpwani, walowa wazasa nawakasunta izinyavu zawo. 3 Yesu engila mwe ngalawa imwenga yendaga ya Simoni niyo amgamba aigale hale hadodo na mpwani. Akajika ekala mwe ngalawa iyo na kuhinya fyo dya wantu.

4 Eze abinde ukuhinya, amgamba Simoni, “Igale halehale ingalawa kwa mazi amatali, niyo weye hamwenga na mbuyazo mziseleze izinyavu zenyu mlowe samaki.”

5 Simoni amhitula, “Zumbe,” “chilowa chilo chijima mna hachipatile chochose. Mna hegu weye walonga seivyo, naniziseleze izinyavu.” 6 Weze waseleze izinyavu niyo walowa samaki zilozise naho izinyavu niyo zakonga kukantika. 7 Ivyo wawatagusa weyawe wadya nawe mwe ingalawa intuhu weza wawambize. Weza na kumemeza samaki mwe zingalawa zoseni mbili na zimeme niyo zakonga kudidimjila. 8 Simoni Petulo eze awone ayo yalaile, amfikila madi Yesu na kumgamba, Zumbe! “Halawe hangu, miye ni mta masa!”

9 Simoni na wose wendile wehamwenga naye niyo weheleswa kwa chausa che zisamaki walowile. 10 Seiviya weyawe dya Simoni, Yakobo na Yohana, wana Zebedayo nawo wehelewa. Yesu amgamba Simoni, “Usekogoha, kukongela vino haluse nautende mlowa wantu.”

11 Elo walavya izingalawa zawo mwa mazi na kuzibuza mpwani. Waleka chila chintu na kumtimila Yesu.

Yesu ahonya mntu
Matayo 8:1-4; Mako 1:40-45

12 Yesu hadya endaga kwemzi umwenga mgati mwe mizi idya kwalailaga mntu endaga akuhuma matana. Eze amwone Yesu, edula hasi na kumlombeza, “Zumbe, ukaunga, wadaha kunilengusa!”

13 Yesu achumiza mkono wakwe na kumdonta. Niyo amgamba, “Lenguka!” Aho unyonje wamlawa mntu uyo. 14 Yesu amgamba, “Usekumgambila mntu yoyose, mna hita kwa mlavyantambiko akuwone, naho ukalavye jeleko kwa chausa cho kulenguka kwako saviya Musa asigile, chani wantu waukule kugamba kuhona.”

15 Mna mbuli za Yesu niyo zajendesa vidala, na mafyo ya wantu nayo niyo yaita kumwetegeleza na kuhonywa manyonje yawo. 16 Mna Yesu nakaita hantu hechedu na kumlombeza Chohile.

Yesu ahonya mntu aholomale
Matayo 9:1-8; Mako 2:1-12

17 Zuwa dimwenga Yesu
nakahinya. Mafalisayo wamwenga
na wahinya Sigilizi walaile mwe
chila mzi wa Galilaya na Yudeya na
Yelusalemu hadya ekale akahinya.
Nguvu za Zumbe nazimwingila
ahonye wanyonje. 18 Wantu
wamwenga naweza wamwinula
mntu mwe lusazi aholomale. Niyo
wajeza kumwingiza kunyumba
wamwike kulongozi kwa Yesu.
19 Mna kwachausa che difyo dya
wantu, wadunduga kumwingiza
mndani. Ivyo wamwinula no lusazi
na kumjisiza kulanga kwe digulu,
waponkola langa, na kumseleza no
lusazi lwakwe mgati mwe difyo
kulongozi kwa Yesu. 20 Yesu eze
awone uzumizi wananawo, niyo
amgamba, “Mbuyangu, kulekeilwa
masa yako.”

21 Wahinya Sigilizi hamwenga
na Mafalisayo wakonga kulonga
wenye, “Yuno ni mntu ywani
akumhuluta Chohile? Chohile nuyo
ichedu akudaha kulekeila masa!”
22 Yesu kabunkula zifanyanyi
zawo na kuwagamba, “Ni mbwani
mkufanyanya vino mwe myoyo
yenyu? 23 Vihufu ni vihi kugamba,
‘Masa yako yalekeilwa,’ hegu
kugamba, ‘Chimala ujende?’ 24 Mna
naunga mmanye kugamba, Mwana
ywa Mntu ana udahi wa kulekeila
masa mwe isi yose.” Akajika
amgamba yudya mntu aholomale,
“Nakugamba, chimala, guha ulusazi
lwako wite kukaya!”

25 Ahadya mntu yudya achimala
kulongozi kwawo wose, etwika
ulusazi lwakwe endile akagonela,
aita kaya, kuno akamtunya Chohile.
26 Wantu wose niyo wehelweswa!
Wengilwa ni woga, wamtunya
Chohile, wakagamba, “Dyelo chi-
wona maula!”

Yesu amwitanga Lawi
Matayo 9:9-13; Mako 2:13-17

27 Aho vize viheze, Yesu akafosa
niyo amwona mchisanya kodi
yumwenga akwitangwa Lawi, ekale
mwe kazumba ka kuchisanyiza
kodi. Yesu amgamba, “Nitimila.”
28 Lawi achimala, asa chila chintu
na kumtimila.
29 Akaheza Lawi niyo am-
damanyiza Yesu ngasu nkulu mwe
nyumba yakwe, bunga kulu dya
wachisanya kodi na wantu watuhu
wendaga wakadya hamwenga
nawo. 30 Mafalisayo wamwenga
na wahinya sigilizi wamwenga wa
bunga dya Mafalisayo wawagamba
wanampina wa Yesu. “Ni mbwani
mkudya na kunywa na wachisanya
kodi hamwenga na wata masa?”
31 Yesu awahitula, “Wantu
hewekulumwa hawakunga mgan-
gana, mna wadya wakulumwa.
32 Sizile kuwetanga wakuwoneka
wedi weile, mna wadya wata masa
wadahe kweila masa yawo.”

Mbuli ya kufunga
Matayo 9:14-17; Mako 2:18-22

33 Wantu watuhu wamgamba
Yesu, “Wanampina wa Yohana
wafunga kudya nkanana ziloz-
ize na kumlombeza Chohile, na
wanampina wa Mafalisayo nawo
wadamanya seivyo, mna wanamp-
ina wako wadya na kunywa.”
34 Yesu awahitula, “Mwafanyanya
kugamba mwadaha kuwachinda
wajeni wagonekwe kwe nyinka wa-
funge wasekudya aho msozi achei
hamwenga nawo? Havikudahika!
35 Mna mazuwa yeza umo msozi
aneza kusigwa mgati mwawo, aho
naho nawafunge.”
36 Yesu naho awagambila mligano
uno, “Hahana mntu akutatula chi-
laka cha suche mpya na kuchisuma
mwe suche isakale. Anadamanya
ivyo, nabalange isuche impya, na
chiya chilaka che suche impya
hachiivane neidya isuche isakale.
37 Seivyo hahana mntu akujela di-
vai mpya mwe mikwiji ya kale,
kwaviya anadamanya ivyo, divai
impya naitule idya mikwiji, divai

naitikile hasi, mikwiji nayo naiwole vyabule. 38 Mna divai mpya yawagila ijelwe mwe mikwiji mihya! 39 Naho hahana mntu naunge anywe divai mpya anaheza kunywa divai ya kale. Agamba, 'Idya divai ya kale ni yedi,' vitendese."

6

Mbuli ya Zuwa dya Kuhumula
Matayo 12:1-8; Mako 2:23-28

1 Zuwa dimwe dya Kuhumula Yesu na wanampina wakwe nawakajinka mwe nkonde zo uhemba. Wanampina wakwe niyo wakonga kuhasula maiso, wayahugusa ne mikono yawo, na kudya uhemba. 2 Mafalisayo wamwenga wauza, "Ni mbwani mkudamanya mbuli ilemezwe mwe sigilizi yetu kudamanywa mwe zuwa dya Kuhumula?"

3 Yesu awahitula, "Vino hamsomile viya adamanyaga Daudi hamwenga na weyawe umo nawana sala? 4 Yeye nakengila mwe nyumba nkulu ya Chohile, niyo aguha migate ilavigwe kwa chausa cha Chohile na kuidya, niyo awapangila weyawe. Naho Sigilizi zilemeza mntu yoyose kudya migate iyo, mna walavyantambiko du."

5 Akajika Yesu awagamba, "Mwana ywa Mntu nuyo Zumbe ywa Zuwa dya Kuhumula."

Mntu aholomale mkono
Matayo 12:9-14; Mako 3:1-6

6 Mwe Zuwa tuhu dya Kuhumula Yesu aitaga kwe kuhinya mwe nyumba yo kuvikila. Mwe nyumba iyo mwendaga na mntu aholomale mkono wakwe wa kulume. 7 Wahinya Sigilizi wamwenga na Mafalisayo wamwenga nawakazungula chintu chikunga chimhose Yesu, elo wamsinyisa hegu namhonye mntu yudya mwe Zuwa dya Kuhumula. 8 Mna kwaviya Yesu nakamanya izifanyanyi zawo niyo amgamba yudya mntu mta mkono uholomale, "Souchimale hano." Yudya mntu enuka niyo achimala hadya. 9 Akaheza Yesu niyo awagamba, "Nawauzani, Sigilizi yetu yachunga chidamanye yedi hegu yehiye mwe Zuwa dya kuhumula? Kuhonya ujima wa mntu hegu kukoma?" 10 Niyo ahituka na kuwakaula wantu woseni wendile hadya, niyo amgamba yudya mntu, "Chumiza umkono wako." Naye niyo adamanya seivyo, mkono wakwe niyo wahona.

11 Mna wadya wantu niyo wengilwa niyo wehiwa wafanyanya wamtende chisimo chani Yesu.

Yesu asagula wasigilwa mlongo na waidi
Matayo 10:1-4; Mako 3:13-19

12 Mwa amazuwa ayo Yesu akwelaga ko lugulu akucheleza chilo chijima akamlombeza Chohile. 13 Eze kuche, niyo etanga wanampina wakwe, na kusagula mlongo na waidi mgati mwawo, na kuwetanga wasigilwa, 14 Simoni yudya amwinkile zina dya Petulo na mlukolo ywakwe Anduleya, Yakobo na Yohana, Filipo na Batolomayo, 15 Matayo na Tomaso, Yakobo mwana ywa Alifayo, na Simoni akwitangwa Zelote, 16 Yuda mwana ywa Yakobo na Yuda Isikaliyote amhosize Yesu.

Yesu ahinya na kuhonya wantu
Matayo 4:23-25

17 Yesu eze asele kulaila ko lugulu hamwenga na wanampina wakwe, wachimala hantu hachumile. Wanampina wakwe walozize. Fyo kulu dya wantu walaile ntendele zose za Yudeya na wantu walaile Yelusalemu na mpwani ya Tilo na Sidoni, 18 Wantu awo naweza kumwetegeleza Yesu na kuhonywa manyonje yawo. Wadya wendile wakasulumizwa ni mpepo nchafu nawahonywa. 19 Wantu wose nawakajeza kumkufya, kwa idya nguvu nendile ikalaila mndani mwakwe na kuwahonya wose.

Chinyemi na usungu
Matayo 5:1-12

20 Yesu kawasinya wanampina
wakwe agamba,
“Chinyemi china nyuwe wachiwa,
kwaviya Useuta wa Chohile ni
wenyu!
21 Chinyemi china nyuwe mku-
lumwa nisala vino haluse,
kwaviya namwigute!
Chinyemi china nyuwe mkwila vino
haluse,
kwa viya namseke!”
22 “Chinyemi china nyuwe
chipindi wantu wakawaihiwani, na
kuwalemela, na kuwahulutani, na
kugambigwa mwiha, kwa chausa
cha Mwana ywa Mntu! 23 Mbwedani
aho mbuli izo nazilaile, kwaviya
mwikiwa ntunyo nkulu uko kwem-
bingu. Kwaviya wadalahala wawo
wawadamanyizaga saivyo wawoni.”
24 “Mna na mvimanye nyuwe mwi
wagoli vino haluse,
kwaviya mhokela kale chinyemi
chenyu!
25 Namvimanye nyuwe mwigute
vino haluse,
kwaviya namtende na sala!
Namvimanye nyuwe mkuseka vino
haluse,
kwaviya namwomboleze na kwila!
26 “Namvimanye nyuwe uneva
wantu wakawatogolani, kwaviya
wadalahala wawo watendaga
saivyo wawoni wadanti.

Kuwaunga wankondo
Matayo 5:38-48; 7:12a

27 “Mna nawagambilani nyuwe
mkunitegeleza, waungeni wankondo
wenyu, wadamanyizeni vyedi
wadya wakuwehiwani. 28 Wajimbikeni
wadya wakuwaligita, naho
walombezezeni kwa Chohile
wadya wakuwadamanyiza yehiye.
29 Uneva mntu anakutowa mwe
funda imwe, mleke akutowe mwe
funda ya kaidi nayo, naho uneva
mntu anaguha inkazu yako, mwinke
ne shati nayo. 30 Mntu yoyose
akukulombeza chintu, naho mntu
yoyose akukuhoka chintu chako,
usekumgamba akuvuzize. 31 Saviya
mkunga wantu wawadamanyizeni
nyuwe nanywi muwadamanyize
seivyo.
32 “Uneva mwa waunga wadya
wakuwaungani awodu, ni mbwani
mkunga mhokele ntogozi? Kwaviya
hata wata masa wawaunga wadya
wakuwaunga! 33 Naho uneva
mkawadamanyiza yedi wadya
wakuwadamanyizani yedi, na
mhokele ntunyo yani? Kwaviya
hata wata masa wadamanya
seivyo! 34 Naho uneva mwawakope-
sha wadya mmanyize kugamba
nawawaliheni, ni mbwani mkunga
mhokele ntogozi? Hata wata
masa wawakopesha wata masa,
wakatenda na msuhi wakulihwa
chiyasi ichiya! 35 Mna nyuwe
waungeni wankondo wenyu naho
wadamanyizeni yedi, wakopesheni
naho msekwika fanyanyi za kuvuz-
izwa. Mkaheza namwinkigwe jeleko
kulu, na mtende chindedi wana
wa Chohile Mkulu ywa kwembingu
Kwaviya uyo ni ywedi kwa wantu
wehiye hewena ntogozi. 36 Mtende
wata mbazi saviya Tati yenyu ana
mbazi.

Kuwakantila watuhu
Matayo 7:1-5

37 “Mse kukantila watuhu,
na Chohile naye hawakan-
tile nyuwe, mse kuwalaha
watuhu, na Chohile naye hawala-
heni, walekeileni watuhu, na
Chohile naye nawalekeile nyuwe.
38 Wenkeni watuhu, na Chohile
nawenkeni nyuwe. Kwaviya na
mhimilwe chihimo chimemile na
kusintwa mwe mikono yenyu.
Naho chihimo mkunga muwahimile
watuhu nicho Chohile naajeseze
kuwahimila nyuwe.”
39 Yesu naye niyo awagam-
bila mligano uno akawauza,
“Tuntu hakudaha kumlongoza
ntutu mnyawe, anadamanya ivyo,
wose waidi nawagwele mwe
bome. 40 Hahana mwanamp-
ina akumjinka mhinya wakwe,

mna chila mwanampina umo akakomeleza mahinyo yakwe, na-tende saviya mhinya ywakwe.
41 “Ni mbwani ukusinya kabasi kemwe ziso dya mlukolo ywako, mna hukuwona msomo wi mwe diziso dyako? 42 Hegu naudahe vivihi kumgamba mlukolo ywako, ‘Hake, mlukolo ywangu, goja huuse kabasi mwe diziso dyako,’ mna hukuwona msomo wi mwe diziso dyako mwenye? Msongaganyi weye! Konga kuusa msomo wi mwe diziso dyako mwenye, nivyo naudahe kuwona pwilili na kudaha kuusa msomo wi mwe diziso dya mlukolo mnyawo.

Mti na matunda yakwe
Matayo 7:16-20; 12:33-35

43 “Mti wedi haukweleka matunda yaihiye, naho mti wihiye hauk-weleka matunda yedi. 44 Kwaviya chila mti umanyika kulawana na matunda yakwe ukweleka, wantu hawakwaha tini mwe saka dya miwa hegu kutunda zabibu mwe misongoma. 45 Mntu ywedi alavya yedi kulaila mwe mpamba imwakwe, na mntu ehiye alavya yehiye kulaila mwe mpamba yakwe ya mbuli zihiye. Kwaviya mntu alonga chiya chimemile mo moyo wakwe.

Wazesi waidi wa nyumba
Matayo 7:24-27

46 “Ni mbwani mkunitanga, ‘Zumbe, Zumbe,’ mna hamku-damanya yadya huwagambilani? 47 Chila mntu akwiza kwangu na kwiva mbuli zangu na kuzitimila, nani walagise ivyo eli. 48 Uyo kekela enga mntu, mo kuzenga nyumba yakwe, asimbisa na kwika msingi wakwe mwe luwe. Fula nkulu ize inye yabohola mo mto yaisingisa inyumba iyo mna haisingisike, kwaviya izengwa vyedi. 49 Mna mntu yoyose akwiva izimbuli zangu akaleka kuzitoza aliganywa na mntu azengile nyumba mlanga mwe msanga hesimbile msingi, mazi ya bohole mwe mto yakeisingisa inyumba iyo yagwa hasi, naho yabogozoka!”

7

Yesu amhonya mtumwa ywa mkulu ywa wankondo wa Lumi
Matayo 8:5-13

1 Yesu eze abinde kulonga yoseni yano kwa wantu, niyo aita Kapelin-aumu. 2 Mkulu yumwenga ywa wankondo gana wa Chilumi nana mtumwa amungise, mtumwa uyo nani mnyonje gaja. 3 Yudya mkulu eze eve mbuli za Yesu, niyo awasigila wadalahala wamwenga wa Chiyahudi waite wakam-lombeze akamhonye umtumwa ywakwe. 4 Weze wambwile Yesu, niyo wamlombezesa, “Ichindedi mntu yuno aungigwa umwambize 5 kwaviya awaunga wantu wose, naho kachizengela nyumba yo kuvikila.”
6 Akaheza Yesu niyo ajesanya nawo. Eze abule haguhi ne nyumba ya yudya mkulu ywa wankondo, niyo yudya mkulu awasigilaga wambuyaze kumgamba Yesu, “Zumbe, usekwehosa kwiza kuno, kwaviya miye sikuwagila kukuhokela mwe nyumbangu. 7 Naho miye nami sikuwagila kwiza kwako. Mna longa ulosi du, na mtumwa ywangu nahone. 8 Kwaviya miye mwenye nami ni mntu mta udahi, naho nina wankondo we hasi yangu. Ni-namgamba yumwenga, ‘Hita!’ Naye aita, na ninamgamba mtuhu, ‘So!’ Naye eza, na ninamgamba mtumwa ywangu, ‘Damanya vino!’ Naye adamanya.”
9 Yesu eze eve ivyo niyo ehelwa, niyo ahitukila idifyo dya wantu dikumtimila na kugamba, “Nawagambilani, sinati kuwona uzumizi sauno mwe isi yose ya Izulaeli!”
10 Wadya wantu wasigilwe wauya kukaya kwa yudya mkulu na kumb-wila mtumwa ywakwe kahona.

Yesu auyusa mwana mvyele afilwe ni mgosiwe

11 Zuwa dikutimila, Yesu
hamwenga na wanampina wakwe
waita he mzi ukwitangwa Nayani.
Fyo kulu dya wantu niyo
dyawabasa. 12 Umo wehaguhi
ne nchili yo umzi, niyo kwa
laila wantu wenule chimba cha
mbwanga yumwenga endile ni
mwana ichedu ywa mvyele afilwe
ni mgosiwe, na fyo kulu dyo mzi
udya nendile dikamsindikiza yudya
mvyele kokuhamba. 13 Zumbe eze
amwone uyo umvyele, niyo amfila
mbazi, na kumgamba, "Usekwila."
14 Niyo asogela na kuditoza idi-
jeneza, wadya wagosi nawadinule
niyo wachimala. Yesu agamba,
"Mbwanga! Nakugamba, inuka!"
15 Yudya mbwanga abanike enuka,
ekala na kukonga kulonga. Yesu
amwigala kwa mami yakwe.
16 Wantu wose niyo wengila
woga na kumtunya Chohile. Niyo
wagamba, "Muwoni mkulu kachi-
laila mgati mwetu! Chohile keza
kwambiza wantu wakwe!"
17 Mbuli zino za Yesu zijenda mwe
si yoseni ya Yudeya na si zoseni zi
mguhi.

Wasigilwa kulaila kwa Yohana Mta kubatiza
Matayo 11:2-19

18 Wanampina wa Yohana niyo
wamgambila Yohana izimbuli zino
zose. Naye niyo etanga waidi
mgati mwawo 19 na kuwasigila kwa
Zumbe wakamuze, "Vino weye nuyo
alongigwe ni Yohana kugamba neze,
hegu chimgoje mtuhu?"
20 Weze wabule kwa Yesu,
wamgamba, "Yohana Mta kubatiza
kachisigila chize chikuze kugamba
ni weye nawize, hegu chimgoje
mtuhu."
21 Chipindi ichiya Yesu nendile
akawahonya wantu walozize
wendile wanyonje na wata mpepo
nchafu na kuwatenda mantuntu
walozize wawone. 22 Ivyo Yesu
awahitula wanampina, "Hitani
mkamgambile Yohana yadya mu-
wone na kwiva, mantuntu wawona,
viwete wajenda, wadya wakuhuma
matana walenguka, hewekwiva
weva, wabanike wauyuswa, na
Mbuli Yedi ya Chohile yalongwa kwa
wachiwa. 23 Chinyemi china wadya
hewena nkama na miye!"
24 Wanampina wa Yohana weze
wahalawe, Yesu niyo akonga
kuwasimwila wantu mbuli za
Yohana, "Umo mwitile kwenyika,
namwita kusinya mbwani? Vino
namwita kusinya nyasi ikusingiswa
ni mpeho? 25 Vino mlaila kuse
mkasinye mbwani? Mntu avikile
suche zedi? Bule! Wantu wakuvika
suche za chiseuta naho wekala
wikazi wa chigoli we mwe nyumba
za chiseuta! 26 Nigambilani,
mwakusinya mbwani kuse? Mu-
woni? Chindedi, mna muwona
akujinka muwoni. 27 Kwaviya
Yohana nuyo alongigwe mwa
Mawandiko kugamba, 'Chohile
kagamba, nanisigile msigilwa
ywangu akulongwele kukudamany-
iza sila.' 28 Yesu ajendeleza kulonga,"
Nawagambilani, "Yohana ni mkulu
kujinka mntu yoyose elekwe ni
mvyele. Mna mntu mdodo kujinka
wose mo Useuta wa Chohile ni
mkulu kujinka Yohana."
29 Wantu wose weze weve ayo, na
hata wachisanya kodi, niyo nawazu-
mila wedi wa Chohile kwaviya na
wakabatizwa ni Yohana. 30 Mna
Mafalisayo hamwenga na wahinya
Sigilizi walemela kumwiva Chohile
naho nawalemela kubatizwa ni
Yohana.
31 Yesu niyo ajendeleza kulonga,
"Vino wantu wa dyelo nadaha
kuwaliganya na mbwani? Waligana
na mbwani? 32 Waligana na wana
wekale he gwilo. Bunga dimwenga
dyagutila kwa tuhu, 'Chawacheme-
laga wila wa nyinka, mna hamwav-
inaga! Chachemaga wila wa ndilo,
mna hamwiile!' 33 Yohana Mta
kubatiza nakeza hekudya naho
hakunywa divai, mwagambaga,
'Ana mpepo!' 34 Mwana Mntu

ezaga, naakadya na kunywa, niyo mwagamba, ‘Mkauleni yuno mntu! Aungisa kudya, naho ni mkozi, mbuya ywa wachisanya kodi na wata masa!’ 35 Mna ubala wa Chohile uwoneka wedi naho wachindedi kwa wadya woseni wakuuzumila.”

Yesu mnyumba mwa Simoni Mfalisayo

36 Mntu yumwenga Mfalisayo amgoneke Yesu mwe nkande ya chisingi. Niyo Yesu aita kwe kaya ya Mfalisayo uyo, ekala na kudya. 37 Mwo umzi udya, nakuna mvyele mta masa. Keva kugamba Yesu naakadya mwe kaya ya Mfalisayo uyo, ivyo aguha kasupa kamemile mavuta ya kupwepweleka vitana. 38 Achimala haguhi na Yesu kuno akaila, akachabaza iviga vya Yesu na mesozi yakwe. Niyo avifuta kwa fili zakwe, vikajika asesa na kuvikuluguta mavuta. 39 Yudya Mfalisayo eze awone ivyo, afanyanya mo moyo wakwe, “Uneva chindedi mntu yuno nani muwoni, nakabunkula kugamba mvyele yuno akumtoza evivihi, nakamanya kugamba ni mta masa!”

40 Yesu amgamba Mfalisayo uyo, “Simoni, nonga hugambile chintu.”

Simoni niyo agamba, “Haya Mhinyi, nigambila.”

41 Yesu niyo akonga kulonga, “Nahana wantu waidi wakopaga hela kulaila kwa mntu akukopesha. Yumwenga nakakopa matundu magana mashano na mtuhu naye akopaga matundu milongo mishano. 42 Hahana adahile kuliha matundu ayo, ivyo yudya mntu awakopeshaga niyo awalekeila awagamba wose wasekumliha. Haluse ni yuhi namungise mgati mwa wadya waidi?”

43 Simoni ahitula, “Nafanyanya kugamba ni yudya alekeilwe mta deni dya matundu yalozize.”

Yesu amgamba, “Ni chindedi.” 44 Niyo amhitukila yudya mvyele na kumgamba Simoni, “Wamwona mvyele yuno? Siza mwe kaya yako, huninkile mazi ya kuhaka iviga vyangu, mna mvyele yuno kanihaka iviga vyangu kwa mesozi yakwe na kuvifuta kwa fili zakwe. 45 Hunihokele kwa kunisesa, mna yuno kukongela hadya nizile halekile kunisesa mwe viga vyangu. 46 Huukulugute mavuta mtwi wangu, mna mvyele uyu kakuluguta mavuta matana iviga vyangu. 47 Nakugambila, kwaviya kausizwa masa yakwe yalozize, ivyo naye aungisa. Mna mntu yeyose alekeilwe masa majeche naye aunga kidodo.”

48 Niyo Yesu amgamba yudya mvyele, “Kulekeilwa amasa yako.”

49 Wantu watuhu wekale mwe meza wakonga kulonga wenye, “Yuno ni yuhi akudaha kulekeila masa?”

50 Mna Yesu amgamba yudya mvyele, “Uzumizi wako ukuhonya. Jenda kwa utondowazi.”

8

Wavyele nawakamwambiza Yesu

1 Akajika, Yesu katamba kwe mizi na kaya kulonga Mbuli Yedi yo Useuta wa Chohile. Wanampina mlongo na waidi niyo waita naye, 2 wavyele wamwenga wahonyigwe manyonje na kulavigwa mpepo ni Yesu nawo wawabasa. Wavyele awo wendaga ni Maliyamu akwitangwa Magidalena, yudya alavigwe mpepo nchafu mfungate, 3 Yona, mkaza Kuza endaga mkulu mwe chitala cha Helode, Suzana, wavyele watuhu walozize. Wavyele awo wajesezaga ugoli wawo kumsankanila Yesu hamwenga na wanampina wakwe.

Mliganyo wa mhandi
Matayo 13:1-9; Mako 4:1-9

4 Wantu wajendeleza kwiza kwa Yesu kulaila chila mzi. Umo fyo kulu dya wantu dize didugane, Yesu nakasimwila mliganyo uno.

5 “Hendaga na mntu aitile kuhanda mbeyu. Umo akamyaga

izimbeyu mwe nkonde, zimwenga zigwela mwe sila. Aho zijatwa, wadege wa kulanga nawo wazidya. 6 Izimwenga zigwela mwe luwe. Zize zikonge kuhota, zinyala kwaviya ulongo uswesa mazi. 7 Izimwenga zigwela mwe miwa, zikula hamwenga ne miwa, miwa niyo yazifintafinta. 8 Mbeyu ntuhu zigwela mwe ulongo wedi. Zakula na kweleka, chila imwenga nkanana gana."

Yesu naye abindiliza, "Mta magutwi neve!"

Vikuleka akuhinya kwa miliganyo
Matayo 13:10-17; Mako 4:10-12

9 Wanampina wakwe wamuza Yesu mliganyo uno ni mbwani, 10 Niyo ahitula, "Nyuwe ugubwilwa kumanya chinyele cho Useuta wa Chohile, mna kwa wantu watuhu vyalongwa kwa miliganyo, chani wanasinya wasekuona, wanategeleza wasekukombaganya.

Yesu atambalisa mliganyo wa mhandi
Matayo 13:18-23; Mako 4:13-20

11 "Mliganyo uno nikugamba, mbeyu ni Mbuli ya Chohile. 12 Izimbeyu zigwele mwe sila zaligana na wantu wakwiva Mbuli ya Chohile, mna Mwavu eza na kuiguha Mbuli iyo mwe myoyo yawo chani wasekuzumila na kukombolwa. 13 Izimbeyu zigwele mwe luwe zaligana na wantu wakwiva Mbuli ya Chohile na kuihokela kwa chinyemi, mna haikwingila mwe myoyo yawo. Waizumila hadodo, mna wanajezwa waileka. 14 Izimbeyu zigwele mwe miwa ni mliganyo wa wantu wakwiva Mbuli ya Chohile, mna wafintwa ni nkunto na ugoli na mbwedo wa mwe isi vyaleka wadunduga kweleka matunda. 15 Izimbeyu zigwele mwe ulongo wedi zaligana na wantu wakwiva Mbuli ya Chohile, waizumila na kuika mwe myoyo yawo, naho waitoza kubula kweleka matunda.

Taa igubikwe mwe nyungu
Mako 4:21-25

16 "Wantu hawakuwasha taa na kuigubika na nyungu hegu kuika kwe divungu. Mna waika mnanga mwe chiya cha kwikiya taa, chani wantu walangazwe umo wakengila mnyumba.

17 "Chochose chifisigwe nachilavyanywe kung'aile, naho chochose chigubikwe nachigubulwe na kwikwa kung'aile.

18 "Elo msinyise, saviya mkwiva, kwaviya mta chintu nongezezwe, mna yudya hena chintu nahokwe chiya ichidodo akufanyanya ananacho."

Nine na walukolo wa Yesu
Matayo 12:46-50; Mako 3:31-35

19 Nine na walukolo wa Yesu wambasaga, mna hawadahile kumbwila kwa chausa che idifyo kulu dya wantu. 20 Mntu yumwenga amgamba Yesu, "Mamiyako na walukolo wako wachimala heise waunga wakuwone."

21 Yesu awagamba wantu wose, "Mnala na walukolo wangu ni wadya wakwiva Mbuli ya Chohile na kuitimila."

Yesu aikwahila nkung'unto
Matayo 8:23-27; Mako 4:35-41

22 Zuwa dimwenga Yesu nakakwela mwe ngalawa hamwenga na wanampina wakwe. Niyo awagamba, "Chiteni ntendele ntuhu ye idiziwa." Ivyo wakonga kwita. 23 Umo wendile mwe ngalawa wakaita, Yesu niyo agona ntongo. Aho nkung'unto nkulu yavumila mwe diziwa, niyo ingalawa yakonga kumema mazi, woseni nawe mwe chilozo chikulu. 24 Elo wanampina wakwe niyo wamwinula wakamgamba, "Zumbe, Zumbe! Chafa!"

Yesu eze enuke, niyo akwahila idya inkung'unto na amawimbi ya mazi, niyo vya nyamala. 25 Niyo awagamba wanampina wakwe, "Uzumizi wenyu nuhi?"

Mna wehelwa na kogoha kuno
wakagambilana, “Yuno ni mntu
ywani? Alonga na nkung'unto na-
mawimbi navyo vyamwiva!”

Yesu ahonya mta mpepo
Matayo 8:28-34; Mako 5:1-20

26 Yesu hamwenga na wanamp-
ina wakwe wajendeleza ne ntambo.
Niyo wabula kwe isi ya Gelasi
imwe ntendele ntuhu ye diziwa
dya Galilaya. 27 Yesu eze alawe
mwe ingalawa, niyo adugana na
mntu kudya ko mzi yudya endaga
na mpepo. Mntu yudya nendile
hakuvika suche kwa chipindi chi-
tali, naho nendile hakwikala mwe
nyumba, mna nakekala kwe zim-
bila. 28 Eze amwone Yesu, kaguta
kwa izwi kulu, kedula hasi mwe
viga vya Yesu, na kugamba, “Yesu,
Mwana Chohile ekulanga! Waunga
mbwani kwangu? Nakulombeza,
usekusulumiza!” 29 Mntu uyo naka-
longa ivyo kwaviya Yesu kamlagiza
mpepo nchafu imlawe. Nkanana
zilozize mpepo uyo nakamwizila
uyo, hatahegu wantu nawakamvu-
gaila mntu yudya, nakanyinywa
mikono yakwe ne viga vyakwe kwa
minyolo, mna nakaikanta minyolo
iyo, na mpepo nakamwigala kwe
nyika.

30 Yesu amuza, “Zina dyako niw-
eye yuhi?”

Amhitula, “Zina dyangu nuyo
‘Nimiye Fyo’,” nakahitula ivyo
kwaviya nendile na mpepo zilozize.
31 Mpepo zamlombeza Yesu asekuzi-
gala kwe dibome hedina uhelo.

32 Nahana fyo dya nguluwe hajihi,
dikadya hankanda he kagulu. Ivyo
izimpepo zamlombeza Yesu azigale
zikengile mwe izinguluwe, naye
azumila. 33 Ivyo mpepo zamlawa
yudya mntu, niyo zengila mwe izin-
guluwe. Idifyo dyose dye zinguluwe
digulukila ntendele ya kagulu kwe
diziwa na kudidimila mwa mazi.

34 Wantu nawakadima izinguluwe
weze wawone chilaile, niyo wagu-
luka na kulonga izimbuli izo mo
mzi na mwe zinkonde. 35 Wantu
niyo waita wakakaule ni chibwani
chilaile. Weze wabule kwa Yesu,
wambwila yudya mntu alavigwe
mpepo kekala he viga vya Yesu,
kavika suche, na ana fanyanyi
zakwe zedi. Niyo woseni wengila
ni woga. 36 Wadya wawone imbuli
idya, wawagambila wantu yudya
mntu mta mpepo viya ahonyigwe.
37 Niyo wantu woseni wa si ya Gelasi
wamwunga Yesu aite kwaviya
nawakogoha vidala. Ivyo Yesu
engila mwe ngalawa na kuhalawa.
38 Yudya mntu alavigwe izimpepo
amlombeza Yesu waitanye. Mna
Yesu amgamba, 39 “Uya kukaya
naho ukawagambile wantu chiya
udamanyizwe ni Chohile.”

Yudya mntu niyo aita ko umzi
wose, awagambila wantu viya
adamanyizwe ni Yesu.

Mndele abanike na mvyele mny-
onje
Matayo 9:18-26; Mako 5:21-43

40 Yesu eze auye kwe nten-
dele ntuhu ye diziwa, wantu
wamhokela, kwaviya woseni
nawakamgoja. 41 Akaheza niyo eza
mntu yumwenga akwitangwa Yailo,
nani mntu mkulu mwe nyumba yo
kuvikila. Kedula hasi mwe viga vya
Yesu na kumlombeza aite kwakwe,
42 kwaviya mwanawe ywa chiche
ywe ichedu mta mihilimo mlongo
na midi, na akabanika.

Umo Yesu akaita uko, fyo dya
wantu na dikamfinta. 43 Mgati
mwawo nakuna mvyele akulaw-
igwa sakame kwa mihilimo mlongo
na midi, alavyaga vyoseni ananavyo
kwa wagangana, mna hahana
hata yumwenga adahile kumhonya.
44 Mvyele uyo kalaila mwe difyo
hanyuma ha Yesu nakukufya lepe
dye suche yakwe, aho sakame
niyo ileka kumlawa. 45 Yesu auza,
“Sikufywa ni yani?”

Chila yumwenga kalemela,
niyo Petulo agamba, “Zumbe,

wantu woseni wakuzunguluka nakukufintafinta.”
46 Mna Yesu agamba, “Kuna
mntu yumwenga anikufize, si-
bunkula kwaviya nguvu zinilawa.”
47 Yudya mvyele kawona kugamba
kabunkulwa, Elo eza akazingiza
nakwedula hasi he viga vya Yesu.
Mwa meso ya chila mntu, akamgam-
bila ivyo vilekile akamkufya na
vilekile kahonywa aho. 48 Yesu niyo
amgamba, “Mwanangu, uzumizi
wako ukuhonya. Jenda na uton-
dowazi.”
49 Umo Yesu achei akulonga
mbili izo, msigilwa yumwenga
eza kulaila kwa yudya mkulu
akwitagwa Yailo we nyumba yo ku-
vikila. Amgamba Yailo, “Mwanawo
kabanika,” “usekumjela kivuzovuzo
mhinya naho.”
50 Mna Yesu eze eve ivyo,
amgamba Yailo, “Usekogoha, zumila
du, nahone.”
51 Yesu eze abule kwe nyumba
ya Yailo, haungile engile kunyumba
na mntu mna Petulo, Yohana, na
Yakobo, na tati ya mtu na mami
ywa mwana. 52 Wantu wose nendile
wakaila nakulomboleza kwa chausa
cho mwana. Yesu agamba, “Usek-
wila, mwana habanike katakutongo-
mala du!”
53 Wose niyo wamseka, kwaviya
nawamanya kugamba kabanika.
54 Mna Yesu niyo amtoza umkono
na kumwitanga kwa izwi, “Chimala,
mwanangu!” 55 Muye wakwe
umuwiya, niyo achimala ahadya,
Yesu niyo awaunga wamwinke
chintu cha kudya. 56 Welesi wakwe
weheleswa, mna Yesu kawalagisa
wasekugambila mntu yeyose chi-
laile.

9

Yesu awasigila wanampina Mlongo na waidi
Matayo 10:5-15; Mako 6:7-13

1 Yesu awetanga hamwenga
wanampina mlongo na waidi niyo
awenka nguvu za kugulusa mpepo
na udahi wa kuhonya manyonje.
2 Niyo awasigila kulonga Useuta
wa Chohile na kuhonya wany-
onje, 3 akawagamba, “Msekuguha
chochose mwe ntambo yenyu,
msekuguha nkome, hegu mkwiji
hegu nkande hegu hela, naho hata
suche mbili. 4 Hohose mkuhokelwa,
ikalani umo mnyumba kubula
mumlawe mo mzi uwo, 5 hohose
hemkuhokelwa, halaweni houmzi
uwo, mpugute tifili mwe viga
vyenyu vitende ukuzi kwawo.”
6 Wanampina niyo wajinka mwe
vijiji wakalonga Mbuli yedi nakuho-
nya wantu chila hantu.

Mkanganyo wa Helode
Matayo 14:1-12; Mako 6:14-29

7 Helode, chilongozi wa Galilaya
eze eve mbuli zoseni nazikalaila,
kazaganywa vidala, kwaviya
wantu wamwenga nawakagamba
kugamba Yohana Mta kubatiza
kauyuka. 8 Watuhu nawakagamba
Eliya kalaila, watuhu nawakagamba
yumwenga mwa wawoni wa chikale
kauyuka. 9 Helode agamba, “Sikanta
umtwi wa Yohana, mna yuno mntu
ni yuhi hwiva izimbuli zino?” Niyo
ajendeleza kujeza kumwona Yesu.

Yesu alisa Fyo Kulu
Matayo 14:13-21; Mako 6:30-44; Yohana 6:1-14

10 Wasigilwa weze wauye niyo
wamgambila Yesu chila chintu
wadamanye. Niyo ahalawa nawo,
waita wenye kwe mzi ukwitangwa
Betisaida. 11 Idifyo dya wantu dize
dive imbuli iyo, niyo wamtimila.
Kawahokela, alonga nawo mbuli
za Useuta wa Chohile, nakuhonya
wadya waungile kuhonywa.
12 Umo zuwa dikakonga kuswa,
wadya wanampina wakwe mlongo
na waidi wambasa nakugamba, “La-
gana na wano wantu chani waite,
kwe imizi na kwezinkonde zimjihi
wakalonde nkande na hantu ha kug-
ona kwa viya hano chili hechedu.”
13 Mna awagamba “Wenkeni
nyuwe wenye chintu cha kudya.”

Wahitula, “Chinanayo ni migate mishano na wasamaki waidi. Waunga chikagule nkande ya fyo jima?” 14 Nahana wantu wakubula magana milongo mishano

Yesu awagamba wanampina wakwe, “Wagambeni wantu wekale mwe mabunga ya wantu milongo mishano shano.”

15 Wanampina weze wabinde kudamanya niyo wantu wekale hasi, 16 Yesu niyo aiguha idya imigate mishano na wadya wasamaki waidi, asinya kulanga, amjimbika Chohile, aibesula, awenka wanampina wawasangile wantu. 17 Woseni wadya niyo weguta, wanampina walogota ntangulu mlongo na mbili za viya visigazwe.

Kweila kwa Petulo kwa Yesu
Matayo 16:13-19; Mako 8:27-29

18 Zuwa dimwenga umo Yesu akamlombeza Chohile echedu, wanampina wambasa. Awauza, “Idifyo dyanigamba miye ni yuhi?”

19 Wamhitula “Wamwenga wagamba wi Yohana Mta kubatiza, watuhu wagamba wi Eliya, watuhu nawo wagamba wiyumwenga ywa wawoni wa chikale kauyuka.”

20 Awauza, “Nanywi mwagaze?, Mwanigamba miye ni yuhi?”

Petulo ahitula, “Wi Kulisito ywa Chohile.”

Yesu asimwila masulumizo na file yakwe
Matayo 16:20-28; Mako 8:30-9:1

21 Yesu niyo awalemeza wasekumgambila mntu yoyose imbuli iyo. 22 Alonga naho kwawo, “Mwana ywa Mntu aungigwa asulumizwe na kulemelwa ni vilongozi wadalahala na mlavyantambiko mkulu na wahinya Sigilizi. Nakomwe, mna mazuwa matatu yakutimila nauyuke.”

23 Niyo alonga kwa woseni, “Yoyose akunga anitimile aungigwa elemele, aguhe msalaba wakwe chila zuwa, nakunitimila. 24 Kwaviya yoyose akunga ahonye ujima wakwe nawaze, mna yoyose akunga awaze ujima wakwe nauhonye. 25 Kuna wedi wani kwa mntu kuhokela isi njima, mna aho aza ujima wakwe? 26 Mntu ananiwonela soni na amahinyo yangu, Mwana ywa mntu naye namwone soni umo akeza mo ukuka wakwe na Ukulu wa Tate na wandima wa kwembingu wakukile. 27 Nawagambilani chindedi, watuhu hano hawabanike kubula wauwone Useuta wa Chohile.”

Mwili wa Yesu wahitukila
Matayo 17:1-8; Mako 9:2-8

28 Mazuwa mfungate eze alonge mbuli izo, Yesu awaguha Petulo na Yohana na Yakobo niyo waita he kagulu kumlombeza Chohile. 29 Umo akalombeza, uso wakwe uhitukila, suche zakwe nazo niyo zang'alisa. 30 Aho wantu waidi nawehadya wakasimwila naye. Nani Musa na Eliya, 31 wantu waidi Musa na Eliya walaila wakaoneka mgati mo langazi wo ukuka ukulaila kwembingu. Nendile wakalonga na Yesu mwa yadya nayamlaile kudya Yelusalemu. Chani achintize yawandikwe mwakwe. 32 Petulo na weyawe nawadotwa ni ntongo, mna niyo wenuka nakuwona ukulu wa Yesu na wantu waidi wachimale naye. 33 Wadya wantu weze wamwase Yesu, Petulo amgamba, “Zumbe, utana wani uno wihano! Nachizenge mahema matatu, dimwenga dyako, dimwenga dya Musa na dimwenga dya Eliya.” Hamanyaga vitendese chiya akutamwila.

34 Iviya akajendeleza kutamwila, ingu dyalaila na kuwagubika kwa chizuli chakwe, wanampina wogoha umo idingu dikawezila. 35 Izwi dyevika kulaila mwe dingu, “Yuno nuyo Mwanangu, nisagule mwetegelezeni!”

36 Idizwi dize dinyamale, wamwona Yesu ichedu. Wanampina wanyamala kusimwila imbuli ino, chipindi chiya hawamgambile yoyose chochose wawone.

Yesu amhonya mwana mta mpepo
Matayo 17:14-18; Mako 9:14-27

37 Zuwa ditimile Yesu na wadya
wanampina watatu wasela kulaila
kwa kagulu, fyo kulu dyadugana
na Yesu. 38 Mntu yumwenga
aguta kulaila mwe difyo, “Mhinya!
Nakulombeza, msinye mwanangu
echedu! 39 Mpepo nchafu in-
amwingila aho atula lwasu, kuno
yamgwisa chifutu, malovu nayo
yalawa mo mlomo, ijendeleza kum-
lumiza naho haikunga kumlekela
aite! 40 Nawalombezaga wanamp-
ina wako waiguluse, mna waidun-
duga.”
41 Yesu ahitula, “Nyuwe lweleko
helwikumzumila Chohile naho
lwagile! Nanikale nanyuwe kubula
ini? Nanikale na nyuwe kubula
ini?” Niwajijimizeni kubula ini?
Niyo amgamba yudya mntu, “Mlete
mwawo hano.”
42 Umo yudya mbwanga akeza,
mpepo nchafu imgwisa hasi
nakumjela chifutu. Yesu aik-
wamila impepo iyo, amhonya umb-
wanga, nakumvuza kwa tatiyakwe.
43 Wantu woseni wehelwa mo udahi
mkulu wa Chohile.

Yesu asimwila naho mbuli ye file yakwe
Matayo 17:22-23; Mako 9:30-32

Wantu nawechei wehelwa kwa
chila chintu naakadamanya Yesu,
umo alongaga kwa wanampina
wakwe, 44 “Mnasekujala chino
hunga nilonge nanywi! Mwana
ywa Mntu nenkizwe mo udahi
wa wantu.” 45 Mna wanampina
hawakombaganye mbuli iyo man-
akwe ni mbwani. Naifiswa kwawo
chani wasekuikombaganya, naho
nawakogoha kumwuza mwe mbuli
iyo.

Mkulu kujinka woseni ni yuhi?
Matayo 18:1-5; Mako 9:33-37

46 Malosano yakonga mgati mwe
wanampina wakauzana ni yuhi
mkulu kujinka woseni. 47 Yesu niyo
abunkula viya nawakafanyanya
mwe myoyo yawo, ivyo aguha
mwana, amchimalisa hankanda
hakwe, 48 nakuwagamba, “Yoyose
akunga amhokele mwana yuno
mwe zina dyangu, anihokela miye,
naho akunihokela, iviya amhokela
yudya anisigile. Kwaviya yoyose
wa hasi mwenyu wose nuyo mkulu
kujinka woseni.”

Yoyose hekuhingana nanyuwe ni kwa chausa chenyu
Mako 9:38-40

49 Yohana alonga, “Zumbe, chi-
wona mntu akugulusa mpepo kwa
zina dyako, niyo chamgamba aleke,
kwaviya hemwe dibunga dyetu.”
50 Yesu niyo awagamba, “Msekum-
lemeza, kwaviya yoyose ehamwenga
na nyuwe ni mnyenyu.”

Wantu wa Samaliya walemela kumhokela Yesu

51 Chipindi chikasogela umo Yesu
naguhigwe kwigalwa kwembingu,
kaviwona akonge ntambo kubula
Yelusalemu. 52 Kasigila wantu
wamlongweile, waitile kwe kaya
ya Samaliya kumdamanyiza chila
chintu kwa chausa chakwe. 53 Mna
wantu wo mzi udya hawamhokele,
kwaviya ni pwilili kugamba emwe
ntambo kwita Yelusalemu. 54 Umo
wanampina Yohana na Yakobo weze
wawone vino, wagamba, “Zumbe
waunga chisigile moto kulaila
kwembingu uwabalange?”*
55 Mna Yesu niyo awahitukila na
kuwakwahila. 56 Wakaheza waita
kwe mzi mtuhu.

Wakunga watende wakumtimila Yesu
Matayo 8:19-22

57 Umo wakajenda mwe isila,
mntu yumwenga amgamba Yesu,
“Nahutimile hohose ukunga wite.”
58 Yesu amgamba, “Mauzi yana
mabome, wadege nawo wana
masasa, mna Mwana ywa Mntu
hana hantu hekugona.”

* **9:54** Mawandiko matuhu wajeleka saviya adamanyaga Eliya.

59 Amgamba mntu mtuhu, “Nitimila.”
Mna yudya mntu agamba “Zumbe, ndakunileka nuye hamhambe tate.”
60 Yesu ahitula, “Waleke wabanike wahambe wabanike wawo. Wite ukalonge Useuta wa Chohile.”
61 Mtuhu naho agamba, “Zumbe, nahutimile, mna ndakunileka nite halage kukaya kwangu.”
62 Yesu amgamba, “Yoyose akukonga kutoza jembe niyo ajendeleza kusinya kunyuma hakuwagila ko Useuta wa Chohile.”

10

Yesu awasagula milongo mfungate na waidi

1 Eze yajike ayo, Zumbe niyo asagula wantu watuhu milongo mfungate na waidi. Awasigila waididi wamlongwele kujinkila chila mzi na chila hantu endile uyo mwenye nakaunga aite. 2 Awagamba, “Ulozo utendesa, mna wata kuvuna ni wajeche. Mlombezeni Zumbe ywenkonde egale wavuni mwe nkonde yakwe. 3 Hitani! Mkaulise nawasigilani saviya ngoto mgatigati mwe mauzi. 4 Msekwinula hela hegu mkwiji hegu vilatu, naho msekumlamsa mntu yoyose mwe sila. 5 Mkengila mwe nyumba, kongani kugamba, ‘Utondowazi utendeke mwe nyumba ino.’ 6 Uneva akwikala umo ni mntu akunga utondowazi, utondowazi wenyu neikale hamwenga nauyo, hegu bule, ndamsa yenyu yo utondowazi ne iwawiyeni wenye. 7 Ikalani mwe nyumba iyo, mkadya na kunywa vyo vyose wakuwenkani, kwaviya wandima waugwa wenkigwe maliho yawo. Msekujenda jenda kulaila nyumba imwenga kwita ntuhu. 8 Mkengile mwe mzi wowose niyo wantu wawahokeleni, dyani viya wakuwenkani, 9 honyani wanyonje we mo mzi uwo, naho wagambeni wantu wa uko, ‘Useuta wa Chohile wiza haguhi henyu.’ 10 Mna mkengila mwe mzi niyo hamhokelwe, fosani mo lwazo kuno mkagamba, 11 ‘Hata tifili dikulaila mo mzi wenyu dimamatile mwe viga vyetu chadikung'untila mwenyu. Mna mkumbuke kugamba Useuta wa Chohile wiza haguhi henyu!’ 12 Nawagambilani chindedi kugamba mwe dizuwa dyo kukantilwa ni Chohile mzi uwo nawafile mbazi kujinka mzi wa Sodoma!

Mizi heikumzumila
Matayo 11:20-24

13 “Nauluwone weye, Kolazoni! Nauluwone weye mzi wa Betisaida! Uneva mpituko zidamanywe kwenyu zadamanywe uko Tilo na Sidoni, wantu wa uko na weila chikale, wavala suche za majuniya, na kwehaka maivu, kulagisa kugamba waleka masa yawo! 14 Chohile nawafile mbazi Tilo na Sidoni mwe dizuwa dyo kukantilwa kujinka kwenyu. 15 Na kwachausa chako weye Kapelinaumu! Waunga wekweze wenye kwembingu? Naudulwe hasi kwe bome hedina uhelo!”
16 Yesu alonga kwa wanampina wakwe, “Akuwategelezani nyuwe anitegeleza miye, na akuwalemelani nyuwe anilemela miye, na akunilemela miye amlemela yudya anisigile.”

Kuya kwa wadya milongo mfungate na waidi

17 Wadya wantu milongo mfungate na waidi wauya weleleswa vidala. Wagamba, “Zumbe,” “hata mpepo zichiva hadya chize chizikwahile kwe dizina dyako!”
18 Yesu niyo awahitula, “Simuwona Shetani akagwa kulaila kwembingu saviya lumwemwe. 19 Tegelezani! Siwenkani udahi, chani mdahe kujata nyoka na visuse na nguvu zose za kumhuda yudya mwihi, naho hahana chikunga chiwalumize. 20 Hata ivyo msekwelelwa kwaviya mpepo zawevani, mna mwelelwe kwaviya mazina yenyu yawandikwa kwembingu.”

Yesu elelwa
Matayo 11:25-27; 13:16-17

21 Mwe chipindi ichiya Yesu niyo amemezwa chinyemi kwa udahi wa Muye Ukukile, niyo agamba, “Tate, Zumbe dya kwembingu ne isi! Nakuhongeza kwaviya mbuli ufisize kwa wantu wata ubala na umanyi. Kuzivugula kwa wadodo. Heye Tate, zose izo ni kulawana neivyo vikuwagile.

22 “Tate kaninka vintu vyoseni. Hahana akumanya Mwana ukaleka Tate, naho hahana amanyize Tate ukaleka Mwana na yoyose yudya Umwana akunga amlagise kwakwe.”

23 Akaheza Yesu niyo awahitukila wanampina wakatenda wechedu, awagamba, “Watogolwe ni wantu wakuwona mbuli ziya mkuziwona! 24 Nawagambilani kugamba wawoni na maseuta walozize nawakaungisa wayawone yadya mkuyawona nyuwe, mna hawayawone, nakuyeva yadya mkwiva, mna hawayevile.”

Mliganyo wa Mfambazi ywedi

25 Akaheza mhinya yumwenga ywa Sigilizi niyo achimala amuza Yesu kwa kumjeza. Akamuza, “Mhinya,” “naungwa nitende mbwani chani nihokele ujima wa mazuwa yose?”

26 Yesu amhitula, “Iwandikwa mbwani mwe Sigilizi? Wamanya mbwani ukaisoma?”

27 Yudya mntu ahitula, “ ‘Munge Zumbe Chohile ywako kwa moyo wako wose, kwa muye wako wose, hamwenaga na nguvu zako, na kwa fanyanyi zako zose,’ ” naho “ ‘Munge mnyawo saviya ukweunga we mwenye.’ ”

28 Yesu ahitula, “Kuhitula vikungwa,” “damanya ivyo nawe nawikale.”

29 Mna yudya mhinya Sigilizi nakaunga awoneke ywedi, niyo amuza Yesu, “Mnyangu ni yuhi?”

30 Yesu ahitula, “Handaga na mntu yumwenga akulaila ko mzi wa Yelusalemu akasela kwita Yeliko mwesila adugana na wapolaganyi wamhuta, niyo wamwasa ehaguhi na kubanika. 31 Niyo kwalaila mlavyantambiko yumwenga nakajinka mwe sila idya, mna eze amwone yudya mntu, niyo ajinkila mnkanda. 32 Seivyo Mlawi yumwenga naye kabula aho, kajinka nakumsinya yudya mntu, niyo ajinkila mnkanda. 33 Mna Mfambazi yumwenga endile akatamba mwe sila iyo kabula hayudya mntu, naye eze amwone, moyo wakwe wingilwa ni mbazi. 34 Amsogeila, amwitila mavuta na divai mwe zinkwenje zakwe na kumzingiliza katambala, niyo amkweza mnanga mwe mpunda yakwe amwigala mwe nyumba ya kufikila wajeni, na kumuuguza. 35 Zuwa ditimile alavya matundu maidi ya hela nakumwinka yudya msinya idya inyumba. Amgamba yudya msinya inyumba, ‘Msinye,’ umo haogola nanuye ne sila ino, ‘nahulihe chochose ukunga ujeseze mo kumsinya,’ ”

36 Yesu niyo amuza yudya mhinya Sigilizi, “Mwezifanyanyanyi zako, niyuhi mwa wano watatu amwonele mbazi yudya mntu atoigwe na wapolaganyi?”

37 Yudya mhinya sigilizi amhitula, “Ni yudya afile mbazi.”

Yesu ahitula, “Jenda, naho, na ukadamanye saivyo.”

Yesu awatalamkila Masa na Maliyamu

38 Umo Yesu na wanampina wakwe we mwe ntambo, kengila mwe mzi umwenga kudya na kuna mvyele yumwenga akwitagwa Matha kamhokela mwe nyumba yakwe. 39 Masa na ana lumbudye akwitagwa Maliyamu ekale hasi mwe viga vya Zumbe na kwetegeleza mahinyo yakwe. 40 Matha endaga na ndima zilozize mnyumba, ivyo kambasa Yesu

na kumgamba, “Zumbe, hukuviwona vino lumbu dyangu anasize nisankane ichedu? Mgambe eze anambize!”
41 Zumbe amhitula, “Matha, Matha! Wangadika na kwevinya mwe mbuli zilozize, 42 mna kuna chintu chimwenga du chikungwa. Maliyamu kasagula chintu chikungiswa, na chiya hahana mntu namhoke.”

11

Mahinyo ya Yesu mwe Kumlombeza Chohile
Matayo 6:9-13; 7:7-11

1 Zuwa dimwenga Yesu nakalombeza hantu hamwenga. Eze abinde, yumwenga mwe wanampina wakwe amgamba, “Zumbe, chihinye kumlombeza Chohile, saviya Yohana awahinyaga wanampina wakwe.”
2 Yesu awagamba, “Mkalombeza, gambani vino,
‘Tate,
Zina dyako ditunywe,
Useuta wako wize.
3 Chinke nkande yetu ya chila zuwa.
4 Chilekeile masa yetu,
kwaviya suwe chawalekeila wadya wachidamanyize vihihe.
Naho usekuchijela mwe majezo.’ ”
5 Niyo Yesu awagamba wanampina wakwe, “Fanyanyani yumwenga mgati mwenu aite kukaya kwa mbuyaye chilogati nakugamba, ‘Mbuyangu, nikopesha migate mitatu. 6 Kwaviya sizilwa ni mbuyangu emwentambo mna sina nkande yoyose ya kumwinka!’ 7 Fanyanya mbuyayo akuhitula kulaila kunyumba, ‘Use kunilonda ulosi! Lwivi luvugalwa kale, miye hamwenga na wanangu chimwe zisazi. Sikudaha kwinuka hwinke chochose.’ 8 Ni vyedi, chikutimila ni chihi? Nawagambilani kugamba hata hegu henuke nakukwinka umgate kwaviya wi mbuyaye, mna nenuke na kukwinka vyoseni ukunga kwaviya huna soni kujendeleza kulombeza.
9 “Na ivyo nalonga kwenyu, lombeza, nauhokele, londa, namwinkwe, towani hodi, na uvugwilwe ulwivi. 10 Kwaviya woseni wakulombeza nawahokele, wadya wakulonda nawenkwe, lwivi nalwo naluvugulwe kwa yoyose akutowa hodi. 11 Mwana anamlombeza tatiyakwe samaki, togola namwinke nyoka siyo samaki? 12 Hegu wamwinka chisuse uneva kalombeza tagi? 13 Wihi wenyu mnanawo, mvimanya kuwenka wana wenyu vintu vyedi. Haluse chihimo chani Tati yenyu ywa kwembingu na wenke Muye Ukukile kwa wadya wakumlombeza!”

Yesu na Baizebuli
Matayo 12:22-30; Mako 3:20-27

14 Yesu nakagulusa mpepo heikulonga, mpepo ize ite, yudya mntu niyo akonga kulonga. Idifyo dyehelwa, 15 mna wantu wamwenga wagamba, “Ni Belizebuli, mkulu ywa mpepo, amwinkile udahi wa kuzigulusa.”
16 Watuhu nawakaunga wamhime Yesu, ivyo wamlombeza awadamanyize vilagiso kulagisa kugamba udahi wakwe ulaila kwembingu kwa Chohile. 17 Mna Yesu nakamanya viya nawakafanyanya, ivyo awagamba, “Wantu wa useuta wowose wakalemana wowo wenye useuta uwo naugwe. Naho wantu wa lukolo lumwenga wakalema wowo wenye, lukolo ulo lwagwa. 18 Ivyo uneva useuta wa Shetani wepanga wenye mwe mafyo yakutowana, nawikale vivihi? Mwagamba Nagulusa mpepo kwaviya Belizebuli aninka udahi wa kudamanya ivyo. 19 Uneva nagulusa mpepo kwa udahi wa Belizebuli, ivyo wantu we difyo dyenyu wazigulusa kwa udahi wayuhi? Wantu awo nawawone kwa sila ya ntendwa zawo kugamba nyuwe mkantilwa! 20 Sivyo, nagulusa mpepo kwa udahi wa Chohile, vino vyalagisa kugamba Useuta wa Chohile wiza kale kwenyu.

21 “Mntu mta nguvu, akadima
ikaya yakwe kwa viziha, ugoli
wakwe wose wikala mpeho. 22 Mna
mta nguvu kumjinka aneza nakum-
towa, ataha viziha vyakwe na
ananavyo nakuvilavya viya abaile.
23 “Yoyose hehamwenga namiye
ahigana namiye, yoyose hekunam-
biza kuchisanya amwaganisa.

Kuya kwa Mpepo
Matayo 12:43-45

24 “Mpepo nchafu ikamlawa mntu,
yatamba mwe si nkavu ikalonda
hantu hakuhumula. Uneva in-
alonda haiwone, yelongela, ‘Nanuye
kwe nyumba yangu.’ 25 Ivyo yauya
nakubwila inyumba ihagilwa na
kuhambwa. 26 Akaheza yaha-
lawa yakuguha mpepo ntuhu zihise
mfungate kujinka yoyo yenye, niyo
zeza nakwikala aho. Vyoseni vika-
heza, yudya mntu nalumiswe ku-
jinka ivyo neli aho nkongo.”

Chinyemi cha chindedi

27 Yesu eze alonge vino, mvyele
yumwenga alaila kulonga mwe diya
idifyo nakumgamba, “Chinyemi
chivivihi cha mvyele akweleke
nakonkeza!”
28 Mna Yesu ahitula, “Iviya,
chinyemi chivivihi kwa wadya wak-
wiva mbuli ya Chohile nakuitimila!”

Kunga mpituko
Matayo 12:38-42

29 Umo wantu wamemile
wamzunguluke Yesu, kajendeleza
kulonga, “Wantu wa dyelo wana
wihi wi vivihi! Waunga vilagiso,
hawenkigwe yoyose mna mpituko
ya Yona. 30 Mwe ivyo kugamba mu-
woni Yona nani chilagiso kwa wantu
wa Ninawi, ivyo Mwana ywa Mntu
natende chilagiso kwa wantu wa
dyelo. 31 Mwe dizuwa dyo kukantila
Seuta ywa chivyele ywa Sheba
nachimale nakuwalaha wantu wa
dyelo, kwaviya atambaga kulaila
kwe isi yakwe kwita kwetegeleza
milosi ya chimanyi ya Seuta Sule-
mani, naho nawagambilani hano
hana mkulu kumjinka Solomoni.
32 Mwe dizuwa dyo kukantilwa
wantu wa Ninawi nawachimale
hamwenga na wantu wa dyelo
na kuwalahani, kwaviya weilaga
masa yawo weze wamwive Yona
akalonga, naho nawagambilani
chindedi hano hana yudya mkulu
kumjinka Yona!

Ulangazi wa mwili
Matayo 5:15; 6:22-23

33 “Hahana akuwasha taa niyo
aifisa he ntangulu hegu kuika hasi
hedivungu, Mawandiko matuhu
hayana hegu kuika hasi hedivungu.
Mna aika he chiya cha kwikiya
taa, chani wantu wawone ulangazi
umo wakengila. 34 Meso yako
yekala saviya taa kwachausa cho
mwili. Uneva meso yako ni
yedi, umwili mjima niwedi, mna
hegu meso yako sayo yedi, umwili
wako mjima nautende nachiza.
35 Haluse, kaulisa kugamba ulangazi
wi mwako unase kutenda chiza.
36 Ivyo uneva umwili wako mjima
niwedi, naung'aile mazuwa yoseni,
saviya taa ikulangaza na ulangazi
wakwe.”

Yesu Akantila Mafalisayo na Wahinya Sigilizi
Matayo 23:1-36; Mako 12:38-40

37 Yesu eze akomeleze kulonga,
Falisayo yumwenga amgonekaga
akadye hamwenga naye, ivyo
kengila nakwikala hasi kudya.
38 Falisayo uyo nakehelwa eze
awone kugamba Yesu hahakile hen-
ati kudya. 39 Ivyo Zumbe amgamba,
“Kaula, nyuwe Mafalisayo mwelen-
gusa kuse mwe vyampa na sahani,
mna mndani mwenyu mmema wihi
na finju. 40 Wahezi nyuwe! Suyo
Chohile adamanye kuse naho nuyo
adamanye mndani? 41 Mna lavyani
viya vimwevyampa vyenyu na
sahani kwa wachiwa, chila chintu
nachitende chilenguka kwachausa
chenyu.
42 “Namluwone nyuwe Mafal-
isayo! Mwamlaviza Chohile fungu
dya mlongo dya wabwanga vintu

saviya nkande na chila mboga zesimile, mna mwabela wedi wa Chohile. Mbuli saizo nizo nendile mkaungwa mzitozese mkaleka kujala ntuhu.

43 “Namluwone nyuwe Mafalisayo! Mwaunga vigoda vikigwe koso mwe nyumba zo kuvikila nakulamswa kwa ntunyo mwa magwilo. 44 Namluwone! Mwi saviya mbila hezikuwoneka na zikujendelwa ni wantu hewekuvimanya.”

45 Yumwenga mgati mwa wahinya Sigilizi amgamba, “Mhinyi, kwa kulonga ivyo, wachihuluta suwe naswi!”

46 Yesu ahitula, “Naho namluwone nyuwe wahinya Sigilizi! Mwaika mizigo mwe migongo ya wantu heikwinulika, mna nyuwe wenye hamchuluse kadole kuwambiza kwinula imizigo iyo. 47 Namluwone! Mwadamanyiza wawoni mbila zedi wadya wawoni wakomigwe ni wadalahala wenyu. 48 Nyuwe wenye mwaukula kugamba, kuzumila wababa zenyu, kwaviya wowo wawakomaga wadya wawoni, niyo mwazenga izimbila zawo. 49 Kwachausa chino Umanyi wa Chohile wagamba, ‘Nanisigile kwenyu wawoni na wasigilwa, nawakome wamwenga mgati mwenyu nawawasulumize watuhu.’ 50 Ivyo wantu wa chipindi chino nawakantilwe kwa ukomi wa wawoni woseni wakomagwa kukongela uumbi we isi, 51 Kukongela ukomi wa Habili kubula ukomi wa Zakaliya, akomigwe hagati he Nyumba ya Chohile mwe nchanja yo kulaviza ntambiko na Hantu Hakukile. Chindedi nawagambilani, wantu wa chipindi chino nawakantilwe kwachausa cha woseni!

52 “Namluwone wahinya Sigilizi! Mtoza dikomwelo dikuvugula ulwivi lwe nyumba yo umanyi, nyuwe wenye hamwingile mndani, naho mwahiga wadya wakujeza kwingila mndani!”

53 Umo Yesu akahasa hadya hantu, wahinya Sigilizi na Mafalisayo wakonga kumvinya kwa usungu nakumuza mbuli zilozize, 54 wakajeza kumtegela wamgwile akalonga chintu chihiye.

12

Mwiko kwa wasongaganyi
Matayo 10:26-27

1 Umo milongo mlongo ya wantu wamemile hamwenga kubula wajatana, Yesu niyo akonga kulonga na wanampina wakwe, “Msinyise mahinyo ya Mafalisayo kugamba ni wasongaganyi.” 2 Hahana chintu chochose chifisigwe nachiswese kubunkulwa, naho hahana chinyele nachiswese kumanywa. 3 Kwaivyo, chila mchilongile mwe chiza nachivike nomsi, naho mbuli zozose na mtakalisane mwi wenye mwe chumba nazimpwinkulwe namlonge kulaila kwedigulu.

Wakogohigwa
Matayo 10:28-31

4 “Nawagambilani, wambuya zangu, msekuwogoha wadya wakudaha kukoma umwili mna hawakudaha kudamanya chochose chihise.” 5 Naniwalagiseni yudya mkungwa mumogohe, mwogoheni Chohile, yudya, akaheza kukoma, nuyo mta udahi wa kumdula mntu kwe bome hedina uhelo. Chindedi nawagambilani, nuyo mkungwa mumogohe!

6 “Togolani! Wadege washano hawakutagwa kwa matundu maidi? Naho hahana yumwenga akujalwa ni Chohile.” 7 Mna hata fili zimwe mitwi yenyu ziwazwa. Elo msekogoha, nyuwe mna yombe kujinka wadege walozize!

Kumhitukila Chohile na kumlemela Yesu.
Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

8 “Nawagambilani kugamba kwa wadya wakulonga mwa wantu kugamba we kwangu, Mwana ywa Mntu nawadamanyize ivyo mwa meso ya wandima wa kwembingu wa Chohile. 9 Mna wadya

wakunilemela mwa wantu, Mwana ywa Mntu nawalemele mwa meso ya wandima wa kwembingu wa Chohile.”

10 “Mntu yoyose akusimwila vihiye mwa Mwana ywa Mntu adaha kulekeilwa, mna chila mntu akuhuluta Muye Ukukile halekeilwe.”

11 “Umo wakawegala mkalahwe mwe nyumba zo kuvikila hegu mwa meso ya wakulu we vilongozi, msekwogoha chiya mkunga mhitule hegu mkunga mlonge. 12 Kwaviya Muye Ukukile nawahinye aho chiya mkunga mlonge.”

Mliganyo wa mgoli mhezi

13 Mntu mwe difyo amgamba Yesu, “Mhinya, mgambile mlukolo ywangu chipangane ulisi chasizwe ni tatiyetu.”

14 Yesu amhitula, “Mbuyangu, niyani aninkile kulamula hegu kwinkiza ugoli mgati mwenyu nyuwe waidi?” 15 Naho ajendeleza kuwagambila wose, “Mkaulise naho mwesinye wenye mwe chila tama ya ugoli, kwaviya wikazi wa chindedi wa mntu haukulawana na vintu ananavyo, hata akatenda na ugoli wi vivihi.”

16 Niyo Yesu awagambila mliganyo uno, “Hendaga na mntu yumwenga mgoli endaga na mgunda una ulozo utendese. 17 Akonga kwefanyanya mwenye, ‘Sina hohose hakwika ulozo wangu wose. Nitende mbwani?’ 18 Egamba mwenye, ‘vino nivyo nanidamanye,’ ‘Nanitule magulu yangu niyo nazenga matuhu makulu yatendese, umo nanike nkande yangu na vintu vituhu vyose. 19 Niyo elongela mwenye, Mntu atendile mbafu! Una chila vintu vyedi vyose ukunga kwa mihilimo ilozize. Ikala wikazi wedi, dya, nywa, naho ubwede mwenye!’ 20 Mna Chohile niyo amgamba, ‘Mhezi weye! Dyelo dino nechilo walavya ujima wako, haluse ni yuhi akunga aguhe vintu vino vyoseni weikiye?’ ”

21 Yesu niyo akomeleza kugamba, “Vino nivyo vili kwa wose wakweikiya ugoli utendese mna sawo wagoli mwa meso ya Chohile.”

Mzumile Chohile
Matayo 6:25-34

22 Akaheza Yesu awagamba wanampina wakwe, “Nivyo vilekile huwagambani msekwehelwa mwe nkande mkunga iwenkeni ujima hegu mwe suche mkunga kwachausa che mili yenyu. 23 Ujima ni wedi kujinka nkande, na mwili nawo waungiswa kujinka suche. 24 Kaulani wadege hawakuhanda hegu hawakuvuna, hawana magulu hegu vihenge, Chohile awalisa! Nyuwe mwawagila vidala kujinka wadege! 25 Niyuhi mgati mwenyu akudaha kweongezeza hata zuwa dimwenga kujinka chipindi cho wikazi wakwe? 26 Uneva hamkudaha kudamanya chintu chidodo enga chino, ni mbwani una nkama na vintu vituhu? 27 Kaula maluwa ya kumbago ivyo yakusuka, hayakudamanya ndima hegu kwesumila suche. Mna nawagambilani kugamba hata Zumbe Sulemani na ugoli wakwe woseni hendaga na suche ntana saviya yano maluwa. 28 Ni Chohile akuvisa mani ya kumbago mani yakutenda hano dyelo nakwaga luvi, yakokwa mwe moto. Hatendese na ukanuni wakuwavisa? Ujeche wani wa uzumizi mnanawo!

29 “Elo msekwehanganya, chila nkanana mfanyanye chiya namdye na kunywa. 30 Kwaviya wantu sawo Wayahudi mno mwe isi nawo wakulonda vintu vyoseni ivyo. Tati yenyu kavimanya kugamba mwavyunga vintu ivyo.” 31 Mna, mwevinye no Useuta wakwe, naye nawenkeni vino vintu.

Ugoli wi kwembingu
Matayo 6:19-21

32 “Msekogoha, nyuwe bunga dodo, kwaviya Tati yenyu kelelwa kuwenka Useuta.” 33 Tagani vintu vyenyu vyose na muwenke

wachiwa izihela. Kweikiyeni hela hezikusakala, naho mweikiye ugoli wenyu kwembingu, kudya hekudaha kuhunguka, kwaviya hakuna mbavi akudaha kuubwila, na matele hayakudaha kuubalanga. 34 Kwaviya myoyo yenyu chila nkanana naitende kudya ugoli wenyu wili.

Wandima wakanuni

35 “Mwikale enga wandima wakumgoja mkulu ywawo kwa ntendwa hamwenga na taa zenyu zikaka, 36 mtende saviya wandima wakumgoja mkulu ywawo auye kulaila kwembwedo wa nyinka. Umo akeza nakugong'onda ulwivi, nawamvugwile aho.” 37 Chinyemi chivivihi kwa wadya wandima wakunga wabwilwe ni mkulu ywawo wakacheleza chipindi akuwiya! Nawagambilani chindedi, nahambule suche yakwe, awaunge wekale hasi wadye nkande, na kuwasankanila. 38 Nawatende na chinyemi wandima wadya nawabwile wakacheleza kubula nechilogati hegu nyumani mwe saa idya! 39 Naho mvimanya kugamba hegu mta nyumba anamanya muda akwizila mbavi, hamlekele avune nakwingila mnyumba.

40 “Nyuwe, nanywi, mwaungwa mwemalanye, kwaviya Mwana ywa Mntu neze mwe chipindi hemwikuifanyanya.”

Mndima mchindedi na suyo mchindedi
Matayo 24:45-51

41 Petulo agamba, “Zumbe, mliganyo uno ni wetu suwe, hegu ni kwa chila yumwenga?”

42 Zumbe ahitula, “Ni yuhi, naho, mzumizi na mmanyi na msankani? Ni yudya aikigwe ni mkulu ywakwe achimaile weyawe, na kumlagiza awenke nkande mwe chipindi chikigwe.” 43 Mndima uyo natende na chinyemi chivivihi hegu zumbe dyakwe anambwila akadamanya vino umo akauya kukaya! 44 Chindedi, nawagambilani, mkulu namtende mndima uyo achimaile vintu vyakwe vyose. 45 Mna hegu mndima uyo akelongela mo moyo kugamba mkulu ywakwe akawa kuya niyo akonga kuwatowa wandima watuhu, wagosi na wavyele, na kudya na kunywa nakukolwa, 46 ivyo mkulu ywo mndima uyo neze mwe zuwa hemanyize na saa heimanyize. Naho namtowe enga wantu sawo wazumizi.

47 “Mndima akumanya chiya mkulu ywakwe akunga adamanyizwe, mna hakwemalanya kuchidamanya, na asulumizwe kwa kutoigiswa. 48 Mna yudya mndima hemanyize mbuli hekunga mkulu ywakwe, na akudamanya mbuli zikuwagila nkanto, natoigwe nkome njeche. Kwaviya chila mntu enkigwe vilozise, naho enkigwe ukulu utendese nauzwe vitendese.”

Yesu nkongelo ya kwenegana
Matayo 10:34-36

49 “Siza kuchulika moto isi, nasivyungisa vyatendile uchuikwa kale! 50 Nina ubatizo wa kuhokela, nkunto yani ninanayo kubula uchinte! 51 Mwafanyanya kugamba nasiza kwigala utondowazi mwe si? Sivyo ivyo, siyo utondowazi, mna mwenegano. 52 Kukongela haluse wantu washano wa lukolo lumwenga nawenegane, watatu nawahigane na waidi na wahigane na watatu. 53 Watate nawahigane na wanawawo, wana nawo na watati zawo, wavyele nawahigane na wanachiche wawo, na wanachiche mwe mamizawo, wakwe wa chivyele nawahigane na wakaza wana wawo, wakaza wana nawo mwe wakwe zawo wa chivyele.”

Kukombaganya chipindi
Matayo 16:2-3

54 Yesu alonga naho kwa wantu, “Umo mkawona ingu kulaila ntendele za mwingilo wa zuwa, aho mwalonga kugamba fula yaunga inye naho yavitenda. 55 Naho umo

mkeva mpeho ikavumila, mwalonga kugamba kwatenda na chivuguto naho chalaila. 56 Nyuwe wasongaganyi! Mmanya kubunkula ivyo isi ili no ulanga, nimbwani hamkudaha kubunkula chipindi cha haluse?

Mwivane na mlemanyi ywako
Matayo 5:25-26

57 “Nimbwani nyuwe wenye hamkwelamwila wedi? 58 Uneva ukaita kwe chitala na mlahi ywako, mwivane mwe isila hemnati kubula kwechitala. Hegu sivyo nakwigale kwe chitala mkanti, akunga awenke wankondo, naho namjelwe mndani. 59 Uko nawikale, nawagambilani, mkabula kuliha hela ya udumo kwa maliho yenyu ya malaho.”

13

Lekani Masa yenyu na Mbanike

1 Chipindi icho wantu wamwenga nawehadya wamgambilaga Yesu mbuli za Wagalilaya wakomagwa ni Pilato umo nawakachinja wanyama chani walavye ntambiko zawo kwa Chohile. 2 Yesu niyo awagamba, “Mwafanyanya kugamba Wagalilaya awo wendaga na masa yatendese kujinka watuhu, hambwe kwaviya wasulumizwa saivyo? 3 Ichindedi sivyo ivyo! Naho nawagambilani kugamba hegu hamnaeile masa yenyu, nyoseni nambanike saviya wabanike. 4 Hegu mwafanyanya kugamba wadya wantu mlongo na mnane wagwelagwa nu mnala kudya ko mzi wa Silowamu niyo wabanika wana masa kujinka wekazi wose nawakekala Yelusalemu? 5 Ichindedi sivyo ivyo! Naho nawagambilani kugamba hamneile masa yenyu, nyose nambanike saviya wabanike.”

Mliganyo wa mtini hewina hokweleka

6 Yesu niyo awasimwila mliganyo uno, “Hendaga na mntu yumwenga mta mti wa mtini mwe nkonde yakwe. Mntu uyo aitaga chani akazungule tini mo mtini uwo, mna niyo aubwila mti uwo haweleke hata ntunda dimwenga. 7 Niyo amgamba yudya msinya inkonde, ‘Kaula! Ni mihilimo mitatu neza hano kuzungula tini mo mtini uno, mna silondole chochose. Ukante! Nimbwani ukujendeleza kujeseza isanga vya bule?’ 8 Mna yudya msinyi wo mgunda ahitula, ‘Zumbe, ndakuuleka, ujinke mhilimo umwenga, naniuhaile nakuujeila mboleya. 9 Hegu uneva uneleka mhilimo ukutimila, navitende vyedi vidala, hegu sivyo ivyo, wadaha kuukanta.’ ”

Mvyele mta mpepo ahonywa mwe Zuwa dya kuhumula

10 Zuwa dimwenga dya kuhumula Yesu na kahinya mwe nyumba yo kuvikila. 11 Mvyele yumwenga endaga mnyonje, engilagwa ni mpepo zihiye kwa chipindi cha mihilimo mlongo na mnane, mgongo wakwe wendaga uhinda hakudaha kuchuluka. 12 Yesu eze amwone niyo amwitanga, “Mnala, kuhonywa unyonje wako!” 13 Amwikiya mikono yakwe, ahadya echulusa mwenye na kumtunya Chohile.

14 Mkulu ywe nyumba yo kuvikila kehiwa kwaviya Yesu kahonya mwe Zuwa dya kuhumula, ivyo alonga kwa wantu, “Kuna mazuwa mtandatu yakudamanya ndima, ivyo wize mwe mazuwa ayo chani uhonywe, siyo mwe Zuwa dya kuhumula!”

15 Zumbe amhitula, “Nyuwe wasongaganyi! Chila yumwenga ywenyu mwe Zuwa dya kuhumula hakukomweila njeku yakwe au mpunda kulaila mwe didewa na kuigala ko kuinywesa mazi? 16 Haluse mwelekwa yuno ywa Bulahimu nuyo avugailagwa ni Shetani kwa mihilimo mlongo na mine, hakungigwa alekeilwe chifungo chakwe mwe Zuwa dya kuhumula?” 17 Hitulo dyakwe ditenda wahigani wakwe wahuze, mna wantu watuhu

niyo welelwa mwe mbuli zose zikwehela adamanye.

Mliganyo wa Mbeyu ya Haladali
Matayo 13:31-32; Mako 4:30-32

18 Yesu kauza, “Useuta wa Chohile wi savihi? Nadaha kuuliganya na mbwani? 19 Wikala savino. Mntu aguha mbeyu nddo ikwitangwa haladali nakuihanda mwe nkonde yakwe. Yakula na kutenda mti, na wadege wo ulanga wazenga masasa mwa matambi yakwe.”

Mliganyo wa Hamila
Matayo 13:33

20 Yesu kauza naho, “Useuta wa Chohile naniuliganye na mbwani? 21 Wekala savino. Mvyele aguha hamila njeche na kuihanganya na madebe maidi na nusu ukajika unga wose niyo wagwaduka.”

Lwivi lufinyu
Matayo 7:13-14, 21-23

22 Yesu niyo ajendeleza na ntambo yakwe kwita Yelusalemu, kajinkila kwe mizi na kaya, akahinya wantu Mbuli Yedi. 23 Yumwenga kamwuza, “Zumbe, nawahonywe wantu wajeche du?”

Yesu kawahitula, 24 “Damanyani viya mkudaha kwingila mwe lwivi lufinyu, kwaviya wantu walozize nawajeze kwingila mna hawadahe. 25 Mkulu ywa nyumba nenuke nakuvugala ulwivi, niyo umo mkachimala kuse nakukonga kulonga mo ulwivi nakugamba, ‘Zumbe chivugwile ulwivi!’ Nawahituleni, ‘Sivimanyize mwalawahi!’ 26 Niyo mwahitula, ‘Chidya na kunywa hamwenga na nyuwe kuhinya mo mzi wetu!’ 27 Mna nagambe naho, ‘Simanyize uko mkulaila. Halaweni hangu, nyuwe wose mkudamanya yehiye!’ 28 Namwile vivihi nakusigina meno yenyu umo mkamwona Bulahimu, Isaka na Yakobo na wawoni woseni mo Useuta wa Chohile, umo nyuwe mduligwe kuse! 29 Wantu na weze kulaila ulailo wa zuwa na uswelo wa zuwa, na kulaila kwa mwenye mzi na chibula, nakwikala he ngasu mo Useuta wa Chohile. 30 Niyo wadya we waudumo haluse nawatende wankongo, na wadya wankongo haluse nawatende wa udumo.”

Yesu ayunga Yelusalemu
Matayo 23:37-39

31 Mwe chipindi icho Mafalisayo wamwenga weza kwa Yesu na kumgamba, “Waungwa uhalawe hano wite hantu hatuhu, kwaviya Helode aunga akukome.”

32 Yesu awahitula, “Hitani mkadigambe diya uzi, ‘Nagulusa mpepo nakuhonya dyelo na luvi, mwe dizuwa dya katatu nanibindilize ndima yangu.’ 33 Havinati naungwa nitende mwe sila dyelo, luvi, nachisindo siyo vyedi kwa muwoni kukomwa hatuhu mna Yelusalemu.

34 “Yelusalemu, Yelusalemu! Weye ukuwakoma wawoni na wasigilwe ni Chohile kwenyu kwa kuwaduila mayuwe! Nkanana zilozize nasunga niwachisanye wekazi wako saviya nguku akufugasila wanawe hasi mwa mawawa yakwe, mna nyuwe hamnungile! 35 Na kwaivyo Nyumba yenyu nkulu ya kuvikila nailekwe. Nawagambilani kugamba hamniwone naho kubula umo namgambe, ‘Kajimbikwa uyo akwiza kwa zina dya Zumbe.’ ”

14

Yesu Ahonya Mntu Mnyonje

1 Zuwa dimwenga dya kuhumula Yesu nakaita kudya nkande mwe nyumba ya chilongozi yumwenga ywa Mafalisayo, wantu nawo nawakamsinya Yesu kwa hajihi. 2 Mntu yumwenga mta viga na mikono ivimbile kamwizila Yesu, 3 Yesu naye awauza wahinya Sigilizi na Mafalisayo, “Sigilizi yaunga kuhonya mwe Zuwa dya kuhumula hegu bule?”

4 Mna wowo niyo wanyamala. Yesu niyo amtoza uyo umnyonje na kumhonya, amleka aite zakwe. 5 Niyo awagamba, “Uneva yoyose

yumwenga ywenyu mta mwana hegu njeku igwele mwe bome mwe Zuwa dya kuhumula, hamvilavye aho mwe Zuwa dya kuhumula?”
6 Mna hawadahile kumhitula mwe vino.

Untu na Wikazi wedi

7 Yesu nakabunkula viya wajeni wamwenga nawakasagula hantu hedi, ivyo kawagambila woseni umliganyo uno. 8 “Umo yumwenga anakugoneke kwe nyinka, usekwikala hantu hedi. Vyadahika kagonekwa yumwenga wa awagile kujinka weye, 9 mkaya wako, awagoneke woseni waidi, neze nakulonga kwenyu, ‘Mlekeni ekale hano.’ Niyo nawingile soni nakwikala hantu hasi. 10 Mna, ukagonekwa, jenda ukekale hantu hasi, chani mkaya ywako akeza kulonga kwako, ‘Mbuyangu, so hantu hedi,’ Ino naikwinke ntunyo mwa wajeni woseni. 11 Kwa wadya woseni wakwetenda wakulu nawaselezwe, na wadya wakweseleza nawatendwe wakulu.”
12 Niyo Yesu amgamba mkaya ywakwe, “Ukalavya nkande ya msi hegu ya chisingi, usekugoneka mbuyazo hegu walukolo wako wakwelekwa hegu wehaguhi wagoli kwaviya nawakugoneke, usekunga kulihwa kwa chiya udamanye. 13 Ukadamanya ngasu, wagoneke wachiwa, vilema na waholomale na mantuntu, 14 naujimbikwe, kwaviya hawadahe kukuliha. Chohile nawalihe mwe zuwa dya uyuso kwa wantu wedi.”

Mliganyo wa Ngasu Nkulu
Matayo 22:1-10

15 Yumwenga mwa wadya wekale mwe meza eze eve vino, amgamba Yesu, “Chinyemi chivivihi kwa wekale he ngasu mo Useuta wa Chohile!”
16 Yesu amgamba, “Kwendaga na mntu yumwenga nana ngasu nkulu niyo agonekaga wantu walozize. 17 Chipindi che ngasu chizechibule, kasigila wandima wakwe kugambila wajeni wakwe, ‘Soni, chila chintu chajika!’ 18 Mna woseni wakonga kulavya uzulu yumwenga kutimila mtuhu. Wankongo kamgamba uyo mndima, ‘Sigula mgunda naungwa nite haukaule, hake netegeleza.’ 19 Mtuhu agamba, ‘Sigula jozi shano za njeku ivyo nimwesila kwita hazijeze, hake netegeleza.’ 20 Mtuhu agamba, ‘Nivyo silawa mwe kusola, kwa ivyo sikudaha kwiza.’
21 “Yudya mndima niyo auya nakumgambila zumbe dyakwe yoseni yano. Zumbe kehiwa nakumgamba mndima ywakwe, ‘Guluka wite kwe zisila nkulu na ndodo zo umzi, walete wachiwa na vilema na mantuntu na waholomale.’ 22 Aho mndima agamba, ‘Zumbe, viya ungile vidamanyika kale, mna hechei na hantu ha kwikala.’ 23 Ivyo zumbe amgamba mndima, ‘Jenda wite kwe zisila nkulu na ndodo ze isi uwalete wantu, chani nyumba yangu imeme. 24 Nawagambilani kugamba hamna hata yumwenga mwe wadya wagonekwe nalume nkande yangu ya chisingi!’ ”

Maliho ya kutenda Mwanampina
Matayo 10:37-38

25 Aho mafyo makulu ya wantu nayakatimilizana na Yesu, kahituka nakuwagamba, 26 “Wadya wakwiza kwangu hawakudaha kutenda wanampina wangu hegu wakanungisa miye kujinka tati zawo na mami zawo, mvyele na wanawe, walukolo wawo na walumbu zawo, na kujinka ujima wawo wenye. 27 Wadya hewekwinula misalaba yawo wenye na kunitimila hawakudaha kutenda wanampina wangu.
28 “Uneva yumwenga ywenyu afanyanya kuzenga mnala, wakonga kwikala hasi nakukaula kugamba wonga uzengwe kwa yombe dyani, kukaula hegu una hela ya kuchinta kubindiliza indima iyo. 29 Huna vitendile ivyo, haudahe kukomeleza umnala uwo ukaheza kuzenga msingi, woseni wakuwona chilaile nawakuseke. 30 Nawagambe, ‘Yuno

mntu kakonga kuzenga mna hakudaha kubindiliza indima!'
31 "Uneva Seuta yumwenga anafosa na wantu mlongo magana mlongo kutowana na seuta mtuhu akwiza na wantu milongo midi magana mlongo, nandekwikala hasi nakukaula hegu ana udahi wa kudaha kuhigana na zumbe mtuhu uyo. 32 Hegu hakudaha, nasigile wantu kudugana na zumbe uyo, kulombeza utondowazi umo yeye achei hale. 33 Mwe ivyo," Yesu akomeleza, "Hahana yumwenga mwenyu akudaha kutenda mwanampina ywangu uneva hana lekile chila chintu ananacho.

Munyu Ubanike
Matayo 5:13; Mako 9:50

34 "Munyu ni wedi, mna hegu unaza umunyu wakwe, hakuna sila yakuvuza umunyu wakwe naho. 35 Suwo wedi kwa ulongo hegu zala, wadulwa. Tegelezani, hegu mna magutwi!"

15

Ngoto yagile
Matayo 18:12-14

1 Zuwa dimwenga umo wachisanya kodi na wata masa watuhu weza kumwetegeleza Yesu, 2 Mafalisayo na wahinya Sigilizi wakonga kung'ung'uzika, "Yuno mntu ahokela wata masa naho adya hamwenga nawo!" 3 Ivyo Yesu awagambila mliganyo uno.
4 "Fanyanya yumwenga mwenyu ana ngoto gana niyo imwenga mwe izo yaga natende mbwani? Wasa ntuhu mlongo chenda na chenda zikadya nakwita ukalonde iyo imwenga yagile kubula aho nailondole. 5 Unailondola, watenda na chinyemi nakwihagata mayega yako, 6 nakuivuza kukaya. Niyo wetanga wambwiyazo na wajihi wako hamwenga na kuwagamba, 'Nina chinyemi vidala silondola ngoto yangu yagaga. Nachivineni!' 7 Mwe ivyo, nawagambilani, nakutende na chinyemi vidala kwembingu mwe mta masa yumwenga akweila masa kujinka wantu milongo chenda na chenda wakuwoneka wedi kulongozi kwa Chohile.

Tundu dyagile

8 "Hegu fanyanya mvyele mta matundu mlongo ya hela aza dimwenga mwe ayo natende mbwani? Awasha taa, ahagila nyumba yakwe, nakusinyisa chila hantu kubula aho nadilondole. 9 Anadilondola, etanga wambuya zakwe na wajihi wakwe hamwenga, nakuwagamba, 'Nina chinyemi vidala silondola tundu dyangu dyagaga. Nachivineni!' 10 Mwe ivyo, nawagambilani, wandima wa kwembingu wa Chohile watenda na chinyemi mwe yumwenga akweila masa yakwe."

Mwana Agile

11 Yesu ajendeleza kulonga, "Kwendaga na mntu mta wana waidi. 12 Umdodo amgamba, 'Tate, ninka hantu ho ugoli wangu haluse.' Ivyo yudya mntu enkiza vintu vyakwe mwa wanawe waidi. 13 Mazuwa majeche yeze yakajinke mwana umdodo niyo ataga ntendele ya ugoli wakwe nakuhalawa hanyumba na hela. Kaita kwe si ya hale, uko kajeseza hela zakwe mwe wikazi wihiye. 14 Kajeseza chila chintu nananacho. Niyo kwengila gumbo kulu mwe si yose, naye kasigwa hena chintu. 15 Ivyo aita kwa mkaya yumwenga mwe isi iyo kwe kudamanya ndima, amwigale kwe nkonde yakwe akalise nguluwe. 16 Nakaunga hegu nakadaha kudya mwe zae dye zinguluwe, mna hahana amwinkile chochose cha kudya. 17 Ko udumo ezilwa ni fanyanyi na kugamba, 'Wandima woseni wa tate wana chimemile cha kudya, miye hano nonga kukomwa nisala! 18 Nanihalawe na kwita kwa tate nakumgamba, Tate, sidamanya masa kwembingu na kwa Chohile hamwenga na weye. 19 Sikuwagila

kwitangwa mwanawo, nitenda saviya yumwenga ywa wandima wako.’ 20 Ivyo achimala nakukonga ntambo kuya kwa tati yakwe.

“Nachei hale kulaila kukaya umo tati yakwe amwone, moyo wakwe naumema mbazi, niyo aguluka, edula mwe mikono yakwe kumzunguluka mwanawe nakumsesa. 21 Yudya mwana agamba, ‘Tate,’ ‘Sidamanya masa kwa Chohile hamwenga na weye na kwembingu. Sikuwagila kwitangwa mwanawo.’ 22 Mna tati yamntu ketanga wandima wakwe. Agamba, ‘Sunguzani!’. ‘Igalani suche yedi vidala mumvise. Mviseni mpete mwa kadole kakwe na vilatu mwe viga vyakwe. 23 Mkaheza mwite mkaguhe ndama idamane mchinje, chivineni ngasu! 24 Kwaviya yuno mwanangu nakabanika, mna haluse ni mjima, nakaga, mna haluse kalondoka.’ Aho ngasu yakonga.

25 “Mwe chipindi icho mwana ywa yudya mdalahala nekwenkonde. Umo emwe sila akauya, eze abule hajihi na hakaya, eva nchelejele na ngoma. 26 Ivyo etanga yumwenga mwa wandima nakumuza, ‘Ni chibwani chikujendeleza?’ 27 Yudya mndima ahitula, ‘Mlukolo ywako kauya kukaya, tati yako naye kachinja ndama idamane, kwaviya kamhokela emjima.’

28 “Yudya mwana umkulu nakehelwa vidala vilekile hengile kunyumba, ivyo tati yakwe afosa na kumlombeza engile. 29 Mna kamhitula tati yakwe, ‘Kaula, mihilimo ino yoseni sikusankanila enga mtumwa, naho salemelaga lagizo dyako. Kuninka mbwani? Hata mbuzi hadamanye ngasu na wambuya zangu! 30 Mna mwanawo yuno kaza ugoli wako kwa uchilanga, naho eze auye kaya, wamchinjiza ndama idamane!’ 31 Tati yamntu ahitula, ‘Mwanangu, wi hano mazuwa yose hamwenga na miye, chila chintu ninanacho ni chako. 32 Mna chaungwa chidamanye ngasu naho chitende na chinyemi, kwaviya mlukolo ywako nakabanika, mna haluse ni mjima nakaga, mna haluse kalondoka.’ ”

16

Mliganyo wa Mchimaila ugoli

1 Yesu niyo awagamba wanampina wakwe mliganyo uno, “Kwendaga na mgoli yumwenga endaga akachimaila ugoli wakwe. Yudya mchimaila niyo alongelezwa kwa mkulu ywakwe kugamba abalanga ugoli wa mkulu ywakwe, 2 Akaheza mkulu ywakwe amwitanga niyo amgamba, ‘Ni mbuli zani nizivile kulawana na weye? Lavya mahokelo yose yo ugoli wangu kulawana na viya wingize na viya vifosize, naho hukudaha kutenda mchimaila ywangu naho.’ 3 Yudya mchimaila niyo elongela mwenye kugamba, ‘Zumbe dyangu aunga anilavye mo chimaila ugoli. Na nitende mbwani? Kulima sikudaha, naho kwita kwe kulombeza enga mchiwa nawona soni. 4 Haluse simanya dyo kudamanya, chani umwo habalazwa mo uchimaila wantu wadahe kunihokela kwe zikaya zawo.’

5 “Niyo awetanga wadya wose wakutigizwa ni mkulu ywakwe. Kamuza ywa nkongo, ‘Watigizwa chiyasi chani ni mkulu ywangu?’ 6 Niyo amhitula, ‘Mavuta ya nyonyo mapila gana,’ yudya mchimaila ugoli niyo amgamba. ‘Guha ibaluwa yako ye ntigizo,’ mkulu amgamba, ‘ikala hasi uwandike watigizwa mapila milongo mishano.’ 7 Akaheza amwuza mtigizwa mtuhu, ‘Weye watigizwa chiyasi chani?’ Niyo amhitula, ‘Majuniya gana ya ngano,’ yudya mchimaila niyo amgamba. ‘Guha ibaluwa yako ya ivyo mwivane,’ ‘Uwandike milongo mnane.’

8 “Mna mkulu ywakwe niyo amtogola yudya mchimaila ugoli kwaviya adamanye kwa umanyi, kwa viya wantu wa mwe isi ino ni wabala

vitendese kujinka wantu wakunga kwikala mo ng'azi.”
9 Yesu niyo ongezeza kugamba, “Nami nawagambilani, jesezani ugoli we isi ino kwa kutenda na wambuya, chani ugoli uwo ukasila, mhokelwe mo wikazi wa ujima wa mazuwa yose. 10 Mntu yeyose akunga atende mzumizi mwe mbuli ndodo naatende mzumizi mwe mbuli nkulu, na mntu yoyose yudya hatende mzumizi mwe mbuli ndodo, hakudaha kutenda mzumizi mwe mbuli nkulu. 11 Hegu nyuwe sawo wazumizi mwe ugoli we isi ni yuhi akunga awenkeni ukanuni na kuwatunyani mwe ugoli wa chindedi? 12 Hegu hwimkanuni na ugoli wa mntu mtuhu kwa uzumizi, ni yuhi akunga awenkeni ugoli wenyu we ichedu?
13 “Hahana mndima akudaha kusankanila wakulu waidi, kwa viya na mwihiwe yumwenga na kumungisa mtuhu. Hamkudaha kumsankanila Chohile no ugoli.”

Milosi yesimile ya Yesu
Matayo 11:12-13; 5:31-32; Mako 10:11-12

14 Mna mafalisayo weze weve ayo yose, kwa viya wowo na wakaungisa hela niyo wamona Yesu hakuwagila chintu. 15 Yesu niyo awagamba, “Nyuwe mwi wantu mkwetenda kugamba mwawoneka wedi kulongozi kwa wantu, mna Chohile kamanya ye mwe myoyo yenyu. Kwaviya yakutogolwa ni wantu ni maihizo kulongozi kwa Chohile.
16 “Sigilizi ya Musa na mawandiko ya wawoni yalongwa kubula kwiza kwa Yohana, kukongela chipindi icho Mbuli Yedi ya Useuta wa Chohile yalongwa, naho chila mntu engiza kwa nguvu mo useuta uwo.” 17 Mna ni vihufu vitendese imbingu ne isi kujinka, ukaleka kubula helufi imwenga ya Sigilizi yuswe.
18 “Mntu yoyose akumwasa mkaziwe niyo asola mntu agonya, yoyose nasole mvyele asigwe agonya.”

Mgoli na Lazalo Mchiwa

19 “Hendaga na mntu yumwenga mgoli vidala, na akavala suche zina langi ya zambalau na chitani zina yombe kulu na kudamanya ngasu chila zuwa.” 20 Naho nahana mchiwa yumwenga akwitangwa Lazalo, mchiwa uyo naana nkwenje mwili mjima wantu na wakamgoneza ho lwivi lwe nyumba ya yudya mgoli. 21 Yudya mchiwa na akaungisa adye nkande ikulagala mnanga mwe imeza hadya akudila yudya mgoli, naho makuli na yakeza yakamlambita mwezi nkwenje ahadya agonile.
22 “Yudya mchiwa niyo abanika, wandima wa kwembingu niyo wamguha wakwikala naye haguhi na Bulahimu.” Yudya mgoli naye niyo abanika, niyo ahambwa, 23 Elo, kudya kwedibome hedina uhelo akasulumizwa niyo asinya kulanga niyo amwona Bulahimu, kwa luhale, na Lazalo akatenda ehankanda hakwe. 24 Elo niyo etanga kwa izwi nkulu, Tate Bulahimu! Nifila mbazi, naho mgambe Lazalo atweze akadole kakwe mwa mazi anitwekeze hata twentwe dimwenga mo lulimi lwangu, kwaviya nasulumila vidala mo umoto uno!
25 “Mna Bulahimu niyo amhitula, ‘Kumbuka, mwanangu, kugamba mo wikazi wako mwe isi wenkagwa yedi, Lazalo niyo ahokela yehiye.’ Haluse Lazalo atondowazwa, weye wasulumizwa.” 26 Ukaleka ayo, mgati mwenyu na suwe hana bome kulu, chani wakunga kwiza kwenyu kulaila kuno wasekudaha, na wauko wasekudaha kwiza kuno. 27 Yudya mgoli agamba, Elo, nakulombeza weye, tate Bulahimu, msigile Lazalo aite kwe nyumba ya tate, 28 Kwaviya nina walukolo washano. Chani awagambe wanase kwiza kuno kwa masulumizo.
29 “Bulahimu niyo amgamba, ‘Walukolo wako wana mawandiko ya Musa na ya wawoni ya kuwafunda, waleke wayategeleze.’ 30 Mna

yudya mgoli niyo agamba, ‘siyo ivyo, tate Bulahimu! Mna uneva mntu yumwenga anauyuka nakuwabasa, naweile kulaila mwa masa yawo.’ 31 Mna Bulahimu niyo amhitula, ‘Uneva hawanawevile Musa na wawoni, hata anauyuka mntu anawabasa hawamwive.’ ”

17

Masa
Matayo 18:6-7, 21-22; Mako 9:42

1 Yesu niyo awagamba wanampina wakwe, “Vintu naviwahose wantu vyaungwa vilaile, mna namanye mwenye mntu yudya akunga avitende vilaile! 2 Na vita vyedi mntu uyo atalizwe yuwe kulu dya kusigintila mwe singo akadulwe mwe bahali ukaleka akahosa yumwenga ywa wadodo wano wakole masa.” 3 Kwaivyo mwedime vyedi!

Uneva mlukolo ywako anakola masa, mkwahile, na uneva aneila, mlekeile. 4 “Uneva ana kola masa nkanana mfungate kwa zuwa, na chila nkanana auya kwako akagamba ‘neila kwako,’ mlekeile.”

Uzumizi

5 Wasigilwa niyo wamgamba Zumbe, “Chongezeze uzumizi wetu.” 6 Zumbe niyo ahitula, “Uneva mna uzumizi saviya kapuluzi ka mbeyu ikwitangwa haladali, na mkadaha kuugamba umti uno wo mkuyu, ‘Ng'oka na ukehande mwe bahali!’ Nawo na uweveni.”

Vikungwa mndima

7 “Chigambe kwa mliganyo yumwenga ywenyu ana mndima ywakwe akulima kwe nkonde hegu akudima ngoto, togolani akauya kulaila kwe nkonde, namumgambe uyo mndima sunguza so udye nkande? 8 Bule! Mna, namgambe, ‘nikiya nkande, naho wikale ahano kubula nibinde ukudya na kunywa, vikaheza wenawe nivyo na udye.’ 9 Togola, haumtogole uyo mndima kwa viya kadamanya yadya malagizo, bule? 10 Nivyo vili kwenyu nyuwe, uneva mdamanya yadya yose mgambigwe mdamanye, gambani, ‘Suwe chiwandima du, chibinda yadya chungigwe chidamanye.’ ”

Yesu ahonya wadya wantu mlongo wata matana

11 Umo Yesu nemwe ntambo ya kwita Yelusalemu, nakajinka mwe mihaka ya Samaliya na Galilaya. 12 Umo akengila mwe kaya imwenga niyo adugana na wantu mlongo wata matana. Wachimala kwa luhale, 13 waguta wakagamba, “Yesu! Zumbe! Chifile mbazi!”

14 Yesu eze awawone niyo awagamba, “Hitani kwa walavyantambiko mkelagise chani wawakauleni.”

Mwesila wakajenda niyo walenguswa. 15 Yumwenga ywawo eze awone kahonywa, niyo auya, kuno akamtunya Chohile kwa izwi kulu. 16 Niyo amfikila madi Yesu kuno akamtunya. Uyo mntu nani Mfambazi. 17 Aho Yesu agamba, “wantu walenguswe hawendile mlongo, awatuhu wekuhi? 18 Hawoneke mtuhu awiye kumtogola Chohile mna yuno mjeni uyodu?” 19 Akaheza Yesu amgamba yudya mntu, “Chimala wite zako, uzumizi wako ukuhonya.”

Kwiza kwa Useuta wa Chohile
Matayo 24:23-28, 37-41

20 Mafalisayo weza wamuze Yesu useuta wa Chohile nawize ini. Awahitula, “Useuta wa Chohile hawize kwa kuwoneka pwilili. 21 Naho hahana yumwenga nagambe, ‘Kaula, wihano!’ Hegu, ‘Wihadya!,’ Kwaviya useuta wa Chohile wi mgati mwenyu.”

22 Niyo awagamba wanampina wakwe, “Mazuwa yeza ayo mkunga munge muwone zuwa dimwe dya Mwana ywa Mntu, mna hamdiwone. 23 Wantu nawawagambeni, ‘Kaulani, ekudya!’ Mna nyuwe msekufosa naho mkawabasa. 24 Kwaviya enga lumwemwe viya lukwaka kwembingu na kumulika uko na uko, nivyo Mwana ywa

Mntu akunga eze mwe dizuwa dyakwe. 25 Mna aungwa nkongo asulumiziswe na kulemelwa ni wantu wa dyelo. 26 Saviya mwe dizuwa dya Nuhu nivyo vikunga vitende mwe chipindi cha Mwana ywa Mntu. 27 Mwa mazuwa yadya wantu na wakadya na kunywa, naho kusola na kusolwa, kubula zuwa diya Nuhu eze engile mwe safina na fula nkulu niyo yanya na kuwakoma wose. 28 Nivyo vyendaga mwa mazuwa ya Lutu. Wantu na wakadya na kunywa, kugula na kutaga, kuhanda na kuzenga. 29 Mna zuwa diya Lutu eze akulawe Sodoma, niyo kwalaila moto wa chibiliti usela kulaila kwembingu na kuwakoma woseni. 30 Ivyo nivyo vikunga vitende zuwa diya akwizila Mwana ywa Mntu.

31 “Mwe dizuwa idyo mntu yudya aungagwa aselezwe hasi kulaila mnanga mwe nyumba asekusela kwita kwe nyumba yakwe akaguhe vintu vyakwe, seivyo mntu ekwenkonde asekuya kaya. 32 Kumbukani yadya yamlaile mkaza Lutu! 33 Yoyose nadime ujima wakwe nawaze, mna yudya nalavye ujima wakwe na audime. 34 Nawagambilani nyuwe, mwe dizuwa idyo, wantu waidi nawatende wagona mwe lusazi lumwenga, yumwenga aguhigwa, yumwenga asigwa. 35 Wavyele waidi nawatende wabunda hamwenga, yumwenga naguhigwe, yumwenga nasigwe.” 36 Wantu waidi nawatende mwenkonde imwenga, yumwenga naguhigwe, yumwenga asigwa.

37 Wanampina niyo wamuza, “Zumbe, mbuli zino nazidamanyike kuhi?”

Yesu niyo awahitula, “Hadya hana chimba chiwoile, naho hakuchima magushu.”

18

Mliganyo wa mvyele abanikilwe ni mgosi na mlamuzi

1 Akaheza Yesu awagambila wanampina wakwe mliganyo uno kwa kuwalagisa kugamba mazuwa yose waungigwa wamlombeze Chohile naho wasekufa chevu. 2 Agamba, “Mwe mzi msiku kwendaga na mkanta yumwenga hekumogoha Chohile hegu hekumtunya mntu yoyose. 3 Seivyo kwendaga na mvyele abanikilwe ni mgosi mo umzi uwo nakajendeleza kumbasa akalombeza enkigwe vintu vyakwe vikumuwagila, akagamba, ‘Nambiza mwe vikuniwagila mwa mhiga ywangu!’ 4 Kwa chipindi chitali yudya mkanta kalemela kudamanya, mna keuza mwenye akagamba, ‘Hata hegu sikumwogoha Chohile hegu sikutunya mntu yoyose, 5 mna kwaviya yudya mvyele abanikilwe ni mgosiwe mwe chivuzovuzo akuninka, nani kaule kugamba ahokela vikumuwagila. Hegu sanivitende, najendeleze kwiza kunijela maya!’ ”

6 Akaheza Zumbe agamba, “Tegelezani ivyo mkanta uyo aihiye ivyo alongile.” 7 Elo, Chohile hawenke wadya wedi kulongozi kwa Chohile wantu wakumwila chilo na msi wambizwe? Nakawe kuwambiza? 8 Nawagambilani nyuwe, hakawe kuwenkani vikuwoneka vyedi kulongozi kwa Chohile. Mna Mwana ywa Mntu aho akwizila nabwile wazumile mwe isi?

Mliganyo wa Mafalisayo na wachisanya kodi

9 Yesu awagambila naho mliganyo uno kwa wantu wewone kutenda wedi na kubela chila mntu mtuhu. 10 “Nakuna wantu waidi wakweile kwita kwe kulombeza mwe Nyumba nkulu ya Chohile, yumwenga nani Falisayo, mtuhu ni mchisanya kodi.”

11 “Yudya Falisayo kachimala hankanda mwenye akalombeza zavino, weye Chohile, ‘Nakuhongeza weye, Chohile, kugamba miye suyo mbafu, naho nimchindedi naho si mgonyi hegu mbunyanyi, sayuno mchisanya kodi ehadya hankanda hekwiva.

12 Nafunga mazuwa maidi chila
juma, naho nalavya fungu dyangu
dya mlongo dya vintu vyose ni
nanavyo.'
13 "Mna yudya mchisanya kodi
kachimala kwa luhale naho
haungile hata kwinula uso wakwe
kwembingu, mna kutowa mwe chi-
fuwa chakwe nakugamba, 'Chohile,
nifila mbazi, miye ni mkola masa!'
14 Yesu niyo agamba, Nawagambi-
lani," "mchisanya kodi, kauya kaya
akatenda kalekeilwa masa yakwe
mna suyo Falisayo, akuoneka ywedi
kulongozi kwa Chohile. Kwaviya
woseni wakwekweza nawaselezwe,
woseni nawo wakunyanyahala
nawatendwe wakulu."

Yesu Ajimbika Wana Wadodo
Matayo 19:13-15; Mako 10:13-16

15 Wantu wamwenga nawamwila
Yesu chani awajelekele mikono
yakwe. Wanampina weze wawone
niyo wawakwahila kwa kudamanya
ivyo, 16 mna Yesu kawetanga
wadya wana kwakwe nakugamba,
"Walekeni wana weze kwangu
msekuwachinda, kwaviya Useuta
wa Chohile wikwa wadodo sawano.
17 Chindedi nawagambila vino!
Yoyose hekuhokela Useuta wa
Chohile enga mwana hawingile."

Mntu mgoli
Matayo 19:16-30; Mako 10:17-31

18 Chilongozi yumwenga ywa
Chiyahudi amuza Yesu, "Mhinya
Ywedi, nidamanye mbwani nihokele
ujima wa mazuwa yose?"
19 Yesu amuza, "Ni mbwani ukuni-
tanga ywedi?" "Hakuna mntu ywedi
ukaleka Chohile du. 20 Kuyamanya
malagizo, 'Usekugonya, usekukoma,
usekubawa, usekulonga udanti,
watunye iso na nyokwe.' "
21 Yudya mntu ahitula, "kukongela
ni mdodo, sitimila malagizo yano
yoseni."
22 Yesu eze eve vino, amgamba,
"Kuchei nachintu chimwenga
ukungigwa udamanye. Taga
vyoseni unanavyo uwenke wachiwa
izihela, nawe nautende na ugoli
kwembingu, ukaheza wize unitim-
ile." 23 Mna yudya mntu eze eve
vino, kengilwa ni chinyulu vi-
dala, kwaviya nanimgoli vitendese.
24 Yesu kawona kugamba nana
chinyulu vitendese, "Udala wi vivihi
kwa mntu mgoli kwingila mo Useuta
wa Chohile! 25 Ni vidala vitendese
kwa mntu mgoli kwingila mo Useuta
wa Chohile kujinka ngamiya kujinka
mwe ntundu ya singano."
26 Wantu wamwivaga wamuza,
"Ni yuhi, naho, akudaha kukom-
bolwa?"
27 Yesu ahitula, "Hechikudahika
kwa mntu chadahika kwa Chohile."
28 Niyo Petulo agamba, "Kaula!
Suwe chileka kaya zetu nakukutim-
ila weye."
29 Yesu awagamba, "Chindedi,"
naho nawagambilani kugamba
yoyose akwasa nyumba hegu
mvyele hegu mlukolo hegu welesi
hegu wana kwachausa cha Useuta
wa Chohile, 30 nahokele vilozese
mwe chipindi chino na wikazi
wa ujima wa mazuwa yose mwe
mihilimo ikwiza.

Yesu asimwila nkanana ya katatu ye file yakwe na kuuyuka kwakwe
Matayo 20:17-19; Mako 10:32-34

31 Yesu awaguha hankanda wadya
wanampina mlongo na waidi
nakuwagamba, "Tegelezani! Chaita
Yelusalemu kudya chila chintu chi-
wandikwe ni wawoni mwe Mwana
ywa Mntu nachitende chindedi.
32 Kwaviya nalavigwe mwe mikono
ya wantu sawo Wayahudi, wadya
wakunga wamtile, wamhulute na
kumtwela mate. 33 Nawamhute na
kumkoma, mna mazuwa matatu
yakutimila nauyuke."
34 Mna wadya wanampina
hawakombaganye chochose mwe
vino vintu, nikugamba ulosi ufi-
sizwa wowo, naho hawamanyaga
nichibwani Yesu nakakisimwila
mwe mbwani.

Yesu Ahonya tuntu Mlombezi
Matayo 20:29-34; Mako 10:46-52

35 Hadya Yesu eze atende haguhi no mzi wa Yeliko, kwendaga na
mntu yumwenga tuntu ekale han-
kanda he sila, akalombeza. 36 Eze
eve fyo dya wantu wakajinka, auza,
“Kuna mbwani?”
37 Wamgamba, “Yesu wa Nazaleti
ajinkila hano.”
38 Aguta, “Yesu! Mwana ywa
Daudi! Nifila mbazi!”
39 Wantu walongole wamkwahila
nakumgamba anyamale. Mna niyo
agutisa, “Mwana ywa Daudi! Nifila
mbazi!”
40 Elo Yesu niyo achimala
nakuwalagiza wamwigale yudya
tuntu kwakwe. Eze abule hajihi,
Yesu amuza, 41 “Waunga hudamany-
ize mbwani?”
Ahitula, “Zumbe,” “Naunga ni-
wone naho.”
42 Yesu amgamba, “Kwaivyo
wana! Uzumizi wako ukuhonya.”
43 Ahadya yudya tuntu niyo adaha
kuwona, niyo amtimila Yesu, kuno
akamhongeza Chohile. Fyo dize di-
wone ivyo, wose wamtunya Chohile.

19

Yesu na Zakayo

1 Yesu kajendeleza kwingila Yeliko
naho nakajinkanya. 2 Nakuna
mchisanya kodi mkulu kudya
akwitangwa Zakayo, endaga mgoli.
3 Nakajeza kusinya Yesu nani yuhi,
mna nani mntu mjihi naho hadahile
kumwona Yesu kwachausa che
difyo. 4 Ivyo kalongola kulongozi
kwe difyo nakukwela kulanga kwe
mkuyu amwone Yesu, kwaviya Yesu
nakaunga ajinkile mwe sila iyo.
5 Umo Yesu eze abule hadya hantu,
kasinya kulanga nakumgamba
Zakayo, “Zakayo sunguza usele,
kwaviya naungwa dyelo nikale
mwe nyumba yako.” 6 Zakayo
kasunguza kusela na kumhokela
kwa chinyemi. 7 Wantu wose wa-
wone ivyo wakonga kung'ung'uzika
wakagamba, “Mntu yuno kaita na
kwikala na mntu mta masa!”
8 Mna Zakayo niyo achimala
nakumgamba Zumbe, “Zumbe!
Tegeleza, naniwenke wachiwa
nusu yo ugoli wangu, naho hegu
namhokaga mntu yoyose chakwe,
nanilihe nkanana nne kujinka.”
9 Yesu amgamba, “Dyelo
wambulwa wingila mwe nyumba
ino, kwaviya mntu yuno, naye,
ni mwelekwa ywa Bulahimu.
10 Kwaviya Mwana ywa Mntu keza
kuzungula na kwambula wagile.”

Mliganyo wa matundu ya Zahabu
Matayo 25:14-30

11 Umo wantu waketegeleza yano,
Yesu kajendeleza na kuwagambila
mliganyo. Kwaviya nehaguhi
no mzi wa Yelusalemu, nawo
nawakafanyanya kugamba mazuwa
yo Useuta wa Chohile nawihajihi
na kulaila. 12 Ivyo agamba,
“Kwendaga na mntu yumwenga
mkulu atambaga kwita mwe si ya
hale vidala chani akatendwe seuta,
akaheza auye kukaya. 13 Umo henati
kuhalawa, kawetanga wandima
wakwe mlongo nakuwenka chila
yumwenga tundu dya zahabu
nakuwagamba, ‘Kaulani mwadaha
kudamanya mbwani mwe chino
chani mwingize umo miye sihali.’
14 Mna, wantu wa kwawo niyo
wamwihiwa, ivyo wasigila wantu
kwakwe kugamba, ‘Hachikunga
mntu atende seuta ywetu.’
15 “Yudya mntu niyo atendwa
seuta nakuya. Akaheza alagiza
wadya wandima wakwe enkile
yadya matundu weze, chani akaule
chila yumwenga icho engize. 16 Ywa
nkongo keza nakulonga, ‘Zumbe,
miye singiza matundu ya zahabu
mlongo mwe imwenga waninkaga.’
17 Agamba, ‘Kudamanya vyedi,’
‘wimndima ywedi! Kwaviya na
wi mkanuni kwa vintu vidodo,
nahutende mchimaila ywa mizi
mlongo.’ 18 Mndima ywa kaidi keza
nakugamba, ‘Zumbe, miye singiza
matundu mashano ya zahabu mwe
imwenga waninkaga.’ 19 Uyo naye

amgamba, ‘Nahutende mkulu mwe mizi mishano.’ ”
20 “Mndima mtuhu keza nakugamba, ‘Zumbe, tundu dyako dya zahabu dino dihano, nasidifisa mwe katambala ka mo mkono. 21 Nahakogoha, kwaviya wi mntu mdala. Waguha sicho chako naho wavuna hwihandile.’ 22 Amgamba, ‘Wimndima ehiye! Nahukantile kwa ulosi wako mwenye! Kuvimanya kugamba ni mdala, kuguha sicho changu nakuvuna sihandile. 23 Nivyedi, elo, nimbwani hwikiye hela zangu kwa wakulavya vyongezekele? Niyo nahokela chongezekele umo ukanivuziza.’
24 “Niyo alonga kwa wadya nawachimale hadya, ‘Guhani idyo iditundu dye zahabu kulaila kwakwe mmwinke mndima yudya mta matundu mlongo.’ 25 Mna wamgamba, ‘Zumbe, ana matundu mlongo kale!’ 26 Awahitula, ‘Nawagambilani,’ ‘kugamba mtu mta chintu, nongezezwe, mna wadya hewena chintu, hata chiya chidodo wananacho nawahokwe. 27 Haluse, kwa wadya wankondo wangu hawaungile miye nitende seuta ywawo, waleteni hano muwakome mwa meso yangu!’ ”

Mwingilo wa kwe ngasu uko Yelusalemu
Matayo 21:1-11; Mako 11:1-11; Yohana 12:12-19

28 Yesu eze alonge vino, kawalongweila kwita Yelusalemu. 29 Umo akabula hajihi na Betifage na Besaniya ho lugulu lwa Mizeituni, kasigila wanampina waidi walongole, 30 awasigila vino, “Hitani kudya ko mzi wikulongozi kwenyu, umo mkengila, namlondole mwana mpunda atalizwe henati kukwelwa. Mchohweleni mumwigala hano. 31 Uneva mntu anawauzani ni mbwani mwamchohola, mgambeni kugamba Zumbe amunga.”
32 Waita intambo yawo nakubwila chilachintu saviya Yesu awagambile. 33 Umo wakamchohola yudya mwana mpunda, umwenye awauza, “Ni mbwani mkumchohola?”
34 Wahitula, “Zumbe, amunga,” 35 niyo wamwigala mwana mpunda uyo kwa Yesu. Wadula suche zawo mwe mpunda iyo nakumwambiza Yesu kukwela. 36 Umo akajendeleza, wantu watandaza suche zawo mwe sila.
37 Eze abule haguhi na Yelusalemu, hantu hana seleza kwita kolugulu lwe Mizeituni, fyo kulu dya wanampina wakwe welelwa na kukonga kumhongeza Chohile na kumtogola kwa izwi kulu kwa mpituko zose wawone. 38 Wakagamba, “Ajimbikwe seuta akwiza kwa zina dya Zumbe! Utondowazi kwembingu na ukuka kwa Chohile!”
39 Niyo Mafalisayo wamwenga mwe difyo walonga wamgamba Yesu. Wagamba, “Mhinya,” “wakwahile wanampina wako wanyamale!”
40 Yesu awahitula, “Nawagambilani kugamba uneva wananyamala, mayuwe nayagute.”

Yesu awila Yelusalemu

41 Yesu eze abule haguhi no umzi, na eze auwone, kawila, 42 akagamba, “Hegu du wamanyize dyelo dino chintu chikudaha kukwigaila utondowazi! Mna haluse hukudaha kuchiwona! 43 Kwaviya mazuwa yeza umo wankondo wenyu nawawazunguluke kwa nkondo, aho nawazenge chiwambaza cha kuwachinda nakuwavugaila ntendele zose. 44 Nawawakomeni vitendese na wantu we mwe viwambaza vyenyu, hahana yuwe dikunga disigazwe hantu hakwe, kwaviya hawakombaganye chipindi umo Chohile akunga eze awambuleni!”

Yesu engila kwe Nyumba ya Kuvikila
Matayo 21:12-17; Mako 11:15-19; Yohana 2:13-22

45 Yesu niyo engila mwe Nyumba nkulu ya Chohile nakukonga kugulusa wakutaga mayombe,

46 akawagamba, “Iwandikwa mwa
mawandiko kugamba Chohile
kagamba, ‘Nyumba nkulu ya
Chohile ya Kuvikila naitende
nyumba ya kulombezeza.’ Mna
nyuwe mwihitula hantu hakwefisiza
wabavi!”
47 Yesu na kahinya chila
zuwa mwe Nyumba nkulu ya
Chohile. Walavyantambiko
wakulu, wahinya Sigilizi, na vi-
longozi wa wantu nawakaunga
wamkome, 48 mna hawabunkule sila
yakumkoma, kwaviya wantu wose
nawakamwetegeleza, wasekuleka
kwiva ulosi wowose.

20

Mbuli ya udahi wa Yesu
Matayo 21:23-27; Mako 11:27-33

1 Zuwa dimwenga umo Yesu
nakahinya wantu mwe Nyumba
nkulu ya Chohile na kulonga Mbuli
Yedi, walavyantambiko wakulu na
wahinya Sigilizi, hamwenga na
wadalahala, weza 2 nakumgamba,
“Chigambile, Wadamanya mbuli
zino kwa udahi wa yuhi? Ni yuhi
akwinkile udahi uno?”
3 Yesu awahitula, “Gojani niwauze
mbuli. Nigambilani, 4 Udahi wa
Yohana wo kubatiza ulaila kwem-
bingu hegu kwa mntu?”
5 Niyo wafanyanya chalumwe,
“Chigeze? Uneva chinagamba,
‘Ulaila kwembingu,’ nagambe,
‘Nimbwani, hamumzumile Yohana?’
6 Mna uneva chinagamba ‘Ulaila
kwa wantu,’ dino difyo dyose
nadichitowe mayuwe, kwaviya
wabunkula kugamba Yohana
endaga muwoni.” 7 Ivyo wahitula,
“Hachivimanyize uko ulaile.”
8 Yesu awagamba, “Saniwagam-
bileni, ni kwa udahi wani
nadamanya mbuli zino.”

Mliganyo ywa Mkodisha nkonde ya mizabibu
Matayo 21:33-46; Mako 12:1-12

9 Yesu niyo ajendeleza kuwagam-
bila mligano uno, “Kwendaga na
mntu yumwenga nakalima nkonde
yakwe ya mizabibu, niyo aikodisha
kwa walimizi, niyo atamba kwita
si ya hale kakwikala uko kwa
chipindi chitali. 10 Umo chipindi
cho uvuni we zabibu chize chibule,
niyo amsigila mndima ywakwe
yumwenga kwa wadya walimizi
chani wamwinke ntendele yakwe
yo ulozo. Mna wadya walimizi
niyo wamtowa yudya mndima na
kumvuza mikono bule. 11 Yudya
mntu niyo amsigila mndima mtuhu,
mna naye niyo wamtowa saiviya
na kumtendela vihiye na kumvuza
mikono bule. 12 Niyo asigila
mtuhu ywa katatu, yuno naye
weze wamtowe na kumlumiza niyo
wambalaza. 13 Vikaheza yudya
zumbe mta inkonde ye mizabibu
niyo agamba, ‘Nitende zeze? Nani
msigile mwanangu hungisa, wadaha
wakamwiva.’ 14 Wadya walimizi
weze wamuwone yudya mwana
niyo wagambilana, ‘Yuno nuyo
mlisi, haluse chimkome chani uno
ulisi utende wetu.’ ” 15 Niyo
wamlavya mweidya inkonde ye
mizabibu, wamkoma.
Yesu niyo auza, “Yuno zumbe mta
inkonde nawatende mbwani wadya
walimizi?” 16 “Neze awakome
wadya walimizi na kuwenka wal-
imizi watuhu idya inkonde ye
mizabibu.”
Wantu weze weve ziya izimbuli,
niyo wamhiga wagamba “Haviku-
dahika!”
17 Mna Yesu niyo awasinya,
awagamba, “Mawandiko yano
Yakukile manakwe ni mbwani?
‘Yuwe dilemelwe ni wazesi,
haluse ditenda yuwe kulu dya
msingi.’
18 “Mntu yoyose anagwa mnanga
mwe diya diyuwe nakantike vihan-
dehande, naho dinamgwela mntu
yoyose nadimtiginte enga unga.”

Mbuli ya kuliha kodi
Matayo 22:15-22; Mako 12:13-17

19 Wahinyi wa Sigilizi na
walavyantambiko wakulu na wa-
manya kugamba mligano uwo

wawalanga wowo, ivyo na wakaunga wamgwile ahadya, mna nawakawogoha wantu. 20 Ivyo niyo wakonga kumhanga Yesu, niyo wasigila wazuza waketenda ni wantu wedi chani wamgwile mo ulosi wakwe, na mwe sila iyo wadahe kumlavya mwe mikono ye vilongozi we isi. 21 Awo wazuza niyo wamgamba, “Mhinyi, chimanya kugamba walonga na kuhinya mbuli za chindedi, chimanya weye hukupagula, weye wahinya ichindedi chenye che sila ya Chohile. 22 Elo chigambile hegu ni vyedi hegu sivyo vyedi mwe sigilizi yetu kuliha kodi kwa mkulu ywa Chilumi!”

23 Yesu niyo amanya viya wamtegile, niyo awagamba, 24 “Nilagisani ivyo hela iyo ili, nauza iyo isula ne chapa ni yayuhi?”

Niyo wamhitula, “Niya Mkulu ywa Chilumi”

25 Yesu niyo awagamba, “Elo mwinkeni mkulu ywa Chilumi ivyakwe na Chohile ivyakwe.”

26 Elo wadya wantu niyo wadunduga kumgwiza mwe mbuli yoyose, niyo wehelwa hawahitule, niyo wanyamala dwii.

Mbuli ya Kuyuka
Matayo 22:23-33; Mako 12:18-27

27 Mna Masadukayo wadya wakugamba wabanike hawakudaha kuyuka, niyo wamhitula Yesu wagamba, 28 “Mhinyi, Musa kachiwandikila vino hegu mntu anabanika kuno kasa mkaziwe heleke wana, vyongigwa mlukolo ywakwe amsole yudya mvyele, chani amwelekele wana yudya mlukolo abanike. 29 Mna na kuna walukolo mfungate. Ywankongo asolaga mvyele niyo abanika heleke mwana, 30 mlukolo ywa kaidi niyo ampala yudya mvyele naye niyo abanika, 31 ywakatatu seivyo vilaile kwa wose mfungate, wose na wabanika heweleke wana. 32 Weze wabanike wose yudya mvyele naye niyo abanika. 33 Nauza mwe dizuwa idyo dyo kuuyuka, mvyele uyo natende mkaza yuhi? Kwaviya na kasolwa ni wose mfungate.”

34 Yesu niyo awagamba, “Wantu we mihilimo ino wasola na kusolwa, 35 mna wadya nawafanyanywe kugamba wawagila kuyuswa na kwikala mwe mihilimo ikwiza hawasole hegu kusolwa. 36 Naho hawabanike vituhu, kwa viya na watende saviya wandima wa kwembingu, na watende wana Chohile. Kwa viya wauyuka. 37 Mna mbuli yo kuyuka ni chindedi, hata Musa ailongaga mwa Mawandiko yakwe Yakukile, hadya awandikaga mbuli ya saka dikwaka moto niyo amtaja Zumbe saviya Chohile ywa Bulahimu na Isaka na Yakobo. 38 Uyo suyo Chohile ywa wabanike, mna ni Chohile ywa wajima, kwaviya kwa uyo woseni wekala.” 39 Wahinyi Sigilizi watuhu wagamba, “Mhinyi, kuhitula vyedi vidala!” 40 Niyo hawamuzize vituhu.

Mbuli ya Mesiya
Matayo 22:41-46; Mako 12:35-37

41 Yesu niyo awauza, “Kwa mbwani wantu wagamba Kulisito ni mwana ywa Daudi? 42 Kwa viya Daudi mwenye nakalonga mwe chitabu chakwe cha zabuli,

‘Zumbe na kamgamba zumbe ywangu.
Ikala kwe ntendele ya kulume kwangu.
43 Kubula aho naniwaike wadya wakukwihiwa enga fumbi dya kwikiya viga vyako.’

44 Elo ni vivihi Daudi akumwitanga Yesu ‘Zumbe’, nivivihi naho, Kulisito adaha kutenda mwelekwa ywa Daudi?”

Yesu Awafunda Wahinya Sigilizi
Matayo 23:1-36; Mako 12:38-40

45 Yesu niyo awagambila wanampina wakwe ahadya ha wantu wose. 46 “Mwedime na wahinya Sigilizi, wakunga kujinka jinka wavika nkazu, wakungisa kulamswa ni wantu kwa kutunywa kwa magwilo, wongisa kwikala hantu na hedi mwe

midugano mwa nyumba yo kuvikila na kuguha hantu hedi mwe zingasu,
47 Wawahoka ugoli wadya wafilwe ni wagosi zawo mwe zi nyumba zawo, na kulombeza malombezo matali chani wawoneke kulongozi kwa wantu. Kwaviya nawakantilwe vitendese!”

21

Malavyo ya Mvyele abanikilwe ni mgosi
Mako 12:41-44

1 Yesu eze enule meso awawona wagoli waidi wakajela malavyo mwe shanduku mndani mwe nyumba nkulu ya Chohile. 2 Niyo amona mvyele yumwenga afilwe ni mgosiwe, ajeleka wahela waidi mndani mwe chiya ichiya. 3 Yesu niyo agamba, “Nawagambilani chindedi, mvyele yuno afilwe ni mgosiwe kajeleka majeleko makulu mwe ino mpamba kujinka wose. 4 Kwa viya wantu wose walavya malavyo yawo mwe hela ziya zisigale mwe zimbuli zawo. Mna yuno mvyele na uchiwa ananawo kalavya chiya chikunga chimwambize mo wikazi wakwe.”

Yesu Asimwila mwe Uvuni wa Nyumba nkulu ya kuvikila
Matayo 24:12; Mako 13:1-2

5 Mna wanampina watuhu na wakalonga mwe mbuli ze Nyumba nkulu ya Chohile, ivyo ihambigwe kwa mayuwe ya zahabu, hamwenga na majeleko yalavigwe kwa chausa cha Chohile. Mna Yesu niyo agamba, 6 “Yose mkuyawona sicho chintu, nayeze mazuwa hamuwone hata yuwe dimwenga, mnanga mo mnyawe, chila chintu nachibanangwe.”

Nkunto na Masulumizo
Matayo 24:3-14; Mako 13:3-13

7 Mna niyo wamwuza, “Mhinyi, mbuli izo na zilaile ini? Naho ni chilagiso chani chikunga chilagise mbuli izo zihaguhi kulaila,”?

8 Yesu niyo awahitula, “Kaulani, sima mnadantwe. Wantu walozize naweze waketanga zina dyangu, wakagamba, ‘Miye nuyo Kulisito!’ ‘Chipindi chibula!’ Mna nyuwe msekuwatimila. 9 Mna mkeva mbuli za nkondo na nkunto ze isi msekogoha, ayo yaungwa yakonge kulaila, mna udumo wa yose haunati.”

10 Akaheza Yesu niyo ajendeleza kulonga agamba, “Si naitowane na si ntuhu, naho useuta nautowane na useuta. 11 Chila hantu na kulaile chisingisa chikulu mwe isi, nakutende na sala na manyonje ya kwinkilizana, na kutenda na mbuli za kutisa na vilagiso vikulu kulaila kwembingu. 12 Mna nyumani mbuli izo hezinati kulaila, namgwilwe na kusulumizwa, na mwigalwe kwe kukantilwa mwe nyumba zo kuvikila na kuwagwilani, naho namwigalwe kulongozi kwa maseuta na wakulu kwa chausa che dizina dyangu. 13 Ivyo namlavye ukuzi wangu kulongozi kwawo. 14 Mna mwekambe mndani mwe myoyo kugamba ivyo mkunga mweile hemnati kulahwa. 15 Kwa viya naniwenke mbuli zedi zo kulonga zikunga zileke wakuweihiwa hawadahe kulemela hegu kuhigana na nyuwe. 16 Welesi wenyu, walukolo wenyu na wambuya zenyu nawawalemele, na watuhu na mkomwe. 17 Wantu wose nawawaihiwe kwa chausa cha zina dyangu. 18 Mna hata luvili lumwenga mwe mitwi yenyu halwage. 19 Kwa viya yo uijimizi mnanawo, wikazi wenyu hawage.

Yesu Asimwila mwe Uvuni wa Yelusalemu
Matayo 24:15-21; Mako 13:14-19

20 “Chipindi namuwone umzi wa Yelusalemu uzungulukwa ni wankondo, aho manyani kugamba kubalangwa kwakwe kwihaguhi. 21 Aho wadya nawatende Yudeya wagulukile kwe milima, wadya we komzi wafose, na wadya wekwe zinkonde wasekuya komzi wa Yelusalemu. 22 Kwa viya mazuwa ayo ‘Na yatende ya nkunto’, chani yadya yose yawandikwe

mwa Mawandiko Yakukile yachinte. 23 Wavyele wasoka na wakonkeza nawaluwone mwa mazuwa ayo! Kwa viya nakutende na nkunto nkulu mwe isi na maya ya Chohile nayawagwele wantu wano. 24 Watuhu nawakomwe kwa mabamba, watuhu na waguhigwe mateka kulaila mwe chila si na mzi wa Yelusalemu na uguhigwe ni wantu wa si ntuhu kubula chipindi chawo chize chisile.

Kwiza kwa Mwana ywa Mntu
Matayo 24:29-31; Mako 13:24-27

25 “Nakutende na vilagiso mwedizuwa na mo mnenge na mwezintondo. Mwe zisi zose nazitende na nkunto wantu na welelwe kulawana na mawimbi makulu kwe bahali. 26 Wantu na wafe kififimbazi kwa chausa cha woga wakagoja mbuli zikunga zilaile mwe isi yose, kwaviya vyose vina nguvu kwembingu navisingiswe. 27 Nawamwone mwana ywa Adamu akasela mwa maingu kulaila kwa Chohile, kamema nguvu na ukuka. 28 Umo izimbuli izo zikakonga kulaila, chimalani niyo mwenule mitwi yenyu kulanga kwa viya ukombolwa wenyu wihaguhi.”

Hinyo dya mtini
Matayo 24:32-35; Mako 13:28-31

29 Yesu niyo awagambila mligano ukugamba, kaulani ivyo wili mtini na miti mituhu yose. 30 Mkawona kugamba mani yo mtini yakonga kusuka bunkulani wenye kugamba chipindi cha zuwa kali chihaguhi. 31 Saivyo, mneza kuwona mbuli izo zikalaila mmanye kugamba Useuta wa Chohile wihaguhi. 32 Nawagambilani chindedi, cheleko chino cha haluse hachijinke, izimbuli izo zose hazinati kulaila. 33 Mbingu ne isi vyose na vijinke, mna ulosi wangu haujinke.

Ungi wa Kusinya

34 “Mkaulise myoyo yenyu inase kuzamilwa ni mbuli zimwe isi ino, saviya ukozi na kutumbwazikila wikazi, mkaulise kwa viya zuwa idyo nadiwezile kwa kuwetukizani. 35 Kwaviya zuwa idyo na diwezile saviya mtego ukufyuka kwa wose wakwikala mwe isi. 36 Elo, nagamba mcheleze mkalombeza chila zuwa chani mwinkwe nguvu za kwenega mbuli zose izo nazilaile nanywi mchimale kulongozi kwa Mwana ywa Mntu.” 37 Yesu nomsi nakekala mwe Nyumba nkulu ya Chohile akahinya, nechilo nakaita kugona ko lugulu lwe Mizeituni. 38 Mtondo wantu wose nawakaita kwe Nyumba nkulu ya Chohile chani wakamwetegeleze.

22

Njama za kumkoma Yesu
Matayo 26:1-5; Mako 14:1-2; Yohana 11:45-53

1 Zuwa kulu dye migate heijeligwe hamila, ikwitagwa Pasaka nadisogela. 2 Walavyantambiko wakulu na wahinya sigilizi nawakalonda mbuli ya kumkoma Yesu mna nawakogoha wantu.

Yuda azumila kumhituka Yesu
Matayo 26:14-16; Mako 14:10-11

3 Shetani amwingila Yuda akwitangwa Isikaliyote, yumwenga mgati mwa wadya wasigilwa mlongo na waidi wa Yesu. 4 Yuda aita akulonga na Walavyantambiko wakulu na wadya wadimi we nyumba nkulu yo kuvikila, ivyo akunga amhituke Yesu chani wamgwile. 5 Niyo welelwa wamgamba nawamwinke hela anadamanya ivyo. 6 Yuda azumila, niyo akonga kulonda hantu hedi hakumhituka Yesu chani wamgwile, mna wantu wasekumanya.

Yesu Emalanya Kudya nkande ya Pasaka
Matayo 26:17-25; Mako 14:12-21; Yohana 13:21-30

7 Niyo dyabula zuwa dya migate heijeligwe hamila, zuwa idyo nidyo idizuwa dyo ukuchinjwa mwanangoto we Pasaka. 8 Ivyo Yesu awasigila Petulo na Yohana awagamba, Hitani mkachikiye vintu vye ngasu

chani chidahe kudya Pasaka. 9 Mna
niyo wamuza, “Waunga chikaikiye
kuhi?”
10 Yesu awahitula, Tegelezani umo
mkaita ko mzi namdugane na mgosi
ketwika biga dya mazi, mtimileni
kubula aho he nyumba akunga
engile. 11 Mgambileni mta in-
yumba iyo mhinyi akuza chikuhi
icho ichumba hunga nidile Pasaka
hamwenga na wanampina wangu?
12 Naye nawenkeni chumba chikulu
cha kulanga chihambigwe vyedi,
ikani umo ivintu.
13 Niyo waita wabwila saviya
wagambilwe ni Yesu, niyo waika
ivintu vye ingasu ye dizuwa dye
Pasaka.

Nkande ya Chisingi ya Zumbe
Matayo 26:26-30; Mako 14:22-26; 1Wakolinto 11:23-25

14 Ichipindi chize chibule Yesu
niyo ekala adye inkande hamwenga
na wasigilwa wakwe. 15 Yesu
niyo awagamba, siungisa chidye
hamwenga mwe ingasu ino ye
dizuwa dye Pasaka umo sinati
kusulumizwa. 16 Nawagambilani
ichindedi sanidye vituhu kubula ize
idamanyike mwe idizuwa idyo dyo
useuta wa Chohile hadinati kubula.
17 Niyo achiguha ichikombe am-
togola Chohile agamba, “Guhani
chino ichikombe mhokelezane kun-
ywa. 18 Nawagambilani chindedi
kukongela haluse saninywe naho
divai ino ikudamanywa na zabibu,
kubula Useuta wa Chohile nawizile.”
19 Niyo aguha umgate, amtogola
Chohile niyo aubesula, awenka,
awagamba, uno nuwo umwili
wangu, ukulavigwa kwa chausa cha
nyuwe, mdamanye savino chani
mnikumbuke chila mkadamanya.
20 Niyo adamanya saivyo ne
ichikombe nacho, weze wabinde
ukudya, niyo agamba, chikombe
chino ni lagano hya dya Chohile
dikuukulwa kwa sila ya sakame
yangu, ikwitika kwachausa cha
nyuwe.
21 Mna kaulani yudya akunga ani-
hituke ehano he meza. 22 Chindedi
Mwana ywa mntu aita akukomwa
saviya vikigwe, mna hangi mwenye
yudya mntu akunga amhituke.
23 Ahadya niyo wakonga kuuzana
wo wenye ni yuhi akunga amhituke
Zumbe ywawo.

Kuhigana mwe Ukulu

24 Wadya wasigilwa niyo wakonga
kuhigana wo wenye ni yuhi mgati
mwetu akunga atende chilongozi
mwa weyawe. 25 Yesu niyo
awagamba, “Maseuta wa si ntuhu
wawalongoza wantu wawo kwa
nguvu, na wadya wakulongoza
‘Wakwetanga wambuya wachila
mntu’. 26 Mna visekutenda ivyo
mwenyu mna yudya akunga atende
mkulu mwenyu aungwa atende
mdodo kujinka wose akunga
atende chilongozi aungwa atende
mndima. 27 Nauza mkulu ni yuhi
ni yudya akwikala mwe meza
akagoja nkande hegu ni yudya
akumwigaila? Nafanyanya ni yudya
ekale he meza akagoja inkande hegu
miye sikala hano enga mndima
ywenyu.
28 “Nyuwe namwihamwenga na
miye umo hasulumila. 29 Saviya
Tate aninkile Useuta saivyo miye
nami naniwenkeni nyuwe Useuta.
30 Nidye na kunywa he meza
yangu mwe useuta wangu naho
namwikale mwe vigoda vyenyu
vyo useuta mkayakantila makabila
mlongo na maidi ya izulaeli.

Yesu alotela Ukani wa Petulo
Matayo 26:31-35; Mako 14:27-31; Yohana 13:36-38

31 “Simoni, Simoni! Tegeleza!
Shetani kalekelwa chipindi cha
kuwajezani nyuwe, saviya mntu
akuheta ngano. 32 Mna miye
sikulombezeza kwa Chohile chani
uzumizi unanawo usekuhunguka
naunihituke mna unauya uwajele
moyo walukolo wako.”
33 Petulo niyo amhitula amgamba,
“Zumbe, miye semalanya kale nite

na weye kwedigeleza hata habanika sina mbuli.”
34 Yesu amhitula, “Nakugambila, Petulo,” “Zogolo hadinati kwila neichilo naunilemele nkanana ntatu kugamba hunimanyize.”

Mkwiji na Sime

35 Yesu niyo awauza wanampina wakwe “Umo nawasigilagani msekutoza hela hegu mkwiji hegu vilatu mwahungukilagwa ni chibwani?”
Niyo wamhitula. “Bule,”
36 Yesu awagamba mna yudya mta mkwiji wa hela naguhe, mta mkwiji we vintu naye naguhe. Seivyo hene bamba natage isuche yakwe chani agule. 37 Nawagambila imbuli ino ya mawandiko yano Yakukile yekigwa hamwenga na wata ubanasi yongigwa yadamanywe. Yadya hungigwa nidamanye yehaguhi kubula
38 Wanampina wakwe niyo wamgamba, “Zumbe, kaula hano!” Yesu niyo awahitula, “Vichinta!”.

Yesu Alombeza Chohile ko lugulu lwa Mizaituni
Matayo 26:36-46; Mako 14:32-42

39 Yesu niyo ahalawa enga viya nakadamanya niyo aita ko lugulu we imizaituni mna wanampina wakwe niyo wambasa. 40 Eze abule uko niyo awagamba mkalombeza sima mwingile mwe majezo.
41 Niyo awasa aita hale hadodo utali wa mntu akudula yuwe hadya dikugwela. Niyo afika madi alombeza. 42 “Tate,” uneva hegu ukaunga, unusize chikombe cha masulumizo. Mna visekutenda viya hunga miye, mna “Ivyo ukunga navitendeke.” 43 Aho mndima ywa kwembingu kulaila kwa Chohile niyo eza amjela moyo. 44 Umo emwe masulumizo makulu niyo ajendeleza kulombeza niyo alawa chiluke saviya madwentwe ya sakame niyo yajuluzika kubula hasi.
45 Eze abinde ukulombeza niyo auya hadya hantu awasize wanampina wakwe niyo awambwila wagona, kwaviya nawana chinyulu. 46 Niyo awagamba kwambwani mgona? Inukani mlombeze chani msekwingila mwe majezo.

Kugwilwa kwa Yesu
Matayo 26:47-56; Mako 14:43-50; Yohana 18:3-11

47 Umo hanati kubinda ukulonga fyo dya wantu niyo dyeza dikalongozwa ni Yuda yumwenga mwe wadya wasigilwa mlongo na waidi, Yuda niyo ambasa Yesu chani amlamse kwa kumsesa. 48 Mna Yesu niyo amgamba vino Yuda, wamhituka Mwana ywa mntu kwa kumsesa?
49 Wadya wanampina wakwe weze wawone izimbuli zikudamanywa, niyo wagamba Zumbe chiwasenge mabamba? 50 Yumwenga mwe wadya wanampina niyo amsenga bamba mndima ywa Mlavyantambiko Mkulu, niyo amsenga idigutwi dyakwe dya kulume
51 Aho Yesu niyo amgamba, leka, “Vyachinta!” Niyo adonta idigutwi dya yudya mntu na kumhonya.
52 Yesu niyo awagamba wadya Walavyantambiko wakulu, wadalahala wa wadimi we nyumba nkulu ya Chohile na wantu wakulu wose wezile kumgwila vino mwiza mtoza mabamba na makome mwiza kunigwila enga miye ni mbavi? 53 Umo nanihamwenga na nyuwe mwe nyumba nkulu ya Chohile kwa chila zuwa hamnigwile mna chindedi chino nicho ichipindi chenyu, chino nicho chipindi cho udahi wa shetani.

Petulo amhituka Yesu
Matayo 26:57-58, 69-75; Mako 14:53-54, 66-72; Yohana 18:12-18, 25-27

54 Niyo wamgwila wamguha wamwigala kubula kwe inyumba ya Mlavyantambiko mkulu mna Petulo nakamtimila Yesu kwa kunyuma

luhalehale. 55 Moto naujimbwa hagati ho uwa wo mdugano wose nawekala hamwenga, Petulo naye nehadya. 56 Mndima yumwenga mvyele eze amwone Petulo kekala haguhi ho moto, niyo amng'oila meso amgamba, Yuno mntu ne-hamwenga na Yesu.

57 Mna Petulo niyo alemela agamba, We mvyele miye simmany-ize.

58 Chize chijinke chipindi chi-dodo mntu mtuhu niyo amwona Petulo amgamba, Weye wiyumo mwe wano wagwiligwe,

Mna Petulo niyo amhitula amgamba we mbwawe suyo miye.

59 Enga saa dimwinga dijinkile mntu yumwenga niyo eza kumvilik-iza chindedi yuno ne ehamwenga na Yesu, hambwe kalaila Galilaya.

60 Mna Petulo niyo amgamba, we mbwawe simanyize icho ukulonga,

Ahadya umo achekulonga zogolo niyo dyaila. 61 Zumbe Yesu niyo ahituka na kumsinya Petulo, ahadya Petulo niyo akumbuka yadya agam-bilwe ni Zumbe, dyelo zogolo had-inati kwila naunihituke nkanana ntatu. 62 Aho Petulo niyo afosa kweise, na kwila vidala.

Yesu atilwa na kutoigwa
Matayo 26:67-68; Mako 14:65

63 Wadya wantu nawakamdima Yesu niyo wamtila nakumtowa. 64 Wamgubiga ameso niyo wamuza, “Akutoile ni yuhi? Hebu bunkula chikaule?” 65 Niyo wamhuluta vidala.

Yesu egalwa mwa meso ye Chitala
Matayo 26:59-66; Mako 14:55-64; Yohana 18:19-24

66 Kwize kuche, wakulu wo mzi na wantu niyo wekala chitala, Wahinya Sigilizi na walavyantambiko wakulu naweyumo mwe icho chitala, Yesu niyo egalwa he chitala. 67 Niyo wamuza, “Chigambile,” “Weye nuyo masiya?”

Kulisito niyo awagamba, “Uneva nina wagambilani, nyuwe hamnizu-mile, 68 naho hegu ninawauzani hamnihitule. 69 Mna kukongela vino haluse Mwana ywa Mntu nekale haguhi na Chohile Mta nguvu.”

70 Wose niyo wamuza, “Elo, chigambile weye nuyo Mwana ywa Chohile?”

Yesu niyo awagamba, “Nyuwe mlonga mwagamba miye nuyo.”

71 Niyo wagamba, “Hachikunga ukuzi mtuhu mwakwe! Suwe wenye chimwiva ivyo alongile!”

23

Yesu Egalwa kulongozi kwa Pilato
Matayo 27:1-2, 11-14; Mako 15:1-5; Yohana 18:28-38

1 Akaheza wantu wose niyo wachimala, wamwigala Yesu ku-longozi kwa Pilato, 2 Wakonga kumlongeleza wakagamba, “Yuno mntu nachimbwila akawadanta wantu wose, walemele kuliha kodi kwa Seuta ywa Lumi na kwetanga hambwe nuyo Kulisito, Seuta.” 3 Pilato amuza Yesu, “Weye wi seuta ywa Wayahudi?”

Yesu amhitula. “Niweye uku-longa,”

4 Akaheza Pilato awagamba walavyantambiko wakulu hamwenga ne difyo dya wantu, “miye sikuwona wavu wowose wakumkantila yuno mntu.” 5 Mna wowo walahiliza wakagamba, “Kwa sila ya mahinyo yakwe awaluvya wantu wadamanye wavu mwe isi yose ya Yudeya. Kakongela Galilaya haluse kubula hano.”

Yesu Egalwa kwa Helode

6 Pilato eze eve ayo, niyo auza, “Vino mntu yuno ni mkaya wa Galilaya?” 7 Eze amanye kugamba Yesu ne mo mkowa ukulongozwa ni Helode, niyo amwigala kwa Helode, kwaviya Helode naye nendile eyuko Yelusalemu. 8 Helode eze amwone Yesu niyo eleleswa,

kwaviya nakeva kale izimbuli zakwe, ivyo nakamgoja kwa chipindi chitali. Nana msuhi amwone Yesu akadamanya vilagiso. 9 Ivyo niyo amuzisa, mna Yesu hahitule dyodyose. 10 Walavyantambiko wakulu na wahinya Sigilizi wendaga aho walavyaga malaho makulu mwa Yesu. 11 Ivyo Helode hamwenga na wankondo wakwe wambasa Yesu na kumjela soni, niyo wamvisa suche zikale za chiseuta na kumvuza kwa Pilato. 12 Mwe dizuwa diya Helode na Pilato wendaga hawekwivana, mna kukongela dizuwa idyo niyo watenda wambuya.

Yesu Akantilwa file
Matayo 27:15-26; Mako 15:6-15; Yohana 18:39-19:16

13 Ivyo Pilato niyo etanga chitala cha wakulu wa walavyantambiko, vilongozi, na wantu wawo, 14 awagamba, mnigaila mntu yuno mwagamba nakawadanta wantu. Haluse tegelezani, nize nimuze imbuli iyo mwa meso yenyu simuwone na lema dyodyose mwa ayo mkumlaha. 15 Naho Helode hamwone lema dyodyose, nivyo vilekile kamvuza kwetu. Mntu yuno hadamanye dyodyose dikuleka ankantilwe kukomwa. 16 “Ivyo nanilagize atoigwe nkome niyo namlekela.” 17 Chila zuwa dya Pasaka Pilato na kaungwa alekele mfungwa yumwenga. 18 Mna wose hamwenga watula lwasu, “Muse yuno mntu! Chifungwile Balaba!” 19 Balaba nakajelwa mndani kwa wavu wa nkumbizi mwe kaya, naho nakakoma wantu. 20 Pilato nakaunga amlekele Yesu, ivyo niyo alonga nawo vituhu. 21 Mna wowo niyo watula lwasu vituhu, “Mtungike! Mtungike!”

22 Pilato awagamba nkanana ya katatu, “Kabalangani? Sikuwona ubanasi wowose mwakwe vikuleka akomwe! Nanilagize atoigwe nkome vikaheza nimlekele.” 23 Mna wowo wajendeleza kutula lwasu vidala kugamba Yesu aunngwa atungikwe mo msalaba, na mo udumo wo lwasu lwawo niyo wahudwa. 24 Ivyo Pilato kamkantila Yesu saviya nendile wakaunga. 25 Amvugwila kulaila kwedijeleza yudya waungile, yudya ajeligwe kwedijeleza kwa wavu wa nkumbizi na kukoma wantu, amwinkiza Yesu kwawo wamdamanye ivyo wakunga.

Yesu Atungikwa mo Msalaba
Matayo 27:32-44; Mako 15:21-32; Yohana 19:17-27

26 Umo wakamwigala ko kumtungika mwe sila, wadugana na mntu yumwenga akwitagwa Simoni wa si ya Kilene endaga akalaila kwe kaya zihaguhi. Wamchimalisa, wamkankalisa etwike msalaba wa Yesu, na kumtimila mnyuma. 27 Fyo kulu dya wantu dimtimila, mgati mwawo namna wavyele nawakalomboleza na kwila. 28 Yesu awahitukila awagamba, “Nyuwe wavyele wa Yelusalemu! Msekuniila miye, mna kweileni nyuwe wenye na wana wenyu. 29 Kwaviya mazuwa nayeze aho wantu wakunga walonge, ‘Chinyemi china wadya hewakweleka, wadya hawajezaga kweleka hegu konkeza!’ 30 Chipindi icho wantu nawakonge kuyagamba magulu, ‘Chigweleni!’ Na wagulu, ‘Chigubikeni!’ 31 Kwaviya uneva wantu wautendela mti mbisi seivyo, naitende zeze kwa mti unyaile?”

32 Kwendaga na wantu watuhu waidi, wendaga weihiye, wegalagwa hamwenga na Yesu ko kutundikwa. 33 Weze wabule hantu hakwitangwa, “Gobela dya mtwi”, niyo wamtungika Yesu mo msalaba, na hamwenga na wadya wabanasi waidi, yumwenga ntendelo ya kulume yumwenga kumoso kwakwe. 34 Akaheza Yesu agamba, “Walekeile, Tate kwaviya hawamanyize diya wakudamanya.”

Niyo wapangana izisuche za Yesu kwa kuzitoila tegatega. 35 Wantu nawachimala hadya wakakaula kuno vilongozi wa Wayahudi

wakamtila wakagamba, “Ambulaga wantu watuhu, haluse neambule mwenye hegu nuyo Kulisito yudya asagulwe ni Chohile!” 36 Wankondo nawo niyo wamtila, wamwigaila divai igwaduke, 37 na kumgamba, “Kweambule mwenye hegu weye wi seuta ywa Wayahudi!”

38 Ulahi na uwandikwa savino kulanga kwakwe, “Yuno nuyo Seuta ywa Wayahudi.” 39 Yumwenga mwa wadya wabanasi atundikwe mo msalaba amhuluta, akamgamba, “Weye hwi Kulisito? Elo kweambule mwenye ukaheza uchambule naswi!”

40 Mna yudya mnyawe niyo amkwahila, amgamba, “Weye hukumogoha Chohile? Hata hegu waungwa uhokele kanto seiyo. 41 Suwe, ivyovili, vyachiwagila, kwaviya chongigwa chinkigwe kanto kwa yadya chidamanye, mna yuno mntu hana icho abalange.” 42 Niyo amgamba Yesu, “Unikumbuke, Yesu, mo Useuta wako!”

43 Yesu niyo amhitula amgamba, “Chindedi dyelo dino nautende hamwenga nami hantu hahoile.”

Kubanika kwa Yesu
Matayo 27:45-56; Mako 15:33-41; Yohana 19:28-30

44 Yendaga saa mtandatu vino no msi, umo zuwa dilekile kulangaza isi, niyo kwatenda na chiza kubula saa chenda. 45 Paziya dyendile ditungikwa mwe Nyumba ya Chohile ditatuka vihande vidi. 46 Yesu niyo aguta kwa izwi kulu, “Tate! Mwe mikono yako naika muye wangu!” Kalonga vino nakubanika.

47 Yudya mnkondo kawona chiya chilaile, niyo amtunya Chohile, akagamba, “Chindedi nani mntu ywedi!”

48 Umo fyo dya wantu nawadugane hadya kukaula yose yalaile, wose niyo wauya kukaya, waketowa mwe vifuwa vyawo kwa chinyulu. 49 Wadya wantu woseni wammanyaga Yesu, hamwenga na wadya wavyele wamtimilaga kulaila Galilaya, wachimala kwa hale wakakaula.

Kuhambwa kwa Yesu
Matayo 27:57-61; Mako 15:42-47; Yohana 19:38-42

50 Kwendaga na mntu yumwenga akwitangwa Yusufu, mwelekwa ywa mzi umwenga wa Wayahudi ukwitangwa Alimataya. Endaga mntu ywedi akutunyiswa. 51 Nendile akagoja kwiza kwa useuta wa Chohile. Hata hegu endaga yumwenga mwe Chitala Chikulu cha Wayahudi, endaga hevanaga nawo mwe ntendwa yawe. 52 Yusufu aitaga kwa Pilato nakulombeza mwili wa Yesu. 53 Niyo auseleza umwili hasi, auvisa sanda, nakuwika mwe mbila yadamanyagwa mwe luwe naho hayadamanyaga ndima. 54 Dyendaga zuwa dya kuhumula nadyo dihajihi nakukonga.

55 Wadya wavyele wezaga na Yesu kulaila Galilaya wamtimila Yusufu nakuwona imbila na ivyo mwili wa Yesu nauhambwe umo. 56 Niyo wauya kukaya kudamanya malihamu na mavuta yakupwepweleka wauhake umwili.

Wahumula mwe Zuwa dya kuhumula, saviya Sigilizi ikunga.

24

Kuyuka wa Yesu
Matayo 28:1-10; Mako 16:1-8; Yohana 20:1-10

1 Zuwa dya kuhumula dya nkongo dya juma chilo chilo wadya wavyele niyo waita kwembila, nawenula yadya mavuta wadamanye. 2 Wadya wavyele mo kulomboleza wabwila diya diyuwe difingiliswa hale ne mbila. 3 Mna weze wengile mndani mwe mbila hawauwone umwili wa Zumbe Yesu. 4 Umo wachei kwehelwa mwe mbuli iyo, niyo walaila wantu waidi wavaile suche zing'alise wachimala haguhi na wowo. 5 Wadya wavyele niyo wengilwa ni woga na kwinama chifudifudi kubula hasi. Wadya

wantu wawagamba, “Kwambwani mwamlonda mntu mjima mwe wantu wabanike? 6 Hahali hano kauyuka, kumbukani ivyo awagambilagani viya achei Galilaya. 7 ‘Yongigwa mwana ywa mntu alavigwe mwe wantu wata masa na kusulumizwa na kuyuka zuwa dya katatu.’ ”

8 Aho wadya wavyele niyo wakumbuka ulosi wakwe. 9 Weze wauye kulaila kwe mbila, niyo wawagambila mbuli zose wadya wasigilwa mlongo na yumwe na wadya nawakamtimila Yesu. 10 Awo walongile izimbuli kwa wasigilwa ni Maliyamu Magidalena, Yona, na Maliyamu nine dya Yakobo, hamwenga na wadya wavyele wendile wehamwenga. 11 Awo nawo niyo wawagambile wasigilwa mbuli izo. Wasigilwa hawatolotoze imbuli iyo, niyo hawaizumile. 12 Mna Petulo niyo afosa aguluka kubula kwembila, eze afuname nakusungila mndani mwakwe aona sanda iyodu. Niyo auya kukaya kuno kehelwa ni mbuli izo zilaile.

Kutalamka kwita Emau
Mako 16:12-13

13 Mwe diziwa idyo, wantu waidi mgati mwa wanampina wakwe na wakaita mwe kaya imwenga ikwitagwa Emau, kaya iyo ihale no mzi wa Yelusalemu enga lujendo lwa masa maidi. 14 Nawakatamwila wenye mwe mbuli zose zilaile. 15 Umo nawakatamwila na kuzana wowo wenye, Yesu mwenye niyo alaila alongozana nawo. 16 Nawamona kwa meso mna hawammanyize kugamba ni Yesu. 17 Yesu awauza, “Mwatamwila mbuli zani hano he sila?”

Wowo niyo wachimala, kuno wana chihovu. 18 Yumwenga akwitangwa Kilopa, amhitula agamba, “Weye ichedu wi mjeni mo mzi uno wa Yelusalemu, vitende humanjize mbuli zilaila mwa mazuwa yano?”

19 Yesu awauza, kulaila mbwani? Wamhitula, mbuli za Yesu ywa Nazaleti, yudya nani muwoni, mta udahi wa kudamanya na kulonga ko uso wa Chohile na wantu wose. 20 Wakulu wa walavyantambiko hamwenga na vilongozi wetu wamlavya chani akantilwe file, niyo wamsulumiza mo msalaba. 21 Mna suwe nachina msuhi kugamba uyo nuyo akunga aikombole Izulaeli, elo dyelo ni zuwa dya katatu kukongela hadya izimbuli izo zilaile. 22 Ukaleka ayo wavyele watuhu mwe bunga dyetu wachitusa, nawaita chilochilo kwembila. 23 Hawaubwile umwili wakwe, wauya na kugamba walailwa ni wandima wa kwembingu niyo wawagambila kugamba ni mjima. 24 Wetu watuhu nawaita kwe mbila wawona ivyo walongile wadya wavyele, mna yeye hawamuwone.

25 Niyo Yesu awagamba, “Nyuwe wahezi na wata myoyo midala ya kuzumila mbuli zose za wawoni walongile! 26 Elo havyungigwe Kulisito asulumizwe akaheza engile mwe ukuka wakwe?” 27 Niyo awagambila mbuli zose ziwandikwe mwa Mawandiko Yakukile, kukongela muwoni Musa kubula wose.

28 Weze wabule hajihi ne idya ikaya nawakaita, Yesu enga ajendeleza ne ntambo awasa. 29 Mna wowo wamlombeza wamgamba, usekwita kwaviya zuwa diswa chilo chengila. Ivyo engila he ikaya na kwikala nawo. 30 Eze ekale na kudya nkande hamwenga nawo, aguha mgate aujimbika, aubesula awenka. 31 Ahadya meso yawo niyo yagubulwa, wambunkula kugamba ni Yesu, mna ahadya niyo ahalawa kuno wakasinya. 32 Niyo wagambilana togolani “Myoyo yetu haisangale vidala umo akatamwila na suwe mwe sila na kuchigambila Mawandiko Yakukile?”

33 Niyo wahalawa isa idya, niyo wabula Yelusalemu niyo wawabwila wadya mlongo na yumwe wadugana hamwenga na wantu watuhu we dibunga dyawo.

34 Wakalonga, Zumbe kauyuka
chindedi, naye kamlaila Simoni.
35 Niyo wawagambila mbuli zose
mbuli zose zilaile mwe sila neivyo
wambunkule Yesu umo akabesula
umgate.

Yesu Alaila kwa Wanampina wakwe
Matayo 28:16-20; Mako 16:14-18; Yohana 20:19-23; Ntendwa 1:6-8

36 Umo nawakawagambila ayo,
Yesu mwenye alaila achimala hagati
hawo, awagamba, Mtende na uton-
dowazi.
37 Wasetuka na kwingilwa ni
woga, nawamanya wawona mpepo.
38 Mna yeye awagamba, kwamb-
wani mnankama? Kwambwani
mwatenda na nkama mwe myoyo
yenyu? 39 Kaulani imikono ne viga
vyangu, chani mmanye ni miye,
nitozanitozani muwone, kwa viya
mpepo haina mwili na mavuha enga
vino mkuniwona.
40 Eze alonge iyo, awalagisa
imikono yakwe ne viga vyakwe.
41 Umo hawenati kuzumila kwa
chinyemi wananacho kuno wake-
helwa, awauza, hano mna nkande
yoyose? 42 Niyo wamwinka
chihande cha samaki yokigwe.
43 Aiguha, aidya kuno wose wakam-
sinya.
44 Niyo awagamba, “Uno nuwo
ulosi nahawagambilani umo
nendaga nichei hamwenga na
nyuwe, kugamba vyaungwa nichin-
tize mbuli zose niwandikilwe mwe
Sigilizi ya Musa, na mwamawandiko
ya wawoni na Zabuli.”
45 Niyo agubula fanyanyi zawo
chani wamanye Mawandiko Yakuk-
ile, 46 awagamba, “Ivyo nivyo
viwandikwe kugamba Kulisito
nasulumizwe zuwa dya katatu
nauyuke. 47 Naho kugamba kwa
zina dyakwe wantu wose kukongela
Yelusalemu nawagambilwe Mbuli
Yedi weile chani walekeilwe masa
yawo. 48 Nyuwe namtende waukuzi
wangu mwe mbuli zino. 49 Miye
mwenye naniwegaileni yudya Tate
ekiye ndagano kugamba namsigile
kwenyu, mna ikalani muno mo
mzi kubula mwinkigwe idya nguvu
ikulaila kulanga.”

Yesu Aguhigwa kwita Kwembingu
Mako 16:19-20; Ntendwa 1:9-11

50 Niyo awalongoza kubula Be-
saniya, enula imikono yakwe awa-
jimbika. 51 Umo akawajimbika,
awasa, aguhigwa kulanga kwem-
bingu. 52 Wamvikila, niyo wauya
Yelusalemu kuno wana chinyemi
vidala. 53 Nawo nawakekala kwe
nyumba nkulu ya Chohile chila
zuwa, wakamjimbika Chohile.

MBULI YEDI IWANDIKWE NI YOHANA

ULONGOZI

Chitabu cha Mbuli Yedi iwandikwe ni Yohana ni chimwenga mgati mwe vitabu vine vya Lagano hya vikutambalisa wikazi wa Yesu Kulisito. Chila chimwenga mgati mwe vino chetangwa “Mbuli,” nuko kugamba “Mbuli Yedi.” Chawandikagwa hadya Yesu eze abanike ni Matayo na Luka na Yohana. Mbuli Yedi iwandikwe ni Yohana chindedi yawandikagwa ni msigilwa Yohana hajihi na mhilimo wa 90 AD. Hata hegu chitabu chino hachikulonga kugamba Yohana nuyo mwandisi, ivyo chiwandikwe chaligana ne ibaluwa ya nkongo ya Yohana na baluwa ya kaidi ya Yohana na baluwa ya katatu ya Yohana. Wamwenga mwa wakale wawandika hantu Yohana ekale ni ko mzi wa Efeso mwe chipindi icho, elo vyalagisa kugamba chitabu chawandikagwa ko mzi wa Efeso.

Yohana kakonga pwilili mwalo we chitabu kwa kuwambiza wantu wazumile kugamba Yesu ni Kulisito, ni Mwana ywa Chohile akwikala (20:31). Kwa kuzumila vino nawatende na wikazi mwe dizina dyakwe. Chitabu chawandikagwa kwa wakusoma wose Wayahudi na sawo Wayahudi. Mbuli Yedi iwandikwe ni Yohana unaikaulisa yesimana na ziya izintuhu izintatu. Alongesa mwe mpituko adamanye Yesu mna hawandikise mwe zisimo zakwe. Mbuli ntuhu zilaile saviya kubatizwa kwa Yesu na kujezwa kwe nyika ivyo haviwandikwe mwe ino Mbuli yedi.

Vimndani

Yohana kakonga Mbuli Yedi mwe sula 1:1-18.
Ukajika niyo awandika mpituko zimwenga Yesu adamanye (1:19-12:50).
Ukajika atambalisa mbuli zilozize mo wikazi wa Yesu zimbuzize mwe file na kuuya kwakwe (13:1-20:31).
Yohana abindiliza Mbuli Yedi mwe sula 21 achigambila chipindi chimwenga Yesu awalailaga wantu eze auyuke ukajika akonga mwalo wakwe kwa kuwandika ichitabu.

Ulosi ukuchinka ujima

1 Aho nkongo hendaga na mntu
akwitangwa Ulosi, Ulosi uyo endaga
na Chohile, naye endaga Chohile.
2 Kukongela nkongo Ulosi endaga
hamwenga na Chohile. 3 Chila
chintu chaumbwaga kombokela
uyo, hendile uyo, Chohile haumbile
chintu chochose. 4 Uyo endaga
nkongelo ya ujima, na ujima
uwo wendaga ulangazi wa wantu.
5 Ulangazi uwo walangaza mwe
chiza, mna ichiza nacho chidunduga
kuudaha.
6 Chohile amsigilaga msigilwa
yumwenga zina dyakwe Yohana,
7 yudya ezaga kuwagambila wantu
watimile ulangazi uwo. Ezaga chani
wantu wose weve na kuzumila ulosi
wakwe. 8 Yohana hendaga uwo
ulangazi, mna ezaga du kuwaukuila
wantu mbuli yo ulangazi uwo.
9 Uno nuwo ulangazi we chindedi,
ulangazi ukwiza mwe isi na kuwamulikila wantu wose.
10 Ivyo Ulosi uyo endaga uko kwe
isi. Hata kugamba Chohile aumbaga
isi kombokela uyo wantu woseni we
isi hawamzumile. 11 Ezaga mwe
isi yakwe mwenye, mna wendile
wakwe hawamhokele. 12 Mna
wantu wamwenga wamhokela na
kumzumila, ivyo awenka udahi
wa kuwoneka wedi kulongozi kwa
Chohile. 13 Hawatendile wana wa
Chohile kwa fanyanyi za chimntu
mna nguvu za chimwili, mna kwa
udahi wa Chohile mwenye.
14 Naye Ulosi niyo etenda mntu,
ekala kwetu, suwe naswi chiuwona
ukuka wakwe, ukuka wakwe uyo
endile Mwana ichedu ywa Tate,
kamema mbazi na chindedi.

15 Yohana awaukwilaga wantu
mbuli zakwe, akaguta, “Uyo nuyo ni-
longile hadya nalongaga, ‘Eza mntu
yumwenga anomboke miye, uyo
ni mkulu kujinka miye, kwaviya
endaga uko sinati kwelekwa.’ ”
16 Mo ujejeje we izimbazi za-
kwe zose, suwe chose chihokela
mazi kujinka mbazi. 17 Kwaviya
Chohile kalavya Sigilizi kwombokela
Musa, mna Yesu Kulisito kegala
mbazi na chindedi. 18 Hahali
mntu amuwone Chohile chipindi
chochose mna Mwana ichedu, ali-
gane na Chohile, yudya alungane
na Tate, nuyo amtendile chimmanye
Chohile.

Uukuzi wa Yohana Mta kubatiza
Matayo 3:1-12; Mako 1:1-8; Luka 3:1-18

19 Uno nuwo ukuzi Yohana aukule
mwe Vilongozi wa Chiyahudi uko
Yelusalemu wawasigila walavyan-
tambiko na Walawi wamuze, “Weye
wiyuhi?”
20 Yohana halemele kuwahitula,
niyo alonga pwipwipwi, “Miye suyo
Kulisito Mkombola.”
21 Aho niyo wamuza, “Haluse
weye wi yuhi? Togola, weye ni
Eliya?”
Yohana niyo ahitula, “Bule! Miye
suyo.”
Wamuza, “Togola, weye ni yudya
muwoni?”
Yohana awahitula, “Bule!”
22 Wowo wamuza, “Haluse weye
niweye yuhi? Wegaze we mwenye?
Chigambile chani chikawagambile
wadya wachisigile.”
23 Yohana awahitula, “Miye ni
yudya muwoni Isaya alongaga izim-
buli zakwe kugamba,
‘Izwi dya mntu dikwivika kwe
nyika,
chumizani sila ya Zumbe.’ ”
24 Awo wantu nawasigilwa ni
bunga dikwitangwa Mafalisayo.
25 Niyo wamuza Yohana, “Uneva
weye suyo Kulisito hegu Eliya
hegu yudya muwoni, kwa mbwani
wabatiza wantu?”
26 Yohana niyo awahitula, “Miye
nabatiza kwa mazi, mna eyuko
yumwenga mgati mwenyu hamum-
manyize. 27 Uyo neze umo hajika
komboka, mna miye sikuwagilwa
hata kufungula luzigi lwe vilatu
vyakwe.”
28 Mbuli zino zoseni zitamwilwa
uko Besaniya, ng'ambo yo mto wa
Yolodani uko Yohana endaga akaba-
tiza.

Yesu ni ngoto ya Chohile

29 Zuwa dikutimila, Yohana am-
wona Yesu akamwizila. Niyo
agamba, “Yuno nuyo Mwanangoto
ywa Chohile ikusa masa ya wantu
we isi! 30 Yuno nuyo nilongile
umo hagamba, ‘Homboka miye neze
mntu yumwe mkulu kujinka miye,
kwaviya endaga uko miye sinati
kwelekwa!’ 31 Miye mwenye sam-
manyize, mna siza kubatiza wantu
kwa mazi chani wantu wa Izulaeli
wammanye.”
32 Yohana nakaukula kugamba,
“Simwona Muye Ukukile akasela
kulaila kulanga enga suwa manga
na kuchima mlanga mwakwe.
33 Miye sammanyize, mna Chohile
anisigile ukubatiza wantu kwa
mazi na kanigambila, ‘Mntu yudya
noumuwone Muye Ukukile akam-
seila kulaila kulanga na kwikala
mnanga mwakwe, uyo nuyo akuba-
tiza kwa Muye Ukukile.’ 34 Yohana
agamba, miye siwona,” “naho
siukula kugamba yuno nuyo Mwana
Chohile.”

Wanampina wankongo wa Yesu

35 Zuwa dikutimila Yohana
nendile naho ehadya hantu aho
hamwenga na wanampina wakwe
waidi. 36 Eze amwone Yesu akajinka,
agamba, “Kaulani! Yuno nuyo
Mwanangoto ywa Chohile.”
37 Awo wanampina wamwiva
Yohana akalonga izimbuli izo, niyo
wamtimila Yesu. 38 Yesu ahituka
eze awawone awo wanampina
wamtimila, awauza, “Mwaunga
mbwani?”

Wamgamba, “Labi, wekala kuhi?” Labi nuko kugamba mhinyi.
39 Yesu awagamba, “Soni, nanywi namwone.” Awo wanampina wamtimila, wawona hantu endaga akekala. Wasinda naye zuwa idyo. Nayo neikabula saa mlongo nechisingi.
40 Anduleya mlukolo ywakwe Simoni Petulo nendile ni yumwenga mgati mwa awo awaidi wendile wamwivile Yohana aho akalonga ivyo. Niyo wamtimila Yesu. 41 Anduleya ambwila Simoni nkongo, mlukolo ywakwe. Amgamba, “Chimwona Masiya.” Masiya nu nukokugamba Kulisito Mkombola. 42 Niyo amwigala Simoni kwa Yesu.
Yesu amsinya nakumgamba, “Zina dyako nuyo Simoni mwana ywa Yohana, mna nawitangwe Kefa.” Zina dino diligana na Petulo nadyo nu nukokugamba Luwe.

Yesu awetanga Filipo na Nasanieli

43 Zuwa dikutimila Yesu akonga kwita Galilaya. Uko ambwila Filipo na kumgamba, “Nitimila!” 44 Filipo nani mkaya ywa Betisaida, mzi nawakekala Anduleya na Petulo. 45 Filipo ambwila Nasanieli nakumgamba, “Chimwona yudya alongagwa ni Musa mwe chitabu che zisigilizi, naho alongagwa ni wawoni. Nuyo Yesu mwana Yusufu, mntu ywa Nazaleti.”
46 Nasanieli auza, “Vino vyadahika chintu chedi chilaile Nazaleti?”
Filipo ahitula, “Soo ukaule.”
47 Yesu eze amuwone Nasanieli akamwizila, amlongela, “Uyo ni Muizulaeli toti, hena lema!”
48 Nasanieli amuza, “Kunimanya vivihi?”
Yesu ahitula, “Nakuwonaga umo nawihasi ho mtini, umo Filipo hanati kukwitanga.”
49 Nasanieli ahitula, “Mhinyi, weye wi Mwana Chohile! Weye wi Seuta ywa Izulaeli!”
50 Yesu agamba, “Wazumila kwaviya du nakugambilaga kugamba na sikuwona hasi ho mtini? Nauwone mbuli nkulu kujinka zino!” 51 Awagamba, “Nawagambilani chindedi, namwone mbingu zikagubuka na wandima wa kwembingu wa Chohile wakakwela na kusela mlanga mwe Mwana ywa Mntu.”

2

Nyinka mo mzi wa Kana

1 Zuwa dya katatu nakuna nyinka mo mzi wa Kana uko Galilaya. Mamiyakwe Yesu endaga aho, 2 Yesu hamwenga na wanampina wakwe nawo wagonekagwa mwe inyinka iyo. 3 Divai eze isile, nine Yesu amgamba, “Divai iwasila!”
4 Yesu ahitula, “Mnala, usekunigambila dya kudamanya, chipindi changu hachinati.”
5 Aho mamiyakwe awagambila wandima, “Damanyani dyodyose nawagambileni.”
6 Aho na hana mabiga mtandatu yadamanywe kwa mayuwe, chila dimwe nadikaguha madebe mashano vino, mazwela yakutimilwa ni Wayahudi mwe kwelengusa. 7 Yesu awagamba wandima, “Memezani mazi amabiga yano.” Wayamemeza, 8 niyo awagamba, “Tekani mazi mmwigaile mkulu ywe ngasu”. Wamwigaila mazi, 9 mkulu ywe ngasu eze ayalume yahitukila kutenda divai. Havimanyaga mazi yano uko yalaile, kwaviya wandima watekile amazi nawavimanya, ivyo niyo amwitanga umwali, 10 amgamba, “Chila mntu alavya divai yedi nkongo, hadya wagonekwe wakatenda wanywelesa, alavya idya isokele. Mna weye kuika idivai iyedi kubula vino haluse!”
11 Yesu kadamanya chilagiso icho cha nkongo uko Kana, mzi wa Galilaya, uko kalagisa ukuka wakwe, wanampina wakwe niyo wamzumila.
12 Vize viheze, Yesu na mamiyakwe, walukolo wakwe na

wanampina wakwe wasela kwita Kapelinaumu nakwikala uko kwa mazuwa majeche.

Yesu aita kwe Nyumba ya Chohile
Matayo 21:12-13; Mako 11:15-17; Luka 19:45-46

13 Pasaka ya Wayahudi neihaguhi, ivyo Yesu niyo aita Yelusalemu.
14 Umo mwe Nyumba nkulu ya Chohile awabwila wantu watamay-
ombe wakulu wakataga ng'ombe, ngoto na wasuwa manga, wavunja
hela wekala mwe izimeza zawo.
15 Elo niyo apilika luzigi saviya msipi
na kugulusa ng'ombe hamwenga na ngoto zawo kumlawa mwe Nyumba nkulu ya Chohile, akaheza ahitula meza za wadya wata yombe dya hela na kwitila matundu yawo hasi. 16 Niyo awagamba nawakataga suwamanga, “Usani vintu vino hano! Mleke kuitenda Nyumba ya Chohile Tate gwilo!”
17 Wanampina wakwe wakumbuka kugamba Mawandiko Yakukile yagamba, “Chohile, kuyungisa kwangu Nyumba ya Chohile kwanoka saviya moto.”
18 Vilongozi wa Wayahudi wahit-
ula, “Wadaha kudamanya mpituko yani kulagisa kugamba una uwagila wa kudamanya vino?”
19 Yesu ahitula “Vunani Nyumba nkulu ya Chohile, nami naniizenge naho kwa mazuwa matatu.”
20 Aho wayahudi wamuza, “Waunga wiizenge kwa mazuwa matatu? Iguha mihilimo milongo mine na mtandatu kuzenga Nyumba nkulu ya Chohile!”
21 Mna Nyumba nkulu ya Chohile naikalongwa ni Yesu nuumwili wakwe. 22 Ivyo umo eze auyuke, wanampina wakwe wakumbuka kugamba alongaga ayo, niyo wazu-
mila Mawandiko Yakukile viya alongaga Yesu.

Umanyi wa Yesu mwe myoyo ya wantu

23 Yesu umo endaga Yelusalemu kwe zuwa Pasaka wantu waloz-
ize wamzumila weze wawone vilagiso adamanyaga. 24 Mna Yesu nendile hana uzumizi nawo, kwaviya nakawamanya wose.
25 Havyungigwe yoyose amukuile mbuli zawo, kwaviya uyo mwenye nakavimanya vimwe myoyo yawo.

3

Yesu na Nikodemo

1 Kwendaga kuna chilongozi yumwenga Myahudi akwitangwa Nikodemo, wa bunga dya Mafal-
isayo. 2 Chilo chimwenga ambasaga Yesu nakumgamba, “Labi, chimanya kugamba weye wi mhinya usig-
ilwe ni Chohile. Hahali akudaha kudamanya vilagiso ukudamanya uneva Chohile he hamwenga naye.”
3 Yesu ahitula, “Nakugambila chindedi, hahali akudaha kuuwona Useuta wa Chohile henati kwelekwa nkanana ya kaidi.”
4 Nikodemo auza. “Mntu mjima adaha vivihi kwelekwa vituhu?” “Havikudahika kwingila vituhu mweinda ya mami yakwe na kwelekwa vituhu!”
5 Yesu ahitula. “Nakugam-
bila chindedi,” “Hahana akudaha kwingila mo Useuta wa Chohile henati kwelekwa kwa mazi na kwa Muye. 6 Chikwelekwa ni mntu ni cha chimwili ni tati yakwe na mami yakwe, mna chikwelekwa ni Muye ni muye. 7 Usekwehelwa kwaviya sikugambila kugamba nyuwe mwaungwa mwelekwe uhya.
8 Mpeho yavumila kuhinga kudya ikunga, waiva idizwi dyakwe, mna hukuvimanya uko ikulaila hegu uko ikwita. Ni saivyo kwa chila mntu akwelekwa kwa Muye.”
9 Nikodemo auza. “Vino vyadahika vivihi?”
10 Yesu ahitula, “Wi mhinya mkulu mwe Izulaeli, naho huvimanyize vino? 11 Nakugambila chindedi, suwe chalonga yadya chimanyize na kuukula milosi chiwone, mna nyuwe hamkunga kuhokela ukuzi wetu. 12 Uneva hamkuzumila umo hawagambilani mbuli ze isi, nam-
dahe vivihi kunizumila, naho. Umo

hawagambilani mbuli za kwembingu? 13 Na kujinka idi hahali mntu akweile kwembingu ukaleka Mwana ywa Mntu, aseile hasi kulaila kwembingu.”

14 Saviya Musa enule kulanga nyoka idamanywe kwa shaba uko kwenyika, saivyo Mwana ywa Mntu nenulwe kulanga, 15 chani chila mntu akumzumila enkigwe ujima wa mazuwa yose.

16 Kwaviya Chohile kaungisa isi vilekile amlavye Mwanawe ywe ichedu, chani chila mntu namzumile asekwaga mna enkwe ujima mazuwa yose. 17 Chohile hamsigile Mwanawe mwe isi chani akantile wantu, mna atende mkombola ywawo.

18 Mntu yoyose akumzumila Mwana hakantilwe, mna yudya hekumzumila kakantilwa kale, kwaviya hamzumile Mwana ywa ichedu ywa Chohile. 19 Kanto dyalawana savino, ung'azi wiza mwe isi, mna wantu waunga chiza waleka ung'azi, kwaviya ntendwa zawo ziha. 20 Chila yumwe akudamanya wavu ehiwa ung'azi naho haunge kwiza ko ung'azi, kwaviya hakunga wavu wakwe ulangazwe. 21 Mna akudamanya chindedi eza ko ung'azi chani ntendwa zakwe ziwoneke kugamba zadamanywa saviya Chohile alagize.

Yesu na Yohana Mta kubatiza

22 Vikaheza, Yesu na wanampina wakwe waita kwe isi ya Yudeya, uko kekala nawo hamwenga kuno akabatiza wantu. 23 Yohana naye naakabatiza uko Ainoni, haguhi na Salimu, kwaviya uko kwendaga na mazi yalozize. Wantu nawakaita kwakwe naye kawabatiza. 24 Yano yalaila umo Yohana henati kujelwa mndani.

25 Kulaila mahigano mgati mwa wanampina wa Yohana na Myahudi yumwenga mwe mbuli ya mazwela yawo ya kwelengusa. 26 Ivyo waita kwa Yohana nakugamba, “Mhinya, wakumbuka yudya mntu endaga hamwenga na weye ng'ambo yo mto Yolodani, yudya waukulaga mbuli zakwe? Kaula, haluse abatiza, naho chila mntu amwitila!”

27 Yohana ahitula, “Hahali akudaha kutenda na chintu hanenkigwe ni Chohile ywa kwembingu. 28 Nyuwe wenye mwi waukuzi wangu wa yadya nalongaga, ‘Miye suyo Kulisito, mna sisigilwa chani nimlongweile.’ 29 Mta mwali wa chiche nuyo mwali we chilume, mna mmbuya wo mwali we chiche, yudya akumchimala haguhi na uyo na kumwetegeleza, eleleswa umo akeva izwi dyo umwali we chivyele. Vino nivyo mbwedo wangu uchinta. 30 Aungwa amanyikise miye nami nisinywe hadodo.”

Akwiza kulaila kwembingu

31 Akwiza kulaila kwembingu ni mkulu kujinka wose. Akulaila kwe isi ni ywa mwe isi naho alonga mbuli za chiisi, mna akwiza kulaila kwembingu ni mkulu kujinka wose. 32 Asimwila yadya awone na kuyeva, mna hahana mntu akuzumila ukuzi wakwe. 33 Mna yoyose akuzumila ulosi wakwe atogola kugamba ukuzi wa Chohile wabunkula chindedi. 34 Yudya asigilwe ni Chohile alonga mbuli za Chohile, kwaviya Chohile amwinka umemo wa Muye wakwe. 35 Tati ywa mntu amunga Mwanawe naho kamwinka vintu vyose vitende mwe mikono yakwe. 36 Akumzumila Mwana ana ujima wa mazuwa yose, hekumwiva Mwana hatende na ujima wa mazuwa yose, mna naasigale mwe maya ya Chohile.

4

Yesu na mvyele Mfambazi

1 Mafalisayo naweva kugamba Yesu nakahokela nakubatiza wanampina walozize kujinka Yohana. 2 Mna ichindedi, ni kugamba Yesu habatizaga mntu yoyose, nawakadamanya ivyo ni wanampina wakwe. 3 Ivyo umo Yesu eze eve ayo nayakalongwa, akulawa Yudeya na kuya Galilaya.

4 Mwe ntambo iyo imtenda ajinkile
Samaliya.
5 Uko Samaliya abula kwe mzi uk-
witangwa Sikali, wendaga wihaguhi
ne nkonde idya ya Yakobo amwink-
aga mwanawe Yusufu. 6 Hantu aho
hendaga na sima dya Yakobo, na
Yesu, nakasokezwa ni ntambo, ekala
hasi haguhi ne disima. Nani saa
chenda vino za nomsi.
7 Mvyele yumwenga Mfambazi
keza kuteka mazi, niyo Yesu
amgamba, “Ninka mazi ninywe.”
8 Chipindi icho wanampina wakwe
nawaita komzi kwe kugula nkande.
9 Uyo mvyele Mfambazi amgamba,
“Weye wi Myahudi, miye nami
ni Mfambazi ivyo wadaha vivihi
kunilombeza mazi?” Wayahudi
hawakudaha kudya ndala na
Wafambazi.
10 Yesu amhitula, “Uneva hegu
wamanyize ntunyo ya Chohile akuk-
winka naho ni yuhi akukulombeza
mazi anywe, nakumlombeza, naye
nakakwinka mazi yakukwinka
ujima.”
11 Uyo mvyele agamba, “Zumbe,
huna chiya cha kutekela mazi, dis-
ima dyenye ni tali. Naupatehi mazi
ya ujima? 12 Ni mkale ywetu Yakobo
achinkile idisima dino, wanawe na
wanyama wakwe wose wanywela
idisima dino. Haluse weye wi mkulu
kumjinka Yakobo?”
13 Yesu ahitula, “Wose wakun-
ywa mazi ye idisima dino nawa-
tende na nchilu naho, 14 mna
nanywe mazi nanimwinke miye
hatende na nchilu naho. Mazi
hunga nimwinke nayatende mndani
mwakwe mfajo ukunga umwinke
mazi yakumwinka ujima. Naho
nayamwinke ujima wa mazuwa
yose.”
15 Uyo mvyele amgamba, “Zumbe,
ninka amazi ayo! Chani nise ku-
wona nchilu vituhu, naho ninasek-
wiza vituhu hano kuteka mazi.”
16 Yesu amgamba, “Hita ukamwi-
tange mgosiwo mwizanye.”
17 Uyo mvyele ahitula, “Sina
mgosi.”
Yesu ahitula, “Kulonga chindeni,
ukagamba huna mgosi. 18 Nauna
wagosi washano, yuno naye uk-
wikala naye vino haluse suyo
mgosiwo. Kulonga chindedi.”
19 Uyo mvyele agamba, “Zumbe,
nawona kugamba weye wi mu-
woni.” 20 “Wakale wetu wa
Chisamaliya nawamvikila Chohile
mo lugulu luno, mna nyuwe
Wayahudi mwagamba kugamba
Yelusalemu ni hantu chikungwa
chimvikile Chohile.”
21 Yesu amgamba, “Wemvyele
nizumila, chipindi nachibule wantu
hawamvikile Tate mo lugulu luno
hegu kudya Yelusalemu. 22 Nyuwe
Wasamaliya mwamvikila hemwim-
manyize, mna suwe Wayahudi
chimmanya uyo chikumvikila,
kwaviya wambulwa walaila kwa
Wayahudi. 23 Mna chipindi
cheza, naho chibula kale, umo
wakumvikila Tate nawalongozwe ni
Muye mwe chindedi mo kumvikila
Tate. Kwaviya Tate awaunga
wakumvikila saivyo. 24 Chohile
ni Muye, wantu wakumvikila
waungwa wamvikile kwa kulon-
gozwa ni Muye na chindedi.”
25 Uyo mvyele amgamba, “Sivi-
manya kugamba Masiya akwi-
tangwa Kulisito neze. Umo akeza
nachigambile chila chintu.”
26 Yesu ahitula, “Miye hulonga na
weye nuyo.”
27 Aho wanampina wa Yesu
wauya, niyo wehelwa vidala kum-
wona asimwila na mvyele. Mna ha-
hana amuzize mvyele uyo kugamba,
“Waunga mbwani?” Hegu kumuza
Yesu, “Nimbwani wasimwila na
mvyele yuno?”
28 Uyo mvyele niyo asa idibiga
dyakwe hadya, aita komzi na
kuwagambila wantu, 29 “Soni
mkamwone mntu anigambile mbuli
zose nidamanye. Vyadahika ku-
tenda nuyo Kulisito?” 30 Ivyo wantu
walawa umzi na kwita kwa Yesu.

31 Ichipindi icho wanampina
wakwe nawakamhembeleza Yesu,
“Mhinyi, udye chochose!”
32 Mna Yesu awahitula, “Nina
nkande nyuwe hemwimanyize.”
33 Ivyo wanampina wakwe
wauzana, “Vyadahika kuna mntu
amwigaile nkande?”
34 Yesu awagamba, “Nkande
yangu ni kudamanya yadya akunga
yudya anisigile, na kubindiliza
ndima yakwe anisigile. 35 Mna
lusimo lukugamba, ‘Isigala myezi
mine, chikutimila nu uvuni.’ Mna
nawagambilani, kaulani izinkonde
zaungwa zivunwe! 36 Mvuni
alihwa naho achisanya nkande
kwa ujima wa mazuwa yose,
ivyo mtuhu akuhanda na yudya
akuvuna nawelelwe hamwenga.
37 Lusimo ulo ni chindedi,
‘Yumwenga ahanda mtuhu avuna.’
38 Siwasigilani mkavune mwe
nkonde hamwidamanyize ndima,
watuhu na wadamanya ndima
hano, nyuwe mwahokela mwe
ndima yawo.”
39 Wasamaliya walozize we
kaya idya wamzumila Yesu
kwaviya yudya mvyele amukwilaga,
“Kanigambila zose nidamanye.”
40 Ivyo umo Wasamaliya wambwile
Yesu wamlombeza ekala nawo. Yesu
niyo ekala aho mazuwa maidi.
41 Wantu walozize niyo wazumila
kwa ulosi wa Yesu, 42 wamgamba
yudya mvyele, “Haluse hachizu-
mile, siyo kwaviya walongaga, mna
kwaviya chimwiva wenye, naho
chivimanya kugamba nuyo chindedi
Mwambula ywa wantu we isi.”

Yesu amhonya mwana ywa chilongozi

43 Yesu eze abinde mazuwa maidi,
niyo aita Galilaya, 44 kwaviya Yesu
mwenye aukulaga, “Muwoni haku-
tunywa kwe isi yakwe.” 45 Eze
abule Galilaya, wantu walozize wa
uko wamhokela kwaviya wawon-
aga yose adamanyaga umo waitile
Yelusalemu kwe nkande ye Pasaka.
46 Yesu niyo auya mo mzi wa
Kana uko Galilaya, uko ahitule
mazi yakatenda divai. Kwendaga
na mkulu yumwenga ywa selikali
endaga na mwanawe mnyonje
uko Kapelinaumu. 47 Eze eve
kugamba Yesu kakulawa Yudeya
kabula Galilaya, kamwitila na kum-
lombeza aite akamhonye mwanawe
wa chilume endaga mnyonje wa
kubanika. 48 Yesu amgamba,
“Nyuwe hamnawone mpituko na
vilagiso hamzumile.”
49 Mkulu uyo ahitula, “Zumbe, chi-
tanye mwanangu hanati abanike.”
50 Yesu amgamba, “Jenda,
mwanawo natende na ujima!”
Uyo mntu niyo azumila ulosi wa
Yesu, niyo ahalawa. 51 Achei mwe
sila wandima wakwe wadugana
naye, wamgamba, “Mwanawo ka-
hona!”
52 Awauza isa umwana ahonile,
nawo wamhitula, “Gulo saa mfun-
gate nomsi, unyonje umlekela.”
53 Niyo akumbuka nendile nidya
isa Yesu amgambile, “Mwanawo na-
hone.” Ivyo yeye hamwenga na
wantu mwe nyumba yakwe wose
niyo wazumila.
54 Chino ni chilagiso cha kaidi
adamanyaga Yesu eze auye kulaila
Galilaya kubula Yudeya.

5

Uhonyi he bwawa dya mazi

1 Vikaheza Yesu niyo aita
Yelusalemu kwe ngasu ya
Chiyahudi. 2 Kudya Yelusalemu
hajihi ne nchili yo mzi uwo ikwi-
tangwa lwivi lwa ngoto, nakuna
ndiwa ya mazi ikwitangwa kwa
Chiebulaniya Betisaza, naina balaza
shano zina mizeze. 3 Wanyonje
walozize nawalambala mwe zibal-
aza, matuntu na viwete na waholo-
male nawakagoja mazi yatibulwe,
4 kwaviya mndima ywa kwembingu
nakasela chila nkanana mndani
mwe ndiwa atibule amazi. Mnyonje
ywa nkongo kwingila mndani mwa
mazi umo yatibulwe, nakahonywa

unyonje wose nendile ananawo.
5 Nahana mntu mnyonje kwa
mihilimo milongo mitatu na mnane.
6 Yesu eze amwone kagona naku-
manya kugamba katenda mnyonje
kwa mazuwa yalozize, niyo amuza,
“Waunga uhone?”
7 Mnyonje ahitula, “Zumbe, sina
mntu ywa kuningiza mwe ndiwa
ya mazi umo yakatibulwa, chila ha-
jeza kwingila, mntu mtuhu anilong-
wela.”
8 Yesu amgamba, “Chimala, guha
umcheka wako wite.” 9 Aho mntu
uyo niyo ahona, niyo aguha mcheka
wakwe, akonga kujenda.
Mbuli iyo idamanyika mwe Zuwa
dya kuhumula, 10 ivyo vilongozi
wa Wayahudi wamgamba yudya
mntu ahonyigwe, “Dyelo ni Zuwa
dya kuhumula, kwa Sigilizi zetu
havikungwa wetwike mcheka wako
dyelo.”
11 Ahitula, “Yudya mntu anihony-
ize nuyo anigambile, guha umcheka
wako ujende.”
12 Wamuza, “Uyo mntu akugam-
bile ivyo ni yuhi?”
13 Mna yudya mntu ahonyigwe
hammanyaga Yesu ni yuhi, kwaviya
nahana wantu walozize, Yesu naye
kahalawa kale.
14 Vize vyajike, Yesu ambwila
yudya amhonyize mwe Nyumba
nkulu ya Chohile na kumgamba,
“Tegeleza, haluse kuhona. Ivyo
usekudamanya masa vituhu unase
kubwilwa ni mbuli ihise.”
15 Yudya mntu niyo ahalawa
na kuwagambila vilongozi wa
Wayahudi kugamba Yesu nuyo
amhonyize. 16 Ivyo Wayahudi
niyo wakonga kumsunkasunka
Yesu kwaviya nakadamanya
ivyo mwe zuwa dya Kuhumula.
17 Yesu awahitula, “Tate adamanya
ndima chipindi chose, miye nami
nadamanya ndima.”
18 Ulosi uno uwatenda vilongozi
wa Wayahudi waungise kumkoma.
Siyo kwaviya nakabalanga Sigilizi
ya zuwa dya kuhumula du, mna
kwaviya kagamba Chohile ni Ise,
ivyo ketenda kaligana na Chohile.

Udahi wa Mwana Chohile

19 Ivyo Yesu awahitula, “Nawagam-
bilani ichindedi, mwana hakudaha
kudamanya chintu ichedu, adaha
kudamanya chiya akumwona Ise
adamanya. Chiya akudamanya
Tati ya mntu, Mwana naye achi-
damanya. 20 Kwaviya Tati ya
mntu amunga Mwanawe am-
lagisa chila chintu akudamanya
mwenye. Namlagise mbuli nkulu
zikujinka zino, nanywi namwe-
helwe. 21 Saviya Tate akuuyusa
wabanike na kuwenka ujima,
mwe ivyo Mwana naye awenka
ujima wadya akunga. 22 Tate
hakukantila yoyose. Kamwinka
Mwanawe udahi wose wa kukantila,
23 chani wose wamwive Mwana
saviya wakumwiva Tati yamntu.
Hekumwiva Mwana hakumwiva
Tati ya mntu yudya amsigile.
24 “Nawagambilani ichindedi,
akwiva ulosi wangu, na kumzu-
mila yudya anisigile, ana ujima
wa mazuwa yose. Hakan-
tilwe, mna kajinka kale kulaila
mo kubanika na kwingila mo
ujima. 25 Nawagambilani chindedi,
chipindi cheza, naho chibula kale,
umo wabanike na weve izwi dya
Mwana ywa Chohile, na wadya
wakudiva nawatende na ujima.
26 Saviya Tate mwenye nuyo nkon-
gelo yo ujima, nivyo amtendile
Mwanawe nkongelo yo ujima.
27 Naho kamwinka Mwanawe udahi
wa kukantila, kwaviya ni Mwana
ywa Mntu. 28 Msekwehelwa mwe
vino. Chipindi cheza umo wa-
banike wemwezimbila naweve izwi
dyakwe, 29 na kulaila mwe zimbila
zawo. Wadya wadamanye yedi
nawauyuke na kutenda na ujima,
mna wadya wadamanye yehiye
nawauyuke na kukantilwa.

Uchindedi mwa Yesu

30 “Sikudaha kudamanya chintu
kwa udahi wangu mwenye. Nakan-
tila saviya hugambilwa ni Chohile

kugamba kanto dyangu dyawagila, kwaviya sikudamanya viya hunga, mna viya du yudya anisigile.

31 “Uneva heukuila mwenye, hunga nilonge hachihokelwe saiya chindedi. 32 Mna hana mtuhu akunukuila, naho simanya kugamba yose akunilongela ni chindedi. 33 Nyuwe msigila wantu kwa Yohana, naye kaukula ichindedi. 34 Suko kugamba miye naunga ukuzi wa mntu; Nalonga vino chani mdahe kwambulwa. 35 Yohana endaga saviya taa ikwaka na kupulika, naho namkaunga mbwede hadodo ulangazi wakwe. 36 Mna miye nina ukuzi ukulise kujinka udya alavyaga Yohana. Yadya hudamanya, nizo ndima aninkile Tate nizidamanye, zino zanilongela na kulagisa kugamba Tate kanisigila. 37 Naye Tate anisigile nuyo aniukuile kale, nyuwe hamnati kwiva idizwi dyakwe na kumwona, 38 naho ulosi wakwe haukwikala mndani mwenyu kwaviya hamkumzumila yudya amsigile. 39 Nyuwe nanywi mwakaula Mawandiko Yakukile, kwaviya mwafanyanya kugamba mndani mwakwe namwinkwe ujima wa mazuwa yose. Mawandiko ayo nayo yakunukwila! 40 Hata ivyo nyuwe hamkunga kwiza kwangu chani mhokele ujima.

41 “Sikulonda ntogozi kulaila kwa mntu. 42 Mna siwamanya nyuwe kugamba mwi wantu hemkumunga Chohile. 43 Miye siza kwa udahi wa Tate, mna hamkunihokela, mna mntu mtuhu akeza kwa udahi wakwe mwenye, namumhokele. 44 Mwadaha vivihi kuzumila kuno nyuwe mwaunga kuhokela ntogozi kulaila kwenyu nyuwe wenye, mna hamkunga ntogozi zikulawa kwa Chohile uyodu. 45 Msekufanyanya kugamba miye naniwalahe nyuwe kwa Tate. Sigilizi za Musa mkwikiya msuhi. 46 Uneva chindedi mwamzumila Musa mnizumile nami kwaviya awandikaga mbuli zangu. 47 Mna hegu hamyazumile yadya Musa awawandikileni, namdahe vivihi kuzumila mbuli hulonga?”

6

Yesu awenka nkande wantu magana milongo mishano

Matayo 14:13-21; Mako 6:30-44; Luka 9:10-17

1 Yeze yajinke ayo, Yesu aita ntendele ya kaidi ye diziwa dya Galilaya hegu ziwa dya Tibeliya seivyo nendile hamwenga diketangwa. 2 Lukudidi lwa wantu lwamtimila kwaviya wantu awo nawawona vilagiso nakadamanya kwa kuwahonya wanyonje. 3 Yesu niyo akwela kolugulu, ekala hamwenga na wanampina wakwe. 4 Ngasu ya Pasaka ya Wayahudi yendaga ihaguhi. 5 Yesu eze akaule na kuwona lukudidi lwa wantu lukeza kwakwe, amgamba Filipo, “Chikagulehi nkande chani wantu wano wadye?” 6 Kalonga ivyo chani amjeze Filipo, kwaviya nakavimanya mwenye ivyo nadamanye.

7 Filipo amhitula, “Hata chendile na matundu yakwitangwa dinali yakubula magana maidi, hayakudaha kugula migate chila yumwenga adye egute.”

8 Yumwenga mwa wanampina wakwe, akwitangwa Anduleya, yudya endaga mlukolo ywa Simoni Petulo, amgamba, 9 “Hano hana mbwanga yumwenga mta migate mishano ya shaili na samaki waidi, mna vino navichinte mbwani wantu walozize savino?”

10 Yesu amgamba. “Wekazeni wantu hasi,” Hendaga na mani yalozize ahantu aho. Ivyo wantu niyo wekala hasi, wagosi awodu nawakabula magana milongo mishano. 11 Yesu niyo aiguha idya migate, amtogola Chohile, awapangila wantu wadya wekale. Atenda saivyo mwe ziya samaki, na chila mntu kapata saviya aungile. 12 Wantu weze wegute, Yesu awagamba wanampina wakwe,

“Logotani vibesulo visigale visekwaga.” 13 Wowo nawo walogota vibesulo vya migate mishano ye shaili wasigaze wadya wantu wadile niyo wamemeza ntangulu mlongo na mbili.
14 Wantu weze wawone chilagiso icho Yesu adamanye, wagamba, “Chindedi yuno nuyo Muwoni akwiza mwe isi.” 15 Yesu niyo amanya kugamba wantu na wakaunga wamguhe wamtende seuta kwa nguvu, niyo aita vituhu kolugulu ichedu.

Yesu ajenda mlanga mwa mazi
Matayo 14:22-33; Mako 6:45-52

16 Ize ibule chisingi, wanampina wakwe Yesu wasela kubula kwediziwa, 17 niyo wakwela mwe ngalawa, wakonga kudeluka idiziwa wahinge Kapelinaumu. Chiza nachingila, Yesu nendile hanati kuwabwila. 18 Chipindi icho ziwa niyo dyakonga kutibukila kwa chausa cha luzimu lukulu. 19 Wanampina kudya waitile utali wa chilometa shano hegu mtandatu wamwona Yesu akajenda mlanga mwa mazi, akeisogeila ingalawa, niyo wogoha vidala. 20 Yesu awagamba, “Ni miye!” “Msekogoha,” 21 Nawakaunga wamguhe Yesu mwe ngalawa, aho ingalawa niyo yabula kwe isi nawakaita.

Wantu wamlonda Yesu

22 Mtondo wakwe fyo dya wadya wasigale nkanana ya kaidi ye diziwa. Niyo wabunkula kugamba nakuna ngalawa imwenga du hadya, naho Yesu hengile mwe ngalawa hamwenga na wanampina wakwe, mna wanampina awo nawaita wowo wenye. 23 Ngalawa ntuhu, zikulaila Tibeliya, niyo zabula aho wantu wadile imigate Zumbe amtogolaga Chohile. 24 Umo awo wantu weze wabunkule kugamba Yesu na wanampina wakwe hawahali aho, niyo wakwela ngalawa waita Kapelinaumu, wakamlonda.

Yesu kande ya ujima.

25 Wadya wantu weze wambwile Yesu ntendele ya kaidi ye diziwa, wamuza, “Mhinyi, kubula ini hano?”
26 Yesu awahitula, “Nawagambilani chindedi, mwanilonda siyo kwaviya muwona vilagiso, mna kwaviya mdile idya imigate niyo mweguta. 27 Msekwevinya kwa nkande ikubanika, mna, kwevinyeni kwa nkande ya ujima wa mazuwa yose. Ino niyo natende Mwana ywa Mntu nawenkeni, kwaviya Chohile, Tate, kajela hula kugamba kamsagula na kumzumila.”
28 Wowo niyo wamwuza, “Chitende mbwani chani chisankanile ndima ya Chohile?”
29 Yesu awahitula, “Ino niyo ndima ya Chohile mumzumile yudya amsigile.”
30 Aho wamgamba, “Naudamanye chilagiso chani chiwone chani chikuzumile? Nautende chibwani? 31 Wakale wetu wadyaga mana kudya kwedijangwa, saviya viwandikwe mwa mawandiko Yakukile, ‘Kawalisa nkande ilaile kwembingu.’ ”
32 Yesu awagamba. “Nawagambilani chindedi,” “Musa hawenkileni nkande ilaile kwembingu, mna Tate nuyo akuwenkani nyuwe nkande ya chindedi ikulaila kwembingu. 33 Kwaviya nkande ya Chohile ni yudya akusela kulaila kwembingu na akwinkiza ujima kwa wantu we isi.”
34 Niyo wamgamba, “Zumbe, chinke mgate uwo kalenakale.”
35 Yesu awagamba, “Miye nuwo mgate ukujela ujima. Mntu akwiza kwangu halumwe ni sala, yoyose akunizumila halumwe ni nchilu naho. 36 Nasiwagambilani kugamba mniwona mna hamkunizumila. 37 Wose akuninka Tate naweze kwangu, mntu yoyose akwiza kwangu, sanimdule kuse, 38 kwaviya sisela kulaila kwembingu siyo kwaviya hweungila miye, mna kwaviya vikungwa ni yudya anisigile vino. 39 Vino nivyo akunga

yudya anisigile, nisekumwaza hata yumwenga mgati mwa wadya aninkile, mna niwauyuse wose zuwa dya udumo. 40 Kwaviya akunga Tate nicho chino, chila namwone Mwana na kumzumila atende na ujima wa mazuwa yose, nami nanimuuyuse zuwa dya uhelo.”

41 Wayahudi wakonga kumng'ung'uzikila Yesu kwaviya nakagamba, “Miye ni mgate useile kulaila kwembingu.”

42 Wagamba, “Togola, yuno suyo Yesu mwana ywa Yusufu? Ise na nine Chiwamanya! Ivyo adaha vivihi kulonga kugamba kasela kulaila kwembingu?”

43 Yesu awagamba, “Lekani kung'ung'uzikilana. 44 Hahana mntu akudaha kwiza kwangu, ukaleka wadya wakwesigwe kwangu ni Tate anisigile hana mkwesize kwangu, nami nanimuyuse mwedizuwa dyo udumo. 45 Mwa mawandiko ya wawoni muwandikwa vino, wantu wose nawatende wahinywa ni Chohile, chila mntu akumwiva Tate na kuhina kwakwe eza kwangu. 46 Ivyo hulonga ni vino, hahana mntu amwone Tate, yudya alaile kwa Chohile nuyo du amwone Tate. 47 Nawagambilani chindedi, mntu akuzumila ana ujima wa mazuwa yose. 48 Miye nuyo mgate ukujela ujima. 49 Wakale wenyu wadyaga nkande ikwitangwa mana kudya kwedijangwa, mna niyo wabanika. 50 Mna ino ni nkande ikusela kulaila kwembingu chani yoyose naidye asekubanika. 51 Miye nuyo mgate ukujela ujima useile kulaila kwembingu. Mntu yoyose na adye nkande ino nekale mazuwa yose. Nkande nanimwinke nu mwili wangu huulavya kwa chausa cha ujima wa wantu we isi.”

52 Naho wayahudi wakonga kuhigana mgati mwawo; “Yuno adaha vivihi kuchinka umwili wakwe chiudye?”

53 Yesu awagamba, “Nawagambilani chindedi, hamnadile mwili wa Mwana ywa Mntu na kunywa isakame yakwe, hamtende na ujima mndani mwenyu. 54 Nadye umwili wangu na kunywa sakame yangu ana ujima wa mazuwa yose, nami nanimuuyuse mwe zuwa dya uhelo. 55 Kwaviya mwili wangu ni nkande ya chindedi, na sakame yangu ni chikunywegwa cha chindedi. 56 Nadye umwili wangu na kunywa isakame yangu, ekala mndani mwangu, nami nekala mndani mwakwe. 57 Saviya Tate anisigile eli mjima, nami nekala kwa chausa cha nguvu zakwe; Seivyo akudya umwili nekale kwa chausa cha nguvu zangu. 58 Uno ni mgate useile kulaila kwembingu, siyo saviya mana wadile wadalahala wenyu, niyo wabanika. Akudya umgate uno natende mjima mazuwa yose.”

59 Yesu alongaga ayo umo endile akahinya mwe nyumba yo kumvikila Chohile kudya Kapelinaumu.

Mbuli ikuleta ujima wa mazuwa yose

60 Ivyo, wanampina walozize weze weve ivyo, wagamba “Yano ni mahinyo madala! Ni yuhi akudaha kuyategeleza?”

61 Yesu nakamanya hegambilwe ni mntu kugamba wanampina wakwe na wakang'ung'uzika mwe mbuli iyo, niyo awauza, “Togolani mbuli ino ni ndala? 62 Navitende vivihi hegu hadya namumwone Mwana ywa Mntu akakwela kwita kudya endaga nkongo? 63 Muye wa Chohile nuyo ukuleta ujima, mna nguvu za mntu hazikutenda chintu. Mbuli zino niwagambileni ni za Muye Ukukile zikuleta ujima. 64 Mna weyaho mgati mwenyu hewekuzumila.” Yesu nakalonga ivyo kwaviya nakamanya kukongela nkongo ni wahi hawamzumile, naho ni yuhi namhituke. 65 Akaheza agamba, “Nivyo vikuleka nasiwagambilani kugamba hahana akudaha kwiza kwangu hanadahizwe ni Tate.”

66 Kulawana na ayo, watendile
wanampina wakwe walozize wauya
kunyuma, wasekutimilizana naye
vituhu. 67 Ivyo, Yesu niyo awauza
wadya mlongo na waidi, “Togolani
nanywi mwaunga mwite kwenyu?”
68 Simoni Petulo amhitula,
“Zumbe, chite kwa yuhi? Weye
una ulosi ukujela ujima wa mazuwa
yose. 69 Suwe chazumila, naho
chimanya kugamba weye nuyo
Mkuka ywa Chohile.”
70 Yesu niyo awagamba, “To-
golani siwasagulani nyuwe mlongo
na waidi? Mna yumwe ywenyu
ni Mwavu!” 71 Yesu nakalonga
ayo kwachausa cha Yuda Isikaliote,
mwana Simoni Isikaliyote kwaviya
nuyo akunga amhituke, hata un-
eva nendile yumwe ywa wadya
wanampina mlongo na waidi.

7

Yesu na wanduguze

1 Eze viheze, Yesu na akata-
lamka uko Galilaya. Haungile
kutalamka ko mkoa wa Yudeya
kwaviya Wayahudi nawakaunga
wamkome. 2 Ngasu ya Wayahudi
ikwitangwa ngasu ya makumbi
naihaguhi. 3 Walukolo wa Yesu niyo
wamgamba, “Halawe hano wite
Yudeya chani wanampina wako
waziwone ndima ukudamanya.
4 Hahana mntu akudamanya
mbuli kwa chefiso kuno aunga
amanyike mwa wantu. Elo Kwaviya
wadamanya mbuli sazino, kwe-
lagise mwa wantu we isi yose.”
5 Hata walukolo wakwe welekanywe
hawamzumile.
6 Yesu awagamba, “Chipindi
changu chiligane hachinati kubula.
Mna kwenyu nyuwe chila chipindi
chaligana. 7 Wantu wa mwe isi ino
hawakudaha kuwaihiwa mna wani-
hiwa miye kwaviya naukuila mbuli
zakwe kugamba ziha. 8 Nyuwe
hitani kwe ngasu iyo, miye sikwita,
kwaviya saa yangu iligane hainati
kubula.” 9 Kalonga ayo akaheza
asigala uko Galilaya.

Yesu Kwe ngasu ya wakumbi

10 Walukolo wa Yesu weze waite
kwe ngasu, Yesu naye niyo aita,
mna haitile mo lumpe mna kwa
kwefisa. 11 Vilongozi wa Wayahudi
nawakamlonda kwe ngasu iyo
wauza, “Ekuhi?”
12 Nakuna ntakalisi zilozize
mwedifyo dya wantu. Wamwe
wawo wagamba, “Ni mntu ywedi.”
Watuhu wagamba, “Bule! Awaza
wantu.” 13 Mna hahana mntu ajezize
kulonga mbuli zakwe mwolumpe
kwa kogoha vilongozi wa Chiyahudi.
14 Ngasu iyo ize ibule mgati,
Yesu naye niyo aita mwe nyumba
nkulu ya Chohile, akonga kuhinya.
15 Wayahudi wehelwa nakugamba,
“Mntu yuno kamanya vivihi naye
hasomile mwe shule?”
16 Aho Yesu awahitula, “Mahinyo
huhinya sayo yangu, mna ni
yayudya anisigile. 17 Mntu akunga
adamanye yadya akunga Chohile,
namanye kugamba mahinyo yangu
yalaila kwa Chohile, hegu yalaila
kwangu mwenye. 18 Mntu akulonga
kwa udahi wakwe mwenye elondela
ntogozi yakwe mwenye. Mna yudya
akulonda ntogozi ya yudya amsigile
ni mkanuni, naho mndani mwakwe
hamna wihi wowose. 19 Togolani,
Musa hawenkile Sigilizi? Hata ivyo
hahana hata yumwenga ywenu
akuitoza. Ni mbwani mkunga
mnikome?”
20 Aho fyo dya wantu wamhitula,
“Una mpepo weye! Ni yuhi akunga
akukome?”
21 Yesu awahitula, “Kuna mbuli
imwenga nidamanye, nanywi
mwayehelwa. 22 Musa awenkagani
sigilizi ya kujela ngasu mwe zuwa
dya kuhumula, Kwa chindedi
sigilizi iyo hailaile kwa Musa
mna kwa wababa zenyu. 23 Mna
hegu mntu ajelwa ngasu hata
mwe zuwa dyo Kuhumula chani
msekubalanga Sigilizi ya Musa, ni
mbwani mwanihiwa kwa chausa
cha kumhonya mntu mwe zuwa dya
Kuhumula? 24 Msekukantila kwa

kukaula mbuli za kuse du. Lavyani kanto dikuwagila.”

Togola yuno ni Kulisito?

25 Wantu wamwenga wa Yelusalemu walongaga, “Togola yudya mntu wakumlonda wamkome suyo yuno? 26 Kaulani haluse! Awafunda mo lumpe, hahali mntu wa kumgambila ulosi. Vyadahika vilongozi wabunkula chindedi kugamba yuno nuyo Kulisito? 27 Kulisito aho akwizila hahana mntu na amanye hantu alaile, mna suwe chimanya uko alaile mntu yuno!”

28 Umo Yesu nakahinya mdya mwe nyumba nkulu ya Chohile, niyo alonga kwa kuguta, agamba, “Hambwe mnimanya naho uko nilaile mkumanya? Sizile kwa udahi wangu mwenye, uyo anisigile miye ni ywa chindedi! 29 Mna miye simmanya kwaviya silaila kwakwe, uyo nuyo anisigile.”

30 Wantu nawakaunga wamgwile, mna hahana mntu ajezize kumgwila kwaviya saa yakwe nahainati kubula. 31 Wantu walozize mwe idifyo wamzumila, niyo wagamba, “Togola, Kulisito akeza nadamanye chilagiso chikulu chitendese chikujinka adamanye yuno?”

Wankondo wasigilwa kumgwila Yesu

32 Mafalisayo nawaweva wantu wa katakalisana mbuli zawo zikumlanga Yesu. Wowo hamwenga na walavyantambiko wakulu niyo wawasigila wankondo wamgwile. 33 Yesu agamba, “Nichei na nyuwe kwa chipindi chidodo, haheza nanite kwa yudya anisigile. 34 Namnilonde mna hamniwone, na hadya hwita nyuwe hamdahe kubula.”

35 Vilongozi wa Wayahudi walonga wowo wenye, “Mntu yuno naite kuhi kudya hachikudaha kumwona? Naite kwa Wagiliki wazagale mgati mwa Wayunani, na kuwahinya Wayunani? 36 Uyo alonga kugamba, nachimlonde mna hachimuwone, naho kugamba hachidahe kwita kudya natendeke. Alonga vivihi?”

Mito ya mazi ya ujima

37 Mwe zuwa dya uhelo naho zuwa kulu dya ngasu Yesu nakachimala, akaguta, “Mntu yoyose mta nchilu neze kwangu anywe. 38 Saviya Mawandiko Yakukile yawandikwe, akunizumila miye, mito ya mazi yakwinkiza ujima naijuluzike kulaila mo moyo wakwe!” 39 Nakalonga ayo kwa Muye Ukukile yudya nahokelwe ni wadya nawamzumile Yesu. Mwe chipindi icho Muye Akukile nendile hanati kusigilwa, kwaviya nendile hanati kutogolwa.

Mswesano mgati mwa wantu kwa mbuli ya Yesu

40 Wantu wamwenga mgati mwe difyo weze weva izimbuli izo, niyo wagamba, “Chindedi mntu yuno ni muwoni aungigwe eze!”

41 Wantu watuhu wagamba, “Yuno nuyo Kulisito Mwambula!”

Mna watuhu wagamba, “Togola, naidahike vivihi Mkombozi alawe Galilaya? 42 Mawandiko Yakukile hayagambile kugamba Kulisito nelekwe Beselehemu, mzi wa Daudi!” 43 Niyo kwalaila maswesano mwe idifyo kwa mbuli ya Yesu. 44 Wantu wamwenga nawakaunga wamgwile, mna hahana ajezize kumgwila.

Vilongozi wa Wayahudi hawakuzumila

45 Wakaheza wadya wamizi niyo wauya kwa walavyantambiko wakulu na Mafalisayo. Niyo wawauza, “Nimbwani hammwigale?”

46 Wamizi wawahitula, “Hahana mntu ajezaga kulonga savino akulonga mntu yuno!”

47 Mafalisayo wawauza, “Togolani, nanywi mdantika? 48 Togolani, mumwona kale yumwenga mwe vilongozi wa wantu hegu yumwenga

mwa Mafalisayo amzumile? 49 Mna
wantu hewemanyize Sigilizi ya
Musa, waligitwa!”
50 Yumwenga ywa Mafalisayo
endaga aketangwa Nikodemo,
yudya aho nkongo amwitilaga Yesu.
Niyo awagamba, 51 “Togolani, Sig-
ilizi zenyu zamkantila mntu henati
kumwiva na kumanya adamanya
mbwani?”
52 Wowo wamhitula, “Togola,
weye nawe kulaila Galilaya? Haya,
kayakaule Mawandiko Yakukile
weye nawe nauwone kugamba
Galilaya hakukulawa muwoni!”
53 Niyo chila yumwenga aita kwe
kaya yakwe.

8

Mvyele agwiligwe mwe ugonyi

1 Yesu niyo aita ko lugulu lwa
Mizeituni. 2 Mtondo wakwe
niyo aita vituhu kwe Nyumba
nkulu ya Chohile, wantu wose
niyo wambasa, naye niyo ekala
awahinya. 3 Wahinya sigilizi na
Mafalisayo wamwigaila mvyele
yumwenga afingigwe mwe ugonyi,
wamchimalisa hagatigati hawo.
4 Wamgamba Yesu, “Mhinya!
Mvyele yuno kafingwa akagonywa.
5 Mwe Sigilizi yetu Musa achi-
lagizaga mvyele esavino atoigwe
mayuwe. Haluse weye wagaze?”
6 Walonga ivyo chani wamtegele,
chani wamlahe. Mna Yesu enama
hasi, awandika hasi nedidole
dyakwe.
7 Umo wachimale aho wakamuza,
Yesu enuka, awagamba, “Mntu
hena masa mgati mwenyu namtowe
yuwe dya nkongo.” 8 Akaheza
enama vituhu, awandika hasi.
9 Weze weve ivyo, niyo wakonga
kuhalawa yumwe yumwe, wakalon-
gola wadalahala. Yesu niyo asigala
ichedu, na yudya mvyele, kachimala
ahadya. 10 Yesu eze enuke, amuza
yudya mvyele, “Wadya wantu
wekuhi? Togola, hahali hata
yumwenga akukantile?”
11 Uyo mvyele niyo amhitula,
“Zumbe, hahali hata yumwenga!”
Yesu naye amgamba, “Miye nami
sahukantile. Hita kwako, na kukon-
gela vino haluse usekudamanya
masa vituhu.”

Yesu Ulangazi we isi

12 Yesu eze alonge nawo vituhu,
awagamba, “Miye nuyo ulangazi we
isi. Mntu yoyose akunitimila miye
hajende mwechiza, mna natende na
ulangazi wa ujima.”
13 Mafalisayo wamgamba, “Weye
weukwila mwenye, kwaivyo kwe-
longela kwako siyo chindedi.”
14 Yesu awahitula, “Hata hegu ne-
longela mwenye, ulongelo wangu ni
wachindedi kwaviya miye simanya
kudya nilaile na kudya hwita. Mna
nyuwe hammanyize uko hulawa
hegu kudya hwita. 15 Nyuwe
mwakanta kwa fanyanyi za chimtu,
mna miye sikumkantila mntu.
16 Hata hakanta, nkanto dyangu ni
dya chindedi kwaviya miye sichedu,
Tate, anisigile ehamwenga na miye.
17 Iwandikwa mwe Isigilizi yenyu
kugamba ukuzi wa wantu waidi
ni wachindedi. 18 Miye neukwila
mwenye, Tate naye anisigile, anuk-
wila ivyo.”
19 Aho niyo wamwuza, “Tati yako
ekuhi?”
Yesu awahitula, “Uneva nyuwe
hamnimanyize miye iviya hamum-
manyize Tate.”
20 Yesu alongaga milosi iyo
mwe chumba che hazina endaga
akahinya mwe Nyumba nkulu
ya Chohile. Naho hahali mntu
amgwile, kwaviya chipindi chakwe
chendaga hachinati kubula.

Hamkudaha kwita kudya miye hwita

21 Yesu niyo awagamba vituhu,
“Naita, nanywi namnilonde, mna
nambanike mwe masa yenyu. Uko
hwita miye nyuwe hamkudaha
kubula.”
22 Vilongozi wa Wayahudi
niyo wagamba, “Togola, nekome

mwenye? Ni mbwani agamba, ‘Uko hwita nyuwe hamkudaha kubula?’ ”
23 Yesu niyo awagamba, “Nyuwe mlawa ahano hasi, miye silaila kulanga, nyuwe ni we isi ino, miye suyo we isi ino. 24 Nivyo vikuleka siwagambilani nambanike mwe masa yenyu. Uneva hamnazumile kugamba ‘Miye Nuyo’, nambanike mwa masa yenyu.”
25 Wowo niyo wamwuza, “Weye ni yuhi?”
Yesu ahitula, “Siwagambilani kukongela nkongo! 26 Nina yalozize ya kulonga, na kuwakantila. Yudya anisigile ni chindedi, miye nami nawagambila wantu wose we isi mbuli ziya du nivile kulaila kwakwe.”
27 Hawavimanyaga kugamba Yesu endaga akalonga nawo ya Tati yakwe. 28 Yesu awagamba, “Umo namheze kumwinula Mwana ywa Mntu, aho naho nammanye kugamba, ‘Miye Nuyo’, naho kugamba sikudamanya chochose kwa udahi wangu, mna nalonga du yadya Tate anihinyize. 29 Yudya anisigile ehamwenga na miye, uyo hanilekile ichedu kwaviya mazuwa yose nadamanya yadya yakumwelela.”
30 Eze alonge ayo wantu walozize niyo wamzumila.

Chindedi nachikutende ulekeilwe

31 Yesu niyo awagamba wadya Wayahudi wamzumile, “Uneva mnayatoza mahinyo yangu, namtende wanampina wangu chindedindedi. 32 Ivyo nammanye chindedi, naho chindedi nachiwalekeileni.”
33 Wowo wamhitula, “Suwe ni welekwa wa Bulahimu, naho hachinati chitende watumwa wa mntu yoyose yudya. Ni mbwani ukugamba namlekeilwe?”
34 Yesu awahitula, “Nawagambilani chindedi, chila mntu yoyose akudamanya masa ni mtumwa ywa masa. 35 Mtumwa hana wikazi wa mnyumba mazuwa yose, mna Mwana ana wikazi wa mazuwa yoseni. 36 Uneva Mwana awalekeileni namtende mlekeilwa chindedi. 37 Simanya kugamba nyuwe mwi lukolo lwa Bulahimu. Mna mwaunga mnikome kwaviya hamnati kuzumila mahinyo yangu. 38 Miye nalonga yadya anisigile Tate, mna nyuwe mwadamanya yadya mgambilwe ni tati yenyu.”
39 Wowo wamhitula, “Suwe chi wana wa Bulahimu!”
Yesu awagamba, “Uneva nyuwe mwendile wana wa Bulahimu namdamanya saviya adamanye Bulahimu. 40 Miye siwagambilani ichindedi nivile kwa Chohile, mna nyuwe mwaunga mnikome. Bulahimu hatendile ivyo! 41 Nyuwe mwadamanya mbuli iziya adamanye tati yenyu.”
Wowo niyo wamgamba, “Suwe hachi wana wa halamu! China Tati yetu yumwenga du nuyo Chohile.”
42 Yesu awagamba, “Uneva Chohile endile Tati yenyu chindedi, namkanunga miye, kwaviya miye nasilawa kwa Chohile haluse ni hano. Sizile kwa udahi wangu miye mwenye, mna kwa uyo anisigile. 43 Ni mbwani hammanyize ayo hulonga? Ni kwaviya hamkudaha kwetegeleza ulosi wangu. 44 Nyuwe mwi wana wa tati yenyu Mwavu naho mwonga du kudamanya tama za tati yenyu. Uyo endaga mkomi kukongela nkongo, hana uchimailo mwe chindedi, kwaviya chindedi hachimuli mndani mwakwe. Chila aho akulongela lulimi, alonga kulawana na ihali yakwe yo kumbigwa, kwaviya mwenye ni mlulimi naho tati yamntu ywa udanti wose. 45 Mna kwaviya miye nalonga chindedi, nivyo vikuleka nyuwe hamkunizumila. 46 Ni yuhi mgati mwenyu akudaha kulagisa kugamba miye sidamanya masa? Uneva nalonga chindedi, ni mbwani hamkunizumila? 47 Mntu ywa Chohile ategeleza mbuli za Chohile, mna nyuwe hamkutegeleza kwaviya nyuwe hamwi wantu wa Chohile.”

Yesu neyaho Bulahimu henati kwelekwa

48 Wayahudi wamhuluta Yesu
wamgamba, “Togola, hachilongile
chindedi kugamba weye wi
Msamaliya, naho una mpepo?”
49 Yesu ahitula, “Miye sina
mpepo. Miye namtunya Tate, mna
nyuwe hamkunitunya. 50 Miye sik-
welondela ntunyo yangu mwenye,
eyuko yumwenga mta kuilonda
ntunyo iyo, uyo ni mkanti.
51 Nawagambilani chindedi, mntu
yoyose akutozesa mahinyo yangu
habanike mazuwa yose.”
52 Wayahudi wagamba, “Weye
una mpepo! Bulahimu abanik-
aga, na wawoni nawo wabanik-
aga. Nawe wagamba, akutozesa
mahinyo yangu habanike mazuwa
yose! 53 Togola, wetenda mkulu
kujinka tati yetu Bulahimu yudya
abanikaga, hata wawoni wabanik-
aga. Weye wetenda wi yuhi?”
54 Yesu awahitula, “Hegu nase-
tunya miye mwenye, ntunyo yangu
siyo chintu. Tate yudya nyuwe
mkugamba ni tati ywenyu, Chohile
nuyo akunitunya. 55 Nyuwe
hamwammanyaga, mna miye sim-
manya. Mna ninagamba sim-
manyize, nanitende mlulimi saviya
nyuwe. Miye simmanya naho
natoza ulosi wakwe. 56 Bulahimu,
tati yenyu endaga na chinyemi
awone idizuwa dyangu dyokwizila,
adionaga, niyo elelwa.”
57 Wayahudi wamgamba, “Weye
hunati kubuza mihilimo milongo
mishano, weye nawe kumwona Bu-
lahimu?”
58 Yesu awagamba, “Nawagam-
bilani chindeni, Bulahimu hanati
kwelekwa, ‘Miye Niyaho’ ”
59 Aho niyo walogota mayuwe
chani wamtowe, mna Yesu niyo ag-
ila, alawa mwe Nyumba nkulu ya
Chohile.

9

Yesu amhonya mntu elekwe tuntu

1 Yesu umo akajinka, niyo am-
wona mntu yumwenga, tuntu ivyo
elekwa. 2 Wanampina wamuza,
“Mhinyi, ni yuhi adamanye masa,
mntu yuno, hegu welesi wakwe
vilekile elekwe tuntu?”
3 Yesu ahitula, “Mbuli ino hailaile
kwa chausa cha masa yakwe uyo,
hegu masa ya welesi wakwe. Mna
elekagwa tuntu chani ndima za
Chohile ziwoneke zikadamanya
ndima mndani mwakwe. 4 Kuche
nomsi chongigwa chijendeleze
kudamanya ndima ya yudya anisig-
ile. Kwaviya chilo cheza hadya
mntu hadahe kudamanya ndima.
5 Chipindi nichei mwe isi, miye ni
ulangazi we isi.”
6 Eze alonge ayo, niyo atwa
mate hasi, adamanya ntagata,
amhaka yudya tuntu mwa meso.
7 Amgamba, “Hita ukahake mwe
ndiwa ya Silowamu.” Silowamu
kugamba ni asigilwe. Aho uyo tuntu
niyo aita, akuhaka, akaheza auya
akawona.
8 Wantu we haguhi naye na
wadya wammanyize kugamba aho
nkongo nanimchiwa akulombeza,
wagamba, “Togola, yuno suyo yudya
mchiwa nakekala na kulombeza?”
9 Wamwenga wawo wagamba,
“Nuyo.” Mna wamwenga wagamba,
“Suyo uyo, mna wata kufanana du.”
Yudya endile tuntu agamba, “Ni
miye!”
10 Wamuza, “Haluse meso yako
yafungulwa vivihi?”
11 Uyo naye awahitula, “Yudya
mntu akwitangwa Yesu kadamanya
ntagata, anihaka mwa meso, niyo
anigamba nite nikahake mwe ndiwa
ya Silowamu. Aho miye naita, na-
haka, niyo nawona.”
12 Wamuza, “Uyo ekuhi?”
Awahitula, “Miye simanyize!”

Mafalisayo wauza mbuli ya kuho-nywa mntu tuntu

13 Akaheza wamwigala uyo mntu
endaga tuntu kwa Mafalisayo.
14 Zuwa idyo Yesu adamanye ntagata
na kumfumbula ameso mntu uyo

nendile ni zuwa dya Kuhumula.
15 Mafalisayo niyo wamuza mntu
uyo, “Kutenda vivihi niyo wawona?”
Mntu uyo awagamba, “Kanihaka
ntagata mwa meso, miye nami niyo
nahaka haluse nawona.”
16 Mafalisayo watuhu wagamba,
“Mntu yuno adamanye ivyo halaile
kwa Chohile, kwaviya hakutoza sig-
ilizi ya zuwa dya Kuhumula.”
Mna watuhu wagamba, “Mntu
mta masa adaha vivihi kudamanya
vilagiso savino?” Niyo kwatenda na
mahigano mgati mwawo.
17 Mafalisayo wamuza vituhu
uyo mntu endaga tuntu, “Weye
wamgaze mntu uyo akufumbule
ameso yako?”
Mntu uyo awagamba, “Mntu uyo
ni muwoni!”
18 Vilongozi wa Wayahudi
hawakuzumila kugamba mntu
uyo endaga tuntu aho nkongo
vino haluse awona, kubula hadya
weze wawetange welesi wakwe.
19 Ivyo wawauza awo welesi,
“Togolani, yuno nuyo mwana wenyu
mkugamba nakelekwa tuntu?
Haluse katenda vivihi awona?”
20 Welesi wakwe wahitula, “Suwe
chimanya ni mwanetu, naho
nakelekwa tuntu. 21 Mna hachi-
manyize kawona vivihi, naho
hachimmanyize yudya amfumbule
ameso. Muzeni mwenye, uyo ni
mntu mjima, adaha kwelongela
mwenye.” 22 Welesi wakwe walonga
ivyo kwaviya nawakawogoha vilon-
gozi wa Wayahudi kwaviya vilon-
gozi awo nawevana kugamba mntu
yoyose nazumile Yesu ni Kulisito
nabalazwe kuse kwe nyumba yo
kumvikila Chohile. 23 Nivyo vilekile
welesi wakwe walongaga kugamba,
“Uyo ni mntu mjima, muzeni
mwenye.”
24 Niyo wamwitanga vituhu yudya
endaga tuntu, wamgamba, “Mtogole
Chohile! Suwe chimanya kugamba
mntu yuno ni mta masa.”
25 Mntu uyo niyo ahitula, “Un-
eva ni mta masa, miye simanyize.
Mna chintu chimwenga nimanyize,
nendaga tuntu, haluse nawona!”
26 Wamuza, “Kakudamanya chib-
wani? Kakufumbula vivihi ameso
yako?”
27 Uyo mntu awahitula, “Si-
wagambilani kale, nyuwe nanywi
hamkwiva. Ni mbwani hamkunga
kwiva vituhu? Togolani nyuwe
nanywi mwaunga mtende wanamp-
ina wakwe?”
28 Mna wowo niyo wamhitula
wakagamba, “Weye wi mwanamp-
ina ywakwe, suwe chi wanamp-
ina wa Musa. 29 Suwe chimanya
kugamba Chohile alongaga na Musa,
mna mntu yuno hachimmanyize
kalawahi!”
30 Mntu yudya awahitula, “chino
ni chilozo! Nyuwe hammanyize
uko alaile, mna kanifumbula ameso
yangu! 31 Chivimanya kugamba
Chohile hakuwetegeleza wantu
wata masa, mna amwetegeleza
yoyose mta kumzumila na ku-
damanya viya akunga. 32 Kukongela
kumbwa kwe isi hainati kwivika
kugamba mntu kamhonya meso
mntu elekwa tuntu. 33 Uneva
mntu uyo halaile kwa Chohile,
nahekudaha kudamanya chochose!”
34 Wowo wamhitula, “Weye
kwelekwa na kukwila mwe masa.
Vino wadaha vivihi kuchihinya
suwe?” Niyo wambalaza mwe
nyumba yo kumvikila Chohile.

Utuntu wa Chimuye

35 Yesu eva kugamba wambalaza
mwe nyumba yo kuvikila yudya
mntu amhonyize. Eze amwone,
amuza, “Togola, weye wamzumila
Mwana ywa Mntu?”
36 Uyo mntu ahitula, “Zumbe,
nigambila ni yuhi chani nimzu-
mile!”
37 Yesu amgamba, “Kuheza kum-
wona, uyo akulonga na weye haluse
nuyo.”
38 Uyo mntu agamba, “Zumbe,
nazumila!” Niyo amvikila Yesu.
39 Yesu agamba, “Miye siza
mwe isi kuwakantila wantu, chani

matuntu wawone, na wadya wakufanyanya wawona watende matuntu.”
40 Mafalisayo wamwenga wendaga hamwenga weze weve izimbuli izo, wamuza, “Togola, wachigamba suwe naswi chi matuntu?”
41 Yesu awahitula, “Uneva mwendile matuntu, hamwatendile na masa. Mna haluse nyuwe mwagamba, ‘Suwe chawona!’ Ivyo yalagisa kugamba mche na masa.”

10

Mliganyo wa mdimi

1 Yesu awagamba, “Nawagambilani chindedi, mntu yoyose hekwingila mwe didewa dye zingoto kwa kujinkila ko lwivi, mna afifinya na kwingila kwa sila ntuhu, uyo ni mbavi, naho ni mpolaganyi.
2 Mna mntu akwingila kujinkila ko lwivi, uyo nuyo mdimi we zingoto.
3 Mdima lwivi lwa dewa amvugwila, na ngoto zeva mluzi wa mdimi, naye azitanga izingoto zakwe chila imwenga kwa zina dyakwe na kuzilongoza kuse. 4 Akaheza kuzilavya kuse, azilongwela, izingoto nazo zamtimila, kwaviya zimanya umluzi wakwe. 5 Ngoto izo hazikudaha kumtimila mjeni, mna zamsumka kwaviya hazimanyize umluzi wakwe.”
6 Yesu nakawagambila umliganyo uwo, mna wowo hawamanyize viya nakaunga awagambile.

Yesu mdimi ywedi

7 Yesu niyo awagamba vituhu, “Nawagambilani chindedi, miye ni lwivi lwa dewa dya ngoto.
8 Wantu wose wezile sinati kwiza ni wabavi na wapolaganyi, mna izingoto haziwategeleze. 9 Miye ni lwivi. Mntu yoyose akwingila kwa kujinkila kwangu nambulwe, nengile na kufosa naho nenkigwe nkande. 10 Mbavi eza kwa chausa cha kubawa, kukoma na kubalanga. Miye siza mtende na ujima, ujima uchintile.
11 “Miye ni mdimi ywedi. Mdimi ywedi alavya ujima wakwe kwa chausa cha ngoto zakwe. 12 Mntu wa kulihwa uyo suyo mdimi, naho ngoto siyo zakwe. Hadya akudiwona ngugwa dyeza, azasa izingoto na kuguluka, akaheza ngugwa dyazigwila na kuzimwagalisa. 13 Mdimi uyo hasinye izingoto, nanyilike kwaviya ni mta kulihwa du. 14 Miye ni mdimi ywedi we izingoto. Sizimanya ngoto zangu, nazo zanimanya. 15 Saviya Tate animanyize, nami nivyo nimmanyize. Miye nalavya ujima wangu kwa chausa che zingoto. 16 Naho nina ngoto ntuhu hazimuli mwe didewa dino. Vyanunga nizilete izo nazo, nazo nazive umluzi wangu, naho nakutendeke fyo dimwe dya mdimi yumwenga.
17 “Tate anunga kwaviya nalavya ujima wangu chani niuhokele vituhu. 18 Hahali mntu akunihoka ujima wangu, miye naulavya kwa kunga mwenye. Nina udahi wa kulavya na udahi wa kuuguha vituhu. Ivyo nivyo Tate anisigile nitende.”
19 Naho kwatenda na mihigano mgati mwa Wayahudi kwa chausa cha milosi ino Yesu alongile.
20 Wantu walozize wagamba, “Ana mpepo, naho ni mchilalu! Ni mbwani mkumwetegeleza?”
21 Mna wantu watuhu wagamba, “Ino siyo milosi ya mta mpepo. Togolani, vino mpepo zadaha kufumbula meso ya matuntu?”

Yesu alemelwa

22 Uko Yelusalemu kwendaga na ngasu ya kukumbuka usuntwa wa Nyumba nkulu ya Chohile. Chipindi icho ni chipindi cha mpeho. 23 Yesu naye nakatalamka mwe nyumba nkulu ya Chohile mwe balaza ya Sulemani. 24 Wayahudi wamzunguluka, wamuza, “Nauchase na nkama kubula ini? Uneva weye ni weye Kulisito Mkombola, chigambile pwipwipwi.”

25 Yesu awahitula, “Siwagambilani, mna hamzumile. Ndima hudamanya kwa zina dya Tate nizo zikunukwila. 26 Mna nyuwe hamkunga kuzumila kwaviya nyuwe hamwi ngoto zangu. 27 Ngoto zangu zategeleza izwi dyangu, miye sizimanya, nazo zanitimila. 28 Miye nawenke ujima wa mazuwa yose, nawo hawage mazuwa yose, naho hahali mntu nadahe kuwausa mwe mikono yangu. 29 Tate aninkile awo ni mkulu kujinka wose, naho hahali mntu akudaha kuwalavya mwe mikono yakwe. 30 Miye na Tate chiyumwe.”

31 Wayahudi niyo waguha mayuwe chani wamtowe. 32 Yesu awagamba, “Siwalagisani ndima zilozize kulaila kwa Tate. Ni ihi mgati mwe izo ikuwatendani mnitowe mayuwe?”

33 Wayahudi wamhitula, “Hachikukutowa mayuwe kwa chausa cha ndima zedi udamanye, mna kwa chausa cha kumhuluta Chohile. Weye mwenye wi mntu du mna wetenda Chohile.”

34 Yesu awahitula, “Togolani, haiwandikwe mwe chitabu cha Sigilizi zenyu kugamba, ‘Miye silonga nyuwe ni milungu?’ 35 Chohile kawetanga ‘milungu’ wantu wadya wenkigwe ulosi wakwe, na suwe naswi chimanya kugamba Mawandiko Yakukile yalonga chindedi mazuwa yose. 36 Saviya Tate kanisagula miye, naho kanisigila kwe isi. Nimbwani, mkugamba namhuluta Chohile kwaviya sigamba miye ni Mwana ywa Chohile? 37 Uneva sikudamanya ndima ziya Tate akununga nidamanye, msekunizumila. 38 Mna uneva nazidamanya, hata uneva hamkunizumila miye, zumilani izo izindima, chani mmanye na kukombaganya kugamba Tate ekala mndani mwangu, nami nekala mndani mwa Tate.”

39 Wajeza kumgwila naho, mna acholopoka mwe mikono yawo.

40 Yesu niyo aita vituhu ntendele ya kaidi yo umto wa Yolodani, hadya hantu Yohana endaga akabatiza wantu. Niyo ekala uko. 41 Wantu walozize wamwitila wakagamba, “Yohana hadamanye vilagiso vyovyose. Mna yadya yose alongile ya mntu yuno ni chindedi vitendese.” 42 Wantu walozize aho niyo wamzumila Yesu.

11

File ya Lazalo

1 Mntu yumwenga akwitangwa Lazalo, mkaya wa Besaniya endaga mnyonje. Besaniya wendaga mzi ekale Maliyamu na lumbudye Matha. 2 Maliyamu nani lumbudye dya Lazalo. Naho nuyo amkulugute Zumbe mavuta ya kupwepweleka mwe viga na kumhangusa ne zifili zakwe. Nani mlukolo ywawo Lazalo endaga mnyonje. 3 Ivyo awo walumbuze dya Lazalo wasigila ulosi kwa Yesu kugamba, “Zumbe, mbuyaye ukumunga ni mnyonje.”

4 Yesu eze eve ivyo, agamba, “Unyonje uwo suwo wa file, mna ulaila chani Chohile atogolwe, kalumwa chani kwa sila iyo Mwana Mntu atogolwe.”

5 Yesu nakamunga Matha, lumbudye Maliyamu, hamwenga na Lazalo. 6 Eze eve imbuli kugamba Lazalo ni mnyonje, Yesu ajendeleza kwikala hantu aho endaga kwa mazuwa maidi yongezekele. 7 Akaheza awagamba wanampina wakwe, “Chiteni vituhu Yudeya!”

8 Wanampina wamgamba, “Mhinyi, chipindi chijihi du chijinkile Wayahudi nawaunga wakukome kwa mayuwe, weye nawe waunga wite uko vituhu?”

9 Yesu ahitula, “Togola, saa za msi sizo mlongo na mbili? Mntu akajenda nomsi hakudaha kukowadika, kwaviya awona ulangazi we isi ino. 10 Mna mntu akajenda nechilo nakowadike, kwaviya ulangazi haumuli mndani mwakwe.” 11 Yesu eze abinde kulonga milosi iyo,

awagamba, “Mbuyangu Lazalo kagona, mna miye nanite hamwinule.”
12 Wanampina wakwe wamgamba,
“Zumbe, uneva kagona, nahone.”
13 Yesu nakalonga kugamba
Lazalo kabanika, mna wanampina
wakwe nawakagamba nakalonga
mwe kugona ntongo. 14 Yesu niyo
awagambila pwipwipwi, “Lazalo
kabanika. 15 Mna selelwa kwa
chausa chenyu kugamba sendile
uko, chani mzumile. Haluse chiteni
kwakwe.”
16 Tomaso, yudya akwitangwa
pacha awagamba wanampina
weyawe, “Chiteni naswi chikabanike hamwenga naye!”

Yesu nuyo uyuso na ujima

17 Yesu eze abule uko, kabwila
umwili wa Lazalo wikwa mwe mbila
kwa mazuwa mane. 18 Ikaya ya
Besaniya neihaguhi na Yelusalemu,
uhale ukubula maili ntatu vino.
19 Wayahudi walozize nawabula
kwa Matha na Maliyamu wawahongeze kwa kubanika mlukolo
ywawo.
20 Matha eze eve kugamba Yesu
eza, niyo aita akumsingila, mna
Maliyamu kasigala kukaya. 21 Matha
amgamba Yesu, “Zumbe, hegu
wendile wihano, mlukolo ywangu
habanike! 22 Mna simanya kugamba
hata vino haluse chochose noumlombeze Chohile nakwinke.”
23 Yesu amgamba, “Mlukolo ywako
nauyuke.”
24 Matha niyo amhitula, “Simanya,”
“kugamba nauyuke mwe zuwa
dya udumo.” 25 Yesu amgamba,
“Miye nuyo uyuso na ujima. Akunizumila miye nekale, hata hegu
kabanika, 26 naho chila akwikala na
kunizumila habanike mazuwa yose,
Togola wayazumila ayo?” 27 Matha
amgamba, “Heye Zumbe!” Ahitula
“Nazumila kugamba weye nuyo
Kulisito, Mwana ywa Chohile, yudya
akwiza mwe isi.”

Yesu aila

28 Matha eze alonge ayo, niyo aita
akumwitanga lumbudye Maliyamu
kwa chinyele, na kumgamba,
“Mhinyi ehano,” “naho akwitanga.”
29 Maliyamu eze eve ivyo, niyo
asunguza kwinuka ambasa Yesu.
30 Yesu nahanati kwingila mwe kaya,
mna nachei ahadya hantu Matha
ambwile. 31 Wayahudi nawemndani hamwenga na Maliyamu
wakamhongeza, weze wamwone
kenuka akumpukila kuse. Wamtimila wakagamba akwila kwe mbila.
32 Maliyamu eze abule hantu
hadya Yesu endile, eze amwone,
amgwela heviga. Amgamba,
“Zumbe,” “hegu wandile wihano,
mlukolo ywangu habanike!”
33 Yesu eze amwone aila, naho eze
awawone wadya Wayahudi wendile
hamwenga naye nawo waila, niyo
engilwa ni mbazi na chinyulu, niyo
engilwa ni tumbwaziko mo moyo.
34 Niyo awauza. “Mumhamba
hahi?”
Wamgamba. “Soo uwone,
Zumbe,”
35 Yesu niyo aila. 36 Wayahudi
wagamba. “Kaulani ivyo amungile!”
37 Mna wantu watuhu wagamba,
“Togola yuno amfumbule ameso
yudya tuntu, vino hakudaha Kumtenda Lazalo asekubanika?”

Lazalo auyuka

38 Ivyo Yesu engilwa ni tumbwaziko vituhu mo moyo, abula kwe
mbila, mbila yenye neimwe bome
naho naigubikwa na yuwe mwe
nchili. 39 Yesu agamba. “Usani
idiyuwe!”
Matha, lumbudye dya yudya
abanike, amgamba, “Zumbe, akonga
kulavya mpofa, kekala mwe mbila
mazuwa mane!”
40 Yesu amgamba, “Togola
sikugambile kugamba ukazumila
nauwone ukulu wa Chohile?”
41 Niyo wadyusa diya idiyuwe. Yesu
niyo asinya kulanga kwembingu na
kugamba, “Nakutogola weye, Tate,
kwaviya weye waniva. 42 Simanya
kugamba waniva mazuwa yose,
mna silonga ivyo kwaviya wantu
wano we hano, chani wazumile

kugamba weye ni weye unisigile.”
43 Eze alonge ivyo, niyo etanga
kwa izwi kulu, “Lazalo, fosa kuse!”
44 Niyo afosa kuse, kuno katalizwa
sanda mwe viga na mwe mikono,
naho uso wakwe ugubikwa na
kasuche. Yesu awagamba, “Mfun-
guleni,” “Mumlekeni aite.”

Ubala wa kumkoma Yesu
Matayo 26:1-5; Mako 14:1-2; Luka 22:1-2

45 Ivyo Wayahudi walozize
wendile wamtalamkile Maliyamu
weze wawone mbuli iyo adamanye
Yesu, niyo wamzumila. 46 Mna
wamwenga wawo waita kwa Mafal-
isayo na kuwagambila mbuli Yesu
adamanye. 47 Kwa ivyo Mlavyan-
tambiko mkulu na Mafalisayo waika
chitala na kugamba, “Chitende
vivihi? Mntu yuno adamanya
vilagiso vilozese! 48 Chinamleka du
ajendeleze, wantu wose nawamzu-
mile, naho vilongozi wa Walumi
nawo naweze kuibalanga inyumba
yetu ya Chohile na wantu wetu
wose!”
49 Aho yumwenga ywawo, ak-
witangwa Kayafa, endaga Mkulu
ywa walavyantambiko mo mhilimo
uwo, awagamba, “Nyuwe ham-
manyize chintu! 50 Hammanyize
kugamba ni vyedi kwenyu mntu
yumwenga abanike kwa chausa cha
wantu, ukuleka wantu we isi njima
wakomwe?”
51 Uyo halongile ivyo kwaviya
akunga mwenye, mna kwaviya
endile Mkulu wa walavyantambiko
mo mhilimo uwo, ivyo nakabunkula
kugamba Yesu nabanike kwachausa
cha hewemzumile Chohile, 52 naho
ukubanika kwakwe siyo kwa chausa
cha wantu we isi ino du, mna seiviya
kwa chausa cha wana wa Chohile
wazagale chani waikwe mwe umwe.
53 Kulaila zuwa idyo vilongozi
wa Chiyahudi walonda sila ya
kumkoma Yesu. 54 Yesu niyo
hajendile vituhu mo lumpe mwe isi
ya Yudeya, mna kahalawa aho na
kwita hantu haguhi na jangwa, mwe
mzi ukwitangwa Efulaimu, ekala
uko hamwenga na wanampina
wakwe.
55 Ngasu ye Pasaka ya Wayahudi
naihaguhi, ivyo wantu waloz-
ize kulaila mwe kaya waita
Yelusalemu chani wakelenguse
Pasaka hainati. 56 Nawakamlonda
Yesu, weze wadugane hamwenga
mwe nyumba nkulu ya Chohile,
wauzana, “Mwafanyanya vihi?
Heze mwe ingasu?” 57 Wakulu wa
walavyantambiko na Mafalisayo
nawasigila kugamba mntu namanye
hantu eli Yesu, awagambile chani
wamgwile.

12

Yesu ahakwa mavuta uko Besaniya
Matayo 26:6-13; Mako 14:3-9

1 Mazuwa mtandatu ye dizuwa
dye Pasaka, Yesu niyo abula Be-
saniya, endaga akekala Lazalo,
yudya mntu Yesu amuyusaga. 2 Uko
na wamwikiya nkande ya chisingi,
uyo Matha nendile akawasankanila,
Lazalo nendile ni yumwe wa
wadya wendaga hamwenga na
Yesu hemeza. 3 Maliyamu niyo
aguha nusu lita ya mavuta matana
ya yombe kulu, amkuluguta Yesu
mwe viga, na kumhangusa kwa
fili zakwe. Nyumba yose niyo
yamema malashi yedi. 4 Yuda
Isikaliyote, yumwenga mwe wadya
wanampina mlongo na waidi yudya
akunga amtage Yesu, agamba, 5 “Ni
mbwani malashi ayo yasekutagwa
kwa hela zilozize na kuwapangila
wachiwa?” 6 Kalonga ivyo, siyo
kwaviya naakawaungisisa wachiwa,
mna kwaviya na ni mbavi. Nkanana
zilozize nakabawa kulaila mn-
dani mwe mpamba iyo. 7 Mna
Yesu agamba, “Mlekeni! Mlekeni
ayaike kwa chausa che dizuwa dyo
kuhambwa kwangu. 8 Wachiwa na
mtende nawo mazuwa yose, mna
hamtende na miye mazuwa yose.”

Njama za kumkoma Lazalo

9 Wayahudi walozize naweva kugamba Yesu nendile Besaniya, wabula uko, siyo kwa chausa cha kumuwona Yesu mna seivyo nawakaunga kumkaula Lazalo, yudya Yesu amuuyuse. 10 Ivyo walavyantambiko wakulu wadamanya mzungu wamkome Lazalo naye, 11 kwaviya kwa chausa cha Lazalo wayahudi walozize wawahituka vilongozi wawo, niyo wamzumila Yesu.

Yesu engila Yelusalemu kwa chinyemi

Matayo 21:1-11; Mako 11:1-11; Luka 19:28-40

12 Zuwa dya kaidi, fyo kulu dya wantu wezile kwe zuwa kulu dye Pasaka weva kugamba Yesu nendile mwe sila kwiza Yelusalemu. 13 Waguha matambi ya mitende wafosa wakamsingile, waguta wakagamba,

“Chohile ajimbikwe! Ajimbikwe yuno akwiza kwa zina dya Zumbe!
Ajimbikwe Seuta ywa Izulaeli!”

14 Yesu niyo akwela mwana mwe mpunda, saviya mawandiko yakulonga,

15 “Msekogoha, wantu wa mzi wa Sayuni!
Kaula Seuta ywenyu eza,
kakwela mwana mpunda.”

16 Wanampina wakwe hawabunkule izi mbuli izo nkongo, mna chipindi Yesu eze aheze kutunywa, niyo wakumbuka kugamba mbuli ziya ziwandikwa mwa uyo na viya wamtendile.

17 Fyo dya wantu wadya wendile hamwenga na Yesu umo amwitangaga Lazalo kulaila mwe mbila niyo amuuyusa waukula mbuli zilaile. 18 Ivyo nivyo vilekile fyo dya wantu wamsingila, kwaviya wose weva kugamba Yesu nendile kadamanya chilagiso icho. 19 Mafalisayo niyo wagambilana, “Mwawona, Hachikudaha ng'o! Kaulani, isi yose wamtimila!”

Wayahudi wamwenga wamlonda Yesu

20 Hendaga na Wagiliki wamwenga mgati mwa wantu waitile Yelusalemu kuvika mwe ngasu iyo. 21 Awo niyo wamwitila Filipo mkaya ywa Betisaida mwe isi ya Galilaya, wagamba, “Mkulu, chaunga chimwone Yesu.”

22 Filipo aita, amgambila Anduleya, wowo nawo waidi waita wamgambila Yesu. 23 Yesu awagamba, “Saa ya kutunywa kwa Mwana ywa Mntu ibula. 24 Nawagambilani chindedi, mpuluzi ya ngano yasigala mpuluzi du mna hadya ikugwela mo ulongo nakubanika. Uneva inabanika, yeleka matunda yalozize. 25 Akunga wikazi wakwe nawaze, akwihiwa wikazi wakwe mwe isi ino nawike kwa chausa cho ujima wa mazuwa yose. 26 Akunga anisankanile aungwa anitimile, ivyo nuko kugamba hohose hadya na nitendeke miye naho no mndima ywangu natende. Na Tate namtunye mntu yoyose akunisankanila.

Yesu alonga mbuli ye file yakwe

27 “Haluse muye wangu wehelwa, nanigambe mbwani? Nigambe, ‘Tate, nambula mwe mbuli na zinizile mwe saa ino’? Mna nivyo vikuleka siza chani nijinke mwe isaa ino. 28 Tate, ditunye idizina dyako!”

Aho izwi dyevika kulaila kwembingu, “Situnya, naho naniditunye vituhu.”

29 Fyo dya wantu wendile wachimala aho weva izwi idyo, wamwenga wawo wagamba ni mlulumo, wamwenga wagamba, “Mndima ywa kwembingu kalonga naye!”

30 Mna Yesu niyo awagamba, “Izwi idyo hadivike kwa chausa changu miye, mna kwa chausa chenyu. 31 Haluse nicho chipindi che isi ino kukantilwa, haluse Ibilisi, zumbe ywe isi ino naalagazwe. 32 Miye nami naninulwe kulanga kulaila hasi he isi nanimkwese chila

yumwenga kwangu.” 33 Kwa kulonga ivyo kalagisa nabanike vivihi.
34 Fyo idyo niyo dyamhitula,
“Suwe chagambilwa ni sigilizi yetu kugamba Kulisito nekale mazuwa yose, haluse wadaha vivihi kugamba Mwana Mntu aungwa enulwe? Uyo Mwana Mntu ni yuhi?”
35 Yesu awagamba, “Ung'azi uchei na nyuwe kwa chipindi chiguhi, talamkani mche mnanawo uwo ung'azi chani chilo chise kuwabwila, kwaviya akutalamka mwe chiza hamanyize uko akwita. 36 Umo mnanawo uwo ung'azi uzumileni chani mtende wantu wa ung'azi.”
Eze alonge imilosi iyo,

Wantu hawakuzumila

Yesu niyo ahalawa hekumanya aita hekukumanyika. 37 Hatahegu Yesu na kadamanya mpituko ino yose mwa meso yawo, wowo hawamzumile. 38 Ivyo milosi alongile muwoni Isaya niyo yalaila;
“Zumbe ni yuhi auzumile ulosi wetu?
Naho udahi wa Zumbe ugubulwa kwa yuhi?”
39 Ivyo hawadahile kuzumila kwaviya Isaya nakalonga vituhu,
40 “Chohile kajela utuntu ameso yawo,
kazibalanga izifanyanyi zawo,
wasekuwona kwa meso yawo,
wasekumanya kwa fanyanyi zawo,
naho wasekunihitukila, alonga Zumbe,
chani niwahonye.”
41 Isaya kalonga imilosi ino kwaviya kauwona ukulu wa Yesu, niyo alonga mbuli zakwe.
42 Mna vilongozi walozize Wayahudi niyo wamzumila Yesu, mna kwachausa cha Mafalisayo, hawalongile holumpe kwa kogoha kugamba na wasentwe ne nyumba yo kuvikila. 43 Nawaungisa kutogolwa ni wantu kujinka kutogolwa ni Chohile.

Ulosi wa Yesu naukantile wantu

44 Aho Yesu aguta, “Mntu akunizumila miye, hakunizumila miye du, mna amzumila yudya anisigile.
45 Akuniwona miye amwona na uyo anisigile. 46 Miye ni ung'azi nami siza mwe isi chani wose wakunizumila wasekusigala mwe ichiza. 47 Akwiva ulosi wangu mna hakuutoza, miye sanimkantile kwaviya sizile nikantile wantu we isi mna kwikombola. 48 Hekutoza ulosi wangu ananaye wakumkantila, ulosi udya nilongile ni mkanti ywakwe zuwa dyo udumo. 49 Miye silongile kwa udahi wangu mwenye, mna Tate nuyo anisigile nilonge mbwani naho nilonge vivihi. 50 Miye nami simanya kugamba sigilizi yakwe yegala ujima wa mazuwa yose. Miye nalonga du yadya Tate anisigile niyalonge.”

13

Yesu awahaka wanampina wakwe iviga

1 Nendile ni zuwa heinati kubula ngasu ya Pasaka. Yesu nakamanya kugamba chipindi chakwe cho kuhalawa he isi kwita kwa Ise chibula, nakawaungisa mazuwa yose wantu wakwe we mwe isi, chindedi na nakawaungisa.
2 Yesu na wanampina wakwe nawekala wakadya nkande ya chisingi. Mwavu nakamjela kale Yuda mo moyo wakwe, mwana Simoni Isikaliyote nkwina ya kumtaga Yesu. 3 Yesu nakamanya kugamba Tati ywakwe nendile kamwinka udahi woseni, nakugamba uyo mwenye alailaga kwa Chohile naho auya kwa Chohile. 4 Niyo ahalawa hemeza, avula isuche yakwe ya kuse, efunga mkumbulu mwe chigudi. 5 Akaheza ajela mazi mwe lwiga akonga kuwahaka wanampina wakwe iviga na kuwahangusa kwa udya mkumbulu efungile mwe chigudi. 6 Ambwila Simoni Petulo, uyo amgamba, “Zumbe, weye wanihaka iviga vyangu miye?”
7 Yesu amhitula, “Hukumanya haluse chino hudamanya, mna nauvimanye aho nyumani.”

8 Petulo amgamba, “Weye honihake iviga ng'o!”

Yesu amhitula, “Sinakuhakile iviga vyako.” “Hotende na umbuya na miye.”

9 Simoni Petulo amhitula, “Zumbe, use kunihaka iviga ivyodu, naho! Nihaka imikono yangu no mtwi, nawo!”

10 Yesu amgamba, “Ahakile kale hakungwa ahake, mna mwe viga du. Kwaviya mwili wakwe mjima ulenguka, nyuwe mlenguka mna sawo nyoseni.” 11 Yesu nakammanya yudya akunga amtage, nivyo vikuleka akagamba, “Nyuwe woseni, ukaleke yumwenga, Mlenguka.”

12 Yesu eze aheze kuwahaka iviga, niyo avala vituhu isuche yakwe ekala mwe meza, awauza, “Togolani, mbunkula yano niwatendileni?” 13 “Nyuwe mwanitanga Mhinyi na Zumbe, nanywi mwalonga vyedi, kwaviya nivyo nili. 14 Iviya miye ni Zumbe na Mhinyi wenyu, siwahakani nyuwe iviga. Nyuwe mwaungwa mhakane wenye iviga. 15 Siwenkani mliganyo, chani nyuwe nanywi mdamanye savino niwadamanyizeni. 16 Nawagambilani chindedi, mtumwa suyo mkulu kujinka mkulu wakwe, naho msigilwa suyo mkulu kujinka yudya amsigile. 17 Haluse mmanya imbuli ino, mnaidamanya namjimbikwe.

18 “Sikulonga mwa nyuwe woseni, siwamanya wadya nisagule. Mna yaungwa yano yakulongwa mwa Mawandiko Yakukile yachinte, ‘Yudya endile hadya hamwenga naye kanihituka.’ 19 Nawagambilani nyuwe vino haluse mbuli zino hazinati kulaila, chani umo zikeza kulaila, mzumile kugamba ‘Miye Nuyo.’ 20 Nawagambilani chindedi, akumhokela yudya humsigila anihokela miye, naho akunihokela miye amhokela yudya anisigile.”

Yesu alonga mbuli yo kuhitukwa kwakwe

Matayo 26:20-25; Mako 14:17-21; Luka 22:21-23

21 Yesu eze aheze kulonga ivyo, niyo engilwa ni tumbwaziko dittendese mo moyo, alonga ho lumpe, “Nawagambilani chindedi, yumwe ywenyu nanihituke!”

22 Wanampina niyo wasinyana, kwaviya hawamanyize amlonga yuhi. 23 Mwanampina yumwenga, yudya Yesu nendile akamungisa, nendile kamwegamila Yesu hadya he nkande. 24 Simoni Petulo amdakula na kumgamba, “Muze, amlonga yuhi.”

25 Mwanampina uyo asogela haguhi vitendese na Yesu amuza, “Zumbe, ni yuhi?”

26 Yesu amhitula, “Yudya nanimwinke kabesu ka mgate nitwezize mwe chiya, nuyo.” Ivyo aguha kabesu ka mgate, akatweza mwe chiya, amwinka Yuda, mwana ywa Simoni Isikaliyote. 27 Yuda Isikalioti eze ahokele akabesu ako ko mgate, Shetani niyo amwingila. Yesu amgamba, “Chiya ukunga udamanye sunguza uchidamanye!” 28 Mna hahali hata yumwenga mwe wadya wekale hadya hemeza amanyize ni mbwani Yesu kamlonga ivyo. 29 Kwaviya Yuda nuyo endile akaika mkwiji we mpamba, wamwe wawo nawakafanyanya kugamba Yesu nakamgamba agule vikungwa mwe dizuwa idyo, hegu kugamba nakamgamba akalavye chochose kwa wachiwa.

30 Yuda Isikalioti eze aguhe kadya akabesu ko mgate niyo afosa kuse aho. Nendile ni nechilo.

31 Yuda Isikalioti eze ahalawe, Yesu agamba, “Haluse ukulu wa Mwana ywa Mntu ulagiswa, haluse ukulu wa Chohile nawo ulagiswa kwa sila yakwe. 32 Naho uneva ukulu wa Chohile ugubulwa kwa sila yakwe, ivyo Chohile naugubule ukulu wa Mwana ywa Mntu mndani mwakwe mwenye, na adamanye ivyo aho. 33 Wanangu,

nichei na nyuwe kwa chipindi chijihi du. Na mnilonde, mna haluse nawagambilani yadya nihezize kuwagambila vilongozi wa Wayahudi, 'Nyuwe hamdahe kwita uko hwita miye.' 34 Nawenkani sigilizi mpya, unganani. Saviya miye niwaungileni nyuwe, chani mungane wenye. 35 Wantu wose nawamanye kugamba nyuwe mwi wanampina wangu, uneva mkaungana wenye."

Yesu alonga viya Petulo akunga amhituke

Matayo 26:31-35; Mako 14:27-31; Luka 22:31-34

36 Simoni Petulo amuza, "Zumbe, waita nahi?"

Yesu amhitula. "Hukudaha kunitimila uko hwita," "Mna na unitimile nyumani."

37 Petulo amgamba, "Zumbe, ni mbwani sikudaha kukutimila haluse?" "Miye semalanya kale nilavye ujima wangu kwa chausa chako!"

38 Yesu amhitula, "Togola, wadaha chindedi ulavye ujima wako kwa chausa changu? Nakugambila chindedi, zogolo hadinati kwila nonihituke nkanana ntatu!"

14

Yesu ni sila ya kwita kwa Chohile

1 Yesu niyo awagambila wanampina wakwe. "Msekwehelwa mwe myoyo yenyu," "Mwamzumila Chohile ni zumilani miye. 2 Mwe nyumba ya Tate mna wikazi ulozize, hegu havyatendile ivyo sawagambileni seivyo. Nakuwaikiani hantu. 3 Miye haheza kwita kuwaikiyani hantu, nanuye niwaguhani, chani nanywi mtende hadya nili. 4 Sila ikwita uko hwita muimanya."

5 Tomaso amgamba, "Zumbe, hachimanyize uko ukwita, Nachimanye vivihi isila yo kwitila uko?"

6 Yesu amhitula, "Miye niyo isila, chindedi, na ujima, hahana akudaha kwita kwa Tate hanajinkile kwangu. 7 Awagamba, Uneva mwanimanyize miye," "namummanya Tate naye, kukongela haluse mummanya naho mumwona kale."

8 Filipo amgamba, "Zumbe, chilagise Tate, icho nicho chikunga."

9 Yesu amgamba, "Sikala na nyuwe chipindi chitali chose, nawe Filipo hunati kunimanya, Filipo? Mntu yoyose aniwone miye kamwona Tate. Haluse ni mbwani, naho, ukugamba, 'Chilagise Tate'? 10 Togola, hukuzumila, Filipo, kugamba miye ni mndani mwa Tate naye Tate emndani mwangu? Yesu awagamba, Milosi huwagambilani," "sikuilonga kwa udahi wangu. Tate, emndani mwangu, adamanya ndima yakwe. 11 Mwaungwa mnizumile halonga kugamba miye nimndani mwa Tate naye Tate emndani mwangu. Uneva sivyo ivyo, zumilani kwa ndima hudamanya. 12 Nawagambilani chindedi, akunizumila nadamanye mbuli hudamanya miye heye, nadamanye hata nkulu kujinka, kwaviya naita kwa Tate. 13 Chochose namlombeze kwa zina dyangu, nanidamanye chani Tate atunywe kujinkila ko Mwana. 14 Mkanilombeza chochose kwa zina dyangu, nanidamanye.

Yesu nawenke Muye Ukukukile

15 "Uneva mkanunga, namtoze malagizo yangu. 16 Miye nami nanimlombeze Tate, ivyo naye nawenkeni mwambizi mtuhu, yudya nekale nanyuwe mazuwa yose. 17 Uyo ni Muye Ukukile akugubula chindedi cha Chohile. Wantu we isi hawakudaha kumhokela, kwaviya hawakudaha kumwona hegu kummanya. Mna nyuwe mummanya, kwaviya ekala na nyuwe naho emndani mwenyu.

18 "Saniwaseni ichedu, naniwawiyeni. 19 Hasigala hadodo wantu we isi ino hawaniwone vituhu, mna nyuwe namniwone, na kwaviya miye ni mjima, nyuwe nanywi namtende wajima. 20 Zuwa diya dikabula, nammanye kugamba miye ni mndani mwa Tate nanyuwe

nanywi mwi mndani mwangu, na miye nimndani mwenyu.
21 “Wantu wakuhokela malagizo yangu na kuyatoza awo nawo wakununga miye. Tate nawamunge wadya wakununga, miye nami naniwaunge na kwegubula kwawo.”
22 Yuda nuyo Yuda Isikaliyote awagamba, “Zumbe, neidahike vivihi weye kwelavyanya kwetu siyo kwa wantu we isi?”
23 Yesu amhitula, “Mntu akununga natoze mahinyo yangu. Tate namunge, naho Tate na miye nachize kwakwe kwikala naye. 24 Mntu he kununga hakutoza mahinyo yangu. Naho mahinyo mwivile sayo yangu, mna ni ya Tate, anisigile.
25 “Siwagambilani mbuli zino nichei hamwenga na nyuwe. 26 Mwambizi, Muye Ukukile, yudya Tate namsigilaga kwa zina dyangu, nawahinyeni chila chintu na kuwakumbusani yadya niwagambileni.
27 “Nawasizani utondowazi, nawenkani utondowazi wangu mwenye. Sikuwenkani nyuwe saviya wantu we isi wakutenda. Msekutumbwazika mwe myoyo yenyu, naho msekogoha. 28 Mniva hawagambani, ‘Naita zangu, mna nani wawiyeni vituhu.’ Uneva mwanungile, namwelelwa kugamba naita kwa Tate, kwaviya Tate ni mkulu kujinka miye. 29 Siwagambilani imbuli ino haluse hainati kulaila, chani umo ikalaila, mzumile. 30 Sanilonge nanywi vituhu mbuli zilozize, kwaviya mkulu ywe isi eza. Hana udahi mwangu, 31 mna wantu we isi ino waungwa wamanye kugamba namunga Tate, nivyo vikuleka nadamanya chila chintu saviya anisigile.
“Chimalani, chihauke hano.

15

Yesu nuyo mzabibu we chindedi

1 “Miye ni mzabibu wa chindedi, Tate nuyo mlimi. 2 Chila tambi mndani mwangu hedikweleka matunda uyo adyusa, chila tambi dikweleka, adisaswila dikale hatana chani dyelekese. 3 Nyuwe mlenguka kale kwa chausa cha yadya mahinyo niwagambileni. 4 Ikalani mndani mwangu, miye nami nikale mndani mwenyu. Tambi hadikudaha kweleka matunda hadinasigale mo mzabibu. Seivyo nyuwe nanywi hamkudaha kweleka matunda hamnekale mndani mwangu.
5 “Miye ni mzabibu, na nyuwe mwi matambi. Akwikala mndani mwangu, nami hekala mndani mwakwe, eleka matunda yalozize, kwaviya hamkudaha kudamanya chochose hamnatendile na miye. 6 Mntu yeyose hanekale mndani mwangu adulwa kuse saviya tambi dikudulwa kuse niyo dyanyala, tambi saidyo wadilogota na kudidula mo moto, chani dihye. 7 Mnekala mndani mwangu, na milosi yangu inekala mndani mwenyu, lombezani chochose mkunga, nanywi namwingwe. 8 Tate atunywa uneva mkeleka matunda yalozize, na kutenda wanampina wangu. 9 Saviya Tate akununga, miye nawaungani saivyo, ikalani mwe ungi wangu. 10 Uneva mkatoza malagizo yangu, namwikale mwe ungi wangu, saviya miye hutoza malagizo ya Tate na kwikala mwe ungi wakwe.
11 “Siwagambilani izimbuli izo chani chinyemi changu chikale mndani mwenyu na chinyemi chenyu nacho chichinte. 12 Ino niyo sigilizi yangu, mungane, saviya niwaungileni nyuwe. 13 Hahana mta ungi mkulu ukujinka ungi wa mntu akulavya ujima wakwe kwa chausa cha wambuya zakwe. 14 Na nyuwe mwi wambuya zangu uneva mkadamanya yadya niwasigileni. 15 Nyuwe sikuwetangani wandima vituhu, kwaviya mndima hamanyize chikudamanywa ni zumbe dyakwe. Mna, miye siwetangani nyuwe wambuya, kwaviya siwagambilani yose yadya nimwivile

Tate. 16 Nyuwe hamnisagule miye,
mna miye siwasagulani nyuwe
na kuwasigila mwite mkeleke
matunda, matunda yadya yak-
wikala. Tate naye nawenkeni
chochose namlombeze kwa zina
dyangu. 17 Dino, nidyo, lagizo
dyangu huwenkani, Mungane.

Wihi wa wantu we isi

18 “Uneva wantu we isi ino
wanawaihiwani nyuwe, mmanye
kugamba nawakonga kunihiwa
miye. 19 Hegu mwendile ni
wantu we isi, isi naiwawaungani
nyuwe sa wantu wakwe. Mna
miye siwasagulani mgati mwe
isi, nivyo vikuleka wantu we isi
wakuwaihiwani. 20 Kumbukani
yadya niwagambileni, ‘Mtumwa
suyo mkulu kujinka zumbe dyakwe.’
Uneva wantu wanisulumiza miye,
nawawasulumize nyuwe nanywi,
naho uneva watoza mahinyo
yangu, nawatoze mahinyo yenyu.
21 Mna nawawadamanyizeni nyuwe
kwaviya mwi wangu, kwaviya
hawammanyize yudya anisigile.
22 Uneva sezile na kulonga nawo
nahewana masa, mna haluse
hawakudaha kwegombela kugamba
hawana masa. 23 Mntu akuni-
hiwa miye amwihiwa na Tate.
24 Uneva sadamanye kwawo mbuli
ziya hehali mntu mtuhu azi-
damanye nkongo, nahawena masa,
mna haluse wayawona yadya
nidamanye, niyo wanihiwa miye
hamwenga na Tate. 25 Yano, yalaila
chani yadya yawandikwe mwe
Sigilizi yawo yachinte, ‘Wanihiwa
vya bule.’

26 “Aho akwizila Mwambizi
Muye, nikunga nimsigile kwenyu
kulaila kwa Tate. Muye Ukukile
wa chindedi akulaila kwa Tate,
naukule chindedi chikununga miye.
27 Nyuwe nanywi, ivyo namukule
chindedi chikununga miye kwaviya
namna miye kukongela nkongo.

16

1 “Siwagambilani ayo, chani
msekuleka uzumizi wenyu.
2 Wantu nawawabalazeni mwe
zinyumba zawo za kumvikila
Chohile, naho chipindi cheza
hadya chila akuwakomani nyuwe
nagambe amsankanila Chohile.
3 Nawawadamanyizeni mbuli zino
kwaviya hawammanyize Tate hegu
hawanimanyize miye. 4 Mna
siwagambilani mbuli zino, chani
umo wakakonga kudamanya ayo,
mkumbuke kugamba nawagambi-
lagani.

“Siwagambileni mbuli zino
kukongela nkongo, kwaviya nani-
hamwenga na nyuwe. 5 Mna haluse
naita kwa yudya anisigile, naho
hahali yumwe ywenyu akunuza,
waitahi? 6 Kwaviya siwagambilani
mbuli zino, myoyo yenyu imema
chinyulu. 7 Mna nawagambilani
chindedi, nanivyedi miye nite,
kwaviya sinaitile, Mwambizi heze
kwenyu. Mna uneva ninaita
nanimwigale kwenyu. 8 Uyo aho
akwizila, nawalavyanyize wantu we
mwe isi kugamba fanyanyi zawo
sizo za chindedi mwa masa yawo na
kanto dya Chohile akunga akantile
wantu. 9 Waga mwe mbuli ya masa,
kwaviya hawanizumile, 10 waga
mwe mbuli iwoneke yedi kulongozi
kwa Chohile, kwaviya naita kwa
Tate na nyuwe hamniwone vituhu,
11 waga mwe mbuli ya kanto,
kwaviya mkulu ywe isi ino kaheza
kale kukantilwa.

12 “Nina yalozize yakuwagambi-
lani, mna kwa haluse hamkudaha
kuyajijimiza. 13 Mna seivyo,
aho, akwizila uyo Muye Ukukile,
akugubula chindedi cha Chohile,
nawalongoze mmanye chindedi
chose. Uyo halonge kwa udahi
wakwe mwenye, mna nalonge ayo
neve na kuwagambilani yadya
nayeze. 14 Uyo nanitunye miye,
kwaviya nawagambileni yadya
nahokele kulaila kwangu. 15 Vyose
ananavyo Tate ni vyangu, nivyo
vikuleka silonga kugamba uyo
Muye Ukukile nawagambileni yadya

yakulaila kwangu.

Chinyulu na Chinyemi

16 “Chipindi chidodo hamniwone,
na vikajinka chipindi chidodo namniwone.”
17 Wamwenga wa wanampina wakwe wauzana, “Agaze? Akachigamba chipindi chidodo hachimwone, na vikajinka chipindi chidodo nachimwone, naho agamba, ‘Kwaviya naita kwa Tate.’ 18 Ivyo wauzana, agaze? ‘Chipindi chidodo’? Hachikumanya alonga mbwani!”
19 Yesu nakamanya kugamba nawakaunga wamuze, ivyo awagamba, “Mwauzana mbuli ya ziya nilongile, ‘Chipindi chidodo hamniwone, na chipindi chidodo na mniwone.’ Vino nivyo mkuzana mgati mwenyu? 20 Nawagambilani chindedi, nyuwe namwile na kulomboleza, mna wantu we isi nawelelwe, namwone chinyulu, mna chinyulu chenyu nachihituke chinyemi. 21 Hadya mvyele akunga efungule, eva usungu kwaviya chipindi chakwe cho kwefungula chibula. Mna akaheza kwefungula, hakukumbuka usungu wakwe, kwaviya ana chinyemi kugamba katiti kelekwa mwe isi. 22 Nyuwe nanywi mna usungu haluse, mna naniwezileni vituhu, nanywi nammeme chinyemi mwe myoyo yenyu, na chinyemi icho hahali mntu nadahe kuchusa kwenyu.
23 “Zuwa idyo dikabula, hamnilombeze chochose. Nawagambilani chindedi, chochose namumlombeze Tate kwa zina dyangu nawenkeni. 24 Hata vino haluse hamnati kulombeza chochose kwa zina dyangu, lombezani nanywi namhokele, chani chinyemi chenyu chichinte.

Yesu ana udahi mwe Isi

25 “Siwagambilani mbuli izo kwa miliganyo. Mna chipindi nachize umo sanilonge nanyuwe vituhu kwa miliganyo, mna naniwagambileni pwipwipwi mbuli ya Tate. 26 Zuwa idyo aho dikwizila, namumlombeze Tate kwa zina dyangu, miye sikulonga kugamba naniwalombezeze kwa Tate, 27 kwaviya Tate mwenye awaungani nyuwe. Awaunga kwaviya nyuwe mnunga miye naho mzumilani kugamba silawa kwa Chohile. 28 Miye nalawaga kwa Tate, niyo neza mwe isi, haluse nayasa isi nauya kwa Tate.”
29 Elo wanampina wakwe wamgamba, “Haluse walonga pwipwipwi vitendese, hwikujela mliganyo. 30 Haluse chimanya kugamba weye kumanya chila chintu, hachunge mntu akuze mbuli yoyose. Vino vyachitenda chizumile kugamba walawaga kwa Chohile.”
31 Yesu awahitula, “Haluse mwazumila? 32 Chipindi cheza, naho chibula kale, hadya nyuwe nyose namwaganikane, chila mntu kwakwe, miye nami nanasigwe ichedu. Mna miye sichedu, kwaviya Tate ehamwenga na miye. 33 Siwagambilani mbuli zino chani mtende na utondowazi mo kulungana na miye. Wantu we isi nawawatende mkunte. Mna kwenkeni moyo! Miye isi siihuma!”

17

Yesu awalombezeza wanampina wakwe

1 Yesu eze alonge ivyo, kenula ameso kulanga kwembingu, na kugamba, “Tate, chipindi chibula! Mtunye Mwanawo, chani naye akutunye. 2 Kwaviya nakumwinka udahi mwa wantu wose, chani awenke ujima wa mazuwa yose wadya wose umwinkile. 3 Ujima wa mazuwa yose ni kukumanya weye, Chohile ywa chindedi, naho wammanye Yesu Kulisito umsigile. 4 Miye sikutunya muno mwe isi, sibinda indima uninkile niidamanye. 5 Haluse Tate, nitunya kulongozi kwako, ntunyo seidya nendile ninanayo hadya isi heinati kumbwa.

6 “Sikutenda umanyike kwa wantu
wadya uninkile mwe isi. Nendile
ni wako, niyo waninka watende
wangu. Nawo watoza ulosi wako,
7 haluse wavimanya kugamba chila
uninkile chilaila kwako. 8 Miye
siwenka udya ulosi uninkile, nawo
wauzumila, wamanya kugamba
chindedi silawa kwako, naho wazu-
mila kugamba weye nakunisigila.
9 “Nawalombezeza wowo. Siku-
lombezeza isi mna wadya wantu
uninkile, kwaviya ni wako. 10 Yose
ninanayo ni yako, na yose unanayo
ni yangu, naho ntunyo yangu
iwoneka mwa awo uninkile.
11 Haluse miye neza kwako, simuli
muno mwe isi, mna wowo wachei
mwe isi. Tate Mkuka! Wadime
kwa udahi wa zina dyako, diya
zina uninkile, chani watende
umwe saviya suwe chi umwe.
12 Hadya nendile ni hamwenga
nawo, miye nasiwadima kwa udahi
wa zina dyako, zina uninkile.
Miye siwadima, naho hahali hata
yumwenga ywawo agile, mna yudya
mntu asagulwe chani age chani
Yakukile yachinte. 13 Haluse neza
kwako, nasilonga mbuli zino nichei
mwe isi chani chinyemi changu
chichinte mwe myoyo yawo. 14 Miye
siwenka ulosi wako, nawo wantu
we isi wawehiwani, kwaviya sawo
wantu we isi, saviya miye suyo ywe
isi. 15 Sikulombeza uwause mwe isi,
mna nalombeza uwadime na yudya
Mwavu Shetani. 16 Wowo sawo we
isi, saviya miye nami suyo ywe isi.
17 Uwalenguse mwe chindedi, ulosi
wako ni chindedi. 18 Saviya unisigile
mwe isi, miye nami siwasigila wowo
mwe isi. 19 Nelengusa mwenye
chindedi kwako kwachausa chawo,
chani wowo, nawo, welavye kwako.
20 “Sikuwalombezeza awo
du, mna nawalombezeza wose
nawanizumile kwa ulosi wawo.
21 Nalombeza chani wose watende
wamwenga. Tate! Nalombeza
wekale mndani mwetu, saviya
weye ukwikala mndani mwangu
miye nami nekala mndani mwako.
Nalombeza watende wamwenga,
chani wantu we isi wazumile
kugamba ni weye unisigile. 22 Miye
siwenka ntunyo idya uninkile miye,
chani watende wamwenga, saviya
suwe chi wamwenga. 23 Miye
mndani mwawo na weye mndani
mwangu, chani umwenga wawo
uchintise, wantu we isi wamanye
kugamba weye nakunisigila naho
kugamba wawaunga saviya uku-
nunga miye.
24 “Tate! Naunga awo uninkile,
naho naunga watende hamwenga
namiye hantu hadya nili, chani
wawone ntunyo yangu, ntunyo
idya uninkile, kwaviya nakununga
kukongela isi hainati kumbwa.
25 Tate Ywedi, wantu we isi hawaku-
manyize, mna miye sikumanya,
naho wamanya kugamba ni weye
unisigile. 26 Sikutenda wakumanye,
naho nanijendeleze kutenda ivyo,
chani ungi udya ukununga utende
mndani mwawo, nami nikale
mndani mwawo.”

18

Yesu agwilwa
Matayo 26:47-56; Mako 14:43-50; Luka 22:47-53

1 Yesu eze alonge ivyo, niyo aha-
lawa na wanampina wakwe na
kudeluka mto wa Kediloni. Naho
wose wengila mwe chibuta cha miti,
Yesu niyo engila umo hamwenga na
wanampina wakwe. 2 Yuda, yudya
amhituke Yesu, nakamanya ahantu
aho, kwaviya nkanana zilozize Yesu
nakadugana na wanampina wakwe
aho. 3 Yuda niyo engila hechibuta,
aguha fyo dya wankondo wa Chi-
lumi, hamwenga na wamizi wasig-
ilwe ni walavyantambiko wakulu
na Mafalisayo, weza wenula taa
na magala na viziha. 4 Yesu
nendile kavimanya vyose navim-
laile, awalaila kulongozi kwawo na
kuwauza, “Mwamlonda yuhi?”
5 Nawo wamhitula. “Yesu ywa
Nazaleti,”
Yesu awagamba, “Ni miye,”

Yuda, amhituke Yesu, nendile kachimala aho hamwenga na awo.
6 Yesu eze awagambe, “Ni miye” wauya kunyuma niyo wafika madi.
7 Yesu awauza vituhu, “Mwamlonda yuhi?”

Wamhitula. “Yesu ywa Nazaleti,”

8 Yesu awagamba. “Siwagambilani kugamba ni miye,” “Uneva mwanilonda miye, walekeni wano watuhu waite.” 9 Kalonga ivyo chani yadya alongile yachinte, “Tate, wadya uninkile sazize hata yumwenga.”

10 Simoni Petulo, endaga na bamba, niyo adisomola amsenga idigutwi dya kulume mndima ywa Mlavyantambiko Mkulu,. Mndima uyo naketangwa Maliko. 11 Yesu amgamba Petulo, “Bamba dyako divuze mwe yala yakwe! Togola, nisekujinkila sila ya masulumizo ninkigwe ni Tate?”

Yesu kulongozi kwa Anasi

12 Fyo dya wankondo wa Chilumi hamwenga na mkulu ywawo ywa wamizi wa Chiyahudi niyo wamgwila Yesu, wamtaliza,
13 niyo wamwigala kwa Anasi. Anasi endaga ni mkwewe dya Kayafa, yudya endaga Mlavyantambiko Mkulu mo umhilimo uwo.
14 Uyo Kayafa nuyo awagambilaga Wayahudi kugamba ni vyedi mntu yumwe abanike kwa chausa cha wantu wose.

Petulo amlemela Yesu
Matayo 26:69-70; Mako 14:66-68; Luka 22:55-57

15 Simoni Petulo hamwenga na mwanampina mtuhu niyo wamtimila Yesu. Kwaviya yudya mwanampina nendile kamanyika kwa Mlavyantambiko Mkulu, ivyo kengila hamwenga na Yesu mwebalaza ye nyumba ya Mlavya ntambiko Mkulu, 16 mna Petulo nendile kachimala kuse kwe nchili. Naho yudya mwanampina mtuhu endaga amanyike kwa Mlavyantambiko Mkulu niyo afosa kuse, alonga na mndima yumwenga ywa chiche mwamizi ywo lwivi, niyo ambasa Petulo mnyumba. 17 Mndima uyo mwamizi ywo lwivi amuza Petulo, “Togola, weye nawe hwi mwanampina ywa mntu yuno?”

Petulo amgamba. “Bule, Suyo miye,”

18 Wandima na wamizi wajimbaga moto kwaviya nakuna mpeho, nawakotela moto. Ivyo Petulo naye nakachimala hamwenga nawo akotela moto.

Mlavyantambiko Mkulu amuza Yesu
Matayo 26:59-66; Mako 14:55-64; Luka 22:66-71

19 Mlavyantambiko Mkulu amuza Yesu mbuli za wanampina wakwe hamwenga na mbuli za mahinyo yakwe. 20 Yesu amhitula, “Silonga na wantu wose mazuwa yose mo lumpe mwe isi, naho sihinya mahinyo yangu mwe nyumba zo kuvikila na mwe nyumba nkulu ya Chohile, hantu Wayahudi wose wakudugana. Silongile chintu chochose kwa chinyele. 21 Ni mbwani, naho, ukunuza miye? Wauze wadya wanivile. Wauzeni kugamba wamanya icho niwagambile.”

22 Yesu eze alonge ivyo, yumwenga ywa wamizi achimale aho niyo amhuta ihi akagamba, “Togola, nivyo ukumhitula Mlavyantambiko Mkulu!”

23 Yesu amhitula, “Uneva silonga vihiye, mgambile chila mntu wihi wangu. Mna uneva silonga vyedi wanitoilani?”

24 Anasi niyo amwigala Yesu, kwa Kayafa Mlavyantambiko Mkulu achei atalizwe.

Petulo amlemela Yesu vituhu
Matayo 26:71-75; Mako 14:69-72; Luka 22:58-62

25 Simoni Petulo nachei achimale akotela moto. Wantu watuhu niyo wamuza, “Togola, weye nawe hwi mwanampina ywa yuno mntu?”

Mna Petulo niyo alemela. Agamba. “Bule, suyo miye,”

26 Mndima yumwenga ywa Mlavyantambiko Mkulu, mlukolo ywa yudya akantigwe digutwi ni Petulo, amuza Petulo. “Togola, miye sikuwone kwechibuta hamwenga na yuno mntu?”
27 Petulo alemela vituhu. “Bule” Aho zogolo dyaila.

Yesu egalwa he chitala cha Pilato
Matayo 27:1-2, 11-14; Mako 15:1-5; Luka 23:1-5

28 Chilo chilo vilongozi wa Wayahudi wamguha Yesu kulaila mwe nyumba ya Kayafa na kumwigala kwe nyumba ya mkulu ywe isi. Mna vilongozi wa Wayahudi hawengile mwe nyumba yo mkulu ywa Yudeya, kwaviya wanase kujelwa uzavu, chani wadahe kudya inyinka ye Pasaka.
29 Elo, Pilato niyo awabasa kuse awagamba, “Mwamlaha mbwani mntu yuno?”
30 Niyo wamhitula, “Hachamletile kwako uneva hakoile masa.”
31 Pilato awagamba, “Hayani, mguheni nyuwe wenye mkamkantile vikuligana ne sigilizi zenyu.”
Wayahudi wamhitula, “Suwe hachikungwa kumkantila mntu yoyose file.” 32 Ivyo vitendeka chani ulosi alongile Yesu uchinte, kugamba nabanike vivihi.
33 Pilato niyo engila vituhu mwe nyumba yo Mkulu ywa Yudeya amwitanga Yesu. Amuza. “Weye nuyo Seuta ywa Wayahudi?”
34 Yesu amhitula, “Vino zimbuli ukunuza ni fanyanyi zako mwenye hegu ni mbuli utile kugambilwa ni wantu watuhu?”
35 Pilato amhitula, “Togola, vino miye ni Myahudi? Ni wantu wako mwenye na Walavyantambiko Wakulu wakwinkize kwangu. Kudamanya mbwani?”
36 Yesu amhitula, “Useuta wangu suwo we isi ino, uneva useuta wangu wendile we isi ino, wandima wangu nawanigombela nisekwinkizwa kwa vilongozi wa Wayahudi. Bule, useuta wangu suwo wa hano!” 37 Elo Pilato amuza, “Haluse weye wi seuta?”
Yesu amhitula, “Ni weye ukulonga kugamba miye ni seuta. Miye nelekagwa na kwiza mwe isi kwa chausa chimwe, kulonga chindedi. Chila mntu akuzumila chindedi aniva.”
38 Pilato amuza. “Chindedi ni mbwani?”

Yesu akantilwa kukomwa
Matayo 27:15-31; Mako 15:6-20; Luka 23:13-25

Pilato niyo awabasa vituhu Wayahudi kuse, awagamba, “Miye siwone masa yoyose kwa yuno mntu.”
39 “Mna mazwela yenyu kugamba vyaungwa niwalekeile mfungwa yumwenga mwe Pasaka. Haluse mwaunga niwalekeileni Seuta ywa Wayahudi?”
40 Aho waguta, “Bule, suyo uyo! Chaunga uchilekeile Balaba!” Uyo Balaba endaga mpolaganyi.

19

1 Pilato niyo asigila Yesu aguhigwe, atoigwe nkome. 2 Wankondo waluka chilemba cha miwa, wamvika komtwi, niyo wamvika nkazu ya chiseuta. 3 Niyo wamwizila kulongozi kwakwe na kugamba, “Ndamsa, Seuta ywa Wayahudi!” Niyo wamhuta maihi.
4 Pilato niyo afosa kuse vituhu, awagamba, “Kaulani, nanimwigale hano heise, chani mmanye kugamba miye sina wihi niwone mwakwe.”
5 Yesu afosa kuse, kavika chilemba cha miwa na nkazu ya chiseuta. Pilato awagamba, “Kaulani, mntu mwenye ni nuyo.”
6 Walavyantambiko wakulu na wamizi we nyumba nkulu ya Chohile weze wamwone niyo waguta, “Mtundike mo msalaba! Mtundike mo msalaba!”
Pilato awagamba, “Elo mguheni, nyuwe wenye mkamtungike mo msalaba, kwaviya miye sina wihi niwone mwakwe.”

7 Wayahudi wa mhitula, “Suwe
china sigilizi, na kwakutimila isig-
ilizi iyo aungwa abanike, kwaviya
ketenda ni Mwana ywa Chohile.”
8 Pilato eze eve imilosi iyo engilwa
ni woga vidala. 9 Niyo engila mwe
nyumba ya mkulu we isi ya Yudeya
vituhu, amuza Yesu, “Walaila kuhi?”
Mna Yesu hamhitule dyo dyose.
10 Pilato amgamba, “Hukulonga na
miye? Togola, humanyize kugamba
miye nina udahi wa kukufungula na
udahi wa kukusulumiza mo msal-
aba?”
11 Yesu amhitula, “Hwendile
na udahi wowose mwangu hegu
hwenkigwe ni Chohile. Kwachausa
icho, yudya aninkize kwakwo ana
masa yatendese.”
12 Kukongela aho Pilato alonda sila
ya kumlekela, mna Wayahudi wat-
ula lwasu, “Unamlekela mntu uyo,
weye hwi mbuyaye dya Zumbe ywa
Lumi. Chila mntu akwetenda zumbe
amhiga Zumbe ywa Lumi!”
13 Pilato eze eve imilosi iyo am-
leta Yesu kuse, niyo ekala mwe
chigoda cho mkanti, hantu hak-
witangwa, “Lwazo lwa mayuwe.”
Kwa Chiebulaniya, Gabata. 14 Na
ni saa mtandatu nomsi, zuwa dye
kweika mwe ngasu ye Pasaka. Pi-
lato awagamba Wayahudi, “Kaulani
Zumbe ywenyu!”
15 Wowo waguta, “Mkome!
Mkome! Mtungike mo msalaba!”
Pilato awauza, “Togolani, nim-
tundike mo msalaba Zumbe
dyenyu?”
Walavyantambiko wakulu wamhi-
tula, “Suwe hachina seuta mtuhu
mna Kaisali!”
16 Aho Pilato amjela Yesu mwe
mikono yawo chani atungikwe.

Yesu awambwa mo Msalaba
Matayo 27:32-44; Mako 15:21-32; Luka 23:26-43

Ivyo wamguha Yesu. 17 Niyo
alawa kuno kenula Msalaba wakwe
kwita hantu hakwitangwa Go-
bela dya Mtwi. Mwe Chiebu-
laniya ni Goligota. 18 Aho
niyo wamtungika mo msalaba,
hamwenga nahawambwa wantu
watuhu waidi. Yumwenga ku-
lume kwakwe yumwenga kumoso
kwakwe. Yesu ne hagati. 19 Pilato
nakawandika mwe chibao lag-
iso niyo aika halanga ho msal-
aba, “Yesu Mnazaleti, Seuta ywa
Wayahudi.” 20 Wantu walozize
wasomaga, kwaviya hantu aho
Yesu atungikagwa mo msalaba
hendaga haguhi no mzi. Ivyo
Wayahudi walozize wasomaga
idiwandiko idyo dyawandikagwa
kwa Chiebulaniya na Chilatini na
Chigiliki. 21 Niyo walavyantam-
biko wa Wayahudi wamgamba
Pilato, “Usekuwandika, ‘Seuta ywa
Wayahudi,’ mna wandika vino mntu
yuno nakagamba, ‘Miye ni Seuta
ywa Wayahudi.’ ”
22 Pilato ahitula, “Yadya ni-
wandike, siwandika kale.”
23 Wankondo weze wamtungika
Yesu, niyo waguha izisuche za-
kwe, wazika machisa mane, kwa
chila yumwenga chisa dyakwe.
Naho niyo waguha suche yakwe
ntuhu, suche iyo nahaina msumo.
24 Wadya wankondo niyo wagambi-
lana, “Chisekuitatula, mna chiitoile
tegatega naimgwele yuhi.” Mbuli
ino naidamanyika chani yachinte
Mawandiko ya Kukile ivyo yaku-
langa,

“Wapangana izisuche zangu,
na isuche yangu waitoila tegatega.”

Ivyo nivyo wadamanye wankondo
awo.
25 Haguhi no msalaba wakwe Yesu
wendaga wachimala mamiyakwe
na lumbudye dya mamiyakwe
na Maliyamu mkaza Kilopa na
Maliyamu Magidalena. 26 Yesu
eze amwone mamiyakwe, ne
haguhi hakwe kachimala yudya
mwanampina amungile, amgamba
mamiyakwe, “Mnala, kaula, yuno
nuyo mwanawo.”
27 Vikaheza amgamba yudya
mwanampina, “Haluse yuno nuyo
mamiyako.” Kukongela aho yudya

mwanampina niyo amguha ekale naye kukaya kwakwe.

File ya Yesu
Matayo 27:45-56; Mako 15:33-41; Luka 23:44-49

28 Yesu niyo amanya kugamba yose yachinta, chani Mawandiko Yakukile yachinte, agamba, “Nina nchilu.” 29 Aho na hana chiya chimemile siki. Niyo watweza lendele mwe divai igwaduke, waika mlanga mwe tete, niyo wamwinkiliza mo mnomo.
30 Yesu eze afyose iyo idivai, agamba, “Yachinta.”
Akaheza enamiza umtwi abanika.

Yesu atungwa guha mo lubavu

31 Yendaga zuwa dya kwemalanya, chani mili isekwikala mo msalaba mwe zuwa dyo kuhumula, kwaviya Zuwa idyo dya Kuhumula dyendaga zuwa kulu, Wayahudi wamlombeza Pilato viga vya wadya watundikwe mo msalaba vivunwe, mili yawo yuswe mo msalaba. 32 Ivyo wankondo waita, wavivuna iviga vya yudya mntu wa nkongo na yudya wa kaidi wadya wendile watungikwe mo msalaba hamwenga na Yesu. 33 Mna weze wamwitile Yesu wabwila kabanika kale, ivyo hawamvunile iviga. 34 Mnkondo yumwenga niyo amtunga mo lubavu na guha, aho niyo yalaila sakame na mazi. 35 Yudya awone imbuli iyo, kawona chani naywi mzumile yadya alongile ni chindedi, naho uyo kamanya kugamba alonga chindedi. 36 Mbuli iyo idamanywa chani Mawandiko Yakukile yachinte, “Hahana hata vuha dyakwe dimwenga nadivunwe.” 37 Mawandiko naho yagamba, “Nawamsinye yudya wamtungile.”

Kuhambwa kwa Yesu
Matayo 27:57-61; Mako 15:42-47; Luka 23:50-56

38 Yeze yajike, nahana mntu yumwenga akwitangwa Yusufu, nakekala ko mzi wa Alimataya, niyo aita kwa Pilato na kumlombeza umwili wa Yesu. Mntu uyo endaga mwanampina ywa Yesu kwa chinyele kwaviya nakawogoha vilongozi wa Wayahudi. Pilato niyo amzumila chani auguhe umwili wa Yesu, Yusufu niyo aita na kuguha umwili wa Yesu. 39 Nikodemo aho nkongo ambasaga Yesu nechilo, niyo aita hamwenga na Yusufu, naho nakaguha manemane hamwenga na udi ukubula madebe maidi. 40 Waidi awo wauguha umwili wa Yesu, wautaliza sanda hamwenga na manukato kutimilana na viya wazwele wayahudi mo kuhambwa. 41 Hantu aho atungikagwa Yesu hendaga na chibuta, naho mwe chibuta icho mwendaga na mbila mpya heinati kuhambwa mntu yoyose mndani mwakwe. 42 Kwaviya yendaga mwe kwemalanya vyedi mwe Zuwa dya Kuhumula, niyo wawika umwili wa Yesu mwe imbila idya.

20

Yesu auyuka
Matayo 28:1-8; Mako 16:1-8; Luka 24:1-12

1 Chilo chilo kuchei mavukuvuku mwe zuwa dya kuhumula, Maliyamu Magidalena nakaita kwe mbila, niyo awona diya idiyuwe dyusigwa holwivi lwe mbila. 2 Niyo aguluka kwa Simoni Petulo na yudya mwanampina mtuhu aungagwa ni Yesu, akuwagambila, “Wamusa Zumbe mwe mbila, naho hachimanyize uko wamwikiye.”
3 Ivyo Petulo hamwenga na yudya mwanampina mtuhu niyo waita kwembila. 4 Wose waidi waguluka mna yudya mwanampina mtuhu kagulukisa kumjinka Petulo, kalongola kubula kwembila. 5 Eze ename, asungila mndani niyo awona isanda, mna hengile mndani. 6 Simoni Petulo naye eze amtimile, engila mwe mbila, umo kawona isanda, 7 na isuche azingigwe Yesu mo mtwi. Iyo

isuche nandile haihamwenga ne sanda, mna naizingwa saviya naili mo mtwi, ikwa hantu hakwe. 8 Vikaheza yudya mwanampina mtuhu alongole kubula kwe mbila, niyo engila mndani. Awona niyo azumila. 9 Nahawenati kumanya Mawandiko Yakukile yawandikwe kugamba vyaungwa auyuke. 10 Niyo wanampina wauya kaya.

Yesu amlaila Maliyamu Magidalena
Matayo 28:9-10; Mako 16:9-11

11 Maliyamu nakachimala kuse kwembila. Kuno achei kwila, kafunama asungila kwe mbila. 12 Niyo awona wandima wa kwembingu waidi wavikile suche zing'aile, wekala hadya umwili wa Yesu wagonezagwa, yumwenga ko mtwi ywa kaidi kweviga. 13 Awo wandima wa kwembingu wamwuza, “Mnala, ni mbwani ukwila?”

Naye awagamba, “Wamusa Zumbe dyangu, naho simanyize uko wamwikiye!”

14 Eze alonge ivyo, niyo ahituka kunyuma, amwona Yesu kachimala ahadya, mna asekumanya kugamba ni Yesu. 15 Yesu amuza, “Mnala ni mbwani ukwila? Wamlonda yuhi?”

Maliyamu nakafanyanya kugamba uyo ni mwamizi ywe chibuta, amgamba, “Mkulu, uneva ni weye umusize, nigambila uko umwikiye miye nimguhe.”

16 Yesu amgamba, “Maliyamu!”

Naye Maliyamu ahituka, amgamba kwa Chiebulaniya, “Laboni.” Nuko kugamba “Mhinyi.”

17 Yesu amgamba, “Usekunikufya kwaviya sinati kwita kulanga kwa Tate. Mna hita kwa walukolo wangu uwagambile, naita, kulanga kwa Tate nanywi nuyo Tati yenyu, Chohile ywangu nanywi nuyo Chohile ywenyu.”

18 Ivyo Maliyamu Magidalena niyo aita akuwagambila wadya wanampina, awagamba, “Simwona Zumbe”. Nakugamba nakamgambila ivyo.

Yesu awalaila wanampina wakwe
Matayo 28:16-20; Mako 16:14-18; Luka 24:36-49

19 Yendaga chisingi cha zuwa dya kuhumula wanampina nawadugana hamwenga mndani mwe nyumba, nyivi nazivugalwa kwaviya nawakawogoha vilongozi wa Chiyahudi. Yesu niyo eza, achimala hagati hawo, awagamba, “Utondowazi utende kwenyu!” 20 Eze alonge ivyo, niyo awalagisa imikono yakwe no lubavu lwakwe. Awo wanampina weleleswa kumwona Zumbe. 21 Yesu awagamba vituhu, “Utondowazi utende kwenyu! Saviya Tate anisigile miye nami nawasigilani nyuwe.” 22 Eze alonge ivyo niyo awavila awagamba, “Hokelani Muye Ukukile. 23 Hegu mnawalekeila wantu masa yawo, masa yawo nayalekeilwe. Mna hamnawalekeile, hawalekeilwe masa yawo.”

Yesu na Tomaso

24 Mna Tomaso zina tuhu naketangwa pacha nendile hahali umo Yesu akeza. 25 Ivyo wadya wanampina watuhu wamgamba, “Chimwona Zumbe.”

Tomaso awagamba, “Sinawone nkwasulo ze mitunga mwe mikono yakwe, na kupampasa umkono wangu mo lubavu lwakwe, sanizumile.”

26 Yeze yajinke mazuwa mnane awo wanampina nawehamwenga mudya mnyumba, Tomaso naye nehamwenga nawo, nyivi nazivugalwa, mna Yesu niyo eza, achimala hagati hawo, akalonga, “Utondowazi utende kwenyu!” 27 Niyo amgamba Tomaso, “Ika ididole dyako hano, ukaule mikono yangu, ninka umkono wako ukaule ulubavu lwangu. Usekutenda na nkama, mna zumila.”

28 Tomaso amhitula, “Weye wi Zumbe dyangu!, Weye wi Chohile ywangu!”

29 Yesu amgamba, “Togola, wazumila kwaviya kuniwona? Ujimbiko wimwe wadya wakuzumila mna hawaniwone.”

Vilekile Ichitabu chino chikawandikwa

30 Yesu kadamanya vilagiso wituhu vilozize kulongozi kwa wanampina wakwe mna havinati kuwandikwa mwe chitabu chino. 31 Mna zino ziwandikwa chani mzumile kugamba Yesu ni Kulisito Mwambula, Mwana ywa Chohile, mzumile mtende na ujima kwa udahi wa zina dyakwe.

21

Yesu awalaila wanampina mfungate

1 Ivyo vize viheze, Yesu niyo awalaila naho wanampina wakwe mpezo mwe diziwa dya Tibeliya. Kawalaila vino; 2 Simoni Petulo na Tomaso akwitangwa pacha na Nasanieli mkaya ywa mzi wa Kana mwe isi ya Galilaya, wana waidi wa Zebedayo hamwenga na wanampina watuhu waidi wa Yesu wendile wose wehamwenga. 3 Simoni Petulo awagamba, “Nakulowa samaki.”

Nawo wamgamba, “Suwe naswi chaitanya na weye.” Niyo waita, wakukwela ngalawa, mna nechilo icho hawapatile chochose. 4 Kwize kukonge kucha, Yesu nakachimala mpezo mwe diziwa, mna wanampina hawamanyize kugamba ni Yesu. 5 Yesu awauza, “Wabwanga, hamnati mpate samaki?”

Wowo wamhitula, “Bule! Hachinati kupata chintu.”

6 Yesu awagamba, “Dulani ulwavu ntendele ya kulume ye ngalawa, nanywi namlowe samaki.” Wadula ulwavu, mna hawadahile kuluvuta vituhu kwaviya samaki nazilozesa.

7 Aho yudya mwanampina aungiswe ni Yesu amgamba Petulo, “Ni Zumbe!” Simoni Petulo eze eve kugamba mntu yudya ni Zumbe, ahadya evika suche yakwe, kwaviya nahavikile niyo apilikila mwa mazi. 8 Wadya wanampina watuhu naweza na ngalawa kuno wakalukwesa ulwavu lumemile izisamaki. Naho nendile hawehale na kwe isi kunyaile, nazikabula nkacho gana kulaila kudya kunyaile. 9 Weze wabule kunyaile, wawona nkala za moto ujimbigwe, mlanga mwakwe mwikwa samaki na mgate. 10 Yesu awagamba, “Zileteni hano izisamaki izimwenga mlowile.”

11 Simoni Petulo akwela mwe ngalawa, akweseza kunyaile ludya ulwavu lumemile izisamaki nkulu gana na milongo mishano na ntatu. Samaki nazilozesa, mna ulwavu halukantike. 12 Yesu awagamba, “Soni mdye.” Hahana hata mwanampina ajezize kumuza, “Weye wi yuhi?” Kwaviya nawavimanya ni Zumbe. 13 Yesu eza, aguha mgate awenka akajika aguha samaki naho awenka.

14 Iyo yendaga nkanana ya katatu Yesu kuwalaila wanampina wakwe eze auyuke.

Yesu asimwila na Petulo

15 Weze wajike ukudya, Yesu amuza Simoni Petulo, “Simoni mwana ywa Yohana! Togola, wanunga miye kujinka wano?”

Naye amhitula, “Heye Zumbe, weye kuvimanya kugamba miye nakunga.”

Yesu amgamba, “Lisa ngoto zangu.” 16 Akaheza amgamba nkanana ya kaidi, “Simoni mwana ywa Yohana! Togola, wanunga?”

Petulo amhitula, “Heye Zumbe, kuvimanya nakunga.”

Yesu amgamba, “Dima izingoto zangu.” 17 Yesu amuza nkanana ya katatu, “Simoni mwana ywa Yohana! Togola, wanunga?”

Aho Petulo kengilwa ni chinyulu kwaviya kamuza nkanana ntatu, “Wanunga?” Niyo amgamba, “Zumbe, weye kumanya yose. Weye kuvimanya kugamba miye nakunga.”

Yesu amgamba, “Lisa izingoto zangu! 18 Nakugambila chindedi, hadya wendaga wi mbwanga nakuzwela kwevisa mwenye na kwita kokose ukunga. Mna aho ukunga udalahaile, nochumize mikono yako na mntu mtuhu nakuvike na kukwigala hwikunga.”

19 Kwa kulonga ivyo, Yesu nakalag-
isa viya Petulo akunga abanike
nakwigala ntunyo kwa Chohile.
Akaheza amgamba, “Nitimila.”

Yesu na Mwanampina Mtuhu

20 Aho Petulo eze ahituke,
amwona yudya mwanampina
nakaungiswa ni Yesu atimila. Yuno
ni yudya mwanampina ekalaga
hajihi na Yesu mwe nkande ye
Pasaka na kumuza, “Zumbe ni yuhi
nakuhituke?” 21 Petulo eze amu-
wone uyo, amuza Yesu, “Zumbe,
togola yuno naye?”
22 Yesu amhitula, “Uneva haunga
asigale kubula aho hwizila,
wavyungilani? Weye nitimila miye.”
23 Ivyo imbuli iyo niyo yaza-
gala mgati mwa wadya walukolo
kugamba mwanampina uyo haa-
banike. Mna Yesu hamgambile
kugamba mwanampina uyo ha-
banike, mna nakagamba, “Uneva
haunga asigale kubula aho hwizila,
wavyungilani?”
24 Uyo mwanampina nuyo aukule
izimbuli zino na kuziwandika.
Naswi chimanya kugamba alongile
ni chindedi.

Nkomelezo

25 Kuna mbuli ntuhu ziloz-
ize adamanye Yesu, hegu uneva
zawandikwe zose, chindedi isi
yose hayachintile kwika ivitabu
vyawandikwe.

NTENDWA ZA WASIGILWA ULONGOZI

Chitabu cha Ntendwa ni lugano lwa nkongelo ya bunga dya wamzumile Kulisito na ivyo dizagale kukongela ko mzi wa Yelusalemu kubula Yudeya kubula Samaliya na Uhelo we isi, saviya Kulisito awagambile wanampina wakwe henati kwita kwembingu (Nten 1:8). Chiwandikwa ni Luka uyudya awandike Mbuli Yedi iwandikwe ni Luka. Endaga tabibu naho nakakaulisa mo kutundulia na kwika kuwaza. Kelagisa mwe vitabu vyose vidi, Mbili Yedi iwandikwe ni Luka, na Ntendwa kwa Teofilo uyo endaga Mgiliki, mna vitabu vino iviya vyawagila mwa Wakulisito wose Wagiliki na Wayahudi (1:1).

Vyafanyanywa kugamba chitabu cha Ntendwa chawandikagwa 60-64 AD kwaviya chibindilizwa umo Paolo henati kulekeilwa kulaila kwechifungo. Naho Luka atambaga na msigilwa Paolo vyafanyanywa chawandikagwa komzi wa Antiyokiya. Chitabu cha Ntendwa ni mjendelezo wa Mbuli Yedi iwandikwe ni Luka yakongela na kwita kwa Yesu kwembingu. Mwalo wa Luka mo kuwandika ni umwenga na udya wa Mbuli Yedi iwandikwe ni Luka. Nakaunga Teofilo awahinye wakulisito wakujenyela saviya amhinyize, ivyo kawandika pwilili vikumlanga Yesu, wikazi na kuzagala kwa Ukulisito.

Chitabu cha Ntendwa chachilaviza mliganyo wa bunga dya wamzumile Kulisito we nkongo na viya wamkaule saviya kwikala kwa kumzumila Yesu. Mliganyo wa wasigilwa wachilagisa jejeje ivyo nguvu za Muye Ukukile mwe ujenyeza ulosi wa Mbulli Yedi kwa watuhu.

Vimndani

Nkongo Muye Ukukile wawezila wanampina na bunga dya wamzumile Kulisito dyakonga kukula (1:1-8:1).
Ukajika masulumizo ya bunga dya wamzumile Kulisito na kuzagala kubula Yelusalemu (8:2-12:23).
Ukajika aho utafi wa nkongo wa Paolo kumsankanila Chohile (12:24-14:28).
Ukajika chitala chadugana komzi wa Yelusalemu wafanyanye vikungwa mwa wantu wahya wakumzumila Yesu (15:1-35).
Utafi wa kaidi wa Paolo mo kumsankanila Chohile (15:36-18:22).
Ukajika aho atamba katatu mo kumsankanila Chohile (18:23-20:38).
Ukajika Paolo agwilwa komzi wa Yelusalemu (21-26).
Uhelo Paolo egalwa komzi wa Lumi (27:28).

1 Kwa mkulu Teofilo,

Mwe chitabu changu cha nkongo nawandikaga mbuli zose Yesu adamanyaga na kuhinya kukongela akongile indima yakwe, 2 kubula idizuwa aguhigwe kwigalwa kulanga. Umo henati kwinulwa, kalavya sigilizi kwa udahi wa Muye Ukukile kwa wantu asagule watende wasigilwa. 3 Mazuwa milongo mine file yakwe ize ijinke kawalaila nkanana zilozize wadya asagule vyatenda wazumile kugamba kauyuka. Wamwona niyo wasimwila naye mbuli za Uzumbe wa Chohile. 4 Umo wendaga hamwenga awenka sigilizi ino, “Msekuhalawa Yelusalemu, mna mgoje jeleko, Tate agambaga nawenke, jeleko mwanivaga halonga. 5 Yohana abatizaga kwa mazi mna nyuwe mazuwa majeche yakwiza nambatizwe kwa Muye Ukukile.”

Yesu enulwa kwita kwe mbingu
Mako 16:19-20; Luka 24:50-53

6 Umo wasigilwa weze wadugane na Yesu, wamuza, “Zumbe togola, nauvuze uzumbe kwa wantu wa Izulaeli chipindi chino?”

7 Yesu awagamba, “Chipindi
na ntendwa izo vikwa ni udahi
wakwe Tate mwenye, siyo mbuli
yenyu kumanya navilaile ini.
8 Mna umo Muye Ukukile akunga
awezile, namhokele nguvu naho
namtende waukuzi wangu mo mzi
wa Yelusalemu, na mo mkowa
wa Yudeya woseni hamwenga na
Samaliya na ntendele ze isi.” 9 Eze
alonge ivyo aguhigwa kulanga
kwembingu kuno wakamsinya
niyo ingu dyamgubika wadunduga
kumwona.
10 Nawechei wakasinya kulanga
kwa maingu umo Yesu akaita, aho
walaila wagosi waidi wachimala
mnkanda mwawo wavaile suche
zing'aile chwee. 11 Wagamba
“wantu wa Galilaya, nimbwani
mchimale aho kuno mkasinya
kulanga kwa maingu? Yuno Yesu
aguhigwe mwenyu kwita kwem-
bingu nauye mwesila ino mumwone
akaita kwembingu.”

Matiya asagulwa hantu ha Yuda
Matayo 27:3-10

12 Wasigilwa niyo wauya komzi
wa Yelusalemu wakalaila Lugulu
lwa Mizeituni uhale wa chilomita
imwenga vino kulaila komzi uwo.
13 Niyo wengila mo umzi na kwita
hanyumba nawakekala wakina
Petulo na Yohana na Jemsi na
Anduleya na Filipo na Tomaso
na Batolomayo na Matayo na
Yakobo mwana ywa Alifayo, Simoni
Mgombela si yakwe na Yuda mwana
ywa Yakobo. 14 Chila nkanana
nawakadugana hamwenga mwe
fyo wakalombeza kwa Chohile,
kwa moyo umwenga umo namna
wavyele na Maliyamu mamiyakwe
dya Yesu hamwenga nawalukolo
wakwe.
15 Mazuwa majeche halaila
mdugano wa wazumile wakubula
gana na milongo midi, Petulo achi-
mala na kulonga, 16 agamba, “Wazu-
mile weyangu, Mawandiko yach-
inta, Muye Ukukile nakayasimwila
kwa Daudi, kulotela mbuli za
Yuda, atendile chilongozi ywa
wadya wamgwile Yesu. 17 Yuda
nehamwenga na suwe, asagulagwa
atende mnyetu mwe ndima yetu.”
18 Kagula nkonde kwe hela idya
ahokele mokudamanya ntendwa
zihiye niyo abanikila umo mwe
nkonde, katulika izinda, utumbo
wose ulaila kuse. 19 Wantu woseni
wakwikala Yelusalemu weva imbuli
iyo, niyo mwe semo yawo wait-
anga “Akelidama” nuko kugamba
“Nkonde ya sakame.”
20 “Iwandikwa mwe chitabu che
zabuli kugamba,
‘Nyumba yakwe itende heina chintu,
yoyose asekuikala.’
Naho iwandikwa,
‘Mntu yoyose mtuhu atoze hantu he
ndima yakwe.’
21 “Elo, mntu yumwenga mgati
mwa wadya chajesanyaga mwe
chipindi china Zumbe asagulwe
atende mlongi ywa uyuko wa
Zumbe Yesu. 22 Mntu uyo aungwa
atende nachiwose hamwenga umo
Yesu nakatamba naswi kukongela
viya Yohana ambatizaga kubula
kuuyuka kwa Yesu akaguhigwe
kwigalwa kwembingu.”
23 Ivyo waika wantu waidi,
Yusufu naketangwa Balisaba naho
Yusito ywa kaidi ni Matiya.
24 Niyo walombeza kwa Chohile,
“Zumbe, kumanya fanyanyi za chila
yumwenga, chilagise wantu waidi
wano ni yuhi usagule 25 kutenda
msigilwa hantu ha ndima ya Yuda,
alaile kwita hantu hakumwagila.”
26 Niyo wadamanya tegatega kum-
sagula yumwenga mwa wadya
awaidi, asagulwa Matiya kwingila
mwe idifyo dya wasigilwa mlongo
na yumwenga.

2

Kwiza kwa Muye Ukukile

1 Dize dibule zuwa dya Pen-
tekosite, nuko kugamba zuwa dya
milongo mishano Yesu eze enulwe
kwita kwembingu wazumile woseni
wadugana hantu hamwenga. 2 Aho,

halaila izwi kulaila kulanga dikuvumila saviya nkung'unto, niyo yamema mwe nyumba yose umo nawekale. 3 Niyo wawona chintu chikale savia myale ya moto izagale nakumdonta chila neyaho. 4 Woseni niyo wamemezwa ni Muye Ukukile nakukonga kutamwila lugha ntuhu viya Muye Ukukile awadahize kulonga.

5 Nahana wantu walozize wa chiyahudi wakumvikila Chohile walaile kwe si zose nawekala Yelusalemu. 6 Weze weve lwasu ulo, fyo kulu dyadugana. Wose wehelwa kwaviya chila yumwenga kaweva wadya wazumile wakalonga mwe zisemo zawo wenye. 7 Mokwehelwa kwawo, wagambana, “Togola wantu wano wakusimwila vino sawo Wagalilaya! 8 Vyatenda vivihi naho chose chaweva wakasimwila mwe semo zetu? 9 Chalawa Patiya na Mediya na Elamu, kulaila Mesopotaniya na Yudeya na Kapadokiya, kulaila Ponto na Asiya, 10 Kulaila Filigiya na Pamfiliya, kulaila Misili na mizi ya Libiya hajihi na Kilene. Watuhu chiwajeni chilaila Lumi, 11 woseni Wayahudi hamwenga na sawo Wayahudi watimile sila ya Chiyahudi ya kumlonda Chohile, watuhu chilaila Kilete na Uwalabuni, suwe choseni chaweva wakalonga mwe ntendwa zetu wenye mbuli nkulu Chohile adamanye.” 12 Wehelwa na kususuhala, wauzana chila yumwenga, Vino nivyo mbwani? 13 Mna watuhu nawakawabela kuwagamba, “Wantu wano wakolwa mpombe pya.”

Ulosi wa Petulo

14 Petulo niyo achimala hamwenga nawasigilwa mlongo na yumwenga kwa izwi kulu, akonga kugutila idifyo dya wantu. Wayahudi weyangu na wose mkwikala Yelusalemu netegelezani niwagambile imbuli ino yagaze. 15 Wantu wano hawakoligwe, mwawafanyanya vihiye, mtondo wa sa ntatu ino.

16 Vino nivyo muwoni ywa Chohile Yoweli alongaga

17 Chohile agamba vino nivyo hunga
nitende mwa mazuwa yo uhelo,
Nanilavye Muye wangu kwa chila yumwenga.
Wana wenyu wa chilume na wachiche nawalonge ulosi wangu,
wana wenyu wa chilume nawawone uwoni,
wadalahala nawo nawalote sozi.
18 Hata mwa watumwa wangu wose wachigosi na wachivyele,
naniwenke Muye Ukukile mwa mazuwa ayo,
nawo nawalonge ulosi wangu.
19 Nanidamanye vilagiso kulanga
na mpituko hasi heisi.
Nakutende na sakame, moto na mosi uzamile,
20 zuwa nadijelwe chiza,
mnenge nawo nauhitukile winkundu saviya sakame,
umo zuwa dikulise naho zuwa dyo kwizila Zumbe hadinati kwiza.
21 Akajika, wantu wose nawalombeze kwa zina dya Zumbe nawakombolwe.

22 Nyuwe wagosi wa Waizulaeli tegelezani, Yesu ywa Nazaleti nani mntu udahi wakwe kulaila kwa Chohile wikwa holumpe mwenyu kwa vilagiso na mpituko Chohile adamanye mwakwe. Nyuwe wenye muimanya imbuli iyo kwaviya ilaila mwenyu. 23 Chohile amanyaga mzungu wakwe mwenye, kugamba Yesu kenkizwa mwe imikono yenyu, mumkoma kwa kuwalekela wantu wavu wamkome kwa kumtundika mo msalaba. 24 Mna Chohile kamuyusa, kamtenda udahi wa file usekumdaha, kwaviya kalekeilwa mwa masulumizo ya file. 25 Daudi kamlongela vino,

“ ‘Namwonaga Zumbe nkanana zose mwa meso yangu,
ehajihi na miye naho sanisingisike.
26 Ivyo selelwa vidala,
ulosi wangu umema chinyemi.
Miye hata uneva umwili naubanike,

nanikale na msuhi,
27 kwaviya weye Chohile honase
mwe si ya wabanike.
Homwase mtumwa ywako mkuka
awoile kuzimu.
28 Kunilagisa sila ikunigala ko ujima,
uwiyaho wako wanibwedeza.’
29 “Walukolo weyangu, naungwa
niwagambile pwilili ichindedi mwa
tate mkulu Daudi. Kabanika
na kuhambwa, mbila yakwe chi-
nanayo hano mwa mazuwa yano.
30 Nani muwoni naho nakavimanya
Chohile alongaga namwinke mb-
wani, Chohile elisaga kugamba
nanimwinke yumwenga mo lukolo
lwa Daudi chigoda cho useuta saviya
Daudi neli. 31 Daudi nakawona viya
Chohile akunga atende, ivyo alonga
mbuli za kuyuka kwa Zumbe Yesu
Kulisito umo akagamba,
‘Hasigwe kuzimu,
mwili wakwe hauwoile mwe mbila.’
32 Chohile kamuyusa yuno Yesu,
suwe chose chaukula ichindedi
chino. 33 Kenulwa koudahi wa
Chohile, Tati yakwe, naho kahokela
Muye Ukukile kwakwe saviya
Chohile alongaga. Vino mkuwona
na kwiva haluse nivyo Muye Ukuk-
ile awajuluzize. 34 Suyo Daudi aitile
kwembingu, mna nuyo agambaga,
‘Zumbe alongaga kwa Zumbe
dyangu,
Ikala halume hangu
35 kubula niwatende wehi wako
wekale hasi he viga vyako.’
36 “Niyo wantu wose we nyumba
ya Izulaeli wamanya kugamba
yuno Yesu wamtungikaga mo
msalaba nuyo atendigwe Zumbe
naho Kulisito Mkombola asagulwe
ni Chohile.”
37 Umo wantu weze weve imbuli
ino niyo wengilwa ni chinyulu mwe
myoyo yawo na kulonga kwa Petulo
na wasigilwa watuhu, “Walukolo
wetu chitende mbwani?”
38 Petulo awagamba, “Chila
yumwenga ywenyu eile masa yakwe
naho abatizwe kwa zina dya Yesu
Kulisito, naho mkunga mlekeilwe
masa yenyu niyo mwahokela Muye
Ukukile uyo ntunyo. 39 Chiya
Chohile alongaga nawenke nyuwe
hamwenga na wana wenyu, na kwa
wose wehale, wose Zumbe Chohile
ywetu awetange kwakwe mwenye.”
40 Petulo kawalombezesa naho
kwa milosi ilozese akawafunda,
“Kwehonyeni mwa maya ya Chohile
yakwiza mwa wantu wano wata
masa!” 41 Wazumile ulosi waloz-
ize wakwe niyo wabatizwa, wantu
wakubula magana milongo mitatu
wongezwa mwe idifyo dya wazu-
mile. 42 Wekala welavize kwa wasig-
ilwa, wekala kwa kulungana, naho
wakadya ndala na kumlombeza
Chohile.

Wikazi mwa Wazumile

43 Vilagiso vilozize na mpituko
nazikadamanywa ni wasigilwa,
chila yumwenga niyo amema
woga. 44 Wazumile wose nawekala
hamwenga wakajesa mbuli
zawo chimwe mwe chila chintu
nawananacho. 45 Wakataga vintu
na ugoli wawo nakuwenka wantu
hela viya chila yumwenga akunga.
46 Zuwa hata zuwa wadugana mwe
bunga hamwenga kwe Nyumba
nkulu ya Chohile, naho wakadya
ndala mwe zinyumba zawo,
wakadya kwa mwile na myoyo
ihoile, 47 wakamhongeza Chohile na
kubweda untu wedi wa wantu wose.
Chila zuwa Zumbe nakajenyeza
wakuhonywa mwe idifyo dyawo.

3

Aholomale ahonywa.

1 Zuwa dimwenga Petulo na
Yohana waita kwe Nyumba nkulu
ya Chohile sachenda nomsi chipindi
cha kumlombeza Chohile. 2 Hadya
he nchili Ikwitangwa Nchili ntana,
nahana aholomale kukongele
kwelekwa. Chila zuwa nakegalwa
aho akalombeze hela kwa wantu
wakwingila mwe Nyumba nkulu
ya Chohile. 3 Eze awawone Petulo
na Yohana wakengila mwe nyumba
nkulu ya Chohile niyo alombeza
wamwinke chochose. 4 Wamtowa

ziso, Petulo amgamba, “Chisinye”.
5 Awasinya, akagoja kwinkigwa
chintu. 6 Mna Petulo amgamba,
“Sina hata tundu, mna nahwinke
ninanacho, kwa zina dya Yesu
Kulisito ywa Nazaleti chimala
ujende!” 7 Amwinula nomkono
wakwe wa kulume kumwambiza
enuke. Ahadya nyayo na nkungu
zakwe zatoga, 8 enuka niyo apilika
nakukonga kujenda jenda. Niyo
engila mwe Nyumba nkulu ya
Chohile hamwenga nawo, akajenda
na kupilika kumtogola Chohile.
9 Wantu naweyumo wamwona
akajenda na kumtogola Chohile,
10 weze wabunkule kugamba ni
yudya nakalombeza, ekale hadya
he Nchili ye nyumba nkulu ya
Chohile, wose wehelwa na kuwona
ni mpituko ni chibwani chimlaile.

Ulosi wa Petulo mwe Nyumba nkulu ya Chohile.

11 Umo uyo mlombezi akatenda
na Petulo na Yohana mwe tao dikwi-
tangwa tawo dya Sulemani, wantu
wehelwa nakuwagulukila. 12 Petulo
eze awawone awantu, awagamba,
“Waizulaeli weyangu, nimbwani
mkwehelwa vino, naho nimbwani
mkuchisinya? Mwafanyanya ni
nguvu zetu wenye hegu wedi
china nawo nuwo ulekile mntu
yuno ajende? 13 Chohile ywa
Bulahimu, Isaka na Yakobo, Chohile
ywa wadalahala wetu, kamtunya
mtumwa ywakwe Yesu. Mna
mumwinkiza mwe mikono ya
maseuta, naho mumlemela mwa
meso ya Pilato, hata Pilato eze
ajise kanto dyakwe dya kufungulwa.
14 Uyo endaga mkuka na ywedi
kulongozi kwa Chohile, mna mum-
lemela, niyo mwamgamba Pilato
awalekeileni mkomi. 15 Mumkoma
yudya akuwalongoza ko ujima,
mna Chohile kamuyusa, suwe chi-
waukuzi mwe mbuli ino. 16 Ni udahi
we idizina dyakwe dimwinkile
aholomale yuno kudaha kujenda.
Icho muwone na kumanya vi-
tendeka kwa uzumizi ye idizina
dyakwe, uzumizi mwa Yesu nuwo
umtendile mjima, vino mkuwona
wose.
17 “Haluse, Waizulaeli weyangu,
sivimanya kugamba nyuwe
hamwenga na vilongozi wenyu
mumdamanya Yesu ivyo kwaviya
mwendaga hamvimanyize. 18 Chohile
nakalonga chikale mwe wa-
woni kugamba Kulisito Mkom-
bola ywakwe na asulumizwe,
kadamanya vino chani viten-
deke mwe sila ino. 19 Kweileni
masa yenyu, naho mumhitukile
Chohile, awausize masa yenyu.
Tendani ivyo, 20 mnatenda ivyo
chipindi nachize aho Chohile
nawenkeni udahi mhya. Ku-
laila kwa Zumbe, naye nam-
sigile Yesu Kulisito Mkombola
asagulwe. 21 Nekale kwembingu
kubula chipindi chiya chila chintu
chadamanywa uhya, viya Chohile
alongaga kwa wawoni wakukile
chikale. 22 Musa kagamba, ‘Zumbe
Chohile ywenyu nawegaileni mu-
woni saviya anisigile miye, nalaile
mwenyu. Mwivise yose akunga
awagambile mdamanye. 23 Chila
hemwive muwoni uyo nenegwe ni
wantu wa Chohile nakukomwa.’
24 Wawoni wose kukongela Samwilu
na wose wakumtimila, walon-
gaga izimbuli zino yakulaila mwa
mazuwa yano. 25 Viya Chohile
alongaga nawenke kwa wawoni
wakwe ni yenyu, naho mwa-
hangana mwe idilagano Chohile
aikiye na wadalahala wenyu. Saviya
alongile kwa Bulahimu, ‘Mo lweleko
lwako naniwajimbike wantu wose
mwe isi.’ 26 Ivyo Chohile kasagula
mtumwa ywakwe nakumsigila
kwenyu nkongo kuwajimbika kwa
kuwatenda wose mleke masa
yenyu.”

4

Petulo na Yohana mwe Chitala.

1 Petulo na Yohana nawachei
wakalonga na wantu walavya
ntambiko wamwenga na mkulu

ywa wamizi wa nyumba nkulu ya
Chohile na masadukayo wamwenga
wengile. 2 Nawehiwa vitedese
kwaviya wasigilwa waidi wadya
nawakahinya wantu kugamba Yesu
kauyuka, chilagiso kugamba wa-
banike nawauyuke. 3 Ivyo wawag-
wila na kuwajela mndani kubula
zuwa ditimile kwaviya nadiswa
kale. 4 Mna walozize wevile ulosi
uwo niyo wazumila, mligano wawo
uloza kubula magana milongo
mishano.
5 Zuwa ditimile vilongozi
wa Chiyahudi, wadalahala na
wahinya Sigilizi za Musa wadugana
Yelusalemu. 6 Wadugana na Anasi
mkulu ywa Walavya ntambiko na
Kayafa, Yohana, Alekizanda na
watuhu we mo lukolo lwa Mlavyan-
tambiko mkulu. 7 Wawachimalisa
wasigilwa nakuwauza, “Mtenda
vino kwa nguvu zani na kwa zina
dya?”
8 Petulo, akatenda kamema Muye
Ukukile awahitula, “Vilongozi wa
wantu na wadalahala, 9 uneva
dyelo mwachuza mwe mbuli zedi
adamanyizwe yudya chiwete na
viya ahonyigwe, 10 ivyo wose mvi-
manye, naho wantu wose wa Izu-
laeli wavimanya kugamba mntu
yuno kachimala mwa meso yenyu
vyedi vidala kujinkila udahi wa
Zina dya Yesu Kulisito ywa Nazaleti,
yudya mumtungike mo msalaba,
Chohile naye niyo amuyusa. 11 Yesu
nuyo alongigwe mwa Mawandiko
kugamba,
‘Yuwe dilemelwe ni wazesi,
dihituka dikungwa vidala mwa
yose.’
12 Wambulwa walondwa kwakwe
du, hahali mntu mwe isi yose alav-
igwe ni Chohile kuchihonya.”
13 Wantu wa chitala wehelwa
kuwawona Petulo na Yohana
wamemile ukankalu, wantu hewena
ukulu na umanyi. Wabunkula
kugamba nawehamwenga na Yesu.
14 Mna weze wamwone yudya mntu
ahonyigwe kachimala hamwenga
na Petulo na Yohana hawalongile
chochose. 15 Ivyo wawagamba
wafose mwe chitala niyo wakonga
kuwalafya wenye kwa wenye.
16 Wauza, “Wantu wano chiwatende
mbwani? Chila yumwenga mwe
Yelusalemu kaimanya mpituko
ino nkulu idamanywe niwowo,
hachikudaha kuvilemela. 17 Mna
chani ulosi uno usekujendesa mwa
wantu, chiwafunde wantu wano
wasekulonga kwa mntu yoyose kwa
Zina dya Yesu.”
18 Ivyo wawetanga naho
nakuwagamba wasekulonga hegu
kuhinya naho mwe Zina dya Yesu.
19 Mna Petulo na Yohana wawahit-
ula, “Lamulani wenye ni chihi chedi
mwa meso ya Chohile. Kuweva
nyuwe hegu kumwiva Chohile.
20 Kwaviya hachikudaha kuleka
kulonga chintu chiwone wenye na
kwiva.” 21 Ivyo Ichitala chawa-
fundisa na kuwalekela. Waviwona
kugamba havikudahika kuwakan-
tila kwaviya wantu nawakamtogola
Chohile kwa yudya aholomale
kuhona. 22 Yudya mntu ahonyigwe
endaga na mihilimo milongo mine.

Wazumile walombeza ukankalu kwa Chohile

23 Petulo na Yohana weze
walekelwe niyo wauya kwed-
ifyo dyawo kuwagambila chi-
longigwe ni walavyantambiko
wakulu hamwenga na wadalahala.
24 Wazumile weze weve wahangana
na kumlombeza Chohile, “Mkulu na
Mumbi ywe mbingu, si na bahali na
vyose viyumo. 25 Kwa sila ya Muye
Ukukile kulonga kwa tati yetu Daudi
mtumwa ywako, umo ukagamba,
‘Nimbwani sawo Wayahudi
mwingila maya,
ni mbwani wantu nawadamanya
vya bule?
26 Mazumbe we isi wemalanya,
vilongozi nawo wadugana
kwa kumhiga Zumbe na Kulisito
Mkombola ywakwe.’
27 Ichindedi Helode na Pontiyo Pi-
lato wadugana hamwenga na sawo
Wayahudi mo mzi uno wakatenda

na wantu wa Izulaeli kumhiga Yesu, mtumwa ywako akukile, umtendile Kulisito Mkombola. 28 Wadugana chani wadamanye chila chintu chiya weye kwa udahi wako na kunga kwako, kugamba na vilaile. 29 Haluse, Zumbe, kaula wachitisa, chidahize watumwa wako chilonge ulosi wako kwa ukankalu wose. 30 Chulusa umkono wako chani uhonye wantu, damanya mpituko na vilagiso kwa Zina dya Yesu mtumwa ywako akukile."

31 Weze wabinde ukulombeza kwa Chohile, hantu naweli hasingisika. Wose niyo wamemezwa Muye Ukukile nakukonga kulonga ulosi wa Chohile kwa ukankalu.

Wazumile wahangana mwe vintu vyawo.

32 Fyo dya wazumile nawekevana mwe zifanyanyi na mwe myoyo. Hahali hata yumwenga mwawo agambile chintu ananacho ni chakwe mwenye, mna wahanganila vintu vyawo wananavyo. 33 Kwa nguvu nkulu wasigilwa waukula kuyuka kwa Zumbe Yesu, Chohile naye kawajimbika wose. 34 Mwedifyo dyawo nahehena mntu akaunga chintu. Wadya wata nkonde hegu nyumba wazitaga, hela wahokele wegala kwedifyo, 35 nakuwenka wasigilwa, izihela izo zipangilwa kwa chila yumwenga viya akunga.

36 Ivyo Yusufu, mlawi elekwe Sipulasi etangwe ni wasigilwa Banaba, nuko kugamba "Akujela moyo", 37 kataga nkonde yakwe niyo awenka wasigilwa izihela.

5

Anania na Safila

1 Mntu yumwenga akwitagwa Ananiya, hamwenga na mkaziwe Safila wataga nkonde yawo. 2 Mna nawevana na mkaziwe wekiye hamwenga hela niyo wenkiza zisigale kwa wasigilwa. 3 Petulo amgamba, "Ananiya nimbwani ukamwinka Shetani luhenyo na kumdanta Muye Ukukile kwa kusigaza hela uhokele mo kutaga inkonde yenyu? 4 Nkonde naniyako umo hunati kuitaga, izihela izo nanizako umo utagile kale. Nimbwani naho ukudamanya imbuli ino? Humdantile mntu, kumdanta Chohile." 5 Aho, Ananiya eze eve imbuli iyo, agwa hasi na kubanika, woseni wevile imbuli iyo niyo wengilwa ni woga. 6 Wabwanga weza na kuuvisa sanda umwili wakwe na kuuhamba.

7 Yeze yabule masaa matatu vino, mkaziwe akatenda haimanyize imbuli ilaile, engila. 8 Petulo amuza, "Nigambila, vino chino nichihimo chose mhokele weye na mgosiwo kwa kutaga inkonde yenyu?"

Safila ahitula, "Nichindedi, ni chihimo chijima."

9 Petulo amgamba, "Nimbwani weye na mgosiwo mwaujeza Muye wa Chohile? Wantu wamhamba mgosiwo we ho lwivi, nawakuguhe weye nawe" 10 Aho naye agwa nakubanika. Wadya wabwanga wengila na kumbwila kabanika, wamlavya wakumhamba hankanda he mbila ya mgosiwe. 11 Wantu wose we nyumba yo kuvikila na wantu watuhu wevile imbuli iyo niyo wengilwa ni woga.

Mpituko na vilagiso

12 Wasigilwa wadamanya mpituko na vilagiso vilozize mwa wantu. Wazumile wose niyo waduganaga hamwenga holwazo lwa Sulemani. 13 Mntu suyo kanuni hajezize kulungana nawo, wantu watuhu sawo wo uzumizi umwe wawatogola.

14 Wantu walozize niyo wakonga kwingila mweidifyo, fyo dya wagosi na wavyele wamzumila Zumbe. 15 Wantu nawakegala wanyonje mwezisila na kuwagoneza mwezisazi na micheka chani chizuli cha Petulo chiwagubike wamwe wawo umo akajinka. 16 Mafyo ya wantu kulaila mwemizi ikuzunguluka Yelusalemu wegala wanyonje na wata mpepo nchafu, nawo wose niyo wahonywa.

Wasigilwa wajelwa mndani.

17 Niyo Mlavyantambiko mkulu naweyawe wose, wantu wa bunga dya Masadukayo, wengila finju. 18 Wawagwila wasigilwa na kuwajela mndani. 19 Mna ichilo icho mndima ywa kwembingu ywa Zumbe niyo awavugwila ulwivi wafose, nakuwagamba, 20 “Kachimaleni kwe Nyumba nkulu ya Chohile nakuwagambila wantu mbuli za ujima uno mhya”. 21 Dikaswa wasigilwa wengila mwe Nyumba nkulu ya Chohile nakukonga kuhinya.

Mlavyantambiko mkulu na weyawe wawetanga hamwenga wantu wakulu wose Wayahudi mwe mdugano we Chitala, niyo wasigila wasigilwa wadya wegalwe kulongozi kwawo. 22 Mna wamizi wasigilwe weze wabule kwedijeleza, hawawabwile wasigilwa, ivyo wauya kwe chitala kuilonga imbuli iyo, 23 “Chize chibule kwedijeleza chibwila ulwivi luvugalwa, naho wamizi nawo wemwendima yawo, mna chize chivugule ulwivi, hachibwile mntu mndani”. 24 Walavyantambiko wakulu na vilongozi we Nyumba nkulu ya Chohile weze weve imbuli iyo, wehelwa, ni chibwani chiwalaile wasigilwa. 25 Niyo alaila mntu, engila kuwagamba, “Tegelezani, wadya wantu mjeile mndani mwe nyumba nkulu ya Chohile wahinya wantu.” 26 Ivyo yudya mkulu na wantu wakwe waita wakuwavuza wamizi awo. Hawawagwile kwa nguvu kwaviya nawakogoha wanasekutoigwa mayuwe.

27 Wawachimalisa wasigilwa mwe chitala chikulu, Mlavyantambiko Mkulu niyo awauza. 28 “Chiwaunga msekuhinya kwa zina dya yuno mntu, mna kaulani icho mdamanye, mahinyo yenyu yazagala Yelusalemu yose, naho mwaunga mchitende suwe chimkoma yuno mntu.”

29 Petulo na wasigilwa weyawe wahitula, “Chaungwa chimwive Chohile, mna sawo wantu. 30 Chohile ywa watati zetu kamuuyusa Yesu mwize mumkome kwa kutundikwa mo msalaba. 31 Chohile kamwinula komkono wakwe wa kulume atende chilongozi na mhonyi kuwenka wantu wa Izulaeli chipindi cha kulombeza kulekeilwa masa yawo, naho masa yawo nayauswe. 32 Suwe chiwaukuzi we zimbuli zino, Chohile kawenka Muye Ukukile wadya wakumwiva naye aukula imbuli iyo.”

33 Wantu chitala weze weve niyo wehiwa kubula waunge wasigilwa wadya wakomwe. 34 Mna yumwenga mwawo, Falisayo akwitangwa Gamalieli, mhinyi ywa Sigilizi akutunyiswa ni wantu wose, niyo achimala. Awaunga wasigilwa watendegezwe hadodo, 35 niyo alonga kwechitala, “Waizulaeli weyangu, msinyise chino mkunga muwadamanyize wano wantu. 36 Mwakumbuka kugamba Teuda aho chikale alailaga akagamba yeye ni mntu mkulu, wantu wakubula magana milongo mine niyo wahangana naye. Mna niyo akomwa, wadya wose nawakamtimila watimkana, imbuli yakwe nayo ifila aho. 37 Yuda wa Galilaya naye niyo alaila chipindi cha kuwazwa, naye atimilwa ni fyo, mna naye kakomwa, wose nawakumtimila niyo watimkana. 38 Haluse mwe imbuli ino, nawagambila msekuwatenda chintu wantu wano. Walekeni wenye, hegu chino wakutenda ni chamntu, nachagile, 39 mna hegu uneva chalaila kwa Chohile hamkudaha kuchihinga. Mwadaha kutenda mwamhiga Chohile.”

Ichitala niyo chatimila yadya alongile Gamalieli. 40 Wawetanga wasigilwa nakuwahuta hamwenga nakuwaunga wasekuhinya naho kulonga kwa zina dya Yesu niyo wawalekela. 41 Wasigilwa weze

walawe mwechitala weleleswa kwaviya Chohile kawawona wawagilwa wakunte kwachausa cha Yesu.
42 Chila zuwa mwe Nyumba nkulu ya Chohile na mwe izikaya za wantu nawakahinya na kulonga mbuli zedi za Yesu Kulisito Mkombola.

6

Wambizi Mfungate

1 Mazuwa ayo, umo wanampina wakajenyela, kwendaga na mang'ung'uziko mgati mwa wadya Wayahudi wakulonga chigiliki na wadya wakulonga Chiebulaniya. Wadya wendaga akalonga Chigiliki na wakang'ung'uzika kugamba wavyele wabanikilwe ni wagosi zawo nawakajalwa mo kuwapangila mwe viya wakunga chila zuwa. 2 Ivyo wadya wasigilwa mlongo na waidi niyo wetanga hamwenga na wanampina na wazumile nakuwagamba, “Siyo vyedi suwe chileke kulonga mbuli yedi ya Chohile chisinye mbuli za hela. 3 Ivyo, walukolo, sagulani wantu mfungate mgati mwenyu mkumanya wamema Muye Ukukile na umanyi chiwatende wakunga watimile imbuli ino. 4 Suwe wenye chitende na chipindi chitali cha kulombeza kwa Chohile na kulonga mbuli zedi za Chohile.”

5 Idifyo jima dya wazumile dibweda viya waungile awasigilwa, elo wamsagula Sitefano, mntu amemile uzumizi na Muye Ukukile, watuhu ni Filipo, Plokolo, Timoni, Pamena na Nikolawo mhituki wa Antiyokiya ahitukile kutimila dini ya Chiyahudi. 6 Idifyo diwegala kwa wasigilwa, wawalombezeze kwa Chohile nakuwajelekela mikono.

7 Mbuli ya Chohile niyo yajendeleza kuzagala. Wanampina wajenyela vitendese, walavya ntambiko walozise wahokela uzumizi.

Sitefano agwilwa.

8 Sitefano, ajimbikiswe ni Chohile, naho amemile nguvu, kadamanya mpituko na vilagiso vilozize mwa wantu. 9 Mna wantu wasiku walaila chani wahigane na Sitefano. Mgati mwa wantu awo wendaga ni wantu wanyumba ya kuvikila ikwitangwa Mahulu, naina Wayahudi wakulaila Kilene na Wasikandaliya. Wawo hamwenga na watuhu wakulaila Silisiya na Asiya nawakamlaha Sitefano. 10 Mna wadunduga kumhuma kwachausa cha umanyi wakwe na kwachausa cha Muye Ukukile amlongoze Sitefano kulonga, hawamlemele. 11 Ivyo wawafumbasa wantu wamwenga wagambe, “Chimwiva akamhiga Musa na Chohile.” 12 Elo niyo wawasongaganya wantu na wadalahala, na wahinya Sigilizi. Wamgwila Sitefano nakumwigala kwechitala.
13 Niyo wegala wantu waukule udanti kugamba, “Mntu yuno chila nkanana nakahuluta Nyumba ya Chohile, na Sigilizi ya Musa.”
14 Chimwiva akagamba, Yesu ywa Nazaleti nagwise Nyumba ya Chohile nakuhitula mazwela yatendigwe ni Musa. 15 Wose wekalaga mwe Chitala wamsinya Sitefano nakumwona uso wakwe wikala saviya mndima ywa kwembingu.

7

Ulosi wa Sitefano

1 Mlavyantambiko mkulu amuza Sitefano, “Vino ni chindedi?”

2 Sitefano ahitula, “Walukolo na watate, netegelazani, umo mkale ywetu Bulahimu henati kwita kwikala Halani, Chohile atakate kamlaila Bulahimu uko Mesopotaniya 3 nakumgamba, ‘Yase ikaya yako na isi wite kwe si hunga hulagise.’ 4 Niyo ayasa isi yakwe niyo aita Halani. Tati yakwe Bulahimu eze abanike, Chohile kamsamiza amwigala kwe isi mkwikala vino haluse. 5 Chohile hamwinkile Bulahimu hantu hohose hatende ulisi wakwe mwenye, henkigwe hata ntendele, mna Chohile amgambilaga namwinke itende yakwe hamwenga na lukolo

lwakwe. Chohile akadamanya ivyo Bulahimu nahena mwana.
6 Vino nivyo Chohile amgambaga,
‘Cheleko chako nachikale kwe si
ya wenye, uko nawatende wa-
tumwa nakudamanywa vihiye kwa
mihilimo magana mnane.
7 Mna
naniwakantile wadya wantu wose
wakunga wawatendeni watumwa.
Akajika naniwalavye mwe isi iyo
chani weze wanisankanile hantu
hano.’
8 Niyo Chohile amwinka
lagano dya ngasu. Bulahimu niyo
amjela ngasu Isaka mazuwa mnane
eze elekwe. Isaka naye amjela ngasu
mwanawe Yakobo, Yakobo naye
awajela wanawe mlongo na waidi,
tati yetu chizwele we ichipindi chino
chinanacho.”
9 “Wana Yakobo wengila finju
kwa mlukolo ywawo Yusufu na
kumtaga atende mtumwa uko Mis-
ili. Mna Chohile endaga hamwenga
na Yusufu,
10 nakamusiza nkunto
zose adugane nazo. Yusufu eze
alaile mwa meso ya Falao zumbe
ywa Misili, Chohile amjimbika na
kumwinka umanyi, zumbe naye
amwinka Yusufu uzumbe we isi
na ukulu wo ugoli wose.
11 Niyo
kwagwa gumbo mwe isi yose ya
Misili na Kanani, itendile watati
zetu wanyale vidala kwa kuswesa
nkande,
12 Yakobo eze eve kugamba
Misili kuna nkande niyo awasigila
wanawe, watati zetu, mo kutalamka
kwawo nkanana ya nkongo.
13 Mwe
ntambo ya kaidi, Yusufu niyo etam-
balisa kwa walukolo wakwe, Seuta
ywa Misili naye amanya ulukolo lwa
Yusufu.
14 Yusufu niyo amsigila tati
yakwe Yakobo, kugamba, ulukolo
lose lukubula wantu milongo mfun-
gate na washano vino, wabule Mis-
ili.
15 Yakobo niyo aita Misili,
uko yeye hamwenga na wanawe
wabanikila uko.
16 Wakuzikilwa
Shekemu mwe mbila agwile Bu-
lahimu kulawa mwe lukolo lwa
Hana kwa chiyasi cha hela.
17 “Wantu nendile wongezeka
kudya Misili umo Chohile
akadamanya ndagano amgam-
bilaga Bulahimu.
18 Niyo
kwalaila zumbe hemmanyize
Yusufu akongile kuilongoza Mis-
ili.
19 Awadamanyiza chijilajila
watati zetu na kuwadamanya
vihiye, kuwaunga wawaike kuse
watiti wawo wabanike.”
20 “Musa,
mwana mtana vidala, elekagwa
mwe chipindi chino, kasinywa
vyedi kwawo kwa myezi mitatu,
21 eze alavigwe kuse niyo mwana
chivyele ywa Seuta Falao amlogota
na kumlela akule.
22 Musa niyo
ahinywa umanyi wose wa Chimisili,
naye niyo atenda mntu mkulu mwe
milosi na ntendwa.”
23 “Musa eze abule mihilimo
milongo mine awona akaule
ntendwa wakudamanywa Waizu-
laeli weyawe.
24 Awona yumwenga
akadamanywa vihiye ni Mmisili,
niyo akumwambiza na kumvuz-
iza Mmisili uyo kwa kumkoma.
25 Nakamanya wantu wakwe
nawamanye kugamba Chohile
namjeseze awatende walekeilwe
mna hawabunkule.
26 Zuwa
ditimile awona Waizulaeli waidi
watowana, niyo ajeza kuwalamwila
na kuwagamba, ‘Wagosi tegelezani,
nyuwe mwi wamwe, ni mbwani
mkudamanyizana yehiye?’
27 Mna
yudya na kamtowa mnyawe niyo
amsindika Musa hankanda, na
kumuza, ni yuhi akutendile mkanti
ywetu uchilamwile?
28 Wonga
unikome saviya umkomile yudya
Mmisili gulo?
29 Musa eze eve ivyo,
aisumka isi ya Misili na kwita si
ikwitangwa Midiyani, uko keleka
wana waidi.
30 “Mihilimo milongo mine ize
ijinke mndima ywa kwembingu ywa
Zumbe amlaila Musa heluwala mwe
moto wa kasaka kakuhya hajihi
na lugulu lwa Sinai.
31 Musa
kehelwa chiya awone niyo aka-
sogeila akasaka ako asinye vyedi
chikulaila. Mna niyo eva izwi
dya Zumbe,
32 ‘Miye ni Chohile
ywa watati zenyu, Chohile ywa Bu-
lahimu na Isaka na Yakobo’. Musa
azingiza kwa woga naho haungile

kuhasinya. 33 Zumbe amgamba,
vula ivilatu vyako, hano uchimale
hakukile. 34 Siwona viya wantu
wangu wadamanyizwe vihiye uko
Misili, siva viya wakung'ung'uzika,
ivyo siza husigile wite Misili, nonga
walekeilwe.
35 “Musa nakalemelwa ni wantu
wa Izulaeli, wakamuza, ni yuhi
akutendile chilongozi na mlamuzi?
Nuyo asigilwe ni Chohile kulongoza
wantu na kuwatenda walekeilwe
kwa kwambizwa ni mndima
ywa kwembingu ywa Zumbe
amlaile mwa kasaka kakuhya.
36 Kawalongoza wafose mwe isi
ya Misili, kadamanya vilagiso na
mpituko uko Misili na bahali
inkundu na kwa mihilimo mine
koluwala. 37 Musa nuyo agambile
wantu wa Izulaeli kugamba, Chohile
nasigile muwoni saviya miye,
naho natende yumwenga mwenyu.
38 Umo Waizulaeli wadugane ho
luwala, Musa neyuko saviya msig-
ilwa hamwenga na watati zetu,
mndima ywa kwembingu naye
alongaga naye ho ulugulu lwa
Sinai nakuhokela ulosi wa Chohile
achigaile.
39 “Mna watati zetu walemela
kumwiva, wamsenta hankanda
waunga wauye Misili. 40 Wamgamba
Haluni, chidamanyize mlungu
akunga achilongoze, hachikumanya
chimlaile Musa achilongoze ku-
laila Misili ni chibwani. 41 Niyo
wadamanya tukulu dya njeku,
nakuivikila wakabweda chiya
wadamanye. 42 Ivyo Chohile awahi-
tuka na kuwatenda wavikile ntondo
za kwembingu saviya iwandikwe
mwe vitabu vya wawoni, Wantu wa
Izulaeli, nasuyo miye mnichinjize
na kunilaviza nyama zenyu kwa
mviko kwa mihilimo milongo mine
kwenyika. 43 Nadyo idihema
dya Nuwe namwinula kumbi
dwa mlungu Moleki hamwenga
na tukulu dya ntondo mlungu
ywenyu Lefani yumwe, matukulu
mdamanye nayo ifile. Naniwegale
hale na Babeli.
44 “Watati zetu nawadamanya
hema dya ukuzi wa Chohile uko
koluwala. Nadidamanywa viya
Chohile aungile, viya Musa alagiswe.
45 Aho kale watati zetu wahokelega
idihema kulaila kwa watati zawo
wadigale kwa Yoshuwa nakuguha si
mwemikono ya wanasi naweyumo
waguluswe ni Chohile mo lujendo.
Niyo dyekala uko kubula mwe
chipindi cha Daudi. 46 Daudi
ankagwa kuhingizwa ni Chohile,
niyo amlombeza amzengele hantu
hakwikala uyo Chohile ywa Yakobo.
47 Mna nani Sulemani amzengele
nyumba.
48 “Chohile ywa kulanga haku-
daha kwikala mwe nyumba
izengigwe ni mikono ya wantu,
saviya muwoni akulonga,
49 ‘Mbingu ni chigoda changu cho
uzumbe, alonga Zumbe, isi
nayo naika iviga vyangu.
Ni nyumba ihi ukunga unizengele?
Nihahi hunga nikale?
50 Vintu vino vyose sividamanya
mwenye?’ ”
51 Sitefano ajendeleza kulonga,
“Nyuwe hemkwiva, myoyo yenyu
ivivihi! Nimbwani hemkwiva
ulosi wa Chohile, mwikala saviya
wadalahala wenyu, nyuwe nanywi
mwamlemela Muye Ukukile.
52 Togolani! Kuna muwoni yoyose
wawadalahala wenyu hawamsulu-
mize? Wakoma wasigilwe ulosi ni
Chohile, walongaga chikale wizilo
wa mtumwa wakwe wa chindedi.
Nyuwe nanywi mumhituka na
kumkoma. 53 Ninyuwe mwahoke-
laga sigilizi ya Chohile mwinkigwe
kwa sila ya wandima wa kwem-
bingu, mna hamkuzitimila.”

Sitefano atoigwa mayuwe

54 Wadya wemweichitala weze
wamwetegeleze Sitefano, niyo
wengila maya vidala. 55 Mna
Sitefano amemile Muye Ukukile,
asinya kulanga nakuwona ukuka
wa Chohile, Yesu naye kachimala
halume ha Chohile. 56 Awagamba,

“Kaulani, nawona mbingu igubuka naho Mwana ywa Adamu ehalume ha Chohile.”
57 Woseni mwe chitala waguta wagubika magutwi nemikono yawo wakamgulukila. 58 Wamlavya mo mzi niyo wamtowa mayuwe. Waukuzi niyo wasa suche zawo kwe mbwanga akwitangwa Sauli. 59 Wajendeleza kumhuta mayuwe Sitefano umo akamwitanga Zumbe, “Zumbe Yesu, hokela umuye wangu” 60 Afika madi akamgutila, “Zumbe, usekufanyanya masa yano wakudamanya, naye niyo abanika.”

8

Sauli avinya wantu

1 Sauli mwa amazuwa ayo wantu we mwe Nyumba yo kuvikila wakonga kusulumizwa. Wazumile wose, ukaleka wasigilwa wamwaganikana mwe mizi ya Yudeya na Samaliya. 2 Wantu welavize kwa Chohile wamhamba Sitefano wamwombolezeza kwa ndilo nkulu. 3 Mna Sauli nakonga abinde wantu wose wa bunga dya wamzumile Kulisito, kaya kwa kaya kuwabuluza wazumile wagosi kwa wavyele kuse na kuwajela mwedijeleza.

Mbuli yedi ya Chohile yasimwilwa Samalia.

4 Wazumile wazagale wabula chila hantu wakulonga mbuli ya Chohile. 5 Filipo kaita komzi mkulu wa Samaliya na kulonga mbuli za Kulisito Mkombola kwa wantu wauko. 6 Mafyo ya wantu wamwetegelezesa Filipo nakukaula mpituko nakadamanya. 7 Mpepo nchafu ziwalawa wantu walozize kwa kugutisa, viwete nawaholomale walozize wahonywa. 8 Ivyo nakuna chinyemi chikulise mo mzi uwo.
9 Nahana mgosi yumwenga akwitangwa Simoni akwikala mo mzi uwo, Wasamaliya nawakamwehelwa kwausai wakwe. Nakegamba ni mntu mkulu, 10 chila yumenga mo mzi nawakamsinyisa mgosi uyo wagamba “Ni mntu mta udahi wa Chohile ukwitangwa ‘Nguvu nkulu.’ ” 11 Nawakamwona ivyo kwaviya nawakamwehelwa tangu chikale kwausai wakwe. 12 Mna weze wazumile Filipo mwe mbuli yedi ya Uzumbe wa Chohile ya Yesu Kulisito niyo wagosi kwa wavyele wabatizwa. 13 Simoni naye kazumila, eze abatizwe ekala hajihi na Filipo, niyo ehelwa mpituko nkulu na vilagiso vikudamanywa ni Filipo.
14 Uko Yelusalemu wasigilwa weva kugamba wantu wa Samaliya wahokela ulosi wa Chohile, ivyo wawasigila Petulo na Yohana wawabwile. 15 Weze wengile wamlombeza Chohile awengize Muye Ukukile wazumile. 16 Kwaviya nahahana hata yumwenga engilwe ni Muye Ukukile, nawabatizwa du kwa Zina dya Zumbe Yesu. 17 Petulo na Yohana niyo wawajelekela mikono wahokele Muye Ukukile.
18 Simoni niyo alavya hela kwa wasigilwa eze awone wazumile wahokela Muye Ukukile weze wajelekelwe mikono ni Petulo na Yohana, 19 nakuwagamba, “Ninkani udahi uno chani nami hajelekela mntu mikono ahokele Muye Ukukile.”
20 Mna Petulo amhitula, “Weye hamwenga neizihela zako mkadulwe kwe bome hedina uhelo kwaviya wafanyanya kugamba jeleko dya Chohile dyagulwa kwa hela. 21 Weye huna ntendele yoyose naho wedi mwe mbuli ino, kwaviya moyo wako hauchumile kulongozi kwa Chohile. 22 Leka ubala wako wihiye, naho mlombeze Chohile nakulekeile kwa fanyanyi zako za chintu sachino. 23 Kumema finju naho wimfungwa ywa masa.”
24 Simoni awagamba Petulo na Yohana, “Nilombezezani kwa Zumbe, chani mbuli zino zose mlongile zisekunilaila.”
25 Weze wajike kuukula na kulonga mbuli ya Zumbe, Petulo na

Yohana waogola kuya Yelusalemu. Mweisila wakauya walonga mbuli zedi za Chohile mwekaya zilozize za Samaliya.

Filipo na mkulu ywa Kushi

26 Mndima ywa kwembingu ywa Zumbe kalonga na Filipo akamgamba, “Kwemalanye wite kwamwenye mzi, kwesila ikwita Gaza kulaila Yelusalemu.” 27 Filipo emalanya, akonga ntambo. Chipindi icho mntu Mwisiopiya towashi mdamanya ndima mwa zumbe mkulu ywa Kushi nakatamba kuya kaya kwakwe. Nakalaila Yelusalemu kwekumvikila Chohile. 28 Umo akatamba nemwelingisha dyakwe. Nakasoma chitabu cha muwoni Isaya. 29 Muye Ukukile alonga na Filipo, “Sogela hajihi nedilingisha utende hajihi nadyo.” 30 Filipo adigulukila nakumwiva akasoma chitabu cha muwoni Isaya. Amuza, “Kuchimanya icho ukusoma?”

31 Mntu uyo amhitula, “Nanimanye vivihi hehena mntu wakunivilikiza?” Niyo amunga Filipo akwele mwedilingisha wekalanye.
32 Mawandiko nakasoma nayakagamba,

“Saviya ngoto ikunga ichinjwe,
saviya mwanangoto anyamale akumonywa mazoya,
hasimwile ulosi.
33 Wamtila na kunyimwa wedi.
Hahali nadahe kulongela mwe cheleko chakwe,
kwaviya ujima wakwe usigwa mwe isi.”

34 Mkulu uyo amuza Filipo, “Nigambila, muwoni yuno alonga kumlanga yuhi? Elongela mwenye hegu mntu mtuhu?” 35 Filipo niyo akonga kulonga, kukongela hantu hano hamawandiko, amgambila mbuli yedi ya Yesu. 36 Umo wakatamba mwesila wabwila hantu hana mazi, mkulu uyo agamba, “Hano hana mazi, nichibwani chikunichinda nisekubatizwa?” 37 Filipo amgamba, “Wadaha kubatizwa uneva wazumila kwa moyo wako wose.” Ahitula, “Nazumila, nazumila kugamba Yesu Kulisito ni Mwana ywa Chohile”

38 Mkulu uyo achimalisa idilingisa, niyo Filipo hamwenga naye waita kwa mazi, Filipo ambatiza. 39 Weze walawe mwa mazi Muye wa Zumbe amguha Filipo. Mkulu uyo hamwone naho, mna niyo ajendeleza noutafi wakwe kuno amemile mbwedo. 40 Filipo awonekana Azota, aita Kaisaliya mwesila chila mzi asimwila na wantu Mbuli Yedi ya Chohile.

9

Kuhitukila kwa Sauli
Ntendwa 22:6-16; 26:12-18

1 Sauli nakajendeleza kuwatisa kunga kuwakoma wanampina wa Zumbe. Niyo aita kwa Mlavyantambiko mkulu 2 nakulombeza baluwa abule Damesiki engile mwe nyumba zo kuvikila akalonde Wayahudi nawakamtimila Zumbe awagwile wagosi kwa wavyele awavuze Yelusalemu.

3 Sauli akabula hajihi nomzi wa Damesiki, aho atoigwa nilumwemwe kulaila kulanga kwembingu. 4 Niyo agwa hasi nakwiva izwi dikumgamba, “Sauli, Sauli nimbwani ukunijela maya?”

5 Amuza, “Zumbe weye wiyuhi?”

Idizwi dyagamba, “Nimiye Yesu ukunijela maya.” 6 “Mna chimala ubule komzi, naugambilwe ivyo ukungwa udamanye.”

7 Wantu nawakatamba na Sauli nawachimala, hawalongile dyodyose, weva idizwi mna hawawone yoyose. 8 Sauli achimala nakugubula meso, mna nahakuwona. Wamtoza mkono nakumwigala Damesiki. 9 Kwa mazuwa matatu hawone, hadile naho hanywele chintu.

10 Nakuna mwanampina uko Damesiki akwitangwa Ananiya, nakalota nomsi Zumbe asimwila naye, “Ananiya” Ahitula, “Zumbe nihano.”

11 Zumbe amgamba, “Hita hesila
ikwitangwa ichumile, mwe nyumba
ya Yuda uza mntu akulaila Taso
akwitangwa Sauli vino haluse am-
lombeza Chohile, 12 mo uwoni ka-
wona mntu akwitangwa Ananiya
akengila na kumjelekela mikono
chani awone naho.”
13 Ananiya ahitula, “Zumbe
wantu walozize wanigambila mbuli
za mntu yuno, naho mweviya
awadamanyize vihiye wantu wako
wa Yelusalemu. 14 Naho keza
Damesiki asigilwe ni walavyan-
tambiko wakulu kuwagwila wose
wakukuvikila.”
15 Zumbe amgamba, “Hita,
kwaviya simsagula mtu uyo
anisankanile, chani Zina dyangu
dimanyike mwa sawo Wayahudi
na maseuta na wantu wa Izulaeli.
16 Naho nanimlagise vyose akunga
asulumizwe kwa chausa che dizina
dyangu.”
17 Ivyo Ananiya aita, engila
mwekaya neli Sauli nakumjelekela
mikono. Agamba, “Sauli, Zumbe
Yesu, akulaile mwesila ukeza
kuno kanisigila. Kanisigila uwone
naho nakumemezwa Muye Ukuk-
ile.” 18 Aho, vintu vikale saviya
magome ya samaki yalagala kulaila
mwameso ya Sauli, niyo awona
naho. Achimala nakubatizwa, 19 eze
adye, niyo apata nguvu vituhu.

Sauli alonga uko Damesiki.

Sauli niyo ekala kwa mazuwa
majeche hamwenga na wanamp-
ina wendile uko Damesiki.
20 Kaita kwenyumba zo kumvikila
Chohile nakukonga kumlonga Yesu
kugamba ni mwana ywa Chohile.
21 Woseni wamwivile we-
helwa wakauza, “Suyo yudya
nakawakoma wadya wakumvikila
Yesu uko Yelusalemu? Naho
habasize kugwila nakuwavuza
wantu awo kwa walavyantambiko
wakulu?”
22 Mna Sauli kajendeleza ku-
tende na nguvu, naviya alongile
pwilili kugamba Yesu ni Kulisito ku-
tenda Wayahudi nawakekala Dame-
siki wasekumhitula.
23 Mazuwa yalozize yeze yajinke,
Wayahudi wekala hamwenga naku-
damanya ubala wa kumkoma Sauli,
24 mna Sauli agambilagwa ubala
wawo. Chilo na msi nawakadima
izinyivi chani wamkome. 25 Mna
zuwa dimwenga nechilo wanamp-
ina wa Sauli wamguha na kum-
sumsa kwa kumjisiza mwe lupwap-
wazi lwa chiwambaza, na kumse-
leza mwe gahu na luzigi kuse kwe
chiwambaza.

Sauli uko Yelusalemu

26 Sauli nakaita akahangane
na wanampina. Mna nawakam-
wogoha, hawamzumile kugamba
naye ni mwanampina. 27 Niyo
Banaba niyo eza amguha Sauli
amwigala kwa wasigilwa Awagam-
bila viya Sauli amwone Zumbe
mwesila, na viya asimwile naye.
Naho awagambila viya Sauli
asimwile mbuli zedi za Chohile
kwa ukankalu uko Damesiki mwe
Zina dya Yesu. 28 Ivyo Sauli
ekala hamwenga nawo niyo aita
mwe Yelusalemu yoseni wakalonga
ulosi wa Zumbe kwa ukankalu.
29 Naho kalonga na kuhigana
na Wayahudi wakusimwila Chig-
iliki, mna nawakonga wamkome.
30 Wazumile weze weve imbuli iyo,
wamwigala Sauli Kaisaliya wamleka
aite Taso.
31 Chipindi icho bunga dya
wamzumile Kulisito dya Yudeya na
Galilaya na Samaliya nadizengwa
na kukula mwe kumvikila Zumbe,
nakujenyela dikajelwa moyo ni
Muye Ukukile.

Petulo uko Lida na Jopa.

32 Petulo katamba chila hantu,
niyo awatalamkila wantu wa
Chohile wakwikala Lida. 33 Uko ab-
wila mntu yumwenga aholomale ak-
witangwa Aineya, hedahile kwinuka
mo lusazi kwa mihilimo mnane.
34 Petulo amgamba, “Aineya,.”
“Yesu Kulisito akutende mjima.
Inuka utandike ulusazi lwako.”

Aho Aineya enuka. 35 Wantu
woseni nawekala Lida na Shaloni
wamwona nakumhitukila Zumbe.

Doka ahonywa

36 Uko Yafa nakuna mvyele
akwitangwa Tabita, nanimzumizi.
Zina dyakwe Chiyunani ni Dokasi
nuko kugamba “mpala”. Ka-
jeseza chipindi chakwe choseni
kudamanya yedi na kwambiza
wachiwa. 37 Ichipindi icho katenda
mnyonje niyo abanika. Umwili
wakwe uhakwa mazi niyo wag-
onezwa kwegolofa. 38 Yafa nasiyo
hale kulaila Lida, wanampina uko
Yafa weva kugamba Petulo eyuko
Lida, niyo wasigila wantu waidi
wakamgambe abule kwawo. 39 Ivyo
Petulo niyo aita, eze abule egalwa
kwegolofa, uko wavyele woseni
wabanikilwe ni wagosi wamlagisa
suche adamanyaga Dokasi umo
emjima. 40 Petulo awalavya woseni
kuse, afika madi nakulombeza
kwa Chohile, niyo auhitula umwili
nakugamba, “Tabita, chimala”
Agubula ameso yakwe, eze amwone
Petulo niyo ekala. 41 Petulo
amsogeila nakumwambiza enuke.
Niyo awetanga wazumile woseni
hamwenga na woseni wabanikil-
waga ni wagosi, wamwone ni
mjima. 42 Mbuli izo zizagala Yafa
yose, niyo wantu walozize wamzu-
mila Zumbe. 43 Petulo kekala uko
Yafa mazuwa yalozize mwekaya ya
mntu akwitangwa Simoni, msuma
mikota.

10

Petulo na Koneliyo

1 Nakuna mntu yumwenga
akwitangwa Koneliyo, nakekala
Kaisaliya, nanimkulu ywa bunga
dya wankondo wa Chilumi chik-
witangwa “Bunga dya Italiya”.
2 Nanimtu ywa dini, uyo hamwenga
nekaya yakwe nawakamvikila
Chohile. Naho nakawambizisa
Wayahudi wachiwa nakumlombeza
Chohile chipindi choseni. 3 Yendaga
sachenda yamsi, umo awonaga
uwoni nomsi, amwona mndima
ywa kwembingu ywa Chohile pwilili
akamgamba, “Koneliyo!”

4 Amsinya uyo mndima ywa
kwembingu kwa woga na kumuza,
“Zumbe, kunambwani?”

Mndima ywa kwembingu ahit-
ula, “Chohile kahokela malombezi
yako na malavyo yako kuwambiza
wachiwa, havijale. 5 Haluse sigila
wantu waite Yafa wakamwitange
mntu yumwenga akwitangwa Si-
moni zina dyakwe tuhu etangwa
Petulo. 6 Uyo emwenyumba
ya msuma mikota akwitangwa
Simoni, akwikala hajihi ne ba-
hali.” 7 Mndima ywa kwembingu
niyo ahalawa, Koneliyo ewetanga
wandima wakwe waidi wa kukaya
na mnkondo, mntu akutoza sila
ya kumvikila Chohile yumwenga
mwa wandima wakwe mwenye.
8 Kawagambila chilaile nakuwasig-
ila uko Yafa.

9 Zuwa ditimile, umo wemwe
sila wakasogeila Yafa, Petulo ak-
wela kulanga kwedigulu mwesa
mtandatu nomsi akamlombeze
Chohile. 10 Nakalumwa ni sala,
nakonga adye nkande, umo nkande
ikadamanywa, niyo engilwa ni
uwoni. 11 Awona mbingu ikagubuka
nakuwona chintu saviya suche
nkulu ikuselezwa kulaila kulanga
kuno itozwa mwe ntendele nne.
12 Umo namna chila namna ya
nyama na vikutambala na wadege
wo ulanga. 13 Izwi dyamgamba,
“Petulo chimala, chinja udye.”

14 Mna Petulo agamba, “Zumbe
havikudahika, sinati kudya chintu
hachikuwagila kudigwa hegu
chizavu.”

15 Izwi dyamgamba naho, “Useku-
longa chochose hachikuwagilwa
kudigwa icho Chohile aungile
chidigwe.” 16 Vino vilaila nkanana
ntatu, chintu icho niyo chavuzwa
kwembingu.

17 Umo Petulo akatenda kehelwa
kuno akazungula amawono yagaze,
wadya wantu wasigilwe ni Koneliyo
wabunkula ikaya akwikala Simoni,

niyo wachimala holwivi. 18 Wetanga
nakuza, “Hano hana mjeni akwi-
tangwa Simoni Petulo?”

19 Petulo nachei akajeza kukom-
baganya amawono ayo nayakagaze,
aho Muye amgamba, “Tegeleza,
hana wantu watatu wakukuzun-
gula. 20 Sunguza sela usekutenda na
nkama kwita nawo kwaviya nimiye
niwasigile.” 21 Ivyo Petulo niyo asela
akulonga nawo, “Nimiye mkuzun-
gula. Mbasani?”

22 Wahitula, “Mnkondo mkulu
Koneliyo kachisigila. Ni mntu ywedi
akumvikila Chohile naho atunyiswa
ni Uyahudi wose. Mndima ywa
kwembingu ywa Chohile kamgamba
akugoneke mwe kaya yakwe,
etegeleze chochose ukunga ulonge.”
23 Petulo niyo awahokela wantu
awenka hantu hakugona ichilo
chiya.

Zuwa ditimile enukila nawo,
hamwenga nawazumile wamwenga
kulaila Yafa. 24 Zuwa ditimile
engila Kaisaliya mzi nakagojwa ni
Koneliyo, hamwenga nawandugu
nawambuya wahajihi agoneke.
25 Umo Petulo akengila, Koneliyo
amhokela, afika madi kulonozi
kwakwe. 26 Mna Petulo niyo
amwinula. Amgamba, “Chimala,
miye ni mntu du saviya weye.”
27 Petulo ajendeleza kulonga na
Koneliyo umo wakengila mnyumba
abwila wantu walozize wechisanya
hamwenga. 28 Petulo awagamba,
“Nyuwe wenye mvimanyisa vyedi
kugamba Myahudi mwe sila yakwe
yo kumlonda Chohile hakungwa
kutalamkila hegu kuhangana na
mntu suyo Myahudi. Mna Chohile
kanilagisa kugamba nisekumwitana
mntu yoyose mzavu hegu mta
masa. 29 Elo wize unisigile silemele.
Haluse, nakuza kunitangilani?”

30 Koneliyo agamba, “Mazuwa
matatu yajinkile chipindi sachino,
sachenda nomsi nendile ham-
lombeza Chohile mwe nyumba
yangu. Aho mntu avikile suche
ikung'ala achimala halongozi hangu
31 anigamba, ‘Koneliyo, Chohile keva
amalombezo yako naho kawona
untu wako wedi. 32 Sigila mntu
aite Yafa ambase mntu akwitangwa
Simoni Petulo. Nimjeni mwekaya
ya Simoni mdamanya mikota
akwikala mnkanda mwebahali.’
33 Elo ahadya niyo nasigila wantu,
wenawe kutenda ywedi, kwiza.
Haluse wose chihano halongozi
ha Chohile, chagoja chitegeleze
dyodyose Zumbe akusigile uchigam-
bile.”

Ulosi wa Petulo.

34 Petulo akonga kulonga, “Haluse
nabunkula kugamba, nichindedi
Chohile hakupagula amdamany-
iza chila yumwenga saviya aku-
damanya kwa mtuhu. 35 Wadya
wakumvikila nakudamanya yedi
hakukaula walaila mwe si yani.
36 Mwimanya mbuli asigile kwa
wantu wa Izulaeli, ikulonga Mbuli
Yedi ikwigala utondowazi mwa
Yesu Kulisito Mkombola Zumbe ywa
wose. 37 Myamanya mabuli makulu
yalaile mwe si yose ya Izulaeli
kukongela Galilaya, Yohana eze
alonge ulosi wa ubatizo. 38 Mmanya
viya Yesu ywa Nazaleti, naviya
Chohile amwitile Muye Ukukile
na nguvu. Kabula chila hantu
akadamanya yedi na kuhonya wose
nawakazilwa ni yudya mwavu,
kwaviya Chohile nehamwenga
naye. 39 Suwe chiwaukuzi mwe
chila chilaile mwe si ya Izu-
laeli na Yelusalemu. Wamkoma
kwa kumtungikwa mo msalaba.
40 Mna Chohile kamuuyusa mazuwa
matatu yatimile nakumtenda alaile,
41 siyo kwa chila yumwenga, mna
kwa waukuzi wa Chohile asagulaga,
adyaga na kunywa nawo hamwenga
eze auyuke. 42 Nakuchunga chilonge
mbuli yedi za Chohile kwa wantu
na kuwagambila chindedi kugamba
uyo nuyo asagulwe ni Chohile
kuwakantila wajima na wabanike.
43 Wawoni wose waukula mbuli za-
kwe wakagamba, wose wakuzumila

nawalekeilwe masa yawo kwa udahi wa Zina dyakwe.”

Sawo Wayahudi wahokela Muye Ukukile.

44 Umo Petulo echei akalonga, Muye Ukukile awaseila wose nawaketegeleza ulosi wakwe. 45 Wayahudi wazumile walaile Yafa hamwenga na Petulo wehelwa kwaviya Chohile ketila ntunyo yakwe ya Muye Ukukile hata kwa sawo Wayahudi nawo. 46 Kwaviya waweva wakatamwila lugha heikumanyika wakatogola ukulu wa Chohile. Petulo niyo alonga, 47 “Wantu wano wahokela Muye Ukukile saviya vyatendaga kwetu. Niyuhi akudaha kuwachinda wasekubatizwa kwa mazi?” 48 Niyo awaunga wabatizwe kwa Zina dya Yesu Kulisito. Wantu awo wawaunga wekale hamwenga nawo kwa mazuwa majeche.

11

Ulosi wa Petulo kwa Nyumba ya kuvikila uko Yelusalemu

1 Wasigilwa na wazumile watuhu wakudya Yudeya yose weva kugamba sawo Wayahudi nawo waihokela mbuli ya Chohile. 2 Umo Petulo aitile Yelusalemu, wadya nawakaunga wantu wajelwe ngasu wahingana naye wakamgamba, 3 “Nawimjeni mwe si ya hawajeligwe ngasu naho kudya nawo.” 4 Petulo niyo awagambila vyose vilaile kukongela nkongo.

5 “Umo hamlombeza Chohile mo umzi wa Yafa nasiwona uwoni. Siwona chintu chikusela hasi chikale saviya suche nkulu ikuselezwa mwe ntendele nne kulaila kwembingu, niyo chachimala hajihi namiye. 6 Sisungila mndani kwa hajihi nakuwona nyama zikufugwa na nyama za kumbago nawakutambala na wadege wo ulanga. 7 Niyo neva izwi dikunigamba, ‘Petulo chimala, chinja udye!’ 8 Mna sigamba, ‘Sikuvidaha Zumbe, hachihali hechilenguke hegu nkande nchafu ingile mo mlomo wangu.’ 9 Izwi idyo dyalonga naho kulaila kwembingu dikagamba, ‘Vintu vilenguswe ni Chohile, usekuitenda ni vizavu.’ 10 Imbuli ino ilaila nkanana ntatu, ko uhelo ichintu icho chavuzwa naho kwembingu. 11 Ichipindi icho, wantu watatu wasigilwe kwangu wakulaila Kaisaliya wengila hekaya nahekala. 12 Naho Muye Ukukile kanigambila kugamba nite hamwenga nawo haleka nkama. Wano walukolo mfungate mkuwona wakunisindikiza, choseni niyo chaita chengila mwe nyumba ya Koneliyo. 13 Kachigambila viya amwone mndima ywa kwembingu achimale mwekaya yakwe nakumgamba asigile mntu aite Yafa akamwitange mntu akwitangwa Simoni Petulo. 14 Nalonga na weye vikunga vileka weye hamwenga nekaya yako mhonywe. 15 Nize nikonge kulonga, Muye Ukukile awaseila saviya aselaga kwetu nkongo. 16 Niyo nakumbuka Zumbe alongaga mbwani, akagamba, ‘Yohana kabatiza kwa mazi, mna nyuwe nambatize kwa Muye Ukukile.’ 17 Ni pwilili kugamba Chohile kawenka sawo Wayahudi ntunyo idya achinkaga chize chizumile kwa Zumbe Yesu Kulisito, miye ni yuhi hunga nimchinde Chohile!”

18 Weze weve imbuli iyo, waleka uhigani wawo nakumtogola Chohile wakagamba, “Chohile kawenka sawo Wayahudi nawo luhenyo lwa kweila masa yawo watende naujima.”

Nyumba ya kuvikila uko Antiyokiya

19 Wazumile wamwenga wazagalaga kwa masulumizo wayawonaga umo Sitefano akakomwa wabula hale uko Foinike na Sipulasi na Antiyokiya kulonga mbuli iyo kwa Wayahudi awodu. 20 Mna wazumile watuhu walailaga Sipulasi na Kilene waita Antiyokiya nakuilonga mbuli yedi kwa swo

Wayahudi wakawagambila mbuli yedi ya Zumbe Yesu. 21 Nawana nguvu ya Chohile, wantu walozize wazumila na kumhitukila Zumbe.
22 Mbuli iyo iwabwila wantu wa bunga dya wamzimile Kulisito uko Yelusalemu, niyo wamsigila Banaba aite Antiyokiya. 23 Eze abule na kuwona viya Chohile awajimbike wantu, kelelwa nakuwaunga wose wekale mwe ukanuni wawo kwa Zumbe mwe myoyo yawo yose.
24 Banaba nanimntu mtana amemile Muye Ukukile na uzumizi na wantu walozize wamhokela Zumbe.
25 Niyo Banaba ahalawa kubula Taso kumzungula Sauli. 26 Eze amlondole aita naye Antiyokiya, uko kwa mhilimo mjima wantu waidi awo wadugana na wantu wa Nyumba yo kuvikila nakuhinya fyo kulu dya wantu. Nani uko Antiyokiya wanampina walozize wetangwe Wakulisito kwa nkanana ya nkongo.
27 Mweichipindi icho wawoni wamwenga wabula kulaila Yelusalemu kwita Antiyokiya.
28 Yumwenga mwawo akwitangwa Agabo kachimala naho kwa udahi wa Muye Ukukile kulotela kugamba nakulaile gumbo ditendese mweisi yose. Naho nailaile mo ulongozi wa Useuta wa Kilaudiyo. 29 Wanampina wawona kugamba chila yumwenga egale chiya akudaha kuwambiza wazumile weyawe wakwikala uko Yudeya. 30 Wadamanya ivyo, naho wawasigila Banaba na Sauli wegale hela kwa wadalahala we nyumba yo kuvikila.

12

Kujenyela kwa masulumizo

1 Mwa mazuwa yadya, Zumbe Helode akonga kuwasulumiza wantu Wazumile. 2 Kamkoma Yakobo mlukolo ywa Yohana kwa bamba. 3 Eze awone mbuli iyo iwelela Wayahudi niyo ajendeleza kumgwila Petulo. Mbuli ino ilaila chipindi cha zuwa kulu dya migate haijeligwe ugwadu. 4 Eze agwilwe niyo Petulo ajelwa kundani kuno akasinywa ni mafyo mane ya wankondo wane chila dimwenga. Helode nakaika ubala wa kumchimalisa mwe chitala mwa meso ya wantu Pasaka ikajika. 5 Ivyo Petulo niyo ajelwa mndani, mna wantu wa Nyumba yo kuvikila nawakamlombezesa Chohile kwa chausa chakwe.

Petulo alekelwa kulaila kwechifungo

6 Chilo chimwenga Helode henati kumwigala kwechitala, Petulo nakagona mgati mwa wankondo waidi. Kanyinywa na minyololo midi, wamizi nawakamila ulwivi lwe dijeleza. 7 Aho mndima ywa kwembingu ywa Zumbe achimala, ulangazi niyo walangaza mwakachumba. Mndima ywa kwembingu amsingisa Petulo mweidiyega, amwinula nakumgamba, “Sunguza chimala wite!” Aho, minyolo naimwemikono yakwe yamlagala. 8 Niyo mndima ywa kwembingu agamba, “Nyinya umsipi wako niyo wavika ivilatu vyako.” Petulo adamanya ivyo, mndima ywa kwembingu agamba, “Vika isuche yako unitimile.”
9 Petulo amtimila na kufosa mwe idijeleza, hemanyize kugamba chikudamanywa nuyo mndima ywa kwembingu ni cha chindedi hegu ni uwoni. 10 Wajinka lindo dya nkongo na dya kaidi, niyo walaila mwe lwivi lwa chuma lukwingila koumzi. Ulwivi lwevugula lwenye niyo wafosa. Wajenda mwesila, aho mndima ywa kwembingu amwasa Petulo.
11 Petulo abunkula chimlaile agamba, “Haluse sivimanya chilaile nichindedi, Zumbe kasigila mndima ywa kwembingu ywakwe eze anambule kulaila mo udahi wa Helode na chintu wantu wa Uyahudi waungile chilaile.”
12 Eze amanye mbuli ziya zilaile, aita kwekaya ya Maliyamu nine dya Yohana Mako, uko wantu

walozize wadugana wakamlombeza Chohile. 13 Petulo atunta ulwivi kwa kuse, mtumwa akwitangwa Loda aita akumwitika. 14 Niyo abunkula kugamba izwi idyo nidya Petulo niyo elelwa vidala vyaleka aguluka auya havugulwe ulwivi na kuwagambila weyawe kugamba Petulo kachimala heise. 15 Wamgamba, “Wimchilalu!” Mna alahila kugamba ni chindedi. Wamhitula, “Uyo ni mndima ywa kwembingu ywakwe.”

16 Mwechipindi icho, Petulo nakajendeleza kutunta ulwivi. Niyo wavugula ulwivi, weze wamwone wehelwa. 17 Awalagisa kwa mkono wakwe wanyamale, awagambila viya Zumbe amlavize kulaila kwechifungo. Awagamba, “Wagambileni Yakobo na wazumile wasigale,” Niyo ahalawa aita hantu hatuhu.

18 Kwize kuche, nakuna mkanganyiko mkulu kwa wadimi wedijeleza wehelwa ni chibwani chilaile kwa Petulo? 19 Helode alagiza Petulo azungulwe, mna hawamlondole. Niyo awaunga awamizi wakomwe.

Vize viheze, Helode niyo ahalawa Yudeya akwikala Kaisaliya.

File ya Helode

20 Helode nakehizwa vitendese ni wantu wa Tilo na Sidoni, ivyo wambasa kwa fyo wakamwone. Wakonga kumkola umbuya Bilasito, mkulu ywa aho hantu, awambize. Niyo waita kwa Helode wakamlombeze wevane, kwaviya isi yawo naikahokela nkande kulaila kwe isi ya zumbe Helode.

21 Mwe zuwa disagulwe Helode nakavika suche zakwe zo uzumbe, kekala mwe chigoda chakwe cho uzumbe, nakusimwila nawantu. 22 Waguta, “Suyo mntu akutamwila, mna ni yumwenga mwa milungu.” 23 Aho, mndima ywa kwembingu ywa Zumbe amhuta Helode, kwaviya kalemele kumwinka ntogozi Chohile, niyo engilwa ni sango abanika.

24 Chipindi icho, ulosi wa Chohile ujendeleza kuzagala nakukula.

25 Banaba na Sauli wakomeleza indima yawo nakuogola kulaila Yelusalemu wakatenda hamwenga na Yohana Mako.

13

Banaba na Sauli Wasagulwa na Kusigilwa

1 Kwedibunga dya wazumile uko Antiyokiya na kuna wawoni na wahinyi. Banaba na Simoni akwitangwa mtitu na Lukiyo mkilene na Sauli na Manaeni akuzigwe hamwenga na Helode. 2 Umo wakamsankanila Zumbe na kufunga, Muye Ukukile awagamba, “Nisentelani Banaba na Sauli wadamanye ndima niwetangile.”

3 Wafunga nakulombeza, nakuwajelekela mikono nakuwasigila waite.

Uko Kipulo

4 Banaba na Sauli wakatenda wasigilwa ni Muye Ukukile waita Seleukiya, watamba mwebahali kulaila uko kubula chisiwa cha Sipulasi. 5 Weze wabule Salami, walonga ulosi wa Chohile mwe nyumba zo kuvikila za Chohile. Nawehamwenga na Yohana Mako kuwambiza indima.

6 Wajenda mwechisiwa chose kubula Pafo, uko wabwila msai akwitangwa Bali Yesu, Myahudi akwegamba ni muwoni mdanti. 7 Nani mbuya ywa zumbe ywa chisiwa chikwitangwa Segiyo Paolo, mgosi mta akili zilozize, kawetanga Banaba na Sauli kwaviya nakaunga etegeleze ulosi wa Chohile. 8 Mna nawakahigwa ni yudya msai akwitangwa Elima idyo ni zina dyakwe Chiyunani chani wanase kumhitula zumbe ahitukile uzumizi wa chikulisito. 9 Niyo Sauli zina tuhu naketangwa Paolo, nakamema Muye Ukukile, amsinya yudya msai, 10 nakumgamba, “Weye mwana

Mwavu, mnkondo ywa chila chintu
chedi. Kumema chila ubala wa wihi
naho chila nkanana wajeza kuhitula
ichindedi cha Zumbe kuchitenda
ni lulimi. 11 Mkono wa Zumbe
naukukantile vino haluse, nautende
tuntu usekuwona ulangazi wa zuwa
kwa chipindi."
Aho Elima awona chiza
chikatanda mwa meso yakwe, ajeza
kuzungula mntu ywa kumlon-
goza kwa mkono. 12 Zumbe eze
awone chiya chilaile, niyo azumila,
kwaviya kehelwa vidala amahinyo
ya Zumbe.

Uko Antiyokiya uko Pisidia

13 Paolo na weyawe watamba
mwe bahali kulaila Pafo nakubula
Peliga, mzi wa Pamfiliya, uko
Yohana Mako kawasa nakuya
Yelusalemu. 14 Wajenda kulaila
Peliga nakwingila Antiyokiya uko
Pisidiya, mwe zuwa dya kuhu-
mula wengila mwe nyumba yo
kuvikila nakwikala umo. 15 Yeze
yasomwe masomo yakulaila mwe
Sigilizi ya Musa na mawandiko ya
wawoni, wakulu we nyumba yo ku-
vikila wasigila mntu akawagambe,
"Walukolo, uneva mna ulosi wa
kuwajela moyo wantu mlonge."
16 Paolo achimala akonga kulonga,
"Waizulaeli weyangu na sawo
Wayahudi wose mwihano mkumvikila
Chohile, netegelazani! 17 Chohile
ywa wantu wa Izulaeli kasagula
watati zetu nakuwatenda si nkulu
umo wakekala saviya wajeni uko
Misili. Chohile kawalavya Misili
kwa udahi wakwe mkulu, 18 naho
kwa mihilimo milongo mine kawa-
jijimiza wakatenda kwejangwa.
19 Kabalanga wantu wa si mfungate
we isi ya Kanani nakuwatenda
wantu wakwe watahe isi iyo. 20 Yose
yano yaguha kubula mihilimo
magana mane na milongo mishano.
"Vikaheza vino kawenka wala-
muzi kubula chipindi cha muwoni
Samwilu. 21 Weze walombeze,
Chohile niyo awenka Sauli mwana
Kisi akulaila mwe kabila dya
Benjamini kutenda mlamuzi kwa
mihilimo milongo mine. 22 Eze
amuse, Chohile amtenda Daudi
Zumbe ywawo. Vino nivyo Chohile
amlongele, 'Sibunkula kugamba
Daudi mwana ywa Yese nuyo
hunga, mntu akunga adamanye
yose hunga adamanye.' 23 Kulaila
mo lukolo lwa Daudi, Chohile
saviya alongaga kawegaila Yesu
mwambula ywa wantu wa Izulaeli.
24 Umo Yesu henati kukonga ndima
yakwe, Yohana kawagambila wantu
wose wa Izulaeli weile masa wawo
naho wabatizwe. 25 Umo Yohana
akakomeleza ndima yakwe, kauza
wantu, 'Mwanifanyanya miye ni
yuhi? Miye suyo yudya mkugoja.
Mna tegelezani, Anitimila, naho
sikuwaila kuchohola sigi ze vilatu
vyakwe mwe viga.'

26 "Waizulaeli weyangu, walukolo
wa Bulahimu na sawo Wayahudi
wose mwihano mkumvikila Chohile,
ulosi uno wa uhonyi uchizila
suwe! 27 Kwaviya wantu wak-
wikala Yelusalemu na vilongozi
wawo hawammanyaga kugamba
ni mkombola naho hawakom-
banyaga ulosi wa wawoni uku-
somwaga mwe zuwa dya kuhumula.
Wachei wautenda ulosi wa wawoni
utende chindedi kwa kumkan-
tila Yesu. 28 Hamwenga neivyo
hawalondole mbuli yakumkantila
abanike, wamunga Pilato amkome.
29 Weze waheze kudamanya chila
chiya chimwamawandiko chikum-
longa wamseleza kulaila mo
msalaba na kumwika mwembila.
30 Mna Chohile kamuyusa, 31 kwa
mazuwa yalozize kalaila kwa
wadya nakatamba nawo kulaila
Galilaya kubula Yelusalemu. Vino
haluse ni waukuzi wakwe kwa
wantu wa Izulaeli. 32 Naswi
chihano chiwegailani mbuli zedi
za Chohile, mbuli idya Chohile
alongaga kwa watati zetu kugamba
naidamanye, 33 kaidamanya vino
haluse, walukolo wawo kwa
kumtenda Yesu auyuke saviya
iwandikwe mwe zabuli ya kaidi,

'Wi mwanangu ywa chilume,

dyelo sitenda Tati yako.’
34 Vino navyo nivyo Chohile alongaga kulawana no kuyuka kwa Yesu kugamba, hawoile mwembila.
‘Naniwenkeni yakukile nayajimbikwe chindedi,
yadya nayalongaga kwa Daudi.’
35 Hatuhu hagamba chindedi,
‘Homleke mndima ywako awoile mwe mbila.’
36 Kwaviya Daudi kamsankanila Chohile mwamazuwa yakwe, niyo abanika, kahambwa hamwenga nawatati zakwe, mwili wakwe uwoila mwembila. 37 Mna yano hayalaile kwa yudya Chohile amuyuse.
38 Wambuya zangu Waizulaeli, chaunga mmanye kugamba, kujinkila Yesu, ulosi wa kulekeilwa masa walongwa kwenyu. 39 Chila akunga amzumile nalekeilwe masa yakwe, mbuli heijesigwe ni sigilizi ya Musa. 40 Msinyise, yalongigwe ni wawoni yasekulaila kwenyu kugamba.
41 ‘Kaulani, nyuwe mkubela! Mwehelwe na kubanika!
Kwaviya chiya hudamanya dyelo
ni chintu hamwizumile,
hata hegu mntu akawagambilani!’ ”
42 Umo Paolo na Banaba wakafosa kulaila kwe nyumba yo kumvikila Chohile, wantu wawagoneka wauye naho mwe zuwa tuhu dya kuhumula dikutimila wawagambile mbuli izo. 43 Wantu weze wahalawe homdugano, Paolo na Banaba watimilwa ni Wayahudi walozize na sawo Wayahudi walozize wahitulwe kutimila sila ya kumlonda Chohile ya Chiyahudi. Wasigilwa wasimwila nawo nakuwajela moyo wajendeleze kwikala kwa wedi wa Chohile.
44 Zuwa dya kuhumula ditimile chila yumwenga mo mzi kabula kwetegeleza ulosi wa Zumbe.
45 Wayahudi weze wawone fyo dya wantu niyo wamema maya nakuhigana na yose yalongigwe ni Paolo na kumhuluta. 46 Mna Paolo na Banaba nawakalonga kwa ukankalu mkulu, nanivyedi ulosi wa Chohile ukonge usimwilwe kwenyu. Mna kwaviya muulemela naho hamkuutenda wa wakusinywa kwa kwikala kwenyu mazuwa yose, nachiwaleke nakuwaitila sawo Wayahudi. 47 Ino niyo sigilizi chinkigwe ni Zumbe,
“Siwatenda ulangazi kwa wantu sawo Wayahudi,
chani wigale wambulwe mwe isi yose.”
48 Sawo Wayahudi weze weve imbuli iyo, welelwa na kuutogola ulosi wa Zumbe, wadya nawo wasagulwe kwa wikazi wa mazuwa yose wazumila.
49 Ulosi wa Zumbe niyo wazagala chila hantu mo mzi. 50 Mna Wayahudi nawawatibilinkanya vilongozi wa chilume womzi na wavyele sawo Uyahudi wakweika kulanga nawakamvikila Chohile. Wakonga kuwasulumiza Paolo na Banaba nakuwadula kuse nomzi wawo. 51 Wasigilwa niyo wapuguta tifili mweviga vyawo kwa chausa cha mahigano ayo ditende kanyo kwawo, nakwita Ikoniya.
52 Wanampina wa Antiyokiya welelwa vidala naho wamema Muye Ukukile.

14

Uko Ikonia

1 Chintu saicho chilaila uko Ikoniya. Paolo na Banaba waita kwe nyumba yo kuvikila kulonga kwa ukankalu vya watenda wantu walozize Wayahudi na sawo Wayahudi wazumile.
2 Mna Wayahudi hewezumile wawasongaganya sawo Wayahudi kuwahitula kuhigana na wazumile. 3 Wasigilwa wekala uko chipindi chitali, wakasimwila kwa ukankalu mbuli za Zumbe, awaukuile chindedi kugamba ulosi wawo ni wachindedi kwa kuwenka udahi wa kudamanya mpituko na vilagiso. 4 Wantu womzi nawepagula mabunga maidi, wamwenga nawentendele ya Wayahudi watuhu nawo kwa wasigilwa.

5 Wantu wamwenga sawo
Wayahudi na Wayahudi, hamwenga
na vilongozi wawo, wawona
wawadamanye vihiye wasigilwa na
kuwatowa mayuwe. 6 Wasigilwa
weze wamanye imbuli iyo, niyo
wasumkila kwemizi ya Lisitila na
Debe uko Likoniya na mwe izisi
zihajihi. 7 Uko walonga mbuli zedi
za Chohile.

Uko Lisitila na Debe

8 Uko Lisitila nakuna mntu chi-
wete ivyo elekagwa, hadahaga ku-
jenda. 9 Kekala nakwetegeleza ulosi
akulonga Paolo. Paolo amwona
kazumila naho kahonywa, niyo
amsinya, 10 niyo aguta, “Chimala
mwenye”. Mntu uyo achimala
nakukonga kujendajenda. 11 Fyo
dya wantu dize diwone chiya
adamanye Paolo, wakonga kuguta
kwa ulosi milongi ya Kilikoniya,
“Milungu itenda saviya wantu na
kuchiseila!” 12 Wamwinka Banaba
zina dya Zeu, na Paolo zina dya
Heme, kwaviya nanimsimwila
mkulu. 13 Mlavyantambiko ywa
mlungu Zeu, nyumba yakwe ya
mlungu nemnkanda mo mzi, kegala
njeku ihambigwe na maluwa kwen-
chili, kwaviya yeye hamwenga ned-
ifyo nawakonga walavye majeleko
kwa wasigilwa.

14 Banaba na Paolo weze weve
chiya nawakaunga wadamanye,
watatula izisuche zawo kulag-
isa kugamba hawevane na viya
vyendaga vikatendwa mgati mwe
difyo wakaguta, 15 “Nimbwani mku-
damanya vino? Suwe naswi chi-
wantu sevyo nyuwe mwili! Chihano
kulonga mbuli za Chohile, kuwa-
tenda mhituke msekudamanya
mbuli zino heziligane kwa Chohile
mta ujima, aumbile imbingu, ne
isi, bahali na vyose vikwikala umo.
16 Aho kale kaunga wantu woseni
kudamanya mbuli zawo. 17 Hata
hegu halekile kwelagisa kwa sila
ya kudamanya yedi, awegailani fula
kulaila kwembingu naho awenkani
ulozo kwa chipindi chakwe chedi,
awenkani nkande na kuwamemeza
mbwedo.” 18 Hata koulosi uwo,
wasigilwa wadunduga kuhiga idifyo
wasekulavya majeleko kwawo.

19 Wamwe wa Wayahudi walaila
Antiyokiya na Ikoniya uko Pi-
sidiya na kulaila Ikoniyo, walu-
vya idifyo nakumtowa mayuwe
Paolo niyo wambuluza kunkanda
komzi wakafanyanya kugamba
kabanika. 20 Mna umo wanampina
weze wamzunguluke, achimala
nakuya komzi. Zuwa ditimile uyo
hamwenga na Banaba waita Debe.

Kuya Antiyokiya uko Siliya.

21 Paolo na Banaba walonga mbuli
zedi za Chohile uko Debe na kuwa-
tenda wanampina walozize. Niyo
wauya Lisitila na Ikoniya na An-
tiyokiya uko Pisidiya. 22 Wawajela
nguvu wanampina na kuwajela
moyo wekale mo uzumizi. Wahinya,
“Chaungwa chisulumile kwingila
mo Uzumbe wa Chohile”. 23 Mwe
chila nyumba yo kuvikila wasagula
vilongozi wadalahala, nakuwenkiza
kwa Zumbe kwa malombezi na
kufunga, wawaika mwe wamizi wa
wadya wazumile.

24 Weze wabinde si yose ya
Pisidiya, wabula Pamfiliya. 25 Uko
walonga ulosi Peliga nakwita
Ataliya, 26 kulaila uko waogola na
meli wauya Antiyokiya, hantu aho
nkongo walombeze wadimwe ni
Chohile kwa chausa cha ndima
wakudamanya haluse.

27 Weze wengile Antiyokiya,
wachisanya wantu we nyumba yo
kuvikila hamwenga nakuwagambila
yose Chohile adamanye nawo
naviya avugule sila kwa sawo
Wayahudi kuzumila. 28 Niyo wekala
na wanampina chipindi chitali.

15

Mdugano uko Yelusalemu

1 Wantu wamwenga kulaila
Yudeya wabula Antiyokiya nakuhinya
wazumile, “Hamkudaha kuhonywa
kubula mjelwe ngasu saviya sigilizi

ya Musa ikunga.” 2 Paolo na
Banaba wahigana nawo vidala,
niyo vyaungwa Paolo na Banaba
hamwenga na watuhu uko An-
tiyokiya waite Yelusalemu wakawa-
wone wasigilwa na wadalahala
mwe mbuli iyo.
3 Niyo wegalwa ni wazumile, umo
wakajinka Foinike na Samaliya,
wagambila wantu viya sawo
Wayahudi wamhitukile Chohile,
mbuli ino iwatenda wazumile
weleleswe vidala. 4 Umo wakengila
Yelusalemu wahokelwa ni wantu
wazumile, wasigilwa na wadalahale
nakuwagambila adamanye Chohile
kujinkila mwawo. 5 Mna wamwe wa
wazumile wa bunga dya Mafalisayo
wachimala na kugamba, “sawo
Wayahudi waungwa wajelwe ngasu
na kuhinywa watimile sigilizi za
Musa.”
6 Wasigilwa na wadalahale
wadugana hamwenga kufanyanya
imbuli iyo. 7 Weze wajike nta-
mulizi ntali Petulo achimala na
kugamba, “Walukolo weyangu,
mvimanya kugamba chikale chi-
jinkile Chohile anisagulaga mwenyu
kulonga Mbuli yedi ya Chohile
kwa sawo Wayahudi chani weve
niyo wazumila. 8 Chohile amany-
ize fanyanyi za chila yumwenga
kalagisa kuwetikila sawo Wayahudi
kwa kuwenka Muye Ukukile saviya
achitendile suwe. 9 Haungile
chesimane nawo, kawausiza masa
yawo kwaviya wazumila. 10 Ivyo
haluse, ni mbwani mkunga mum-
jeze Chohile kwa kuwajelekela
wanampina mizigo mwe migongo
haikudahika kwinulwa ni wadala-
hala wetu na suwe wenye? 11 Sivyo
ivyo! Chizumila naho chihona kwa
mbazi za Zumbe Yesu, saviya weli
wowo.”
12 Fyo jima nadinyamala umo
wakawetegeleza Banaba na Paolo
wakasimwila mpituko na vilag-
iso adamanye Chohile kujinkila
mwawo mwa sawo Wayahudi.
13 Weze wabinde kulonga, Yakobo
awagamba, “Walukolo weyangu
netegelazani! 14 Simoni kalavyanya
viya Chohile akongile kulagisa
kuwaunga sawo Wayahudi kwa
kumsagula mntu kulaila mwawo
watenda wakwe. 15 Ulosi uno
waligana na ulosi wa wawoni na
mawandiko yakukile yakugamba,
16 ‘Mbuli izo zikajika nanuye, Zumbe
alonga,
nanizenge uhya hema dya Daudi.
Nanizenge naho hema dyangu
dichakuke
nakuyatenda mahame yatoge naho.
17 Ivyo wantu wose wasigale weze
kwangu,
na wantu wa sizose ntuhu woseni
awo siwetanga watende
wangu.
18 Ivyo alonga Zumbe, atendile vino
vimanyike chikale chijinkile.’
19 “Ni fanyanyi zangu,” Yakobo
ajendeleza, “kulonga chisekuwavinya
sawo Wayahudi wakumhitukila
Chohile. 20 Mna, chiwawandikila
kuwagambila wasekudya nkande
yoyose heilenguke kwaviya ilavigwa
kwe matukulu, wagosi wasek-
ugonya wavyele wawenye wavyele
nawo wasekugonywa ni wagosi wa
wenye, naho wasekudya nyama
ihogotolwe, hegu sakame yoyose.
21 Kwaviya Sigilizi za Musa zisomwa
kwa chipindi chitali mwe nyumba
zo kuvikila za Chohile chila mwe
Zuwa dya kuhumula na mbuli
zakwe zilongwa chila mzi.”

Mawandiko kwa sawo Wayahudi wazumile

22 Niyo wasigilwa na wadala-
hala hamwenga na wantu wazu-
mile, wawona wagule wantu ku-
laila mwedifyo na kuwasigila waite
Antiyokiya hamwenga na Paolo na
Banaba. Wasagula wantu waidi
nawaketegelezeswa ni wazumile,
Yuda akwitangwa Basaba na Sila,
23 niyo wegala mawandiko yano,
“Suwe, wasigilwa na wadalahala,
walukolo wenyu wasigila ndamsa
kwa walukolo wose welekwe sawo
Wayahudi wakwikala Antiyokiya,
Siliya na Silisiya. 24 Chiva kugamba

wamwenga walaile mwe idifyo dyetu wawavinya kwa ulosi wawo, mna hachiwasigile. 25 Kwaivyo chidugana hamwenga nakwivana chisagule wantu wakuwasigila kwenyu. Nawaite hamwenga na walukolo wetu Banaba na Paolo, 26 welavize ujima wawo kumsankanila Zumbe dyetu Yesu Kulisito. 27 Chawasigila kwenyu Yuda na Sila, wakunga wawagambileni wowo wenye milosi iyo kwa milomo yawo idya chikuwawandikilani. 28 Muye Ukukile na suwe chizumila chisekuwenkani mzigo mtuhu wowose kujinka vino vikungwa, 29 msekudya nkande ilavigwe kwe matukulu, msekudya sakame, msekudya nyama ihogotolwe, naho wagosi msekugonya wavyele wa wenye wavyele nawo msekugonywa ni wagosi wa wenye. Namdamanye vitana hegu mnenega ivintu ivyo. Mpeho yedi.”

30 Wenkigwe izisigilizi wahalawa na kwita Antiyokiya, uko waduganya nedifyo dya wazumile nakuwenka idya ibaluwa. 31 Wantu weze waisome weleleswa ni mbuli ikuwajela moyo. 32 Yuda na Sila wendaga wawoni wasimwila nawo chipindi chitali kuwajela moyo na nguvu. 33 Weze wekale kwa chipindi chisiku, wawalaga na kuwalombezeza utondowazi ikaheza wauya kwa wadya wawasigile. 34 Mna Sila kawona ekale hadya.

35 Paolo na Banaba wahumula hadodo uko Antiyokiya, hamwenga na watuhu walozize wahinya nakulonga mbuli ya Zumbe.

Paolo na Banaba wahigana

36 Hadodo Paolo amgamba Banaba, “Chuye chiwatalamkile walukolo wetu mwe chila mzi chawagambila mbuli ya Zumbe, naho chikaule wajenda vivihi.” 37 Banaba nakaunga waitanye na Yohana Mako, 38 mna Paolo hafanyanye kugamba nanivyedi wamguhe kwaviya hekalaga nawo kubula udumo we ndima yawo, mna ahitukaga na kuwasa uko Pamfiliya. 39 Nahalaila mahigano makulu, Banaba amguha Mako niyo aita naye Sipulasi, 40 Paolo kamsagula Sila nakuhalawa, akalombezezwa ni wazumile ahokele mbazi za Zumbe. 41 Kajinka Siliya na Silisiya, akatogeza nyumba za kuvikila.

16

Timoseo aita na Paolo na Sila

1 Paolo katamba kubula Debe na Lisitila, uko mwanampina yumwenga endaga akekala uko akwitangwa Timoseo. Mamiyakwe nani Myahudi mkanuni mna tatiyakwe nani Myunani. 2 Wazumile woseni uko Lisitila na Ikoniya waukula vyedi vya Timoseo. 3 Paolo nakonga amguhe waitanye mwe ntambo, niyo amjela ngasu kwaviya Wayahudi nawakela hantu aho, nawamanya tatiyakwe ni Myunani. 4 Umo wakatamba kujinka mwemizi, wawagambila wazumile sigilizi zisigilwe ni wasigilwa na wadalahala uko Yelusalemu nakuwagamba watoze isigilizi. 5 Ivyo wazumile niyo wajelwa moyo mo uzumizi nakujenyela chila zuwa.

Uwoni wa msi wa Paolo uko Tilowa

6 Watamba kujinka si ya Filigiya na Galatiya kwaviya Muye Ukukile hawaungile walonge mbuli mwe isi ya Asiya. 7 Weze wabule mo mhaka wa Misiya, wajeza kwita kwe si ya Besaniya mna Muye Ukukile wa Yesu hawaungile waite. 8 Niyo wajinka Misiya kubula Tilowa. 9 Chilo icho Paolo nana uwoni nomsi nakumwona mntu ywa Makedoniya kachimala akamlombeza, “So Makedoniya uchambize!” 10 Aho Paolo eze awone uwoni uwo, nachemalanya vyedi chite Makedoniya, kwaviya nachiwona kugamba Chohile kachitanga chikalonge mbuli zedi za Chohile kwa wantu wa kudya.

Uko Filipi, ulafyo wa Lidiya

11 Chihalawa Tilowa kwa meli
kubula Samtilaki na zuwa ditimile
chengile Nekapoli. 12 Kulaila uko
chitamba kubula Filipi, mzi wa
wilaya ya nkongo ya Makedoniya,
naho ni koloni dya Lumi. Chikala
mazuwa yalozize kudya. 13 Mwe
zuwa dya kuhumula chifosa mo
umzi kubula hankanda ho mto,
hantu nachikafanyanya Wayahudi
waduganaga kulombeza. Chikala
hasi na kulonga na wavyele
wadugane hadya. 14 Yumwenga
mwe wadya wachivile endaga
Lidiya kulaila Tiyatila, mtaga suche
za langi ya zambalau. Nani mvyele
akumvikila Chohile, Zumbe naye
kamgubuila umanyi wakwe kusinya
viya Paolo nakalonga. 15 Yeye
hamwenga na wantu wa kaya
weze wabatizwe, kachigoneka,
“Soni mwikale mkaya mwangu
hegu mviwona kugamba miye ni
mkanuni kwa Zumbe.” Kachitintisa
chite.

Mwe Dijeleza uko Filipi

16 Zuwa dimwenga umo chikaita
hantu hokulombezeza, chihokelwa
ni mndima mdodo ywa chivyele
mta mpepo yamtendaga adahe
kuwona yakwiza. Nakawapatila
hela zilozize wagoli wakwe kwa
kuwawonela yakwiza kuwalag-
ula wantu. 17 Kamtimila Paolo
na suwe akaguta, “Wantu wano
niwandima wa Chohile akulise!
Wakugambila viya mkudaha kuho-
nywa!” 18 Kadamanya ivyo kwa
mazuwa yalozize, vimlekile Paolo
aihiwe niyo aihutukila impepo
kuigamba, “Kwa zina dya Yesu
Kulisito nakunga umlawe!” Aho
mpepo iyo niyo yamlawa.

19 Wagoli wakwe weze wabunkule
kugamba isila yawo yo kwingiza
hela ita, wawagwila Paolo na Sila
na kuwegala kwevilongozi mo
lumpe. 20 Wawegala kwa wakulu
wa Chilumi na kugamba, “Wantu
wano ni Wayahudi, naho wachigaila
nkondo mo mzi. 21 Wahinya
mazwela yakuhigana na sigilizi
zetu, chiwakaya wa Lumi, naho
hachikudaha kuzihokela na kuzitim-
ila.” 22 Idifyo nadyo dyengila mo
kuwahuta Paolo na Sila.

Niyo wakulu wawaunga Paolo
na Sila wahambulwe izisuche
nakuhutwa. 23 Weze wahutishwe,
wadulwa kwedijeleza, msinyi ywe
idijeleza naye aungwa avugalise
ulwivi. 24 Eze ahokele isigilizi iyo,
mchimaila uyo awadula kundani
hale nakuwanyinya iviga vyawo
mwe magoda yazamile.

25 Chilogati Paolo na Sila
nawakalombeza nakumchemela
Chohile, wavugailwe watuhu
nawakawategeleza. 26 Ahadya
kwalaila chisingisa chikulu
chisingise umsingi we idijeleza. Aho
nyivi zose zakomoka, minyololo
nayo iwalawa wavugailwa woseni.
27 Msinyi wedijeleza enuka, eze
akaule nyivi zedijeleza zikomoka,
niyo afanyanya kugamba wavu-
gailwa wasumka, niyo aguha bamba
dyakwe chani ekome. 28 Mna Paolo
kagutisa, “Usekwekoma! Woseni
chihano!”

29 Msinyi asigila taa zigalwe, en-
gila kundani, agwa kuno akazingiza
mwe viga vya Paolo na Sila. 30 Niyo
awalongoza kuse na kuwauza,
“Mazumbe, nidamanye chibwani
nihonywe?”

31 Wahitula, “Mzumile Zumbe
Yesu, nawe nauhonywe, weye
hamwenga nekaya yako.” 32 Niyo
walonga mbuli yedi ya Zumbe na
kwa watuhu wemwekaya yakwe.
33 Mwechilo chiya msinyi kawaguha
nakuwasunta nkwenje zawo, yeye
hamwenga ne nyumba yakwe yose
niyo wabatizwa. 34 Niyo awegala
Paolo na Sila kwekaya yakwe na
kuwenka nkande wadye. Uyo
hamwenga nekaya yakwe yose
weleleswa kwa viya wamzumila
Chohile.

35 Mtondo wakwe wakulu wa
Lumi wasigila wankondo, wak-
agamba “Walekeni wantu awo
waite.”

36 Ivyo msinyi amgamba Paolo,
“Wakulu wasigila weye na Sila
mlekelwe. Mwadaha kuhalawa,
naho mjende mpeho.”
37 Mna Paolo awagamba wadya
wankondo, “Hachawonekaga wa-
banasi, mna chihutwa mwa meso
ya wantu, naho chiwakaya wa
Lumi! Niyo wachijela mwedi-
jeleza. Vino haluse wachunga
chihalawe chinyele. Sivyo ivyo!
Wakulu wa Lumi wenye weze hano
wachilekele.”
38 Wakulu wa wankondo we-
gala imbuli iyo kwa wakulu wa
Lumi, weze weve kugamba Paolo
na Sila ni wakaya wa Lumi, wogo-
hesa. 39 Ivyo waita wakawafik-
ile madi, niyo wawalongoza kulaila
kuse kwedijeleza na kuwalombeza
wahalawe homzi. 40 Paolo na Sila
wahalawa hedijeleza na kwita kwe
kaya ya Lidiya. Uko wadugana na
wazumile, wasimwila nawo mbuli
za kuwajela moyo na kuhalawa.

17

Uko Sesalonike

1 Paolo na Sila watamba kujinka
Amfipoli na Apoloniya na kubula
Sesalonike, uko nakuna nyumba
yo kuvikila. 2 Kulawana na viya
azwele Paolo kaita kwe nyumba
yo kuvikila. Uko mwe mazuwa
matatu ya kuhumula katamwila na
wantu kwa milosi ya mawandiko,
3 kulonga mawandiko nakuwagam-
bila kugamba Kulisito Mkombola
aungwa asulumizwe nakuuyuka.
“Yuno Yesu huwagambileni,” Paolo
agamba, “nuyo Kulisito Mkombola.”
4 Wamwenga wahokela na kutenda
hamwenga na Paolo na Sila, nivyo
navyo watendile wavyele vilongozi
na fyo kulu dya Wayahudi wakuvika
kwa Chohile.
5 Mna Wayahudi wamwenga
wengila finju, wachisanya wantu
wehiye mwamagwilo, wadamanya
bunga nakukonga nkumbizi mo
mzi. Waguluka kwe kaya ya mntu
yumwenga akwitangwa Yasoni
mokuwazungula Paolo na Sila
wawegale kwedibunga. 6 Mna
weze wadunduge kuwalondola,
wambuluza Yasoni na wazumile
wamwenga nakuwegeila wakulu
wa mzi kuno wakaguta, “Wantu
wano wegala nkondo chilahantu!
Haluse wengila homzi wetu, 7 naye
Yasoni nakawaika mwe kaya yakwe.
Woseni wahigana naizisigilizi za
mkulu ywa Lumi, wakagamba kuna
zumbe mtuhu, zina dyakwe nuyo
Yesu.” 8 Kwa ulosi uno wajela nkama
idifyo na wakulu womzi. 9 Wakulu
wawaunga Yasoni na watuhu walihe
hela zikungwa walekelwe waite.

Uko Beloya

10 Chilo chize chingile, wazumile
wawegala Paolo na Sila Beloya.
Weze wengile niyo waita kwe
nyumba yo kuvikila. 11 Wantu
kudya nawakeva kujinka wa Sesa-
lonike. Wetegeleza ulosi kwa
kuungisa, naho chila zuwa nawaka-
soma mawandiko kukaula hegu
viya Paolo nakalonga nichindedi.
12 Wazumile walozize, na wavyele
wakulu walozize wa Chiyunani
na wagosi walozize wa Chiyu-
nani wazumila. 13 Mna umo
Wayahudi uko Sesalonike weze
weve kugamba Paolo nakalonga
mbuli ya Chohile uko Beloya,
wengila kudya nakukonga kutisa
na kutibilinkanya idibunga. 14 Aho
wazumile wamwigala Paolo mp-
wani, mna Sila na Timoseo wekala
Beloya. 15 Wantu wamwigalaga
Paolo wabula Aseni niyo wawogola
kuya Beloya wakatenda nasigilizi
kulaila kwa Paolo kugamba Sila na
Timoseo wasunguze kumtimila.

Uko Aseni

16 Umo Paolo akawagoja Sila
na Timoseo uko Aseni, vimwihiya
vidala eze awone umzi umema
matukulu. 17 Ivyo niyo alafya na
Wayahudi mwe zinyumba zo ku-
vikila na sawo Wayahudi wakuvika
kwa Chohile, namwo lumpe chila

zuwa mwa wantu woseni waku-
jinka mjihi. 18 Wamwenga mwa
Waepikulo na Wasitoiko wahinyi
wahigana naye. Wamwenga wauza,
“Yuno mhezi aunga achigeze?”

Watuhu wahitula, “Awoneka
akalonga mbuli za milungu mi-
jeni.” Walonga ivyo kwaviya
Paolo nakalonga mbuli za Yesu
na uyuso. 19 Ivyo niyo wamguha
Paolo, wamwigala kwechitala cho
umzi chikwitangwa Aleopago,
akagamba, “Chaunga chimanye
mahinyo yano mahya ukulonga.
20 Vimwenga chikukwiva ukulonga
nivijeni kwetu, chaunga chimanye
yagaze.” 21 Kwa wekazi woseni wa
Aseni nawajeni nawakekala hadya
waguha chipindi chawo choseni
wakalonga nakwetegeleza chintu
chihya.

22 Paolo achimala mwe chitala
chomzi nakulonga, “Nawawona kwa
chila sila nyuwe wantu wa uko
Aseni mwatoza dini. 23 Kwaviya
umo hajinka mo mzi wenyu siwona
nchanja yo mkuvikila, siwona
vikilo diwandikwe, ‘Kwa mlungu
hekumanyika’. Mwamvikila,
mna hamummanyize, uyo nuyo
huwagambilani. 24 Chohile, aumbile
isi navyoseni vimndani mwakwe,
nuyo Zumbe ywa kwembingu neisi
naye hakwikala mwe nyumba za
mlungu zidamanywe ni mikono ya
wantu. 25 Naho hakunga chochose
chikudaha kumwinka kwa kum-
damanyiza, kwaviya uyo mwenye
nuyo akulavya wikazi na nkande na
chila chintu kwa chila yumwenga.
26 Kulaila kwa mntu yumwenga
kaumba wantu wa si zose mwe
isi nakuwatenda wekale mwe isi
yoseni. Uyo mwenye kawaikiya
chipindi na hantu wakunga wekale.
27 Kadamanya ivyo chani wamtiile,
vikadahika wamlonde kwa kupam-
pasa. Mna Chohile he hale na
hata yumwenga mwetu, 28 saviya
yumwenga alongaga,

‘Mndani mwakwe chekala naku-
jenda nakuhumula.’

Ni saviya mashaili yenyu yamwenga
yakugamba,
‘Suwe naswi chiwanawe.’
29 Kwaviya chiwana wa Chohile,
chisekufanyanya kugamba kekala
saviya umbo dya zahabu hegu dya
hela hegu dya yuwe, vidamanywe
kwa umanyi wa mntu. 30 Chohile
umo chikale nakatenda saviya
hakuwona uhezi naukadamanywa
kwaviya wantu na hawammanyize,
mna vino haluse awaunga chila
yumwenga chila hantu weile masa
yawo. 31 Kaika zuwa dyakukan-
tila isi njima kwa wedi kujinkila
mntu asagule. Kailavyanya imbuli
ino kwa chila yumwenga kwa
kumuuyusa umntu uyo!”
32 Umo wakamwiva Paolo
akalonga mbuli za kuuyuka,
wamwenga wamseka kwa kumbela,
mna watuhu wagamba, “Chakunga
usimwile imbuli ino naho.” 33 Paolo
naye ahalawa homdugano. 34 Wantu
wamwenga wamwitikila nakuzu-
mila, mgati mwawo nani Diyonisiyo,
mntu ywa chitala, naho nakuna
mvyele akwitangwa Damali, na
wantu watuhu.

18

Uko Kolinto

1 Eze ajike aho, Paolo ahalawa
Aseni kwita Kolinto. 2 Uko kadugana
na Myahudi akwitangwa Akila,
elekwe Ponto, alaile Italiya mazuwa
majeche yajinkile hamwenga
na mkaziwe Pilisiliya, kwaviya
Kilaudiyo kawaunga Wayahudi
wakulawe Lumi. Paolo kaita
akawakaule, 3 nakuhumula ku-
damanya ndima nawo, kwaviya
nakekala kwa kudamanya mahema,
saviya nawakadamanya. 4 Alafyaga
nawo mwe nyumba zo kuvikila
chila mwe mazuwa dya kuhumula,
kujeza kuwakwesa Wayahudi na
Wayunani.
5 Sila na Timoseo weze
wengile kulaila Makedoniya,
Paolo kaguha chipindi chakwe
choseni kulonga imbuli idya,
kuwagambila Wayahudi kugamba

Yesu nuyo Kulisito Mkombola.
6 Weze wamhige na kumhuluta,
kakupuguta iditifili mwe suche
yakwe saviya kanyo nakuwagamba,
“Uneva mkaga, ni lwenyu wenye!
Miye simuli. Kukongela vino
haluse naita kwa sawo Wayahudi.”
7 Ivyo niyo ahalawa kwita kwikala
mwe kaya ya Hemkaya ywa
Uyahudi akwitangwa Tito Yusito,
nakamvikila Chohile, kaya yakwe
na ihakana na nyumba yo kuvikila.
8 Kilisipo, chilongozi ywa nyumba
yo kuvikila, kamzumila Zumbe,
hamwenga nekaya yakwe yoseni,
wantu walozize watuhu wa Kolinto
weva imbuli iyo, wazumila niyo
wabatizwa.

9 Chilo chimwenga Paolo kezilwa
ni uwoni wa Zumbe kumgamba,
“Usekogoha, mna longa, naho
usekuleka, 10 kwaviya nihamwenga
naweye. Hahali akudaha kukulu-
miza, kwaviya walozize we mwomzi
uno ni wantu wangu.” 11 Ivyo Paolo
ekala uko kwa mhilimo umwenga
na nusu akahinya wantu mbuli za
Chohile.

12 Umo Galiyo eze atendwe mkulu
ywa Chilumi ywa Akaya, Wayahudi
wa kudya wadugana hamwenga,
wamgwila Paolo nakumwigala kwe
chitala. 13 Wagamba “Mntu yuno
ajeza kuwakwesa wantu wamvikile
Chohile mwe sila ikuhigana na sig-
ilizi!”

14 Paolo nakaunga alonge umo
Galiyo akalonga kwa Wayahudi,
“Uneva ino nani mbuli ihiye hegu
ubanasi udamanywe, navitende
vyedi kwa miye kuwaguhila nyuwe
Wayahudi. 15 Mna kwaviya ni
mahigano ya ulosi na mazina na
sigilizi zenyu wenye, nyuwe wenye
mwaungwa msinyise. Sanitende
mkanta wa vintu saivyo!” 16 Niyo
awausa mwechitala. 17 Woseni niyo
wamgwila Sosiseni, chilongozi ywa
nyumba yo kuvikila, niyo wamtowa
mwechitala. Mna Galiyo hawone ni
mbuli.

Kuogola kuya Antiyokiya

18 Paolo kekala hamwenga
nawazumile uko Kolinto kwa
mazuwa alozize, niyo awasa
nakwita kwa meli Pilisiliya na
Akila kwita Siliya. Umo hewenati
kulawa Kenikileya kamoga umtwi
wakwe kwaviya nakaika nazili.*
19 Wengila Efeso, uko Paolo kaku-
lawa Pilisila na Akila. Kaita kwe
nyumba yo kuvikila kulafya na
Wayahudi. 20 Wantu wamlombeza
ekalekale, mna havyungile. 21 Mna
kawagambila umo akahalawa,
“Uneva Chohile akaunga nanuye
kwenyu.” Ivyo niyo ahalawa Efeso.
22 Eze engile Kaisaliya, aita
Yelusalemu nakulamsa wantu wa
nyumba yo kuvikila, niyo aita
Antiyokiya. 23 Eze ekalekale
uko, ahalawa nakujinka mzi wa
Galatiya na Filigiya, akawajela moyo
wanampina wose.

Apolo uko Efeso na Kolinto

24 Mwechipindi icho Myahudi ak-
witangwa Apolo, elekagwa Isikan-
daliya, abulaga Efeso. Nani mntu
asomile naho amanyize mawandiko.
25 Nakahinywa sila ya Zumbe, kwa
kungisa kwakwe kahinya kulonga
vyedi ichindedi cha Yesu. Mna
nakamanya mbuli za ubatizo wa
Yohana uwodu. 26 Kakonga ku-
longa kwa ukankalu mwe nyumba
zo kuvikila. Pilisiliya na Akila
weze wamwive, waita naye kukaya
nakumhinya vyedi sila ya Chohile.
27 Apolo niyo awona aite Akaya, ivyo
wanampina wa Efeso wamwambiza
kwa kuwagambila wanampina uko
Akaya, kuwaunga wamhokele. Eze
engile katenda mwambizi mkulu
kwa wadya wazumile kwa wedi wa
Chohile. 28 Kwaviya kwa mahigano
makulu kawahuma Wayahudi mwe
lafyo holumpe lwa wantu kwa
kuwalavyanyiza mwa mawandiko

* **18:18** kaika chilagiso, Kumoga umtwi kwa Chiyahudi ni chilagiso kugamba kuna cheliso chikigwe.

kugamba Yesu nuyo Kulisito Mkombola.

19

Paolo uko Efeso

1 Umo Apolo ne Kolinto, Paolo katamba kujinka mndani mwe si kwingila Efeso. Uko kabwila wanampina wamwenga 2 wawauza, “Namhokela Muye Ukukile umo mwazumilaga?”

Wahitula, “Hachinati hata kwiva kuna Muye Ukukile.”

3 Paolo auza, “Nivyedi, mhokela ubatizo wi vivihi?”

Wahitula, “Ubatizo wa Yohana.”

4 Paolo agamba, “Ubatizo wa Yohana nawiyaho kwa wadya weile masa yawo, naho kawagambila wantu wa Izulaeli kumzumila yudya akunga amtimile, nuko kugamba, Yesu.”

5 Weze weve ivyo, wabatizwa kwa zina dya Zumbe Yesu. 6 Paolo kawajelekela mikono yakwe, Muye Ukukile awenjila, wasimwila kwa milosi mijeni na kulongela mbuli ya Chohile. 7 Nawakabula wagosi mlongo na waidi.

8 Paolo enjila mwe nyumba zo kuvikila na mwe myezi mitatu kalonga na wantu kwa ukankalu, akalafya hamwenga nawo kuno akajeza kuwalagisa ichindedi mo Uzumbe wa Chohile. 9 Mna wamwenga wawo wawona ni uhezi naho hawazumile, na mwe idifyo dyoseni walonga vihiye mwe sila ya Zumbe. Ivyo Paolo awasa nakuwaguha wadya wanampina, naho chila zuwa nakalafya nawo mwe chumba chikulu cha mntu akwitangwa Tilanosi. 10 Vino vijendeleza kwa mihilimo midi, vitendile wantu woseni nawakekala mo umzi wa Asiya, woseni Wayahudi na sawo Wayahudi, waiva mbuli ya Zumbe.

Wana Sikewa

11 Chohile nakadamanya mpituko hezizweleke kujinkila mwa Paolo. 12 Hata vitambala vya mwe mikono na suche nakavika nazikenkigwa wanyonje, manyonje yawalawa, mpepo nchafu nazo ziwalawa. 13 Wayahudi wamwenga nawakatamba nakugulusa mpepo nawo wajeza kwa zina dya Zumbe Yesu kudamanya vino. Walonga mwe mpepo nchafu, “Nakunga kwa zina dya Yesu, dilongwe ni Paolo.” 14 Wana mfungate wa Sikewa, Mlavyantambiko mkulu ywa Chiyahudi wendaga mgati mwa awo wendile wakadamanya ivyo.

15 Mna mpepo nchafu yawagamba, “Simmanya Yesu, naho simmanya Paolo, mna nyuwe, mwiwahi?”

16 Uyo mntu mta mpepo nchafu kawapilikila niyo awahuma nguvu. Wasumka kulaila kweikaya yakwe, walumile na suche zawo zitatulwe, wemwazi. 17 Wayahudi na Wagiliki woseni na sawo Wayahudi nawakekala Efeso weva imbuli iyo, wengilwa ni woga, zina dya Zumbe Yesu niyo dyatunyiswa. 18 Wazumile walozize weza, wakazumila mo lumpe lwa wantu walekeilwe masa wadamanyaga. 19 Waozize na wakaloga wegala vitabu vyawo vikokwe moto mwa meso. Samani yakwe ibula matundu yakulihwa mntu zuwa dimwenga, magana mlongo milongo mishano. 20 Mweisila ino ulosi wa Chohile uzagala na kutenda na nguvu.

Ngavungavu uko Efeso

21 Yano yeze yaheze kulaila, Paolo awona aite Yelusalemu kugwila Makedoniya na Akaya. Agamba, “Hajika kwita uko, nitalamkile Lumi nako.” 22 Kasigila wambizi wakwe waidi, Timoseo na Elasito waite Makedoniya, yeye kahumula mazuwa majeche mo mkowa wa Asiya.

23 Nani mwe ichipindi chino nakulaila nkunto nkulu uko Efeso kwa chausa cha sila ya Zumbe. 24 Msana heza yumwenga akwitangwa Demetiliyo kadamanya miliganyo ya wazumba wa heza wa kuvikila mlungu Atemi, ndima yakwe iyo naikawenka wandima

wakwe vilozize. 25 Ivyo awe-
tanga woseni hamwenga na
watuhu nawakadamanya ndima
saiyo nakuwagamba, “Wagosi,
Mvimanya kugamba ugoli wetu
walaila mwendima ino. 26 Haluse,
mwaviwona nakwiva nyuwe wenye
vino yuno Paolo akudamanya.
Agamba milungu ikudamanywa
kwa mikono ya wantu siyo milungu,
naho kadaha kukwesa walozize,
woseni wa hano Efeso namjihi mo
mkowa mjima wa Asiya. 27 Kuna
nkondo ino, kugamba, ndima
yetu ino naibelwe. Sivyo ivyo
du, naho kuna nkondo kugamba
nyumba ya mlungu Atemi naitende
siyo chintu naho ukulu wakwe
naubalangwe. Ulungu kuvikilwa ni
chila yumwenga mwe Asiya na isi
njima!”

28 Idifyo dize dive ulosi uwo,
wehiwa nakukonga kuguta, “Atemi
ywa Efeso ni mkulu!” 29 Mzi
mjima umema ngavungavu. Bunga
dimgwila Gayo na Alisitaliko, Wa-
makedoniya waidi nawakatamba
na Paolo, niyo wakuguluka nawo
he nyumba ya misezigo. 30 Paolo
nakaunga engile mwe difyo,
mna wanampina wamlemeza.
31 Wakulu wamwenga wa Asiya,
wambuyaze, nawo nawasigila
wakamlombezesa asekwelagisa kwe
nyumba yemisezigo. 32 Chipindi
icho fyo jima nadimwe ngavun-
gavu, wantu wamwenga nawak-
agutila chintu chimwenga, watuhu
nawakagutila chituhu, kwaviya
walozize nahawavimanyize chi-
waduganye. 33 Wantu watuhu
waviwona kugamba Isikanda naana
chakusimwila, kwaviya Wayahudi
wamwika moso. Niyo Alekizanda
ahungila wantu mikono wanyamale,
niyo ajeza kwehonya. 34 Mna weze
wabunkule kugamba ni Myahudi,
woseni wagutila hamwenga mwe
chimwe kwa masa maidi, “Atemi
ywa Efeso ni mkulu!”

35 Kubindilikila, kalani wo umzi
anyamaza idifyo. Agamba, “Wae-
feso weyangu, chila yumwenga kav-
imanya kugamba mzi wa Efeso ni
mwika nyumba ya mlungu Atemi na
ya yuwe dikuvikilwa digwele kulaila
kwembingu. 36 Hahali akudaha
kulemela yano. Kwaivyo, mnyamale
dyii naho msekudamanya chochose
kwa nguvu. 37 Muwaleta wano
wantu hano hewebaile chintu ku-
laila mwe nyumba ya mlungu hegu
kumhuluta mlungu ywetu. 38 Uneva
Demetiliyo na wandima wakwe
wana dyodyose mwa mntu yoyose,
china udahi na mazuwa ya chitala,
masa yadaha kulahwa uko. 39 Mna
hegu mna chochose chikujinka
viya mkunga, chilamulwe mwe
midugano dya wekazi. 40 Kwaviya
chino chize chilaile dyelo, kuna
nkondo nakulaile ngavungavu.
Havikanike kwetu kwe ingavungavu
iyo, naho hachidahe kwegombela
vyedi.” 41 Eze alonge ivyo, avugala
umdugano.

20

Kubula Makedoniya na Ugiliki

1 Ingavungavu idya ya Efeso
ize inyamale, Paolo kawetanga
hamwenga wanampina na kuwa-
funda kwa kuwenka moyo. Niyo
ahalawa aita Makedoniya. 2 Ajinka
imizi idya nakuwenka moyo wantu
kwa losi ulozize. Niyo abula Ugiliki,
3 kekala uko kwa myezi mitatu.
Nakemalanya vyedi kwita Siliya
eze abunkule nakuna Wayahudi
wakumtegela, awona auye kugwila
Makedoniya. 4 Sopatilo mwana
Pilo kulaila Beloya, kaita naye, ivyo
naho Alisitaliko na Sekundo, kulaila
Sesalonike, Gayo kulaila Debe,
Tikiko na Tilofimo, kulaila mkowa
wa Asiya na Timoseo. 5 Walongolaga
nakuchigoja Tilowa. 6 Chitamba
mwe meli kulaila Filipi ize iheze
ingasu ye migate heijeligwe hamila,
mazuwa mashano yatimile chi-
hangana nawo uko Tilowa, uko
chikala mazuwa mfungate.

Udumo wa Paolo wa kutalamkila Tilowa

7 Mwe zuwa dya nkongo
dya mazuwa mfungate chisingi
chidugana kudya ndala. Paolo
asimwila na wantu, kwaviya
nakaunga ahalawe zuwa dikutimila,
kajendeleza kusimwila kubula chilo
gati. 8 Taa zilozize nazikalangaza
kulanga mwe chumba kwe golofa
chadugane. 9 Mbwanga yumwenga
akwitangwa Eutiko nakekala he-
dididilisha, Paolo nakajendeleza
kusimwila, Eutiko nakasinka vidala,
vimlekile akatowa mgono niyo
alagala kulaila kwegolofa ya katatu
kubula hasi. Weze wamwinule
kabanika kale. 10 Mna Paolo
kasela niyo edula mlanga mwakwe
akamkumbatila. Agamba, “Mseko-
goha, achei mjima!” 11 Niyo auya
kulanga, abesula mgate, nakudya.
Eze asimwile nawo kwa chipindi
chitali, kubula chisingi, Paolo niyo
ahalawa. 12 Wamwigala yudya
mbwanga kukaya emjima kuno
welelwa.

Kulaila Tilowa kwita Mitilene

13 Suwe nachilongola na meli
kwita Aso, uko nachimguha Paolo.
Kachigamba kudamanya ivyo,
kwaviya nakaita uko kwa kujinkila
si inyaile. 14 Umo achibwile
Aso, chimkweza mwe meli kwita
Mitilene. 15 Chilawa kudya kwingila
Chiyo zuwa ditimile. Zuwa
dimwenga ditimile chingila Samo,
zuwa ditimile chingila Mileto.
16 Paolo kawona aite kujinka Efeso,
chani asekwaza chipindi chochose
mo mkowa wa Asiya. Nakaunga
asunguze kwingila Yelusalemu
mwe zuwa dya Pentekoste uneva
vikadahika.

Ulosi wa Paolo kulaga wa vilon-gozi wadalahale wa Efeso.

17 Paolo kasigila ulosi kulaila
Mileto kwita Efeso, akawaunga
vilongozi wadalahale wa nyumba
yo kuvikila wamhokele. 18 Weze
wengile, awagamba, Mvimanya
viya nidamanye chipindi choseni
nihamwenga nanywi, kukongela
zuwa dya nkongo ningile mwe
mkowa wa Asiya. 19 Nadamanyaga
saviya mndima ywa Zumbe kwa
untu woseni na mesozi yalozize
chipindi chidala chezaga kwa
chausa cha ubala wa Wayahudi
wamwenga. 20 Mvimanya kugamba
silekile kuwalonga chochose
chakuwambiza mna siwahinya mo
lumpe na mwe izikaya zenyu.
21 Silonga kwa woseni Wayahudi na
sawo Wayahudi kugamba wamhi-
tukile Chohile kwa kweila masa
yawo wamzumila Zumbe ywetu
Yesu. 22 Vino haluse, kwa kumwiva
Muye Ukukile naita Yelusalemu,
simanyize chikunga chinilaile
kudya. 23 Sivimanya du kugamba
mwe chila mzi Muye Ukukile kani-
longa kugamba chifungo na nkunto
vyanigoja. 24 Mna sikufanyanya
ujima wangu ni chintu cha kusinya
kwangu, saviya kubindiliza ndima
nihokele kulaila kwa Zumbe Yesu,
ndima ya kulonga mbuli yedi ya
wedi wa Chohile.

25 “Sijinkila mwa nyuwe woseni,
halonga Uzumbe wa Chohile.
Haluse sivimanya kugamba ha-
hali mwenyu naniwone naho.
26 Kwaivyo nawaukwilani vino
dyelo, yumwenga mwenyu anaga,
miye simuli. 27 Kwaviya silek-
ile kuwagambilani viya vyoseni
akunga Chohile. 28 Ivyo mwesinyise
mwedifyo dyoseni Muye Ukukile
awaikiye nyuwe mtende wasinya
wakwe. Tendani wadimi wa
wantu wa nyumba yo kuvikila
Chohile, adamanye mwenye kwa
sakame ya Mwanawe. 29 Sivimanya
kugamba hajika kuhalawa, mauzi
nayeze kwenyu, nayo hayasigaze
mntu mwedifyo. 30 Chipindi cheza
wantu wamwenga mwe difyo
dyenyu nawadante na kuwag-
ulusa wanampina wawatimile.
31 Msinyise, naho mkumbuke
kugamba kwa mesozi yalozize, chilo
na msi, sihinya chila yumwenga
wenyu kwa mihilimo mitatu.

32 “Haluse nawaika mwe ludimo
lwa Chohile na wa ulosi wakwe
wa mbazi, ukudaha kuwazenga
mwe uzumizi nakuwenkani ujim-
biko Chohile akuwenka wantu
wakwe woseni. 33 Saungaga
hela zenyu hegu zahabu hegu
suche. 34 Nyuwe mvimanya
kugamba nadamanyaga ndima kwa
mikono yangu kuhokela chochose
miye na mbuya zangu chaungaga.
35 Siwalagisani mwe vintu vyoseni
kugamba kwa kudamanyisa ndima
savino chiwambize hewekwedaha,
kukumbuka ulosi alongaga Yesu
mwenye akagamba, ‘Kuna mwile
utendese mwe kulavya kujinka
kuhokela.’ ”
36 Paolo eze akomeleze, afika
madi nawo nakulombeza. 37 Woseni
nawakaila wakamkumbatila wamlage.
38 Wengila chinyulu vidala kwaviya
alongaga kugamba hawamwone
naho. Niyo waita naye kwe meli.

21

Paolo aita Yelusalemu

1 Chiwalaga wekale mpeho niyo
chahalawa. Chize chajike kutamba
mwa mazi chibula Kosi, zuwa
ditimile chingila Lodo, kulaila
hadya chijendeleza kubula Patala.
2 Uko chibwila meli ikwita Foinike,
chingila nakutamba nayo. 3 Chingila
hantu hakudaha kuiwona Sipulasi,
niyo naho chatamba kwamwenye
mzi mwa Siliya. Chibula Tilo,
imeli naikaseleza mizigo yakwe.
4 Kudya chibwila wanampina
wamwenga na kwikala nawo kwa
mazuwa mfungate. Kwa udahi wa
Muye wamgamba Paolo asekwita
Yelusalemu. 5 Mna chipindi chetu
cho kwikala nawo chize chibule,
chihalawa kujendeleza ne ntambo
yetu. Woseni hamwenga na wavyele
wawo na wana wawo, chitanya kuse
komzi mnkanda mwe bahali, uko
woseni chifika madi kumlombeza
Chohile. 6 Niyo chalagana woseni,
chengila mwemeli wowo nawo
wauya kukaya.
7 Chijendeleza ne ntambo yetu,
kulaila Tilo kubula Tolemayi,
uko chiwalamsa wazumile niyo
chekala nawo hamwenga kwa
zuwa dimwenga. 8 Zuwa ditim-
ile chihalawa kwingila Kaisaliya.
Kudya chikala mwe kaya ya mlonga
wa ulosi wa Chohile akwitangwa
Filipo, yumwenga mwa wantu
mfungate wasagulagwa wambizi
uko Yelusalemu. 9 Mntu uyo
nana wana wane wa chivyele
hewenati kusolwa wakulonga ulosi
wa Chohile. 10 Nachikudya kwa
mazuwa yalozize umo muwoni
akwitangwa Agabo engilaga akalaila
Yudeya. 11 Kachibasa, aguha msipi
wa Paolo, enyinya mweviga vyakwe
nemikono, akagamba, “Vino nivyo
Muye Ukukile akulonga, Mta umsipi
uno nanyinywe savino ni Wayahudi
wa Yelusalemu, naho nawamlekele
kwa Sawo Wayahudi.”
12 Chize chive vino, suwe
hamwenga nawatuhu chim-
lombezesa Paolo asekwita Yelusalemu.
13 Mna kahitula, “Mwadamanya
mbwani, kwila savino nakunusa
tama? Sikala vyedi siyo kwa
kunyinywa du uko Yelusalemu mna
hata kubanika kwa chausa cha
Zumbe Yesu.”
14 Chidunduga kumgamba usek-
wita, ivyo chamleka nakugamba,
“Viya akunga Zumbe navi-
damanyike.”
15 Chize chiheze kuhumula
hadodo, chamalanya vyedi vintu
vyetu kwa kwita Yelusalemu.
16 Wamwenga wa wanampina
kulaila Kaisaliya nawo chijesanya
niyo wachigala hekaya ya mntu
chikunga chikale naye. Mnasoni,
nanimntu akulaila Sipulasi, azumile
mwe mazuwa ya nkongo.

Paolo amtalamkila Yakobo

17 Chize chingile Yelusalemu,
wazumile wachihokela welelwa.
18 Zuwa ditimile chijesanya na
Paolo kwa kumkaula Yakobo,
vilongozi wadalahale woseni wa
nyumba yo kuvikila naweyaho.

19 Paolo kawalamsa nakuwenka
ulosi uchintile wa chilachintu
Chohile adamanye mwa sawo
Wayahudi kwa ndima yakwe.
20 Weze wamwive, woseni wamto-
gola Chohile. Niyo wagamba,
“Mlukolo ywetu Paolo, waviwona
viya magana milongo ya Wayahudi
wazumile, na viya wakuton-
gela izisigilizi. 21 Wagambilwa
kugamba naukahinya Wayahudi
woseni nawekekala kwe si za sawo
Wayahudi kuleka sigilizi za Musa,
kuwagamba wasekujela ngasu
wana wawo hegu kutimila viya
vikungwa ni Wayahudi. 22 Weva
chindedi kugamba kwingila. Togola,
chidamanye mbwani naho? 23 Vino
nivyo chikunga chidamanye. Hana
wantu wane hano waikiye nazili.
24 Jesanya nawo utende nawo
hamwenga mwe ngasu yo kulen-
guswa nakuwalihila, wamogwe
fili zawo. Mwe isila ino chila
yumwenga namanye kugamba
hahana chindedi mwe ayo wagam-
bilwe mwako, mna weye mwenye
wekala kutimila sigilizi za Musa.
25 Mna kwa sawo Wayahudi
wazumile, chiwegaila mawandiko
kuwagambila chiviwona wasekudya
nkande yoyose ilavigwe majeleko
kwe matukulu, hegu sakame yoyose,
hegu nyama yoyose ihogotolwe,
naho wasekudamanya uchilanga.”
26 Zuwa ditimile Paolo kaguha
wadya wantu niyo elengusa
hamwenga nawo. Niyo aita
kwe Nyumba nkulu ya Chohile
kuwagambila yaungwa mazuwa
mengahi kubula ukomelezo wa
ulenguswa, umo majeleko nayalav-
igwe kwa chila yumwenga.

Paolo agwilwa mwe Nyumba nkulu ya Chohile

27 Mna iviya mazuwa mfun-
gate yakonga kusila, Wayahudi
wamwenga kulaila mkowa wa Asiya
wamwona Paolo mwe Nyumba
nkulu ya Chohile. Wadijela maya
idifyo jima niyo wamgwila Paolo.
28 Wagutila, “Wantu wa Izulaeli!
Chambizeni! Yuno nuyo mntu
akwita chila hantu akahinya chila
yumwenga kuhigana na wantu wa
Izulaeli, sigilizi za Musa na Nyumba
nkulu ya Chohile. Vino haluse kaleta
sawo Wayahudi mwe Nyumba
ya Chohile na kuhajela uzavu
hantu hano hakukile!” 29 Walonga
vino kwaviya wamwona Tilofimo
kulaila Efeso na Paolo mwomzi,
nawo wafanyanya kugamba Paolo
kamwingiza mwe Nyumba nkulu ya
Chohile.
30 Mzi mjima wingilwa ningavun-
gavu, wantu nawo waguluka
hamwenga, wamgwila Paolo niyo
wambuluziza kuse kwe Nyumba
nkulu ya Chohile. Aho nyivi
ze Nyumba ya Chohile zavu-
galwa. 31 Idibunga nadikajeza
kumkoma Paolo, umo ulosi ukamb-
wila mkulu ywa wankondo wa
Chilumi kugamba wantu woseni
wa Yelusalemu wana ngavungavu.
32 Aho mkulu ywa wankondo aguha
wakulu wamwenga na wankondo
kuguluka kwedifyo. Wantu weze
wamwone nawadya wankondo,
waleka kumtowa Paolo. 33 Mkulu
ywa wankondo ambasa Paolo,
amgwila, nakunga anyinywe na
minyolo midi. Niyo auza, “Mntu
yuno ni yuhi, naho katenda mb-
wani?” 34 Wamwenga wa mwedifyo
wagutila chimwenga, watuhu nawo
chituhu. Nakuna mtibilinkanyo
umtendile mkulu ywa wankondo
asekumanya ichindedi chilaile,
ivyo niyo awaunga wantu wakwe
wamwigale Paolo kundani kwe
dijeleza. 35 Waita naye kubula hezin-
tantilo, wankondo niyo wamwinula
kulawana ne zingavungavu za
wantu. 36 Woseni nawakamtimila
kuno wakagutila, “Mkome!”

Paolo egombela

37 Iviya wankondo wakonga
kumwigala Paolo mndani mwe
dijeza, asimwila na mkulu ywa
wankondo, “Nadaha kusimwila
dyodyose kwenyu?”

Mkulu ywa wankondo auza,
“Wasimwila Chiyunani?” 38 “Weye
hwi Mmisili yudya alongozaga
wantu milongo mlongo mine
nakuwasongaganya vino mazuzi mo
luwala?”
39 Paolo ahitula, “Miye ni
Myahudi, selekwa Taso uko Sil-
isiya, mkaya ywa mzi umanyike.
Nalombeza nilekani nilonge na
wantu.”
40 Mkulu ywa wankondo amzu-
mila, niyo Paolo achimala mwez-
intantilo akahunga mkono wakwe
wantu wanyamale. Weze wanya-
male, Paolo alonga nawo kwa
Chiebulaniya,

22

1 “Wayahudi weyangu, netegelezani
hegombela kwenyu!” 2 Weze
wamwive asimwila Chiebulaniya
kwawo, wanyamalisa, Paolo naye
ajendeleza,
3 Miye ni Myahudi, nelekwe
Taso uko Silisiya, mna sikwila
hano Yelusalemu saviya mwanamp-
ina ywa Gamalieli. Nahokelaga
mahinyo makali ya sigilizi za
wadalahala wetu naho naselavya
kwa Chohile saviya nyuwe woseni
mwili dyelo. 4 Siwajela maya
hata kuwakoma wantu nawaka-
timila isila ino. Sigwila wagosi
kwa wavyele nakuwajela mwedi-
jeleza. 5 Mlavyantambiko Mkulu
hamwenga ne chitala chose cha
wachimaila wantu wadaha kuukula
kugamba nalonga chindedi. Na-
hokelaga baluwa kulaila kwawo
iwandikwe kwa chausa cha
walukolo Wayahudi wa uko Dame-
siki, ivyo sita kudya hawagwile
wakumzumila wendaga wekudya
na kuwegala kubula Yelusalemu
wakakantilwe.

Paolo asimwila uhituko wakwe
Ntendwa 9:1-19; 26:12-18

6 “Umo hatamba kubula hajihi
na Damesiki, mwe saa mtandatu
za msi, aho ulangazi mkali kulaila
kwembingu wanimulika kunizun-
guluka. 7 Sigwa hasi niyo neva izwi
dikunigamba, ‘Sauli, Sauli! Nimb-
wani ukunijela maya?’ 8 Nauza,
‘Weye wiyuhi Zumbe?’ Anigamba,
‘Ni miye Yesu ywa Nazaleti, ukuni-
jela maya.’ 9 Wantu nachihamwenga
wawona ulangazi, mna hawevile
idizwi dya uyo na halonga naye.
10 Nauza, ‘Nitende mbwani, Zumbe?’
Zumbe naye anigamba, ‘Chimala
wite Damesiki, uko naukagam-
bilwe chilachintu Chohile aungile
udamanye.’ 11 Nasihituka tuntu
kwachausa cho ukuka mkulu, ivyo
niyo weyangu wanitoza mkono
kunilongoza kwita Damesiki.
12 “Mo mzi udya nakuna mntu
akwitangwa Ananiya, mntu akum-
timila Chohile kwasila ya Chiyahudi
nakatongela sigilizi zetu naho nake-
vika vidala ni Wayahudi woseni
wakwikala kudya. 13 Keza kwangu,
anichimaila na kugamba, ‘Mlukolo
ywangu Sauli, wana naho!’ Ahadya
siwona naho niyo namsinya.
14 Agamba, ‘Chohile ywa wadalahala
wetu kakusagula weye kumanya
viya akunga, kusinya mndima mta
wedi, nakumwiva akasimwila kwa
izwi dyakwe. 15 Kwaivyo nautende
mukuzi ywakwe kugambila chila
yumwenga chiya uwone nakwiva.
16 Elo haluse, wagoja mbwani?
Chimala ubatizwe chani masa yako
yauswe ukalombeza kwa zina dya
Zumbe.’

Mwitango wa Paolo kulonga kwa sawo Wayahudi

17 “Nasuya Yelusalemu, umo
halombeza mwe Nyumba nkulu ya
Chohile, nasilota sozi ya msi, 18 umo
simwona Zumbe, akanigambila,
‘Sunguza uhalawe Yelusalemu,
kwaviya wantu wa hano hawauzu-
mile ukuzi wako.’ 19 Sihitula,
‘Zumbe, wavimanya vyedi vidala
kugamba nasita kwe nyumba zo ku-
vikila kugwila nakuwatowa wadya
nawakakuzumila. 20 Naho umo
mukuzi wako Sitefano akakomwa,
miye mwenye naniyaho, ku-
wona file yakwe nakusinya suche
za wakomi wakwe.’ 21 Zumbe

anigamba, ‘Hita, na husigile hale vidala kwa sawo Wayahudi.’ ”
22 Wantu wamwetegeleza Paolo kubula akalonga vino, mna niyo wakonga kuguta kwa izwi dya kulanga, “Mlavyeni! Mkomeni! Hakungwa ekale!” 23 Nawakaguta, wakadula suche zawo, nakudula tifili kulanga. 24 Mkulu ywa wankondo wa Chilumi awaunga wantu wakwe wamwigale Paolo kundani kwe dijeleza, nakuwagambila wamtowe milugwa chani abunkule ni mbwani Wayahudi nawakamgutila saviya. 25 Mna weze wamnyinye chani atoigwe milugwa, Paolo amgamba mkulu achimale hadya, “Havikungwa weye kumtowa milugwa mkaya ywa Lumi hejezize hata kudamanya masa?”
26 Umo yudya mkulu eze eve viya, ambasa mkulu ywa wankondo nakumuza, “Wadamanya chibwani? Yudya ni mkaya ywa Lumi!”
27 Ivyo mkulu ywa wankondo aita kwa Paolo nakumuza, “Nigambila, weye wi mkaya wa Lumi?”
Paolo ahitula, “Heye.”
28 Mkulu ywa wankondo agamba, “Nahokelaga ukaya kwa hele ziloz-ize.”
Paolo ahitula, “Mna miye ni mwelekwa ywa Chilumi.”
29 Ahadya wantu nawakaunga wamuze Paolo wauya hanyuma, mkulu ywa wankondo naye kogoha eze abunkule kugamba Paolo nani mkaya ywa Lumi naho kamnyinya minyolo.

Paolo mwe chitala

30 Mkulu ywa wankondo nakaunga amanye ichindedi cha kutenda Wayahudi wamlahe Paolo, ivyo zuwa ditimile amfungula Paolo iminyolo nakuwaunga mlavyantambiko mkulu ne chitala chijima wadugane. Niyo amguha Paolo nakumchimalisa mwa meso yawo.

23

1 Paolo asinya ichitala nakugamba, “Waizulaeli weyangu! Udahi wangu wa kusagula yedi vitendese mwe sila hwikala mwa meso ya Chohile kubula mwe dizuwa dino.” 2 Mlavyantambiko mkulu Ananiya awaunga wadya wachimale hajihi na Paolo wamtowe mo mlomo. 3 Paolo amgamba, “Ichindedi Chohile nakutowe, weye chiwambaza chihakigwe chokaa! Kwikala aho kunilaha kwa sigilizi, uchei hukutimila sigilizi kwa kuwaunga wanitowe!”
4 Wantu nawehajihi na Paolo wamgamba, “Wamlongela vihiye Mlavyantambiko Mkulu ywa Chohile!”
5 Paolo ahitula, “Waizulaeli weyangu, savimanyize kugamba nuyo Mlavyantambiko Mkulu. Mawandiko yagamba, ‘Msekulonga yehiye ya vilongozi wa wantu.’ ”
6 Paolo eze awone kugamba wamwenga mwe difyo ni Masadukayo na watuhu nawo ni Mafalisayo, aguta mwe chitala, “Waizulaeli weyangu! Miye ni Mfalisayo, mwana Falisayo. Nakantilwa hano kwa chausa cha msuhi ninanawo kugamba wabanike nawauyuke!”
7 Eze alonge vino, Mafalisayo na Masadukayo wakonga kulemana, idifyo nadyo dyepagula. 8 Kwaviya Masadukayo wagamba wantu hawauyuke naho hahana wandima wa kwembingu hegu muye, mna Mafalisayo wazumila kwa vyoseni vitatu.
9 Lwasu longezekela vitendese, wamwenga wa wahinyi wa sigilizi wa ntendele ya Mafalisayo wachimala kugombela kwa nguvu, “Hachikuwona dihiye mo umntu yuno! Tankani muye hegu mndima ywa kwembingu chindedi kalonga naye!”
10 Mahigano yatendesa makali vitendile mkulu ywa wankondo ogohe na kufanyanya kugamba Paolo natatulwe. Ivyo niyo awaunga wankondo wakwe kwita kwe difyo wakamguhe Paolo kulaila kwawo wamwigale kundani kwe dijeleza.

11 Chilo chiya Zumbe amchimaila
Paolo nakumgamba, “Usekogoha!
Kulavya ulongi wako kwa chausa
changu hano Yelusalemu, waungwa
udamanye naho ivyo uko Lumi.”

Wayahudi wadamanya mzungu wa kumkoma Paolo

12 Mtondo utimile Wayahudi
wamwenga wadugana niyo waika
mwalo. Waika nazili kugamba
hawadye hegu kunywa cho-
chose kubula wamkome Paolo.
13 Nawakajinka milongo mine
waikiye umwalo uno hamwenga.
14 Niyo waita kwa mlavyantambiko
mkulu na wadalahale wakagamba,
“Chika nazili hamwenga chisekudya
chintu kubula chimkome Paolo.
15 Haluse, nyuwe hamwenga nechi-
tala sigilani ulosi kwa mkulu ywa
wankondo ywa Chilumi kumwigala
Paolo kwenyu, mketenda mwonga
mbuli zakwe za chindedi. Mna
nachemalanye vyedi kumkoma
henati kubula hano.”
16 Mna mwihwawe dye Paolo
kawiva umwalo uwo, niyo aita
akumgambila Paolo kwedijeleza.
17 Niyo Paolo amwitanga yumwenga
mwa wakulu awagamba, “Mwigale
mbwanga yuno kwa mkulu ywa
wankondo, ana chintu cha kumgam-
bila.” 18 Mkulu amguha nakumlon-
goza kwa mkulu ywa wankondo,
agamba, “Mvugailwa Paolo kani-
tanga kunilombeza nimbuze mb-
wanga yuno kwako, kwaviya anach-
intu chakulonga kwako.”
19 Mkulu ywa wankondo amtoza
mkono, esenta hamwenga naye niyo
amuza, “Una chibwani cha ku-
nigambila?”
20 Agamba, “Uzumbe wa
Uyahudi wivana luvi wakulombeze
umwigale Paolo kwe chitala, wake-
tenda kugamba ichitala chaunga
ulosi wedi wakwe. 21 Mna
usekuwetegeleza, kwaviya kuna
wantu wakujinka milongo mine
wefizize wakamgoja. Waika nazili
wasekudya na kunywa kubula
wamkome. Vino haluse wemalanya
vyedi wagoja weye viya ukunga
ulonge.”
22 Mkulu ywa wankondo agamba,
“Usekugambila yoyose kunigam-
bila.” Amleka mbwanga yudya
ahalawe.

Paolo egalwa kwa Mkulu ywa Chilumi Feliki

23 Niyo mkulu ywa wankondo
etanga wakulu waidi akawagamba,
“Malanyani wankondo magana
maidi waite Kaisaliya, hamwenga
na wakwela falasi milongo mfun-
gate na wata maguha magana maidi
wemalanye mhalawa saa ntatu ya
chilo. 24 Lavyani falasi akwele
Paolo naho mumbuze mpeho kwa
liwali Feliki.” 25 Niyo mkulu ywa
wankondo awandika mawandiko
yakugamba,
26 “Kilaudiyo Lisiya kwa mtun-
ywa, liwali Feliki, Ndamsa.
27 Wayahudi wamgwila yuno mntu
naho nawehajihi na kumkoma.
Sibunkula kugamba ni mkaya ywa
Lumi, ivyo nasita na wankondo
kwa kumwambula. 28 Nasunga
nimanye nichibwani wakumlaha
niyo namwigala kwechitala chawo.
29 Sibunkula kugamba hadamanye
dyodyose dyakumtenda akomwe
hegu kujelwa mwe chifungo,
ulahi ukumgwela watongelana na
izisigilizi zawo wenye. 30 Nize
nigambilwe kuna mwalo ukujeswa
kwa chausa chakwe, aho nawona
nimsigile kwako. Siwagambila
wakumlaha wavilonge mwa meso
yako.”
31 Wankondo watimila viya
wagambilwe. Wamguha Paolo chilo
chiya kubula Antipatili. 32 Zuwa
ditimile wadya wankondo waku-
jenda lwa viga waogola kuya kwen-
gome nakuwalekela wakwela falasi
waite naye. 33 Wambuza Kaisaliya,
wamwinka liwali mawandiko na
kumlekela Paolo kwakwe. 34 Mkulu
ywa Chilumi kasoma mawandiko
niyo amuza Paolo kalaila mzi
wani. Eze abunkule kalaila Silisiya,
35 agamba, “Nahwetegeleze umo

wakukulaha waneza.” Niyo amunga Paolo asinywe mwe kaya ya liwali.

24

Ulahi mwa Paolo

1 Mazuwa mashano yatimile Mlavyantambiko mkulu Ananiya kaita Kaisaliya na wadalahale wamwenga na mchimaila akwitangwa Tetulo. Walaila kwa Feliki nakumwigaila ulahi mwa Paolo. 2 Niyo Paolo etangwa, Tetulo akonga kulavya ulahi wakwe savino,

“Mtunywa! Ulongozi wako wedi uchigaila chipindi chitali cha utondowazi, mahituko yalozize yadamanyika kwawedi we si yetu. 3 Chihokela vino chila hantu na chipindi choseni, naho chakuhongeza vitendese. 4 Sikunga kukwaziza muda ulozize mna nakulombeza chifile mbazi chetegeleze hadodo. 5 Chimbunkula mntu yuno niwakusinyisa, kakonga nkumbizi mgati mwa Wayahudi wose mwe isi naho uyo ni mkulu ywa Nazaleti. 6 Naho kajeza kujela uzavu mwe Nyumba nkulu ya Chohile niyo chamgwila. 7 Chaviwonaga chimlahe kwa sigilizi yetu wenye, mna Lisiya mkulu ywa wankondo kabula niyo amusa kwetu kwa udahi mkulu. Niyo Lisiya alavya sigilizi kugamba wakumlaha wabule kwako. 8 Uneva unamuza yuno mntu weye mwenye nabunkule yadya yoseni chikumlaha.” 9 Wayahudi wazumila ulahi nakugamba yano yoseni ni chindedi.

Kwegombela kwa Paolo kwa Feliki

10 Mkulu ywa Chilumi niyo amsogeila Paolo kulonga naye Paolo agamba,

“Sivimanya kugamba kutenda mlamuzi mwe isi ino kwa mihilimo ilozize, kwa ivyo selelwa kwegombela kwako. 11 Wadaha kuviwona mwenye, hayajinkile mazuwa mlongo na maidi nasita Yelusalemu kwakuvika. 12 Wayahudi hawaniwone hatamwila na mntu yoyose mwe Nyumba nkulu ya Chohile, hegu kuniwona haluvya wantu, mwe nyumba za kuvikila hegu hatuhu hohose mo umzi. 13 Iviya hakudaha kukwinka ichindedi cho ulahi wawo mwangu. 14 Chintu huzumila mwako, Miye namvikila Chohile ywa wadalahala wetu kwa kutimila sila wowo wakugamba siyo ya chindedi. Mna nazumila mwe chila chintu chiwandikwe mwe sigilizi za Musa na mawandiko ya wawoni. 15 Nina msuhi kwa Chohile saviya wowo wenye wananayo, kugamba wantu woseni, watana na wehiye, nawauyuke. 16 Kwaivyo nadamanya viya hudaha nitende na udahi wa kusagula yedi kwa Chohile na wantu.

17 “Nize nitende hale na Yelusalemu kwa mihilimo ilozize, sita kudya kuguha hela kwa wantu wangu kulavya majeleko. 18 Umo hadamanya vino wanibwila mwe Nyumba nkulu ya Chohile nize niheze ngasu ya ulenguso. Nahekwine fyo dya wantu hegu ngavungavu. 19 Mna Wayahudi wamwenga kulaila si ya Asiya nawehadya, wowo wenye waungwa weze mwako kulavya ulahi wawo kwangu. 20 Hegu waleke wano wehano walonge masa waniwone nayo miye hadamanya umo nichimale mwechitala, 21 mna nalongaga chintu chimwenga umo nachimalaga mwawo, ‘Mwanilaha dyelo kwa kuzumila kugamba wafile nawauyuke.’ ”

22 Feliki mwenye amanyize vyedi isila iyo, niyo awikiya zuwa tuhu ulahi uwo, awagamba, “Umo mkulu ywa wankondo Lisiya aneza nanilamule ulahi wenyu.” 23 Amunga mkulu amsinye Paolo, mna enkigwe luhenyo naho wawalekele wambuyaze wamwinke chiya akunga.

Paolo mwa Feliki na Dulusila

24 Yeze yajinke mazuwa majeche
Feliki keza hamwenga na mkaziwe
Dulusila, yeye nani Myahudi. Asig-
ila Paolo egalwe akamwetegeleze
akasimwila mbuli za kumzumila
Kulisito Yesu. 25 Mna Paolo umo
akajendeleza kulonga mwe wedi,
kutenda na chihimo, nedizuwa
dikwiza dye nkanto, Feliki noyo
ogoha agamba, “Wadaha kwita.
Nahwitange naho hatenda na
luhenyo.” 26 Umo nakafanyanya
kugamba Paolo namwinke hela,
kwaivyo kamsigila chila nkanana
nakusimwila naye.
27 Ize ijinke mihilimo midi, Feliki
kahokelwa ni Pokiyo Fesito kutenda
liwali. Feliki nakaunga abwedwe ni
Wayahudi niyo amjela Paolo mwe
chifungo.

25

Paolo egombela kwa Zumbe ywa Lumi

1 Mazuwa matatu Fesito eze
engile mwe isi, kalaila Kaisaliya
kwita Yelusalemu, 2 uko mlavyan-
tambiko mkulu na vilongozi wa
Chiyahudi wegala ulahi mwa
Paolo. Wamlombeza Fesito
3 kuwegaila Paolo Yelusalemu,
kwaviya wamdamanyiza mwalo wa
kumkoma mwe sila. 4 Fesito ahitula,
“Paolo kajelwa mwechifungo uko
Kaisaliya, miye mwenye nanuye
uko mazuwa majeche yakwiza.
5 Walekeni vilongozi wenu chije-
sanye Kaisaliya chikamlahe mntu
uyo hegu kadamanya dyodyose
dihiye.”
6 Fesito kekala mazuwa matuhu
mnane hegu mlongo hamwenga
nawo niyo aita Kaisaliya. Mwedi-
zuwa ditimile kekala mwe chi-
tala cha ulamuzi akamunga
Paolo egalwe. 7 Umo Paolo
eze engile, Wayahudi walaile
Yelusalemu wachimala wamzun-
guluka na kukonga kumlahisa,
ulahi udunduge kulagisa ichindedi.
8 Mna Paolo egombela mwenye,
“Sidamanye dihiye mwe izisigilizi za
Wayahudi hegu Nyumba nkulu ya
Chohile hegu Uzumbe wa Chilumi.”
9 Mna Fesito nakaunga ekombe
mwa Wayahudi, ivyo amuza Paolo,
“Naunge wite Yelusalemu kulahwa
mwa meso yangu uko?”
10 Paolo agamba, “Sichimala mwa
meso ye chitala cha ulamuzi cha
Zumbe mwenye, hungwa nilahwe.
Siwadamanyize dyodyose dihiye
Wayahudi, saviya wenye umanyize
vyedi. 11 Uneva sihigana ne isigilizi
naungwa nikantilwe kubanika,
sikuvilemela. Mna uneva sicho
chindedi mwe mbuli ino wakuni-
laha, hahali akudaha kuninkiliza
kwawo. Negombela kwa seuta ywa
Chilumi.”
12 Fesito eze ajike kulafya na
walangilizi wakwe, ahitula, “Wonga
ukegombele kwa Mkulu ywa Chi-
lumi, hita kwa Mkulu ywa Chilumi.”

Paolo kwa Agilipa na Benike

13 Mazuwa yatimile Zumbe Agilipa
na Benike waita Kaisaliya kuta-
lamka wamlamse Fesito. 14 Weze
watende uko kwa mazuwa yalozize,
Fesito asimwila viya Paolo eli
kwa Zumbe, “Hana mntu hano
afungagwa ni Feliki, 15 umo naitaga
Yelusalemu, mlavyantambiko
mkulu ywa Chiyahudi na wadala-
hale wanigaila ulahi mwakwe
nakunilombeza nimkantile. 16 Mna
siwagamba kugamba suwe Walumi
hachina mazwela kumlavya yoyose
akulahwa hewenati wadya wakum-
laha kudugana naye akegombela
mwenye mwe yadya wakumlaha.
17 Umo wengile hano, sazize muda,
mna mwe zuwa ditimile sikala
mwe chitala kumunga uyo mntu
egalwe. 18 Wakuhigana nawo
wachimala, mna hawamlahile
yehiye nahafanyanya nawamlahe.
19 Wananavyo ni mahigano ma-
jeche mwe sila ya chiyahudi
ya kumlonda Chohile na mwe
mntu yumwenga akwitangwa Yesu
abanikaga, mna Paolo agamba
echei mjima. 20 Nasina ulamuzi
wa viya hunga nihokele chindedi

cheimbuli ino, ivyo namlombeza Paolo hegu akaunga aite Yelusalemu akalahwe uko mo ulahi uwo. 21 Mna Paolo konga egombele, kalombeza asinywe nakumlekeila Mkulu ywa Chilumi kulamula imbuli yakwe. Ivyo nalavya sigilizi asinywe kubula umo nanidahe kumsigila kwa Mkulu ywa Chilumi."

22 Agilipa amgamba Fesito, "Naunga nimwive mntu yuno mwenye."

Fesito ahitula, "Naumwive luvi."

23 Zuwa ditimile Agilipa na Benike wengila kwa chinyemi mwe ngasu kuno wakengila mwe nyumba ye ngasu ya mkulu ywa chinkondo na vilongozi wo mzi. Fesito amunga Paolo egalwe. 24 Fesito agamba, "Zumbe Agilipa na woseni mwihano naswi, Mwamwona mntu yuno akuhigana na wantu wose wa Uyahudi, woseni wa hano na wa Yelusalemu, wanigaila ulahi. Wagutila kugamba akomwe asekutenda mjima naho. 25 Mna sibunkule chikumtenda akantilwe kukomwa. Kwaviya yeye mwenye konga ekegombele kwa Mkulu ywa Chilumi, siviwona nimsigile. 26 Mna sina chakindedi cha kumwandikila Mkulu ywa Chilumi. Ivyo simwigala kulongozi kwenyu na kwako zumbe Agilipa! Chani ukaheza uzuza wako mwe mbuli yakwe nadaha kutenda nachintu cha kuwandika. 27 Kwaviya sivyo vyedi kwangu kusigila mfungwa hehena icho chikumlaha."

26

Paolo egombela mwenye kwa Agilipa

1 Agilipa amgamba Paolo, "Wadaha kwegombela mwenye." Paolo achulusa mikono yakwe egombela savino,

2 "Zumbe Agilipa! Nefanyanya sitenda mpafu dyelo negombela mwa yoseni yano hulahwa ni Wayahudi, 3 vitendese kwaviya weye kumanya vyedi mazwela ya Wayahudi. Haluse, nakulombeza unetegeleze ukanijijimiza.

4 "Wayahudi woseni wavimanya viya nahekala kukongela ni mwana. Wamanya viya nikale vyoseni, nkongo mwe isi yangu vikaheza Yelusalemu. 5 Wavimanya mazuwa yoseni, uneva wakaunga waukule kugamba kulaila nkongo sikala saviya mntu ywa bunga dya sila ya Chiyahudi ya kumlonda Chohile, kugamba bunga dya Mafalisayo. 6 Vino haluse sichimala hano halahwa kwa chausa cha msuhi ninanawo mwe viya alongile Chohile kwa wadalahala wetu, 7 chintu ichiya makabila mlongo na maidi ya wantu wetu yakusinya kuhokela, umo wakavika kwa Chohile chilo na msi. Zumbe, ni kwachausa cho msuhi uwo, nalahwa ni Wayahudi wano! 8 Nimbwani nyuwe mwihano mwawona havikudahika kuzumila kugamba Chohile auyusa wabanike?

9 "Miye mwenye nafanyanya kugamba naungwa kudamanya chila hudaha kwa yadya yakuhigana na Yesu ywa Nazaleti. 10 Icho nicho nidamanye uko Yelusalemu. Sihokela udahi kwa mlavyantambiko mkulu nakujela wantu wa Chohile mwechifungo, naho umo wakakantilwa file nahazumila. 11 Nkanana zilozize ziwakantila mwe nyumba zo kuvikila nakujeza kuwatenda waleke kuzumila kwawo. Nawakanijela maya vidala nahaita kuwalonda kwemizi ya wajeni kuwajela maya.

Paolo asimwila ukuhitukila kwakwe
Ntendwa 9:1-19; 22:6-16

12 "Elo mwembuli ino sita Damesiki na udahi na malagizo kwa walavyantambiko wakulu. 13 Mtunywa umo nimwesila msi, saa mtandatu, siwona ung'azi ukung'alisa ujinkile idizuwa, ukulaila kwembingu ung'ala kunizunguluka na wantu chikutambanya. 14 Woseni chigwa hasi, niyo neva izwi dikulonga kwangu kwa Chiebulaniya, 'Sauli, Sauli! Nimbwani

ukunijela maya? Welumiza mwenye
kwa kwetowa, saviya njeku ikutowa
mateke nkome ya mdimi ywakwe.'
15 Namuza, 'Zumbe weye ni yuhi?'
Zumbe naye ahitula, 'Ni miye
Yesu, ukunijela maya. 16 Mna
chimala. Sikulaila hutende mndima
ywangu. Uwagambile watuhu
chino uwone kwangu dyelo na icho
hunga hulagise mazuwa yakutimila.
17 Nahwambule na wantu wa
Izulaeli na sawo Wayahudi hunga
husigile kwawo. 18 Gubula ameso
yawo wahitule kulaila kwechiza na
uwengize mo ung'azi wamlawe mo
udahi wa Shetani na kumhitukila
Chohile, walenguswe kwa sila ya
kunizumila wenkigwe kulekeilwa
masa yawo nakuhokela hantu hawo
mwa wantu wasagulwe ni Chohile.'

Paolo asimwila ndima yakwe

19 "Kwaivyo, Zumbe Agilipa,
sungile nihigane na uwoni wa
msi nihokele kulaila kwembingu.
20 Kukongela Damesiki na Uyahudi
ukajika mwe Yudeya yoseni na
mwa sawo Wayahudi, silonga
kugamba weile wausizwe masa
yawo kumhitukila Chohile ku-
damanya viya vikunga vilagise
kwa ntedwa kugamba wausizwa
masa. 21 Ni kwavino wano
Wayahudi wanigwila umo nanimwe
Nyumba nkulu ya Chohile, niyo
wajeza kunikoma. 22 Mna vino
dyelo sambizwa ni Chohile, ivyo
nachimala hano kulavya ukuzi
wangu kwa wose, kwa wadodo
na wakulu. Chino hulonga nicho
ichintu nawakalongaga wawoni na
Musa nachilaile, 23 kugamba Kulisito
Mkombola aungwa asulumizwe
na kutenda ywa nkongo kuuyuka,
kulonga ung'azi wa wambulwa kwa
Wayahudi na sawo Wayahudi"
24 Umo Paolo akegombela
mweivyo, Fesito amgutila, "Paolo
wi mchilalu! Ukusomesa kwako
kwakujela chilalu!"
25 Paolo ahitula, "Miye suyo mchi-
lalu, Zumbe! Nasimwila ichindedi
chitendese. 26 Zumbe Agilipa!
Nadaha kusimwila naweye kwa
ukankalu, kwaviya kuzimanya izim-
buli zino. Nina chindedi kugamba
kumsinya chila yumwenga, kwaviya
chintu chino hachilaile chifisigwe
hankanda. 27 Zumbe Agilipa,
wawazumila wawoni? Sivimanya
wawazumila!"
28 Agilipa amgamba Paolo,
"Wafanyanya mwe chipindi
chino chijihi wadaha kunitenda
Mkulisito?"
29 Paolo ahitula, "Chitende
chipindi chitali hegu chijihi, mal-
ombezi yangu kwa Chohile ni
kugamba weye na woseni msigale
mkunetegeleza dyelo mwadaha
kutenda savino miye nili, mna
ukausa iminyolo ino!"
30 Niyo zumbe mkulu Benike na
watuhu woseni wachimala, 31 weze
wahalawe wagambilana, "Mntu
yuno hadamanye dyodyose dikum-
tenda akomwe hegu kufungwa."
32 Agilipa amgamba Fesito, "Mntu
yuno nakaungwa alekelwe hegu
hakunga kwegombela kwa Mkulu
ywa Chilumi."

27

Paolo aita Lumi

1 Ize ilamulwe kugamba chite
Italiya, wamlekela Paolo na
watumwa watuhu kwa Yuliyo,
mndima mwe bunga dya chilumi
dikwitangwa "Bunga dya Mkulu
ywa Chilumi". 2 Chikwela meli
kulaila Adilamitiyo, yemalanye
kuhalawa kubula mizi ya mp-
wani ya Asiya, niyo chahalawa.
Alisitaliko Mmakedoniya kulaila
Sesalonike nehamwenga na suwe.
3 Zuwa ditimile chingila Sidoni.
Yuliyo endaga mntu ywedi kwa
Paolo kamlekela aite akawakaule
wambuyaze, enkigwe chochose
akunga. 4 Chijendeleza kulaila aho,
kwaviya mpeho naikahigana na
suwe, chita ntendele ye chisiwa
cha Sipulasi. 5 Chikanta bahali
ya Silisiya na Pamfiliya kubula
Mila uko Likiya. 6 Kudya yudya

mndima kawona meli ikulaila Isikandaliya, naikaita Italiya, ivyo niyo achikweza.
7 Chijenda mpalahole kwa mazuwa yalozize, kwa udala mkulu uhelo chingila mo mzi wa Chido. Nkun'ginto haichitendile chijendese mwe ntendele iyo, ivyo niyo chajenda kubula mpwani ye chisiwa cha Kilete, kujinkila Salimone. 8 Chijinkila mnkanda mwe mpwani kwaudala mkulu chingila hantu hakwitangwa Bandali yedi, saho hale kulaila mo mzi wa Laseya.
9 Chihumula chipindi chitali aho, vihosize kutisa kujendeleza netambo, kwa viya zuwa dya kufunga nadijinka kale. Ivyo Paolo awagamba vino, 10 “Wagosi, naviwona kugamba ntambo yetu kulaila hano nakujendeleza naitende yatisa, chadaha kwaza mizigo nemeli, naho wantu kwaza ujima nawo.” 11 Mna mndima ywa wankondo nakevana na mkulu ywe meli na mta imeli mweviya walongile, sivyo viya Paolo alongile. 12 Ibandali nasiyo yedi mwe nyota, ivyo wantu walozize nawakaunga kutamba kujeza kubula Foinike, uneva vikadahika, chani wahumule uko mwe nyota. Foinike ni bandali iyuko Kilete ikusinya kwamwenye mzi. Uswelo we dizuwa na chibula, Uswelo we dizuwa.

Nkung'unto mwe bahali

13 Mpeho ikuvumila chidogo kulaila kwamwenye mzi ukonga kuvumila, wantu wadya nawo wafanyanya kugamba wadaha kukonga ntambo, ivyo niyo wausa inanga na kujenda mnkanda vikudahika mwe mpwani ya Kilete. 14 Mna aho nkung'unto nkulu, ikwitangwa “Kwa mwenye mzi chibula” Uvumila ukasela kulaila kwe chisiwa. 15 Ijubwanisa imeli, naho kwaviya chidunduga kuhigana nayo niyo chaileka imeli igalwe ni mpeho. 16 Chipata hantu ha kuhumula umo chikajinka ntendele ya kwamwenyemzi mwe chisiwa chidodo cha Kauda. Uko kwa udala chidogo, chidaha kuitenda ingalawa yendaga mwe meli ikale vyedi. 17 Wantu wendaga mwa mazi waikwesa ingalawa mndani na kuinyinya sigi mwe imeli. Nawakogoha wanasekutoga mwe vigulu vya msanga vya mpwani ya Libiya, ivyo waichimalisa nakuilekela imeli iguhigwe ni kung'unto. 18 Nkung'unto ijendeleza, ivyo niyo mwe zuwa ditimile wakonga kudula kuse mizigo naimwe imeli, 19 niyo mwe zuwa ditimile wadula viya vimwenga vye meli kuse. 20 Kwa mazuwa yalozize hachiwone zuwa hegu ntondo, mpeho nayo ijendeleza kuhutisa. Kokukomeleza chikanta tama ya kuhonywa.
21 Wadya nawe mwe meli weze watambe kwa chipindi chitali hewakudya nkande, Paolo achimaila akagamba, “Wagosi, mwanetegeleze hachalaile Kilete, hachazize chochose. 22 Mnalo haluse nawalombezani, tozani myoyo! Hahali mwenyu akunga age, ni meli iyodu ikunga yage. 23 Kwaviya chilo chijinkile mndima ywa kwembingu ywa Chohile humsankanila kanizila 24 anigamba, ‘Paolo! Usekogoha, waungwa uchimale mwa meso ya Mkulu ywa Chilumi. Chohile mo utana wakwe kwako kawahonya woseni mkutambanya.’ 25 Kwa ivyo wagosi, tozani myoyo! Kwaviya namzumila Chohile kugamba navitende saviya anigambile. 26 Mna nachigalwe mpwani mwe chisiwa chimwenga.”
27 Nani chilo cha mlongo na mine, nachikajubwaniswa uko na uko mwe bahali ya Meditelaniya ni mawimbi. Mwe chilogati vino wandima we meli nawakafanyanya nachikabula hajihi na si nkavu. 28 Ivyo niyo waseleza sigi inyinyigwe uzami niyo wabunkula kugamba amazi kwita hasi yabula vinko milongo mine, hadodo chidogo naho wadamanya ivyo wabwila yabula vinko milongo mitatu.

29 Nawakogoha kugamba meli naite
mwe luwe, ivyo waseleza nanga
nne kulaila kunyuma kwe meli
nakulombeza kwa Chohile ulangazi
wa msi. 30 Niyo awandima wajeza
kusumka kulaila mwe meli, wase-
leza ngalawa mwa mazi waketenda
kugamba wakujela nanga ko uso we
meli. 31 Mna Paolo amgamba mkulu
ywa wankondo na wankondo,
“Uneva wandima we imeli hawekale
mndani mwe meli, hautende na
msuhi wa kuhonywa.” 32 Ivyo
wankondo wakanta sigi yatozize
ingalawa kuileka ite.
33 Iviya hakunati kukunguzuka
Paolo awalombeza woseni wadye
nkande, “Namkagoja kwa mazuwa
mlongo na mane haluse, chipindi
choseni icho hamdile chochose.
34 Nawalombezani mdye chochose,
mwaungwa mdye mhone. Hahana
nachage hata luvili lumwenga lwe
imitwi yenyu.” 35 Eze alonge ivyo,
Paolo aguha mgate, amhongeza
Chohile mwa woseni, aubesula
nakukonga kudya. 36 Watoza imy-
oyo, chila yumwenga adya nkande.
37 Nachibula wantu magana maidi
milongo mfungate na mtandatu
mwe imeli. 38 Chila yumwenga eze
atende keguta, waihunguza uzami
imeli kwa kudula ngano yoseni mwe
bahali.

Meli yadidimila

39 Kwize kukunguzuke, wandima
we imeli hawabunkule ipwani,
mna wabunkula chisiwa niyo wavi-
wona kugamba, uneva vikadahika,
waigale imeli ikachimale aho.
40 Ivyo niyo wazitohola izinanga
kuzilekeila zitotohele mwa mazi,
umo wakazitohola izisigi zitozize
usukani. Niyo wenula tanga kulon-
gozi kwe meli chani mpeho ivumile
kulongozi kwe meli, niyo chahinga
mpwani. 41 Mna meli niyo yakwama
mwe dunda dya msanga niyo yatub-
wilisa ikatenda haikusingisika, mna
ntendele ya kunyuma niyo yavunika
kwa kutweigwa ni ng'ung'unto kwa
nguvu.
42 Wankondo wevana wawakome
wafungwa woseni, chani hata
mntu yumwenga mgati mwawo
asekusumka kwa kogela. 43 Mna
mndima mkulu ywa wankondo
nakaunga amhonye Paolo, ivyo
niyo awachinda wasekudamanya
viya wakunga. Niyo alagiza wadya
wamanyize kogela wedule nkongo
mwa mazi watambuke wabule
mpwani, 44 wasigale watimile,
watoza mbao hegu vihande vye meli
vitulike. Nivyo wose chibwile vyedi
mpwani.

28

Uko Malita

1 Chize chingile vyedi mpwani,
chabunkula kugamba chisiwa chiya
nachiketangwa Malita. 2 Wakaya
wa hadya nawachidamanyiza vyedi
vidala. Fula naikonga kunya naho
nakuna mpeho, ivyo niyo wachi-
jimbila moto nakuchihokela suwe
woseni. 3 Paolo nakachisanya
chisa dya nkuni akadika mo moto
umo nyoka ilaile ikatimila joto
niyo yezingiliza mo mkono wakwe.
4 Wakaya weze wawona inyoka
ikanemanema mo mkono wa Paolo,
niyo wagambana, “Mntu yuno ni
mkomi, mna udahi wa kusagula
yedi umtenda mjima, hata un-
eva kahonywa kubanika kwe ba-
hali.” 5 Mna Paolo kaisingisa in-
yoka igwele mo moto helumigwe.
6 Nawakamgoja avimbe hegu agwe
hasi abanike. Mna weze wagoje kwa
chipindi chitali hawawone chochose
chimlaile, wahitula fanyanyi zawo
wakagamba, “Yuno ni mlungu!”
7 Hajihi na hadya hantu nahana
nkonde za Pubuliyo, mkulu ywe
chisiwa. Kachihokela vyedi niyo
kwa mazuwa matatu chitenda wa-
jeni wakwe. 8 Tati yakwe Pubuliyo
nemolusazi, mnyonje ywa homa na
misango. Paolo aita kwechumba
chakwe, alombeza kwa Chohile,
amjelekela mikono naye ahonywa.
9 Vize vilaile ivyo, wanyonje watuhu

woseni mwe chisiwa weza nakuhonywa. 10 Wachinka majeleko yalozize, umo chikahalawa wachijeila mwe meli vyoseni nachunge mwe ntambo.

Kulaila Malita kwita Lumi

11 Ize ijinke myezi mitatu chijenda mwe meli kulaila Isikandaliya, ikwitangwa “Vyohile Vidi”, chipindi che nyota chahumulaga mwe chisiwa icho. 12 Chingila mzi wa Silakusa nakuhumula aho kwa mazuwa matatu. 13 Kulaila hadya chijenda kwingila mzi wa Legiyo. Zuwa ditimile mpeho ikonga kuvumila kulaila kwamwenyemzi kwa mazuwa maidi chingila mzi wa Puteyoli. 14 Chibwila wazumile hadya wachungile chihumule nawo hamwenga kwa mazuwa mfungate. Nivyo chengila Lumi. 15 Wazumile wa Lumi wachiva na kwiza kuchisingila hajihi na mizi ya Gwilo dya Apiyo na migahawa mitatu. Paolo eze awawone, amhongeza Chohile kuno engile moyo vidala.

Paolo uko Lumi.

16 Chize chingile Lumi, Paolo kazumilwa kwikala mwenye kuno akasinywa ni mnkondo.

17 Yeze yajinke mazuwa matatu Paolo awetanga vilongozi wakaya wa Chiyahudi komdugano. Weze wadugane, awagamba, “Waizulaeli weyangu, hamwenga sidamanye dyodyose dikuhigana na wantu wetu hegu yadya chizwele chihokele kwa watatizetu, sitendwa mfungwa uko Yelusalemu nakwinkizwa kwa Walumi. 18 Weze waheze kunilaha, Walumi nawaunga wanilekele, kwaviya hawawone chikunitenda nikomwe. 19 Mna Wayahudi weze walemele imbuli ino, nasungwa kwa nguvu hegombele kwa Mkulu ywa Chilumi, hata hegu nasina dyakuwalongela wantu wangu. 20 Nivyo vilekile sunga ni wawone nakulonga na nyuwe. Ichindedi, nasinyinywa minyolo savino kwa chausa cho msuhi wakwe uyo wantu wa Izulaeli wakumsinya.”

21 Wamgamba, “Hachihokele mawandiko yoyose kulaila Yudeya ukunga weye, naho hahali mntu ywetu yoyose kulaila uko, mbuli hegu chochose chihiye mwako. 22 Mna chonga chive fanyanyi zako, kwaviya chimanya chila hantu wantu wasimwila vihiye mwe idifyo wili.”

23 Ivyo waika zuwa dya kudugana na Paolo, wantu walozize mwe idizuwa idyo wabula hadya nakekala. Kukongela mtondo kubula nechilo nakawagambila ulosi wakwe wa Uzumbe wa Chohile, naho kajeza kuwaunga wamanye mbuli za Yesu kwa kulonga viya zilongile Sigilizi za Musa na mawandiko ya wawoni. 24 Wamwenga wazumila kwa ulosi wakwe, mna watuhu hawazumile. 25 Ivyo niyo wahalawa, hawevane mgati mwawo, Paolo eze alonge mbuli ino, “Muye Ukukile kalonga vyedi kujinkila muwoni Isaya kwa wadalahala wenyu! 26 Kwaviya nakagamba,

‘Jenda kalonge kwa wantu wano,
Namwetegeleze na kwetegeleza,
mna hamkombaganye,
namsinye na kusinya, mna hamwone,
27 kwaviya fanyanyi za wantu wano
zaganika,
magutwi yawo hayakwiva
naho wafinya ngohe ameso yawo.
Wanasekusinya kwa meso yawo,
nakwiva kwa magutwi yawo,
mitwi yawo naikombaganye,
nakunihitukila, Chohile alonga,
nami naniwahonye.’ ”

28 Paolo akomeleza, “Mvimanye kugamba, ulosi wa uhonyi wa Chohile wigalwa kwa sawo wakaya wa Uyahudi. Naweve!” 29 Paolo eze alonge vino, Wayahudi wahalawa, wakahigana wenye.

30 Kwa mihilimo midi Paolo nehantu apangile mwenye, aho nakahokela woseni nawakeza kumtalamkila. 31 Kalonga mwe Uzumbe

wa Chohile nakuhinya mbuli za Zumbe Yesu Kulisito, akasimwila kwa ukankalu hehena kuchindwa.

BALUWA YA PAOLO KWA WALUMI

ULONGOZI

Chitabu cha Walumi chawandikagwa ni Msigilwa Paolo chipindi mafani mwe mhilimo wa milongo mishano na mine na milongo mishano na mnane AD. Paolo nahenati kuwatalamkila Walumi, ivyo egalaga ibaluwa ino kuwahinya wazumizi wa Lumi Wayahudi na sawo Wayahudi. Awandikaga ibaluwa ino kulaila mo mzi wa Kolinto kudya nakekala mwe chipindi icho. Paolo awandikaga chani wantu wa si zose wammanye na kumtimila Yesu Kulisito. (16:26).

Chitabu cha Walumi ni chitabu chiwagilise kwa bunga dya wazumile chila hantu na mwe chila chipindi kwaviya Paolo akutambalisa pwilili viya chikwinkigwa wambulwa kujinkila Yesu Kulisito. Seivyo Paolo kalunganya Mbuli Yedi ya Yesu Kulisito kwa Lagano dya Kale. Wata kusoma walozize wagamba msitali wo kukaulisa ni 1:16 udya ukugamba, “Sikuwona soni mwe Mbuli Yedi, kwaviya ni nguvu ya Chohile ya wambulwa wa chila yumwenga yudya akuzumila, nkongo kwa Wayahudi, vikaheza kwa sawo Wayahudi.” Ntendele imwe ya Walumi 1-12 yalonga vimndani mo uzumizi na ntendele ya kaidi 13-15 ina ntendwa zilozize za malagiso ya wikazi wa bunga dya wazumile.

Vimndani,

- Ibaluwa ya Paolo ikongela kwa kwe lagisa uyo mwenye endile akawandika kwa 1:1-15.
- Vikaheza kawandika mwe untu na vikadahika wambulwa kujinkila Yesu Kulisito 1:16-11-36.
- Eze aheze Paolo kalavya malagiso yalozize ya wikazi wa chibunga dya wazumizi. 12:1-15:13.
- Kakomeleza Walumi kwa kulavya ndamsa zesimile kwa wantu wa bunga wazumile we Lumi

1 Miye Paolo, mtumwa ywa Yesu
Kulisito, Chohile kanisagula nitende
msigilwa naho kanitanga nilonge
Mbuli yakwe Yedi.
2 Mbuli Yedi ino ni idya Chohile
alaganaga hadya kale kwa ku-
jinkila sila ya wawoni wakwe mwa
Mawandiko Yakukile. 3 Mbuli ino
Yedi yamlanga Mwana ywa Chohile,
Zumbe dyetu Yesu Kulisito, uyo mo
untu wakwe, endaga mwelekwa
ywa lukolo lwa Daudi. 4 Mna Muye
Ukukile, ulagisa kugamba Zumbe
dyetu Yesu Kulisito ni Mwana
ywa Chohile mta nguvu hadya
amuuyuse. 5 Kujinkila uyo chi-
hokela mbazi za kutenda wasigilwa,
chani chiwagambile wantu wa si
zose wazumile na kutimila kujinkila
zina dyakwe. 6 Nyuwe mwi mgati
mwitangwe mtende wantu wakwe
Yesu Kulisito.
7 Elo nawawandikilani nyuwe
nyose mkwikala Lumi, wadya
Chohile akuwaungani, niyo awasag-
ula mtende wantu wakwe.
Nawalombezezani mbazi na uton-
dowazi kulaila kwa Chohile Tati
yetu na Zumbe dyetu Yesu Kulisito.

Malombezo ya Kuhongeza

8 Nakonga kumhongeza Chohile
ywangu kombokela Yesu Kulisito,
kwachausa chenyu nyose, kwaviya
uzumizi wenyu wevika mwe si yose.
9 Chohile, humsankanila kwa moyo
wangu wose kwa sila ya kulonga
Mbuli Zedi za Mwanawe ni mukuzi
ywangu kugamba chila nkanana
nawakumbukani mwa malombezo
yangu, 10 mazuwa yose hamlombeza
Chohile, nalombeza kugamba
aninke luhenyo lwedi lwa kwiza
kwenyu uneva nivyo vikumwagila.
11 Kwaviya najelejezesa niwawone
chani niwapangileni jeleko dya
udahi wa chimuye chani mtoge.
12 Icho hulonga ni chino, miye
niwajele moyo kwa uzumizi wangu
miye nami nijelwe moyo kwa
uzumizi wenyu.
13 Walukolo weyangu, naunga
mvimanye kugamba chila nkanana

nasunga niwatalamkileni mna kubula haluse kuna vintu vikunichinda. Nahaunga kulaila mwenyu niwatende wantu wamtimile Yesu Kulisito saviya niwatendile wantu wa si ntuhu. 14 Miye natigizwa niwagambile wantu wose, Wayahudi hamwenga na sawo wayahudi, wamanyi hamwenga na sawo wamanyi. 15 Nivyo vikuleka, naungisa kulonga Mbuli Yedi kwenyu nyuwe mkwikala Lumi.

Nguvu ya Mbuli Yedi ya Kulisito

16 Sikuona soni kulonga Mbuli Yedi ya Kulisito, iyo ni nguvu ya Chohile ikuwambula wose wazumile. Nkongo Wayahudi, na sawo Wayahudi nawo. 17 Kwaviya Mbuli Yedi ya Kulisito yalagisa viya Chohile akuwatenda wantu wedi kulongozi kwakwe. Mbuli ino yadamanywa kwa uzumizi kubula uzumizi, wakongele nawo wadumile nawo, saviya iwandikwe. “Mntu akuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile nekale kwa uzumizi.”

Wantu wose mwa meso ya Chohile wana masa

18 Maya ya Chohile yalagiswa kulaila kwembingu yawagwela wata masa na ubanasi wose wa wantu wadya kwa sila zawo zihiye wachinda ichindedi chisekumanyika. 19 Kwaviya, yose yakudaha kumanyika kwa Chohile ye pwilili kwawo, kwaviya Chohile mwenye kawagubwila. 20 Kukongele kumbwa kwe isi, udahi wakwe wa mazuwa yose no Uchohile wakwe, hata hegu haukuoneka kwa meso, vimanyika pwilili. Wantu wadaha kuvimanya ivyo kwe vintu ivyo adamanye Chohile. Ivyo hawana sila yoyose ya kwegombela! 21 Wammanya Chohile mna hawakumntunya saviya vikuligana, naho hawakumhongeza. Mna fanyanyi zawo zitenda uhezi naho umanyi we myoyo yawo we chihezi ugubikwa ni chiza. 22 Wetenda ni wamanyi, mna ni wahezi, 23 waleka kumvikila Chohile akwikala mazuwa yose, wavikila matukulu yakwinga wantu nawabanike hegu wanyama hegu wadege hegu vikutambala.

24 Kwachausa icho Chohile kawaleka wantu wadya wadamanye vihiye saviya myoyo yawo ikunga, na kudamanyizana mbuli zikuwajela uzavu mwe mili yawo wowo wenye. 25 Wahitula ichindedi kumlanga Chohile chitende udanti, wavikila na kutunya adamanye Chohile wamleka Muumbi mwenye, yudya akuligana na ntogozi mazuwa yose! Taile.

26 Kwaivyo, Chohile kawaleka watimile viya mili yawo ikunga. Hata wavyele waleka kujenda na wagosi wajenda na wavyele weyawe. 27 Seivyo wagosi waleka kujenda na wavyele wakonga kumeila mate wagosi weyawe. Wagosi wadamanyizina mbuli za soni, ivyo wegaila wenye maliho yakuligana na ntendwa zawo zihiye wadamanye.

28 Kwaviya wantu wadya walemela kumbunkula Chohile, Chohile kawaleka mwe fanyanyi zawo zihiye, wadamanya yadya heyeligane wayadamanye. 29 Nendile wamema chila masa, upolaganyi na ubafu na fanyanyi zihiye. Wamema wihi na ukomi na nkumbizi na udantilizi na makambo yaihiye na kulongelana yehiye, 30 wantu kutwilana lulimi, wakumwihiza Chohile, wakuhulutana, wata kweduvya, wakungisa kudamanya yehiye, naho hewekuweva welesi wawo, 31 ni wahezi naho hawana uzumizi hegu mbazi hegu wedi kwa watuhu. 32 Wavimanya kugamba sigilizi ya Chohile yagamba wantu wakwikala seivyo, waligana na file. Ukaleka ayo, sukodu kugamba wadamanya mbuli izo wowo wenye, mna wawatogola wadya wakudamanya mbuli saizo.

2

Nkanto ya Chohile

1 Elo mbuyangu, uneva walaha
watuhu, hukudaha kwegombela,
hata hegu weye wi yuhi. Kwaviya
kwa kuwalaha watuhu, wekantila
wemwenye kwaviya wadamanya
vintu iviya ukulaha. 2 Chimanya
kugamba Chohile kachuma mo
kukantila wadya wakudamanya
vintu saivyo. 3 Mna weye mbuyangu
ukulaha wadya wakudamanya
vintu seivyo kuno wenawe wavi-
damanya, togola nawenege kanto
dya Chohile? 4 Hegu wabela wedi
wakwe mkulu, na ujijimizi wakwe
na ugoji wakwe, togola humanyize
kugamba wedi wa Chohile nuwo
ukulongoza chani weile? 5 Mna una
moyo mdala hewina kuleka masa,
ivyo watenda maliho yako yaten-
dese makulu mwe dizuwa Chohile
akunga alagise nkanto dyakwe dya
chindedi. 6 Chohile namlihe chila
mntu kuligana na viya adamanye.
7 Wadya wakujendeleza kudamanya
ntendwa zedi kulonda ukulu na
ntunyo na wikazi wa mazuwa
yose Chohile nawenke ujima wa
mazuwa yose. 8 Mna wadya watuhu
wabafu na wakulemela yadya ye
chindedi ya Chohile na kutimila
yehiye, Chohile nawafile maya na
kuweihiwa. 9 Wadya wantu wose
wakudamanya masa, nawakunte
na kusulumila, nkongo Wayahudi
vikaheza wantu sawo Wayahudi.
10 Mna Chohile nawenke ukulu
na ntogozi na utondowazi wadya
wakudamanya mbuli zedi, nkongo
Wayahudi ukajika wantu sawo
Wayahudi. 11 Kwaviya mwa meso
ya Chohile hakupagula wantu wose
ni wamwe.

12 Wadya wakudamanya masa
hehena Sigilizi Chohile amwinkile
Musa, nawage hehena Sigilizi.
Wadya wakudamanya masa kuno
walongozwa ni Sigilizi ya Chohile
amwinkile Musa nawakantilwe
ni Sigilizi. 13 Kwaviya siyo
kugamba wakwetegeleza isigilizi
nawo nawawoneke wedi kulongozi
kwa Chohile, mna wakutoza isigilizi
nawo nawatende wedi. 14 Uneva
wantu sawo Wayahudi hewena Sig-
ilizi Chohile amwinkile Musa, mna
wakadamanya vikulongozwa ni
myoyo yawo ni sigilizi kwawo hata
hegu hahana Sigilizi. 15 Kwaviya
walagisa kugamba malagiso ya
Sigilizi yawandikwa mwe myoyo
yawo. Fanyanyi zawo zawalaha
hegu zawagombela. 16 Ivyo nivyo
navilaile mwe dizuwa diya Chohile
akunga akante mbuli za wantu
zefisize mwe myoyo, kwa sila ya
Yesu Kulisito, saviya Mbuli Yedi ya
Kulisito nilongile.

Wayahudi na Sigilizi ya Musa

17 Elo togola weye? Wemwenye
wegamba wi Myahudi, naho
kwikiya msuhi Sigilizi, na kwe-
duvya kugamba wi ywa Chohile,
18 kuvimanya viya Chohile akunga
kwa sila ya Sigilizi naho wadaha
kusagula vintu vyedi, 19 weye we-
wona kugamba chindedi wi chilon-
gozi ywa matuntu na ulangazi kwa
wadya we mwe chiza, 20 wewona
mhinyi ywa wahezi na mhinyi
ywa wachei kutoga. Kuvimanya
kugamba mwe Sigilizi mna umanyi
uchintile na chindedi. 21 Elo,
weye wahinya watuhu, ni mbwani
hukwehinya mwenye? Walonga
watuhu wasekubawa, mna weye
mwenye wabawa. 22 Wagamba,
“Usekugonya mvyele ywa mwenye”
Mna weye mwenye wagonya mvyele
ywa mwenye? Wehiwa matukulu
mna weye mwenye watenda mgoli
kwa kubawa mwe nyumba za
matukulu? 23 Wetunya kugamba
kutoza sigilizi ya Chohile, mna
hukuviwona kugamba wamjela soni
Chohile kwa kuhigana na sigilizi
yakwe? 24 Saviya viwandikwe mwa
Mawandiko Yakukile, “Wantu wa si
ntuhu wahuluta zina dya Chohile
kwachausa cha nyuwe Wayahudi.”

25 Kujelwa ngasu kwako nakutende kwedi uneva watoza Sigilizi. Mna hegu hukuitoza Sigilizi, kujelwa ngasu kwako hakukukwambiza ng'o. 26 Uneva mntu hejeligwe ngasu atimila viya sigilizi zikunga, Chohile hamfanyanye saviya kajelwa ngasu? 27 Elo nyuwe Wayahudi namkantilwe ni sawo Wayahudi kwaviya hamtimile Sigilizi, hata hegu mnanayo mawandiko ya Sigilizi naho mjelwa ngasu, kuno wowo watimila Sigilizi, hata hegu hawajeligwe ngasu. 28 Nuko kugamba, suyo chila akwelagisa Myahudi kwa kuse ni Myahudi toti, naho mntu hakutenda Myahudi toti hambwe kwa kujelwa ngasu chimwili du. 29 Mna, Myahudi toti ni yudya mntu Myahudi kwa kundani, ajeligwe ngasu ko moyo ni Muye Ukukile, siyo mbuli ya mawandiko ya sigilizi. Mntu sauyo ahokela utogozi ulaile kwa Chohile, siyo ulaile kwe wantu.

3

1 Elo Myahudi ana chihi chitendese kujinka wantu sawo Wayahudi? Hegu kujelwa ngasu kuna utana wani? 2 Kwawagila vidala kwa chila sila. Nkongo, Chohile kawenka Wayahudi ulosi wakwe. 3 Mna navitende vivihi uneva wamwenga wawo hawazumile? Kuleka kuzumila kwawo nakuhunguze ukanuni wa Chohile? 4 Bule! Chohile nasigaile kutenda mchindedi mazuwa yose, hata hegu chila mntu ni mdanti, saviya viwandikwe mwa Mawandiko Yakukile,

“Weye, umanyike kugamba wi mta
wedi mwe milosi yako.
Ukakantilwa weye we wi mhumi.”

5 Mna, uneva wihi wetu walagisa pwilili kugamba Chohile adamanya wedi, nachigeze? Togola, nachigambe kugamba hana wedi akachilaha? Hano nalonga chimntu. 6 Bule! Hegu Chohile hendile mchindedi nakadaha vivihi kukantila wantu we isi?

7 Mna “Uneva udanti wangu walagisa pwilili uchindedi wa Chohile, elo ni mbwani naho miye nikantilwe saviya mta masa?” 8 Chigeze! “Chidamanye vihiye chani kulaile vyedi”? Chindedi kuna wantu wamwenga wakunihuluta vihiye kugamba silonga ivyo. Wantu awo nawakantilwe saviya vikuwawagila.

Hahali achumile Kulongozi kwa Chohile

9 Chigeze? Suwe Chiwayahudi wedi kujinka wantu wa si ntuhu? Bule! Siwalagisa kale kugamba Wayahudi na sawo Wayahudi wose walongozwa ni masa. 10 Saviya viwandikwe kugamba.

“Hahali awoneke ywedi kulongozi
kwa Chohile,
11 Hahali mntu mta umanyi,
hegu mntu akumlonda Chohile.
12 Wose wamhituka Chohile,
wose watenda wavu,
hahali akudamanya vyedi, hahali
hata yumwenga.
13 Milosi yawo imema wihi,
limi zawo zimema udanti,
walonga mbuli zikutisa saviya
usungu wa nyoka,
14 milomo yawo imema maligito na
ukali.
15 Viga vyawo vyagulukila kukoma
wantu,
16 aho nawaite wahosa ndilo na
masulumizo. 17 Sila ya utondowazi hawaimanyize,
18 Hawakumogoha Chohile.”

19 Chivimanya kugamba Sigilizi ni ya wadya wakulongozwa ni Sigilizi iyo, hahana hata yumwenga natende nachakwegombela isi yose naikantilwe ni Chohile. 20 Kwaviya hahali mntu yeyose akuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile kwa kudamanya viya Sigilizi zakwe zikunga. Ndima ya Sigilizi ni kumlagisa du mntu kugamba kadamanya masa.

Mizungu ya Chohile ya Ukombolwa

21 Mna haluse, sila ya Chohile ya
kuwazumila wantu kutenda wedi
igubulwa kale, naho siyo kwa sila
ya sigilizi, hata ivyo mawandiko
ya Sigilizi na ya wawoni yaukula
mwe mbuli ino. 22 Chohile awatenda
wantu wawoneke wedi kwa sila
ya uzumizi mwa Yesu Kulisito.
Chohile adamanya vino kwa woseni
wakumzumila Kulisito, kwaviya
hahana vyesimile mgati mwawo,
23 kwaviya wose wadamanya
masa naho wehale na ukulu wa
Chohile. 24 Mna kwa mbazi za
Chohile ziya ni majeleko du, wantu
woseni watendwa wawoneke wedi
kulongozi kwa Chohile kwa sila
ya Yesu Kulisito, akuwakombola.
25 Chohile kamlavya lavyo Yesu,
chani kujinkila uzumizi wa sakame
yakwe atende sila ya kuwausiza
wantu masa kwa uzumizi wawo
kwakwe. Chikale icho Chohile
nanimjijimizi nakulekela masa ya
wantu, mna haluse asinya masa
yawo, chani alagise wedi wakwe.
26 Chohile kadamanya vino chani
alagise kugamba kawoneka ywedi.
Mwe isila ino Chohile mwenye
elagisa kugamba ni ywedi naho
amtenda mntu yoyose kutenda
ywedi chila akumzumila Yesu.

27 Elo, chadaha kwefenyeza
mbwani? Hahana! Vino viletwa
nini? Kwaviya chatimila Sigilizi?
Bule. Mna kwa uzumizi. 28 Kwaviya
chawoneka wedi kulongozi kwa
Chohile kwa sila ya uzumizi,
siyo kwa kutimila vikulagizwa
ni Sigilizi. 29 Hegu, Chohile ni
Chohile ywa Wayahudi awodu?
Suyo Chohile ywa sawo Wayahudi?
Heye, ichindedi ni ywawo nawo.
30 Chohile ni yumwenga du, naho
nuyo nawatendile Wayahudi na
wantu sawo Wayahudi kuwoneka
wedi kulongozi kwakwe kwa sila ya
uzumizi wa chila yumwenga. 31 Elo
nuko kugamba kwa uzumizi uno
chaleka kutongela Sigilizi? Bule,
mna chaitunya Sigilizi vichintile.

4

Mliganyo wa Bulahimu

1 Chigeze naho, mwa Bulahimu,
tati yetu chilukolo? 2 Uneva
Bulahimu atendagwa ywedi mwa
Chohile kwa sila za tendwa za-
kwe, nendile ana chintu cha kwe-
fenyeza mna siyo kulongozi kwa
Chohile. 3 Mawandiko yagamba,
“Bulahimu amzumilaga Chohile na
kwachausa cho uzumizi Chohile
amtendaga ywedi.” 4 Mntu aku-
damanya ndima maliho yakwe
hayakuwazwa saviya majeleko mna
alihwa viya vimuwagile. 5 Mna
kwa mntu hanegamile ntendwa
zakwe mwenye, mna amzumila
Chohile akuwalekeila wantu wavu
na kuwatenda wedi, Chohile asinya
uzumizi wa mntu uyo, na kumtenda
ywedi. 6 Vino nivyo Daudi alongaga
mwe mntu mta chinyemi azumilwe
ni Chohile kutenda ywedi, ukaleka
kusinya ntendwa za mntu uyo.

7 “Wata chinyemi ni wadya
walekeilwa masa yawo,
wadya masa yawo yausigwa!
8 Mta chinyemi ni yudya amasa
yakwe hayakukumbukwa ni
Zumbe!”

9 Togola, chinyemi icho chiku-
longwa ni Daudi ni kwa wadya
du wajeligwe ngasu hegu na
wadya hewejeligwe ngasu?
Kwaviya chitimila Mawandiko,
“Bulahimu kamzumila Chohile,
naho kwachausa cho uzumizi
wakwe Chohile kamwona ni ywedi.”
10 Togola! Bulahimu nakazumilwa
umo henati kujelwa ngasu, hegu eze
ajelwe ngasu? Umo henati kujelwa
ngasu, sivyo eze aheze kujelwa
ngasu. 11 Bulahimu ajelagwa ngasu
enga chilagiso cha wedi kulongozi
kwa Chohile ahokelaga kujinkila
uzumizi chipindi henati kujelwa
ngasu chani kumtenda uyo atende
tate ywa wose wadya nawazu-
mile hehena kujelwa ngasu. Elo,
yose yadamanyika chani Bulahimu
atende tati ywa wose wakumzu-
mila Chohile awo wawoneke wedi

kulongozi kwa Chohile hata hegu hawajeligwe ngasu. 12 Naho ni tati ywa wadya wajeligwe ngasu, mna siyo kwaviya wajelwa ngasu, mna kwaviya watongela sila idya ya uzumizi tati ywetu Bulahimu azumilaga umo henati kujelwa ngasu.

Chohile aika lagano na wadya wakumzumila

13 Chohile aikaga ndagano na Bulahimu na welekwa wakwe kugamba isi yose naitende yakwe. Kadamanya ivyo, siyo kwaviya Bulahimu nakatimila Sigilizi, mna kwa uzumizi niyo atendwa ywedi ni Chohile. 14 Uneva wakunga walisi yadya Chohile alaganaga na wadya watimilaga Sigilizi, ivyo uzumizi ni wa bule naho viya Chohile alaganaga ni vya bule. 15 Sigilizi yegala maya ya Chohile, mna uneva hahana sigilizi, kubalanga sigilizi hakuhali.

16 Elo, mbuli ino yegamila uzumizi, ivyo ndagano iyo yegalwa kwa mbazi za Chohile naho ni chindedi kugamba ndagano iyo ni kwa wantu wose siyo kwa wadya du wakutimila Sigilizi, mna seivyo kwa wadya wakwikala kwa uzumizi saviya Bulahimu, kwaviya Bulahimu ni tati yetu suwe chose, 17 saviya Mawandiko Yakukile yakulonga, “Sikutenda tati ywa si zilozize.” Bulahimu nuyo tati ywetu kulongozi kwa Chohile yudya amzumile. Chohile akuwenka wantu wabanike ujima, na kuvitenda vintu hevihali vitende viyaho. 18 Bulahimu azumilaga na kutenda na msuhi, hata hegu nahehena chikumtenda atende na msuhi, kwaivyo katenda “tati ywa si zilozize.” Saviya Mawandiko Yakukile yakulonga, “Cheleko chako nachitende chiloza.” 19 Mna uzumizi wakwe hauhunguke hata hegu endaga na mihilimo gana vino nakamanya kugamba mwili wakwe nendile usokela enga ubanika, naho mkaziwe Sala hakudaha kutenda na wana. 20 Halekile uzumizi wakwe, naho hajeile nkama kugamba Chohile nachintize chiya alagane, mna uzumizi wakwe umjela nguvu, niyo amtogola Chohile. 21 Nakavimanya kugamba Chohile adaha kuchintiza idya indagano. 22 Nivyo vilekile Chohile kamwona Bulahimu ni ywedi. 23 Ikalongwa “Awoneke ywedi” haiwandikwe kwachausa chakwe du. 24 Naho yawandikagwa kwachausa chetu suwe chiwoneke wedi kulongozi kwa Chohile, yudya amuuyusa Yesu Zumbe dyetu. 25 Uyo alavyagwa akomwe kwachausa cha masa yetu, niyo auyuka chani chitendwe wachumile kwa Chohile.

5

Moyo uchumile kwa Chohile

1 Haluse kwaviya chitendwa wedi kwa Chohile kombokela uzumizi, china utondowazi na Chohile kombokela Zumbe dyetu Yesu Kulisito. 2 Uyo kwa sila ya uzumizi kachigala mwe mbazi za Chohile, umo chikwikala vino haluse. Elo chefenyeza msuhi chinanawo wa kwehanga na ukulu wa Chohile! 3 Sivyo ivyodu chefenyeza kusulumila kwetu, kwaviya chimanya kugamba kusulumila kwegala ujijimizi, 4 ujijimizi wegala lujendo lukumwagila Chohile, lujendo lukumwagila Chohile lwegala msuhi. 5 Msuhi uno suwo waudanti, kwaviya Chohile kajida ungi wakwe mndani mwe myoyo yetu kwa Muye Ukukile, udya achinkile.

6 Umo chendaga hachikwedaha, Kulisito abanikaga kwachausa chetu suwe wata masa. 7 Ni vidala mntu kubanika kwachausa cha mntu mta wedi. Hata hegu mntu adaha kubanika kwachausa cha mntu ywedi. 8 Mna Chohile kalagisa pwilili kwetu ungi wakwe, hadya chendaga china masa niyo Kulisito abanikaga kwachausa chetu! 9 Kwaviya haluse chitendwa wedi kwa Chohile kwa sakame ya Kulisito, ni chindedi pwilili kugamba na chambulwe na maya ya Chohile! 10 Hegu hadya chendaga

wankondo wa Chohile, Chohile kachitenda chivane kwa file ya mwanawe. Vyatenda zeze haluse chiwambuya wa Chohile, nachambulwe kwa ujima wa Kulisito. 11 Mna sayo ayodu, china chinyemi kwachiya Chohile achivanye kombokela Zumbe ywetu Yesu Kulisito, achitendile wambuya wa Chohile.

Adamu na Kulisito

12 Masa yengila mwe isi kombokela mntu yumwenga, nayo yegala file. Ivyo file izagala mwa wantu woseni kwaviya woseni wana masa. 13 Umo Sigilizi hezihali, masa nayendile mwe isi, mna masa hayakufanyanywa hekwina sigilizi. 14 Mna kukongela mwa Adamu kubula kwa Musa file iwatimila hata hewedamanye masa yakuligana na masa adamanye Adamu umo hatimilaga sigilizi ya Chohile.

Adamu ni mliganyo wa yudya akutimila kwiza. 15 Mna jeleko hadikuligana na masa, ni chindedi kugamba yawegala wantu walozize wabanike kombokela masa ya mntu yumwenga. Mna mbazi za Chohile ni jeleko diya dikwinkiza ujima kwa wantu walozize, kujinkila mbazi za mntu yumwenga, Yesu Kulisito. 16 Naho, kuna kwesima mgati mwe jeleko dya Chohile na mbuli zilaile kwachausa cha masa ya yudya mntu yumwenga eze adamanye masa. Chohile niyo alavya nkanto, mna kwa masa ya wantu walozize, Chohile kawenka jeleko dya kuwalekeila! 17 Ni chindedi kugamba file ikonga kwikala kwa sila ya mntu yumwenga, kwachausa cha masa ya mntu uyo yumwenga. Mna yalagisisa kugamba yawegala wadya wa kuwonelwa mbazi za Chohile vilozize na jeleko dya wedi wakwe, na wikazi na kulongoza kwa sila ya mntu yumwenga, Yesu Kulisito.

18 Elo, ni saviya masa ya mntu yumwenga yawegaila wantu wose nkanto, seivyo ntendwa ya wedi wa mntu yumwenga iwalekeila na kuwenka ujima. 19 Saviya wantu walozize watendigwe wadamanya masa kwa kuleka kwiva kwa mntu yumwenga, seivyo wantu walozize na watendwa wedi kwa Chohile kwa mntu yumwenga kumwiva Chohile.

20 Sigilizi iza na kwigala kongezekela kwa masa, mna masa yeze yongezekele, mbazi za Chohile zongezekelesa. 21 Saviya masa yalongoze na kwigala file, ivyo mbazi za Chohile zalongoza kwa wedi na kwigala ujima wa mazuwa yose kombokela Yesu Kulisito Zumbe dyetu.

6

Ujima mwa Kulisito

1 Chigeze naho? Chijendeleze kudamanya masa chani mbazi Chohile zijenyele? 2 Bule! Suwe chibanika mwe masa, nachijendeleze vivihi naho kwikala mwe kudamanya masa? 3 Togola hamvimanyize kugamba chabatizwaga mwe file ya Yesu Kulisito? 4 Chize chibatizwe chihambwa hamwenga na uyo mwe file yakwe, chani saviya Kulisito auyuke kwa ukulu wa Tate, suwe naswi chikale mwe ujima mhya.

5 Uneva suwe chilungana naye mwe file, seivyo nachilungane naye mo kuuyuswa saviya auyukaga. 6 Naho chivimanya kugamba wikazi wetu we chikale utungikwa hamwenga na Yesu mo msalaba, chani udahi wa mwili wa masa ubalangwe, chisekutenda naho watumwa wa masa. 7 Kwaviya mntu abanike kambulwa mwe nguvu za masa. 8 Ivyo uneva chibanika hamwenga na Kulisito, chazumila kugamba nachikale hamwenga naye. 9 Kwaviya chivimanya kugamba Kulisito kauyuka, habanike naho, file haimdahe naho. 10 Kabanika lumwenga du kwachausa cha masa. Habanike naho ekala kwa kumwagila Chohile. 11 Mweivyo, mwefanyanye saviya wabanike mwe masa, mna mwekala kumsankanila Chohile kombokela Kulisito Yesu.

12 Ivyo masa yasekulongoza naho
mili yenyu ikubanika, vikatenda
mtimile tama zakwe. 13 Naho
msekujeza kulavya vitago vyenyu
vidamanye mbuli za wihi na masa.
Mna vilavyeni kwa Chohile saviya
wantu wata ujima, kwelavyeni kwa
wedi. 14 Masa yasekuwatenda wa-
tumwa naho, kwaviya hamkulon-
gozwa ni sigilizi mna kwa mbazi
mlagiswe ni Chohile.

Chiwatumwa wa kudamanya yakumuwagila Chohile

15 Haluse chigeze? Chidamanye
masa, kwaviya hachikulongozwa
ni sigilizi mna chadimwa ni mbazi
ya Chohile? Bule! 16 Ichindedi
mvimanya kugamba mnelavya
kumwiva mntu msiku saviya wa-
tumwa wakwe, ichindedi mwi wa-
tumwa kwa yudya mkumwiva, hegu
watumwa wa masa, chikutimila
ni file, hegu kumwiva Chohile,
chikutimila ni kutendwa wedi wa
myoyo. 17 Mna Chohile atogolwe!
Namwi watumwa wa masa aho kale,
mtimila chindedi mbunkule mwa
mahinyo mhokele kwa myoyo yenyu
yose. 18 Mwakombolagwa mwe
masa na kutenda watumwa wa wedi
wa moyo kwa Chohile. 19 Nalonga
milongele ya chiuntu ya wantu
wahwele mo utumwa. Aho kale
mwelavyaga kutenda watumwa
wakudamanya uzavu na wihi kwa
kwikala mwe nkumbizi, seivyo
kwelavyeni wenye mdamanye yedi
kwa Chohile kwachausa cha ulen-
guswa.

20 Umo mwendaga watumwa wa
masa mwendaga mwihale kutenda
yadya yakumwagila Chohile. 21 Elo,
mhokela chibwani kwa kudamanya
viya mkuviwonela soni haluse?
Usilo wa mbuli saizo ni file! 22 Mna
haluse mkombolwa kale kulaila
mwe masa naho mhitukila wa-
tumwa wa Chohile. Uvuni wenyu ni
kwikala mwe ulenguso mo udumo
kwinkigwa ujima wa mazuwa yose.
23 Kwaviya maliho ya masa ni file,
mna jeleko dya Chohile ni ujima
wa mazuwa yose mwe Kulisito Yesu
Zumbe dyetu.

7

Sigilizi mwe kuguhana

1 Walukolo weyangu, sina nkama
mmanye yano hunga nilonge,
kwaviya nyuwe nyoseni mmanya
mbuli za sigilizi. Sigilizi yamlongoza
mntu achei mjima. 2 Chigambe,
mvyele asoligwe atozwa ni sigilizi
kwa mgosiwe umo mgosi uyo
akatenda ni mjima, mna hegu
akabanika, mvyele uyo kakombolwa
mwe sigilizi imtozize. 3 Ivyo, uneva
mvyele uyo akekala na mgosi mtuhu
kuno mgosiwe ni mjima, nagam-
bigwe mjenda na mntu ywa mweye,
mna hegu mgosiwe kabanika, na-
choholwe mwe sigilizi, akaguhigwa
ni mgosi mtuhu hagambigwe
mjenda na mtu ywa mwenye naho.
4 Walukolo weyangu, ivyo nivyo
vili kwenyu. Nyuwe nanywi mwe
sigilizi mbanika kujinkila mwili
wa Kulisito, haluse mtenda wakwe
auyuke chani mumdamanyize yedi
Chohile. 5 Kwaviya umo nachikekala
chimwili, tama zihiye zikasindikwa
ni sigilizi, zidamanya ndima mwe
mili yetu, vitendile chihele mwe file.
6 Mna haluse, chichohwelwa mwe
sigilizi, kwaviya chibanika mwe
mbuli idya ichitendile watumwa.
Haluse chasankanila kulawana na
wikazi mhya wa Muye, mna siyo
kutimilana na mbuli idya ya chikale
ya sigilizi iwandikwe.

Sigilizi na Masa

7 Togola, chigambe mbwani?
Sigilizi ni masa? Bule! Mna
Sigilizi initenda miye nimanye
masa ni mbwani. Hegu Sigilizi
hayalongaga, “Usekutenda na tama
na chamnyawo,” Savimanyize ku-
tenda na tama ihiye ni mbwani.
8 Komwiko uwo, masa yapata
luhenyo lwa kwimula chila tama
ihiye mndani mwangu. Hekwina
sigilizi masa ni chintu chibanike.
9 Aho nkongo miye nani mjima umo

samanyaga sigilizi naikanigamba usekudamanya vintu vihiye savino, mna umwiko wize wingile, masa yauyuka, 10 nami niyo nabanika. Umwiko wasinyagwa kunigaila ujima, unigaila file. 11 Masa yapata luhenyo kombokela umwiko uwo, niyo yanidanta nakunikoma.

12 Ivyo, Sigilizi yenye ikuka, no mwiko nawo utondowala, uchuma kwa Chohile naho ni wedi. 13 Mna vino nikugamba wedi unigaila file yangu? Bule! Ivyo vili nikugamba, masa chani yatende chindedi ni masa, yajesa chiya ichedi kuhosa file yangu. Ivyo masa, kombokela mwiko, yalagisa vichintile viya yaihise.

Mahigano ye mndani mwangu

14 Chivimanya kugamba Sigilizi ni ya chimuye, mna miye ni ywa chimwili, sitagwa enga mtumwa ywa masa. 15 Sivimanyize nadamanya mbwani, kwaviya sikudamanya chiya hunga, mna nadamanya chiya sikunga. 16 Kwaviya hudamanya sicho hunga, vino nikugamba nazumila kugamba sigilizi ni yedi. 17 Ivyo suyo miye hudamanya vino, mna ni udahi wa masa ye mndani mwangu. 18 Sivimanya kugamba hadihali dyedi dyodyose mndani mwangu, kuligana no untu wangu. Kwaviya hata hegu naunga kudamanya dyedi, sikudaha kudidamanya. 19 Sikudamanya dyedi hunga nidamanye, mna nadamanya dihiye sikunga kudidamanya. 20 Elo, uneva nadamanya sikunga kudidamanya, ni kugamba suyo miye hudamanya, mna na amasa ye mndani mwangu.

21 Ivyo naviwona kugamba sigilizi yadamanya ndima. Haunga kudamanya dyedi, dihiye nidyo hudamanya. 22 Moyo wangu waibweda sigilizi ya Chohile. 23 Mna nawona kugamba kuna sigilizi ntuhu ikudamanya ndima mo mwili wangu, sigilizi iyo yahigana naidya ikuzumilwa numanyi wangu. Iyo yanitenda mtumwa ywa sigilizi ya masa ikudamanya ndima mo mwili wangu. 24 Mchiwa miye! Ni yuhi akunga anikombole no umwili uno ukunigala kwe file? 25 Chohile atogolwe, adamanye vino kombokela Zumbe Yesu Kulisito!

Elo, miye umanyi wangu watimila sigilizi ya Chohile, mna umwili wangu watimila sigilizi ya masa.

8

Kwikala mwe viya Muye ywa Chohile akunga

1 Ivyo, kwa wadya wose wakwikala kwa kulungana na Kulisito Yesu hawakantilwe. 2 Kwaviya, Sigilizi ya Muye ukuchinka ujima kwa kulungana na Kulisito Yesu, inichohola kulaila mwe Sigilizi ya masa na file. 3 Mbuli idya Sigilizi ya Musa enkigwe ni Chohile idunduge kuidamanya kwachausa cha usokezi wa chimntu, Chohile kaidamanya, Kwa kumsigila mwanawe mwenye akatenda na mwili wa masa kwachausa cha masa, chani akantile masa mo mwili. 4 Chohile kadamanya ivyo chani viya Sigilizi ikunga viwagile vitimilwe vichinte mndani mwetu suwe chikwikala kuligana na Muye Ukukile, mna suko kuligana na mwili una masa. 5 Wadya wakwikala saviya mwili ukunga, walongozwa ni fanyanyi za mwili. Mna wadya wakwikala saviya Muye Ukukile ukunga, walongozwa ni fanyanyi za Muye. 6 Kwaviya fanyanyi zikulongozwa ni mwili una masa zegala file, mna fanyanyi zikulongozwa ni Muye zegala ujima na utondowazi. 7 Elo fanyanyi zikulongozwa ni mwili zahosa wantu wamwihiwe Chohile, kwaviya hawakutimila sigilizi ya Chohile, ichindedi hawakudaha kuitimila. 8 Wadya wakulongozwa numwili hawakudaha kumuwagila Chohile.

9 Nyuwe mna Muye wa Chohile
unekala mndani mwenyu hamku-
longozwa ni mwili, mna mwalon-
gozwa ni Muye Ukukile. Uneva
yoyose hana Muye wa Kulisito
suyo mntu ywa Kulisito. 10 Mna
uneva Kulisito emndani mwenyu,
Muye awenkani ujima kwaviya
nyuwe mtendwa wedi kulongozi
kwa Chohile, hata hegu mili
yenyu ibanika kwachausa cha
masa. 11 Uneva Muye ywa
Chohile amuyuse Yesu ekala mndani
mwenyu, ivyo uyo amuyuse Kulisito
naijele ujima imili yenyu ikubanika.
Nadamanye ivyo kwa Muye wakwe
emndani mwenyu.
12 Elo, walukolo weyangu, china
ndima, mna suko kwa kwikala
saviya mwili ukunga. 13 Kwaviya,
uneva mkekala saviya mili ikunga,
chindedi na mbanike. Mna kwa sila
ya Muye mwakoma ntendwa zenyu
zihiye, namtende na ujima. 14 Elo
wadya wakulongozwa ni Muye
wa Chohile ni wana wa Chohile.
15 Kwaviya Muye mwinkigwe ni
Chohile haukuwatenda watumwa
na kuwatenda mwogohe naho,
mna mhokela Muye ukuwatenda
wana wa Chohile kwa Muye uwo
chetanga, “Aba!” Nuko kugamba
“Tate!” 16 Muye wa Chohile aukula
nemyuye yetu kugamba suwe chi
wana wa Chohile. 17 Elo, kwaviya
suwe chiwanawe, chiwalisi wa
Chohile, wa kulisi hamwenga na
Kulisito, kwaviya hegu chinatenda
hamwenga mwe masulumizo ya
Kulisito, nachitende hamwenga mo
ukulu wakwe.

Ukulu ukwiza

18 Nafanyanya kugamba ma-
sulumizo ya vino haluse sicho
chintu yakaliganywa na ukulu udya
ukunga ugubulwe kwetu. 19 Elo
vyumbe vyoseni vyagoja wana
Chohile wagubulwe. 20 Kwaviya
vyumbe vyoseni vitendwa viwoneke
kugamba sicho chintu, siyo kwa
kunga vyenye, navitendwa ivyo
mwe viya Chohile aungile, akatenda
na msuhi, 21 kugamba vyumbe
vyenye navyo navichohoilwe ku-
laila mo utumwa wa kuwola, na
kwingila mo ulekeilwa wo ukulu
wa wana wa Chohile. 22 Kwaviya
chivimanya kugamba kubula vino
haluse vyumbe vyoseni vyaugula
kwa usungu wa kwefungula. 23 Mna
sivyo vyumbe ivyodu vikuugula,
suwe naswi china malimbulo ya
muye chaugula mndani mwetu,
kuno chikagoja Chohile achitende
wanawe kukombolwa kwe mili
yetu. 24 Kwa msuhi uwo suwe
chikombolwa, mna msuhi hauhali
uneva chachiwona chiya china
msuhi nacho. Kwaviya ni yuhi
akwikiya msuhi chiya akuwona?
25 Mna uneva china msuhi na chiya
hechikuchiwona, nachikigoje kwa
kujijimiza.
26 Mweivyo Muye naye achambiza
mwe usokezi wetu. Kwaviya hachi-
dahile kulombeza seivyo vikungwa,
Muye mwenye achilombezeza kwa
Chohile kwa kuugula hekuku-
longeka. 27 Chohile akuwona
mndani mwe myoyo, kazimanya
fanyanyi za uyo Muye, kwaviya uyo
Muye alombezeza wantu wa Chohile
mwe mzungu wa Chohile.
28 Chivimanya kugamba vintu
vyose vyadamanya ndima kwa
mbuli zedi kwa wadya waku-
munga Chohile, wadya etange
wadamanye viya akunga. 29 Wadya
Chohile awamanyaga kukongela
nkongo, nawo awasentaga watende
enga Mwanawe, chani Mwana
atende mwelekwa ywa nkongo
mwa walukolo walozize. 30 Elo,
wadya Chohile asagule iviya nawo
etange, wadya etange iviya nawo
awatendile wedi kulongozi kwakwe,
kawatenda wedi kulongozi kwakwe
naho kehanga nawo mo ukulu
wakwe.

Kulisito Yesu alagisa vivihi Chohile achunga

31 Mwe yano yoseni, chigeze?
Uneva Chohile ekwe ntendele
yetu, ni yuhi akudaha kuchihiga?

Hahali hata yumwenga. 32 Chohile
hamng'ang'anile Mwanawe we
ichedu, mna kamlavya kwachausa
chetu woseni. Uneva kadamanya
ivyo, togola, mwafanyanya
hachinke vyose bule? 33 Ni yuhi
akunga awalongeleze wantu asagule
Chohile? Hahali Chohile mwenye
kawausiza masa! 34 Ni yuhi naho
akunga awakantile? Hahali, Kulisito
Yesu abanikaga na kuyuka naho
kekala ko mkono wa kulume wa
Chohile achilombezeza! 35 Ni yuhi
akudaha kuchisente na ungi wa
Kulisito? Togola ni nkunto hegu
ni chinyulu hegu ni masulumizo
hegu ni sala hegu ni sakaza hegu
ni nkondo hegu file,? 36 Saviya
Mawandiko Yakukile yakugamba,
“Kwachausa chako chi mwe nkondo
ya file chilo na msi,
chatendwa saviya ngoto ikwakuch-
injwa.”
37 Mna, mwezimbuli zino zose chi-
jinka wahuda kwa wambizi wa uyo
akuchunga! 38 Simanyisa kugamba
siyo file hegu ujima, hegu wandima
wa kwembingu hegu udahi mtuhu
wa kwembingu hegu mbuli za
haluse hegu mbuli zikwiza, hegu
nguvu, 39 hegu ye kulanga hegu
ye hasi hegu chumbe chituhu cho-
chose, havikudaha kuchisenta na
ungi wa Chohile alagise kwetu kwa
sila ya Kulisito Yesu Zumbe dyetu.

9

Chohile na wantu wakwe

1 Miye silungana na Kulisito
sikudaha kulonga udanti, nalonga
ichindedi ichodu. Moyo wangu
na Muye Ukukile vyanukwila,
2 kugamba nina chinyulu chikulu na
ulumi heukusila mo moyo wangu,
3 kwaviya nahajelejeza kugamba
niligitwe naho nisentwe na Kulisito
kwa ulozo wangu wantu wa kabila
dyangu! 4 Awo ni Waizulaeli wantu
wadya Chohile kawatenda wanawe,
niyo awalagisa ukulu na ndagano,
kawenka Sigilizi, wamvikila Chohile
viya vikungwa naho wamanya
viya alagane nawo. 5 Walaila
mwe wadalahala wa Chiyahudi
wamanyikise, Kulisito kwa untu
wakwe, kalaila mo lukolo lwawo.
Chohile akulongoza vyose, atogolwe
mazuwa yose! Taile.
6 Sikulonga kugamba viya Chohile
alongaga nalavye havidamanyike,
kwaviya sawo wantu wose wa Izu-
laeli ni wantu wa Chohile. 7 Naho
siyo kwaviya ni welekwa wa Bu-
lahimu ni wana wa Chohile. Chohile
amgambaga Bulahimu, “Welekwa
wako nawalawane na Isaka.” 8 Ino
ni kugamba wana welekwe chimntu
sawo wana wa Chohile, mna wana
welekwe kuligana na viya Chohile
alongaga nawo wakunga wetangwe
wana wakwe. 9 Kwaviya Chohile
agambaga vino. “Mwe chipindi chi-
wagile nanuye, Sala naye natende
na mwana.”
10 Naho sivyo ivyo du. Lebeka
naye apataga wana chilume waidi
wata tati yawo yumwenga, mkale
ywetu Isaka. 11 Chohile kachintiza
lusagulo lwakwe helukwegamila
ntendwa mna lwegamila mwitango,
kalagisa ayo kwaviya hata hegu
hawanati kwelekwa awana awo,
na kudaha kusagula yedi hegu
yehiye, 12 Chohile amgambilaga
Lebeka kugamba, “Mwana ywa
nkongo namsankanile mvunawe.”
13 Saviya Mawandiko yakugamba,
“Nasimunga Yakobo, mna nasimwi-
hiwa Esau.”
14 Elo, chigambe mbwani, Chohile
apagula? Bule. 15 Kwaviya amgam-
baga Musa, “Nanimfile mbazi mntu
yoyose nungile nimfile mbazi,
nanimwonele usungu yoyose hunga
nimwonele usungu.” 16 Ivyo, chila
chintu chegamila mbazi za Chohile,
siyo kwa viya mntu akunga hegu
kudamanya. 17 Kwaviya Mawandiko
Yakukile yalonga mwa Falao ywa
Misili yagamba, “Sikutenda seuta
chani nguvu zangu zimanyike na
zina dyangu dizagale mwe isi
njima.” 18 Ivyo, Chohile afila mbazi
mntu akunga na kumtenda mdala
ywa moyo mntu akunga.

Maya ya Chohile na Mbazi

19 Mna yumwenga mwenyu adaha
anuze, “Uneva mbuli nivyo zili, ni
mbwani Chohile achei kuchiwona
china wihi? Ni yuhi akudaha
kuchinda viya Chohile akunga?”
20 Weye wi yuhi? Weye wi mntu du,
wadaha vivihi kumhitula Chohile?
Nyungu haikudaha kumuza ayum-
bile, “Ni mbwani ukanumba vino?”
21 Mufi ana udahi wa kuudamanya
ulongo viya akunga kwa longo
dimwenga dya ulongo adaha kumba
chiya, chimwenga chitende chan-
tunywa chituhu kwa mbuli za
mazwela.
22 Mna uneva kugamba Chohile
nakaunga alagise maya yakwe na
kutenda udahi wakwe umanyike.
Kajijimizisa viya viwagile kugwelwa
ni maya vidamanywe kwachausa
cha kubalangwa. 23 Naho kaunga
agubule ukuka wakwe mkulu,
achinkile suwe chikunga mbazi
zakwe, achimalanye kale kuhokela
ukuka wakwe. 24 Suwe chi
wantu chitangwe siyo kulaila kwa
Wayahudi awodu mna hata mwe
sawo Wayahudi. 25 Saviya Zumbe
alongaga mwe chitabu cha muwoni
Hoseya.

“Wantu sawo wangu,
naniwetange ‘Wantu wangu.’
Si sayungaga,
naniitange ‘Hunga.’

26 Hadya wagambilagwa, ‘Nyuwe
hamwi wantu wangu,’
aho nawetangwe wana wa Chohile
emjima.”

27 Isaya aweilaga Waizulaeli na
kugamba. “Hata hegu wantu wa Izu-
laeli waloza saviya msanga wa mp-
wani, mna ni wajeche du wakunga
wambulwe, 28 kwaviya Zumbe na-
sunguze kukantila vichintile mwa
wantu wa si yose.” 29 Ni saviya Isaya
alongaga aho nkongo, “Hegu Zumbe
mta udahi hasaga welekwa, na-
chitenda enga Sodoma, nachitenda
enga Gomola.”

Ulombezi wa Paolo kwa Izulaeli

30 Elo chigeze, wantu sawo
Wayahudi, hawalondile kutendwa
wedi kwa Chohile wenye, watendwa
wachumile moyo kwa Chohile
kwa kuzumila kwawo, 31 Mna
Waizulaeli, wendaga wakalonda
sigilizi ikunga iwenke wedi wa moyo
kwa Chohile, mna hawailondole.
32 Ni kwa mbwani hawailon-
dole? Kwaviya nawakasinya
ntendwa zawo hawegamile uzumizi.
Ivyo nawekobadika mwe yuwe
dikukobadisa, 33 saviya Mawandiko
yakulonga.

“Kaula, naika yuwe Sayuni
dikunga dikobadise wantu,
luwe lukunga luwagwise.
Mna yoyose akumzumila hajelwe
soni.”

10

1 Walukolo weyangu, naungisa
kwa moyo wangu wose chani
wantu wangu wambulwe! Naho
nawalombezeza kwa Chohile!
2 Nadaha kuukula kugamba
wahikiliza kumsankanila Chohile,
mna umanyi wawo mwe kum-
sankanila Chohile hauna chindedi.
3 Hawamanyize viya Chohile akuwa-
tenda wantu watende wedi, mna
wajeza kwika sila yawo wenye,
ivyo hawatimile sila ya Chohile ya
kuwatenda wantu wachume myoyo
kulongozi kwakwe. 4 Kwaviya
Kulisito nuyo udumo we Sigilizi,
chani chila na wazumile watendwe
wachumile myoyo kwa Chohile.

Ukombolwa ni kwa wose

5 Musa awandikaga vino mwe ku-
tendwa achumile moyo kwa Chohile
kwa kutimila Sigilizi. “Yoyose
akutimila lagiso dya Sigilizi nekale.”
6 Mna mwe kutendwa achumile
moyo kwa Chohile kwa kuzumila
Mawandiko yagamba vino, “Usek-
weuza mo moyo wako, Ni yuhi
akunga akwele kwembingu?” Uko
ni kumseleza hasi Kulisito. 7 “Naho
usekuza, Ni yuhi akunga asele kwe
isi ya wabanike?” Uko ni kumuyusa
Kulisito. 8 Mawandiko Yakukile
yagamba vino. “Ulosi wa Chohile

wi hajihi na weye, wi mo mlomo wako na mo moyo wako” Nuwo ulosi wa uzumizi chikulonga. 9 Hegu unalonga kugamba Yesu ni Zumbe na kuzumila kwa moyo kugamba Chohile kamuyusa, nawambulwe. 10 Kwaviya kwa moyo mntu azumila na kutenda achume myoyo kulongozi kwa Chohile, naho kwa mlomo mntu akulonga chindedi mwa Kulisito nambulwe. 11 Mawandiko Yakukile yagamba, “Yoyose akumzumila hajelwe soni.” 12 Hahana kwesimana Wayahudi na sawo Wayahudi, Zumbe yumwenga nuyo Zumbe dya wose naho ajimbikisa wose wakumwitanga. 13 Saviya Mawandiko Yakukile yakugamba, “Yoyose akwitanga zina dya Zumbe nambulwe.”

14 Mna nawetange vivihi zina dya Zumbe uneva hawamzumile? Naho nawazumile vivihi uneva hawanati kumwiva? Naho nawamwive vivihi uneva hahana wantu wawagambile? 15 Naho wantu nawawagambile vivihi uneva hawasigilwe? Saviya Mawandiko Yakukile yakugamba, “Kwiza kwa wadya wakulonga Mbuli Yedi kwawagila vidala!” 16 Mna sawo wose wahokele Mbuli Yedi. Isaya mwenye agamba, “Zumbe, ni yuhi azumile ulosi wetu?” 17 Elo, uzumizi walaila kwa kwiva, kwiva nako kwalaila kwa kugambilwa mbuli za Kulisito.

18 Mna nauza, ni chindedi kugamba hawawivile ulosi? Bule wawiva, saviya Mawandiko yakugamba.

“Izwi dyawo dizagala mwe isi njima,
ne milosi yawo ijendesa kubula kwe
zintendele ze isi.”

19 Nauza naho, wantu wa Izulaeli hawakombaganye? Nkongo Musa agambaga,

“Kwa wantu hewena si
naniwatende muwonele finju,
si ya wahezi
naniwatende mwihiwe.”

20 Isaya alongaga kwa kwekamba,

“Silondolwa ni wadya nendile
hewekunilonda,
selagisa kwa wadya nendile
hawakunitanga.”

21 Mna kulanga wantu wa Izulaeli agamba, “Msi mjima siwachumiziza mikono yangu kuwahokela wantu wasi na hewekwiva.”

11

Mbazi za Chohile kwa Izulaeli

1 Elo nauza, Chohile alemelaga Wayahudi, wantu wakwe mwenye? Bule! Miye mwenye ni Muizulaeli, mwelekwa ywa Bulahimu, mntu ywa kabila dya Benjamini. 2 Chohile hawalemele wantu wakwe, awasagulaga kukongela nkongo. Mvimanya viya Mawandiko Yakukile yakulonga umo Eliya akawalongeleza Waizulaeli kwa Chohile. 3 “Zumbe kaula, wawakoma wawoni wako na kubalanga nchanja zako, ni miye du nisigale naho wajeza kunikoma.” 4 Mna Chohile amhitulaga mbwani? Agambaga, “Seikiya wagosi watuhu magana gana mfungate hewevikile milungu Baali,.” 5 Nivyo vili hata vino haluse, kuna wantu wajeche wasigale wasagulwe ni Chohile kwachausa cha mbazi zakwe. 6 Usaguzi wakwe wigamila mwe mbazi zakwe, siyo mweviya wantu wadamanye. Kwaviya hegu usaguzi wa Chohile nawigamila mwe viya wantu wakudamanya, mbazi zakwe hazatendile mbazi.

7 Haluse togola? Wantu wa Izulaeli hawalondole chiya nawakazungula. Walondole nani kafyo kadodo du asagulaga Chohile, wasigale watendagwa na myoyo midala. 8 Saviya Mawandiko Yakukile yakulonga, “Chohile kaitenda myoyo yawo midala na fanyanyi zawo zigone, kubula mazuwa yano hawakudaha kuwona hegu kwiva.” 9 Daudi naye agamba.

“Ngasu zawo nazitende mtego wa
kuwagwiza,
wagwe na kulihwa kwa masulumizo!

10 Meso yawo yajelwe chiza chani
wasekuwona,
migongo yawo iveduke kwa masulu-
mizo mazuwa yose.”
11 Elo nauza, Wayahudi weze
wekobadike, wagwa wagwele?
Bule! Kwaviya wadamanyaga
masa, ukombolwa wingila kwa
sawo Wayahudi, kuwajela finju
Wayahudi. 12 Uneva masa ya
Wayahudi yegala ujimbiko ulozize
mwe isi, kuswesa uzumizi kwawo
kwigala ujimbiko ulozize kwa
sawo Wayahudi. Elo, ni chindedi
chihala kugamba kuchintiza kwawo
nakwigale ujimbiko ulozize!

Ukombolwa wa Sawo wayahudi

13 Haluse nalonga na nyuwe
wantu sawo Wayahudi. Kwaviya
nanejendeleza kutenda msigilwa
kwa sawo Wayahudi, netunya ne
ndima yangu. 14 Mafani nadaha
kuwatenda wantu wa kwetu,
awo Wayahudi, watende na finju,
chani nidahe kuwambula wajeche.
15 Uneva walemelagwa, wantu we
isi watenda wevana na Chohile. Elo
navitende vivihi umo wahokelwe?
Wabanike nawauyuke!
16 Uneva kabesu kankongo ko
mgate kenkwa Chohile kalenguswa,
ivyo mgate mjima nawo nautende
ulenguswa. Naho maizi ya mti
yenkigwa Chohile, matambi nayo
nayatende yakwe. 17 Matambi
yamwenga ya mzaituni uhandigwe
yakantwa, na matambi ya mza-
ituni mbago yahasikizwa mwakwe.
Nyuwe sawo Wayahudi mwi
saviya mzaituni mbago, haluse
mna luhenyo lwa ujima chimuye
utogile mwa Wayahudi. 18 Elo,
msekuwabela wadya wakantigwe
enga matambi. Namwefenye vivihi?
Mwi matambi du, hamkutoza maizi,
maizi yawatozani nyuwe.
19 Mna namgambe, “Matambi
yakantwa chani miye nihasikizwe
hantu hakwe.” 20 Ni chindedi.
Nayakantwa kwaviya yaswesa
kuzumila, mna weye wachimala
kwa kuzumila kwako. Mna usek-
wefenya, wogohe. 21 Uneva Chohile
hawafile mbazi Wayahudi, wekale
saviya matambi ya chikolwa, seivyo
hawafileni mbazi? 22 Hano chawona
viya Chohile emtana naho mkali.
Ni mkali kwa wadya wagwele, mna
ni mtana kwako, hegu wajendeleza
mo utana wakwe. Mna hegu huku-
vitenda, weye nawe naukantwe.
23 Naho uneva Wayahudi hawana-
jendeleze kuleka kuzumila kwawo,
nawahasikizwe hadya naweli,
kwaviya Chohile avidaha ivyo.
24 Nyuwe sawo Wayahudi chikolwa
mwi saviya matambi ya mzaituni
mbago ukantigwe niyo wahasikizwa
mwe mzaituni uhailwe. Uneva
Wayahudi chikolwa ni saviya mza-
ituni uhandigwe, navitende vihufu
Chohile kuhasikiza naho matambi
yakantike mwe mti uwo.

Mbazi za Chohile kwa wose

25 Walukolo weyangu, naunga
mmanye chindedi chino chefisize,
mnasekwefenya kugamba mwi wa-
bala vitendese. Kulemela kuzumila
kwa Waizulaeli ni kwa mazuwa
majeche du, kubula aho ludongo
naluchinte lwa sawo Wayahudi
wakunga wambwile Chohile. 26 Vino
nivyo Izulaeli yose naikombolwe.
Saviya Mawandiko yakulonga.
“Mkombola neze kulaila Sayuni
nause wavu wose mwa welekwa wa
Yakobo.
27 Nanike lagano dino nawo
umo hausa masa yawo.”
28 Kwaviya Wayahudi walemela
Mbuli Zedi za Chohile, Wayahudi ni
wehi wa Chohile, kwa upati wenyu
nyuwe wantu sawo Wayahudi. Mna
kwaviya Wayahudi nawasagulwa
wachei wambuya wa Chohile
kwachausa cha wababa zawo.
29 Kwaviya majeleko na mwitango
wa Chohile hayakuhitukila. 30 Aho
nkongo nyuwe nahamkumwiva
na Chohile, mna haluse Chohile
kawafila mbazi kwaviya Wayahudi
walekile kumwiva. 31 Elo,
kwaviya muwonelwa mbazi, haluse
Wayahudi nawo hawakumwiva

Chohile, chani nawo haluse wawonelwe mbazi ni Chohile.
32 Kwaviya Chohile kawatenda wantu wose watende wafungwa mo kuhitukila kwawo chani awawonele mbazi.

Chohile atogolwe

33 Ugoli na ubala na umanyi wa Chohile ni vikulu vitendese! Malamuzi yakwe hayakulongeka, sila zakwe nazo hahali akudaha kuzikombaganya. 34 Mawandiko yagamba.
“Ni yuhi akudaha kumlangiliza Zumbe?
Ni yuhi akudaha kulafya naye mwe chakudamanya?
35 Ni yuhi amwinkaga Chohile chochose
chani amlihe?”
36 Kwaviya vintu vyose vilaila kwakwe, vyose viyaho kwa udahi wakwe na kwachausa chakwe. Ukulu kwa Chohile mazuwa yose! Taile.

12

Chikale vivihi chimsankanile Chohile

1 Elo, walukolo weyangu, kwaviya Chohile ni mta mbazi zilozize kwetu, nawalombezesani kwa moyo wose. Lavyani mili yenyu kwa Chohile saviya ntambiko ikomelwe Chohile mna ina ujima, ikukile naho ikuwagila. Uno nuwo mviko wa chindedi mkungwa mdamanye.
2 Msekutimila viya wantu we isi ino wakudamanya, mna mlekeni Chohile ahitule fanyanyi zenyu mndani mwenyu. Aho naho mkunga mmanye viya Chohile akunga, chedi chikumwagila Chohile naho chichintile.
3 Kulawana na mbazi ninkigwe ni Chohile nawagambilani nyuwe wose, msekwefanyanya kugamba mwi chintu kujinka viya mkuwagilwa kutenda. Fanyanyi zenyu zitende na chihimo cha uzumizi mwinkigwe ni Chohile chila yumwenga. 4 Mili yetu ina vitago vilozize, naho chila chitago china ndima yakwe. 5 Seivyo suwe naswi hata hegu chiloza, suwe chose chi mwili umwenga mwe kulungana na Kulisito, naho chila yumwenga ni chitago cha mnyawe.
6 Elo, chila yumwenga ana jeleko dyakwe kuligana na mbazi Chohile achinkile. Elo mta jeleko dya uwoni ajeseze kuligana na uzumizi wakwe, 7 enkigwe jeleko dya kusankanila, asankane. Uneva ni jeleko dya kuhinya, ahinye. 8 Uneva kwenkigwa jeleko dya kufunda watuhu, afunde. Mta kumpangila mnyawe ananacho, apangile kwa moyo umwe. Mchimaila achimaile kwa nguvu zose. Mta kufila mbazi, afile mbazi kwa chinyemi.

9 Ungi wenyu utende hewina udanti. Mwihiwe chochose chihiye, mtozese chiya ichedi.
10 Unganisanani saviya walukolo, chila yumwenga amjinke mnyawe kwa kungisa kutunyana. 11 Damanyisani ndima, msekulegela. Msankanileni Zumbe kwa moyo wose. 12 Bwedani msuhi wenyu, jijimizani mwe nkunto, mlombezeni Chohile mazuwa yose. 13 Sangilani wazumizi wenyu mwe viya wakunga, wahokeleni wajeni kwa chisekwesekwe.

14 Wajimbikeni woseni wakuwasulumizani, wajimbikeni mse kuwaligita. 15 Bwedani hamwenga nawo wakubweda, ilani hamwenga na wakwila. 16 Mwivane mgati mwenyu. Msekwefenya, mna nyanyahalani. Msekwewona wata umanyi ulozize. 17 Uneva mntu kawadamanyizani dihiye, msekumvuziza dihiye. Damanyani viya chila yumwenga akufanyanya ni vyedi. 18 Damanyani chila chikudahika mwenyu kutenda na utondowazi kwa chila mntu.
19 Wambuya zangu, msekuliha wihi, mna mumlekeile Chohile. Kwaviya Mawandiko Yakukile yagamba, “Nanilihe, Nanivuze, Zumbe alonga.” 20 Kujinka ayo, Mawandiko Yakukile yagamba. “Uneva wehi wako wana sala,

walise, hegu wana nchilu wenke cha kunywa, kwaviya kwa kudamanya ivyo nowajele soni.” 21 Usekuleka wihi ukuhude, mna uhude wihi kwa wedi.

13

Tegelezani wakulongoza

1 Chila mntu aungwa aweve wata udahi kwaviya udahi wowose walaila kwa Chohile, wadya wata udahi wasagulwa ni Chohile. 2 Yoyose akuhigana na wata udahi ahigana na viya aungile Chohile, naho yoyose akudamanya ivyo egaila nkanto mwenye. 3 Kwaviya wata kulongoza hawakogohwa ni wadya wakudamanya yedi, mna wogoha ni wadya wakudamanya yehiye. Elo, waunga usekumwogoha chilongozi? Damanya yedi, nawo nawakutogole, 4 kwaviya ni wandima wa Chohile wa kukudamanyiza weye mwenye yedi. Mna hegu ukadamanya wavu, wogohe, kwaviya ni chindedi wana udahi wa kukantila. Ni wandima wa Chohile wakulagisa maya yakwe yatendese wadya wakudamanya wavu. 5 Ivyo weveni wata udahi siyo du kwachausa cha kogoha maya yatendese ya Chohile, mna kwaviya mwe myoyo yenyu mvimanya mwaungwa mdamanye chibwani.

6 Nivyo vikuleka mwaliha kodi, kwaviya vilongozi awo wamdamanyiza Chohile naho wadamanya ndima viya wakungwa wadamanye. 7 Haluse waliheni wajeni wenyu, wakungwa kulihwa kodi waliheni kodi, wakungwa kulihwa ushulu waliheni ushulu, watunyeni wakungwa watunywe naho wogoheni wakungwa kogohigwa.

Kudamanyizana

8 Msekutigizwa chochose ni mntu, mna tigizwani ni kungana. Akumunga mnyawe kaitimila sigilizi. 9 Miko yagamba vino, “Usekugonya mntu ywa mwenye, usekukoma, usekubawa, usekunga cha mnyawo” Vyoseni vino, navituhu, vyahanganywa mwe mwiko umwenga, “Munge mnyawo saviya ukweunga mwenye.” 10 Akumunga mnyawe hakudaha kumdamanyiza wihi, elo Sigilizi yachintizwa ni ungi.

11 Mdamanye vino, kwaviya mvimanya kugamba chipindi chibula kwenyu kwinuka mwe zintongo. Kwaviya haluse chipindi cho kwambulwa chihajihi kujinka aho nkongo chazumilaga. 12 Chilo chihajihi na kusila, msi wi haguhi na kwingila. Chileke kudamanya vintu vya chiza, chiguheni viziha vya ulangazi. 13 Chikale vyedi vikuwagilana na msi, siyo kwa kungisa kudya na kunywa, siyo kukolwa hegu uchilanga hegu nkumbizi hegu finju. 14 Mna Zumbe Yesu Kulisito atende suche yenyu, msekutimila naho viya mili yenyu ikunga.

14

Msekukantilana

1 Wahokeleni wata uzumizi uhwele, mna msekuhigana mwe viya wakufanyanya kugamba vyawagila. 2 Uzumizi wa wantu watuhu wawaunga kudya chila chintu, mna mntu mta uzumizi uhwele adya mboga za mani du. 3 Wadya wakudya chila chintu wasekubela hawekudya, wadya nawo wakudya mboga izodu wasekukantila wakudya chila chintu, kwaviya Chohile kawazumila. 4 Weye wi yuhi ukujeza kukantila mndima ywa mtuhu? Akachimala hegu akagwa ni mbuli ya Zumbe dyakwe. Na wachimale watogile kwaviya Zumbe adaha kuwachimalisa.

5 Wantu wamwenga wafanyanya kugamba zuwa dimwenga dyajinka mazuwa matuhu, wantu watuhu wafanyanya kugamba mazuwa yoseni ni yamwenga. Chila yumwenga atende na ukanuni mwe viya akufanyanya. 6 Wadya

wakutunya zuwa dimwenga, waditunya kwachausa cha Zumbe, nawo wakudya chila chintu, wadya kwa kumtunya Zumbe, kwaviya wamhongeza Chohile. Wadya hewekudya vintu vituhu, wadamanya ivyo kwachausa cha Zumbe, wowo nawo wamhongeza Chohile. 7 Hahali mntu akwikala kwachausa chakwe naho hahali mntu akubanika kwachausa chakwe. 8 Uneva chekala ni kwachausa cha Zumbe, uneva chikabanika ni kwachausa cha Zumbe. Elo, hegu chekala hegu chikabanika, suwe chi wantu wa Zumbe. 9 Kwaviya Kulisito kabanika niyo auyuka chani atende Zumbe ywa wajima hamwenga na wabanike. 10 Ni mbwani wamkantila mlukolo ywako? Naho ni mbwani wabela watuhu? Suwe chose nachikantilwe ni Chohile. 11 Kwaviya Mawandiko Yakukile yagamba.

“Saviya nina ujima, alonga Zumbe,
chila vindi nadinifikile madi,
naho chila lulimi nalulonge
kugamba miye ni Chohile.”

12 Ivyo chila yumwenga mwetu nalavyanye mbuli zakwe mwenye mwa meso ya Chohile.

Usekumhosa mnyawo agwe

13 Elo, chisekukantilana, mna chisekudamanya chochose na chimtende mlukolo akobadike na kugwela mwe masa. 14 Kwaviya silungana na Zumbe Yesu, nina chindedi kugamba hahana chintu chochose chihiye viya chumbigwe, mna mntu akafanyanya kugamba chintu chimwenga chiha, kwakwe chatenda chiha. 15 Uneva wamjela chihovu mlukolo ywako kwachausa cha nkande ukudya, ivyo weye humuli mwe ungi. Usekutenda nkande ukudya kumwaza mntu yudya Kulisito abanikaga kwachausa chakwe! 16 Elo, msekuzumila chintu mkuchiwona ni chedi kwenyu chihulutwe. 17 Kwaviya Useuta wa Chohile siyo mbuli za kudya na kunywa, mna ni kudamanya wedi, utondowazi na mbwedo ukwigalwa ni Muye Ukukile. 18 Wantu wakumsankanila Kulisito mwe sila ino, wamwelelesa Chohile naho awagilwa ni watuhu.

19 Ivyo, mazuwa yose chisinyise mbuli zikwigala utondowazi na zikuchambiza kuzengana. 20 Elo, usekubalanga ndima ya Chohile kwachausa cha nkande. Chila chintu chilenguka, mna viha kumtenda mntu yoyose agwe mwe wavu kwachausa cha nkande. 21 Ni vyedi kuleka kudya nyama, kunywa divai, hegu kudamanya chochose chikudaha kumkobadisa mlukolo ywako agwe. 22 Tozesa chiya ukuzumila mgati mwako na Chohile. Ajimbikwe ni yudya mo kufanyanya dyo kudamanya hakukantilwa nu moyo wakwe viya ukunga. 23 Mna mta nkama mwe nkande akudya, akantilwa uneva akadya, kwaviya icho akudamanya hakukizumila. Chochose ukudamanya hehena uzumizi ni masa.

15

Chambize watuhu mna sawo suwe wenye

1 Suwe chitogile mo uzumizi chaungwa chiwambize mwe zinkunto zawo wadya wahwele mo uzumizi, chisekweunga wenye. 2 Mna chila yumwenga ywetu amunge mnyawe kwa yedi chani amzenge mo uzumizi. 3 Kwaviya Kulisito heungile mwenye. Mna, saviya mawandiko yakugamba, “Mahuluto yose wakuhulute weye yanibwila miye.” 4 Kwaviya chila chintu chiwandikwe mwe chikale chawadikagwa chani chichihinye suwe kuligana na ugoji na ujelwa moyo chikwinkwa na Mawandiko Yakukile chitende na msuhi. 5 Chohile akulavya ugoji na ujela moyo, awenkeni muye wa umwe mgati mwenyu umo mkamtimila Kulisito Yesu, 6 chani wose hamwenga mumtunye Chohile na Ise dya Zumbe dyetu Yesu Kulisito kwa izwi dimwenga.

Mbuli zedi kwa sawo Wayahudi

7 Elo, hokelanani kwachausa cha
ukulu wa Chohile saviya Kulisito
awahokeleni. 8 Kwaviya nawagam-
bilani Kulisito kawasankanila
Wayahudi chani alagise uchindedi
wa Chohile na kuchintiza ndagano
na wababa zetu, 9 Chani sawo
Wayahudi nawo wadahe kum-
tunya Chohile kwachausa cha
mbazi zakwe. Saviya mawandiko
yakugamba.
“Ivyo nahutogole mwa sawo
Wayahudi,
nanicheme kutogola zina dyako.”
10 Naho yagamba,
“Elelwani nyuwe sawo Wayahudi
hamwenga na wantu wa
Chohile!”
11 Naho,
“Mtogoleni Zumbe, sawo Wayahudi
wose,
mtogoleni, wantu wose!”
12 Vituhu Isaya agamba,
“Nalaile mwelekwa mo lukolo lwa
Yese,
neze alongoze sawo Wayahudi,
uyo natende msuhi wawo.”
13 Elo, Chohile sina dya msuhi,
awabwedezese na kuwatondowaza
kuligana na kuzumila kwenyu,
msuhi wenyu ujenyele kwa nguvu
za Muye Ukukile.

Paolo alavyanya ni mbwani kawandika viya awandike

14 Walukolo weyangu, nina
chindedi mwenyu kugamba mwi
wedi vitendese, mna umanyi wose,
naho mwadaha kuhinyana. 15 Mna
mwe baluwa ino siwawandikilani
hatenda sina woga, niwakum-
buseni mwe mbuli zimwenga.
Sidamanya ivyo kwachausa cha
mbazi ninkigwe ni Chohile, 16 ya
kutenda mndima ywa Kulisito Yesu
kwa sawo Wayahudi. Nasankanila
ndima ya ulavyantambiko kulonga
Mbuli Yedi ya Chohile, chani
sawo Wayahudi watende enga
lavyo dizumilwe ni Chohile, lavyo
dilenguswe ni Muye Ukukile. 17 Elo,
kwa kulungana na Kulisito Yesu,
nadaha kwefenyeza ndima yangu
kwachausa cha Chohile. 18 Sikujeza
kulonga chintu chituhu chochose
mna chiya du adamanye Kulisito
Yesu kugwila mwangu chani
sawo Wayahudi wamwive Chohile.
Kadamanya vino kwa ulosi na
ntendwa, 19 kwa udahi wa mpituko
na vilagiso, na kwa nguvu za Muye
wa Chohile. Na kwakutamba sila
yose kulaila Yelusalemu kubula
Iluliko, silonga vichintile Mbuli
Yedi ya Kulisito. 20 Mazuwa yose
nahaungisa kulonga Mbuli Yedi
hohose hadya zina dya Kulisito
hedinati kwivika, ninasekuzenga
mlanga mwe msingi wa mntu
mtuhu. 21 Saviya Mawandiko
Yakukile yakulonga.
“Wantu wose hawagambilwe mbuli
zakwe nawawone,
na wadya hewevile nawakomba-
ganye.”

Mzungu wa Paolo kutalamkila Lumi

22 Kwaivyo sichindwa kubula
kwenyu nkanana zilozize. 23 Mna
kwaviya haluse sibinda ndima
yangu ntendele zino, naho kwaviya
kwa mihilimo ilozize nahaunga
kubula kwenyu, 24 nina msuhi wa
kudamanya ivyo haluse. Nahaunga
niwawone umo ni mwe sila haita
Spaniya, nakwambizwa ni nyuwe
kubula uko, umo hajika kubweda
kutenda hamwenga hadodo na
nyuwe. 25 Mna kwa vino haluse
naita Yelusalemu kusankanila
wantu wa Chohile uko. 26 Kwaviya
mabunga ya wantu wakumzu-
mila Kulisito uko Makedoniya na
Akaya waviwona wachisanye hela
kuwambiza wantu wa Chohile
wachiwa uko Yelusalemu. 27 Wowo
wenye waviwona wadamanye
ivyo, mna ichindedi waungwa
wadamanye iyo ni mbuli yawo.
Kwaviya, uneva sawo Wayahudi
watenda hamwenga mwe ujimbiko
wa chimuye wa Wayahudi, nawo
wawasankanile Wayahudi mwe
mbuli za chimwili. 28 Umo habinda

indima ino na kuwenka hela zose wachisanyizwe, naniwatalamkileni umo ni mwe sila kubula Spaniya.
29 Sivimanya kugamba umo heza kwenyu naniwegaile ujimbiko ulozize wa Kulisito.
30 Walukolo wangu, nawalombezesani kwachausa cha Zumbe dyetu Yesu Kulisito na kwachausa cha ungi wa Muye wa Chohile, lunganani na miye kwa kunilombezeza kwa Chohile. 31 Lombezani nilawe mpeho mwa wadya hewezumile we Yudeya. Ndima yangu nayo uko Yelusalemu izumilwe ni wantu wa Chohile weyuko. 32 Ivyo, Chohile akaunga, nanidahe kwiza kwenyu kwa moyo ubwedile, hahumule hamwenga na nyuwe. 33 Chohile, sina dya utondowazi, atende hamwenga na nyuwe nyose. Taile.

16

Ndamsa zangu

1 Naunga nilonge kwenyu kugamba lumbu dyetu Fibi ni mntu ywedi, mndima ywa bunga dya wazumile uko Kenikileya.
2 Mhokeleni kwa zina dya Zumbe saviya wantu wa Chohile wakungwa kutenda. Mwambizeni kwa chochose akunga kwenyu, kwaviya katenda mbuya mtana kwa wantu walozize kwangu.
3 Ndamsa zangu ziwabwile Pisika na Akila, wandima weyangu mwe ndima ya Kulisito Yesu, 4 wehosa ujima wawo kwachausa changu. Nawahongeza vidala, suyo miye du, mna hata kulaila kwa sawo wayahudi wa mabunga ya wazumile. 5 Ndamsa naho kwa wazumile wakudugana mwe nyumba yawo.

Ndamsa kwa mbuyangu vidala Epaineto, wankongo mwe si ya Asiya kumzumila Kulisito. 6 Ndamsa kwa Maliyamu, awadamanyanyize ndima vidala. 7 Ndamsa kwa walukolo mwa Kulisito Anduloniko na Yuniya, wambuya wa Chiyahudi wendaga na miye mwe chifungo, wamanyika vyedi mwa wasigilwa, naho watendaga Wakulisito umo miye sinati.
8 Ndamsa zangu kwa Ampliato, mbuyangu vidala mwe kulungana na Zumbe. 9 Ndamsa naho kwa Alubano, mndima mnyangu mwe ndima ya Kulisito, na kwa Sitakisi, mbuyangu vidala. 10 Ndamsa kwa Apele, uchindedi wakwe kwa Kulisito uwagila. Ndamsa kwa walukolo wa Alisitobula.
11 Ndamsa kwa Helodioni, mbuya ywa Chiyahudi, na walukolo wa Nalikiso wamzumile Zumbe.
12 Ndamsa zangu kwa Tilifaina na Tilifosa, wakudamanya ndima mwe ndima ya Zumbe, na kwa mbuyangu Pefusisi, amdamanyizise ndima Zumbe. 13 Nilamsiza Lufo asagulwe kudamanya ndima ya Zumbe, na kwa mami yakwe, yudya nami humtunya saviya mnala.
14 Ndamsa zangu kwa Asinikilito, Filegoni, Helime, Patiloba, Helima, na walukolo woseni we hamwenga nawo. 15 Ndamsa kwa Filologo na Yuliya, Neleya na lumbudye na Olimpa na wantu woseni wa Chohile wehamwenga nawo.
16 Lamsanani kwa kilagiso cha kungana. Ndamsa kwenyu zikulaila kwa mabunga ya wantu wamzumile Kulisito.

Sigilizi za kukomeleza

17 Walukolo weyangu nawalombezesani. Wasinyiseni wakubalanga umwenga wenyu na kusa uzumizi wa wantu na kuhiga mahinyo mhinyigwe. Kwenegeni na wantu awo! 18 Kwaviya wantu wakudamanya mbuli saizo hawakumsankanila Kulisito Zumbe dyetu, mna wadamanya zawo wenye. Kwa losi zawo ntana na kwa ulongi wawo wakuwadanta waza myoyo ya wantu wachumile.
19 Chila yumwenga kamanya ivyo mkumwiva Zumbe, ivyo nelelwa kwachausa chenyu. Mna naunga mtende na umanyi mdamanye yedi mwe mbuli zedi, mna hemwina masa mwe mbuli zihiye. 20 Chohile

naye sina dyetu dya utondowazi hakawe kumhonda Shetani hasi mwe viga vyenyu.

Mbazi za Zumbe dyetu Yesu kulisito zitende na nyuwe.

21 Timoseo, mndima mnyangu,
awalamsani, Lukiyo na Yasoni na
Sosipateli weyangu wa Chiyahudi
nawo wawalamsani.
22 Miye, Telitilo, mta kuwandika
ibaluwa ino, nawalamsa kwa zina
dya Zumbe.
23 Gayo mkaya ywangu, hamwenga
na bunga dya wazumizi wose
wakudugana kwakwe, wawalam-
sani, Elasito, mchimaila ywa hela
zo mzi mkulu, hamwenga na
mlukolo ywetu Kwato wawalam-
sani. 24 Mbazi za Zumbe dyetu Yesu
Kulisito zitende na nyuwe. Taile

Paolo amtogola Chohile

25 Elo haluse chimhongeze
Chohile! Uyo adaha kuwatogezani
mwe idya Mbuli Yedi nawagam-
bilaga mwa Yesu Kulisito, mwe
chinyele chiya chigubulwe naho
chafisagwa kwa mihilimo ilozize
ijinkile. 26 Mna, haluse ichindedi
icho chigubulwa kwa sila ya
mawandiko ya wawoni, na kwa
mwiko wa Chohile mta ujima
mazuwa yose umanyika mwe si zose
chani wose wazumile na kwiva.
27 Kwakwe Chohile mta umanyi
wedi ichedu. Ukulu una uyo kwa
sila ya Yesu Kulisito, mazuwa yose!
Taile.

BALUWA YA NKONGO YA PAOLO KWA WAKOLINTO

ULONGOZI

Baluwa ya Wakolinto yawandikagwa ni msigilwa Paolo mo mhilimo wa 55 (1:1). Ni ya nkongo mwe zibaluwa zakwe mbili izo chinanazo Paolo ayawandikile mabunga ya wamzumile Kulisito we komzi wa Kolinto. Vyadahika awandikaga ibaluwa ino umo akekala Efeso henati kufanyanya kutalamkila umzi wa Kolinto umo emwe sila akalaila Mekadoniya (16:5-9).

Baluwa ino yalawana na ulosi Paolo ahokele kulaila kwa wazumizi wamwenga ukulanga ntendwa zihiye zikwesimana mwe idibunga dya wamzumile Kulisito, ukuchisanya kusentana na kugonyana. Mzi wa Kolinto wamanyikisaga kwe zimbuli zakwe zo kugonyana, ivo nahavikwehela bunga dya wamzumile Kulisito nawo wakabwilana ne izimbuli izo. Baluwa ya nkongo kwa Wakolinto iviya ichisanya sula imanyikise ya ungi (13).

Vimndani

Paolo awalamsa Wakolinto naho amtogola Chohile kwa chausa chawo (1:1-9).
Ukajika atambalisa ulosi ahokele ukalanga kusentana kwa wazumizi wa bunga dya wamzumile Kulisito wa Kolinto (1:10-4:21).
Ukajika atambalisa mbuli ya ugonyi na kuwagambila chila yumwenga aleke (5-6).
Ukajika alavya malagiso mwe mbuli za lusona, kuvikila matukulu, mviko mo lumpe na ntunyo za chimuye na uyuko (1-15).
Abindiliza kwa mazwela mazuwa na mbuli za chimntu (16).

1 Miye Paolo, msigilwa ywa
Kulisito Yesu uyo Chohile aungile
kwitanga, na mlukolo ywetu
Sositeni,

2 Chawawandikilani nyuwe bunga
dikumzumila Chohile mwiyuko
komzi wa Kolinto. Nyuwe wadya
mlenguswe kwa sila ya kulungana
na Kulisito Yesu na mwitangwe
ni Chohile mtende wantu wakwe
seivyo kwa wose chila hantu hohose
wakumvikila Zumbe dyetu Yesu
Kulisito uyo Zumbe ywawo na
ywetu,

3 Nawaungilani wedi wa Chohile
na utondowazi ukulaila kwa Chohile
Tati yetu na Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.

Ujimbiko wa Kulisito

4 Namhongeza Chohile ywangu
mazuwa yoseni kwachausa chenyu
kwaviya mwinkigwa wedi wa
Chohile kwa sila ya Kulisito Yesu.
5 Kwaviya mlungana na Kulisito
mhokela vintu vyose vyedi vilozize
mwe umanyi wose na udahi wose
wa kulonga, 6 kwaviya ulosi mwa
Kulisito ukulwa mndani mwenyu,
7 naho hamhungukilwe ni ntunyo
yoyose ikulaila kwa Muye Ukukile,
mkagojesa kwa nkwina kuyuswa
kwakwe Zumbe dyetu Yesu Kulisito.
8 Uyo nawatogezeni nyuwe kubula
ko uhelo, mtende hamwina lema
mwe idizuwa idyo dya Zumbe
dyetu Yesu Kulisito. 9 Chohile ni
mkanuni, uyo awetangeni nyuwe
mwingile mwe ndala hamwenga
na Mwanawe, Yesu Kulisito Zumbe
dyetu.

Bunga dya wazumile wa Kolinto wepagula

10 Walukolo mwa Kulisito,
nawailani kwa zina dya Zumbe
dyetu Yesu Kulisito, kugamba
ivanani nyoseni kwa chila mbuli
mkulonga. Msekwepagula, mtende
na ulosi umwenga na fanyanyi za
chalumwe. 11 Walukolo weyangu,
mbuli nigambilwe ni wantu wa
kaya ya Kiloye, zalagisa pwilili
kugamba mna nkumbizi mgati
mwenyu. 12 Icho hulonga ni chino,
kwaviya chila yumwenga alonga,
“Miye namtimila Paolo” mtuhu,

“Miye namtimila Apolo”, mtuhu, “Miye namtimila Petulo*”, mtuhu, “Miye namtimila Kulisito.” 13 Togola, Kulisito kepanga? Togolani, Paolo nuyo asulumizwe mo msalaba kwachausa chenyu? Hegu togolani, Nambatizwa mtende wanampina wa Paolo?
14 Namhongeza Chohile kugamba simbatize yoyose mna Kilisipo na Gayo. 15 Elo hahali akudaha kulonga kugamba kabatizwa kwa zina dyangu. 16 Heye, naho nabatizaga wantu we kaya ya Sitefana, mna kujinka awo sikufanyanya hegu nabatizaga mntu mtuhu yoyose. 17 Kulisito hanisigile nibatize, mna kuwagambila Mbuli Yedi ya Kulisito, naho siyo kwa milosi ya chimtu, chani nguvu ya file ya Kulisito mo msalaba isekuswa.

Kulisito ni Nguvu na Ubala wa Chohile

18 Kwaviya ulosi wa file ya Kulisito mo msalaba ni uhezi kwa wadya wakwaga, mna kwa suwe chikuhonywa ni nguvu ya Chohile.
19 Kwaviya iwandikwa,
“Nanibalange ubala wawo wata ubala,
na umanyi wawo wata umanyi naniulemele.”
20 Uneva nivyo vili, nauza, ekuhi mta ubala? Ekuhi mhinya Sigilizi za Musa? Ekuhi mhiga mbuli ywa mazuwa yano? Togola, Chohile hatendile umanyi wa wantu we isi ni uhezi?
21 Kwaviya mwe umanyi wa Chohile, wantu we isi hawakudaha kummanya Chohile kwa sila ya wowo wenye. Mna Chohile kaunga kuwahonya wadya wakumzumila kwa sila ya chiya wata ubala wakuchiwona ni uhezi, uhezi wa udya ulosi ukulongwa. 22 Wayahudi waunga wawone mpituko, Wagiliki walonda ubala. 23 Mna suwe, chamlonga Kulisito asulumizwe. Kwa Wayahudi mbuli ino ni nkobadiko, kwa wantu wa isi ntuhu ni uhezi, 24 mna kwa wadya wetangwe, Wayahudi kwa Wagiliki, Kulisito ni nguvu ya Chohile na umanyi wa Chohile. 25 Kwaviya chikuwoneka ni uhezi wa Chohile, chawagila kujinka ubala wa wantu, naho chikuwoneka chisokele kwa Chohile, china nguvu kujinka nguvu ya wantu.
26 Walukolo weyangu, kumbukani umo mwitangwe, kugamba, walozize wenyu nahewena ubala hata kwa fanyanyi za chiuntu, walozize nahewena nguvu hegu wantu wa chizumbe. 27 Mna Chohile kayasagula yadya isi ikuyawona ni uhezi, chani awajele soni wata ubala, naho kayasagula yadya isi ikuyawona yahwa, chani awajele soni wata nguvu. 28 Chohile kayasagula yadya kwa fanyanyi za isi ni mbuli zihwele naho zikubelwa, mbuli izo nahezikuli, chani kwa izo azuse ziya kwa fanyanyi za wantu wakuwona ni mbuli zedi. 29 Chani hasekutenda na mntu yoyose akudaha kweduvya ha meso ya Chohile. 30 Mna Chohile kawalunganyani nyuwe na Kulisito Yesu, naho Chohile kamtenda Kulisito atende umanyi. Kwa sila ya Kulisito chiwoneka wedi kulongozi kwa Chohile na kukombolwa. 31 Elo, saviya mawandiko yakukile yakugamba, “Mta kweduvya, eduvye mwe ndima ya Zumbe.”

2

Ulosi wa Kulisito asulumizwe

1 Walukolo weyangu, umo nezaga kwenyu sizile kuwagambila ulosi wa Chohile wefisize kwa milongele ya pwilili, hegu kwa ubala wa chimtu.
2 Umo nendaga kwenyu samanyaga chochose mna kummanya Yesu Kulisito, heye, Kulisito yudya atungikwe mo msalaba. 3 Umo nendaga kwenyu mwili wangu nauhwa, naho nazingiza vidala kwa luchenyenta. 4 Ulosi wangu na kulonga kwangu sivilavize kwa milosi ya ubala ikutamila, mna

* **1:12** Petulo nuyo Kefa kwa Chiyunani

kwa ulagiso wa nguvu ikulaila kwa Muye wa Chohile, 5 chani kuzumila kwenyu kusekwegamila ubala wa mntu mna kwegamile nguvu ya Chohile.

Umanyi wa Chohile

6 Mna suwe chasimwila ubala kwa wadya watogile mwe uzumizi, mna siyo ubala we isi ino, hegu ya vilongozi we isi ino mwe wadya wa kwaga. 7 Mna chalonga umanyi wefisize wa Chohile, ubala wefisize Chohile aikaga mo moyo wakwe kudamanya kukongela isi hainati kumbwa, kwachausa cha ukulu wetu. 8 Hahali chilongozi hata yumwenga mwe isi ino aimanyize. Kwaviya hegu waimanyize, hawamtungike Zumbe ywa ukulu mo msalaba. 9 Mna ni saviya viwandikwe,

“Mbuli ziya ziso haziwonaga hegu gutwi kuziva,
mbuli ziya mntu hafanyanyaga mo moyo,
mbuli Chohile awaikiye wadya wakumunga.”

10 Mna Chohile kachigubwila izimbuli izo kwa Muye wakwe. Kwaviya Muye Ukukile azuza chila chintu hata mbuli zimndani vidala mwa Chohile. 11 Kwaviya ni yuhi akudaha kumanya mbuli za mndani za mntu uneva siyo Muye wakwe umntu uyo? Mweivyo, hahana amanyize mbuli za Chohile mna Muye wa Chohile. 12 Hachihokele muye wa wantu we isi ino mna chihokela Muye ulaile kwa Chohile, chani chimanye mbuli chinkigwe bule du ni Chohile.

13 Elo suwe hachikulonga ulosi chihinyigwe kwa umanyi wa chimntu, mna kwa milosi chihinyigwe ni Muye, chahinya chindedi cha chimuye mbuli za chimuye. 14 Mntu suyo ywa chimuye hakuzumila mbuli za Muye wa Chohile. Mbuli izo kwa mntu ywa mazwela ni uhezi, naho hakudaha kuzimanya kwaviya zamanyika kwa wambizi wa Muye. 15 Mna mntu mta Muye wa Chohile amanya yoseni, naho yeye hakumanywa ni mntu. 16 Saviya viwandikwe, “Niyuhi akumanya fanyanyi za Zumbe? Niyuhi akudaha kumtenda amanye?” Mna suwe china fanyanyi za Kulisito.

3

Wandima wa Chohile

1 Walukolo weyangu, miye sidahile kulonga na nyuwe saviya na wantu wata Muye wa Chohile, mna nalonga na nyuwe wantu we isi ino, saviya wana wachembe mwe kumzumila Kulisito. 2 Siwanywesani mele, siwalisizeni nkande itogile, kwaviya nahamnati kuidaha. Hata vino haluse hamkuidaha, 3 kwaviya nyuwe mchei mwekala mwe isi. Uneva wantu mchei na finju na nkumbizi mwenyu, vino havikulagisa kugamba mwi wantu wa chimwili, mkwikala mwe viya isi ikunga? 4 Kwaviya mntu yumwenga akagamba, “Miye namtimila Paolo”, mtuhu agamba, “Miye namtimila Apolo”, togolani, iyo haikulagisa kugamba mwekala saviya wantu we isi ino?

5 Elo, Apolo ni yuhi? Na Paolo ni yuhi? Suwe chiwandima chiwalekileni mzumile. Chila yumwenga ywetu adamanya ndima saviya enkigwe ni Zumbe. 6 Miye nahandaga mbeyu, Apolo kaijeila mazi, mna aitendile ihote niyo yakula ni Chohile. 7 Elo, akuihanda suyo chintu, hegu akuijeila mazi, mna ichintu ni Chohile akuileka ihote na kukula. 8 Yudya ahandile na yudya ajeile mazi wose ni wamwe, Chohile namtunye chila yumwenga kuligana na viya adamanye mwenye. 9 Kwaviya suwe chiwandima wa Chohile, chikudamanya ndima hamwenga, nyuwe mwinkonde yakwe mwizengo dya Chohile.

10 Kwa wedi wa Chohile anihokele, sihuda saviya mzesi mta ubala, nasizenga msingi udya mlanga

mwakwe mntu mtuhu azenga. Mna
chila mntu asinyise ivyo akuzenga
mlanga mwakwe. 11 Kwaviya hahali
mntu akudaha kuzenga msingi
mtuhu akaleka udya uzengigwe
kale, kugamba, Yesu Kulisito.
12 Uneva mntu yoyose mo msingi
uwo azenga kwa zahabu, hegu hela
hegu mayuwe ya yombe kulu hegu
miti hegu mani hegu nyasi, 13 ndima
yakwe nailagiswe viya ili, kwaviya
Msi naulangaze. Naigubulwe
mwe moto, umoto nawo nauhime
wedi wa chila ndima ya mntu.
14 Uneva ndima ya mntu yoyose
azengile mo msingi uwo niyo yatoga
mo moto, umzesi uyo natunywe.
15 Uneva ndima iyo inasila moto,
natende kaza ntunyo yakwe, mna
uyo mwenye nahonywe, saviya
ahonyigwe mwe nkondo yo moto.

16 Togolani, hammanyize kugamba
nyuwe mwi nyumba ya kumvikila
Chohile, naho kugamba Muye wa
Chohile wekala mndani mwenyu?
17 Elo, uneva mntu anabalanga
nyumba ya kumvikila Chohile,
Chohile nambalange, kwaviya
nyumba ya kumvikila Chohile
ikuka, naho nyuwe mwi nyumba iyo
ya kumvikila Chohile.

18 Msekwedanta! Mntu yoyose
mgati mwenyu akwewona ni mta
umanyi mwe isi, viwagila atende
hezi chani atende na umanyi wa
chindedi. 19 Kwaviya, umanyi wa
wantu we isi ni uhezi kulongozi
kwa Chohile. Saviya viwandikwe,
“Chohile awagwiza wata umanyi
mo ubala wawo.” 20 Naho, “Zumbe
kamanya kugamba fanyanyi za wata
umanyi sicho chintu.” 21 Elo, mntu
asekweduvila wantu. Kwaviya chila
chintu ni chenyu, 22 Paolo hegu
Apolo hegu Kefa, isi hegu ujima
hegu file, viya viyaho haluse hegu
viya navize, vyoseni ni vyenyu.
23 Mna nyuwe mwi wantu wa
Kulisito, Kulisito naye ni ywa
Chohile.

4

Wasigilwa wa Kulisito

1 Mntu achiwone suwe kugamba
chiwandima wa Kulisito, naho
wachimaila wa mbuli zefisize za
Chohile. 2 Aho ikungwa mwa
wachimaila ni kutenda wakanuni.
3 Mna kwangu miye ni mbuli ndodo
vidala kukantilwa ni nyuwe, mna
kwa kukantilwa kwa vitala vya
wantu, hegu kwekantila mwenye.
4 Moyo wangu haukunilongela kwa
mbuli yoyose, mna iyo haikulagisa
kugamba sina cha kulahwa. Zumbe
nuyo akunikantila. 5 Elo, msekukan-
tila mbuli chipindi chakwe hachi-
nati kubula aho akwizila Zumbe.
Uyo na alangazize yefisize mwe
chiza, na kulaviza kweise mbuli
za myoyo. Aho naho chila mntu
akunga ahokele ntogozi yakwe
kulaila kwa Chohile.
6 Walukolo, sidamanya mbuli
zino kwangu mwenye na Apolo
kwachausa chenyu, chani kwa
mliganyo wetu mhine ulosi wagaze,
“Kaulisani yawandikwe.” Chani
mntu yoyose asekwemwefenyeza
mntu yumwenga na kumbela
mtuhu. 7 Niyuhi akutendile mkulu
kujinka mtuhu? Una chihi hwi-
hokele? Mna uneva hegu kuhokela,
ni mbwani ukweduvya saviya
kugamba huhokele?
8 Mwigutakale! Mtendakale
wagoli! Mtenda Mazumbe suwe
hechimuli! Nivyedi, mwatendile
maseuta, chani suwe naswi chitende
maseuta hamwenga na nyuwe.
9 Nafanyanya kugamba Chohile
kachitenda suwe wasigilwa wantu
wa kuzigila, saviya wantu wakan-
tilwe file, kwaviya chitenda chintu
cha kwehelwa mwe isi njima, kwa
wandima wa kwembingu na wantu.
10 Suwe chiwahezi kwachausa cha
Kulisito, mna nyuwe mna ubala
mwa Kulisito! Suwe chiwahwele,
mna nyuwe mna nguvu. Nyuwe
mwatunywa, mna suwe chabelwa.
11 Hata vino haluse, suwe china
sala na nchilu, hachina cha kuvala,
chatoigwa maihi, naho hachina

hekwikala. 12 Naho changadikisa
na kudamanya ndima kwa mikono
yetu wenye. Chikahulutwa, chajim-
bika, chika sulumizwa, chajijimiza,
13 chikaligitwa, chahitula vyedi.
Chitendwa saviya uzavu we isi, kwa
chila mntu suwe chi ntaka.
14 Sikuwandika mbuli zino chani
niwajeleni soni, mna kuwafunda
saviya wanangu hunga. 15 Kwaviya
hata hegu mna magana mlongo
ya welesi mwa Kulisito, hamna
watate walozize. Kwaviya miye
nuyo niwelekeni mwa Kulisito Yesu
kwa sila ya Mbuli Yedi ya Kulisito.
16 Ivyo, nawalombezesani mnitim-
ile viya hudamanya. 17 Ivyo sim-
sigila Timoseo kwenyu, akwinga
mwanangu mkanuni hunga mwa
kulungana na Kulisito, akuzumilika
mwa Zumbe. Nawakumbuseni sila
hutimila mwe kulungana na Yesu,
sila huhinya chila hantu mwa chila
mabunga ya wamzumile Chohile.
18 Wamwenga wenyu weduvya
saviya kugamba sikwiza kwenyu.
19 Mna, nanisunguze kwiza kwenyu
umo Zumbe akaunga, naho miye
nami nanibunkule, siyo chiya du
wakudaha kulonga awo wakwedu-
vya, mna hata chiya wakudaha ku-
damanya. 20 Kwaviya uzumbe wa
Chohile suwo ulosi, mna ni nguvu.
21 Elo mwaunga vihi? Nize kwenyu
na nkome, hegu na Muye umemile
ungi na kuhola?

5

Ntendwa zihiye mwa Wakulisito wa Kolinto

1 Kuna milosi ikuzumilika
kugamba kuna uchilanga naho
uchilanga wihiye haunati kuten-
deka hata mwa hewemmanyize
Chohile. Sivigambilwa kugamba
mgosi amgonya mkaza ise! 2 Naho
mwefenya vivihi? Navitenda vyedi
mwingile chinyulu, mntu uyo naye
adamanye imbuli iyo abalazwe
mwenyu. 3 Ichindedi, hata hegu
uneva kwa mwili ni hale na
nyuwe, mna mo moyo nihamwenga
na nyuwe, simkantila kale uyo
adamanye imbuli iyo ya soni
saviya niyaho. 4 Umo mkadugana
hamwenga kwa zina dya Zumbe
Yesu, nami hatenda hamwenga na
nyuwe Chimuye kwa nguvu za
Zumbe dyetu Yesu, 5 mwinkizeni
mntu yuno kwa Shetani chani
umwili wakwe ubalangwe, chani
myuye wakwe udahe kuhonywa
mwe dizuwa dya Zumbe akwizila
kukantila wantu.

6 Kweduvya kwenyu suko kwedi!
Togolani, hamvimanyize kugamba
hamila chidogo yagwadusa tonge
jima? 7 Elo, kwesunteni, mkailavye
idya ihamila ya kale ya masa,
chani mtende tonge hya hedijeligwe
hamila, saviya ichindedi nimanyize
mwili. Kwaviya, Kulisito, mwana
ngoto ywetu ywa Pasaka, kalavigwa
kale mviko. 8 Ivyo, chidamanyeni
ngasu ya Pasaka, siyo ya mgate
ujeligwe hamila ya kale ya masa
na wavu, mna kwa mgate hewi-
jeligwe hamila, mgate wa utana na
chindedi.

9 Nawawandikilaga mwe baluwa
yangu ntuhu kugamba msekutenda hamwenga na wajenda uyaga. 10 Sikugamba msekutenda hamwenga vitendese na wajenda uyaga we isi ino wantu hewemmanyize Chohile, hegu wata kunga vya weyawe, hegu wabunyanya hegu wavikila matukulu. Hegu na nivyo naviwaunga mwisame isi.
11 Mna nawawandikilani kugamba, msekutenda hamwenga na mlukolo akwegamba mkulisito kuno ni mjenda uyaga, hegu mta kunga vya weyawe hegu mtakuvikila matukulu hegu mtakuhuluta hegu mkozi hegu mbunyanya. Mntu sauyo msekujeza hata kudya naye.

12 Togolani, ni mbuli yangu kuwakantila wantu wekuse? Awo Chohile nawakantile. Mna nyuwe hamkungwa kuwakantila wadya wemgati mwenyu wenye. 13 Chohile nakantile wadya

wekuse. “Mwingaseni mntu mwavu mwenyu.”

6

Vitala mwe Wakulisito

1 Uneva mntu ywa kwenyu kalemana na mkulisito mnyawe mwatenda vivihi kumlaha mzumizi mnyawe mwechitala cha wantu hewena kuvika, mkaleka kumlaha kwa wantu wa Chohile? 2 Hegu hamvimanyize kugamba wantu wakukile nawawakantile wantu we isi? Hegu nivyo, isi naikantilwe ni nyuwe, togolani! Hamkuwagila kukantila mbuli ndodo? 3 Hamvimanyize kugamba nachiwakantile wandima wa kwembingu? Uneva hegu imbuli ino, sikugamba chikantilise mbuli za mazuwa yano? 4 Ivyo, uneva mkatenda na nkumbizi mwe mbuli za mazwela, togolani, mwawatenda walamuzi wantu awo hewekusinya bunga dya wamzumile Chohile? 5 Nalonga ayo chani niwajele soni! Togola, hahana hata yumwenga mwenyu mta ubala wa kulamula nkumbizi mwe bunga dya wamzumile Chohile? 6 Mna mwalahana, mlukolo na mlukolo naho walamuzi nawo hawezumile.

7 Ichindedi uko kulahana wenye yalagisa kugamba mdundugisa! Havyatendile vyedi mbunyanywe? Havyatendile vyedi mnkonywe vyenyu? 8 Mna, kuhigana na ivyo, nyuwe wenye mwankonya wantu na kuwahoka vyawo, naho, ayo mwawatendela walukolo wenyu! 9 Hegu, hamvimanyize kugamba wantu wavu hawengile mo uzumbe wa Chohile? Msekwedanta! Sawo wajenda uyaga hegu wavikila matukulu hegu wajenda na wantu wa wenye hegu wadyamapulu hegu wagosi hegu wavyele wakwesigina, 10 hegu wabavi hegu wabafu hegu wakozi hegu walulimi hegu wapolaganyi, awo wose hawengile mo uzumbe wa Chohile. 11 Wamwenga mgati mwenyu wendaga seivyo wowo. Mna mlenguswa kulaila mwe masa, mtendwa wedi kulongozi kwa Chohile kwa zina dya Zumbe Yesu Kulisito na kwa Muye wa Chohile ywetu.

Jesezani mili yenyu kwa kumtunya Chohile

12 Mntu adaha kulonga, “Chila chintu kwangu miye chaligana naviya sigilizi ikunga.” Heye, mna siyo chila chintu ni chedi kwako. Nadaha kugamba chila chintu chaligana na sigilizi kwangu mna sikunga kulongozwa ni chochose. 13 Yumwenga adaha kulonga, “Nkande ni ya nda, na nda nayo ni ya nkande.” Ni chindedi, mna Chohile nabalange vyose vidi. Mwili suwo wa uchilanga, mna kumsankanila Zumbe, Zumbe naye ni kwachausa cha mwili. 14 Ivyo, Chohile amuuyuse Zumbe nachuyuse naswi kwa nguvu yakwe.

15 Togolani! Hamvimanyize kugamba mili yenyu ni vitago vya mwili wa Kulisito? Ivyo niviguhe vitago vya Kulisito nakuvitenda vitago vya mchilanga? Havikudahika! 16 Hegu hamvimanyize kugamba akulungana na mchilanga atenda mwili umwenga naye? Saviya viwandikwe, “Waidi awo nawatende mwili umwenga.” 17 Mna elungile na Zumbe ni muye umwenga naye.

18 Enegani uchilaga. Masa yose yadamanywa kuse ko mwili mna mchilanga adamanya masa mo mwili wakwe mwenye. 19 Hegu hamvimanyize kugamba mili yenyu ikala saviya nyumba nkulu ya kumvikila Chohile ya Muye Ukukile emndani mwenyu, uyo mumhokele kwa Chohile? Nyuwe hamwi ugoli wenyu wenye. 20 Kawagulani kwa yombe kulu. Ivyo, mtunyeni Chohile kwe mili yenyu.

7

Mbuli za nyinka

1 Haluse kwa mbuli ziya
muwandike. Ni vyedi uneva mgosi
hanasoile.
2 Mna kwachausa cha uchilanga,
chila mgosi atende na mkaziwe
mwenye, na chila mvyele atende na
mgosiwe mwenye. 3 Mgosi ajende
na mkaziwe umo mvyele akaunga,
mvyele naye ajende na mgosiwe
umo mgosi akaunga. 4 Mvyele hana
udahi mo mwili wakwe mwenye,
mna mta udahi mo mwili wakwe
ni mgosiwe, mweivyo mgosi hana
udahi no mwili wakwe, mna mta
udahi mo mwili wakwe ni mkaziwe.
5 Msekunyimana, mna hegu uneva
mwivana kudamanya ivyo kwa
chipindi chidodo, chani mum-
lombeze Chohile ni vitana, mkaheza
muwiyane vituhu, chani Shetani
anasekuwajeza kwa kwedunduga
mili yenyu.
6 Sikulonga ayo kugamba ni
malagiso, mna ni fanyanyi.
7 Nasunga wantu wose watende
saviya miye ivyo nili, mna chila
yumwenga ana ntunyo yakwe
enkigwe ni Chohile, yuno vino
mtuhu vino.
8 Mna nawagambila wadya wa-
gane na wabanikilwe ni wagosi,
nivyedi wekale wagane. 9 Mna un-
eva hegu hawakudaha kwechinda,
nivyedi wasolane ukaleka kumela-
mate.
10 Mna wadya wasolane kale
nawenka mwiko uno, aho elo suyo
miye, mna ni Zumbe, mvyele asek-
wasana na mgosiwe, 11 mna uneva
akasana naye, asekuguhigwa, hegu
wevanywe na mgosiwe. Mgosi naye
asekumwasa mkaziwe.
12 Kwa watuhu nawagambila, ni
miye mwenye suyo Zumbe, uneva
mgosi Mlukolo ekala na mvyele
suyo mlukolo naho mvyele uyo
azumila kwikala naye, asekumwasa.
13 Mvyele naye akwikala na mgosi
hekuzumila, mna mgosi uyo azu-
mila kwikala naye, asekumwasa
mgosi uyo. 14 Kwaviya mgosi
hekuzumila alenguswa kwa sila ya
kulungana kwakwe na mkaziwe,
naho mvyele naye hekuzumila
alenguswa kwa sila ya mgosiwe.
Hegu nendile sivyo ivyo, wana
wenyu hawatendile wedi kwa
Chohile. 15 Mna uneva yudya
hezumile aunga kumwasa mnyawe
azumile ni vyedi, namwase du.
Aho uyo mkulisito mgosi hegu
mvyele, natende kamkombola.
Kwaviya Chohile kawetangani
mwikale mpeho. 16 Wamanya vivihi
weye mvyele mlukolo hegu hodahe
kuhonya mgosiwo? Hegu weye
mgosi mkulisito, wamanya vivihi
hegu nomhonye mkaziwo?

Ikala saviya witangwe ni Chohile

17 Mna chila yumwenga ekale
saviya adahizwe ni Zumbe, viya
aungigwe ni Chohile adamanye.
Uno ni mwiko huhinya mwe bunga
dya wamzumile Chohile. 18 Uneva
mntu ajeligwe ngasu kazumila wi-
tango wa Chohile, asekwetenda
kugamba hajeligwe ngasu. Un-
eva mntu hejeligwe ngasu azu-
mila witango wa Chohile, aseku-
jelwa ngasu. 19 Kujelwa ngasu
hegu kuleka kujelwangasu sicho
chintu, imbuli ni kutoza miko ya
Chohile. 20 Chila yumwenga asi-
gale saviya endile umo henati kuzu-
mila witango wa Chohile. 21 Umo
Chohile akwitange na wi mtumwa?
Usekwesinya, mna uneva hegu un-
enkwa luhenyo lwa kulekelwa, lu-
damanyize ndima. 22 Kwaviya
etangwe kutenda ywa Zumbe em-
tumwa, mntu uyo ni mlekelwa
ywa Zumbe. Mweivyo etangwe
kuno ni mlekelwa, ni mtumwa
ywa Kulisito. 23 Mgulwa kwa
yombe, kwaivyo msekutenda naho
watumwa wa wantu. 24 Walukolo
weyangu, chila yumwenga ywenyu
na asigale kwikala na Chohile saviya
endaga chipindi aketangwa.

Mbuli za hewesoligwe na wa-banikilwe ni wagosi

25 Haluse, vikulanga wantu hewe-
natikusolana, sina lagiso dikulaila

kwa Zumbe, mna nalonga viya huwona miye yudya kwa mbazi zakwe Zumbe nitende mkanuni.
26 Elo, koudala wiyaho, nafanyanya kugamba ni vyedi mntu ekale saviya eli. 27 Togola, kusola? Elo, usekunga kwasana na mkaziwo. Weye husoile? Usekusola. 28 Mna uneva unasola, hotende kukola masa, naho mndele hesoligwe anasolwa, hatende kakola masa. Mna wakunga wasolane nawadugane na masulumizo ye isi, mna miye nahaunga nyuwe msekudugana nayo.
29 Mna walukolo, nagamba vino, chipindi chisigale ni chijihi. Naho kukongela haluse wadya wasoile wekale saviya hawasoile, 30 wata kwila watende saviya hawakwila, na welelwe watende saviya hawelelwe, wakugula watende saviya hawana chintu, 31 wadya wakwevinya na mbuli ze isi ino watende saviya hawana mbuli nazo vitendese. Saviya chimanyize isi ino yajinka.
32 Mna nahaunga nyuwe msekutenda na nkama. Mntu hesoile evinye na ndima ya Zumbe, ivyo namwelele Zumbe. 33 Mna mgosi asoile evinya na mbuli ze isi ivyo na mwelele mkaziwe, 34 naho vyesima. Mvyele hesoligwe hegu chigoli evinya na mbuli za Zumbe chani atende mkuka wo mwili na muye mwa Zumbe. Mna mvyele asoligwe evinya na mbuli ze isi ino ivyo na mwelele mgosiwe.
35 Nawagambilani yano kwaviya naunga niwambizeni. Sikunga kuwachinda, mna nawaungani mdamanye viya vikuwagila naho vikungwa, mdamanye ndima ya Zumbe kwa moyo umwenga.
36 Mwe waidi wevane kusolana, uneva mntu awona kugamba hakumtendela chigoli chakwe vyedi hegu hana msoile, naho adunduga kuhuma tama zakwe, na adamanye viya akunga. Hakukola masa, waleke wasolane. 37 Mna uneva uyo mgosi akaunga mwenye mo moyo wakwe asekusola naho hegu adaha kuzihuda tama zakwe na viya vyo kudamanya, ivyo, kulamula adamanya vyedi vidala hanamsoile uyo chigoli. 38 Elo, mntu akusola chigoli adamanya vyedi, mna hekunga kusola adama vyedi vitendese.
39 Mvyele msolwa kavugailwa ni mgosiwe umo mgosi uyo emjima, mna mgosi anabanika, mvyele uyo kalekeilwa, adaha kusolwa ni mgosi yoyose akunga mwa Zumbe uyodu. 40 Mna, viya huwona miye, nanivyedi uneva ekale iviya eli. Ivyo nivyo huwona miye. Nafanyanya kugamba miye nina Muye wa Chohile.

8

Nkande Zilavigwe kwe Matukulu

1 Haluse chikaule mwe nyama zivikilwe matukulu. Suwe chose chimanya kugamba, “Suwe chose china umanyi”, umanyi uwo watenda wantu wefenye, mna ungi wazenga. 2 Akufanyanya kugamba kamanya chintu, chindedi hamanyize chochose saviya vimligane amanye. 3 Mna akumunga Chohile, kamanywa ni Chohile.
4 Elo, kwa mbuli za kudya nkande zivikilwe matukulu, chivimanya kugamba tukulu sicho chintu mwe isi, chivimanya kugamba Chohile ni yumwenga du. 5 Hatahegu vintu vikwitangwa “milungu”, mwe isi hegu kwembingu, hata hegu weyuko “milungu” na “mazumbe” walozize, 6 mna, kwetu suwe Chohile ni yumwenga du, Tate, Muumbi ywa vyose, uyo kwachausa chakwe suwe chiyuko, naho eyuko Zumbe yumwenga du, Yesu Kulisito, yudya kwa sila yakwe vintu vyose vyumbwa, na suwe chekala kwa sila yakwe.
7 Mna suyo chila mntu ana umanyi uno. Kwa viya kuna wantu watuhu wazwele kale diya iditukulu, wantu awo kubula vino

haluse umo wakadya nkande wazifanyanya zichei saviya nkande zivikilwe matukulu. Kwaviya fanyanyi zawo za kumanya dyedi na dihiye zihwa, watenda hawalenguswe. 8 Mna nkande haikudaha kuchisogeza hajihi na Chohile. Chikaleka kuidya hachi kuhungukilwa ni chintu, chikadya hachi kujenyezwa chintu.

9 Mna, msinyise, kuno kulekelwa kwenyu kuse kuwatenda wazumizi wahwele wakole masa. 10 Kwaviya, mntu yudya udahi wakwe wo kumanya dyedi na dihiye mo moyo wakwe uhwele, akakuwona weye mta umanyi wadya nkande izo mndani mwe nyumba yo kuvikila matukulu, togola, hengilwe nitama ya kudya nkande zivikilwe matukulu? 11 Elo, mlukolo ywako yudya ahwele, Kulisito abanikaga kwachausa chakwe, nage kwachausa cho umanyi wako. 12 Uneva mnawahosa walukolo wenyu, na kulumiza umanyi wawo wa kumanya dyedi na dihiye uhwele, namtende mumkola masa Kulisito. 13 Kwaivyo, uneva nkande yawengiza mwe masa walukolo weyangu, sanidye nyama ng'o, ninase kumkoza masa mlukolo mnyangu.

9

Ndima za Msigilwa

1 Togola miye suyo mntu alekelwe? Miye suyo msigilwa? Samwonaga Yesu Zumbe dyetu? Nyuwe hamlawane na ndima yangu kwachausa cha Zumbe? 2 Hata hegu wantu watuhu hawakunizumila kugamba miye ni msigilwa, nyuwe mwanizumila kugamba ni msigilwa. Nyuwe mwi chilagiso chikulagisa kugamba miye ni msigilwa, kwachausa cha kulungana kwenyu na Zumbe.

3 Wantu wakunilaha, negombela vino, 4 Togola, hachina udahi wa kudya na kunywa? 5 Togola, hachina udahi wa kutamba hamwenga na mvyele mkulisito saviya wakudamanya wasigilwa watuhu, walumbuze Zumbe na Kefa? 6 Hegu ni miye du na Banaba chikungwa kudamanya ndima vikuleka chikekala? 7 Ni mnkondo yuhi akulihila undima wakwe mwe nkondo? Ni mlimi yuhi hekudya matunda ye miti yakwe ye mizabibu? Ni mdimi yuhi hekunywa mele ye difyo dyakwe akudima?

8 Sikwechinda mwenye mwe mbuli zino za chimtu, kwaviya Sigilizi ya Musa haikulonga ivyo? 9 Iwandikwa mwe Sigilizi ya Musa, “Usekuijela fuwo njeku ukujeseza kuhulula maiso.” Haluse, nivyo kugamba Chohile asinya mbuli za njeku? 10 Hegu, nendile hakuchifanyanya suwe akalonga ivyo? Heye, yano nayawandikwa kwa chausa chetu suwe, kwaviya yudya akulima na yudya akuhulula, wose waidi wana wedi wa kutenda na msuhi wa kuhokela ulozo. 11 Uneva hegu suwe chihanda mbeyu ya chimuye mgati mwenyu, togola, ni mbuli nkulu chikasuma vintu vyetu chikunga kulaila kwenyu? 12 Uneva watuhu wana udahi wa kuhokela vintu saivyo kulaila kwenyu, ivyo, suwe hachina udahi utendese kujinka awo?

Mna, suwe hachijesize udahi uwo. Vyesimane na ivyo, suwe chijijimiza chila chintu chani chinase kuichinda Mbuli yedi ya Kulisito. 13 Hamvimanyize kugamba, wakudamanya ndima mwe Nyumba nkulu ya Chohile nkande yawo waipatila mwe Nyumba nkulu ya Chohile, naho kugamba wakulaviza ntambiko mwe nchanja wahokela mwe viya wakulavya? 14 Mwe ivyo, Zumbe kasigila kugamba wadya wakulonga Mbuli yedi ya Kulisito wasinye mwe kupata viya vikuleka wakatenda na ujima.

15 Mna, miye sijeseze udahi wowose uwo. Naho sikuwandika nepatile udahi uwo, kwangu miye ni vyedi nibanike ukaleka kumtenda

yoyose awone kugamba netunya vyabule. 16 Hegu nailonga Mbuli yedi ya Kulisito, iyo siyo mbuli ya kwefenyeza, iyo ni mbuli hungwa nidamanye. Naho, nkondo ni yangu hegu sinailongile Mbuli yedi ya Kulisito! 17 Hegu na-hadamanya indima ino mweviya hunga mwenye, nanina msuhi wa maliho, mna naidamanya ndima hungwa, kwaviya Chohile kaninka indima ino niijese. 18 Elo Maliho yangu ni yahi? Maliho yangu ni kuilonga Mbuli yedi ya Kulisito bule, kuleka kunga udahi ukununga kwa kuilonga.

19 Miye suyo mtumwa ywa mntu yoyose, mna setenda mtumwa ywa chila yumwenga chani nimpatile Kulisito wantu walozize vikudahika. 20 Umo nendile hadamanya ndima kwa Wayahudi nasikala saviya Myahudi chani niwapate Wayahudi, hata hegu miye sikutongela Sigilizi ya Musa, mna chani niwapate awo wakutongela Sigilizi iyo, hatenda mwawo, nekala kutongela Isigilizi iyo. 21 Kwa wadya hewena Sigilizi, nekala saviya wowo, saviya sina Sigilizi, chani niwapate hewena Sigilizi. Kuno suko kugamba miye sikutongela Sigilizi ya Chohile, kwaviya natongela Sigilizi za Kulisito. 22 Mwe wahwele nekala saviya ahwele, chani niwapate awo wahwele. Setenda chila chintu mwa wantu wose chani wahonywe awamwenga kwa chila sila.

23 Nadamanya yano yose kwachausa cha Mbuli yedi ya Kulisito, chani nidahe kutendeka hamwenga na watuhu mwe ujim-biko wakwe. 24 Hegu, hamvimany-ize kugamba hantu he kugulukila woseni wakuguluka waguluka, mna ni yumwenga du akuhokela ntunyo? Gulukani mweviya vikuleka mka-hokela ntunyo. 25 Chila waku-gombela ntunyo mwe misezigo watozesa mazwela na kwivisa mwe yose, chani wahokele ntunyo ikubanika, mna suwe chadamanya ivyo chani chihokele chilemba hechikubanika. 26 Ivyo nivyo vikuleka huguluka hatenda na niya ya kuhuda, nivyo vikuleka nikale saviya mtowana ngumi, akudula ngumi zakwe mwe hewa. 27 Nasulumiza umwili wangu na ku-uvinya, mwenye ninase kulemelwa haheza kuwagambila watuhu.

10

Kanyo mwe matukulu

1 Walukolo weyangu, naunga mkumbuke kugamba wababa zetu wose wendaga hasi mwe dingu, nawo woseni wajinkaga mpeho mgati mwe bahali. 2 Wose wabatiza-gwa watende wa Musa mwe dingu na mwe bahali. 3 Woseni wadya inkande idya ye chimuye. 4 Wanywa ichiya cho chokunywa che chimuye. Kwaviya wanywaga kulaila mo luwe ludya lwe chimuye lwendaga lukawatimila, luwe ulo lwendaga ni Kulisito mwenye. 5 Mna hata ivyo ludongo lwawo hawamuwagilaga Chohile, vimba vyawo vya zagalaga mo luwala.

6 Haluse, mbuli zose izo ni mliganyo kwetu, zachifunda suwe chisekunga vintu vihiye, saviya wadamanyaga. 7 Mse kuvikila matukulu saviya wamwe wawo wendaga. Saviya vyawandikagwa, “Wantu nawekala hasi wakadya na kunywa, niyo wachimala wavina.” 8 Chisekutenda wachilanga saviya wamwenga wawo wadamanyaga, niyo mwe zuwa dimwenga wantu milongo midi na watatu elufu wabanika. 9 Chise kumjeza Zumbe, saviya watuhu wawo wamjezaga, niyo wakomwa ni nyoka. 10 Chise kufuzuma, saviya awamwenga wawo watendaga niyo wasila kukomwa ni mndima ywa kwem-bingu ywa File!

11 Vyoseni vino vyalailaga kwawo ni miliganyo kwa watuhu, naho vyawandikagwa ni mwiko kwetu.

Kwaviya chekala mwe chipindi cha udumo chihajihi.

12 Wadya wakwefanyanya wachimala wasinyise wanasekugwa.
13 Majezo mwapataga yendaga mazwela kwa wantu. Mna Chohile ni mkanuni, hawalekeleni mjezwe kujinkiliza udahi wenyu, mna umo mkajezwa nawenkeni nguvu ya kujijimiza, na kuwenkani sila ya kufoseza.
14 Elo, walukolo weyangu, mse kuvikila matukulu. 15 Nalonga na nyuwe, wamanyi, lamulani wenye yano hulonga. 16 Chikombe chikunywela mwe nkande ya Zumbe naho chikumjimbika Chohile, umo chikachinywela, chasangila sakame ya Kulisito. No umgate chikubesula, umo chikaudya, ni ndala no mwili wa Kulisito. 17 Kwaviya mgate ni umwenga, suwe chi ludongo, chi mwili umwenga, kwaviya suwe choseni chasangila mgate uwo.

18 Kaulani wantu wa Izulaeli, wadya wakudya ntambiko walungana naiyo inchanja yo kulaviza ntambiko. 19 Elo, nigeze? Kugamba ntambiko ivikilwe tukulu ni chintu? Hegu tukulu ni chintu? 20 Bule! Icho hulonga ni kugamba ntambiko wakulavya wantu hewammanyize Chohile wawalaviza mpepo, siyo Chohile. Sikunga nyuwe msangilane na mpepo. 21 Hamkudaha kunywela chikomba cha Zumbe naho chikombe cha mpepo, hamkudaha kwelunga kudya mwe meza ya Zumbe naho mwe meza ya mpepo.
22 Hegu, chaunga chimtende Zumbe atende na finju? Mwafanyanya china nguvu zitendese kumjinka uyo?

23 Vintu vyose vyazumilwa, mna siyo vyose vikuwagila. Vintu vyose vyazumilwa mna siyo vyose vikuzenga. 24 Mntu asekwesinya mwenye, mna asinye na weyawe.

25 Dyani chochose chiya chikutagwa kwedigwilo mkaleka kuzauza na kutenda na nkama mwe myoyo yenyu, 26 kwaviya mawandiko yagamba, “Isi na vyoseni viyumo ni ugoli wa Zumbe.”

27 Uneva mntu hezumile akawagonekani mwe nkande niyo mwazumila, dyani vyose nawenkeni lekani kuzauza mwe myoyo yenyu. 28 Mna mntu akawagambani, “Nkande ino ivikilwa matukulu,” msekudya, kwachausa cha uyo awagambile na kwachausa cha nkama mwe myoyo.
29 Nagamba, siyo kwachausa cha vimwe myoyo yenyu, mna mwe viya vimwe myoyo ya watuhu.

“Nivyedi,” mntu adaha kuza, “Nimbwani ni kantilwe mwe moyo wa mntu mtuhu? 30 Uneva miye hajeseza nkande yangu kwa kumhongeza Chohile, nimbwani huhulutwa mwe nkande huhongezeza?”

31 Elo, chochose mkudamanya chitende ni kudya hegu kunywa, damanyani vyose kwachausa cha ukulu wa Chohile. 32 Msekutenda nkwazo kwa Wayahudi hegu kwa Wagiliki hegu kwa bunga dya wamzumile Chohile. 33 Tendani saviya miye, najeza kuwawagiza wantu wose kwa chila sila, haleka kulonda wedi wangu mwenye mna wedi wa wose, chani wambulwe.

11

1 Nitimilani miye saviya humtimila Kulisito.

Kugubika umtwi mwe kuvika

2 Nawatogolani kwaviya mwanikumbuka naho mwatoza mahinyo niwenkileni. 3 Haluse nawaunga mmanye kugamba Kulisito ni mtwi wa chila mgosi, naye mgosi ni mtwi wa mkaziwe, naye Chohile ni mtwi wa Kulisito. 4 Ivyo, mgosi akumlombeza Chohile hegu akulonga ulosi kulaila kwa Chohile kuno kegubika umtwi wakwe, uyo ambela Kulisito. 5 Mvyele naye akumlombeza Chohile hegu kulonga ulosi wa Chohile mo lumpe kuno hegubike umntwi wakwe, ambela mgosiwe. Akudamanya ivyo ni saviya mvyele amogile

mtwi wakwe chani ajelwe soni.* 6 Mvyele hekugubika umtwi wakwe,
nanivyedi amonywe izifili. Mna
kwaviya ni soni kwa mvyele
kumonywa izifili zakwe hegu
kumonywa, nanivyedi akagubika
umtwi wakwe. 7 Sivyo vyedi mgosi
kugubika mtwi wakwe, kwaviya
yeye ni mligonyo naho ukuka wa
Chohile. Mna mvyele ni ukuka
wa mgosi. 8 Mgosi halaile kwa
mvyele, mna mvyele alawaga
kwa mgosi. 9 Mgosi haumbigwe
kwachausa cha mvyele, mna mvyele
aumbwaga kwachausa cha mgosi.
10 Kwa chausa cha wandima wa
kwembingu nivyo vikuleka mvyele
agubika mtwi wakwe, vitende lagiso
dya uchimailwa mo mtwi wakwe.
11 Mokulungana kwetu mwa Zumbe,
mvyele sicho chintu hehana mgosi,
mgosi naye sicho chintu hehana
mvyele. 12 Saviya mvyele aumbigwe
kulaila kwa mgosi, nivyo mgosi
naye elekwa ni mvyele, mna vyose
vyalaila kwa Chohile.

13 Lamulani wenye, Togolani,
ni vyedi mvyele kumlombeza
Chohile mo lumpe hegubike chintu
komtwi? 14 Hata ukumbwa kwenye
kwalagisa pwilili kugamba mgosi
kutenda na fili ntali ni soni kwakwe
mwenye, 15 mna mvyele kutenda
na fili ntali ni ntunyo kwakwe.
Fili zakwe ntali kenkigwa chani
zimgubike. 16 Mna uneva mntu
akaunga kuleta nkani mwe mbuli
ino, elo nammanye kugamba suwe
hachina mazwela matuhu, naho
mabunga ya wamzumile Chohile
hayana mazwela matuhu.

Nkande ya lukumbusa lwa Zumbe
Matayo 26:26-29; Mako 14:22-25; Luka 22:14-20

17 Mwe malagizo yano, sikudaha
kuwatogola, kwaviya kudugana
kwenyu mwe kumvikila Chohile
kwa balangisa kujinka wedi.
18 Aho nkongo, nevaga kugamba
mkadugana hamwenga mwahigana,
miye nami nazumila hadodo.
19 Viligana kukatenda na kuhigana
mwenyu, chani wadya wazumilwe
ni Chohile wadahe kumanyika
kwenyu. 20 Umo mkadugana
hamwenga, mwafanyanya kugamba
mwadya nkande kwachausa cha
Zumbe mna sivyo ivyo. 21 Kwaviya
umo mkadya chila yumwenga adya
nkande yakwe mwenye hakumgoja
mnyawe, hata vyatenda kugamba
watuhu wenyu wana sala, na
watuhu wakolwa! 22 Togolani!
Hamkudaha kudya na kunywa kwe
zinyumba zenyu! Hegu togolani!
Mwabela wantu wa Chohile na
kuwajela soni awo hewena chintu?
Nigeze niwatogoleni? Bule! Siyo
kwa mbuli ino.

23 Kwaviya miye nahokelaga
mahinyo kulaila kwa Zumbe,
mahinyo ni wasizeni, kugamba,
chilo chiya Zumbe Yesu alavyagwa
mwa wankondo, aguhaga mgate,
24 niyo amhongeza Chohile, aube-
sula, akagamba, “Uno nuwo umwili
wangu, wili kwachausa chenyu.
Damanyani vino kwa lukumbusa
lwangu.” 25 Aho naho, akaheza
kudya nkande aguha chikombe
nakugamba, “Chikombe chino ni
lagano hya dya Chohile, mwe
sakame yangu. Chila mkanywa,
damanyani vino kwa lukumbusa
lwangu.”

26 Kwaviya chila mkadya mgate
uno na kunywela ichikombe chino,
mwalonga ifile ya Zumbe, kubula
aho akwizila vituhu. 27 Elo,
chila akuudya umgate uwo hegu
kunywela ichikombe cha Zumbe
hekuwagila, natende akola masa
mo mwili na sakame ya Zumbe.
28 Elo, chila mntu akonge kwekaula
mwenye, nivyo adye umgate uwo
na kunywela ichikombe icho.
29 Kwaviya akudya na kunywa
akaleka kumanya vili umwili
wa Zumbe, adya na kunywa
kanto dyakwe mwenye. 30 Nivyo

* **11:5** mwe chipindi cha Paolo mvyele amogigwe ni chilagiso kugamba kadamanya mbuli ya soni

vikuleka walozize wenyu walegela na kulumwa na watuhu walozize wabanika na kukantilwa ni Chohile. 31 Uneva chesinyaga wenye hachakantilwaga. 32 Mna chikakantilwa ni Zumbe, chahinywa, chani chinase kukantilwa hamwenga na wantu we isi.
33 Elo, walukolo weyangu, umo mkadugana mokudya nkande ya Zumbe, chila yumwenga amgoje mnyawe. 34 Hegu kuna yoyose mta sala, nadye kwe nyumba yakwe, chani kudugana kwenyu kunase kwigala kanto dya Chohile. Mna, mwembuli ziya ntuhu, naniziliganye umo heza.

12

Ntunyo ikulaila kwa Muye Ukukile

1 Haluse, walukolo weyangu mwe viya muwandike mwe majeleko ya Chimuye.

Naunga mmanye ichindedi che zimbuli zino. 2 Mvimanya kugamba, umo mwendaga watu wa si ntuhu hamwammanyaga Chohile, na mkalongozwa na kwazwa ni matukulu heyekulonga. 3 Elo, naunga mvimanye kugamba mntu yoyose akulongozwa ni Muye wa Chohile hakudaha kulonga, “Yesu aligitwe!” Naho hahali akudaha kulonga, “Yesu ni Zumbe,” hanalongozwe ni Muye Ukukile.
4 Kuna ntunyo zilozize zesimile, mna Muye wa Chohile akwinkiza ni yumwenga. 5 Kuna sila hezikuligana za kusankanila, mna Zumbe akusankanilwa ni yumwenga. 6 Kuna sila hezikuligana za kudamanya ndima, mna Chohile nuyo akutenda ndima zose zidamanyike kwa wose.
7 Muye Ukukile elagisa kwa chila yumwenga kwa sila hezikuligana chani vimuwagile chila yumwenga.
8 Muye wa Chohile amwinka mntu yumwenga ulosi wa ubala, mtuhu udahi wa umanyi, viya akunga Muye uwo. 9 Muye Ukukile uyo amwinka jeleko yumwenga uzumizi, naho amwinka mtuhu udahi wa kuhonya. 10 Muye Ukukile amwinka yumwenga udahi wa kudamanya mpituko, mtuhu ntunyo ya uwoni, mtuhu udahi wa kubunkula ntunyo zikulawana na Muye na sizo za Muye. Amwinka yumwenga udahi wa kulonga milongele heimanyike, na mtuhu udahi wa kulavyanya chilongigwe.
11 Izo zose ni ndima za Muye Ukukile uyo yumwenga, yudya akumwinka chila mntu ntunyo heikuligana nayamtuhu, saviya akunga mwenye.

Mwili umwenga una vitago vilozize

12 Mwili nu mwenga, hata hegu udamanywa kwa vitago vilozize, naho hata hegu vitago vyakwe vyoseni viloza, vyadamanya mwili umwenga. Nivyo vili kwa Kulisito.
13 Kwaviya suwe, chikatenda Wayahudi hegu Wagiliki, watumwa hegu wantu sawo watumwa, chose chibatizwa kwa Muye umwenga mwe mwili uwo umwenga, na chose niyo chanyweswa Muye uwo umwenga.
14 Mwili hauna chitago chimwenga du, mna vitago vilozize. 15 Hegu chiga nachikelongela, “Kwaviya miye suwo mkono, ivyo miye sicho chitago cha mwili,” ivyo havikuleka chisekutenda chitago cha mwili.
16 Naho hegu gutwi dyagamba, “Kwaviya miye suyo ziso, ivyo miye suyo chitago cha mwili,” ivyo havikuleka disekutenda chitago cha mwili. 17 Hegu mwili wose wendile ziso, mwili naukeva vivihi? Naho hegu mwili wose watendile gutwi, mwili nakanusa vivihi?
18 Mna ichindedi, Chohile aikaga vitago mo mwili, chila chimwenga hadya achungile chikale. 19 Hegu vitago vyoseni vyendile chimwenga, umwili nawihahi! 20 Chindedi nikugamba, kuna vitago vilozize mna umwili nu mwenga.
21 Elo, ziso hadikudaha kugamba mkono, “Sikukunga.” Naho mtwi haukudaha kuvigambila

iviga, “Sikuwaungani.” 22 Mna
kongezeza ayo, vitago vya mwili
vikuwoneka kugamba vihwa, nivyo
vikusinyiswa. 23 Naho, vitago
viya chikufanyanya kugamba sivyo
vyakutunyiswa, nivyo chikutunyisa,
vitago vya mwili hevina utana,
vyadimiswa vyedi, 24 mna vitago
vituhu havikungwa kudimwa.
Chohile mwenye kalunganya iv-
itago vyo mwili niyo achitunyisa
chitago chihungukilwe kutunywa,
25 chani visekwenegana mo mwili,
mna vitago vyose vyambizane.
26 Uneva chitago chimwenga cha-
lumila, vitago vyose navyo vyalu-
mila hamwenga naicho. Chitago
chimwenga chikatogolwa, vitago
vyoseni navyo vyelelwa hamwenga
naicho.
27 Elo, nyuwe woseni ni mwili
wa Kulisito, chila yumwe ywenu ni
chitago cho mwili uwo. 28 Chohile
mwe bunga dya wazumile kakonga
kuwaika wasigilwa, kaidi wa-
woni, katatu wahinyi, akaheza
wadamanya mpituko, wahonya
wanyonje, wambizi, vilongozi
na wadya wakulonga milongele
heimanyike. 29 Togolani, woseni
ni wawoni hegu wasigilwa! Hegu
woseni ni wahinyi. Woseni ni
wadamanya mpituko! 30 Sawo
woseni wana majeleko ya kuhonya?
Togolani, woseni ni wata kulonga
milongele heikumanyika, togolani,
woseni walavyanya milosi? 31 Elo
mtende na tama ya kuhokela ntunyo
zikulise.
Miye haluse naniwalagiseni sila
yedi kujinka zose.

13

Kunga

1 Hata hatenda na udahi wa ku-
longa semo za wantu na hata za
wandima wa kwembingu, mna un-
eva sina ungi, kulonga kwangu ni
kwa bule ni saviya lwasu lwa debe
dibule dikuvumila hegu nkengele.
2 Hata hatenda nina jeleko dya
uwoni na kumanya fyambo zose na
umanyi wose, hata hatenda na uzu-
mizi mkulu ukudaha kusamiza mag-
ulu, mna sina ungi, miye ni ywab-
ule. 3 Nadaha kulavya ugoli wangu
wose kwa kuwalisa wachiwa, naho
hata kulavya umwili wangu wokwe
mna uneva sina ungi, haviniwagile
chintu.
4 Mta ungi ajijimiza naho ambiza,
mta ungi hana finju, hakweduvya,
naho hakwefenya. 5 Mta kunga eva,
hakwesinya mwenye, mta kunga
hakwika maya, naho hakwika
yehiye mo moyo yadamanyike, 6 mta
ungi hakwelelwa ni wihi, mna
elelwa ni chindedi. 7 Mta ungi
ajijimiza yose, azumila yose, naho
ana ntunyo naho hakufachevu.
8 Ungi ni wa mazuwa yoseni hauna
udumo, mna uwoni waga, jeleko dya
kulonga kwa semo za maula zaga,
naho fanyanyi zajinka. 9 Kwaviya
udahi wetu wa umanyi hauchintile,
naho udahi wetu wa kulonga ulosi
wa Chohile hauchintile. 10 Mna aho
chiya chichintile chikabula, vyose
hevinati kuchinta navyage.
11 Umo nendaga mwana mdodo
nahalonga chizana, nasimanya
chizana, nahafanyanya chizana.
Mna haluse ni mntu mjima mbuli
za chizana sizileka. 12 Vino haluse
chikuwona ni saviya chizuli chififiye
mwe chelole, mna nachiwone uso
na uso. Nimanyize vino haluse
hachichintile aho hwizila nani-
manye vichintile, saviya Chohile
animanyize vyedi.
13 Haluse matatu yano yekala,
uzumizi na msuhi na ungi, mna
chikulu kujinka vino vituhu ni ungi.

14

Mbuli ntuhu za Muye Ukukile

1 Mwikale mwe ungi, seivyo
mungise kwinkigwa jeleko dya
Muye, vitendese jeleko dya uwoni.
2 Mta kulonga semo hezikumanyika
hakulonga na wantu mna alonga na
Chohile, kwaviya hahali akumanya
chiya akulonga. Uyo alonga mbuli
za chindedi zefisize kwa nguvu za

Muye 3 Mna mta udahi wa kulonga
ulosi wa Chohile, alonga na wantu
chani awazenge, awajele moyo na
kuwahoza. 4 Mta kulonga simo
hezikumanyika ezenga mwenye.
Mna mta udahi wa kulonga ulosi
wa Chohile, azenga bunga dya
wamzumile Kulisito.
5 Nasunga nyuwe nyoseni mlonge
kwa semo hezikumanyika, mna na-
haungisa mtende na udahi wa ku-
longa ulosi wa Chohile. Mntu
mta udahi wa kulonga ulosi wa
Chohile ni mkulu kumjinka yudya
akulonga kwa semo heikumanyika.
Mna uneva hegu eyaho mntu aku-
daha kulavyanya izimbuli izo aku-
longa, chani bunga dya wazumile
wazengwe. 6 Elo walukolo weyangu,
hegu heza kwenyu na kulonga na
nyuwe kwa semo hezikumanyika
yawawagila mbwani? Haiwawagile
chochose, mafani hegu hawagam-
bilani ugubulo wa Chohile hegu
umanyi, hegu ulosi wa Chohile hegu
mahinyo.
7 Nivyo vili kwaviya viya hevine
ujima vikulavya izwi saviya gunda
hegu zeze. Mntu adaha kumanya
vivihi nchemo ikuvinwa hegu viya
ivyo havikulavya izwi vikatoigwa?
8 Uneva akutowa luhugu lwa
nkondo akatowa hevikumanyika,
ni yuhi akunga emalanye kwa
nkondo? 9 Seivyo, uneva hegu
hamkulonga chikumanyika, ni yuhi
akunga amanye icho mkulonga?
Milosi yenyu nayagile mo lumpe!
10 Kuna semo zilozize hezikuligana
mwe isi, mna hamna hata imwenga
heine loso. 11 Mna uneva simanyize
milongele mntu akulonga, miye
ni mjeni kwa mntu uyo naye
ni mjeni kwangu. 12 Kwaviya
mna nkwina ya kuhokela ntunyo
ya Muye, ungasisani ntunyo ya
kuzenga bunga dya wazumile.
13 Mta kulonga semo heiku-
manyika alombeze nguvu za
kulavyanya chiya akulonga.
14 Kwaviya, uneva halombeza kwa
milongele muye wangu nuwo
ukulombeza mna fanyanyi zangu
hazikuvimanya. 15 Elo nitende
mbwani? Nanimlombeze kwa
muye naho nanimlombeze kwa
fanyanyi, nanicheme kwa muye,
naho nanicheme kwa fanyanyi
zangu. 16 Ukamjimbika Chohile
kwa muye du, mntu hekumanya
mwe wadya wakumanya netikile
vivihi “Taile” kwa kumtogola kwako
Chohile, kuno hamanyize chiya
ukulonga? 17 Kumlombeza Chohile
kwa kuhongeza kwadaha kutenda
kwedi vidala, mna uyo mntu mtuhu
hazengwe.
18 Namhongeza Chohile kugamba
miye nalonga kwa semo heiku-
manyika kujinka nyuwe wose.
19 Mna mwe mviko wa bunga
dya wamzumile naungisa kulonga
milosi mishano kwa fanyanyi zangu
chani niwahinye watuhu, ukaleka
kulonga milosi magana mlongo ya
milosi semo zilozize.
20 Walukolo weyangu, mseku-
tenda saviya wana, mwe zifanyanyi
zenyu, mna mwe masa mtendwe
saviya wana wadodo, mna mwez-
ifanyanyi zenyu mtende wantu
wajima. 21 Viwandikwa mwa
mawandiko,
“Zumbe agamba, ‘Nanilonge na
wantu wano kwa semo njeni,
na kwa milomo ya wajeni,
nanilonge na wantu wano,
mna hata ivyo hawanive.’ ”
22 Ivyo naho, udahi wa kulonga
semo njeni ni chilagiso, siyo
kwachausa cha wantu wata uzu-
mizi, mna kwachausa chawadya
hewezumile, mna udahi wa kulonga
ulosi wa Chohile ni kwachausa
cha wadya wazumile siyo kwa
hewezumile.
23 Ivyo, bunga dya wamzu-
mile Kulisito dyose dyadugana
hamwenga, naho wose wakakonga
kulonga semo njeni, uneva wakeza
wantu wamazwela hegu hewezu-
mile, togolani, hawalonge kugamba
nyuwe mlaluka? 24 Mna uneva
wose wakalonga ulosi wa Chohile,

vikaheza eza mntu ywa mazwela hegu hezumile, hegu mhezi yose neve nayamlagise kugamba ni mta masa naho nayamwike mwe kanto mwe yadya evile. 25 Yefisize mo moyo wakwe nayabunkulwe mo lumpe, elo nafike madi na kumvikila Chohile akagamba, “Chindedi Chohile ehano mgati mwenyu.”

Lagizo mwa bunga dya wazumile

26 Walukolo weyangu, ivyo chigeze? Mkadugana hamwenga kumvikila Chohile, chila yumwenga ana nchemo ya uchemi, mtuhu ana hinyo, mtuhu ugubulo kulaila kwa Chohile, mtuhu udahi wa kulonga semo njeni na mtuhu kulavyanya yakulongwa. Yoseni yatendeke kwachausa cha kuzenga bunga dya wa zumile. 27 Uneva wantu wata semo njeni, walonge waidi hegu watatu, siyo kujinka, naho yumwe yumwe, atendeke aho mntu ywa kulavyanya yakulongwa. 28 Mna uneva hahali akudaha kulavyanya, ivyo, mta kulonga simo njeni anyamale mwe bunga dya wamzumile Kulisito, elongele mwenye na Chohile. 29 Mwe wadya wawoni wata udahi wakulonga ulosi wa Chohile, walonge waidi hegu watatu na watuhu wahime yadya wakulonga. 30 Uneva yumwenga akalonga na mtuhu akwetegeleza akagubwilwa ni Chohile, elo yudya akulonga anyamale. 31 Kwaviya nyose mwadaha kulonga ulosi wa Chohile, yumweyumwe, chani nyose mhine na kujelwa moyo. 32 Muye wa wawoni wa Chohile waweva wawoni. 33 Kwaviya Chohile suyo chohile ywa nkumbizi, mna ni ywa utondowazi.

Seviya mwa mabunga ya wazumile yose ya wantu wa wakukile. 34 Wavyele wanyamale mwe zinyumba zo kumvikila Chohile. Wase kulonga, mna watende wakwiva saviya vikulongwa mwe Sigilizi ya Musa. 35 Uneva mbuli za kuza wawauze wagosi zawo kwezi kaya zawo, kwaviya ni soni kwa mvyele kulonga mwe bunga dya wamzumile Kulisito.

36 Togolani, mwafanyanya ulosi wa Chohile walailaga kwenyu nyuwe hegu uwabwilani nyuwe ichedu? 37 Uneva mntu yoyose afanyanya kugamba ni muwoni ywa Chohile hegu kugamba ana ntunyo ya chimuye, amanye kugamba yano huwawandikilani nyuwe ni mwiko wa Zumbe. 38 Mna mntu heyamanyize ayo, elo mntu asekumsinya uyo.

39 Elo, walukolo weyangu, tendani na nkwina ya kulonga ulosi wa Chohile, mna msekumlemeza mntu kulonga kwa semo njeni. 40 Mna yoseni yadamanyike kwa wedi na vikuwagila.

15

Kuuyuka kwa Kulisito

1 Elo, walukolo weyangu, nawakumbusani mbuli yedi ya Kulisito idya niwagambileni, niyo mwaihokela naho uzumizi wenyu ukutozesa. 2 Kwa sila iyo mwambulwa, uneva mkeva Mbuli yedi ni longile, na uneva uzumizi wenyu siyo wabule.

3 Miye siwenkani nyuwe mbuli iligane vitendese, idya miye nihokele, kugamba Kulisito nakabanika kwachausa cha masa yetu, saviya viwandikwe mwa Mawandiko Yakukile, 4 kugamba nakahambwa naho nakauyuka zuwa dya katatu, saviya Mawandiko yawandikwe, 5 kugamba kamlaila Petulo, akaheza awalaila wadya wasigilwa mlongo na waidi. 6 Akaheza awalaila walukolo wa bunga dya wazumile magana mashano kwa nkanana imwenga, walozize wawo wachei wajima kubula vino haluse, mna awatuhu wabanikaga. 7 Akajika amlaila Yakobo, naho awalaila wasigilwa wose. 8 Eze abinde wose, niyo anilaila miye, hata hegu nendaga saviya mntu elekwe mwe chipindi sicho chakwe. 9 Kwaviya miye ni mdodo vitendese mgati

mwa wasigilwa naho siwagilwe kwitangwa msigilwa, kwaviya nadihizaga bunga dya wamzumile Chohile. 10 Mna, kwa mbazi za Chohile, vino nivyo nili, naho mbazi zakwe zikwangu zitenda sizo za bule, mna nongezekelaga vitendese kudamanya ndima kujinka woseni, mna suyo miye, mna ni mbazi za Chohile hamwenga namiye. 11 Mnalo, vitende ni miye hegu ni wadya, nivyo chikulonga, naho nivyo mzumile.

Mili yetu nayuyuswe

12 Haluse, hegu ulosi chikulonga kugamba Kulisito kauyuswa, ni mbwani wamwenga wenyu wagamba kuuyuka hakuhali? 13 Uneva kuuyuka hakuhali, Kulisito naye hauyuke, 14 uneva Kulisito hauyuke, kulonga kwetu mbuli ya Chohile ni kwabule, naho kuzumila kwenyu ni kwabule. 15 Elo suwe nachitenda wadanti kulongozi kwa Chohile, kwaviya na chilonga kugamba Chohile nakamuuyusa Kulisito. Mna kumbeke Kulisito hauyuke uneva ni chindedi kugamba wabanike hawakuuyuswa. 16 Kwaviya, uneva nichindedi kugamba wabanike hawakuuyuka, uyo Kulisito hauyuke. 17 Naho uneva Kulisito hauyuswe, kuzumila kwenyu ni kwabule, mchei mwe masa yenyu. 18 Elo wadya wose wabanike wakamzumila Kulisito waga. 19 Uneva msuhi wetu mwa Kulisito wegama mwe wikazi wa haluse du, suwe chi wantu wa kufiliswa mbazi kujinka watuhu wose mwe isi.

20 Mna ichindedi ni kugamba Kulisito kauyuswa, saviya mbuli ikuchinka msuhi kugamba wadya wabanikaga nawo nawauyuswe. 21 Kwaviya saviya file ikwigalwa ni mntu, kuuyuka nako kwigalwa ni mntu. 22 Saviya wantu wose wakubanika kwa kulungana na Adamu, niivyo wose nawauyuswe kwa kulungana na Kulisito. 23 Mna chila yumwenga chipindi chakwe, kakonga Kulisito, vikaheza wadya wakwe Kulisito mwe chipindi Kulisito neze. 24 Vikaheza uhelo naubule, Kulisito nabalange chila useuta wa chimuye na udahi wa nguvu za chiza naho na mwinke Chohile Tate Uzumbe. 25 Kwaviya Kulisito nalongoze kubula aho Chohile akunga awahume wankondo wakwe wose. 26 Mnkondo akukomelekela kubalangwa ni file. 27 Kwaviya, Mawandiko yagamba, “Chohile kaika vintu vyose hasi heviga vyakwe.” Ni chindedi kugamba ulosi ukugamba “vintu vyose”, haukumhanganya Chohile mwenye, akuvika vintu ivyo hasi ha Kulisito. 28 Mna aho vintu vyoseni vikunga vikwe mwe uzumbe wa Kulisito, naho uyo Mwana akunga eike ha Chohile, aikiye vyose hasi ho uzumbe wakwe, chani Chohile atende Zumbe ywa vyose.

29 Uneva uyuso hauhali, togolani wantu wadya wakubatizwa kwachausa cha wabanike nawatende mbwani? Uneva wabanike hawakuuyuswa, ni mbwani wantu wakubatizwa kwachausa chawo? 30 Suwe naswi, ni mbwani chikwejela mwe nkondo chila sa? 31 Walukolo weyangu, miye nahangwa ni file chila zuwa! Chinyemi ninanacho mwa nyuwe mo kulungana na Kulisito Yesu Zumbe dyetu kwanitenda nilonge mbuli ino. 32 Uneva viya nifanyanye kudamanya ni kwa chi mntu du, kudya kutowana kwangu na makala yehiye mwe Efeso nakukaninka chibwani? Uneva wabanike hawakuuyuka, elo, “Chidye na kunywa, kwaviya luvi nachibanike.”

33 Msekudantwa! “Umbuya wihiye wabalanga untu wedi.” 34 Inukani! Lekani kudamanya masa, wamwenga wenyu hawammanyize Chohile. Nawagambilani ino ni soni nkulu kwenyu!

Mwili Uuyuswe

35 Mna mntu adaha kuza, “Wabanike wadaha kuuyuka vivihi? Nawatende na mwili wani?” 36 Mse

kutenda wahezi! Ukahanda mbeyu,
hainafile haikuhota. 37 Ukuhanda
ni mbeyu du, saviya ngano hegu
ntuhu, mna suwo mmea mjima uk-
wiza kulaila. 38 Chohile ainka im-
beyu iyo mwili akunga mwenye,
chila mbeyu yatenda na mti saviya
yumbigwe yenye. 39 Mili ya vyumbe
vyose hailigane. Mili ya wantu ni
imwenga, ya wanyama ivituhu, ya
wadege ivituhu, mili ya samaki nayo
ivituhu.
40 Kuna mili ya kwembingu
na mili ya mwe isi, ukuka wa
mili ya kwembingu ni mtuhu, na
ukuka we mili ye isi ni mtuhu.
41 Zuwa dina ukuka wakwe, mnenge
nawo wakwe, na ntondo nazo zina
wakwe, hata mwe ntondo zenye
hazikuligana mwe ukuka.
42 Nivyo vili mo kuyuswa wa-
banike. Enga viya mbeyu, mwili
wahambwa hasi ukatenda mwe hali
ya kubanika, mna wauyuswa mwe
hali heukubanika. 43 Wahambwa
mwe hali nchiwa, wauyuswa mwe
hali ya ukulu, wahambwa mwe
hali isokele, wauyuswa ukatenda
na nguvu. 44 Ukahambwa ni
mwili wa kolwa, ukauuyuswa ni
mwili wa Chimuye. Uneva kuna
mwili wa chimntu nakutende na
mwili wa Chimuye. 45 Kwaviya
mawandiko yawandikwa, “Mntu
ywa nkongo, Adamu, nendile ni
chumbe china ujima”, mna Adamu
akukomelekela ni Muye ukuwenka
ujima. 46 Ukulongola suwo udya
umwili we chimuye, mna udya
umwili we chimntu, ukajika watim-
ila umwili we dikolwa. 47 Adamu
ywa nkongo, kaumbwa kwa ulongo,
kalaila mwe isi, Adamu ywa kaidi
kalaila kwembingu. 48 Wose wemwe
isi wenga uyo mntu aumbigwe
kwa ulongo, wadya wa kwembingu
wenga yudya alaile kwembingu.
49 Saviya chikuligana na yudya
aumbigwe kwa ulongo, nivyo
nachiligane na uyo mntu alaile
kwembingu.
50 Elo walukolo, nagamba vino,
Chiya chumbigwe kwa mwili
na sakame hakikudaha kutenda
hamwenga na Uzumbe wa Chohile,
na chiya chikubanika hakikudaha
kutenda hechikubanika.
51 Tegelezeni, nawagambilani
mbuli yefisize, suwe hachibanike
chose, mna chose nachihit-
ulwe, 52 aho, kugubika na
kugubula meso, mwe digunda
dya udumo, kwaviya gunda
nadile, wabanike nawauyuswe,
wekale hewekubanika naho, suwe
naswi nachihitulwe. 53 Kwaviya
chila chikubanika chahitukila
hechikubanika, mwili ukudaha
kubanika uvale mwili haubanika.
54 Elo mwili uno ukubanika
ukatenda hakubanika, uhitukila
heukubanika, aho naho nauchin-
tizwe udya ulosi uwandikwe, “File
yabalangwa, uhumi uchinta!”
55 “File, uhumi wako wikuhi?
File kulumiza kwako kwikuhi!”
56 Kulumiza kwa file kwalaila mwe
masa, nguvu ya masa nayo yalaila
mwe sigilizi ya Musa. 57 Mna
chimhongeze Chohile akuchinka
uhumi kwa sila ya Zumbe dyetu
Yesu Kulisito.
58 Elo walukolo weyangu,
mwekambe vyedi naho mtoge.
Msekuleka kudamanya ndima ya
Zumbe mazuwa yose, mkamanya
kugamba kusulumila kwenyu
kwachausa cha Zumbe suko kwa
bule.

16

Malavyo ya wantu wa Chohile

1 Haluse, mwe mbuli za nchangizo
za hela kwachausa cha wantu wa
Chohile, damanyani saviya nilagize
bunga dya wamzumile Kulisito
wa Galatiya. 2 Chila zuwa dya
nkongo dya mazuwa mfungate,
chila yumwenga ywenyu aike hela
mwe ziya akuhokela, chani kuse
kutenda na nchangizo umo heza.
3 Umo nanizile kwenyu, nani-
wasigile wadya msagule mwenyu
wegale baluwa na ntunyo zenyu
Yelusalemu. 4 Uneva vikaunga miye
nami nite, nachitanye.

Fanyanyi za Paolo

5 Nanize kwenyu haheza kujinkila
mkowa wa Makedoniya kwaviya
naunga nijinkile Makedoniya.
6 Mafani nanikale na nyuwe hadodo,
hegu mafani nanikale na nyuwe
miezi yose ye mpeho, chani mnam-
bize mwe ntambo yangu, kokose
hunga nite. 7 Sikunga kujinka
kwenyu chingunguvu. Nina msuhi
wa kwikala na nyuwe chipindi
chitali, umo Zumbe akaunga.

8 Mna nanisigaile hano ho mzi wa
Efeso kubula mwe idizuwa dya Pen-
tekoste. 9 Lwivi luvugulwa mwe ndi-
mangu, hata hegu kuna wakuhiga
walozize.

10 Uneva Timoseo aneza, kaulani
asekutenda na nkama yoyose
chipindi emwenyu, kwaviya
adamanya ndima ya Zumbe saviya
miye. 11 Elo mntu yoyose asekum-
bela, mna mwambizeni ajende
mpeho mwe ntambo yakwe, chani
auye kwangu, kwaviya miye na
walukolo weyangu chamgoja.

12 Nasimweila mlukolo ywetu
Apolo eze kwenyu hamwenga na
walukolo watuhu, mna hakungisa
kwiza haluse. Umo anapata luhenyo
neze.

Ulosi wa kukomeleza

13 Mwikale vyedi, mtoge mo uzu-
mizi wenyu, mtende wakankalu
naho wata nguvu. 14 Chila mku-
damanya chidamanyeni kwa ungi.

15 Walukolo, mlumanya lukolo
lwa wantu we nyumba ya Sitefana,
wowo ni wantu wa nkongo kumzu-
mila Kulisito uko Akaya, naho
welavya kuwasankanila wantu wa
Chohile. Naweilani nyuwe walukolo
wangu, 16 mtimile wantu sawano, na
chila mntu akudamanya ndima na
kusankanila hamwenga nawo.

17 Nabweda kugamba Sitefana
na Fotunato na Akaiko wabula,
hadya nahamwihali waguha hantu
henyu. 18 Waubwedeza umuye
wangu ne iyenyu nayo. Elo ni vyedi
kuwatunya wantu sawano.

19 Bunga dya wamzumile Kulisito
wose wa Asiya wawalamsani.
Akila na Pisika hamwenga na
bunga dya wamzumile Kulisito
wakudugana mwe nyumba yawo
wawalamsisani mo kulungana na
Zumbe. 20 Walukolo wose we hano
wawalamsani. Nanywi lamsanani
kwa ungi wa Chohile.

Lamsanani kwa kulagisa kugamba
mwaungana mwa Kulisito.

21 Miye Paolo nawalamsani,
hawandika kwa mkono wangu
mwenye.

22 Yoyose hekumunga Zumbe alig-
itwe!

Zumbe dyetu soo.*

23 Wedi wa Zumbe dyetu Yesu
utende na nyuwe. 24 Ungi wangu
nautende na nyuwe nyose mo ku-
lungana mwa Yesu Kulisito.

* **16:22** Malanasa nuko kugamba Zumbe dyetu wize

BALUWA YA KAIDI YA PAULO KWA WAKOLINTO

ULONGOZI

Baluwa ya kaidi kwa Wakolinto yawandikagwa ni msigilwa Paolo mgati mo mhilimo wa 55 AD (1:1). Ino ni yakaidi mwe izibaluwa zakwe mbili chinanazo ziwandikwe ni Paolo kwe bunga dya wamzumile Kulisito uko Kolinto. Wasomile wazumila kugamba Paolo kulongozi uko awandikaga baluwa kwa Wakolinto. Hachina chikudaha kulagisa ibaluwa ino atimlize 2:3-4. Baluwa ya kaidi ya Paolo kwa Wakolinto vyaligana kugamba yawandikagwa umo ekekala Makedoniya (2:13).

Baluwa ya kaidi ya Paulo kwa Wakolinto yesimisa kwaviya ni chimntu vitendese naho ya chimoyomoyo. Paolo atambalisa chinyemi chakwe chikulanga ulosi wedi ahokele kulaila kwa Tito ukulanga bunga dya wamzumile Kulisito uko Kolinto. Mwe baluwa ino chawona pwilili mahinyo jejeje alavize kulaila Lagano hya, hantu Paolo akulavya malagiso wachisanye hela zigalwe zikambize wamzumile Kulisito komzi wa Yelusalemu (8-9). Vyawoneka kugamba wawoni wadanti wamwenga kulaila kuse kwedibunga dya wamzumile Kulisito wajeseza usankani wa wantu wasiku mwe idibunga dya wamzumile Kulisito wamhige Paolo kwa ulozo wawo. Nendile wajela nkama udahi wa Paolo, uwo mafani usunguza kumtenda atoge chindendedi mo udahi wakwe enga msigilwa ywa Yesu Kulisito kuhinga ko uhelo we baluwa ya kaidi ya Paolo kwa Wakolinto.

Vimndani

Paolo akonga kwa kuwalamsa wantu wa bunga dya wamzumile Kulisito (1:1-7).
Ukajika atamwila kulanga mihitwile yo mwalo we ntambo yakwe na ulosi ahokele kuwalanga wowo na ivyo wakungwa wadamanye kuligana ne baluwa ye nkongo (1:8-7:16).
Ukajika aho Paolo alavya malagiso ya kuchisanya hela kwa chausa cha wamzumile Kulisito wa Yelusalemu (8:1-9:15).
Uhelo Paolo alavya fingo kwa wasigilwa weyawe na kuwenka mafundo mo utafi wakwe ukwiza (10:1-13:10).

1 Miye Paolo msigilwa ywa
Kulisito Yesu kwa ungi wa Chohile
na mlukolo Timoseo chawalamsani,
chawawandikilani,
Bunga dya wamzumile Kulisito
wa uko Kolinto, na kwa wantu wa
Chohile wose mwe isi yoseni ya
mkoa wa Akaya.
2 Chohile Tati yetu na Zumbe
dyetu Yesu Kulisito awawoneleni
mbazi na utondowazi.

Paolo amhongeza Chohile

3 Chohile Tati ywa Zumbe dyetu
Yesu Kulisito atogolwe, Tate ywa
mbazi, Chohile mwambizi wa suwe
choseni! 4 Achambiza mwe nkunto
zetu zoseni, vikuleka chikudaha
kuwambiza watuhu wata nkunto
zoseni ze simile, kwa wambizi udya
chihokele kwa Chohile. 5 Iviya
masulumizo ya Kulisito yakutendesa mwetu, niivyo navyo Chohile
akuchambizisa kwa sila ya Kulisito.
6 Uneva chikasulumila, ni kwa
wambizi na kuhonywa kwenyu.
Uneva chambizwa, nyuwe nanywi
mwambizwa nakujelwa nguvu ya
kujijimiza na ugoji wa masulumilo
ayadya suwe chikusulumila. 7 Elo
msuhi wetu utoga, kwaviya chivimanya kugamba saviya mkutenda
hamwenga mwe masulumizo yetu,
niivyo navyo mkutenda hamwenga
mwe kujelwa moyo.
8 Walukolo weyangu, chaunga
mmanye nkunto chipatile mo
mkowa wa Asiya. Nkunto izo
zikulisa kwetu kujinka nguvu
zetu vyaleka chifa chevu cha

kwikala. 9 Nachikala saviya wantu
wakantilwe file, chani chihinywe
kumsinya Chohile akuyusa wantu,
chikaleka kwesinya wenye. 10 Uyo
kachihonya mwe nkondo nkulu
ya file, naho nachihonye, msuhi
wetu suwe nikugamba nachihonye
naho. 11 Umo mkachambiza kwa
malombezo, nivyo vikunga chani
malombezo yalozize yakahitulwa,
Chohile naye nachijimbike, naho
walozize nawamhongeze Chohile
kwachausa chetu.

Paolo ahitwila viya aungile kujesa

12 Mbuli chikwefenyeza nino,
ukuzi wetu mwe umanyi wa
kusagula kugamba kwa ulenguso
na ung'azi wa myoyo kulaila kwa
Chohile, suko kwa umanyi wa
chimwili mna kwa wedi wa Chohile
chikala mwe isi vitendese mwenyu.
13 Chawandika kwenyu viya mku-
daha kusoma na kukombaganya.
Nina msuhi kugamba namkom-
baganye vyedi vidala, 14 kwaviya
kubula haluse mwakombaganya
hadodo du. Chivimanya kugamba
namwize mchikombaganye vyedi,
chani mwe dizuwa dya Zumbe
dyetu Yesu mkachefenyeza saviya
suwe chikunga nachitende kwenyu.
15 Nami hatenda na msuhi
uwo nasunga kubula kwenyu aho
nkongo, chani mjimbikwe kaidi.
16 Nasunga kuwatalamkilani umo
ni mwe sila kubula ko mkowa
wa Makedoniya naho umo naho
hauya, chani mnambize mwe
ntambo yangu kubula Yudeya.
17 Togola, umo haliganya vino,
nasitenda kihituhitu? Hegu ayo
huliganya, nayaliganya chimntu
kugamba nalonga “Heye” na “Bule”
aho? 18 Chohile ni mkanuni,
chiwagambile nyuwe siyo mbuli ya
“Heye” na “Bule.” 19 Kwaviya Yesu
Kulisito, Mwana ywa Chohile, miye
Siliwano na Timoseo, chimlonga
kwenyu, nasuyo mntu ywa “Heye”
na “Bule”, mna uyo mazuwa yoseni
ni “Heye” ya Chohile, 20 kwaviya
ni “Heye” kwa ndagano zose za
Chohile. Vino nivyo vikuleka “Taile”
yetu yalongwa kwa sila ya Yesu
Kulisito kumwinka Chohile Ukulu.
21 Chohile mwenye nuyo akuchito-
geza suwe na nyuwe mo kulungana
na Kulisito, naho nuyo akuchihaka
mavuta yalenguke, 22 achijeile hula
dyakwe, naho achinkile Muye wa
Chohile mwe myoyo yetu chani
chilajiso kwa yadya yoseni achikiye.
23 Chohile nuyo akuniukwila, ka-
manya umoyo wangu! Sizile vituhu
Kolinto kwa kuwawonelani mbazi.
24 Hachikunga kuwakankalisa
mwo uzumizi wenyu, chivimanya
kugamba mtoga mwe viya mkuzu-
mila. Mna chadamanya ndima
hamwenga na nyuwe kwa kwelelwa
kwenyu wenye.

2

1 Ivyo, siviwona nisekuwata-
lamkilani vituhu ninase kuwa-
jelani chinyulu. 2 Elo uneva
ninawajela chinyulu, niyuhi akunga
anitende nelelwe? Naawadya
niwajeile chinyulu. 3 Vino nivyo
vilekile nawawandikilaga baluwa,
savyungile kwiza kwenyu naku-
jelwa chinyulu ni wantu awo
wakungwa wanelele. Kwaviya
sivimanya kugamba umo nelelwe,
nyuwe woseni nanywi mwelelwa.
4 Nawawandikilaga kwa chinyulu
na nkunto haila mesozi yalozize,
siyo kwa kuwawonelani chinyulu
nyuwe, mna chani mmanye ivyo
huwaungisa.

Kulekeilwa kwa Mta masa

5 Uneva kuna mntu amjeile
chinyulu mtuhu, hanijeile chinyulu
miye, mna kawajelani chinyulu
nyuwe wose, seiviya sikunga haten-
dendesa na maya. 6 Kanto akantilwe
ni walozize wenyu dya chinta.
7 Isigaile ni nyuwe mkulekeilwa
masa mntu uyo na kumwinka
moyo chani asekwiza kwingilwa
ni chinyulu na kuwonesa chevu.
8 Ivyo naweilani nyuwe mtende
kugamba mwamungisa mtu yudya.
9 Vilekile hawandika ibaluwa idya

ni kunga kumanya hegu mwemalanya vyedi kwiva chila mbuli.
10 Mkamlekeila mntu masa yakwe,
miye nami namlekeila. Kwaviya
icho nimlekeile, uneva hana chochose cha kulekeilwa, nalekeila
kulongozi kwa Kulisito kwachausa
chenyu. 11 Chadamanya vino chani
chisekuhumwa ni Shetani, kwaviya
chimanya fanyanyi zakwe.

Nkwina za Paolo uko Tilowa

12 Umo hengila mo mzi wa Tilowa
kulonga Mbuli Yedi ya Kulisito,
Zumbe kanivuguila ulwivi mo kudamanya ndima uko. 13 Mna moyo
wangu nahautondowale kwaviya
nasamwone mlukolo ywetu Tito.
Ivyo siwalaga wantu kudya nakwita
Makedoniya.

Uhuma mwa Kulisito

14 Mna Chohile ahongezwe
akuchilongoza mazuwa yoseni mwe
ntambo ya uhuma wa Kulisito.
Uyo achitenda chilonge ichindedi
cha Kulisito saviya mhempe wedi
chila hantu. 15 Kwaviya suwe ni
saviya mhempe wedi wa ubani
udya Kulisito akumlaviza Chohile,
mhempe wedi ukuwabwila woseni,
wakuhonywa na wakwaga. 16 Kwa
wadya wakwaga, mhempe uwo ni
file, mna kwa wadya wakuhonywa,
mhempe uwo ni ujima. Elo niyuhi,
akudaha kwambiza mwe ndima
seiyo? 17 Suwe hachikwinga watuhu
wadya wakudamanya mayombe na
ulosi wa Chohile, suwe chalonga
kwa uchumi kulongozi kwa Chohile,
saviya wantu chisigilwe ni Chohile,
chikatenda chilungana na Kulisito.

3

Wandima wa Lagano hya

1 Togolani, chakonga naho
chikeduvya wenye? Togolani,
mwachunga baluwa ya kwewagiza,
hegu kulaila kwenyu, saviya wantu
watuhu? 2 Nyuwe wenye mwi
baluwa yetu, baluwa iwandikwe
mwe myoyo yetu ikumanyika na
kusomwa ni wantu wose. 3 Ni pwilili
kugamba nyuwe mwi baluwa ya
Kulisito aigale kwa mikono yetu.
Kulisito kawandika baluwa kwa
Muye wa Chohile mta ujima, siyo
kwa wino, kaiwandika mwe myoyo
ya wantu, siyo mwe mabendu ya
mayuwe.

4 Chalonga ayo kwaviya china
msuhi kwa Chohile kujinkila
Kulisito. 5 Siyo kugamba suwe
chadaha kudamanya chochose kwa
udahi wetu wenye, mna udahi wetu
wose walaila kwa Chohile. 6 Uyo
nuyo achidahize kutenda wandima
we dilagano hya, sidyo dya sigilizi
iwandikwe, mna, lagano dya Muye.
Kwaviya sigilizi iwandikwe yegala
file, mna Muye wa Chohile wegala
ujima.

7 Sigilizi yaikagwa kwa kuwandikwa
mwe mabendu ya mayuwe. Hatahegu uhelo wakwe utenda file,
ukulu wakwe nendile ukulisa
hata Waizulaeli wadunduga kusinya uso wa Musa kwachausa
cha mmweko wa kulenguka uso
wakwe. Hata ivyo mmweko wa
ulenguso uwo nasuwo wakutoga.
Elo hegu ndima ya chiya chiletile
file idamanyika kwa ulenguso
ulozize sauwo, 8 ndima ya Muye
wa Chohile ina ulenguso ukulise.
9 Elo hegu, kuna ulenguso mwe
ndima igale nkanto, ni pwilili
kugamba ndima ya wedi naitende
na ulenguso ukulise. 10 Haluse
ulenguso ukulise wikaila udya
wezaga aho nkongo, ulenguso
ujinkile hautendaga na ukulu sauno
wizile haluse. 11 Kwaviya uneva
chiya chandile cha chipindi du
nendile china ulenguso wakwe, ni
pwilili kugamba chiya chikwikalisa
mazuwa yose nachitende na ulenguso mkulu vidala.

12 Kwaviya china msuhi uno, suwe
chalonga hechina woga. 13 Suwe
hachikale saviya Musa egubikaga
uso wakwe kwa ngubiko chani
wantu wa Izulaeli wasekuwona
udya mmweko wa ulenguso ukufifiya. 14 Mna fanyanyi zawo

zigubikwa, hata dyelo dino dikasomwa Lagano dya kale, ngubiko iyo icheyaho. Ngubiko iyo nayuswe du mntu akalungana na Kulisito. 15 Hata vino dyelo chila ikasomwa Sigilizi ya Musa fanyanyi zawo zichei zigubikwa mwe myoyo yawo. 16 Mna, umo mntu akamhitukila Zumbe, ngubiko iyo yauswa. 17 Hano "Zumbe" ni Muye, na hadya eli Muye wa Zumbe naho wili ulekeilwa. 18 Ivyo, suwe wadya izinyuso zetu hezigubikwe, chawona saviya mwe chelole, ulenguso wa Zumbe, chahitulwa chiliganise na uwo umliganyo wakwe kwa ulenguso ulozese. Ivyo nindima yakwe Muye wa Zumbe.

4

Mpamba mwe Nyungu

1 Elo Chohile, kwa mbazi zakwe, kachinka ndima ino na hachi kufachevu. 2 Mna chilemela mbuli za soni zefisize, naho hachikujenda mwe ubafu hegu kuhangaya ulosi wa Chohile na lulimi. Mna chalavyanya pwilili ichindedi chelagisa kugamba chila uwagilwa kwa Chohile na umanyi wa kusagula yedi wa wantu zikuukulwa kulongozi kwa Chohile. 3 Mna uneva Mbuli Yedi ya Kulisito chikulonga yefisa, yefisa du kwa wadya wakwaga. 4 Awo hawakuzumila kwaviya Shetani yudya mnungu ywe isi kazijela chiza fanyanyi zawo wasekuwona vyedi ung'azi wa Mbuli Yedi ya ulenguso wa Kulisito, yudya mliganyo uchintile wa Chohile. 5 Kwaviya hachikwelongela suwe wenye, mna chamlonga Yesu Kulisito eli Zumbe, suwe wenye chikatenda wandima wenyu kwachausa cha Yesu. 6 Chohile yudya alongile, "Ulangazi ulangaze kulaila mwe chiza," nuyo mwenye akwilangaza myoyo yetu, na kuchinka ukuka wa umanyi wa ulenguso wa Chohile ukulangaza mo uso wa Yesu Kulisito.

7 Elo, suwe china mpamba ino nisaviya viya vya ulongo, chani viwoneke pwilili kugamba nguvu iyo nkulu yalaila kwa Chohile siyo kwetu suwe wenye. 8 Chimwe nkunto mazuwa yose, mna hachikuminywa, hamwenga mwe woga, mna hachikufachevu, 9 chasulumila, mna hachikuswesa wambizi, naho hata uneva chigwiswa, hachibalangwe bule. 10 Chila nkanana chenula masulumizo ya file ya Yesu mo mwili wetu, chani ujima wa Yesu, nawo uwonekane mwe mili yetu. 11 Mazuwa yose ya ujima wetu chahangwa ni file kwachausa cha Yesu, chani ujima wakwe welavyanye mwe mili yetu ikubanika. 12 Nuko kugamba mndani mwetu file yadamanya ndima, mna mndani mwenyu ujima wadamanya ndima.

13 Mawandiko Yakukile yawandikwa, "Nasilonga kwaviya nasizumila." Suwe naswi chikatenda na moyo uwo wo kuzumila, chazumila, na kwachausa icho chalonga. 14 Chimanya kugamba Chohile amuuyuse Zumbe Yesu nachuuyuse suwe naswi hamwenga na Yesu na kuchika kulongozi kwakwe hamwenga na nyuwe. 15 Yose yano ni kwachausa chenyu, hata mbazi za Chohile ziwabwila wantu walozize vitendese, ntogozi nazo zongezekelese, kumwinka Chohile ulenguso.

Kwikala kwa Kuzumila

16 Kwachausa icho hachi kufachevu, na hata uneva mili yetu yakuse neisakale, mna kwa mndani chatendwa wahya zuwa kwa zuwa. 17 Nkunto chikupata ni ndodo du, naho ya chipindi du, mna naichinke ukuka ujinkile misuhi yose, ulenguso udya hewikusila. 18 Elo meso yetu hayemwe vintu vikuwoneka, mna hevikuwoneka. Kwaviya vikuwoneka ni vya chipindi du, mna viya hevikuwoneka ni vya mazuwa yose.

5

1 Kwaviya chimanya kugamba
wikazi uno chikwikala haluse hano
he isi, nuko kugamba mili yetu,
aho neibalangwe, Chohile nachinke
nyumba ya kwikala kwembingu,
wikazi heudamanywe ni mikono
ya mntu, wikazi wa mazuwa
yose. 2 Kwaviya mwe nyumba
ino chaugula, chikajelejeza kuviswa
wikazi wa kwembingu, 3 kwa
kuviswa hachiwonwe kugamba
chimwazi. 4 Chikatenda chichei
mwo wikazi uno wimwe isi, chaila
kwa kuminywa, siyo kugamba
chaunga chivulwe umwili wa mwe
isi ukubanika, mna china msuhi
wa kuvikwa udya hewikubanika,
chani chiya chikubanika chimelwe
ni ujima wa mazuwa yose. 5 Chohile
mwenye nuyo achiikiye ukuhitukila
uko, uyo kachinka Muye wakwe
atende ukombo mwa yose achinkile
suwe.
6 Elo mazuwa yose hachina woga.
Chimanya kugamba kwikala mo
mwili uno ni kwikala hale na
Zumbe. 7 Kwaviya chekala kwa
uzumizi, siyo kwa kuona. 8 Mna
china moyo mkulu, suwe chawona
vyatendile chise kuwona mo mwili
na kwikala hamwenga na Zumbe.
9 Mna mbuli yedi itendese, chaunga
chimuwagize, vitende chekala hano
he isi hegu uko. 10 Kwaviya
chose chaungwa chichimale ku-
longozi kwe chigoda cho kukan-
tila cha Kulisito, chani chila mntu
ahokele chikumuwagila mwe yadya
adamanye mo mwili, mwe viya
adamanye kugamba ni vyedi hegu
viha.

Umbuya na Chohile kujinkila kwa Kulisito

11 Elo, suwe chimanya vya ku-
mogoha Zumbe, mna chilavyanywa
kulongozi kwa Chohile. Miye
nami nina msuhi wa kugamba
naho chilavyanywa mwe umanyi
wenyu wo kusagula yedi na
yehiye. 12 Siyo kugamba chajeza
naho kwelongela vyedi kwenyu.
Mna chaunga kuwenka nyuwe
viya chikuwona ni vyedi kwenyu,
chani muwahitule wadya wak-
wefenyezesa viya wakwewona
ukaleka viya weli mwe myoyo.
13 Uneva chiwoneka chiwachilalalu,
ivyo ni kwachausa cha Chohile,
na uneva china fanyanyi zetu
zihezize, iyo ni kwachausa chenyu.
14 Kwaviya suwe chalongozwa ni
ungi wa Kulisito, wadya chimanyize
kugamba mntu yumwenga du
abanikaga kwachausa cha wose, na
ivyo ni kugamba wose wehanga ne
file yakwe. 15 Abanikaga kwachausa
cha wantu wose, chani wakwikala
wasekwikala kwachausa chawo
wenye, mna kwachausa cha uyo
abanike, niyo auyuka kwachausa
chawo.
16 Elo, kukongela haluse, suwe
hachi kumhima mntu yoyose
chimwili. Hata hegu chipindi
chimwenga na chimhima Kulisito
chimwili, haluse sivyo ivyo naho.
17 Mntu yoyose analungana na
Kulisito atenda chumbe chihya,
mbuli za kale zijinka, uhya ubula.
18 Yose ni ndima ya Chohile mwenye
kuchiivanya suwe na mwenye kwa
sila ya Kulisito, na kuchinka ndima
ya kwivanya wantu na uyo. 19 Nuko
kugamba, Chohile, nakeivanya isi
na uyo mwenye kwa sila ya Kulisito,
akaleka kusinya masa yawo wantu.
Uyo kachinka ulosi mwe kuwevanya
wantu na yeye mwenye.

20 Elo, suwe chachimala kumlon-
gela Kulisito. Chohile naye mwenye
achijeseza suwe kuwalombezani
nyuwe. Chawalombezani kwa
hantu ha Kulisito, mwivanywe na
Chohile. 21 Kulisito nendile hana
masa, mna Chohile kamtenda ejelwe
masa kwa chausa chetu, chani suwe
kwa kulungana nauyo, chihangane
mwe kusagula yedi hegu yehiye
kwakwe kwa Chohile.

6

1 Chinatenda wandima hamwenga
na Chohile, chawalombezani
msekuzumila chiya wedi mhokele

kulaila kwa Chohile chage bule.
2 Chohile agamba vino,

“Umo chipindi chizumilwe chabulaga
sikwetegeleza,
umo zuwa dya kukuhonya dyabulaga
nasikwambiza.”

Tegeleza, chipindi chizumilwe ni chino, zuwa dya uhonyi ni haluse!

3 Hachikunga kutenda nkobadiko mwe mbuli yoyose, chani ndima yetu isekufuzumilwa. 4 Mna chelongela wenye kugamba chindedi chi wandima wa Chohile kwa chila chintu, kwa ujijimizi ulozize mwe chipindi cha masulumizo, madala na nkunto. 5 Chitoigwa, chifungwa na kuzomwa mo lumpe, chidamanya ndima niyo chasokela, chicheleza na kwikala na sala.
6 Chelagisa kugamba suwe chi wandima wa Chohile kwa sila ya wedi we myoyo yetu, na umanyi wa ujijimizi na wedi wetu, na kwa Muye Ukukile, mwe chindedi chetu cho ungi, 7 kwa ulosi wa chindedi na kwa nguvu ya Chohile. Wedi nicho chiziha chetu chi kumuwagila Chohile cha kwedima kulume na kumoso. 8 Chatunya na kubelwa, chalongelwa yehiye na kulongelwa yedi. Chafanyanywa kugamba chiwadanti, kumbe chalonga chindedi,
9 saviya hewemanyike, kumbe chimanyika kwa wose, saviya wabanike, mna sevyo mkuwona, suwe chiwajima. 10 Hata hegu china chinyulu, mazuwa yose chelelwa, hata hegu chiwachiwa, mna chatenda walozize wagoli, kumbe china chila chintu.

11 Walukolo uko Kolinto, chitamwila na nyuwe pwilili naho chiwagubwila vidala imyoyo yetu.
12 Suwe hachichindile imyoyo yetu, mna nyuwe nawo mchindile imyoyo yenyu. 13 Haluse nalonga na nyuwe saviya hulonga na wanangu, gubulani imyoyo yenyu saviya suwe chiwagubwile iyetu.

Kanyo dya Paolo mwa Hewezumile.

14 Mse kutimilana na wantu hewezumile. Togolani, utana na wihi vyevana chindedi? Ung'azi na chiza vyevana? 15 Kulisito adaha kwivana na Shetani? Mkanuni ana wivano wani na hezumile? 16 Nyumba ya Chohile ina wivano wani na matukulu? Kwaviya suwe chi nyumba nkulu ya Chohile emjima. Saviya Chohile mwenye alongile, “Nanike kaya yangu kwawo, na kwikala mwawo. Nanitende Chohile ywawo, nawo nawatende wantu wangu.” 17 Ivyo Zumbe alonga naho, “Mhalawe mwawo, mwenege nawo, mse kukufya chintu chichafu, miye nami naniwahokele. 18 Miye nanitende Tati yenyu, nanyuwe namtende wanangu, wagosi kwa wavyele, alonga Zumbe Chohile Mkulu mta Nguvu.”

7

1 Wambuya zangu hunga, ndagano yose ino ikiwa suwe. Elo chelenguse wenye na uzavu wa mili na muye wetu, chitende wakukise kwa kwikala kwa kumwogoha Chohile.

Kwelelwa kwa Paolo

2 Chigubwileni myoyo yenyu. Hachina masa na mntu yoyose, hachihokile mntu yoyose, hegu kumdanta mntu yoyose. 3 Sikulonga mbuli zino kwachausa cha kuwakantilani, kwaviya, saviya nilongile kale, nyuwe mwi mwe myoyo yetu, chibanike hamwenga, hegu chitende na ujima hamwenga.
4 Neduvila nyuwe vidala, nefenya vidala kwachausa chenyu. Sikogoha neduvya hevikulongwa, mwe nkunto zetu zoseni nabweda vidala.
5 Hata chize chibule Makedoniya mili yetu haihemile. Chila ntendele nachikomana na nkunto, kuse nkumbizi, mndani woga. 6 Mna Chohile, mta kujela nguvu wahwele, kachijela nguvu kwa kwiza kwa Tito. 7 Hachijeligwe moyo

nu ukwiza kwakwe du, mna naho mwe viya mumjeile moyo. Tito kachigambila viya mkutenda na nkwina ya kuniwona, viya mkujela mbazi na viya mkunigombela. Vino haluse nabwedesa. 8 Kwaviya hata hegu ibaluwa yangu idya siwajelani chinyulu, sikuwona vikuleka niwone usungu. Hata hegu ni kwa chipindi chidodo du.

9 Mna haluse nabweda, siyo kwaviya nyuwe mjeligwa chinyulu, mna kwaviya chinyulu chenyu chiwatenda mhitwile viya mkunga chani mweile. Mjelwa chinyulu mo mwalo wa Chohile, na kwachausa icho hachi walumize kwa vyovyose. 10 Kutenda na chinyulu mwe viya akunga Chohile kwegala hitwilo dya moyo, hitwilo di kwigala wambulwa, hahana chinyulu. Mna chinyulu cha mwe isi chegala file. 11 Elo, mkaule chinyulu seicho mwa Chohile kwigaila kuhikiliza vivihi mndani mwenyu, heye, na kwegombela, heye, na kwihiwa, heye, na nkama, heye, na kubesa, heye, na kwekamba, heye na mfundo! Kwa chila sila mwelagisa wenye kugamba hamna masa mwe mbuli iyo.

12 Hata hegu nasiwandika idya ibaluwa, sidamanye ivyo kwachausa cha yudya adamanye vihiye, hegu kwachausa cha yudya adamanyizwe vihiye. Nasiwandika chani iwonwe pwilili kulongozi kwa Chohile ivyo mwili na kwekamba kwachausa chetu. 13 Nivyo vikuleka suwe nachijelwa moyo. Siyo kugamba nachijelwa moyo du, mna naho Tito nakachelela kwa chinyemi nendile ananacho kulawana ne ivyo mumsangalaze mo moyo. 14 Miye seduvila nyuwe mwa meso yakwe, nyuwe nanywi hamnijeile soni. Chiwagambilani ichindedi mazuwa yose, na kudya kweduvila nyuwe mwa meso ya Tito kutenda ulosi wa chindedi ichodu. 15 Ivyo ungi wakwe mo moyo kwenyu nyuwe wongezekela vitendese akakumbuka ivyo mhezize kwiva, na ivyo mumhokele kwa nkama zilozize na kuzingiza. 16 Seleleswa kugamba nadaha kuwegamila nyuwe mwe chila ulosi.

8

Kulavya kwa Chisekwesekwe

1 Naho walukolo wetu, chawagambilani mbuli za mbazi za Chohile ayenkile mabunga ya wazumizi wa Makedoniya. 2 Wazumizi wa uko nawajezeswa ni nkunto, mna chinyemi chawo nachikulisa, hata hegu naniwachiwa vidala walavya kwa chisekwesekwe vidala. 3 Nadaha kuwalongela kugamba nendile wana nguvu za kulavya kujinka viya wadahile. Mweviya waungile wenye, 4 wachilombezesa chitende na ndala mwe ndima ino ya mbazi za Chohile mo kuwambiza wantu wa Chohile. 5 Hachekiye msuhi hegu nawadamanye saivyo, mna nkongo welavya wowo wenye kwa Zumbe, wakaheza welaviza wenye kwetu naho, mweviya Chohile akunga. 6 Niyo chamweila Tito awachintizeni mbazi ino kwenyu saviya yeye alongole kuikongela. 7 Nyuwe nanywi mna chila chintu, uzumizi na semo na umanyi na kuhikiliza kwe simile za uungi mnanawo kwetu. Kutimilana na ivyo mtende na vilozize mwe ndima ino yakutenda na moyo wa mbazi.

8 Sikulonga vino kwa kuwalagizani. Mna sila ya kuwagambilani mbuli za kuhikiliza kuwambiza watuhu, sunga niwajeze chani uungi wenyu upate kumanyika kugamba ni wa chindedi. 9 Kwaviya, nyuwe mmanya mbazi za Zumbe dyetu Yesu Kulisito, uyo, hata hegu ana chila chintu, naketenda mchiwa kwachausa chenyu, chani kwa uchiwa wakwe, awenkeni ugoli.

10 Fanyanyi zangu ni zino, nivyedi mkomeleze yadya mkongile mhilimo wa gulo. Nyuwe na mwi wankongo kuguha nkacho na kunga kudamanya. 11 Elo,

komelezani indima iyo, saviya na mwili na nkwina nkulu ya kwambiza, ivyo damanyanyisani ivyo, viya mkudaha, kukomeleza ndima yo kulavya. 12 Uneva mntu ana moyo wa kulavya, Chohile ahokela chiya unanacho hakunga chiya hwinanacho.

13 Sikulonga ayo chani watuhu wabwede, nyuwe mkomwe ni nkunto, mna chiliganye. 14 Chila mnanacho haluse chongezekele chiwambize wadya wakuchunga, chani wowo nawo chipindi wakatenda na chongezekele, wawambizeni nyuwe mwe viya mkunga, na ivyo kutende na kuligana. 15 Saviya iwandikwe, “Achisanye vilozize hajenyeze, na yudya achisanye vidodo hahungukilwe.”

Tito na Wambuyaze

16 Na mtogola Chohile aikiye kuhikiliza mo moyo wa Tito kuhikiliza uko nuko ninanako miye kwa kuwambizani. 17 Siyo du kugamba nakazumila lombezo dyetu, mna naho ana nkwina nkulu ya kwambiza, hata niyo aviwona mwenye kwiza kwenyu. 18 Hamwenga na uyo, chamsigila mlukolo yumwenga yudya atunyiswe mwe kulonga Mbuli Yedi ya Kulisito mwe bunga dya wamzumile Kulisito wose. 19 Ukaleka ayo, uyo kasagulwa ni bunga dya wamzumile Kulisito atende mnyetu mwe ntambo ya kuchintiza ndima ino ya kulavya ntambiko kwa kumtunya Chohile, mbuli chikudamanya kwachausa cha ulenguso wa Zumbe, na kwa kulagisa viya chikunga kuwambiza watuhu.

20 Chaunga chenege mafuzumo yakudaha kulaila mo kuchimaila ntunyo ino chinkigwe. 21 Chaungisa kudamanya vyedi, siyo kulongozi kwa Zumbe du, mna naho kulongozi kwa wantu.

22 Elo, hamwenga na walukolo awo, chimsigila mlukolo mnyetu mtuhu yudya chimjezize nkanana zilozize, nachimwona kugamba ni mta nkwina nkulu ya kwambiza, hata haluse katenda na moyo ujinkile kwaviya ana msuhi mkulu na nyuwe. 23 Tito ni mnyangu, chadamanya ndima hamwenga kwachausa chenyu, mna kwa wano walukolo weyangu watuhu wakwiza nawo. Awo ni wasigilwa wa bunga dya wamzumile Kulisito, ukulu kwa Kulisito. 24 Elo, mwelagise kulongozi kwa mabunga ya wantu wa Chohile kugamba chindedi mwa waunga na kuwagambila kugamba chinyemi ninanacho mwenyu ni cha chindedi.

9

Wambizi kwa Wakulisito Watuhu,

1 Havikungwa ni wawandikileni mbuli ya wambizi ukusigilwa kwa wantu wa Chohile. 2 Simanya ivyo mwili na moyo wa wambizi, naho naseduvya mwenyu mo ulosi mwa wantu wa Makedoniya. Nasiwagamba, “Walukolo wetu wa Akaya wekala vyedi kulavya kukongela mhilimo wa gulo.” Elo, kuhikiliza kwenyu kuwajela moyo walozize wawo. 3 Elo, siwasigila walukolo wetu awo, chani chinyemi chetu mwenyu chiwoneke kugamba siyo milosi iyodu. Mna saviya nilongile kugamba mwikale vyedi kwa wambizi wenyu saviya nilongile. 4 Vinase kutenda kugamba wantu wa Makedoniya wakeza hamwenga na miye nachiwabwile hamnati kwemalanya vyedi, aho suwe na chingilwe nisoni ukaleka kulonga soni na mwingile nyuwe wenye kwaviya nachitende chiwaikisa msuhi. 5 Ivyo, niwalombeze wano walukolo mnilongwele kwiza kwenyu, wemalanye vyedi ntunyo yenyu nkulu mlongile, iyo ilagise chindedi kugamba ni ntunyo ilavigwe du na siyo kwa kukankaliswa.

6 Kumbukani, “Akuhanda chidodo avuna chidodo, akuhanda vilozize avuna vilozize.” 7 Elo chila yumwenga, nalavye viya

awone, ko moyo na siyo kwa
chinyulu hegu kwa kukankaliswa,
kwaviya Chohile amunga yudya
akulavya kuno kasangala. 8 Chohile
adaha kuwenkani vikujinka viya
mkunga, mtenda na chila chintu
hata kujinka viya mkunga mazuwa
yoseni, na ivyo mjendeleze
kwambizana mwe chila ndima
yedi. 9 Saviya Mawandiko Yakukile
yawandikwe, “Alavya kwa untu,
awenka wachiwa, wedi wakwe
wikale mazuwa yose.” 10 Chohile
akumwinka mlimi mbeyu na
nkande, nawenkeni nanywi mbeyu
mkunga, na nazitende zihote, zikule
na kuwenkani ulozo ulozize mo
wedi wenyu. 11 Chohile nawenkeni
ugoli wa chila chintu mazuwa
yose, chani wantu wamtunye
Chohile kwachausa cha ntunyo
zenyu wakuhokela kwa mikono
yetu. 12 Kwaviya ndima ino mku-
damanya ina ukuka siyo kugamba
nayambize yakungwa ni wantu
wa Chohile du, mna naho naileke
wantu walozize wamhongezese
Chohile. 13 Kulawana na uchindedi
ukulagiswa ni ndima yenyu ino,
wantu na wamtunye Chohile
kwachausa cha uchindedi wenyu
kwa Mbuli Yedi ya Kulisito mk-
weila, naho kwachausa cha wedi
mkuwenka wowo na wantu wose.
14 Ivyo na wawalombezezeni nyuwe
kwa moyo wose kwachausa cha
wedi wa Chohile du awenkileni.
15 Chimhongeze Chohile kwachausa
cha ntunyo yakwe heikulongwa.

10

Paolo agombela Ndima yakwe

1 Miye Paolo mwenye yudya
huwoneka siholola hatenda na
nyuwe, mna wantu watuhu
wagamba nogofya vidala hatenda
hale na nyuwe, na wailani kwa
mbazi na wedi wakwe Kulisito.
2 Nawalombezani msekunogoha
umo heza, kwaviya nina chindedi
nadaha kutendesa mkali kwa wose
wadya wakuchifanyanya kugamba
chekala chimwili. 3 Chindedi
chekala mwe isi, mna nkondo yetu
siyo ya chimwili. 4 Kwaviya, viziha
chikujezeza mwe nkondo yetu sivyo
viziha vya mwe isi, mna ni nguvu za
Chohile zikubalanga nchinga zose.
Chabalanga milosi yose ya udanti
5 na chikagwisa chila nchinga ya
wefenyi wikigwe kuhiga umanyi
wa Chohile, chaguha fanyanyi zose
na kuzitenda zimwive Kulisito.
6 Suwe chikala vyedi kukantila chila
yumwenga hekwiva, aho mkunga
mlagise kugamba mwivisa chila
chintu.

7 Nyuwe mwasinya mbuli kwa
kuse du. Uneva eyaho mntu
yoyose akufanyanya kugamba uyo
ni ywa Kulisito, afanyanye naho
kugamba suwe naswi niwa Kulisito
saviya uyo eli ywa Kulisito. 8 Hata
hegu songezekela mwe kweduvya
mwa udya udahi achinkile Zumbe,
udahi wa kuwazenga na siyo wa
kugwisa, hata ivyo sina usungu
hata hadodo. 9 Sikunga mfanyanye
kugamba naunga niwatise kwe
zibaluwa zangu. 10 Mntu adaha
kulonga, “Baluwa za Paolo zogofya
naho zina milosi izamile, mna uyo
mwenye akatenda hamwenga na
suwe ni mntu asokele, na hata
akalonga milosi yakwe ni saviya
siyo chintu.” 11 Mntu akulonga
ivyo na afanyanye kugamba yadya
chikuwandika mwe baluwa umwo
chihale, nayo nachitende umo
chinanyuwe.

12 Kwa vyovyose hachajezize
kweika hegu kweliganya na wadya
wantu wakwetogola wenye. Wantu
wakwetenda wowo ni chihimo cha
kwehima, na wantu wakweliganya
wenye kwa wenye, ni wahezi.
13 Mna suwe hacheduvise vitendese,
kweduvya uko na kusigale mwe
chiya chihimo cha ndima chinkigwe
ni Chohile, ndima idya chiku-
damanya kwenyu. 14 Hachiijinkile
mihaka kweduvya umo chezaga
kwenyu. Suwe nachiwankongo
kwiza kwenyu chikawegailani
Mbuli Yedi ya Kulisito. 15 Elo,

hachikweduvila ndima wadamanye watuhu kujinka chihimo chinkigwe, mna msuhi wetu ni kugamba uzumizi wenyu nawongezekele mwenyu kutimilana na kihimo aikiye Chohile. 16 Aho nachidahe kuilonga Mbuli Yedi ya Kulisito mwe si ntuhu, hale na nyuwe, na haitende mbuli ya kweduvya ndima wadamanye wantu watuhu hantu hatuhu.

17 Mna saviya Mawandiko Yakukile yawandikwe, “Mta kweduvya eduvye mwe yadya adamanye Zumbe.” 18 Akuzumilwa suyo yudya akwetogola mwenye, mna yudya akutogolwa ni Zumbe.

11

Paolo na Wasigilwa Wadanti

1 Hegu mwani jijimize hadodo, hata uneva miye ni mhezi hadodo! Nijijimizani. 2 Nawawonelani finju mna ni finju ya Chohile, kwa viya nyuwe mwi saviya chigoli ywedi nilombile kwa mgosi yumwenga du uyo Yesu Kulisito. 3 Mna nogoha kugamba, saviya yudya nyoka kwa fanyanyi zakwe za udanti kamdanta Hawa, fanyanyi zenyu zadaha kubalangwa niyo mwauleka uchumi wenyu wa chindedi kwa Kulisito. 4 Ivyo mntu yoyose akwiza na kuwagambila Yesu mtuhu siyo yudya chiwagambile, nyuwe mwa mhokela kwa mikono midi, hegu mwamzumila muye wivituhu na Muye Ukukile. Mbuli yedi ya Kulisito ivituhu na idya mhokele kulaila kwetu!

5 Mna sikufanyanya kugamba miye sihungukilwe ni chintu wananacho wakwetanga “wasigilwa wakulu.” 6 Mafani miye ni mntu hemanyize kulonga, vino sivyo ivyo nili mo umanyi, mna kwa chila ulosi chilavyanywa kwenyu.

7 Miye silonga kwenyu Mbuli yedi ya Chohile sikunga kulihwa, nasinyanyahala chani niwenuleni nyuwe. Togolani, nasidamanya masa? 8 Umo hadamanya ndima mwenyu, nahalihwa ni wantu wa mabunga ya wazumile watuhu. Na henga akuhoka vyawo chani niwadamanyizeni nyuwe. 9 Umo nani hamwenga na nyuwe simwegamile mntu. Kwaviya awo walukolo wezile kulaila Makedoniya nawaninka saviya nendile haunga. Nahedimisa chani nisekuwegamilani kwa vyovyose viya, naho nanijendeleze kudamanya ivyo. 10 Saviya chiya ichindedi cha Kulisito chili mndani mwangu, hahali mntu akunga anigubike umlomo mo kweduvya kuno hohose mwe si ya Akaya.

11 Nalonga vino kwaviya sikuwaungani? Chohile kamanya kugamba nawaungani! 12 Nichei nadamanya saviya hudamanya haluse, chani nisekuwenka luhenyo wadya wakwetanga “wasigilwa wakulu” kulonda luhenyo, luhenyo lwa kweduvya kugamba hambwe wadamanya ndima saviya suwe. 13 Kwaviya, awo ni wasigilwa wadanti, wadamanya ndima ya udanti wakweigiliza kugamba ni wasigilwa wa Kulisito. 14 Naho havikwehela, kwaviya hata Shetani mwenye ezigiliza kugamba ni mndima ywa kwembingu ywa ulangazi. 15 Ivyo siyo mbuli ya kwehelwa uneva na awo wandima wa Shetani wa kwegamba kugamba wandima wedi. Uhelo wawo nawenkigwe chiya chikuwagila kutimilana na ntendwa zawo.

Masulumizo ya Paolo ekale Msigilwa

16 Navuzagiza kugamba, mntu asekunifanyanya kugamba ni mhezi. Mna uneva mkafanyanya ivyo, niguhani enga mhezi, chani miyenami nitende na cha kweduvila hadodo. 17 Icho hulonga haluse sicho chiya anilagise Zumbe, mwe mbuli ino yo kweduvya, nalonga du enge mntu mhezi. 18 Kwaviya walozize weduvya kwachausa cha chimntu, miye nami naneduvye. 19 Nyuwe, mna umanyi,

nivyo vikuleka mwa wajijimiza wahezi! 20 Mwamjijimiza hata mntu akuwatendani watumwa, mntu akuwankonyani, mnta kuwadidimiza, mnta kuwabela, nakuwatowani moso. 21 Kwa soni nazumila kugamba suwe nachihwa.

Mna uneva kuna mntu yoyose akujeza kweduvila chintu, nagamba saviya mntu mhezi, miye nami sikogoha kweduvya. 22 Ivyo, wowo ni Waebulaniya? Hata miye nami ni Mwebulaniya. Ivyo, wowo ni Waizulaeli? Hata miye nami ni Mwizilaeli. Wowo ni welekwa wa Bulahimu? Hata miye nami ni mwelekwa ywa Bulahimu. 23 Wowo ni wandima wa Kulisito? Hata miye nami nalonga ayo chichilalu ni mndima ywa Kulisito kujinka wowo. Miye sidamanya ndima ndala vitendese, sikala kwedijeleza nkanana zilozese, sitoigwa nkanana zilozese naho nanihaguhi nakubanika nkanana zilozize. 24 Nkanana shano sihutwa vibonko milongo mitatu na chenda. 25 Sihutwa na bonkola nkanana ntatu, sitoigwa mayuwe nkanana imwenga, nkanana ntatu sivunikilwa ni meli mwe bahali hayeya mlanga mwa mazi, na umo hacheleza chilo chijima na kusinda msi mjima. 26 Chila nkanana mwe ntambo nani mwe nkondo ya mabohwelo ya makolongo ya mazi, na nkondo za wanyama, na nkondo kulaila kwa Wayahudi weyangu na kulaila kwa wantu sawo Wayahudi, nkondo za kwe mizi, na nkondi za kumbago, nkondo za mwe bahali, nkondo kulaila kwa walukolo wa udanti. 27 Sidamanya ndima na kusulumba, sicheleza sina ntongo nkanana zilozize, sikala nasala na nchilu, siswesa nkande na kwikala mwe mpeho chimbwigili nkanana zilozize. 28 Ukaleka matuhu yalozize, chila zuwa nasinywa ni ndima za mabunga yose ya wazumile. 29 Uneva mntu yoyose kalegela, miye nami silegela, mntu yoyose akakozwamasa, miyenami natenda na nkama.

30 Haungwa neduvye, naneduvile kuhwa kwangu. 31 Chohile Tate ywa Zumbe Yesu zina dyakwe ditogolwe mazuwa yose kamanya kugamba sikulonga udanti. 32 Umo nendile Damesiki, mkulu ywa mzi, endaga hasi ha zumbe Aleta, nendile akaudima umzi wa Damesiki chani anigwile. 33 Mna sichulupuka mwe mikono yakwe, kwa kwingizwa mndani mwe gahu, niyo naselezezwa kuse kujinkila luhenyo lwa chiwambaza.

12

Uwoni wa Paolo na Ugubulo

1 Neduvya, hata hegu haviwagile. Mna nanilonge mbuli za uwoni na ugubulo ninkigwe ni Zumbe. 2 Simmanya mntu yumwenga mwa Kulisito, uyo kapwelwa kubula kwembingu mihiliom mlongo na mine ijinkile. Simanyize hegu endaga eyuko chimwili hegu Chimuye, Chohile kavimanya. 3 Sivimanya kugamba mntu uyo atende chimwili hegu sicho chimwili, mna Chohile kavimanya, 4 enulwaga kubula kwe mpepo. Evaga mbuli hezikungwa kulongwa ni mntu. 5 Elo, naneduvile mwe mntu sauyo, naho siyo mwa yangu miye mwenye, mna kwa yadya yakulagisa usokezi wangu. 6 Hegu naungile kweduvya satendile mhezi hata hadodo, kwaviya nendile halonga chindedi ichodu. Mna saneduvye, sikunga mntu anifanyanyise mwe yadya akuwona na kwiva kulaila kwangu.

7 Mna chani nisekweduvisa kwachausa cha kuhokela ugubulo ulozize, sijelwa chintu chikunilumiza saviya mwiwa mo mwili wangu. Chintu icho ni saviya msigilwa ywa Shetani kwa kunitowa na kunichinda nisekweduvisa. 8 Simweila Zumbe nkanana ntatu kugamba mbuli inilawe. 9 Mna anigamba, “Wedi wangu uchinta, kwaviya udahi wangu wachinta mo usokezi wako.” Elo nanetunyize

usokezi wangu kwa chinyemi chilozize, chani nguvu za Kulisito zikale mwangu. 10 Ivyo nazumila usokezi, na ubezi, na nkunto, na ubanasi na masulumizo, kwachausa cha Kulisito, kwaviya hasokela natenda na nguvu.

Mbuli za Paolo kwa Wakolinto

11 Sitenda mhezi, mna nyuwe mnikunkusa kutenda ivyo. Nyuwe mnitunye, kwaviya, hata hegu miye ni ywabule, kwa vyovyose miye sicho chintu kujinka awo “wasigilwa wa udanti.” 12 Mpituko na vilagiso na maula vikulagisa pwilili kugamba miye ni msigilwa vyadamanyikaga mwenyu kwa ujijimizi wose. 13 Namhungukilwa ni chibwani kujinka mabunga ya wazumile matuhu hegu kwaviya miye siwegamileni kunambiza? Ni lekeilani masa ayo.

14 Haluse sikala vyedi kwiza kwenyu nkanana ya katatu, na saniwenkeni nkunto. Kwaviya icho hulonda siyo ugoli wenyu, mna nyuwe wenye nivyo vikale welesi kuwaikiya wana wawo msuhi, na siyo wana wawaikiye welesi wawo. 15 Miye naunga kulavya ninanacho, hata kwelaviza imuye mwenye chani niwambize. Togolani, namnunge hadodo hambwe kwa viya miye nawaungisani nyuwe?

16 Elo, namzumile kugamba siwegamileni. Mna mafani mntu mtuhu nalonge, “Kwaviya Paolo ni mbala, kawadantani.” 17 Togolani, miye siwakonyani kwa sila ya mntu yoyose ni msigile kwenyu? 18 Miye nasimlombeza Tito, niyo namsigila kwenyu na mlukolo ywetu mtuhu. Togolani, Tito niyo awakonyani? Togolani, hammanyize kugamba suwe nachikalongozwa ni muye umwenga, na lujendo lwetu ni lumwenga?

19 Hegu mwafanyanya kugamba kubula vino haluse nachikegombela wenye. Mna, chalonga mbuli zino kwa Chohile, chikatenda chilungana na Kulisito. Mbuli zino zose, walukolo kwachausa cha kuwazenga nyuwe. 20 Nogoha, ninase kuwabwilani mwe viya sikunga, nami navinunge nitende mwe viya hemkunga. Nogoha kwadaha kukalaila nkumbizi na finju na ulemanyi na uhigani na kulongana vihiye na kulongana kumpezo na kweduvya na lwasu mwenyu. 21 Nogoha aho hwizila ntambo ikwiza Chohile ywangu na nitende ningile soni kulongozi kwenyu, nami nanilomboleze kwa chausa cha walozize wadya wakoile masa mna haweile mo uzavu na tama zawo zihiye na ugonyi wadamanye.

13

Makanyo yakukomeleza na Ndamsa

1 Ino ni nkanana yangu ya katatu huwatalamkilani. Mawandiko yawandikwa, “Chila mbuli nailiganywe kwa ukuzi wa wantu waidi hegu watatu,” 2 Silongola ulodu, saviya vyendaga ntambo ya kaidi, haluse nalonga naho hatenda hale, wadya woseni wadamanye masa wakaleka kweila, naho wadya watuhu, hadya hwizila sanitende na mbazi. 3 Namwewonele wenye kugamba Kulisito alonga mndani mwangu. Kwenyu Kulisito hahwele, mna nguyakwe yadamanya ndima mgati mwenyu. 4 Elo hata hegu kasulumizwa mo usokezi, mna ekala kwa nguvu za Chohile. Kwaviya suwe naswi chihwa mwa uyo, mna nachikale hamwenga na uyo kwa udahi wa Chohile kwa chausa chenyu.

5 Kwehimeni wenye muwone chindedi mna uzumizi. Kwehimeni nyuwenye. Togolani, hammanyize kugamba Kulisito Yesu emndani mwenyu? Siyo kwaviya mdunduga. 6 Mna nina msuhi kugamba nyuwe nammanye kugamba suwe hachidunduge. 7 Suwe naswi chamlombeza Chohile msekudamanya wavu wowose, mna siyo chani chiwoneke wantu

wahumile wavu, mna mdamanye
yedi, hatahegu suwe chawoneka
saviya wadunduge. 8 Kwaviya
hachikudaha kuhiga uchindedi,
udahi chinanawo ni wakujendeleza
uchindedi. 9 Chelelwa kugamba
suwe chihwa, mna nyuwe mna
nguvu, elo chalombeza mtende
watogile. 10 Elo nawawandikilani
ibaluwa ino hatenda ni hale, chani
habula uko kwenyu ninase kutenda
mogofya kwenyu kwa kutimila udya
udahi aninkile Zumbe, udahi wa
kuzenga na siyo wa kuchakula.
11 Hakomeleza, walukolo,
mwikale mpeho, mchume, tozani
milosi yangu, mtende wamwenga,
ikalani kwa utondowazi. Chohile
ywa ungi na utondowazi na atende
hamwega na nyuwe.
12 Lamsanani kwa chilagiso cha
ukuka. 13 Wantu wose wa Chohile
kuno wawalamsani. 14 Wedi wa
Zumbe Yesu Kulisito na ungi wa
Chohile na umwenga wa Muye
Ukukile, vikale na nyuwe wose.

BALUWA YA PAOLO KWA WAGALATIYA

Ulongozi

Chitabu cha Wagalatiya chawandikagwa ni msigilwa Paolo (1:1). Ni baluwa Paolo awandike kwe bunga dya wamzumile Kulisito uko Galatiya mgati mwe chipindi cha 48-57AD. Wagalatiya mafani nendile ni wantu wakwikala Loma mkowa wa Galatiya. Wasomile hawamanyize aho Paolo neli umo awandikaga ibaluwa, mna yadahika mo mzi wa Efeso na Kolinto.

Paolo awandikaga kuwalanga Wakulisito, woseni Wayahudi na sawo Wayahudi, mwa mabunga dya wamzumile Kulisito uko Galatiya. Kawandika kuhiga mahinyo ya udanti yakugamba wakulisito waungwa watimile sigilizi za Wayahudi mwe Dilagano dya kale, vitendese kujelwa ngasu. Nahana fyo dya wantu mwa Wakulisito wakwitangwa Wayuda nawakaunga Wakulisito sawo Wayahudi wajelwe ngasu. Naho naweketangwa wauzi wa udahi wa wasigilwa wa Paolo. Paolo nakadima usigilwa wakwe kwa kulonga hadodo lugano lwakwe (1:11-2:14) na kudima Mbuli Yedi kwa kutambalisa kugamba wambulwa wadaha kuhokelwa du kwa uzumizi mwa Yesu Kulisito (2:16). Ni malailo ya wedi wa Chohile mna siyo mwe viya wantu wakudamanya.

Vimndani

Paolo akonga ibaluwa yakwe kwa kudilamsa bunga dya wamzumile Kulisito uko Galatiya (1:1-5).
Ukajika Paolo atambalisa hadodo mbuli zakwe zijinkile akadima uwagilwa mwe kuhinya na kulagisa kugamba kajeza kutimila sigilizi mna vyose havidahike (1:6-2:21).
Vikaheza atambalisa naho mwe ndima ya sigilizi na mbazi mwe ukombolwa (3-4).
Vikajika alavya malagizo madodo ya uhamwenga kwa wikazi wedi wa Chikulisito (5-6:10).
Paolo abindiliza ibaluwa yakwe kwa ndamsa na malombezi kwa Chohile kukumbuka kugamba kuhitulwa ni Chohile kutenda mntu mhya vyawagilisa kujinka sigilizi za kuse, saviya kujelwa ngasu (6:11-18).

1 Miye Paolo msigilwa sisigilwe ni
mntu hegu udahi wa chimntu mna
sisigilwa ni Yesu Kulisito na Tate
Chohile amuyuse! 2 Na walukolo
wose wehamwenga na miye chay-
alamsa mabunga ya wazumile ya
Galatiya.
3 Chawaungilani wedi na uton-
dowazi kulaila kwa Chohile Tati
yetu na Zumbe dyetu Yesu Kulisito.
4 Kulisito elavyaga mwenye kwa
chausa cha masa yetu kuligana na
viya Chohile Tati yetu aungile, chani
achambule mwe isi ino ihiye ya-
haluse, 5 Ukulu utende kwa Chohile
mazuwa yose! Taile.

Hahana Mbuli Yedi ntuhu

6 Nehelwa kugamba msunguzisa
kumwasa uyo awetangeni mwe
wedi wa Kulisito, naho mwatongela
ulosi wivituhu ukugambigwa ni
Mbuli Yedi. 7 Chindedi hahana
mbuli yedi ntuhu, mna kuna
wantu wakuwazaganyani nakunga
kuihitula Mbuli Yedi ya Kulisito.
8 Mna, suwe wenye hegu mndima
ywa kwembingu, anawagambilani
ulosi wesimile na Mbuli Yedi idya
chiwagambileni, uyo naligitwe ni
Chohile! 9 Saviya chalongaga, haluse
nalonga naho, uneva mntu yoyose
anawagambilani ulosi ukugam-
bigwa ni mbuli yedi wesimile na
Mbuli Yedi idya mhokele kale, uyo
naligitwe ni Chohile! 10 Haluse
naunga ni waluvye wantu hegu
Chohile? Hegu togola, naunga ni
wawagile wantu? Uneva nendile
nichei nawawagila wantu, satendile
mndima ywa Kulisito.

Ivyo Paolo atendile Msigilwa

11 Walukolo, naunga mmanye
kugamba idya Mbuli Yedi nilongile
suwo ulosi wa chimntu. 12 Naho
miye siihokele kwa mntu, naho
sihinyigwe ni mntu, mna Yesu
Kulisito nuyo anigubwile. 13 Mwiva
ivyo nahekala aho nkongo, chipindi
hatimila sila ya Chiyahudi ya
kumtimila Chohile. Mmanya ivyo
niwasulumizise wantu wamzumile
Chohile na kuhikiliza kuwabalanga.
14 Miye, nasiwahuda wantu waloz-
ize we dikabila dyangu wa kamo
dyangu, mo kutozesa kutimila sila
ye Chiyahudi ya kumtimila Chohile.
Hahikilizisa kutoza mazwela ya
wababa zetu.

15 Mna Chohile, kwa uwag-
ilwa wakwe, anisagulaga umo
sinati kwelekwa, na kunitanga
kwa wedi wakwe, 16 nakawagilwa
anibunkwile mwanawe, chani ni-
wagambile wantu sawo Wayahudi.
Mbuli Yedi ya Kulisito, aho sungile
ulangilizi kwa mntu yoyose, 17 naho
sitile Yelusalemu kwa wadya wani-
longwele kutenda wasigilwa, mna
naitaga komzi wa Alabiya, vikaheza
niyo nauya Damesiki. 18 Ize
ijinke mihilimo mitatu, niyo naita
Yelusalemu chani nilosane na Kefa
nuyo Petulo, nekalaga kwakwe
mazuwa mlongo na mashano.
19 Mna sidugane na wasigilwa
watuhu ukaleka Yakobo, mvunawe
dya Zumbe Yesu.

20 Yano huwawandikilani ni
chindedi Chohile kamanya siku-
longa udanti. 21 Hajika aho
niyo naita mwe izisi za Siliya na
Silisiya. 22 Mwa mazuwa ayo, miye
mwenye samanyike mwa mabunga
ya wamzumile Kulisito weyuko
Yudeya. 23 Icho wamanyize ni chiya
du wevile, “Mntu yudya endaga
akachisulumiza aho nkongo, haluse
awagambila Mbuli Yedi ya Kulisito
yo uzumizi udya endaga akajeza
kuukoma.” 24 Elo, wamtogola
Chohile kwa chausa changu.

2

Paolo alungana na wasigilwa watuhu

1 Ize ijinke mihilimo mlongo na
mine, niyo naita vituhu Yelusalemu
hamwenga na Banaba, niyo
namguha Tito chaitanya. 2 Naitaga
uko kwaviya Chohile anigubuilaga.
Niyo nawagambila pwilili awo
vilongozi awodu. Siwagambila
Mbuli Yedi nendaga halonga kwa
wantu sawo Wayahudi chani ni-
tende na chindedi kugamba ndima
nadamanyaga hegu hudamanya
haluse ise kutenda ya bule. 3 Mna,
Tito chendaga wose endaga ni
Mgiliki hata uyo hakunduganywe
kujelwa ngasu saviya chilagiso
kugamba uyo ni mntu ywa Chohile.
4 Ulosi uno ulaila kwaviya kwendaga
na walukolo wa udanti weingize
chinyele, chani wazuze ulekelwa
wetu chinanawo mo kulungana na
Kulisito Yesu, wakaunga wachitende
watumwa. 5 Hachiwetegeleze hata
kujeza, chani ichindedi che Mbuli
Yedi isigaile mwenyu mazuwa yose.

6 Mna kwa wadya wakutunywa
kugamba ni vilongozi, hahana
chintu chihya wongezeze mo ulosi
wangu. Hegu wendaga vilongozi
hegu bule, kwangu miye sicho
chintu, kwaviya Chohile hakuhin-
giza mntu. 7 Mna niyo wamanya
kugamba, Chohile kaninka ndima
ya kulonga Mbuli Yedi kwa sawo
Wayahudi saviya Petulo asigilwe
kulonga Mbuli Yedi kwa Wayahudi.
8 Kwaviya, yudya amdahize Petulo
atende msigilwa kwa Wayahudi,
iviya nuyo anidahize nitende msig-
ilwa kwa wantu sawo Wayahudi.
9 Naho Yakobo na Kefa na Yohana
wendaga vilongozi weze wamanye
Chohile kaninka wedi nidamanye
ndima yesimile, niyo wachinka
miye na Banaba mkono kulagisa
ndala, chani suwe chite kwa wantu
sawo Wayahudi, na wowo waite
kwa Wayahudi. 10 Wachilombeza
kugamba chaungwa chiwakumbuke

wachiwa, miye nivyo nendaga nahaungisa kudamanya mbuli iyo.

Paolo amhiga Petulo uko Antiokiya

11 Mna Kefa eze abule mo mzi
wa Antiyokiya, nasimhiga kulongozi
kwa wantu kwaviya chindedi na
kabalanga. 12 Aho wantu wasiku
kulaila kwa Yakobo hewenati kwiza,
Petulo nakazwela kudya hamwenga
na wantu sawo Wayahudi. Mna,
wantu wadya wasigilwe kulaila kwa
Yakobo eze wabule, niyo enega
na kuleka kudya hamwenga na
wantu sawo Wayahudi, kwa kogoha
bunga dya wakulahiliza kujelwa
ngasu. 13 Walukolo watuhu wa
Chiyahudi wevanaga na Petulo
mwe imbuli ino yo usongaganyi,
hata Banaba naye niyo azaganywa
nuwo usongaganyi wawo. 14 Mna,
eze niwone kugamba ntendwa
zawo haziligane nechindedi che
Mbuli Yedi niyo namgamba Kefa
kulongozi kwa wantu wose, “Uneva weye Myahudi watimila
mbuli za wantu sawo Wayahudi,
naho hukwikala saviya Myahudi!
Kwambwani wawalahiliza wantu
sawo Wayahudi wekale saviya
Wayahudi?”

Wayahudi hamwenga na sawo Wayahudi wambulwa kwa uzumizi

15 Suwe, Chiwayahudi toti, naho
suwe hachiwantu sawo Wayahudi
wadya wakwitangwa wata masa!
16 Mna, chimanya kugamba mntu
hakudaha kuwoneka ni ywedi kulongozi kwa Chohile kwa kutimila Sigilizi idya Chohile amwinkile
Musa, mna kwa kumzumila Yesu
Kulisito. Suwe naswi chimzumila
Kulisito Yesu chani chitendwe wedi
kulongozi kwa Chohile kwa sila ya
uzumizi kwa Kulisito naho suko kwa
kutimila Sigilizi. Kwaviya hahana
mntu yoyose nazumilwe kutendwa
ywedi kulongozi kwa Chohile kwa
kutimila Sigilizi iyo. 17 Haluse, uneva suwe wenye kwa kulonda kutendwa wedi kulongozi kwa Chohile
kwa kulungana na Kulisito, na chiwoneka kugamba china masa, togola, nivyo kugamba Kulisito katenda mndima ywa masa? Bule
hata kujeza! 18 Mna hegu nazenga
chiya nikandule kale, ivyo nalagisa kugamba miye ni mbanasi ywa
Sigilizi. 19 Kuligana ne Sigilizi iyo,
miye sikala saviya sibanika, Sigilizi yenye inikoma, chani nikale
kwa chausa cha Chohile. Miye
ni saviya nasitundikwa hamwenga
na Kulisito mo msalaba, 20 haluse
nekala, mna suyo miye naho, mna
Kulisito ekala mndani mwangu.
Wikazi uno hwikala haluse mo
mwili nekala kwa uzumizi, uzumizi
mwa Mwana ywa Chohile anungile
hata kalavya ujima wakwe kwa
chausa changu. 21 Miye sikulemela
mbazi za Chohile. Uneva mntu
atendwa awoneke ywedi kulongozi
kwa Chohile kwa sila ya Sigilizi
idya Chohile amwinkile Musa, ivyo,
Kulisito kabanika vya bule!

3

Sigilizi hegu Uzumizi

1 Nyuwe Wagalatiya, mwiwahezi!
Ni yuhi awalogileni? Mbuli ya
kusulumizwa kwa Yesu Kulisito
mo msalaba yatamwilagwa pwilili
saviya mwamwona umo hawagambilani. 2 Naunga nimanye chintu
chimwenga du kwenyu. Togolani,
namhokela Muye wa Chohile kwa
chausa cha kudamanya vikungwa
ni Sigilizi idya Chohile amwinkile
Musa, hegu kwa chausa cha
kuiva na kuizumila Mbuli Yedi?
3 Togolani, mwi wahezi seivyo?
Nyuwe mwakongaga kwa wambizi
wa Muye wa Chohile, togolani,
mwaunga haluse mkomeleze kwa
nguvu zenyu za chiuntu? 4 Togolani,
masulumizo yawabwileni nyuwe
ni ya bule du? Havikudahika!
5 Chohile kawamemezani Muye
wakwe na kudamanya mpituko
mgati mwenyu kwaviya mwatoza
Sigilizi, hegu kwaviya mweva na
kuzumila Mbuli Yedi?

6 Mkauleni Bulahimu amzumilaga
Chohile, Chohile naye niyo amzu-
mila na kumwona ni ywedi kwakwe.
7 Mmanye kugamba wadya wata
uzumizi awo nawo ni welekwa
toti wa Bulahimu. 8 Mawandiko
Yakukile yalagisaga mwe nkongo
kugamba Chohile nawatende wantu
sawo Wayahudi wazumilwe, naho
Bulahimu agambilagwa Mbuli Yedi
kugamba, “Kujinkila weye wantu
wose nawajimbikwe.” 9 Elo, wadya
wazumile wajimbikwa saviya ajim-
bikwe Bulahimu azumile.
10 Mna wose wadya we mwe
ntendwa za Sigilizi, wemwe ligito,
kwaviya iwandikwa kugamba,
“Kaligitwa chila mntu heku-
toza na kudamanya yadya yose
yawandikwe mwe chitabu che
Sigilizi!” 11 Ni pwilili kugamba
Sigilizi haikudaha kumtenda mntu
kuwoneka ywedi kulongozi kwa
Chohile kwaviya, “Mntu akuwoneka
ni ywedi kulongozi kwa Chohile
nekale kwa uzumizi.” 12 Sigilizi
idya Chohile amwinkile Musa
haikwegamila uzumizi, mna, “Mntu
yoyose akudamanya saviya Sigilizi
ikulagiza nekale kwa ntendwa izo.”
13 Kulisito achikombolaga mwe
ligito dya Sigilizi kwa kusulumila mo
msalaba kwa chausa chetu, saviya
mntu aligitwe ni Chohile, kwaviya
iwandikwa, “Kaligitwa mntu yoyose
atundikwe mwe mti.” 14 Mbuli
ino idamanywa chani kwa sila
ya Kulisito Yesu udya ujimbiko
enkigwe Bulahimu uwabwile wantu
sawo Wayahudi chihokele ndagano
ya Muye kwa sila ya uzumizi.

Sigilizi na ndagano

15 Walukolo weyangu, nani-
wenkeni mligano mwe wikazi
wa chila zuwa. Lagano inaikwa
kwa cheliso hahana mntu aku-
daha kuchusa hegu kongezeza
mbuli yoyose. 16 Ivyo, Chohile
alavyaga ndagano kwa Bulahimu
na lweleko lwakwe. Mawandiko
hayawandikwe, kugamba alavyaga
ndagano ziya, kwa welekwa wakwe,
saviya wantu walozize. Mna
yagamba kwa “lweleko lwako,”
Kugamba yumwenga, nuyo Kulisito.
17 Mbuli hunga nilonge ni zino,
Chohile kadamanya kale lagano
kwa sila ya cheliso. Naho Sigilizi
ilaile mihilimo magana mane na
milongo mitatu nyumani, haiku-
daha kusa hegu kubalanga cheliso
chani ndagano yusike. 18 Hegu,
ulisi wegamila Sigilizi haukudaha
kutenda naho kwa ndagano mna
Chohile amwinkaga jeleko Bu-
lahimu kwachausa cha ndagano.
19 Elo, Sigilizi ni ya mbwani? Yaik-
agwa kulagisa wavu ni mbwani,
kubula eze yudya mwelekwa ywa
Bulahimu enkigwe idya indagano.
Sigilizi yegalagwa ni mndima ywa
kwembingu kwa mkono wa Musa
endaga mwivanyi. 20 Elo hegu
mbuli yamlanga mntu yumwenga
du hahaungwe mwivanyi, Chohile
ni yumwenga.

Watumwa na wana

21 Togola, Sigilizi idya Chohile
amwinkile Musa haikwivana na
ndagano za Chohile? Bule!
Kwaviya, hegu yalaile Sigilizi iku-
daha kwinkiza ujima kwa wantu
elo nachidaha kutendwa chiwoneke
wedi kulongozi kwa Chohile kwa
sila ya Sigilizi. 22 Mna, mawandiko
yakukile yawandika kugamba isi
yose yalongozwa ni masa, chani
wadya wakuzumila wenkigwe chiya
chilongigwe mwe ndagano kwa
kumzumila Yesu Kulisito.
23 Mna umo uzumizi hawinati
kwiza, Sigilizi naichitenda saviya
wafungwa, chikagoja uzumizi uwo
ugubulwe. 24 Ivyo, Sigilizi nendile ni
mlezi ywetu kubula kwiza Kulisito
chani kwa sila ya uzumizi chizu-
milwe ni Chohile. 25 Mna kwaviya
uzumizi ubula kale, suwe hachi
mwe wamizi wa mlezi.
26 Kwaviya nyuwe nyose mtenda
wana wa Chohile kwa sila ya uzu-
mizi mwa Kulisito Yesu. 27 Nyuwe
wose mbatizwe kwa kulungana na
Kulisito mwikala saviya Kulisito

mwenye. 28 Ivyo, hahana vyesimile mwe Myahudi na Mgiliki mwe mtumwa na suyo mtumwa mwe mgosi na mvyele. Nyoseni mwi chintu chimwenga mo kulungana na Kulisito Yesu. 29 Uneva nyuwe mwi wantu wa Kulisito, ivyo mwi welekwa wa Bulahimu, nanywi namhokele chiya Chohile aikiye ndagano.

4

1 Ivyo, nagamba, uneva mlisi achei mwana, hakwesima na mtumwa hata hegu ni mkulu mo ugoli wose. 2 Mna emwe kulelwa ni walezi na wachimaila kubula mwe chipindi chikigwe ni tati yakwe. 3 Seivyo, suwe umo chichei saviya wana wadodo, nachiwatumwa wa vintu vina udahi vikulongoza mwe isi. 4 Mna chipindi chikigwe chize chichinte, Chohile amsigilaga Mwanawe elekwe ni mvyele, na kwikala mwe ulongozi wa Sigilizi idya Chohile amwinkile Musa, 5 chani awakombole wadya wekalaga mo kulongozwa ni Sigilizi, katenda ivyo suwe chitendwe wana wa Chohile.

6 Kwaviya nyuwe mwi wanawe, Chohile kamsigila Muye wa Mwanawe mwe myoyo yenyu, Muye yudya akwila, “Aba” kugamba “Tate.” 7 Ivyo, weye hwi mtumwa vituhu, mna mwana. Elo, uneva wi mwana, nauhokele yadya yose Chohile awaikiye wanawe.

Nkama ya Paulo kwa chausa cha Wagalatiya

8 Aho kale hemwinati kummanya Chohile namkasankanila milungu saviya watumwa, mna kwa kolwa siyo milungu chindedi. 9 Mna haluse, mummanya Chohile, hegu nigambe mmanywa ni Chohile, ni mbwani mwawiya naho vintu vihwele na vihunguke vikulongoza mwe isi, kwaivyo mwaunga kutenda watumwa naho? 10 Mchei mwatimilisa mbuli za mazuwa na miezi na misimu na mihilimo! 11 Nogoha kugamba vyadahika ndima nidamanye kwa chausa chenyu yaga vya bule!

12 Walukolo weyangu naweilani mtende saviya miye, kwaviya hata miye sitenda saviya nyuwe. Hamnitendele wihi wowose. 13 Mmanya kugamba kulumwa kwangu nuko kuninkile luhenyo lwa kutenda na nyuwe na kuwagambilani Mbuli Yedi nkanana ya nkongo. 14 Hata hegu kulumwa kwangu na kutenda jezo kulu kwenyu, nyuwe hamnibeile hegu kuniwona chinyala, mna mnihokela saviya mndima ywa kwembingu ywa Chohile, hegu saviya Kulisito Yesu mwenye. 15 Mwendaga mkabwedesa, haluse kulaila mbwani? Kwaviya nadaha kuukula kugamba, uneva navikadahika namng'ola ameso yenyu niyo mwaninkaga. 16 Elo, sitenda mnkondo ywenyu kwa chausa cha kuwagambilani chindedi?

17 Wadya wantu wakulagisa kugamba wawatumbwazikilani mna siyo kwa wedi. Waunga wawasenteni na miye chani muwatumbwazikile wowo. 18 Ni vyedi kutumbwazikila mbuli zedi mazuwa yose, mna sivyo du mwe chipindi miye nihamwenga na nyuwe. 19 Wanangu, saviya mvyele mta usungu ehaguhi na kwefungula akwangadika, seiviya nami nangadika kwa chausa chenyu, kubula aho namtende saviya Kulisito eli mndani mwenyu. 20 Nahaungisa nitende na nyuwe haluse, nihitwile milongele. Kwaviya nengilwa ni nkama kwa chausa chenyu!

Mligano wa Hajili na Sala

21 Nigambilani, nyuwe mkunga kulongozwa ni Sigilizi idya Chohile amwinkile Musa, Togolani! Hamkwiva Sigilizi ivyo ikulonga? 22 Kwaviya iwandikwa mwa Mawandiko Yakukile kugamba, Bulahimu endaga na wana waidi, yumwenga elekwe ni mkaziwe umtumwa, na uyumwenga elekwe

ni mkaziwe alekeilwe. 23 Mna
yudya mwana elekwe ni mvyele um-
tumwa elekagwa saviya wantu wose
wakwelekwa, mna yudya mwana
ywa mvyele alekeilwe elekagwa
kulawana na ndagano ya Chohile.
24 Mbuli izo ni mligano, wavyele
awo ni mligano wa malagano
maidi, dya nkongo ni diya di-
damanywe ko lugulu lwa Sinai, idyo
dyamchimailaga Hajili na wanawe
wakwelekwa ko utumwa. 25 Elo
Hajili aliganywa na lugulu lwa Sinai
lwi mwe isi ya Alabiya, lukuligana
na Yelusalemu ya haluse lwi mo
utumwa hamwenga na wanawe.
26 Mna Yelusalemu ya kwembingu
ni saviya yudya mvyele alekeilwe
uyo ni mami yetu. 27 Kwaviya
iwandikwa,

“Welelwe, weye hwine cheleko,
weye hwikweleka,
towa nchelejele naho tula lwasu
weye hwimanyize usungu wa
kweleka.
Kwaviya mvyele asigwe ni mgosi
natende na wana walozize,
kujinka mta mgosi.”

28 Elo, walukolo weyangu nyuwe
mwi wana wa ndagano saviya
Isaka. 29 Mna saviya amazuwa
yadya yudya mwana elekagwa
saviya wantu wose wakwelekwa
amsulumizaga yudya elekwe kwa
udahi wa Muye wa Chohile,
nivyo vikutendeka hata haluse.
30 Mna Mawandiko Yakukile yagaze?
Yagamba, “Mwingase umvyele
umtumwa hamwenga na mwanawe,
kwaviya mwana ywo mtumwa
halisi hamwenga na mwana ywo
mvyele alekeilwe.” 31 Elo walukolo,
suwe hachi wana wa mvyele
umtumwa mna chiwana wa mvyele
alekeilwe.

5

Ulekeilwa mo kulungana na Kulisito

1 Kulisito kachinka ulekeilwa
chani chisigaile mo ulekeilwa.
Ivyo, mtogese naho msekwe-
jela mwe vifungo vyo utumwa.
2 Tegelezani! Miye Paolo nawagam-
bilani kugamba mnazumila kujelwa
ngasu saviya chilagiso kugamba
nyuwe mwi wamwenga wa wantu
wa Chohile, Kulisito hawoneke
kugamba ni chintu kwenyu. 3 Miye
nawafundani naho kugamba chila
mntu akuzumila kujelwa ngasu
kwa chausa icho, atozese Sigilizi
yose idya Chohile amwinkile Musa.
4 Uneva mwalonda kuzumilwa ni
Chohile kwa sila ya kutoza Sigilizi,
mwesenta na Kulisito, mwihale
na wedi wa Chohile. 5 Kwetu
suwe china msuhi wa kutendwa
chiwoneke wedi kulongozi kwa
Chohile. Chagoja kwa nkwina
mbuli iyo, kwa udahi wa Muye
wa Chohile na kwa uzumizi.
6 Kwaviya kwa wadya wakulungana
na Kulisito Yesu, kujelwa ngasu
hegu kuleka kujelwa ngasu sicho
chintu, chintu chikuwagila ni
uzumizi ukudamanya ndima kwa
ungi.

7 Namkajendeleza kudamanya
vyedi! Ni yuhi awachindileni kutoza
ichindedi? 8 Kulubunywa kuno
hakukulaila kwa Chohile awetan-
geni nyuwe kutenda wantu wakwe.
9 Mmanya kasimo kano kagamba,
“Ugwadu mdodo du wagwadusa
tonge dyose” 10 Nina chindedi mwa
nyuwe mo kulungana kwetu na
Zumbe, kugamba hamtende na
mwalo wowose. Naho yoyose
yudya akuwatendani mwagilwe
nakantilwe.

11 Walukolo weyangu uneva miye
nichei nalonga mbuli ya kujelwa
ngasu saviya chilagiso kugamba
nyuwe mwi mgati mwa wantu wa
Chohile, nimbwani nichei husulu-
mizwa? Hegu natendile ivyo, wantu
hawehizwe nukulonga kwangu
kulanga msalaba wa Kulisito.
12 Naviwagila awo wakuwatendani
mwagilwe wefunte wenye.

13 Kwaviya nyuwe walukolo,
namwitangwa chani mtende
mlekeilwa, mna kulekeilwa kwenyu

kusekutenda ni luhosa lwa kutongela tama zihiye zimndani mwenyu, mna sankanilani kwa kunga. 14 Kwaviya Sigilizi yose ichinta mwe lagizo dimwenga, “Munge mnyawo saviya ukweunga mwenye.” 15 Mna mneva mnalumana na kutafunana saviya makala, kaulisani mnase kubalangana wenye kwa wenye!

Kulongozwa ni tama zihiye hegu kulongozwa ni Muye wa Chohile

16 Ivyo, nagamba vino, lujendo lwenyu na lulongozwe ni Muye Akukile, mkajika hamtimile naho tama zihiye zimndani mwenyu. 17 Kwaviya, tama zihiye zimndani mwenyu zahigana na viya Muye Akukile akunga na Muye wahigana na tama zihiye zi mdani mwenyu, kwaivyo zino zahigana kwa chausa icho hamkudaha kudamanya viya mkunga. 18 Mna uneva mkalongozwa ni Muye Akukile, hamlongozwe ni Sigilizi idya Chohie amwinkile Musa.

19 Ivyo, ntendwa zikulawana na tama zihiye za mwili zimanyika, nazo ni zino, ugonyi na ntendwa za uzavu na uchilanga na kulongozwa ni tama zihiye zimndani mwenyu, 20 Kuvikila matukulu, na usai na unkondo na nkumbizi na finju na maya na ubafu na kusentana na mabunga ya kuhigana, 21 chisetama na ukozi na ngasu zimemile ukozi na uchilanga na mbuli zikwinga saizo, nawafundani vituhu saviya nihezize kuwafundani, wantu wakudamanya mbuli seivyo. Hawatende na hantu mo Useuta wa Chohile.

22 Mna ulailo wa kulongozwa ni Muye Akukile ni ungi, chinyemi na utondowazi na ujijimizi chisekwesekwe na wedi na uzumizi, 23 kuhola na kwelongoza mwenye. Hahana sigilizi ikudaha kuhiga mbuli izo. 24 Mna wantu wa Kulisito Yesu wasulumiza wihi wimndani mwawo hamwenga na tama zihiye za chila namna. 25 Uneva Muye Akukile kachinka ujima ivyo nachilongozwe nuyo Muye. 26 Chisekweduvya, na kuchokolesana na kudilana finju.

6

Damanyani yedi kwa wantu wose

1 Walukolo weyangu, uneva mnamuwona mntu katasanya, nyuwe mkulongozwa ni Muye mfundeni mntu uyo kwa chimuye vihoile, mna damanyani ivyo kwa mpalahole, kuno mkasinyisa mnase kujezwa. 2 Ambizanani, mwe ivyo mwaichintiza sigilizi ya Kulisito. 3 Uneva mntu akwewona kugamba ni chintu mna uyo sicho chintu, edanta mwenye. 4 Mna chila mntu nahime ntendwa zakwe mwenye, naho natende na luhosa lwa kweduvya yeye mwenye, mna asekweliganya na mntu mtuhu. 5 Kwaviya chila mntu nenule mzigo wakwe mwenye.

6 Mwanampina atende ndala na mhinya ywakwe mwe mbuli zedi zose ananazo.

7 Msekwedanta, Chohile hakusezigilwa, kwaviya chochose mntu na ahande nicho akunga alozole. 8 Kwaviya uyo akuhanda mwe kubwedeza tama zihiye zimndani mwakwe, nalozole ubanasi, mna uyo akuhanda kwa kubwedeza Muye Akukile, nalozole ujima wa mazuwa yose. 9 Naho, chisekufachevu kudamanya yedi, kwaviya hachinafilechevu, nachilozole ulozo mwe chipindi chakwe. 10 Ivyo, hadya chichei na luhenyo chidamanye yedi kwa wantu wose, vitendese kwa walukolo wetu wazumile hamwenga na suwe.

Fundo dya udumo na ndamsa

11 Kaulani viya niwandike kwa mwandiko mkulu kwa mkono wangu mwenye! 12 Wadya wakunga wawoneke ni wedi kwa mbuli za mwili, nawo wakunga wawalahilizeni nyuwe mjelwe ngasu saviya chilagiso kugamba nyuwe mwi wantu wa Chohile, wadamanya ivyo chani wenege kusulumila kwa chausa cho msalaba wa Kulisito mwambula. 13 Kwa viya

hata awo wenye wajeligwe ngasu saviya chilagiso kugamba awo ni wantu wa Chohile hawakuitimila Sigilizi idya Chohile amwinkile Musa, mna waunga nyuwe mjelwe ngasu, chani weduvye mwe mili yenyu. 14 Mna miye saneduvye mwe chintu chochose mna umsalaba wa Zumbe dyetu Yesu Kulisito, kwaviya kwa sila yo msalaba uwo mbuli za mwe isi zibanika kwangu, miye nami sibanika mwe mbuli za mwe isi. 15 Kujelwa ngasu hegu kuleka kujelwa ngasu sicho chintu, mna chintu chikungigwa ni kutenda chumbe chihya. 16 Na wose wakutimila mahinyo yano, nawaungilani utondowazi na mbazi za Chohile zitende hamwenga na wantu wose wa Izulaeli wantu wa Chohile.

17 Elo haluse, mntu yoyose asekunitumbwagiza naho, kwaviya nkovu zimo mwili wangu ni kwachausa cha Yesu.

18 Walukolo, wedi wa Zumbe dyetu Yesu Kulisito wikale na nyuwe. Taile.

BALUWA YA PAOLO KWA WAEFESO

ULONGOZI

Baluwa kwa Waefeso yawandikagwa chalumwe na baluwa kwa Wakolosai mo mhilimo wa 60 AD. Awandike etambalisa mwenye ni msigilwa Paolo (1:1). Wasomile walozize wazumila kugamba Paolo awawandikilaga Waefeso hata hegu kaswesa ndamsa za chimntu ziwoneke mwa Wakolosai. Vyadahika luhosa ulo nulo lungigwe lujenyele mgati mwa mabunga masiku ya Wazumile Kulisito mwe ntendele izo. Iviya Paolo atambalisa kugamba endaga mwe chifungo umo akawandika ibaluwa (3:1, 4:1, na 6:20). Paolo egalaga ibaluwa na Titiko mwe ntambo yawo kutalamkila bunga dya wamzumile Kulisito uko Efeso (6:21-22).

Efeso wendaga mzi ukulise na wikalo mkulu wa Walumi mwe ntendele za mgati mwe isi ya Asiya. Efeso wendaga mzi umanyikise kwa nyumba za kuvikila na kudamanya milungu ya Chigiliki ikwitangwa Atemi (Ntendwa 19:23-31). Bunga dya wamzumile Kulisito uko Efeso dyakongaga kwa nguvu mna nyumani niyo dyahola (ugubulo 2:1-7).

Paolo atambalisa mwe nusu ye baluwa ino ivyo Chohile asagule wantu wakwe na kuwambula kulaila mwa masa yawo kujinkila Yesu Kulisito. Aliganya bunga dya wamzumile Kulisito enga mwili na Kulisito enga mtwi saviya zengo na Kulisito enga yuwe kulu dya hempembe. Mwe nusu ya kaidi ye chitabu chakwe Paolo alavya malagizo ya wikazi wa Chikulisito.

Vimndani

Mwe sula ya 1:1-2 Paolo etambalisa mwenye na kuwalamsa Waefeso.
Ukajika atambalisa umbuya wa bunga dya wamzumile Kulisito na Kulisito (1:3-3:21).
Ukajika Paolo awandika ivyo wakulisito wakugwa wekale (4:1-6:20).
Uhelo Paolo alavya utapita wa kubindiliza.

1 Miye Paolo, msigilwa ywa
Kulisito Yesu, mweviya Chohile
aungile, nawawandikilani nyuwe
wantu wa Chohile uko Efeso,
mwiwakanuni mo kulungana na
Kulisito Yesu. 2 Chawaungilani wedi
na utondowazi kulaila kwa Chohile
Tati yetu na Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.

Ujimbiko wa Chimuye mwa Kulisito

3 Atogolwe Chohile ise dya Zumbe
ywetu Yesu Kulisto! Achijimbike
majimbiko yose ya chimuye kwembingu kwa sila ya kulungana kwetu
na Kulisito. 4 Umo isi hainati
kumbwa, Chohile kachisagula chitende wantu wakwe kwa sila ya
kulungana kwetu na Kulisito, chani
chitende wakukile na hewena lema
kulongozi kwakwe. Kwa chausa
cha ungi wakwe, 5 Chohile aungaga
kale kukongela nkongo kuchizumila
suwe kutenda wanawe kwa sila
ya Yesu Kulisito. Adamanyaga
ivyo kwa kunga kwakwe. 6 Elo,
chimtogole Chohile kwa chausa cha
wedi wakwe mkulu achinkile bule
kwa sila ya Mwanawe akunga!
7 Kwa sila ya sakame ya Kulisito,
suwe chilekeilwa, nuko kugamba
masa yetu yasuntwa. Vino Chohile
kalagisa ulozo wa wedi wakwe,
8 kachinkisa

Kwa ubala na umanyi wose.
9 Chohile kadamanya chiya aungile,
niyo achigambila mzungu wakwe
wefisize, udya aungaga aujese
kwa sila ya Kulisito. 10 Mzungu
udya ukunga uchinte kwa chipindi
chikigwe, waunga kuchisanya
vyumbe vyose vikutenda, kwembingu na mwe isi, vikale mwe
ulongozi wa Kulisito.

11 Chohile kadamanya chila
chintu kutongela mzungu na kunga
kwakwe. Uyo kachisagula kwa sila

ya kulungana kwetu na Kulisito, chani chitende wantu wakwe. 12 Elo, suwe chilongole kutenda na msuhi mwa Kulisito, chitogole ukulu wa Chohile!

13 Nyuwe nanywi, namuwiva ulosi wa chindedi nuko kugamba Mbuli Yedi iwegaileni wambulwa, niyo mwamzumila Kulisito, Chohile naye awafamikaga kwa kuwenka yudya Muye Ukukile agambaga nawenke, chani mlagise kugamba nyuwe mwi wakwe. 14 Uyu Muye ni ukombola wa kuhokela yadya yose Chohile alongaga ni ulisi wa wantu wakwe, mbuli ino yachilongela kugamba Chohile nawakombole vitendese wadya awakwe wose. Chiutogole ukulu wakwe.

Malombezo ya Paolo

15 Kwa ivyo, kukongela nize nive uzumizi wenyu kwa Zumbe Yesu, na kuwaunga kwenyu wantu wa Chohile wose, 16 silekile kumhongeza Chohile kwa chausa chenyu. Nawakumbukani mwa malombezo yangu, 17 namlombeza Chohile ywa Zumbe dyetu Yesu Kulisito, Tate mta ukulu, awenkeni muye wakwe chani mtende na ubala na ugubulo mdahe kummanya vyedi. 18 Namlombeza Chohile aigubule imyoyo yenyu mdahe kumanya udya msuhi awetangileni no ukuka mkulu wa yadya nawalisi wantu wakwe, 19 mdahe kumanya ivyo udahi wakwe wili mkulu vitendese kwetu suwe chikuzumila. Udahi uwo ukudamanya ndima mndani mwetu waligana na nguvu yakwe nkulu itendese, 20 imuyuse Kulisito, niyo amwika ntendele ya kulume hantu ho uzumbe kwembingu. 21 Uko Kulisito natende chilongozi ywa maseuta wose, wata uzumbe wose, wata nguvu wose na udahi wose na mlanga mwe chila zina dya mntu hegu mpepo ikudaha kutenda mwe isi ino na mwe isi ikwiza. 22 Chohile kamwinka Kulisito Uzumbe mwe bunga dya wazumizi dyose na kumtenda mkulu ywa vintu vyose. 23 Bunga dya wazumile ni mwili wa Kulisito, na uhelo wakwe ni yudya akukomeleza vintu vyose chila hantu.

2

Kulaila mwe file kubula koujima

1 Nyuwe namwisaviya wabanike chimuye kwa chausa cha wavu na masa yenyu. 2 Mwendaga mkekala kutimila vihiye vya mwe isi ino, niyo mwatenda mwamtimila mkulu ywa mpepo wata udahi wo ulanga, mpepo zikutenda maseuta wa wantu hewekumwiva Chohile. 3 Suwe naswi chose nachi saviya wowo nachikala kutimilana na tama zetu ze isi na kudamanya du mbuli ziya zikuwagiza mili na umanyi wetu. Suwe saviya wowo, chikolwa chiwagilwa ni maya ya Chohile.

4 Mna Chohile ni mta mbazi zilozize. Kachungisa. 5 Hata hegu nachibanika chimuye kwa chausa cha masa, kachitenda wajima hamwenga na Kulisito, kwa mbazi za Chohile nyuwe mwambulwa. 6 Kwa kuhangana na Kulisito Yesu, Chohile nakachuyusa hamwenga na uyo, kachitenda chikale hamwenga na uyo kwembingu. 7 Nivyo aungile kuwalagisa uko kukwitwa ukulu ukulise wa mbazi zakwe achinkile kwa chisekwesekwe mo kulungana kwetu na Kulisito Yesu. 8 Kwaviya kwa mbazi za Chohile mwambulwa kwa sila ya uzumizi. Mbuli ino haikulawana na nyuwe wenye, mna ni jeleko dya Chohile. 9 Naho haikulawana na ntendwa zenyu wenye, mntu anasekweduvya. 10 Suwe chivyumbe vyakwe Chohile, na kwa kulungana na Kulisito Yesu kachumba kwa kwikala wikazi wa kudamanya yedi achikiye chiyadamanye.

Umwe mwa Kulisito

11 Elo, Kumbukani aho kale nyuwe kwa kolwa mwendaga wantu wa si ntuhu, mkwitangwa, “hewejeligwe ngasu” ni wadya

wakwetanga, “wajeligwe ngasu,” ivyo vyadamanywa mwe mili yawo kwa mikono ya wantu, kulagisa kugamba ni wantu wa Chohile. 12 Naho kumbukani, chipindi chiya nyuwe nahamummanyize Kulisito. Namwesimana na wantu wa Izulaeli naho nahemwi wantu wasagulwe ni Chohile. Nahemwimuli mwe malagano yadya alongaga. Nahemwina msuhi naho saviya wantu hemwimmanyize Chohile hano he isi. 13 Nyuwe namwihale, mna vino haluse, kwa kulungana kwenyu na Kulisito Yesu, mwihajihi kwa sila ya sakame ya Kulisito. 14 Kwaviya Kulisito mwenye kachigaila utondowazi kwa kuwatenda Wayahudi na sawo Wayahudi kutenda wamwe. Kwa kuulavya ntambiko umwili wakwe mwenye kausa unkondo mgati mwawo nawikale saviya chiwambaza nachikawapagula na kuwatenda wasekwivana. 15 Nakausa idya isigilizi hamwenga na miko yakwe, chani kulawana na nkolo izo mbili aumbe lukolo lumwenga luhya mo umwe ivyo vigale utondowazi. 16 Kulisito kausa unkondo wawo kwa kubanika mo msalaba, niyo alunganya nkolo izo zitende saviya mwili umwenga na kuziivanya na Chohile. 17 Ivyo, Kulisito nakeza akalonga mbuli zedi za utondowazi kwenyu nyuwe wantu sawo Wayahudi mwendaga hale na Chohile, na kwa wayahudi wadya wendaga haguhi na Chohile. 18 Kwa sila yakwe, suwe chose Wayahudi na sawo Wayahudi, china uwagila wa kumwitila Tate mwe muye umwe.

19 Elo, nyuwe hamwi wajeni naho, hegu wakuse. Nyuwe mwi wakaya hamwenga na wantu wa Chohile, naho ni wantu wa lukolo lwa Chohile. 20 Nyuwe naho mwi saviya zengo mwe msingi wikigwe ni wasigilwa na wawoni, naye Kulisito Yesu mwenye nuyo ekale saviya yuwe dya mwe mpembe dikusiniyiswa kutoza idizengo dyose. 21 Uyo nuyo akudilunganya zengo dyose na kudikuza ditende nyumba ikukile kwa chausa cha Zumbe. 22 Mo kulungana na Kulisito, nyuwe naywi mwazengwa hamwenga na wose watuhu, mtende wikazi wa Chohile kwa sila ya muye wakwe.

3

Ndima ya Paolo kwa sawo Wayahudi

1 Elo, miye Paolo, mfungwa kwa kumsankanila Kulisito Yesu, kwa chausa chenyu nyuwe sawo Wayahudi, namlombeza Chohile. 2 Ichindedi mwiva viya Chohile anifile mbazi, niyo aninka ndima yakudamanya kwa chausa chenyu. 3 Chohile kanigubwila mzungu wakwe wefisize. Mbuli ino siilonga hadodo mwe baluwa, 4 nanywi mkasoma mbuli zangu nammanye viya humanya mzungu wa Kulisito wefizize. 5 Aho kale wantu hawagambilwe vyefiso ivyo mna haluse Chohile kawagubwila wasigilwa na wawoni wakwe wakukile kwa sila ya Muye Ukukile. 6 Chefiso chenye ni chino kwa sila ya Mbuli Yedi ya Kulisito wantu sawo Wayahudi wahokela ntendele yawo hamwenga na Wayahudi mwe udya ujimbiko wa Chohile wowo ni vitago vyo mwili udya, naho watenda hamwenga mwe viya alongaga Chohile, adamanye Chohile kwa sila ya Kulisito Yesu.

7 Miye sitendwa mndima ywa Mbuli Yedi ya Kulisito kwa ntunyo ya mbazi za Chohile, aninkile mpituko za udahi wakwe. 8 Miye ni mdodo kujinka wantu wose wa Chohile mna kaninka mbazi zakwe, chani niwagambile wantu sawo Wayahudi ugoli wakwe Kulisito hewikuhimika, 9 naho niwagambile wantu wose vyedi viya umzungu ukuchinta, udya wafiswaga mwa Chohile kukongela chikale, mumbi ywa vintu vyose, 10 chani haluse, kwa sila ya wazumizi wose mwa Kulisito, maseuta na wose wata udahi wakutenda

kwembingu wabunkule umanyi wa Chohile wihengi. 11 Chohile adamanyaga imbuli iyo kutimilana na kunga kwakwe kwa mazuwa yose adamanye kwa sila ya Kulisito Yesu Zumbe dyetu. 12 Elo mo kulungana kwetu na Kulisito na kwa kumzumila hechina woga kubula mwa meso ya Chohile hechina nkama ya kulemelwa. 13 Elo nawalombezani kwa Chohile msekufa chevu kwa viya masulumizo hwinkwa ni kwa ukuka wenyu.

Kunga kwa Kulisito

14 Elo namfikila madi Tate kumlombeza, 15 uyo nuyo nkongelo ya nkolo zose mwe isi na kwembingu. 16 Namlombeza Chohile, vikuligana na ugoli wa utondowazi wakwe, awenkeni kwa udahi wa Muye wakwe, nguvu ya kutenda mtoge mndani mwenyu, 17 uyo Kulisito akwikala mwe myoyo yenyu kwa uzumizi. Namlombeza chani mtende na maizi na msingi mwe ungi, 18 vinatende mdahe kumanya hamwenga na wantu wose wa Chohile viya kunga kwa Kulisito kukwenela kwa wangalamu na utali, kwa chimo na lwina. 19 Naho mmanye kunga kwa Kulisito kujinkile umanyi wose, mchintise saviya Chohile eli.

20 Elo, Chohile uyo kwa nguvu yakwe ikudamanya ndima mndani mwetu, adaha kudamanya mbuli zikulise zikujinka chikudaha kulombeza hegu kufanyanya. 21 Atunywe mwe nyumba nkulu ya Chohile na mwa Kulisito Yesu, mwe vyeleko vyose kwa mazuwa yose! Taile

4

Umwe mo mwili wa Kulisito

1 Elo, miye mfungwa kwaviya namdamanyiza Zumbe, naweilani mwikale wikazi ukuligana nevyo mwitangilwe. 2 Mnyanyahale mazuwa yose, mtende wahoile na wata kugoja, mjijimizane wenye kwa wenye kwa kungana. 3 Hikilizani kwika umwe ukwigalwa ni Muye Ukukile kwa kwika utondowazi ukuwaikani hamwenga. 4 Kuna mwili umwenga wa Kulisito na Muye Ukukile umwenga, saviya msuhi mwitangilwe ni Chohile ni umwenga. 5 Kuna Zumbe yumwenga na uzumizi umwenga na ubatizo umwenga. 6 Kuna Chohile yumwenga na Tati ywa wose, yudya ekulanga kwa wose atenda ndima mwe wose na emwe wose.

7 Naho chila yumwenga ywetu kenkigwa wedi kuligana na viya aungile Kulisito kumwinka. 8 Saviya viwandikwe, “Eze enuke kulanga kwembingu vitendese, kaguha mateka, naho kawenka wantu ntunyo”. 9 Elo, ikagambigwa “Nakenuka kulanga”, nivyo mbwani? Vikulongwa nikugamba nkongo nakasela kubula hasi vitendese he isi. 10 Ivyo uyo aseile hano he isi nuyo aitile kulanga kwezimbingu zose chani achintize vyose. 11 Nuyo awatendile watuhu watende wasigilwa watuhu wawoni, na watuhu walonga Mbuli Yedi ya Kulisito na watuhu watende wadima wazumizi na wahinyi. 12 Kadamanya ivyo kuwaika vyedi wantu wa Chohile kwandima ya kusankanila, chani mwili wa Kulisito uzengwe. 13 Ivyo chose chiubwile umwenga wo uzumizi wetu na kummanya Mwana ywa Chohile, chitende wantu wakwile, chikale saviya Kulisito mwenye. 14 Ivyo hachitende saviya wana wadodo naho, saviya ngalawa chikadulwa na kufiliswa uko na uko kwa chila mpeho ya mahinyo ya udanti, wantu wadanti wakuhinya chani wawazaganye wantu watuhu kwa ubala. 15 Mna chikalonga ichindedi kwa ungi, nachikule mwe mbuli zose kubula kutenda saviya Kulisito, uyo ni mtwi. 16 Kwa ulongozi wakwe, vitago vyose vya mwili vyatozana hamwenga kwa nyuje zakwe zose, ivyo chila chitago chadamanya ndima yakwe viya

vikunga, mwili wose wakula na
kwezenga mwe ungi.

Wikazi mhya mwa Kulisto

17 Elo kwa zina dya Zumbe,
nawafundani vino msekwikala
naho saviya wantu hawemmanyize
Chohile, wakutimila fanyanyi zawo
za bule, 18 na wata fanyanyi
zijeligwe chiza. Wantu wano
hawatende hamwenga mo ujima
ukwigalwa ni Chohile, kwaviya
wowo ni wahezi naho wata myoyo
midala. 19 Hawana soni hata
kujeza nawo wejela mwe mbuli
za chihezi naho hawakudaha
kwechinda kudamanya mbuli zose
zihiye nakungisa vilozize.
20 Mna nyuwe hamhinile ivyo
mwa Kulisito 21 Ni chindedi
kugamba namwiva vyedi mbuli za
Yesu, naho mhinywa vikumlanga
yeye ichindedi chimwakwe. 22 Elo
lekani lujendo lwenyu lwe nkongo
saviya mntu akuhambula suche,
ludya lo untu wenyu wa kale
lwendile lukawabindani kwa tama
zakwe zikudanta. 23 Kweikeni
uhya mwe myuye yenyu na mwezi-
fanyanyi zenyu. 24 Mtende na untu
uhya saviya akuvika suche mpya,
aumbigwe kwa mligano wa Chohile
ukwelagisa mwe wikazi wedi na
utondowazi.
25 Elo, lekani udanti! Chila yumwe
amgambile mzumizi mnyawe
chindedi kwaviya chila yumwe
ywetu ni chitago cha mwili wa
Kulisito. 26 Uneva mkehiwa
msekuzumila maya yenyu yawa-
tende mdamanye masa, naho
msekwikala na maya kubula zuwa
dikaswa. 27 Msekumwinka Mwavu
luhenyo. 28 Mbavi asekubawa
vituhu, mna ni vyedi ahikilize
kudamanya ndima yedi kwa mikono
yakwe atende na chintu cha
kumwambiza mchiwa. 29 Mbuli
zihiye zisekujeza kulaila mwe
milomo yenyu, mbuli zenyu zitende
zedi zikuwazenga watuhu, chani zi-
wambize wakuwetegelezani. 30 Mse
kumjela chinyulu Muye Ukukile ywa
Chohile, kwa uyo mfamikwa kubula
zuwa dya kukombolwa. 31 Elo,
lekani kulemana na wihi na maya
na lwasu na mahuluto. Lekani chila
wihi! 32 Mtende na moyo wedi na
kufilana mbazi na chila yumwe na
amlekeile mnyawe saviya Chohile
akuwalekeila nyuwe mwa Kulisito.

5

Wikazi mo Ulangazi

1 Ivyo, mtimilizeni Chohile,
kwaviya nyuwe mwi wanawe
akunga. 2 Mwikale mwe ungi saviya
Kulisito achungile na kulavya ujima
wakwe kwa chausa chetu kelavya
mwenye saviya jeleko na lavyo
dya koka dina mpofa ina mhempe
ikumuwagila Chohile.
3 Kwaviya nyuwe mwi wantu
wa Chohile, ivyo uchilanga, uzavu
wowose udya hegu ubafu visekujeza
kulongwa mwenyu hata hadodo.
4 Naho milosi ikujela soni, ya uhezi
hegu uhungu, yose ayo haiwag-
ilwe kwenyu milosi ya kumtogola
Chohile niyo iwagilwe. 5 Mmanye
chindedi kugamba mjenda uyaga
yoyose hegu mwavu hegu mwihi,
wihi waligana na kuvikila tukulu,
hegu mntu yoyose esaivyo hatende
na ulisi mo useuta wa Kulisito na
Chohile.
6 Msekuzumila kudantwa ni mntu
kwa milosi ya chihezi kwaviya, kwa
chausa cha mbuli saizo maya ya
Chohile yawezila wose wakulemela
kuzumila. 7 Elo, msekuhangana
hamwenga nawo. 8 Umo kale nyuwe
mwendaga mwe chiza, mna haluse
nyuwe mwi mwe ulangazi kwa
kulungana na Zumbe. Ikalani saviya
wana wa mo ulangazi, 9 kwaviya
malailo ya ulangazi ni wedi na
uwagilwa na chindedi. 10 Jezani
kumanya yadya yakumuwagila
Zumbe. 11 Msekwehanga na mbuli
zihiye za mwechiza, mna ikani
pwilili. 12 Mbuli zikudamanywa
kwa chinyele ni soni hata kuzilonga.
13 Mna mbuli ziya zikulangazwa ni
ulangazi zatenda pwilili, chindedi
chakwe chagubulwa, 14 naho chila

chikuwoneka chilangazizwa. Nivyo vikuleka
“Inuka weye ugonile,
uyuka,
Kulisito naye nakulangaze.”
15 Elo, msinyise ivyo mkwikala,
Msekwikala enga wahezi, mna
saviya wata umanyi. 16 Jesani vyedi
luhenyo mnanalo kwaviya mazuwa
yano yaiha. 17 Elo, msekutenda
wahezi, mna mmanye ungi wa
Zumbe.
18 Msekukolwa kwaviya nam-
damanye mbuli hemwimanyize,
mna mlongozwe ni Muye Ukukile.
19 Longani kwa milosi ya chitabu
cha Zabuli, mchemeleni Zumbe
nchemo za Zabuli kwa kuhongeza
mwe myoyo yenyu. 20 Mhongezeni
Chohile Tate kwa chila chintu
mazuwa yose kwa chausa cha yose,
kwa sila ya zina dya Zumbe dyetu
Yesu Kulisito.

Wikazi wedi wa Wavyele na Wagosi zawo

21 Mwivane wenye kwa wenye
kwa kumtunya Kulisito.
22 Wavyele waweve wagosi zawo
enga kumwiva Zumbe. 23 Kwaviya
mgosi ana useuta mwa mkaziwe,
enga viya Kulisito eli na uzumbe
mwe wadya wamzumile Kulisito
naye mwenye ni Mhonyi ywa
wamzumile Kulisito, awo ni mwili
wakwe. 24 Enga viya wadya
wamzumile Kulisito wakumwiva
Kulisito, saivyo wavyele waweve
wagosi zawo mwe mbuli zose.
25 Nyuwe wagosi, waungeni
wavyele wenyu enga viya Kulisito
awaungile wamzumile, kelavya
ujima wakwe kwachausa cha ivyo
adyungile, 26 atendaga vino chani
alenguse bunga dya wamzumile
Kulisito kwachausa cha Chohile,
akalengusa kwa mazi na kwa
ulosi. 27 Adamanyaga vino chani
awatende wose wakumzumila
watende wakwe, wakukile naho
wedi vitendese, wamzumile Kulisito
hewena katitu hegu kekonyize hegu
lema dyodyose. 28 Ivyo, wagosi
wawaunge wavyele wawo enga mili
yawo wenye. Akumunga mkaziwe
eunga mwenye. 29 Hahali mntu
yoyose akuwihiwa umwili wakwe,
mna aulisa na kuuvisa, saviya
Kulisito naye akudima wamzumile.
30 Kwaviya suwe chivitago vyo mwili
wakwe. 31 “Ivyo mgosi namwase tati
yakwe na mami yakwe natimilane
na mkaziwe, nawo waidi nawatende
mwili umwenga,” 32 Chinyele chino
ni chikulu, mna nalonga mbuli za
Kulisito na wamzumile Kulisito.
33 Mna yawaungani nanywi chila
mgosi amwunge mkaziwe enga viya
akweunga mwenye, mvyele naye
amtunye mgosiwe.

6

Wana na welesi wawo

1 Nyuwe wana, weveni welesi
wenyu mo kulungana na Zumbe
kwaviya mbuli ino yamuwag-
ila Chohile. 2 Iwandikwa mwa
Mawandiko “Watunyeni tati zenyu
na mami zenyu”. Uno ni mwiko
wa nkongo wongezekele mwe viya
alongaga, nuko kugamba, 3 “Mbuli
zako zichume naho wikalise mwe
isi.”
4 Nyuwe watati zamntu,
msekuwaihiza wana wenyu mna
waleleni kwa kuwalagisa vikuwag-
ila na kuwahinya ya Zumbe.

Watumwa na Mazumbe

5 Nyuwe watumwa, weveni
maseuta wenyu wa chimwili hano
he isi, kwa nkama na kuzingiza ten-
dani ivyo kwa moyo uchumile enga
kugamba mwamsankanila Kulisito.
6 Damanyani ivyo suko du umo
wakawasinyani chani mwekombe
kwawo, mna sankanilani kwa moyo
saviya akunga Chohile kwaviya
nyuwe mwi watumwa wa Kulisito.
7 Mdamanye ndima yenyu ya
utumwa kwa kubweda, saviya
wakumsankanila Zumbe, sawo
wantu du. 8 Kumbukani kugamba
Zumbe namlihe chila mntu kuligana
na ntendwa zakwe zedi, atende
alekelwa hegu mtumwa.

9 Nanywi mkusankanilwa, wate-
ndeleni ivyo watumwa wenyu, mleke
kuwatisa. Kumbukani kugamba
nyuwe nanywi saviya weli wowo,
mnanaye Zumbe uyudya kwem-
bingu, uyo hakudamanya kwa ku-
pagula.

Nkondo ya chimuye

10 Elo, kwa kubindiliza, mtoge mo
kulungana kwenyu na Zumbe kwa
nguvu zakwe nkulu. 11 Guhani viz-
iha vyose vya nkondo akuwenkani
Chohile chani muuhige mzungu
wa Mwavu. 12 Kwaviya nkondo
yetu siyo nkondo ya wantu we
isi ino, mna ni nkondo ya useuta
na udahi we isi ukulanga wakulu
wa chiza, kulanga wankondo wa
mpepo zose zihiye zikulongoza mo
ulanga hamwenga na mwe si ya
chiza cha wihi. 13 Kwachausa icho,
guhani viziha vyose mwinkigwe ni
Chohile chani zuwa diya dikabula
mdahe kugomba nkondo ya wehi
naho mkaduma kugomba inkondo,
namtende mchei mtogile.

14 Ivyo kwemalanyeni uchindedi
utende enga msipi mwe chigudi
chenyu, uwagila utende enga
nchingo ya chuma ya kuchinda
mwe chifua, 15 nkwina ya kulonga
Mbuli Yedi ya utondowazi itende
saviya makwapa mwe viga vyenyu.
16 Kujinka ayo yose, mtende na
uzumizi mazuwa yose enga nchinga
mwe mikono yenyu, iwadahize
kufulugusa mifulo ya moto ya yudya
Mwihi. 17 Uhokeleni uhonyi enga
nkofiya yenyu ya chuma, na ulosi
wa Chohile enga bamba mkwinkwa
ni Muye Ukukile. 18 Lombezani kwa
Chohile mazuwa yose, mkalombeza
wambizi wa Chohile. Lombezani
kwa Chohile chila nkanana kwa
nguvu za Muye Ukukile. Chelezani
na msekusokela mkamlombeza
Chohile kwachausa cha wantu wose
wa Chohile. 19 Nilombezezani chani
Chohile aninke ulosi wa kulonga.
Ivyo nanidahe kuwagambila wantu
sine woga chinyele cha Mbuli
Yedi. 20 Miye ni mchimaila ywa
Mbuli Yedi ya Kulisito, ukaleka
vino haluse nimwe chifungo. Elo
mnilombezeze chani nilonge sine
woga viya vikuwagila kulonga.

Ndamsa za nkomelezo

21 Tikiko, mlukolo ywetu
chikungisa naho mndima mkanuni
mo kudamanya kwetu na Zumbe,
nawenkeni mbuli zangu zose
mdahe kumanya chiya hudamanya.
22 Namsigila kwenyu kwachausa
chino chani awagambileni mbuli
zetu mdahe kumanya mbuli zetu na
kuwajela moyo.

23 Nawaungilani nyuwe walukolo
wangu, utondowazi, ungi na uzu-
mizi kulaila kwa Chohile Tate na
kwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito.
24 Nawaungilani mbazi za Chohile
wose hewekuleka kumunga Zumbe
dyetu Yesu Kulisito.

BALUWA YA PAOLO KWA WAFILIPI

ULONGOZI

Paolo awandikaga ibaluwa kwa wantu wamzumile Kulisito uko Filipi mwe chipindi cha 61AD kuno akatenda mwe chifungo (1:13), vyadahika uko Lumi. Baluwa yawandikagwa kwa bunga dya wantu wamzumile Kulisito ko mzi wa Filipi. Chadaha kuhina vijeche vikulanga Filipi kulaila mwe chitabu che ntendwa. Filipi nandile ni mzi mkulu wo mkowa wa Makedoniya. Naho ni bunga dya nkongo dya wantu wamzumile Kulisito dikigwe Makedoniya. Paolo na sila wakonga bunga dya wantu wamzumile Kulisito hamwenga kuno wakatenda mwe chifungo cha chilo. (Ntend 16).

Paolo nana misuhi ilozize umo akawandika ibaluwa. Kajesesa luhenyo lwa kutogola bunga dya wantu wamzumile Kulisito kwa jeleko wegale umo akeva ayo nendile emwe chifungo (4:1-19). Naho kawadamanya wose kuno emwe chifungo na kumlagiza Timoseo na Epadotazi mwe bunga dya wantu wamzumile Kulisito (2:19-30) chani awagoneke wose na kuwatunya vilongozi.

Vimndani

Paolo akonga ibaluwa yakwe kwa kudilamsa bunga dya wantu wamzumile Kulisito uko Filipi (1:1-2).
Ukajika awagambila mbuli ikulanga viya eli (1:3-2:30).
Ukajika awenka malagiso masiku yakulanga viya Mkulisito akungigwa ekale (3:1-4:9).
Paolo akomeleza kwa kuhoge bunga dya wantu wamzumile Kulisito wa Filipi kwa jeleko na kwawigala ndamsa (4:10-23).

1 Miye Paolo hamwenga na mlukolo ywetu Timoseo, suwe wandima wa Kulisito Yesu, chawawandikilani nyuwe wantu wa Chohile uko Filipi wadya mlungane na Kulisito Yesu, hamwenga na vilongozi na wambizi wa bunga dya wamzumile Kulisito.
2 Chawaungilani mbazi na utondowazi vikulaila kwa Chohile Tati yetu na kwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito.

Malombezo ya Paulo kwa Wafilipi

3 Namhongeza Chohile ywangu chila hawakumbukani, 4 na nkanana zose hawalombezezani nyuwe nyose, nalombeza kwa chinyemi, 5 kwaviya mnambize mwe ndima ya kulonga mbuli yedi kukongela nkongo kubula haluse. 6 Simanya kugamba Chohile akongile ndima ino yedi mndani mwe myoyo yenyu, naijendeleze aibuze ko uhelo mwe dizuwa akuwiya Kulisito Yesu. 7 Naungwa nifanyanye yano, mwa nyuwe nyose, kwaviya nawafanyanya mo moyo wangu mazuwa yose. Mwo kufungwa kwangu naho hatenda silekeilwa, nyuwe nyose mwehanga hamwenga na miye mwe wedi wa Chohile mwe ndima ya kuigombela mbuli yedi ya Kulisito na kuilavyanya. 8 Kwaviya Chohile ni mukuzi ywangu mweviya huwawonelani ungi nyuwe nyose mo moyo wakwe Kulisito Yesu.

9 Lombezo dyangu kwa Chohile nikugamba, ungi wenyu wongezekele mwe umanyi wa chindedi na kwivisa, 10 chani mdahe kumanya mbuli zitendese ntana. Aho namtende watana hamwine lema dyodyose mwe dizuwa akwizila Kulisito. 11 Wikazi wenyu naumemezwe ntendwa za wikazi ukumwelela Chohile, ziya Yesu Kulisito mwenye akuwenkani, kwa chausa cha ukulu na ntogozi za Chohile.

Wikazi wa kumsankanila Kulisito

12 Walukolo weyangu, naunga mmanye kugamba mbuli zinibwile zinambiza vitendese kulonga mbuli yedi ya Kulisito. 13 Kulawana nayo,

wamizi wose wa nyumba nkulu ya zumbe hamwenga na watuhu wose wamanya kugamba ni mwe chifungo kwaviya namsankanila Kulisito. 14 Kwachausa che chifungo changu walukolo walozize wamzumila Zumbe, na kuhikiliza vitendese mo kulonga ulosi wa Chohile hewene nkama.

15 Ni chindedi kugamba, walozize mgati mwawo walonga mbuli ya Kulisito kwa finju na nkumbizi, mna awatuhu walonga mbuli za Kulisito kwa kunga kwambiza watuhu. 16 Wano wakumlonga vyedi wamlonga Kulisito kwa kunga, kwaviya wavimanya kugamba Chohile kaninka ndima ya kugombela mbuli yedi. 17 Mna wadya watuhu walonga mbuli za Kulisito kwa finju naho siyo kwa moyo uchumile, wakafanyanya kugamba nawanongezeze masulumizo mwe chifungo changu.

18 Havinani! Hegu kunga kwawo kwiha hegu ni kwedi mbuli za Kulisito zalongwa kwa sila zilozize, mweivyo nelelwa. Naho nanijendeleze kwelelwa. 19 Kwaviya simanya kugamba kwa malombezo yenyu na kwa wambizi wa Muye Ukukile wa Yesu Kulisito nanihonywe. 20 Saviya nabesaga hatenda na msuhi utendese kugamba saningile soni hata hadodo. Mna kukongela haluse na mazuwa yose, nanimtogole Kulisito sina woga wowose mwe wikazi wo mwili wangu, ni mjima hegu sibanika. 21 Kwangu, ujima ni kumsankanila Kulisito, naho habanika najenyeza. 22 Mna hegu kwa ujima wo mwili nanidahe kujendeleza kudamanya ndima ikujenyezesa simanyize nisagule dihi! 23 Naungwa ni mbuli mbili. Najelejeza nite hekale hamwenga na Kulisito, kwaviya nicho chintu chitana chitendese. 24 Mna ni chintu chitana kwenyu uneva na nijendeleze kutenda na ujima wo mwili. 25 Nina chindedi cha ino, simanya kugamba na nijendeleze kwikala hamwenga na nyuwe wose, chani mjendeleze chinyemi chenyu mo uzumizi. 26 Ivyo umo hauya naho kwenyu, namweduvye vitendese mweviya Kulisito Yesu anidamanyize.

27 Lujendo lwenyu lwaungwa lutimilane na vikulonga Mbuli Yedi ya Kulisito, chani uneva hadaha kwiza kwenyu hegu sinadahile, vinaleke naho kugamba mwachimala vitogile mkatenda wamwenga, na kugamba mwagomba nkondo hamwenga mo muye umwe moyo umwenga wo uzumizi wa Mbuli Yedi ya Kulisito. 28 Msekuwogoha wahiganyi wenyu, chino nachitende ni chilajiso kwawo walavyanye kugamba waga mna kwenyu ni kugamba mwambulwa ni Chohile mwenye. 29 Kwaviya nyuwe Chohile kawenkani chise cha kumsankanila Kulisito naho sukodu kumzumila mna naho kwa kusulumizwa kwachausa chakwe. 30 Haluse chambizana na miye mwe kugomba nkondo. Nkondo ino nidya muwone hagomba hadya nkongo naho nichei kugomba saviya mkwiva.

2

Unyanyahalo na Ukulu wa Kulisito

1 Ujima wenyu mwa Kulisito wawatogezani naho kunga kwakwe Kulisito kwawahozani. Mna ndala hamwenga na Muye Ukukile naho mna moyo wedi naho wa mbazi kwa chila yumwenga. 2 Elo, dumizani kubweda kwangu mkatenda na fanyanyi za chalumwe kunga kuligane na umwenga. 3 Msekudamanya chochose kwa finju hegu kwa kwefenya vya bule Mna chila mntu amtunye mnyawe amwone mtuhu kugamba ni mtana kwejinka mwenye. 4 Chila mntu asekusinya mbuli zakwe mwenye du mna asinye mbuli za watuhu. 5 Mtende na fanyanyi idya yendaga mwa Kulisito Yesu

6 Uyo, kukongela chikale endaga kekala saviya Chohile

Mna hafanyanye kugamba kuligana
na Chohile ni chintu cha ku-
tozesa
7 Kadula vyose niyo eliganya na
mtumwa
keliganya na mtumwa,
niyo elekwa mntu.
8 Kanyanyahala na kwiva kubula
kubanika,
hata kubanika kwakwe mo msalaba.
9 Ivyo Chohile kamkwezesa kulanga,
niyo amwinka zina dikujinka
mazina yose.
10 Chani kwa ntunyo ya zina dya
Yesu,
vyumbe vyose kwembingu na mwe
isi na kuzimu,
vifike madi kulongozi kwakwe,
11 na chila mlomo na uzumile
kugamba Yesu Kulisito ni
Zumbe,
kwa ukulu wa Chohile Tate.

Kung'ala saviya ulangazi mwe isi

12 Weyangu hunga, hadya
nendaga na nyuwe na mniva
mazuwa yose, kubula haluse ha-
tenda hale na nyuwe mkaniva. Jen-
delezani kudamanya kwa kogoha
na kuzingiza ya kulagisa kugamba
mwambulwa. 13 Kwaviya Chohile
nuyo akudamanya ndima mazuwa
yose mwenye, na kuwenkani udahi
wa kunga na kuchintiza mzungu
wakwe mwenye.

14 Damanyani chila chintu hehena
kufuzuma naho msekuhigana.
15 Chani mtende wantu wedi,
hewena katitu, saviya wana wa
Chohile wachumile wakwikala mwe
wantu wavu naho wagile we isi ino.
Mwaungwa mlangaze mgati mwa
wantu wano saviya ntondo ziku-
langaza mo ulanga, 16 mkatozesa
mbuli ikwigala ujima. Nitende
na cha kweduvila mwe dizuwa
dya kuwiya Kulisito, kugamba
naitende ni chilagiso cha kubunkula
kugamba kuhikiliza kwangu nendi-
mangu havyagile bule.

17 Hata hajidwa ujima wangu
utende majeleko hamwenga na uzu-
mizi wenyu ukutenda ntambiko ku-
longozi kwa Chohile, nabweda kwe-
hanga hamwenga na nyuwe nyose.
18 Iviya nanywi bwedani na kwe-
hanga hamwenga na miye mo kub-
weda kwenyu.

Timoseo na Epafolodito

19 Mo kulungana na Zumbe Yesu
nina msuhi kugamba nanidahe
kumsigila Timoseo kwenyu chani
nijelwe moyo ni mbuli hunga
ninkwe kulaila kwenyu. 20 Nuyo du
fanyanyi zakwe zikuligana nezangu,
akunga asankanile mbuli zenyu
chindedindedi. 21 Watuhu wose
wasankanila mbuli zawo wenye
waleka kusankanila mbuli za Yesu
Kulisito. 22 Nyuwe wenye mmanya
viya Timoseo elajise kugamba
awagila, uyo na miye, enga mwana
na ise, chidamanya ndima ya Mbuli
Yedi ya Kulisito hamwenga. 23 Ivyo
nina msuhi wa kusunguza kumsigila
kwenyu aho nanimanye mbuli nazi
nijendele. 24 Naho, nina msuhi mwa
Zumbe akaunga nanisunguze kwiza
kwenyu.

25 Sifanyanya ni vyedi nimsigile
mlukolo ywetu Epafolodito, Uyo
ni mndima mnyangu mwe ndima
na mwe kuigombela Mbuli yedi ya
Kulisito ni mntu ywenyu anambize
mwe yadya nahaunga. 26 Ana
nkwina zilozize za kuwawonani
nyose, naho ana chinyulu kwaviya
namwiva kugamba nimnyonje.
27 Nani mnyonje gajagaja, mna
Chohile kanifila mbazi, mna
hechedu nachi hamwenga na miye
chani nisekutenda na usungu
utendese. 28 Mna, naunga vino
haluse nimsigile kwenyu, chani
mnamwona mwelelwe vituhu,
ivyo usungu wangu unihunguke.
29 Mhokeleni naho, kwa kubweda
kose saviya walukolo mwa Zumbe.
Watunyeni wantu wakwinga sawo.
30 Uyo nehaguhi na kubanika kwa

chausa cha ndima ya Kulisito, kahosa ujima wakwe chani anambize wambizi udya nyuwe hemninkile.

3

Kuzumilwa ni Chohile

1 Hongezeza, walukolo weyangu elelwani mwekulungana na Zumbe. Sanisokele kuwiya yadya niwawandikile hadya nkongo, ayo nayawaikeni mpeho. 2 Wenegeni wadya wakudamanya wihi, awo wantu wekale enga mbwa wakungisa kwejela ngasu. 3 Suwe nawo chijeligwe ngasu chindedi, kwaviya chamlombeza Chohile, kwa sila ya Muye Ukukile wakwe naho chabweda mo kulungana na Kulisito Yesu, hachikuzikiya msuhi mbuli za mo mwili. 4 Mna miye, nahadaha kwika msuhi mwe mbuli zikudamanywa mo mwili. Hegu hana mntu akufanyanya kugamba ana luhosa lwa msuhi wa mbuli zikudamanywa mo mwili, miye simjinka. 5 Najelagwa ngasu mwe zuwa dya mnane eze nelekwe, miye ni Mwizulaeli, kabila dya Benjamini, Mwebulaniya toti, mwe kutoza sigilizi miye nendaga Mfalisayo, 6 naho nahahikiliza kubalanga bunga dya wamzumile Kulisito, mwe kudamanya yedi mwe kutimila sigilizi nendaga sina lema dyodyose. 7 Mna ayo yose yendaga yongezeka kwangu, vino haluse siwona kugamba sicho chintu kwa chausa cha Kulisito. 8 Naho sayo ayo du nawona chila chintu ni kwaza kwa chausa cha utana utendese wa mbuli yedi kugamba kummanya Kulisito Yesu Zumbe dyangu. Kwa chausa chakwe sidula chila chintu, siviwona kugamba nisaviya uzavu chani nitende na Kulisito, 9 nilunganywe hamwenga vitendese. Miye sikunga naho kuzumilwa ni Chohile kulawana na kutimila sigilizi. Mna haluse nazumilwa ni Chohile mwe viya nimzumile Kulisito kuzumilwa kwangu ni Chohile kwegamila mo wedi. 10 Icho hunga ni kummanya Kulisito na kuwona nguvu yakwe ya uyuso wakwe, kutenda na ndala mwa masulumizo yakwe naho niligane naye mo kubanika kwakwe. 11 Hatenda na msuhi kugamba miye nami naniuyuswe.

Kunyaguliza kubula ko uhelo we misezigo

12 Sikunga kulonga kugamba sibula uhelo hegu kugamba sichinta, mna nanyaguliza chani nihude na kuhokela ntunyo kwaviya Yesu kulisito kanihokela kale nitende ywakwe. 13 Walukolo weyangu, sikufanyanya sinkigwa kale jeleko idyo, mna najesa mbuli imwenga najala yadya yajinkile nahikiliza kukaula yadya ye kulongozi kwangu. 14 Elo, nanyaguliza kubula ko uhelo we misezigo, chani nihokele diya idijeleko dyo ujima wa mazuwa yose Chohile anitangile kwembingu kwa sila ya Kulisito Yesu.

15 Suwe chose chitogile mo kumzumila Kulisito chitende na fanyanyi zimwe. Hegu awamwenga mgati mwenyu wafanyanya vituhu, Chohile nawabunkuileni imbuli iyo. 16 Vyovyose navitende chijendeleze mwe sila iyo chitimile kubula vino haluse.

17 Walukolo weyangu timilani mligano wangu. Chiwenkani mligano wedi, ivyo wategelezeni wadya wakwikala na kutimila mligano uwo chiwenkileni. 18 Siwagambila kale imbuli ino nkanana zilozize, haluse nawiya naho kwa mesozi, wantu walozize wekala enga wehi wa file ya Kulisito mo msalaba. 19 Uhelo wawo ni kubalangwa, tama zawo za mwili nuyo mnungu ywawo, ukulu wawo weduvila mbuli zawo za soni, wafanyanya du mbuli za mwe isi. 20 Mna suwe chiwakaya wa kwembingu, chamgoja kwa nkwina nkulu mwambula kulaila kwembingu, Zumbe Yesu Kulisito. 21 Uyo na ihitule imili yetu ihwele

na kuidamanya iligane saviya ukulu wo mwili wakwe, kwe nguvu idya, mwe iyo adaha kuvika vintu vyose hasi mo uzumbe wakwe.

4

Mbuli za kujela moyo

1 Ivyo, walukolo weyangu hunga, nina nkwina zitendese kuwawonani naho, nyuwe mwi chinyemi changu na chilemba cho uhuda wangu nanihokele nefenyeza nyuwe. Nyuwe hungisa naweilani mchimale mtogile mo kwehanga kwenyu na Zumbe.
2 Naweilani nyuwe Euodiya na Sintike mwikale mwe wivano mwa Zumbe. 3 Wenawe mndima mnyangu mchindedi, nakunga wambize wavyele awo, kwaviya wahikiliza kudamanya ndima ya kulonga mbuli yedi ya Kulisito hamwenga na miye na Chilementi na wandima weyangu watuhu wose, awo mazina yawo yawandikwa mwe chitabu cho ujima.
4 Elelwani mazuwa yose mo kulungana kwenyu na Zumbe. Naho nalonga kaidi, elelwani!
5 Kuhola kwenyu kumanywe ni wantu wose, Zumbe ehaguhi na kwiza. 6 Msekwehelwa mwe mbuli yoyose, mna mwe chila chintu kwa kuvika na kumlombeza Chohile mweziya mkunga, kwa kuhongeza. 7 Ivyo, utondowazi wa Chohile ukujinka umanyi wose wa wantu naudime myoyo na umanyi wenyu mo kulungana na Kulisito Yesu.
8 Hakomeleza, walukolo weyangu, ikani fanyanyi zenyu zedi mwe mbuli zose za chindedi naho ya kutunya naho ikuzumilwa ni Chohile na mbuli zose zikuwagila ntogozi na udahi wakusagula yedi. 9 Damanyani yadya mhinile na kuhokela kulaila kwangu mbuli mwivile na kuziwona kwangu zidamanyeni. Chohile akuwenka wantu utondowazi natende hamwenga na nyuwe.

Kuhongela kwa chausa cha ntunyo

10 Naseleleswa mo kulungana na Zumbe, kwaviya haluse ko uhelo mchimpula naho fanyanyi zenyu kwachausa changu, saviya namkanifanyanya. Sikunga kugamba namnijala, mna hampatile luhenyo lwa kulagisa imbuli iyo. 11 Sikulonga vino kwaviya siswesa chintu kwaviya sihina kwelelwa mwe vintu viya mnanavyo. 12 Simanya kwikala mwe kuswesa naho simanya kwikala mwe ugoli. Sezweza kwelelwa mwe mbuli zose, mwe kulozola hegu mwe gumbo, hegu mwe ugoli hegu mwe kuswesa. 13 Nadaha mbuli zose mwa Kulisito akunijela nguvu.
14 Mna namdamanya vyedi, mnambiza mwe nkunto zangu. 15 Nyuwe Wafilipi mmanya wenye kugamba mwe nkongo mo kuilonga mbuli yedi, umo halaila Makedoniya, nendile hahana bunga dya wamzumile Kulisito tuhu dyambizane na miye mwe mbuli ino ya kulavya na kuhokela mna ni nyuwe du. 16 Umo nahaunga wambizi wa viya hunga kudya Sesalonike mnigaila, naho nkanana zilozize. 17 Siyo kugamba naunga du kuhokela jeleko, icho hunga ni chongezekelo chongezwe mwe yadya mdamanye kale. 18 Ivyo, sihokela kale vintu vyose mninkile, naho vijinka ivyo nahaunga. Mna chila chintu, kwaviya Epafolodito kanigaila kale jeleko dyenyu, jeleko dino ni ntambiko ina mhempe, ntambiko ya kuzumilwa ni Chohile naho ikumwagila naho enga ntambiko ya kokwa mo moto. 19 Ivyo, Chohile ywangu, kwa ugoli wakwe mkulu kujinkila sila ya Kulisito Yesu, nawenkeni yadya yose mkunga kuligana na ulozo na ukuka wo ugoli wakwe. 20 Ukulu una Chohile tati ywetu mazuwa yose! Taile.

Ndamsa za nkomelezo

21 Walamseni wantu wa Chohile wose wakumzumila Kulisito Yesu. Walukolo we hamwenga na miye wawalamsani. 22 Wantu wa Chohile

wose vitendese wadya wakwikala
kwe nyumba ya seuta ywa Lumi,
wawalamsani.
23 Zumbe Yesu Kulisito awenkeni
nyuwe wedi wakwe.

BALUWA YA PAOLO KWA WAKOLOSAI

ULONGOZI

Baluwa kwa Wakolosai yawandikagwa ni msigilwa Paolo (1:1). Baluwa ino aiwandikaga akatenda kwechifungo, vyafanyanywa mo mhilimo wa 60 AD. Wakolosai na Waefeso hamwenga na Filemoni zamanyika ni baluwa za kwechifungo kwaviya Paolo kaziwandika akatenda kwechifungo. Awandikaga ibaluwa ino kwa bunga dya wamzumile Kulisito komzi wa Kolosai. Paolo ahakongile bunga dya wazumizi komzi wa Kolosai, saviya viwandikwe (2:1), mna nendile ana mtintiso msiku kwawo. Vyadahika kugamba Epafula nuyo adikongaga idibunga dya wamzumile Kulisito uko Kolosai.

Paolo nakalonga kulanga mahinyo yo udanti mwe bunga dya wamzumile Kulisito wa komzi wa Kolosai. Mwe baluwa yakwe kalongesa kulanga mbuli izo. Mafani kwendaga na bunga dya Wayahudi wakulisito nawakajeza kuwakunduganya wakulisito watuhu watimile sigilizi za Chiyahudi kulaila mwe idilagano dya kale, vitendese kujelwa ngasu. Paolo kawandika pwilili kugamba wakulisito hawakunga chintu chituhu mna Kulisito du chani wawagile kwa Chohile (1:15-20) kugamba mahinyo ayo yegamila mwe mbuli za chimntu hezine mana (2:8).

Vimndani

Paolo nakakonga ibaluwa kwa kuwalamsa wantu wa bunga dya wamzumile Kulisito we komzi wa Kolosai (1:1-2).
Akajika kawandika kulanga mbuli za ukulisito vitendese wenege mbuli za mahinyo yo udanti kwa Wakolosai (1:3-3:4).
Saviya mwe izibaluwa zakwe zilozize Paolo kajeseza inusu ye baluwa yakwe kwa kuwenka malagiso ya ulangilizi wa ivyo mkulisito ywedi akungwa ekale (3:5-3:6).
Paolo abindiliza kwa ndamsa na malagiso kugamba ibaluwa isomwe kwa izwi kulu mwa mabunga ya mzumile Kulisito (4:7-18).

1 Miye Paolo msigilwa ywa
Kulisito Yesu kwa kunga kwa
Chohile, hamwenga na Timoseo
mlukolo ywetu,
2 Chawawandikilani nyuwe wantu
wa Chohile mkwikala komzi wa
Kolosai, nyuwe walukolo wakanuni
mwe kulungana na Kulisito.
Chohile Tati ywetu, awenkeni
wedi wakwe na utondowazi.

Malombezo ya kuhongeza

3 Chamtogola Chohile, Tati ywa
Zumbe dyetu Yesu Kulisito mazuwa
yose umo chikawalombezezani,
4 chiva ivyo mkumzumila Kulisito
Yesu na ivyo mkuwaunga wantu
wose wa Chohile. 5 Uzumizi
wenyu na kunga kwenyu vyegamila
mo msuhi mwikiwe kwembingu.
Mwevaga ulosi wo msuhi uwo
nkanana ya nkongo chipindi mgambilwe ulosi wa chindedi kugamba
Mbuli yedi ya Kulisito. 6 Mbuli
yedi ya Kulisito ichei kujimbika
na kulonga mwe isi yose, saviya
ijimbike kwenyu kukongela mwe
idizuwa diya mwivile wedi wa
Chohile na kubunkula ivyo ikutenda
chindedi. 7 Epafula mndima mnyetu
chikunga, nuyo awahinyizeni mbuli
izo. Uyo ni mndima mkanuni
ywa Kulisito mwe hantu hetu.
8 Nuyo achigambile mbuli za kunga
kwenyu mwinkigwe ni Muye wa
Chohile.
9 Kwachausa icho hachikusokela
kuwalombezezani, kukongela mwe
dizuwa chivile mbuli zenyu. Chamlombeza Chohile awadahizeni
mmanye kunga kwakwe naho
awenkeni ubala wose na umanyi
kulaila kwa Muye wakwe. 10 Elo,
namdahe kwikala saviya Zumbe
akunga, na kutenda yakumwelela.

Mwe sila iyo namdahe kutenda ntendwa zedi za chila namna na kongezeka kummanya Chohile vyedi. 11 Chohile nawajeleseni nguvu kwa udahi wakwe wa ukulu chani mdahe kujijimiza mwe chila chintu hehena kusokela. 12 Mtogoleni Chohile kwa chinyemi, Tate awadahizeni kutenda wawagilwa wa kuhokela chihande chenyu cha ulisi wa wantu wa Chohile mo useuta wa Chohile uyo ulangazi. 13 Uyo kachikombola kulaila mwe udahi wa chiza, niyo achingiza mwe useuta wa mwanawe akungisa. 14 Mwa uyo chikombolwa na kulekeilwa masa yetu.

Kulisito na ndima yakwe

15 Kulisito akuwoneka aligana jejeje na Chohile hekuwoneka, endaga eyuko vyumbe vyose hevinati kumbwa. 16 Kwa sila yakwe Chohile kaumba vyumbe vyose kwembingu na mwe isi, vikuwoneka na hevikuwoneka, hegu nu useuta hegu ukulu hegu udahi. Chohile kaumba vyose kwa sila yakwe na kwachausa chakwe. 17 Kulisito kalongwela vintu vyose umo hevinati kumbwa, mwe sila ya kulungana naye chila chintu chihantu hakwe. 18 Uyo ni mtwi wa mwili kugamba bunga dya wamzumile wakutenda mwili wakwe. Uyo ni nkongelo ya ujima. Uyo nuyo nkongo, nuyo ywa nkongo kuuyuka, chani alongwele vintu vyose. 19 Kwaviya Chohile mwenye kaunga ujejeje wakwe uwoneke mndani mwa Kulisito. 20 Kwa sila ya Mwanawe, kaunga kuivyanya isi yose na yeye. Kwa sila ya sakame ya Mwanawe abanike mo msalaba, Chohile kegala utondowazi, ivyo kaivanya vintu vyose hamwenga na yeye mwenye, vimwe isi na vi kwembingu.

21 Nyuwe mwe nkongo na mwihale na Chohile, na mwiwehi wakwe mwe zifanyanyi zenyu na ntendwa zenyu zihiye. 22 Mna haluse, Chohile kawevanyani na yeye mwenye, kwa sila ya kubanika Mwanawe, chani awadahizeni kutenda wantu wakukile, hemwina lema hegu wavu wowose. 23 Mna mwaugwa, mjendeleze mo mwegamo utogile mwe uzumizi, msekusingiswa na kwaza msuhi mhokele umo mwevaga Mbuli Yedi ya Kulisito. Miye Paolo sikwa nitenda mndima ywa kulonga Mbuli Yedi ya Kulisito idya ilongigwe kale mwe vyumbe vyose mwe isi.

Ndima ya Paolo kwa wamzumile Kulisito

24 Haluse nayelelwa masulumizo hupata kwachausa chenyu, kwaviya kwa masulumizo yangu hano he isi, nabindiliza chiya chihunguke mwe masulumizo ya Kulisito kwachausa cha mwili wakwe, nuko kugamba bunga dya wamzumile Kulisito. 25 Miye sitendwa mndima ywa wazumile kuligana na ndima ninkigwe ni Chohile kwachausa chenyu. Mbuli yenye ni kulonga kwa ujejeje ulosi wa Chohile, 26 ulosi uwo ni chinyele awafisize wantu wose chikale na vyeleko vyose, mna haluse kawabunkwila wantu wakwe wakukile. 27 Chohile kaunga awabunkwile wantu wakwe ichinyele icho ivyo chili china ugoli mkulu adamanye kwachausa cha isi zose. Ne chinyele icho ni kugamba Kulisito emndani mwenyu, nuyo akuchigaila msuhi kugamba nachehange mo Ukulu wa Chohile. 28 Ivyo chamlonga Kulisito kwa chila yumwenga. Chafunda na kuhinya kwa ubala wose chani chiwambize wantu wose walungane jejeje na Kulisito. 29 Nivyo vikuleka nevinya kwa udahi woseni hwinkwa ni Kulisito, ukunitenda nidamanye ndima mndani mwangu kwa nguvu.

2

1 Naunga mmanye ivyo huhikiliza kudamanya ndima kwachausa chenyu na kwachausa cha wazumizi wa Laodikiya na kwachausa cha wose hewanati kuniwona uso

wangu mwe mwili. 2 Naunga myoyo yawo ijelwe nguvu na kulungana mwe kunga. Kujinka ayo watende na chindedi ichodu chitendese chikulawana na umanyi wijejeje. Aho nawamanye ichinyele cha Chohile, nuko kugamba kummanya Kulisito mwenye, 3 mndani mwake mwefisa mpamba zose za ubala na umanyi.

4 Nawagambilani nyuwe mbuli zino chani mntu anasekuwadanta kwa milosi ikuluvya. 5 Umo hegu hatenda hale na nyuwe chimwili, mna ni hamwenga na nyuwe chimuye mazuwa yose, nelelwa hawona ivyo mkwikala mwe mzungu wedi na kuchimala mtogile mo uzumizi mwa Kulisito.

Ujima jejeje mwa Kulisito

6 Kwaviya nyuwe mumzumila Kulisito Yesu kutenda Zumbe, ivyo ikalani mo kulungana naye. 7 Mtende na maizi mndani mwakwe, mwezenge mlanga mwakwe naho mtende mtogile mo uzumizi enga viya mhinyigwe, mkahongelese.

8 Kaulani, mntu asekuwazaganyani kwa udanti uwodu wa ubala wa chimntu, ukwegamila mwe mahinyo ya wantu na ya mpepo za uzumbe we isi, mna hayakwegamila mwe mahinyo ya Kulisito! 9 Kwaviya ujejeje wose wa Chohile wi mndani mwa Kulisito mo mwili wakwe, 10 nanywi mwinkingwa ujima jejeje mo kulungana naye. Uyo ana udahi mwe mpepo zose zina uzumbe.

11 Mo kulungana na Kulisito nyuwe na mjelwa ngasu, mna siyo ngasu ikudamanywa ni wantu, mna ikudamanywa ni Kulisito mwenye, na idya ikungigwa na kukombolwa kulaila mo untu wa masa. 12 Kwaviya, mwize mbatizizwe na mzikwa hamwenga na Kulisito, na mo ubatizo muuyuswa hamwenga na uyo kwa kuzumila mwe zinguvu za Chohile yudya amuuyuse Kulisito. 13 Aho chikale mwendaga enga mbanika kwachausa cha masa yenyu na kwaviya untu wenyu wa masa nendile haunati kuswa. Mna Chohile kawenkani ujima hamwenga na Kulisito. Chohile kachusiza masa yetu yose, 14 Kadwila hale masa chiwandikilwe na sigilizi zi kuchijela masa, niyo azusa vitendese kwa kuzigong'ondela mitunga mo msalaba. 15 Uko ko msalaba Kulisito kawahoka udahi wakulu wa mpepo na wata udahi, kawaika mo lumpe, akawabuluza enga wagwiligwe mwe lujendo lwa bunga dya uhuda wakwe.

16 Elo, mntu asekuwakantila mwe nkande na kunywa, hegu mwe ngasu hegu ulailo wa mnenge hegu zuwa dya kuhumula. 17 Mbuli saizo ni chizuli du cha yadya yekulongozi. Chindedi chenye ni Kulisito mwenye. 18 Msekuzumila kuhokwa chiya mkuwagilwa kutenda nacho mntu yoyose akwelagisa kwa kuse kugamba yeye ni mnyanyahala naho mta kuvikila wandima wa kwembingu. Mntu yweivyo asinyisa sozi zakwe za msi naye eduvya vya bule mwe fanyanyi zakwe za chimntu. 19 Mntu uyo hatozane na Kulisito emtwi wo mwili. Mwo ulongozi wa Kulisito, mwili wose waliswa na kulunganywa hamwenga kwa nyuje zakwe chani utoge mwe viya Chohile akunga.

Kubanika na kwikala na Kulisito

20 Nyuwe mbanika hamwenga na Kulisito na kukombolwa mwe udahi wa mpepo zina uzumbe we isi. Nimbwani, ivyo, mkwikala enga viya mwendaga mwe isi ino? Ni mbwani mkwikiana miko saiyo. 21 “Msekutoza chino, naho msekuluma chiya, naho msekudonta chiya!” 22 Mbuli izo zose ni ziya ze vintu vikubanika ahadya vikudulwa ayo ni malagizo na mahinyo ya chimntu du. 23 Ichindedi, miko iyo ikala ya ubala kwaviya yalawana na mviko mwedamanyize wenye na unyanyahalo wawo na mwe

kusulumiza mwili mna haiwagile chintu kuchinda tama zo mwili.

3

1 Ivyo, uneva muuyuka hamwenga na Kulisito, londani mbuli zi kwembingu uko Kulisito eli, kekala he useuta ntendele ya kulume ya Chohile. 2 Fanyanyani mbuli za uko kulanga, mna sizo mbuli za hano he isi. 3 Kwaviya nyuwe na mbanika, ujima wenyu ufiswa hamwenga na Kulisito mwa Chohile. 4 Ujima wenyu ni Kulisito, na umo akunga alaile naho nanywi namtende hamwenga naye mo ukuka.

Ujima mhya mwe kulungana na Kulisito

5 Elo, komani chochose chi mndani mwenyu ni che isi uchilanga, uzavu, tama ihiye, na umelo, umelo nuwo mviko wa kuvikila matukulu. 6 Kwachausa cha mbuli izo maya ya Chohile nayawemukile wose hewekumwiva. 7 Chikale icho nyuwe nanywi na mwikala kwa kutimila mbuli izo, umo ujima wenyu wekalaga mwe izo.

8 Mna haluse mongigwa mlekane na izimbuli izo zose, maya na tama na wihi. Msekuhuluta naho milosi ihiye msekujeza kuilonga. 9 Msekudantana, kwaviya nyuwe mvula kale udya untu we chikale na ntendwa zakwe zose zihiye, 10 mvala untu mhya, uno uchekujendeleza kuliganywa ni Chohile. Mumbi ywakwe, saviya mligano wakwe, chani mummanyise Chohile. 11 Kwaivyo hahana naho kwesima Mgiliki na Myahudi, ajeligwe ngasu na mdongwe, mkaya, mtumwa na mntu suyo mtumwa. Kulisito nuyo chila chintu, na emwe yose.

12 Nyuwe ni wantu wakwe Chohile yudya awaungileni na kuwasagula kutenda wakwe. Ivyo, mtende na moyo wa mbazi, wedi, ukuzumila, uhoile na kujijimiza. 13 Jijimizanani naho mlekeilane uneva yumwenga ywenyu ana mbuli yoyose mwa mnyawe. Mwaugwa mlekeilane saviya Zumbe awalekeileni. 14 Mwa yose, tozesani kungana, kwaviya kuungana kwaduganya chila chintu mwe umwe jejeje. 15 Utondowazi wa Kulisito ulongoze myoyo yenyu. Chohile kawetangani mtondowale mo mwili uwo umwenga. Naho mtende wantu wa kuhongeza. 16 Ulosi wa Kulisito na wikale ulozize mndani mwenyu mo ubala wose, mkahinyana na kufundana kwa ubala wose, chemani zabuli na nchemo za kumtogola Chohile. Mchemeleni Chohile mwe myoyo yenyu kwa kuhongela. 17 Chila mkudamanya kwa mbuli hegu ntendwa, damanyani vyose kwa zina dya Zumbe Yesu na kumhongeza Chohile Tate kwa sila yakwe.

Wikazi mhya mwe lukolo

18 Nyuwe wavyele, watunyeni wagosi zenyu, kwaviya nivyo akunga Zumbe.

19 Nanywi wagosi, waungeni wavyele wenyu, msekuwakwahila.

20 Nyuwe wana, wetegelezeni welesi wenyu mwe mbuli zose, kwaviya nivyo vikumwagila Zumbe.

21 Nyuwe nanywi welesi, msekuwehiza wanenyu, hegu nivyo nawengile chevu.

22 Nyuwe watumwa, wategelezeseni awo kwa mwili ni wakulu wenyu we isi mwe mbuli zose, visekutenda umo wakawakaulani kwaviya mwaunga kwekomba kwawo, mna damanyani ivyo kwa moyo wose, kwachausa cha kumvikila Zumbe Yesu. 23 Chila chintu mkudamanya, mchidamanye kwa myoyo yenyu yose, saviya wakumdamanyiza Zumbe mna sawo wantu. 24 Kumbukani kugamba Zumbe nawenkeni jeleko diya awaikiye wantu wakwe. Kwaviya Kulisito nuyo Zumbe ywa chindedi mkumsankanila. 25 Akudamanya vihiye nalihwe kuligana no wihi, wakwe Chohile hakupagula.

4

1 Wakulu, wadamanyizeni wa-
tumwa wenyu mwe untanda
na wedi saviya Zumbe akunga,
mkafanyanya kugamba naywi mna
Zumbe kwembingu.

Malagiso kwa Wakulisito wose

2 Msekuleka kumlombeza Chohile,
naho mkalombeza msinyise,
mkamhongeza Chohile. 3 Naho,
mchilombezeze suwe naswi chani
Chohile achinke luhenyo lwa ku-
longa ulosi na kubunkula mbuli
hemzimanyize za Kulisito. Kwa
chausa icho miye ni mwechifungo
vino haluse. 4 Elo, lombezani chani
nidahe kulonga imbuli iyo pwilili
enga ivyo vikungwa.
5 Mtende na umanyi mo wikazi
wenyu na hewenati kumzumila
Kulisito, mkatenda vitana chila
luhenyo mnanalo. 6 Ntamulizi
zenyu zitende na mbazi na mwile
mazuwa yose naho zikwambiza
wantu, mwaungwa mmanye vya
kumhitula vitana chila yumwenga.

Ndamsa za Nkomelezo

7 Mlukolo mnyetu chikungisa
Tikiko, mndima mnyetu na mndima
mchindedi mwe ndima ya Zumbe,
nawagambileni mbuli zangu zose.
8 Nivyo vikuleka namsigila, chani
kwa kuwagambilani mbuli zetu,
awajele moyo. 9 Eza hamwenga
na Onesimo, mlukolo mnyetu
chikungisa na mchindedi, uyo ni
mnyenyu. Nawawagambileni mbuli
zose zikulaila hano.
10 Alisitaliko, yudya chiwose
mwe chifungo, awalamsani iviya
Mako, mwihwawe dya Banaba.
Mako yudya mhokele kale malagizo
yakwe, akabula kwenyu mhokeleni.
11 Na Yesu akwitangwa Yusito,
awalamsani. Mwa Wayahudi
wazumile kale, wano du, nawo
wakudamanya ndima hamwenga na
miye kwa chausa cha Uzumbe wa
Chohile, wowo watenda wambizi
wakulu kwangu,
12 Epafula, mnyenyu na mndima
ywa Kulisito Yesu, awalamsani.
Mazuwa yose awalombezezani
nyuwe vidala chani mchimale vyedi,
mkulumbale naho mtogese mwe
mbuli zose akunga Chohile naho
mumwivise Chohile. 13 Nadaha
niukule kugamba adamanyisa
ndima vitana kwa chausa chenyu na
kwa chausa cha wantu wa Laodikiya
na Hielapoli. 14 Luka, tabibu ywetu
chikungisa, na Dema, wawalamsani.
15 Ndamsa zetu kwa walukolo
wa Laodikiya. Mlamseni lumbu
dyangu Nimfa hamwenga na
bunga dya wamzumile Kulisito
wakudugana mwe nyumba yakwe.
16 Mkaheza kusoma ibaluwa ino,
mnamanye kugamba yasomwa ni
bunga dya wamzumile Kulisito dya
Laodikiya, na nyuwe mnatende
mwisome ibaluwa wapatile wowo.
17 Mgambileni Alikipo aijese vyedi
idya indima enkigwe ni Zumbe.
Chohile awaikeni mpeho.
18 Nawandika yano kwa mkono
wangu mwenye. Ndamsa zilaile
kwangu, miye Paolo. Fanyanyani
kugamba ni mwe chifungo. Wedi
wa Chohile utende na nyuwe.

BALUWA YA NKONGO YA PAOLO KWA WASESALONIKE

ULONGOZI

Baluwa ya nkongo kwa Wasesalonike yawandikagwa ni msigilwa Paolo (1:1). Yadahika kutenda ni baluwa ya nkongo iwandikwe ni Paolo ni ntendele imwe Bibiliya iwandikwe mgati mwe miaka milongo mishano na imwenga nyumani aho elekagwa Kulisito. Paulo nendile ne Kolinto umo akawandika ibaluwa ino mwe bunga dya wantu wazumile uko Sesalonike, bunga dya wantu wazumile diya aikaga msingi mwe ntambo yakwe ya kaidi (Act 17:1-10). Kalonga mwe chitabu cha ntendwa kugamba bunga dya wantu wazumile dilunganywa ni Wayahudi wajeche na Wagiliki walozize.

Paolo nahemalanye kwikala uko Sesalonike chipindi chitali eze aheze ukwika msingi mwe dibunga dya wantu wazumile, ivyo niyo egala ibaluwa yake nyumani kuwajela moyo wantu wamzumile. Ibaluwa ichisanya mbuli zilozize na malagiso yalozize yakulanga wikazi wa wantu wazumile. Paolo alavyaga malagiso masiku yakulanga kwiza kwa kaidi kwa Kulisito. Mafani bunga dya wantu wazumile uko Sesalonike wabwedesaga imbuli iyo. Paolo ajesezaga kwiza kwa kaidi kwa Kulisito kuchimpula kwikala wikazi ukumwagila Chohile (5:6-8).

Vimndani

Paolo kakonga ino ibaluwa kwa ndamsa kwa bunga dya wamzumile Kulisito na kumtogola Chohie kwachausa chawo. (1).

Ukajika kagambiliza kulanga ntendwa na mbuli amgambile Timoseo (2-3).

Vituhu Paolo awenka malagiso ivyo vikungwa wazumile wekale mwe uwagila wa kwiza kaidi wa Yesu Kulisito (4:1-5:15).

Paolo akomeleza naho kwa kulamsa bunga dya wantu wamzumile Kulisito na kuwagambila kugamba wamanye chindedi chila yumwenga mwe dibunga dya wazumile asoma ibaluwa (5:16-28).

1 Baluwa ino yalaila kwangu miye Paolo, na kwa Siliwano na Timoseo.
Chawawandikilani nyuwe bunga dya wamzumile Kulisito wa Sesalonike mkulungana na Chohile Tate, na Zumbe Yesu Kulisito. Chawaungilani
Wedi na utondowazi.

Wikazi na uzumizi wa Wasesalonike

2 Chamhongeza Chohile mazuwa yose kwa chausa chenyu nyose. Naswi hachikusokela kuwakumbukani mokulombeza kwetu kwa Chohile. 3 Kwaviya chakumbuka kulongozi kwa Chohile Tati ywetu, ivyo mkusankana kwa uzumizi na ivyo mkutumbwazika na ndima kwa chausa cha kunga kwenyu. Naho chakumbuka msuhi wenyu mwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito ivyo ukutoga. 4 Walukolo wetu chimanya kugamba Chohile awaungani kawasagulani mtende wantu wakwe. 5 Kwaviya umo chalongaga Mbuli Yedi ya Kulisito kwenyu haitendile kwa ulosi du. Mna naho kwa nguvu na kwa Muye Ukukile, chikatenda na chindedi kugamba ulosi uwo ni wachindedi. Mmanya ivyo chikale hamwenga na nyuwe, naho chikala kuwambizani nyuwe. 6 Nyuwe namtimila mligano wetu, niyo mwamtimila Zumbe. Hata hegu namsulumizwa vidala, muuhokela ulosi wa Chohile kwa chinyemi chikulaila kwa Muye Ukukile. 7 Ivyo nyuwe mtenda mligano wedi kwa wazumile wose wa Makedoniya na Akaya. 8 Kwaviya kulawana na kuhikiliza kwenyu ulosi wa Zumbe wenela kulaila kwenyu suko Makedoniya na Akaya du, mna uzumizi wenyu kwa Chohile wenela chila hantu. Naho

hachikunga kulongesa. 9 Wantu awo walonga mo utafi wetu kwenyu mwe viya mchisingile, na viya mlekile kuvikila matukulu na kumuwiya Chohile. Mdamanya ivyo chani mumsankanile Chohile mta ujima naho ywa chindedi, 10 naho mwamgoja mwanawe kulaila kwembingu akunga auye vituhu. Mwana uyo ni Yesu, yudya Chohile amuyuse uyo akuchikombola mwe nkanto ya Chohile ikwiza.

2

Ndima ya Paolo uko Sesalonike.

1 Walukolo, nyuwe wenye mmanya kugamba utafi wetu kwenyu hautendile wa bule. 2 Saviya mmanyize chisulumizwa na kuhulutwa komzi wa Filipi hechinati kubula kwenyu. Hata hegu uhigani nautendesa, Chohile ywetu kachitenda chilonge Mbuli Yedi hechina nkama. 3 Mbuli chikulonga suwo udanti hegu fanyanyi zihiye, naho hachikunga kumdanta mntu yoyose. 4 Mna mazuwa yose chalonga viya Chohile akunga, kwaviya kachiwona chawagila, niyo achinka ndima ya kulonga Mbuli Yedi. Suwe hachikulonda kuwabwedeza wantu mna Chohile amanyize chinyele che myoyo ya wantu. 5 Chohile ni mukuzi ywetu saviya mmanyize mazuwa yose hachilongile milosi ya kwekomba kwa wantu hegu kumeilamate ugoli wa wantu kwa chinyele. 6 Hachungile ntogozi ya wantu hegu yenyu, hegu kulaila kwenyu hegu mntu mtuhu yoyose, 7 hata hegu suwe chiwasigilwa wa Kulisito, nachikadaha kunga vintu visiku kwenyu. Mna suwe nachitenda wahoile mgati mwenyu enga mwelesi akudima wanawe. 8 Suwe chawaungisani, chemalanya sukodu kwehanga mwe Mbuli Yedi ilaile kwa Chohile, mna hata kulavya ujima wetu kwachausa chenyu. Kwaviya nyuwe mchungisa chindedi. 9 Walukolo wetu, nyuwe mwakumbuka viya chidamanye ndima na kutumbwazika. Umo chikawagambilani Mbuli Yedi ya Chohile chidamanya ndima chilo na msi chani chisekumwegamila mntu yeyose mwenyu.

10 Nyuwe mwi waukuzi wetu, naho Chohile naye alonga kugamba lujendo lwetu mgati mwenyu wazumizi, chekalaga mwe wedi na ukuka, naho hehena lema. 11 Mmanya kugamba suwe chimtendela chila yumwenga ywenyu saviya tate akuwatendela wanawe.

12 Suwe chiwafundani na kuwahozani naho chiweilani chani mwikale vyedi vikumwelela Chohile, yudya akuwagonekani kutenda hamwenga naye mo useuta na ukulu wakwe.

13 Naho chamhongeza Chohile mazuwa yose mwe imbuli ino kugamba aho mwevaga ulosi wa Chohile kulaila kwetu, hamuzumile saviya ulosi wa mntu, mna saviya ulosi wa chindedi wa Chohile. Naho ulosi uwo nuwo ukudamanya ndima mwenyu nyuwe mkuzumila. 14 Walukolo, mbuli iziya ziwalaile nyuwe nizo ziyalaile amabunga ya wamzumile Chohile ya Yudeya ya kulungana Yesu Kulisito, nizo ziwalaileni nyuwe nanywi. Kwaviya nyuwe msulumizwa ni wikazi wenyu saviya wowo wasulumizwe ni weyawe Wayahudi. 15 Nawo wamkomile Zumbe Yesu na wawoni, niyo wachisulumiza suwe naswi. Wantu awo hawakumwelela Chohile, awo ni wehi wa chila mntu. 16 Wajeza kuchichinda chisekulonga Mbuli Yedi ya Yesu Kulisito kwa wantu wa si ntuhu chani wasekwambulwa. Nivyo wongezeza masa yawo yalozize watendile mazuwa yose. Mna ko uhelo maya ya Chohile yawemukila.

Nkwina ya Paolo kuwatalamkila vituhu Wasesalonike

17 Walukolo, kulekana kwetu na nyuwe kwendaga kwa chipindi du, nachilekana chimwili du mna siyo kwa moyo. Nyumani hadodo

nachina nkwina vitendese za kuwawona vituhu. 18 Nachunga chiwatalamkileni vituhu. Vitendese miye Paolo, nasijeza kwinula ntambo nkanana imwenga hegu mbili, mna Shetani kachichinda. 19 Nyuwe du ni nyuwe msuhi naho chinyemi naho chilemba cha uhuda chikunga cheduvile umo Zumbe Yesu Kulisito akauya vituhu. 20 Kwaviya nyuwe mwi ukuka wetu na chinyemi chetu!.

3

1 Nkomelezo chidunduga kujijimiza naho. Ivyo chiwona ni vyedi chisigaile Aseni suwenye, 2 Chimsigila mlukolo mnyetu Timoseo, yudya mndima mnyetu kwa chausa cha Chohile hamwenga na suwe mwe ndima ya kulonga Mbuli Yedi ya Kulisito. Chimsigila kwenyu chani awajele moyo na kutogeza uzumizi wenyu. 3 Chani hata yumwenga ywenyu asekusingiswa ni masulumizo yano chikusulumila. Nyuwe wenye mmanya vyedi kugamba chiwagilwa ni masulumizo yakwinga ayo. 4 Kwaviya chipindi nendile chihamwenga na nyuwe, na chiwagambilani kugamba nachisulumizwe, saviya mmanyize, nivyo vilaile. 5 Nivyo vikuleka simsigila Timoseo kwenyu, nize niwone kugamba sidunduga kujendeleza kugoja, ivyo simsigila chani nipate mbuli za uzumizi wenyu, vinasekutenda mafani Mjeza kawajezani naho ndima yose chidamanye mwenyu yaga bule.

6 Mna haluse Timoseo kabula kwetu, akalaila kwenyu naye kachigambila Mbuli Yedi mwe uzumizi wenyu na kunga kwenyu. Kachigambila kugamba mwachifanyanyisa mazuwa yose, naho kugamba mna nkwina ya kuchiwona suwe saviya naswi china nkwina ya kuwawonani. 7 Ivyo walukolo, mbuli za uzumizi wenyu zichijela moyo mwe nkunto na masulumizo yetu yose, 8 kwaviya haluse china ujima kwa kuwona mwatoga na kuchimala mo kulungana na Zumbe. 9 Hachimanyize chimhongeze zeze Chohile ywetu kwa chausa chenyu kwa chinyemi chose chinanacho kulongozi kwakwe kwa chausa chenyu. 10 Chamlombeza Chohile chilo na msi kwa kuhikiliza chani achinke luhenyo lwa kuwawonani naho chani chidahe kuliganya chochose chihunguke mo uzumizi wenyu.

11 Chamlombeza Chohile, Tati ywetu mwenye, na Zumbe ywetu Yesu, achibuze kwenyu. 12 Zumbe awongezezeni na kuwajenyenyeza mo kungana, mungane na kuwaungisa wantu wose, saviya suwe chiwaungiseni nyuwe. 13 Ivyo naitogeze imyoyo yenyu, nanywi namtende hamwina lema naho jejeje mo ukuka kulongozi kwa Chohile Tati ywetu umo Zumbe dyetu Yesu aho akuwiya hamwenga na wakukile wakwe woseni.

4

Wikazi ukumwelela Chohile

1 Hongezeza, walukolo, mhina kulaila kwetu viya mkuwagilwa mwikale chani vimwelele Chohile. Naho chindedi mtenda mwekala ivyo, haluse chawalombezani na chawahembelezani kwa zina dya Zumbe Yesu mdamanye vitana vitendese. 2 Kwaviya myamanya izisigilizi chiwenkileni kwa udahi wa Zumbe Yesu. 3 Chohile aunga nyuwe mtende mlenguswe naho mwenegese na wikazi wa uchilanga. 4 Chila mgosi aungwa amanye ivyo vyo kwikala na mkaziwe mwe ukuka na ntunyo, 5 naho siyo saviya wantu wa si ntuhu hewemmanyize Chohile. 6 Ivyo, mntu yoyose asekumbalanga hegu kumdanta mlukolo mnyawe mwe mbuli ino. Chawagambilagani ulodu ayo na kuwafunda kugamba Zumbe na awakantile wakudamanya mbuli

saizo. 7 Kwaviya Chohile hachitange chikale wikazi wa uzavu, mna chikale mwe ukuka. 8 Kwaivyo, akubela malagiso ayo hakumbela mntu, mna ambela Chohile mwenye akuwenkani Muye Ukukile.

9 Mwe mbuli ya ungi sikungwa niwawandikileni mwe yadya yakuwaungani walukolo wenyu wazumile. Nyuwe wenye mhinywa ni Chohile kungana. 10 Nivyo mwelagise kulongozi kwa walukolo wose wa bunga dya wazumizi wa Makedoniya yose. Haluse chawahembelezani nyuwe walukolo jesani vyedi vitendese mwe imbuli iyo. 11 Hikilizani vitendese chani mwikale kwa utondowazi. Msankane na mbuli zenyu wenye na kudamanya ndima wenye saviya chiwasigileni. 12 Kwa kudamanya ivyo namtunywe ni wadya sawo Wakulisito, naho hamunge kwambizwa ni mntu yoyose mwe yadya mkunga.

Kwiza kwa Zumbe

13 Walukolo, chaunga mmanye ichindedi mwe wadya wabanike kale, chani msekwingilwa ni chinyulu saviya wantu watuhu hewana msuhi. 14 Suwe chimanya kugamba Yesu abanikaga, niyo auyuka, na ivyo suwe chazumila kugamba Chohile nawalete hamwenga na Yesu wadya wose wabanike wakatenda wamzumila.

15 Kuligana na mahinyo ya Zumbe chawagambila vino. Suwe nachitende wajima umo Zumbe akauya vituhu hachiwalongweile wadya wabanike. 16 Kwaviya aho lagiso dikulaila kwa mndima mkulu ywa kwembingu dikunga divike kwa izwi kulu, naho gunda dya Chohile nadivike, uyo Zumbe mwenye nasele kulaila kwembingu, wadya wabanike wakatenda wamzumile Kulisito nawakonge kuuyuswa. 17 Vikaheza suwe wajima mwe chipindi icho nachichisanywe hamwenga na awo kwa maingu kumsingila Zumbe kulanga kwa maingu. Ivyo chikale na Zumbe mazuwa yose. 18 Elo nyuwe jelanani moyo mo ulosi uno.

5

Mwikale vyedi kwa ujeni wa Zumbe

1 Walukolo, hahana mtintiso wa kuwawandikilani mwe mbuli yoyose mwe chipindi hegu zuwa mbuli izo nazilaile. 2 Kwaviya nyuwe wenye mmanya kugamba zuwa dya Zumbe akuwiya vituhu nadize ntukiza saviya mbavi akwiza nechilo. 3 Wantu wakalonga, kuhola naho kutondowala, naho ubanasi ukunga uwalaile kwa ntukiza saviya ulumi wa usungu wa cheleko ukumwizila mvyele akwefungula, naho wantu hawadahe kuyenega ayo. 4 Mna nyuwe walukolo hamwi mwechiza ivyo zuwa idyo dinase kuwogofyani hadiwezileni ntukiza saviya mbavi viya akwiza. 5 Nyuwe wose mwi wantu mkwikala mo ulangazi, wantu wa msi. Suwe sawo wantu wa chilo, hegu mwe chiza. 6 Elo, chisekugona ntongo saviya watuhu, chicheleze naho chitende na chihimo. 7 Kwaviya wakugona wagona nechilo, wakozi wakolwa nechilo. 8 Mna suwe chi wantu wa msi chitende na chihimo. Chitozane na uzumizi na kunga saviya nchingo ya chuma kuchinda mwe chifuwa, na msuhi wetu wa kwambulwa saviya nkofiya ya chuma. 9 Kwaviya Chohile haungaga achifile maya yakwe makulu mna chambulwe kwa sila ya Zumbe dyetu Yesu Kulisito. 10 Uyo abanikaga kwachausa chetu, chani chikale hamwenga naye, chikatenda wajima hegu chibanika. 11 Elo hongezanani na kwambizana nyuwe wenye, saviya mkudamanya haluse.

Sigilizi za kukomelaza na ndamsa

12 Walukolo, chawalombezani muwatunye wadya wakulu wakuwatumbwazikilani nyuwe na wadya wakuwalongozani na

kuwafunda. 13 Watunyiseni na
kuwaunga kwachausa che ndima
wakudamanya mtende na uton-
dowazi.
14 Walukolo, chaweilani muwa-
funde wantu wabwa, muwenke
moyo wantu wabwa, wambizeni
wahwele, mtende na ugoji kwa
wantu wose. 15 Sinyisani mntu
yoyose adamanywe vihiye ni
mnyawe asekumliha vihiye, mna
kunga kwenyu kutende kudamany-
izana yedi mazuwa yose na
kuwadamanyiza yedi wantu wose.
16 Mwelelwe mazuwa yose,
17 Msekusokela kumlombeza
Chohile, 18 Mhongezeni Chohile
mwe mbuli zose, kwaviya ayo nayo
Chohile akunga mdamanye mo
kulungana kwenyu na Kulisito Yesu.
19 Msekumchinda Muye Ukukile.
20 Msekubela ulosi wa wawoni.
21 Himani chila chintu tozani chiya
ichedi, 22 Enegani chila wihi.
23 Chohile mwenye akuchinka
utondowazi awalenguseni viten-
dese adime ujima wenyu wose
nuko kugamba muye, myoyo na
mili yenyu chani visekutenda na
lema umo Zumbe dyetu Yesu
Kulisito akuwiya. 24 Akuwetangani
nyuwe nadamanye ivyo kwaviya ni
mchindedi.
25 Walukolo, chilombezezeni suwe
naswi.
26 Walamseni walukolo wose kwa
chilagiso cha ungi.
27 Chaweilani kwa zina dya Zumbe
wasomeleni walukolo wose ibaluwa
ino.
28 Chawaungilani wedi wa Chohile
kulaila kwa Zumbe dyetu Yesu
Kulisito.

BALUWA YA KAIDI YA PAOLO KWA WASESALONIKE

ULONGOZI

Baluwa ya kaidi kwa Wasesalonike yawandikagwa ni msigilwa Paolo (1:1). Awandikaga ibaluwa ino chipindi chiguhi eze aheze kuwandika baluwa ya 1Wasesalonike vyafanyanywa ni mihilimo 51 Kulisito eze elekwe. Paolo endaga achei ko mzi wa Kolinto umo akawandika ibaluwa ino kwa bunga dya Wasaselonike, bunga dya wazumizi dyakongaga mwe ntambo yakwe ya kaidi yo kumsankanila Chohile (Ntend 17:1-10). Mwe chitabu cha Ntendwa viwandikwa kugamba bunga dya wazumizi dyendaga na wantu Wayahudi na Wagiliki walozize wahangane.

Bunga dya wamzumile Kulisito dya Wasesalonike kulanaga chipindi cho uhelo na kwiza kaidi kwa Kulisito kwaviya Paolo kawawandikila Wasesalonike nkanana zilozize kulanga imbuli iyo mwe izibaluwa zose mbili. Hajihi ne nusu ye baluwa ya kaidi ni mbuli zikulanga chipindi cha uhelo. Iviya Paolo afunda kulanga ubwa. Chila mntu vyaungwa adamanye ndima apate nkande (3:6-10).

Vimndani

Paolo kakonga ibaluwa kwa kwetambalisa mwenye na wambuyaze (1:1-2).
Ukajika amtogola Chohile kwachausa cha bunga dya wazumizi wa Wasesalonike na kudilombezeza.
Mwe sula ya kaidi Paolo alonga vikunga chipindi cho udumo.
Ukajika alonga naho kulanga mbuli za ubwa na vikungwa kudamanya ndima (3:1-15).
Paolo abindiliza kwa ndamsa naho mwe bunga dya wazumizi (3:16-18).

1 Baluwa ino yalaila kwangu miye
Paolo na Siliwano na Timoseo,
Chawawandikilani nyuwe bunga
dya wazumile wa Sesalonike mku-
lungana na Chohile Tati ywetu na
Zumbe Yesu Kulisito.
2 Chawaungilani wedi wa Chohile
na utondowazi vikulaila kwa
Chohile Tati ywetu na kwa Zumbe
dyetu Yesu Kulisito.

Nkanto mo kwiza kwa Kulisito

3 Walukolo chimhongeze Chohile
mazuwa yose kwachausa chenyu.
Vichiwagila kudamanya ivyo, kwa
viya uzumizi wenyu wongezekela
naho kungana kwenyu kongezeke-
lesa. 4 Elo suwe cheduvila nyuwe
mwa mabunga ya wazumizi ya
Chohile. Kwachausa cha kujijimiza
kwenyu na uzumizi mnanawo mwe
masulumizo na nkunto mkusulu-
mila.
5 Ayo yose yabunkula kugamba
nkanto ya Chohile ni viya viku-
muwagila na chikulaila kugamba
nyuwe muwagilwa kwingila mwe
uzumbe wakwe uwo kwachausa
chakwe mwasulumizwa. 6 Chohile
ni muwagila nawasulumize
wadya wakuwasulumizani nyuwe,
7 nawenkani kutweta nyuwe mkusu-
lumizwa hamwenga na suwe. Mbuli
iyo naidamanye chipindi Zumbe
Yesu akelagisa kulaila kwembingu
hamwenga na wandima wa kwem-
bingu wakwe wata nguvu, 8 na
mwale ya moto kuwakantila wadya
wakumlemela Chohile na wadya
hewekuzumila Mbuli Yedi ya Zumbe
dyetu Yesu. 9 Nkanto yawo naitende
ni kubalangwa mazuwa yose na
kusentwa hale na Zumbe na ukuka
na ukulu wakwe, 10 Umo akeza
atogoleswe ni wantu wakwe na
kutunywa kwa chizumo mwa wose
wakuzumila kwa ukuzi. Nyuwe
nanywi namtende hamwenga
mwawo, kwaviya mzumila ulosi
chiwagambileni.
11 Nivyo vikuleka chawalombezezani
mazuwa yose. Chani Chohile
ywetu awadahize kuwagilwa
kwikala kutimila mwitango
wakwe. Chamlombeza kugamba
kwa nguvu zakwe ajese viya

vikungwa kudamanya yedi na kukomeleza ndima yenyu ya uzumizi. 12 Mweivyo namtunye zina dya Zumbe dyetu Yesu nanywi namtunywe nuyo kwa wedi wa Chohile ywetu na Zumbe Yesu Kulisito.

2

Mnkondo mkanuni ywa Kulisito Yesu

1 Elo walukolo chaweilisani mwe mbuli za kuya kwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito na kuchisanywa hamwenga kulongozi kwakwe, 2 kugamba msekutenda na chinyulu mwe myoyo yenyu naho msekogoha kugamba zuwa dya kuwiya Zumbe dibula. Vyadahika mmanya mbuli izo kwa sila ya muye hegu kwa ulosi hegu baluwa ikugambigwa kugamba hambwe ilaila kwetu. 3 Msekuzumila kudantwa ni mntu yoyose kwa vyovyose viya. Kwaviya ubanasi mkulu naukonge kulaila zuwa idyo hadinati kwiza, na yudya mwihi nelavize naye uhelo wakwe ni kubalangwa. 4 Uyo nahige chila chintu wantu wakuchitanga mnungu hegu wakuvikila nekweze mwe vyose. Uyo naite hata kwingila mwe nyumba nkulu ya Chohile na kwikala umo na kwetanga mwenye Chohile.

5 Togola hamkumbuka kugamba nawagambilagani yano yose umo nendaga hamwenga na nyuwe? 6 Mna kuna chintu chikuchinda mbuli zino kulaila haluse, kwaivyo uyo Mwavu nalaile mwe chipindi chakwe chiligane. 7 Kwaviya haluse yudya mbanasi adamanya ndima kwa chinyele, mna eyaho akuchinda vino haluse, kubula aho akunga auswe. 8 Aho naho yudya mntu Mwavu nalaile, mna Zumbe Yesu aho nalaile namkome kwa muye wo mlomo wakwe na kumbalanga kwa nguvu ya kung'ala kwakwe. 9 Mwavu uyo neze na nguvu za Shetani na kutenda chila mpituko na maula ya udanti, 10 nadamanye wihi wa chila namna kuwadanta wadya wakwaga kwaviya hawaungile kuzumila na kunga mbuli za chindedi zikudaha kuwambula. 11 Nivyo vikuleka Chohile kawaika hasi he nguvu zikwaza, wazumile udanti. 12 Chani wadya wose hewekuzumila ichindedi, mna wasekela wavu wakantilwe.

Msagulwa chani Mwambulwe

13 Mna suwe chaungwa chimtogole Chohile mazuwa yose kwachausa chenyu nyuwe walukolo mkungigwa ni Zumbe. Kwaviya Chohile kawasagulani mtenda wankongo kutenda wantu wakwe chani mwambulwe kwa kulenguswa ni Muye Ukukile na kwa kuzumila ulosi wa chindedi.

14 Chohile kawagoneka mbuli ino kwa sila ya Mbuli Yedi ya Kulisito chiwagambileni chani mtende hamwenga mo ukulu wa Zumbe dyetu Yesu Kulisito. 15 Elo walukolo mtogese naho mtoze mahinyo yetu chiwahinyizeni vikatenda kwa kulonga mbuli yedi ya Kulisito hegu kwa baluwa yetu.

16 Chamlombeza Zumbe ywetu Yesu Kulisito mwenye na Chohile tati ywetu achungile kwa wedi wakwe kachihoza mazuwa yose na kuchinka msuhi wedi. 17 Aihoze imyoyo yenyu na kuwatogezani chani mdahe mazuwa yose kudamanya na kulonga yedi.

3

Chilombezezeni

1 Walukolo, chilombezezeni chani ulosi wa Zumbe usunguze kwenela na kuhokelwa kwa ntunyo saviya vili mwenyu. 2 Naho lombezani chani Chohile achambule na wantu wehiye na wabanasi, kwa viya sawo wose wakuzumila ulosi uno.

3 Mna Zumbe ni mchindedi. Uyo nawatogezeni na kuwadima na yudya Mwavu. 4 Zumbe nachinke msuhi kwachausa chenyu, kugamba mwadamanya naho namjendeleze

kudamanya yadya chikuwaunga mdamanye.

5 Zumbe alongoze fanyanyi zenyu mwe kunga kwa Chohile na ujijimizi chikwinkwa ni Kulisito.

Kungwa kudamanya ndima

6 Walukolo, chawalagizani kwa zina dya Zumbe dyetu Yesu Kulisito, mwenege na walukolo wose wabwa naho hewekutimila sigilizi chiwasigileni. 7 Nyuwe wenye mmanya vyedi ivyo mkungwa kwigiliza mligano wetu. Kwaviya suwe hachitendile wabwa umo chekalaga hamwenga na nyuwe. 8 Hachidile nkande kwa mntu yoyose hechimlihile. Chisankana na kuhwelesa. Chisankana chilo na msi chani chisekumwegamila mntu yoyose mwenyu. 9 Chidamanya ivyo suko kugamba chi wedi kulongozi kwa Chohile kunga wambizi wenyu, mna suwe nachikaunga mtimile mligano wetu. 10 Kwaviya umo nachikwenyu nendile chikawagambila, kugamba “Mntu yoyose hekunga kudamanya ndima, asekudya nkande”.

11 Chalonga vino kwa viya chiva kugamba wamwenga mwenyu ni wabwa naho hawakunga kudamanya ndima, mna wejela mwe mbuli za wantu watuhu. 12 Chawalagizani wantu awo na kuwafunda Kwa zina dya Zumbe dyetu Yesu Kulisito kugamba wasankane mwe kuhola welondele sumwa mo ujima wawo.

13 Mna nyuwe walukolo, msekuhwa kudamanya yedi. 14 Hegu mntu hakunga kutoza malagiso chiwalagiseni mwe ibaluwa ino msinyiseni mntu uyo, msekwehanga naye chani engile soni. 15 Msekumtenda mntu uyo enga mwihi, mna mfundeni saviya mlukolo.

Ulosi wa kukomeleza

16 Zumbe ywa utondowazi mwenyu awatondowaze mazuwa yose kwa sila zose Zumbe atende na nyuwe wose.

17 Kwa mkono wangu mwenye nawandika vino, ndamsa kulaila kwa Paolo! Vino nivyo hujela chilagiso chila baluwa, nivyo huwandika.

18 Chawaungilani nyose wedi wa Chohile kulaila kwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito.

BALUWA YA NKONGO YA PAOLO KWA TIMOSEO

ULONGOZI

Chitabu cha nkongo cha Timoseo ni baluwa idya msigilwa Paolo amwandikile mhina ywakwe Timoseo. Havikumanyika baluwa ino iwandikwa mhilimo 62-64 Yesu hanati kwelekwa. Vino nivyo vyendaga vipindi vihajihi na udumo wa wikazi wa Paolo. Paolo nendile na umwe wa hajihi vidala na Timoseo, nkana zilozize nakamwitanga enga mwanawe Filipi 2:22; 1Timoseo 1:2, 1:18.

Ino ni baluwa mgati mwe zibaluwa akuwandikilwa ni mntu suyo bunga dya wazumile. Baluwa ntuhu ni baluwa ya kaidi kwa Timoseo na Tito. Baluwa ya nkongo kwa Timoseo ina mbuli zilozize mwe miviko ya bunga dya wazumile 2:1-15, ntogozi za vilongozi wa bunga dya wazumile 3:1-13, na mafundo yakulanga wahinyi wa udanti 1:11, 4:1-5, 6:2-5. Mbuli ino yalagisa ivyo Paolo nendile akamhinya Timoseo chani atende chilongozi mwe mabunga ya wazumile. Baluwa ya nkongo kwa Timoseo ina malagiso yalozize yakudaha kuwambiza vilongozi wa mabunga ya wazumile ye chipindi chino kutoza wambizi mwe mabunga ya wazumile.

Vimndani

Paolo akonga kwa kumlamsa Timoseo 1:1-2.
Akajika atimila kwa kumwinka Timoseo mafundo ya kulanga wahinyi wa udanti 1:3-11.
Paolo ajendeleza kulonga ivyo eli mhongeza kwa Yesu 1:12-19. 4. Akajika alonga kumlanga Timoseo mwe miviko na vilongozi wa mabunga ya wazumile 2-3.
Paolo akomeleza ibaluwa yakwe kwa kumwinka Timoseo mbuli za nkomelezo 4-6

1 Miye Paolo nitangwe kutenda msigilwa ywa Kulisito Yesu kwa lagiso dya Chohile Mwambula ywetu na Kulisito Yesu chikwikiya msuhi.

2 Nakuwandikila weye Timoseo ukwinga mwanangu chindendedi mo uzumizi.

Nakulombezeza kwa Chohile Tati ywetu na Kulisito Yesu Zumbe dyetu akufile mbazi na wedi wa Chohile na utondowazi.

Makanyo mwe Mahinyo ya Udanti

3 Saviya hulagize hadya nendaga haita Makedoniya. Naunga wikale uko Efeso chani uwalemeze wantu awo wakuhinya mahinyo yo udanti. 4 Wagambile wasekutimila ngano na mbuli za kutula za ludongo lwa nkolo za wadalahala wawo hezine udumo. Yose ayo yegala kuhigana naho hayakuwazenga mwe ndima ya Chohile imanyike kwa sila ya uzumizi. 5 Dikulangwa mwe dilagizo dino chani ungi ukulawana na fanyanyi zedi na moyo ulenguke na uzumizi hewina udanti. 6 Wantu wamwenga ayo wayaswesa, wahitukila ngano za bule. 7 Waunga watende wahinya wa Sigilizi za Chohile amwinkile Musa, mna wowo wenye hawamanyize milosi wakulonga hegu milosi wakulavyanya.

8 Chimanya kugamba sigilizi ya Chohile ni yedi hegu yajeswa viya vikungwa. 9 Chimanye kugamba sigilizi ya Chohile haikigwe kwa chausa cha wantu wedi mna kwa chausa cha wantu wabanasi na wantu hewekunyanyahala wantu hewe kumvikila Chohile na wantu wata masa, wantu hewekukile na wantu wakumhiga Chohile, wakukoma welesi wawo hegu wakomi wowose, 10 Sigilizi ikwa kwa chausa cha wagonyi wa wagosi weyawe wakutaga wantu wadanti wakwelisa udanti na kwa chausa cha wose wakudamanya chochose chikuhigana na mahinyo ya chindedi. 11 Mahinyo ayo yaligana na Mbuli Yedi ya ukulu

wa Chohile mta ujimbiko udya miye
ninkigwe niulonge.

Uhongezi kwa Mbazi za Chohile

12 Namhongeza Zumbe dyetu
Kulisito Yesu aninkile nguvu,
kwaviya kaniwona kugamba ni
mkanuni niyo anika mwe kum-
sankanila. 13 Hata hegu aho
nkongo nahahuluta, mta kumsu-
lumiza na kumdamanyiza kwa
maya, mna kanifila mbazi, kwaviya
yose nidamanye, siyadamanya
kwa uhezi kwaviya nendile sina
uzumizi. 14 Mna Zumbe dyetu niyo
aninka mbazi zilozize, niyo aninka
uzumizi na ungi mo kulungana
kwetu na Kulisito Yesu. 15 Ni
ulosi wa ukanuni, naho uwagila
kuzumiliswa, Kulisito Yesu nakeza
mwe isi kuwambula wata masa.
Miye masa yangu yatendesa kujinka
wose. 16 Mna Chohile kanifila
mbazi. Chani mwa miye ywa
nkongo Kulisito Yesu alagise uji-
jimizi wakwe wose kwangu miye,
enga uliganyo kwa wadya wose
nawamtimile nyumani na kuhokela
ujima mazuwa yose. 17 Haluse
kwa Seuta hena udumo, hekudaha
kuwona ubanasi, hekuwoneka na
Chohile ichedu hekubanika, uyo
enkigwe ntunyo na ukuka mazuwa
yose! Taile.

18 Timoseo ukwinga mwanangu
nakwinka lagiso dino kuligana na
ulosi wa uwoni walongagwa chikale
ukukulanga weye. Jesa ulosi uwo
utende chiziha chako udahe kuhuda
vyedi kugombela mbuli yedi, 19 naho
tozesa uzumizi wako na kunga
kusagula yedi. Wantu watuhu
walemela kunga kusagula yawo
niyo wabalanga uzumizi wawo.
20 Mgati mwawo ni Humenayo
na Alekizanda, simwinka Shetani
awantu awo, chani wahinywe
wasekumhuluta Chohile.

2

Mviko wa bunga dya wazumile

1 Nkongo, nawalombezani nyuwe
muwalombezeze wantu wose.
Mlombeze Chohile awambize naho
awajimbike na kumhongeza Chohile
kwa chausa cha wantu wose.
2 Walombezezeni maseuta na wantu
wata uzumbe chani chikale wikazi
uhoile na utondowazi mwe kwe-
hanga na kumvikila Chohile na mwe
lujendo lwedi. 3 Mbuli ino ni yedi
naho yazumilika kulongozi kwa
Chohile Mwambula ywetu, 4 akunga
wantu wose wambulwe naho
wamanye ichindedi. 5 Kwaviya
kuna Chohile yumwenga du, naho
mwivanyi yumwenga du akwivanya
wantu na Chohile, mntu uyo ni
Kulisito Yesu, 6 elavize mwenye
chani kukombola wantu wose.
Chaukula ichindedi mwe chipindi
chiwagile kugamba Chohile aunga
chila mntu ambulwe. 7 Nivyo
vilekile miye sisagulwa nitende
msigilwa na mhinya mlonga ywa
Mbuli Yedi niwagambile wantu
wa isi ntuhu ulosi wa uzumizi na
chindedi. Miye nalonga chindedi
sikulonga udanti.

8 Elo naunga wagosi waku-
damanya yakumuwagila Chohile
wakalombeza wakenula mikono
yawo watende ivyo hewene maya
hegu kuhigana. 9 Naho naunga
wavyele watende na ubala wa ku-
vala suche za kwetunya na lujendo
lwedi. Waleke kwedolonyesa, hegu
kushuka fili hegu kwehamba kwa
vintu vikudamanywa na zahabu
hegu kuvika vintu vikudamanywa
na lulu na suche za yombe kulu.
10 Mna kwehamba kwawo ku-
tende na ntendwa zedi zikuwag-
ila kulongozi kwa Chohile ziku-
damanywa ni wavyele wakumvikila
Chohile. 11 Wavyele waungwa
wanyamale na kutondowala umo
wakahina. 12 Miye sikumwinka
mvyele luhenyo lwa kuhinya hegu
kumtumbaila mgosi mna anyamale
dwi. 13 Kwaviya Adamu nuyo
akongile kumbwa niyo atimila
Hawa. 14 Naho Adamu suyo
uyo adantigwe, mna mvyele nuyo
adantigwe niyo akola masa. 15 Mna
mvyele nambulwe mwe nkondo ya

kwefungula hanalekile uzumizi na ungi na ukuka, na kunyanyahala.

3

Vilongozi mwe bunga dya wazumile

1 Ulosi uno ni wa chindedi, hegu mntu aunga ndima ya uchimaila wa bunga dya wazumile aunga ndima yedi, 2 ivyo mchimaila ywa bunga dya wazumile atende hena lema dyodyose. Atende mgosi wa mvyele yumwenga edime ekale vyedi na wantu naho akutunywa asekutenda mbafu na kunga kugoneka wajeni naho amanyize kuhinya. 3 Asekutenda mkozi hegu mnkumbizi, na ahole asekutenda akungisa hela, 4 mta kuchimaila nyumba yakwe vyedi afunde wanawe weve watunyise. 5 Uneva mntu adunduga kulongoza nyumba yakwe mwenye nadahe vivihi kudima bunga dya wazumizi wa Chohile? 6 Asekutenda mzumizi mhya chani asekwiza kweduvisa na kukantilwa saviya Mwavu akantilwe. 7 Seivyo aungwa atende mntu akulongelwa vyedi ni wantu we kuse mwe dibunga dya wazumile, chani asekubelwa na kugwizwa mwe mtego wa Mwavu.

Wambizi mwe bunga dya wazumile

8 Naho wambizi mwe bunga dya wazumile waungwa watende wata kutunywa. Wasekutenda wasongaganyi mo kulonga kwawo hegu wase kukoleswa hegu wata kulonda ugoli kwa sila heikuwagila. 9 Waungwa watozese kwa fanyanyi zilenguke na ichindedi cho uzumizi chigubulwe. 10 Nkongo Waungwa wahimwe, vikaheza uneva hawawoneke na lema, nawadahe kusankana enga wambizi wa bunga dya wazumile. 11 Seivyo wavyele wawo wedime na kwetunya wasekutenda wakuzigana, mna wechinde naho wakanuni mwe mbuli zose. 12 Mwambizi ywa bunga dya wazumizi aungwa atende na mvyele yumwenga du, naho alongoze vyedi wanawe ne nyumba yakwe. 13 Kwaviya wambizi wakusankana mwe ndima yawo vyedi wantu nawawatunye, naho hewekogoha mo uzumizi mwa Kulisito Yesu.

Chindedi Chigubulwe

14 Nakuwandikila vino hatenda na msuhi wa kusunguza kwiza uko. 15 Mna sina sunguze kwiza viya huwandikile navikugambile lujendo lukungigwa lutende mwe nyumba nkulu ya Chohile, nuko kugamba wantu wakumzumila Chohile mta ujima, kwaviya uyo nuyo nguzo na msingi wa chindedi. 16 Hachina nkama nechindedi chigubulwe cho uzumizi mwetu ni chikulu, chindedi icho ni kugamba,

Uyo nakalaila mwe mligano wa mntu,
Kalongwa ni Muye Ukukile kugamba ni mta wedi kwa Chohile,
wandima wa kwembingu wamwona,
kalongwa mwe wantu wa makabila,
kazumilwa mwe isi yose,
kenulwa kwembingu mwe ukulu.

4

Wahinya wa Udanti

1 Muye Ukukile walonga pwilili kugamba mazuwa ya udumo, wantu awamwenga nawaudule uzumizi wawo nawategeleze myuye ikudanta na mahinyo ya mpepo. 2 Mahinyo sayo yalongigwe ni wantu wadanti naho wasongaganyi udahi wawo wakusagula yedi hegu yehiye utenda enga yuwe. 3 Awo wahinya kugamba viha kusolana naho wachinda wantu kudya nkande izimwenga. Mna nkande izo zumbwa ni Chohile zidigwe kwachausa cha wantu wamzumile na kumanya ichindedi wamhongeze Chohile. 4 Chila chintu chumbigwe ni Chohile ni chedi, hahana chikungwa kulemelwa mna chikahokelwa kwa kuhongeza. 5 Kwaviya ulosi wa Chohile na

malombezo yatenda ichintu icho chizumilwe kwa Chohile.

Mndima ywedi ywa Kulisito Yesu

6 Uneva unawagambila walukolo ulosi uno notende mndima ywedi ywa Kulisito Yesu, ukekuza chimuye kwa ulosi wa uzumizi na mahinyo ya chindedi yadya weye utimile. 7 Mna lemela ntamulizi ziya sizo za Chohile za chihezi. Mo wikazi wako wezweze vikumuwagila Chohile. 8 Kwegolola umwili kwambiza hadodo, mna kwikala viya Chohile akunga kwambiza mwe chila sila, kwaviya ni chindedi kwachinka ndagano ya ujima wa haluse na udya nawize. 9 Ulosi uno ni chindedi naho wawagila kuzumilwa. 10 Nivyo vikuleka chatumbwazika na kudamanyisa ndima, kwaviya chika msuhi kwa Chohile mta ujima, Mwambula ywa wantu wose, vitendese Mwambula ywa wakumzumila Kulisito.

11 Mbuli ukungwa ulagize na kuwahinya ni zino. 12 Usekuzumila kubelwa ni mntu yoyose kwaviya uchei mbwanga. Mna utende mligano kwa wazumizi mo kulonga kwako, mo lujendo lwako mo kunga kwako mo ukanuni wako naho wikazi ukumuwagila Chohile. 13 Mazuwa yose uhikilize kuwasomela wantu maandiko yakukile mo lumpe na kulonga Mbuli Yedi na kuhinya kubula aho hwizila. 14 Usekuleka kujesa idya intunyo imndani mwako uhokele kulawana na ulosi wa wawoni na kwa sila ya mikono wikiwe ni wadalahala mwe chitala cha bunga dya wazumile. 15 Fanyanyisa mwe zimbuli izo kwelavye ujese ayo yose chani wantu wawone pwilili, kukula kwako mwe zimbuli izo. 16 Kwedime naho kaula amahinyo yako ayo, jendeleza kudamanya ayo kwaviya unadamanya ivyo nawewambule na kuwambula wakukwetegeleza.

5

Vikungwa kujeswa ni wazumizi

1 Usekumkwamila mdalahala mna mfunde enga iso, wabwanga watende enga walukolo wako, 2 wavyele wadalahala enga mami zako, wandele enga walumbuzo ukedima mwe untanda ukumuwagila.

3 Watunye wavyele wabanikilwe ni wagosi zawo hewene wambizi wowose. 4 Mna hegu hana mvyele abanikilwe ni mgosiwe mta wana hegu wezukulu, awo viwagila wakonge kuhina vikuwaunga kutenda mwe yadya yakungwa ni Chohile kwa chausa cha walukolo wawo wenye na kuwatunya walesi wawo kwa yadya yedi wawatendele aho kale, kwaviya mbuli ino yamwelela Chohile. 5 Mvyele abanikilwe ni mgosiwe hene mntu ywa kumwambiza msuhi wakwe ni Chohile, uyo ahikiliza mwe kulombeza chilo na msi enkigwe wambizi. 6 Mna mvyele abanikilwe ni mgosiwe akunga kwikala wikazi wa tama kabanika kale, hatahegu ache mjima. 7 Walagize wantu wano wadamanye mbuli zino chani wanase kuwoneka wana lema. 8 Uneva mntu hana walaile walukolo wakwe, vitendese wantu wa mwe nyumba yakwe mwenye, uyo kalemela uzumizi wakwe, uyo kaiha kujinka hezumile.

9 Use kumwandika mwe chitabu cha wavyele wabanikilwe ni wagosi zawo hegu hebuzize mihilimo milongo mtandatu. Naho atende asolagwa lumwenga du. 10 Ni vyedi amanyike kwa ntendwa zakwe zedi. Aleile wanawe vyedi, akuhokela wajeni mwe nyumba yakwe, awasuntile iviga wandima wa Chohile, awambize wata kukunta, naho ahikilize mwe kudamanya yedi yose.

11 Use kuwawandika wavyele wabanikilwe ni wagosi zawo wachei wandele kwaviya uneva wanengilwa ni tama za kunga kusolwa, waleka kumsankanila Kulisito. 12 Vino naviwegale mwe kanto wowo wenye, kwaviya wabalanga lagano wazumile nkongo.

13 Kujinka ayo, watozwa ni ukolo na
kutenda kudwangaya nyumba kwa
nyumba. Naho siyo ayodu, seivyo
wowo ni wata kwelongela na wejela
mwe mbuli za wantu watuhu na
kulonga mbuli hezikungwa. 14 Elo
naunga wandele awo wabanikilwe
ni wagosi zawo wasolwe, weleke
wana naho walele nyumba zawo
chani wankondo wetu wasekutenda
na luhenyo lwa kuchilonga vihiye.
15 Kwaviya wavyele awamwenga
wabanikilwe ni wagosi zawo wahi-
tuka wamtimila Shetani. 16 Elo
hegu mvyele mkanuni mo lukolo
lwakwe, mna wavyele wabanikilwe
ni wagosi zawo awambize chani
asekudilekeila idibunga dya wazu-
mizi wa Kulisito indima iyo. Ivyo
bunga dya wazumizi nadidahe
kwambiza wavyele watuhu wa-
banikilwe ni wagosi zawo hewena
wambizi wowose.
17 Wadalahala wakulongoza vyedi
bunga dya wazumizi wa Kulisito
wawagila wenkigwe liho nkanana
mbili, vitendese wadya wakuhik-
iliza mo kulonga Mbuli Yedi na
kuhinya. 18 Kwaviya Mawandiko
yagamba, “Usekuijela fuwo njeku
ukujeseza kuhulula maiso” naho
viwandikwa “Mdamanya ndima
awagilwa maliho yakwe.” 19 Use
kwitikila laho dikumlanga mdala-
hala mna kwa ukuzi wa wantu
waidi hegu watatu. 20 Wakwahile
kulongozi kwa wantu wadya wose
wakukola masa, chani watuhu
wogohe.
21 Nakulagiza kulongozi kwa
Chohile na kulongozi kwa Kulisito
Yesu naho kulongozi kwa wandima
wa kwembingu wasagulwe, utende
mkanuni mwe kumkantila mntu
hehena kumpagula, hegu kumhin-
giza mntu yoyose. 22 Use
kusuzungisa kumtenda mntu chi-
longozi mwe kudamanya ndima ya
Zumbe naho use kwehanga mwe
masa ya wantu watuhu. Mna wikale
wikazi ukumuwagila Chohile.
23 Kukongela haluse use kunywa
mazi ayodu, nywa divai chidogo
kwachausa cha kundani kwenda
yako kwaviya ukulumwalumwa.
24 Masa ya wantu awamwenga
yawoneka pwilili hata hewe-
nati kukantilwa, mna masa ya
awamwenga nayawoneke aho
nawegalwe kwe nkanto. 25 Seivyo
ntendwa zedi zelagisa pwilili, mna
hata ziya hezikwelagisa pwilili
hazidahe kujendeleza kwefisa.

6

1 Watumwa wose we mwe nila
wawatunye wakulu wawo chani
wantu wasekudihuluta idizina dya
Chohile na kuyabela amahinyo yetu.
2 Watumwa wata wakulu wawo
wakanuni wasekuwabela kwaviya
wowo ni walukolo. Waungwa
wawasankanile vyedi vitendese,
kwaviya awo ni walukolo wazumizi
na wakuwaunga, wowo nawo
wehanga mo ulozo we ndima yawo.

Mahinyo ya Udanti na Ugoli wa chindedi

Hinyani na kulonga izimbuli zino.
3 Mntu yoyose akuhinya mahinyo
matuhu, naho hakuzumila ulosi wa
chindedi wa Zumbe dwetu Yesu
Kulisito hegu mahinyo yakuligana
na mahinyo ya mbuli zikumuwagila
Chohile, 4 uyo kamema wefenyi
naho hamanyize chochose. Uyo ana
lema dya kuhigana na kulemana
mwe milosi. Mbuli saizo zegala
chinyulu lwasu mahuluto naho
kuzigana yehiye, 5 na mahigano
heyena udumo kulaila kwa wantu
wata fanyanyi zawo zihiye hewena
chindedi naho wakafanyanya
kugamba kumsankanila Chohile ni
sila ya kulondela ugoli.
6 Ni chindedi, kudamanya yaku-
muwagila Chohile hamwenga na
kwenenwa nivyo navichambizise.
7 Elo hachizile na chintu hano he
isi naho hachihalawe na chintu cho-
chose. 8 Elo uneva china nkande
na suche chenenwa navyo. 9 Mna
wadya wakunga kutenda wagoli
wagwela mwe majezo, kugwizwa
mwe mitego ya yadya wakunga
ya chihezi, na yakwigaila wantu

ubanasi na file. 10 Kwaviya kungisa
hela ni nkongelo ya wihi wose,
wantu watuhu waungisa wapate
hela waleka uzumizi na kwelumiza
imyoyo yawo kwa usungu utendese.

Malagizo Kwa Timoseo

11 Mna weye mntu ywa Chohile
kwenege izimbuli izo zihiye, timila
yadya yakukutenda uzumilwe ku-
longozi kwa Chohile, kudamanya
yakumuwagila Chohile, uzumizi
na ungi na ujijimizi na kuhola.
12 Hikiliza kuhuma majezo mo uzu-
mizi kwa kudamanya yakumuwag-
ila Chohile naho utozese ujima wa
mazuwa yose udya witangilwe ni
Chohile hadya ukule wemwenye
kulongozi kwa wantu walozize.
13 Nakulagiza kulongozi kwa Chohile
akuvinka ujima vintu vyose, na
kulongozi kwa Kulisito Yesu alongile
ichindedi mwenye kulongozi kwa
Pontiyo Pilato, 14 kugamba utoze
malagizo yano hehena lema kubula
zuwa dya kwizila vituhu Zumbe
dyetu Yesu Kulisito. 15 Kwiza
kwakwe nakutende mwe chipindi
chiwagile chikigwe ni Chohile
mkulu, akujimbikwa chilongozi
ichedu na Seuta ywa maseuta na
Zumbe ywa maseuta. 16 Nuyodu
akwikala mazuwa yose akwikala
mwe ulangazi mntu hekudaha
kuusogeila, hahali mntu amwonaga
naho akudaha kumwona. Uyo
ichedu ana ntunyo naho ana nguvu
ya mazuwa yose! Taile.

17 Walagize wantu wagoli mwe
wikazi wa haluse wa mwe isi
wasekweduvya, naho wasekwika
msuhi wawo mwe ugoli ukusunguza
kusika. Mna waike msuhi kwa
Chohile akuchinka vintu vyose kwa
ulozo chani chivyelelwe. 18 Walagize
wadamanye yedi, naho wambizane
kwa moyo wedi na kuwasangila
watuhu ugoli wawo. 19 Elo kwa
kudamanya ivyo weikiya vintu
naviwambize kwinkwa ujima wa
mazuwa yose saviya mntu ak-
wechisanyiza vintu vilozize nav-
imwambize mwe chipindi chikwiza.

20 Weye Timoseo, dima vyedi
yose yadya winkigwe, kwenege na
ntamulizi za chihezi na mahigano
yadya wantu watuhu wakwitanga
umanyi. 21 Elo kwaviya wantu
watuhu wagamba wana uwo
umanyi waga mo uzumizi.

Ivyo mbazi za Chohile zitende na
nyuwe.

BALUWA YA KAIDI YA PAOLO KWA TIMOSEO

ULONGOZI

Chitabu cha kaidi cha Timoseo ni baluwa ya Paolo kwa mwanampina ywakwe Timoseo. Baluwa ya kaidi ya Timoseo yawandikagwa hagihi no uhelo wo wikazi wa Paolo. Chipindi icho Paolo endaga kwechifungo kwedijeleza ko mzi wa Lumi 2Tim 1:16. Paolo endaga na wivano wa haguhi vitendese Timoseo naho nkanana zilozize amtajaga enga mwanawe Flp 2:22, 1Tim 1:2, 1:18.

Baluwa ino imgati mwe zibaluwa ntatu izo mwandikilwa ni mntu sidyo bunga dya wazumizi. Baluwa mbili ntuhu ni 1Timoseo na Tito. Mwe chipindi cho kuwandikwa kwe 2Timoseo wakulisito wendaga wakasulumizwa ni wanasi wa Lumi. Tankani nicho chihosize Paolo kufungwa kwedijeleza naye niyo amwandikila Timoseo kumgambila kugamba ajijimize masulumizo. Saviya vili 1Timoseo, Paolo amwinka makanyo Timoseo yalozize kulanga wahinyi wa udanti 1Tm 1:16-18. Naho amgambila Timoseo kugamba nakutende na vipindi vya nkondo aho nyumani 3:1.

Vimndani

Paolo akonga kwa kumlamsa Timoseo 1:1-2 akaheza amwinka moyo1:318.
Akaheza amtambalisa Timoseo atende mjijimizi 2:1-13.
Akaheza amwinka malagiso yose 2:14-26.
Atongela kwa kumwinka mafundo kulanga malailo ya vipinda vya nyumani na vyo kuyajesa 3:1-4:8.
Paolo abindiliza kwa kumwinka Timoseo ulangilizi wakwe 4:9-24.

1 Miye Paolo, mwe viya Chohile aungile sitenda msigilwa ywa Kulisito Yesu kwachausa cha ndagano yo ujima wimo kulungana na Kulisito Yesu,
2 Nakuwandikila weye Timoseo ukwinga mwanangu hungisa.

Nakungila wedi wa Chohile naho mbazi zakwe naho utondowazi kulaila kwa Chohile Tate na kwa Zumbe dwetu Kulisito Yesu.

Kuhongeza na kujela moyo

3 Namhongeza Chohile uyo humsankanila kwa moyo ukulagisa kugamba sina masa saviya watendile wadalahala wangu, nakukumbuka mazuwa yose mo kulombeza kwangu chilo na msi. 4 Hakumbuka mesozi yako najelejeza huwone, chani nitendese na chinyemi. 5 Nakumbuka uzumizi wako hewina usongaganyi, uzumizi udya weyako Loisi na nyokwe Eunike wendaga nawo. Chindedi simanya kugamba wenawe unanawo. 6 Nivyo vikuleka nakukumbusa ukonkanye intunyo ya Chohile uhokele umo nakujelekelaga mikono yangu. 7 Kwaviya Chohile hachinkile Muye wa wavu mna Muye ukuchinka nguvu naho wa kunga naho wakwechinda.

8 Ivyo, usekuwona soni kuukula mbuli za Zumbe dyetu, naho usekuwona soni kwachausa changu miye nikwechifungo kwachausa cha Kulisito. Mna kwehange na miye mo kujijimiza masulumizo kwachausa cha Mbuli Yedi ya Kulisito, kutimilana na nguvu winkigwe ni Chohile. 9 Uyo nuyo achambule kachitanga chitende wantu wakwe, suko kwachausa cha ntendwa zetu zedi mna kwachausa cha mzungu wakwe mwenye na wedi uwo wa Chohile. Akachinka wedi wakwe uwo kwachausa cha Kulisito Yesu kukongela chikale isi heinati kumbwa, 10 mna haluse wedi wa Chohile ugubulwa kwetu kwa kwiza kwakwe Mwambula ywetu Kulisito Yesu. Uyo kahuda nguvu za file, na kwa sila ya Mbuli Yedi kagubula pwilili ujima wa mazuwa yose.

11 Chohile kanisagula nitende
msigilwa na mhinya na kuwagam-
bila Mbuli yedi. 12 Kwachausa icho
nivyo vikuleka miye nasulumizwa
ni mbuli zino zihiye haluse mna
sikogoha, kwaviya simmanya yudya
nimzumile adaha kudima chiya
aninkile kubula zuwa dyo udumo.
13 Tozesa amahinyo yadya ye
chindedi huhinyize mo uzumizi na
kunga mo kulungana na Kulisito
Yesu. 14 Udime mbuli zedi winkigwe
kwa wambizi wa Muye Ukukile
ukwikala mndani mwetu.
15 Saviya umanyize wantu wose
wakwikala mwe isi ya Asiya
wanileka mgati mwawo ni Fugelo
na Hemogene. 16 Zumbe awafile
mbazi wantu mwe kaya ya One-
sifolo, kwaviya kanisangalaza
nkanana zilozize kunihoza moyo,
naho haniwonele soni kwachausa
che chifungo changu. 17 Eze abule
Lumi, kahikiliza kunilonda niyo
aniwona. 18 Namlombeza Zumbe
amfile mbazi mwe idizuwa dyo
udumo! Kumanyisa vyedi mbuli
ziya zose Onesifolo anitendele
kudya Efeso.

2

Mnkondo mkanuni ywa Kulisito Yesu

1 Ivyo weye, ukwinga mwanangu,
utoge mo wedi wa Chohile up-
atile mo kulungana na Kulisito
Yesu. 2 Kwa mahinyo yadya uni-
vile haukula mwa meso ya wantu
walozize, yaguhe naho wahinye
wantu wata chindedi, nawo wadahe
kuhinya watuhu.
3 Wenawe ujijimize mwe masu-
lumizo enga mnkondo mkanuni
ywa Kulisito Yesu. 4 Mnkondo
akugomba nkondo enege na wikazi
wa mazwela mna adamanya mbuli
zikungwa kwe nkondo chani
amwelele mkulu ywe nkondo.
5 Iviya mntu akuhigana mwe
kuguluka hakwinkwa jeleko dya
uhuda hanatimile miko ye mis-
ezigo. 6 Mlimi akuhikiliza kulima
atende ywa nkongo kuchisanya
ulozo. 7 Yafanyanyise ayo hulonga,
kwaviya Zumbe nakwambize ku-
manya mbuli zose.
8 Mkumbuke Yesu Kulisito ywa
lukolo lwa Daudi, auyuswe saviya
ikulonga Mbuli Yedi hulonga. 9 Miye
nasulumizwa na kutalizwa miny-
olo enga mbanasi kwachausa cha
kulonga Mbuli Yedi. Mna ulosi
wa Chohile haukutalizwa minyolo.
10 Elo najijimiza mwe mbuli zose
kwachausa cha wantu wa Chohile
chani nawo wambulwe kwa sila ya
Kulisito Yesu hamwenga na ukulu
wa mazuwa yose. 11 Ulosi uno ni
chindedi,

Uneva chibanika hamwenga na
Kulisito Yesu,
iviya nachikale hamwenga na uyo.
12 Hegu chajijimiza
nachilongoze hamwenga naye.
Hegu chamlemela,
naye nachilemele.
13 Hegu hachiwakanuni,
uyo asigaila kutenda mkanuni.
Kwaviya hakudaha kuhitukila mwe
yadya alongile.

Mndima azumilwe ni Chohile

14 Wakumbuse wantu wasekujala
ulosi uno naho wafundise mwa
meso ya Chohile waleke kuhi-
gana mwe milosi viya ikulonga.
Mahigano sayo yedi kwaviya yawa-
balanga wadya wakwetegeleza.
15 Uhikilize uzumilwe ni Chohile
enga mndima hena luhosa lwa
kuwona soni mwe ndima yakwe
naho ahinya hekwazaganya ulosi
wa chindedi wa Chohile. 16 Wenege
ntamulizi za chihezi hezikumwagila
Chohile, kwaviya wakuzitimila
nawatendese hale na Chohile.
17 Milosi iyo nailongwe enga
kwenje dikusunguza kwenela na
dikuhomontola umwili wose. Mgati
mwawo ni Humenayo na Fileto.
18 Awo wagisa mwe ichindedi,
naho wajela nkama uzumizi wa
wantu watuhu wakagamba uyuso
chikugoja udamanyika kale. 19 Mna
chindedi cha Chohile chichimala

chitogile enga yuwe dya msingi. Naho diwandikwa, “Zumbe kawamanya wantu wakwe”, naho “Chila akugamba ni ywa Zumbe, enege wavu.”
20 Elo mwe nyumba nkulu mna mabakuli na viya vya chila namna vituhu vidamanywa kwa madini ya hela na ya zahabu vyajesezwa mwe mbuli zesimile izodu, vituhu vidamanywa kwa miti na vidamanywe kwa ulongo. Vyajesezwa kwa mbuli za mazwela. 21 Elo uneva mntu anelengusa kwa kwepagula na mbuli zose zihiye, natende chiya chesimile kwaviya kasagulwa naho amwagila zumbe dyakwe naho kemalanya kwa ndima yedi. 22 Wenege mbuli zo ubwanga, damanya yadya yakuzumilwa ni Chohile, timila uzumizi naho ikala mwe kunga na utondowazi hamwenga na wantu wose wakumlombeza Zumbe kwa moyo ulenguke. 23 Lemela mahigano ya mbuli za chihezi, wemwenye kumanya kugamba yegala nkumbizi.
24 Mndima ywa Zumbe hakungwa kutenda mnkumbizi. Atende kahola mwa wantu wose, adahile kuhinya naho mjijimizi. 25 Wadya akuhigana nawo awafunde kwa kuhola, kwaviya Chohile adaha kuwenka luhenyo lwa kweila masa yawo na kumanya ichindedi. 26 Mwe sila iyo wadaha kwizilwa ni umanyi niyo wachulupuka mwe mitego yo Mwavu awagwizize na kuwatenda wajese viya akunga.

3

Mazuwa yo Udumo

1 Umanye kugamba, mazuwa yo udumo nayatende ni mazuwa ya nkunto. 2 Kwaviya wantu nawatende wakweunga wenye, wakungisa hela, naho wata kwetunya naho wata kweduvya, naho wata kuhuluta hewekuweva welesi wawo hewekuhongeza naho ni wantu wehiye. 3 Nawatende hewena ungi, hewekunga kwivanywa na wakuzigana, hewekwechinda, naho wata mpula na hewekunga yedi. 4 Nawatende wata nkumbizi, naho hewekwiva dya mntu, wata kweduvya naho wata kutenda na tama za kungisa vintu wakaleka kumunga Chohile. 5 Kwa kuse nawelagise enga wantu wehamwenga mwe kumvikila Chohile, mna wabela nguvu zakwe. Kwenege na wantu awo. 6 Kwaviya mgati mwawo kuna wamwenga wakwengiza mwe nyumba za wantu na kuwaluvya wavyele wahezi wazamilwe ni mizigo ya masa na kukweswa ni tama zilozize.
7 Wavyele awo waunga kuhina mazuwa yose, mna hawakudaha kumanya ichindedi. 8 Wantu wadya wahiga ichindedi enga viya Yane na Yambule wahiganaga na Musa. Fanyanyi za wantu awo zaga, naho uzumizi wawo uhitukila kutenda wa bule. 9 Mna wantu awo hawajendese, kwaviya uhezi wawo nawelagise pwilili mwa meso ya wantu. Nivyo vyendile kwa wachina Yane na Yambule.

Malagiso ya kukomeleza

10 Mna weye kutimila mahinyo yangu na lujendo lwangu na viya hunga mo wikazi wangu na uzumizi wangu na ujijimizi wangu na kunga kwangu na kugoja kwangu, 11 masulumizo yangu na nkunto zangu. Kumanya mbuli zinilaile kudya Antiyokiya na Ikoniya na Lisitila. Masulumizo ayo yatendese siyajijimiza, Zumbe niyo anambula mwe mbuli izo zose.
12 Mntu yoyose akunga kwikala wikazi wa kumvikila Chohile mwe kulungana na Kulisito Yesu, nasulumizwe. 13 Wantu wehiye na wadanti nawajendeleze kutenda wehise, wakawadanta wantu watuhu na wowo wakadantwa ni wantu watuhu. 14 Mna weye wikale mwe mbuli uhinyigwe na kuzizumilisa. Kumanya niyuhi akuhinyize. 15 Usekujala kugamba kukongela udodo wako kumanya Mawandiko Yakukile yakudaha

kukwinka ubala chani wambulwe kwa sila ya kumzumila Kulisito Yesu. 16 Mawandiko yose Yakukile yawandikwa kwa Muye wa Chohile naho yawagila kwa kuhinya, naho kufunda wantu wavu wawo na kuwogola na kuwalongoza mwe wikazi wedi wa Chohile, 17 chani mntu akumsankanila Chohile atende katoga naho emalanye vitendese kudamanya chila ndima yedi.

4

1 Nakulagiza kulongozi kwa Chohile na kulongozi kwa Kulisito Yesu akunga awakantile wantu wajima na wabanike, naho kwaviya neze kulongoza mwenye nuyo Seuta, 2 jendeleza kulonga Ulosi wa Chohile wemalanye mwe chipindi chiwagile na mwe chipindi hechiwagile. Kwamila naho liganya naho funda naho jelamoyo na kuhinya kwa ujijimizi. 3 Elo nakwize chipindi wantu nawalemele kwetegeleza mahinyo ya chindedi, mna nawatimile yadya wakunga kwetegeleza wakechisanyiza wahinyi walozize chani wawahinye mbuli ziya wakunga kwiva. 4 Nawalemele kwetegeleza ichindedi, nawahitukile ngano za udanti. 5 Mna weye usinyise mwe mbuli zose, jijimiza masulumizo damanya ndima yako ya kulonga Mbuli Yedi. Damanya indima yako vyedi vitendese.

6 Chipindi changu cho kubanika chihaguhi sakame yangu naijidwe saviya walavyantambiko wakujida ntambiko ya divai kulongozi kwa Chohile. 7 Sidamanya indima yangu kwa kuhikiliza na kuibinda, enga mntu akuhudana mwe nguluko sidamanya vyedi na uzumizi siudima. 8 Haluse visigaila kwinkigwa ntunyo ya kuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile. Chilemba icho naninkigwe mwe dizuwa idyo ni Zumbe eli mlamuzi akulamula viya vikungwa, naho suyo miyedu mna nawadya wose wakugoja kwa kungisa ukuya kwakwe.

Paolo amlagiza Timoseo

9 Hikiliza wize kwangu. 10 Dema kaungisa mbuli za mwe isi niyo anasa aita Sesalonike. Chilete niyo aita Galatiya, na Tito naye niyo aita Dalimatiya. 11 Luka uyodu ehano hamwenga na miye. Mguhe Mako wize hamwenga naye, kwaviya nanambize mwe indima yangu. 12 Mna simsigila Tikiko aite Efeso. 13 Umo ukeza nigaila idijoho dyangu nasaga kwa kalipo kudya Tilowa, naho unigaile viya ivitabu, vitendese viya vidamanywe kwa nchingo.

14 Alekizanda yudya msana vyuma kanidamanyiza yehiye yalozize. Zumbe namlihe mwe viya adamanye. 15 Wenawe umsinyise kwaviya nakauhigisa ulosi wetu.

16 Umo hekanila nkanana ya nkongo nendile hahana mntu hata yumwenga anambize, wose wanasa. Namlombeza Chohile awalekele mo wihi wawo. 17 Mna Zumbe nehamwenga na miye kaninka nguvu niyo nawagambila Mbuli Yedi ilongigwe pwilili mwe wantu wose wa isi ntuhu waive, ivyo sambulwa mwe mlomo wa simba. 18 Zumbe na anambule mwe ndima zose zihiye anike mpeho mo uzumbe wakwe wa kwembingu. Ukulu wa mazuwa yose una uyo! Taile.

Ndamsa za Udumo

19 Nilamsiza Pilisika na Akila hamwenga na wemwe kaya ya Onesifolo. 20 Elasito nakasigaila Kolinto, Tilofimo naye nasimwasa Mileto kwaviya nanimnyonje. 21 Sunguza kwiza chipindi che mpeho hechinati kubula.

Eubula na Pude na Lino na Kilaudiya na wantu wose wamzumile Kulisito wakulamsa.

22 Wedi wa Zumbe wikale na weye mo moyo wako.

Muye wa Chohile utende hamwenga na nyuwe.

BALUWA YA PAOLO KWA TITO

Ulongozi

Chitabu cha Tito ni chitabu chimwenga mwe baluwa nne kulaila kwa Paolo idya igalwe kwe mntu ikaleka wazumile. Zibaluwa ntuhu ntatu 1 Timoseo, 2 Timoseo, na Filemoni. Paolo awandikaga saviya kugamba ibaluwa iyo nisomwe kwa izwi mo lumpe. Chadaha chivimanye vino kwaviya katamwila umanyi wakwe saviya Msigilwa. Chintu chiya Tito na kaungwa aheze kumanya. Paolo vyadahika kawandika ibaluwa ino chipindi cha mihilimo ya 63-65. A D.

Paolo kamlagiza Tito alongoze wazumizi mwe chisiwa cha Kilete. Paolo awandikaga ibaluwa ino chani amlagize Tito mo kusagula kwakwe na kuhinya vilongozi wa wazumizi. Kalavya malagizo yesimile mwe baluwa yakwe kwa Timoseo. Baluwa yakwe ifyambula ivyo vilongozi wazumizi nawaikwe mwe udahi mkulu. Wazumile na vilongozi wa wazumile dyelo waungwa wasinyise viya vikungwa mo ulongozi.

Vimndani

Paolo amlagiza Tito aike vilongozi wa Chohile (1:1-16).
Akaheza, naho amlagiza ahinye wantu kwikala wikazi wa Chi Chohile (2:1-3:11).
Udumo, Paolo kabindiliza kwa kuwandika milosi ya kubindiliza (3:12-15).

1 Miye Paolo, mndima ywa Chohile na msigilwa ywa Yesu Kulisito.

Miye sisagulwa nambize uzumizi wa wantu wasagulwe ni Chohile, chani wazumile na kuwalongoza wamanye chindedi chikuligana kwa kudamanya yadya yakumuwagila Chohile. 2 Na kwa sila iyo nawatende na msuhi wa ujima wa mazuwa yose, udya Chohile hekudanta alaganaga na suwe umo nkongo isi heinati kumbwa. 3 Agubulaga ulosi wakwe mwe chipindi chiwagile kwa sila ya kuzumila yadya Chohile Mwambula ywetu anilagize niilonge.

4 Nakuwandikila weye Tito, ukwinga mwanangu ywa chindedi mo uzumizi chikwehanga hamwenga.

Nakungila wedi wa Chohile na utondowazi kulaila kwa Chohile Tate na kwa Kulisito Yesu Mwambula ywetu.

Ndima ya Tito uko Kilete

5 Nasikwasa Kilete chani uliganye mbuli zasigaile naho usagule vilongozi wa wadalahala wa bunga dya wamzumile Kulisito wa chila mzi, saviya hulagize, 6 mdalahala akulongoza bunga dya wazumile atende ni mntu hena lema, mta mvyele yumwenga du, na wanawe watende wakanuni, wamanyike kugamba sawo wankumbizi naho hewekwiva. 7 Mdalahala chilongozi ywa bunga dya wazumizi mchimaila ywa mbuli za wantu ni mchimaila ywa ndima ya Chohile aungwa atende mntu hekulongwa vihiye ni wantu watuhu hekweduvya naho asekutenda mhufu wa maya naho mkozi naho mnkumbizi hegu mta kulonda ugoli mwe sila zihiye. Naho hena lema mchimaila ywa ndima za Chohile. Aungwa asekutenda mta kweduvya hegu mta maya hegu mkozi hegu mnkumbizi 8 Mna atende mta kugoneka wajeni naho mtakunga yedi naho mta fanyanyi zedi naho mta kudamanya yedi naho mntu akuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile mkuka naho mta kwechinda. 9 Atoze Ulosi wa chindedi wa uzumizi ukuligana na mahinyo ya chindedi, ivyo nadahe kuwajela moyo wantu kwa sila ya mahinyo ya chindedi na kuwahuma wakuyahiga.

10 Kwaviya kuna wantu walozize hewe kwiva, wata mbuli zikudanta, wadanti vitendese wadya wajeligwe

ngasu Wayahudi wakuwalemela
vilongozi wawo na kuwadanta
wantu ko uhezi wawo. 11 Wantu
awo viwagila wachindwe, kwaviya
wazaganya wantu we kaya yose
kwa kuhinya mbuli hezikuwagila
kuhinywa chani wahokele hela.
12 Naho mntu yumwenga mwa
muwoni wawo wenye, Mkilete
kagamba, “Wakilete ni wadanti
mazuwa yose, wenga wanyama
wehiye, wabwa naho wabafu.”
13 Ukuzi uwo ni wachindedi. Ivyo
wakwamile chani watende wachi-
male watogile mo uzumizi. 14 Naho
wase kwetegeleza ngano za udanti
za, Chiyahudi hegu miko ya wadya
wakulemela ichindedi. 15 Chila
chintu chilenguswa kwa wantu
walenguswe. Mna hahana chochose
chilenguke kwa wantu wazavu na
hewekumzumila Chohile, kwaviya
fanyanyi zawo ni zavu. 16 Wetenda
wammanya Chohile, mna kwa
ntendwa zawo wamlemela. Ni
wata kuihiza, naho heweligane na
kudamanya ndima yoyose yedi.

2

Mahinyo ya chindedi

1 Mna weye uhinye mahinyo
yakwivana na mahinyo chindedi.
2 Wagambile wagosi wadalahale
wechinde naho watende wamanyi
naho wahoile naho watogile mo
uzumizi na mokunga na kujijimiza.
3 Seivyo naho, wagambile wavyele
wadalahale watende na lujendo
lukumuwagila Chohile wasekutenda
wasongaganyi hegu wasekutenda
watumwa wa ukozi. Wahinye mbuli
zedi. 4 Chani wadahe kuwahinya
wandele wawaunge wagosi wawo
na wana wawo, 5 Watende na
kwechinda naho watende walen-
guswe wakuchimaila nyumba zawo
vyedi naho wawatunye wagosi
zawo, chani ulosi wa Chohile
usekuhulutwa.
6 Naho wawafunde wabwanga
watende na kwechinda mwe zim-
buli zawo. 7 Mwe zimbuli zako
zose welagise kutenda mligano mwe
ntendwa zedi naho mwa mahinyo
yako welagise kugamba wayatunya
na kukaulisa. 8 Milongele yako
isekutenda na lema dyodyose chani
wakukuhiga wengile soni kwa
kuswesa mbuli ihiye ya kuchilon-
gela.
9 Watumwa wawetegeleze wakulu
wawo mwe mbuli zose na kuwab-
wedeza mazumbe wakenega kud-
edelesana nawo, 10 wasekubawa,
mna welagise kugamba ni wazumizi
chindedindedi chani wayatende
mahinyo ya Chohile Mwambula
ywetu yawonwe kugamba ni yedi
yakuwagila mwe chila sila.
11 Kwaviya wedi wa chohile
ukwigala wambulwa kwa wantu
wose uwoneka. 12 Mbazi za Chohile
zachihinya kugamba chileke wihi na
tama za mwe isi, na kwikala mwe isi
ino ya vino haluse kwa kwechinda
naho mwe wedi wa kumvikila
Chohile. 13 Chikatenda chagoja
zuwa diya dye chinyemi chikiye
msuhi umo naulaile ukulu wa
Chohile mkulu na Mwambula ywetu
Yesu Kulisito. 14 Uyo nakelavya
mwenye kwa chausa chetu, chani
achikombole kulaila mwe wihi wose
na kuchilengusa chitende wantu
wakwe we ichedu, wantu wana
nkwina ya kudamanya ndima yedi.
15 Elo uno nuwo ulosi ukungwa
kuhinywa, ukawafunda wantu na
kuwakwahila kwa udahi wose. Use
kuleka mntu akakubela.

3

Kudamanya yedi

1 Wakumbuse wantu wanyanya-
hale mwa wakulu na wata ukulu.
Wawetegeleze naho wemalanye
kutenda chila dyedi. 2 Wagambile
wasekumhuluta mntu yoyose
naho wasekutenda wankumbizi
mna wekale kwa utondowazi
naho mazuwa yose wanyanyahale
kwa chila mntu mazuwa yose.
3 Kwaviya, ahokale suwe naswi
nachiwahezi, naho hechikutim-
ila naho wagile nachitozwa ni

tama zihiye na kubweda kuzidamanya. Chikekala wikazi wihiye wa chinyulu wantu nawachihiwa naswi niyo chawehiwa. 4 Mna umo Chohile Mwambula ywetu eze alagise wedi wakwe na kunga kwakwe mwa wantu, 5 kachambula suwe. Siyo kwachausa cha ntendwa zikumuwagila Chohile chidamanye. Mna kwa mbazi zakwe, kwa sila ya Muye Ukukile kachitenda chelekwe nkanana ya kaidi nakuchinka ujima mhya kwa kuchisunta kwa mazi. 6 Chohile kachinkisa Muye Ukukile kwa sila ya Yesu Kulisito Mwambula ywetu. 7 Vidamanyika ivyo chani kwa wedi wa Chohile chizumilwe kugamba chiwedi mwa meso ya Chohile naho chihokele ujima wa mazuwa yose chikiye msuhi. 8 Ulongi uno ni wachindedi.

Naunga uhikilize mo ulongi uwo chani wamzumile Chohile wahikilize kudamanya yedi. Mbuli iyo ni ntana naho ni yedi naho yawagila mwe wantu. 9 Mna wenege mahigano ya chihezi na ngano za ludongo lwa nkolo za wadalahala na nkumbizi hamwenga na mahigano ya sigilizi. Kwaviya mbuli saizo hazina loso naho ni zabule. 10 Mwenege mntu akuleka wantu wasentane hegu kumfunda nkongo naho kaidi. 11 Kumanya kugamba mntu sa uyo kagilwa, naho wavu wakwe walagisa kugamba ana masa.

Malagizo ya Udumo

12 Umo nanimsigile Alitema hegu Tikiko kwako, sunguza kwiza chidugane kuno Nikopoli, kwaviya siwona kugamba hekale uko mwe chipindi che mpeho. 13 Hikiliza kumtafya vyedi Zeno mhinya sigilizi hamwenga na Apolo, chani wasekuswesa chintu chochose wakunga mo utafi wawo. 14 Wantu wetu wahine kudamanyisa yedi chani walavye wambizi mwe vintu vikungwa. Mwe ivyo wikazi wawo hewina wambizi.

15 Wantu wose wehamwenga na miye wakulamsa. Nilamsiza wazumizi wetu wakuchunga.

Wedi wa chohile utende na nyuwe.

BALUWA YA PAOLO KWA FILEMONI

ULONGOZI

Chitabu chijihi cha Filemoni chiwandikwe ni msigilwa Paolo (1:1). Paolo nendile mwe chifungo umo akawandika, ni kugamba awandikaga akatenda Lumi. Hegu ne Lumi awandikaga mgati mwe chipindi cha mihilimo mtandatu na imwe hadya elekagwa Kulisito, ichipidi icho kawandika na Kolosai.

Kaiwandika ibaluwa ino kwa mbwanga akwitangwa Filemoni. Filemoni naniyumwenga mwe bunga dya wantu wamzumile Kulisito na mkulu ywa watumwa. Paolo kamwandikila kugamba sanimkantile mtumwa ywako Onesimo uyo amsumke Filemoni. Kwa sigilizi za Lumi Filemoni kawagilwa kumkoma Onesimo. Paolo ajeseza mwe mbuli za mahigano kumjela moyo Filemoni enegane na Onesimo uge mmbuya mkulisito na kumwambiza Onesimo kumlekeila kudamanya alongese Paolo (1:13-14),

Vimndani

Paolo amlamsa Filemoni 1:1-3
Ukajika Paolo amlongela Onesimo kugamba Filemoni kamwenega uge mmbuya wa Mkulisito (1:4-21).
Paolo akomeleza kwa kuwagambila ivyo nawatalamkile na kwigala ndamsa (1:22-25).

1 Miye Paolo, mfungwa ywa
Kulisito Yesu, hamwenga na Timo-
seo mlukolo mnyetu

Chakuwandikila weye Filemoni
chikukubweda naho mndima
mnyetu, 2 kwa Afiya lumbu
dyetu, na Alikipo mnkondo
mnyetu na bunga dya wazumizi
wakudugana mwe nyumba yako.
3 Chawaungilani wedi na uton-
dowazi kulaila kwa Chohile Tati
yetu na Zumbe Yesu Kulisito.

Kunga kwa Filemoni na Kuzumila

4 Namhongeza Chohile ywangu
mazuwa yose mo kuvika kwangu,
5 kwaviya neva mbuli za uzu-
mizi wako kwa Zumbe Yesu na
kunga wantu wose wa Chohile.
6 Nalombeza Chohile chani ndala ya
uzumizi wako utende na cheleko na
kwe isila iyo udahe kumanya yedi
yose chikutenda nayo mokulun-
gana kwetu hamwenga na Kulisito.
7 Mlukolo kunga kwako kunigaila
chinyemi chikulu na kunijela moyo
vitendese! Weye nawe kuisangalaza
imyoyo ya wantu wa Chohile.

Paolo amlombeza Filemoni amwambize Onesimo

8 Kwaivyo, hata hegu nahadaha,
sikogoha kutenda mlukolo mwe
kulungana na Kulisito, kukula-
giza ukungwa utende, 9 mna
kwaviya nawaungani, viwagila
hulombeze. Natenda vino hata
hegu miye ni Paolo mdalahala
ywa Kulisito Yesu, naho haluse
ni mfungwa ywa Kulisito Yesu.
10 Ivyo, namlombezeza Onesimo
akwinga mwanangu mwenye mwa
Kulisito kwaviya umo nendaga
mwe chifungo natendaga tati yakwe
ywa chimuye. 11 Aho nkongo
hakuwagile, mna haluse achiwagila
chose miye na weye.

12 Namvuza kwako, naho uyo
ekale uge umoyo wangu miye
mwenye. 13 Nahaunga Onesimo
ekale na miye hano mwa hantu
hako anambize vikaleka weye
chipindi hatenda mwe chifungo
kwachausa cha Mbuli Yedi. 14 Mna
sanitende chochose chiya hunigam-
bile. Sikunga hutintise unambize,
kwaviya wedi wako waugwa mwe-
viya ukunga weye mwenye siyo kwa
kukutintiswa.

15 Mafani Onesimo ahalawaga
kwako kwa chipindi du, chani
udahe naho kutenda naye mazuwa
yose. 16 Mna haluse uyo suyo
mtumwa du, mna ni ywedi kujinka
mtumwa, uyo ni mlukolo ywetu
ywedi mwa Kulisito. Ni mntu mtana

kwangu miye, na kwako natendese
mtana, naho enga mlukolo mwa
Zumbe.
17 Ivyo, uneva wanimanya
kugamba miye ni mnyawo,
mhokele seiviya wanihokelaga miye
mwenye. 18 Uneva nakakubalanga
chintu, hegu nandile ana liho
dyako, nahulihe. 19 Miye Paolo
siwandika kwa mkono wangu
mwenye, miye nanilihe. Sikunga
hagamba ujima wako ni dideni
ukutigiza kwangu. 20 Heye, mlukolo
mnyangu, nidamanyiza imbuli ino
kwachausa cha zina dya Zumbe,
bwedeza moyo wangu enga mlukolo
mwa Kulisito.
21 Nakuwandikila hatenda na
msuhi kugamba nauzumile uku-
lombeza kwangu, naho simanya
kugamba nodamanye vikujinka
yano hukulombeza.
22 Hamwenga na yano, nikiyani
chumba cha kugona kwa viya nina
msuhi kugamba mo kulombeza
kwenyu, Chohile nanitende niwata-
lamkileni.

Ndamsa za Nkomelezo

23 Epafula, mfungwa mnyangu
kwachausa cha kumsankanila
Kulisito Yesu, akulamsa, 24 Awo
wachina Mako, na Alisitaliko na
Dema na Luka wandima weyangu
wakulamsa.
25 Wedi wa Zumbe Yesu Kulisito
wikale na nyuwe.

BALUWA KWA WAEBULANIYA

ULONGOZI

Chitabu cha Waebulaniya ni baluwa ya kujela moyo ikulagisa ivyo Yesu ajesize uwoni ulozize wa Lagano dya Kale. Dyawandikagwa saviya lavyo. Kwendaga kuna vintu seivyo 60 (milongo mtandatu) mwe Lagano dya Kale mwe Chiyahudi chiya chikulagisa pwilili ivyo Yesu ajesize uwoni ndima za Walavyantambiko Wakulu wa Chiyahudi. Kwa chausa chino chitabu na chilanga kuwajela moyo Wakulisito wa Wayahudi. Waebulaniya chalagisa ivyo Yesu akomeleze Isigilizi chani walavyantambiko wase kulavya ntambiko vituhu. Yesu endaga ntambiko ya masa yose, nkongo na kwa chipindi chose. Mwe chipindi chino wakulisito wadaha kujelwa moyo ni baluwa kwa Waebulaniya kuwaika wamtimile Yesu Kulisito saviya yumwenga akutenda vidahike kwa suwe chi mzumile Chohile. Naho kujendeleza kumzumila uyo (12:2).

Hahana amanyize uyo awandike chitabu cha Waebulaniya, mna wasomi watenda wevane saviya Msigilwa Paolo Luka, hegu Banaba. Dizuwa chiwandikilwe seivyo hadimanyike mna wazumile walozize wagamba chawandikagwa nyumani mwa mihilimo ya 70 (milongo mfungate) AD. Yelusalemu wabalangagwa mihilimo ya 70 AD. Mna mtakuwandika we baluwa ino atamwila mwe Yelusalemu saviya kugamba nendile haunati kubalangwa. Waebulaniya cha wandikagwa uko Lumi (13:24) na mafani chalavyagwa mgati mwe mabunga ya kumzumla Kulisito yalozize.

Vimndani

Mta kuwandika alagisa kugamba Yesu komboka udahi wa uwoni kwa Chohile na wandima wa kwembingu (1:1-4:13).

Akaheza ajendeleza kulagisa kugamba Yesu ni mkulu kwa walavyantambiko wadya waku-sankanila mwe nyumba nkulu ya Chohile uko Yelusalemu (4:14-7:28).

Naho Yesu usankani wakwe ni mkulu kujinka ndagano ya kale idya chohile aikiye na wantu wakwe kujinkila Sigilizi idya amwinkile Musa (8:1-10:31).

Eze atamwile kugamba Yesu ni mkulu mwa chila sila, mwandika alavya malagiso ya lozize ya ntendwa (10:32-13:17).

Mo kukomeleza mwandika abindiliza ibaluwa hamwenga na ujela moyo na ndamsa (13:18-25).

Mbuli ya Chohile kujinkila kwa mwanawe

1 Aho kale, Chohile alongaga na
tati zetu nkanana zilozize kwa
namna zilozize kujinkila wawoni
wakwe, 2 mna mazuwa yano
yakukomelekela, alonga na suwe
kwa sila ya Mwanawe. Kwa sila
ya uyo Chohile aumbaga isi, kwa
uyo kamtenda vintu vyose vitende
vyakwe. 3 Uyo ni ung'azi wa ukulu
wa Chohile, na mliganyo uhezize
wa ivyo eli Chohile mwenye, chila
chintu chajendeleza kutenda aho
mwe isi kulawana no ulosi wakwe
une nguvu. Akaheza awatende
wantu walenguswe masa yawo,
kekala uko kwembingu mkono wa
ntendele ya kulume ya ntunyo ya
Chohile Mkulu.

Mwana ywa Chohile ni mkulu kujinka wandima wa kwembingu

4 Mwana katendwa mkulu kujinka
wandima wa kwembingu, saviya
idizina enkigwe ni Chohile ni kulu
kujinka dyawo. 5 Kwaviya Chohile
hamgambile ng'o hata yumwenga
ywa wandima wa kwembingu
wakwe kugamba,
“Weye wi mwanangu, miye
nagamba
dyelo sitenda Tati yako.”
Naho halongile mwe mndima ywa
kwembingu yoyose,

“Miye nanitende Tati yako,
natende Mwanangu.”
6 Mna Chohile hadya amwigale
Mwanawe, mwelekwa ywakwe ywa
nkongo mwe isi, kagamba,
“Wandima wa kwembingu wose wa
Chohile wamvikile.”
7 Mna kwa wandima wa kwem-
bingu, Chohile kagamba,
“Chohile awadamanya wandima wa
kwembingu kutenda mpeho,
naho wandima wakwe myali ya
moto.”
8 Mna kwa mbuli ya Mwana, Chohile
kagamba,
“Chigoda chako cho uzumbe weye
Chohile, chekala mazuwa
yose! Na useuta wako
walongoza wantu wako viligane.
9 Weye waunga yadya yakumuwag-
ila Chohile, na kwihiwa wavu.
Nivyo vikuleka Chohile, Chohile
ywako kakusagula
na kukujidila mavuta kwa chinyemi
chikulu na ntunyo nkulu
kujinka weyawo.”
10 Naho kagamba,
“Weye, Zumbe aho nkongo waum-
baga nkongelo ye isi,
na imbingu ni ndima ya mikono
yako.
11 Izo naziusike, mna weye nousi-
gale mazuwa yose,
zose nazisakale saviya suche.
12 Na uzizinge enga suche
nazihambulwe enga suche.
Mna weye nuyudya mazuwa yose,
wikazi wako hausile.”
13 Chohile hamgambile ng'o hata
yumwenga ywa wandima wa kwem-
bingu wakwe,
“Ikala mwe ntendele yangu ya ku-
lume
kubula aho naniwaike wankondo
wako,
watende hasi he viga vyako.”
14 Togolani! Wandima wa kwem-
bingu ni mbwani? Ni myuye
ikumsankanila Chohile na wadya
wegalwe kuwambiza wadya nawa-
hokele wambulwa.

2

Wambulwa Mkulu

1 Elo chikaulise yose chivile chi-
nasekuswesa msuhi wetu. 2 Ulosi,
udya ulavigwe na wandima wa
kwembingu walagisaga kugamba ni
chindedi, chila mbanasi naho chila
mntu heutimile nakantilwe saviya
viligane. 3 Ivyo, suwe nachihone
vivihi uneva chaubela wambulwa
mkulu sauwo? Ulongigwe mwe
nkongo ni Zumbe mwenye, na
wadya wevile wachiukuila kugamba
ni chindedi. 4 Chohile naye
kongezeza aho ukuzi wakwe kwa
kudamanya vilagiso vya chila
namna na mpituko na maula, na
kawapangila wantu majeleko ya
Muye ukukile saviya akunga.

Akuchilongoza suwe ko Wambulwa

5 Chohile hawaikiye wandima wa
kwembingu wailongoze isi ikwiza,
kugamba isi idya chikulonga mbuli
zakwe. 6 Naho vyalongwa hantu
hasiku mwa Mawandiko,
“Wantu ni mbwani, hata uwafanyanye,
naho wana wa mntu ni mbwani
hata uwakaulise?
7 Kamtenda mdodo hadodo kujinka
wandima wa kwembingu,
kumvika chilemba cha ukulu na
ntunyo,
8 na kuwatenda vilongozi mwe vintu
vyose.”
Yalongwa kugamba Chohile
kawadamanya
“vilongozi mwe vintu vyose” Kwa
kwika chila chintu hasi
hakwe, Chohile halekile
chochose kuse mo ulongozi
wakwe. Mna saviya vili vino
haluse hachikuwona mntu
akavilongoza vintu vyose.
9 Mna chamwona Yesu yudya
atendagwa mdodo kujinka
wandima wa kwembingu kwa
chipindi chidodo, chani kwa
wedi wa Chohile abanike
kwachausa cha wantu wose.
Kwachausa cha masulumizo
kubula kubanika kwakwe
mna haluse chamwona
kavikwa chilemba cha ukulu

na ntunyo. 10 Vyendaga jejeje
kwakwe kugamba Chohile,
yudya aumbaga na kuvika
vintu vyose saviya vili, kam-
tenda Yesu atoge kwa sila ya
masulumizo, chani awalete
wana walozize welunge mo
ukulu wakwe. Kwaviya
Yesu nuyo akuwalongoza
kowambulwa.
11 Uyo akuwalengusa wantu
masa yawo, uyo hamwenga na
wadya wasuntigwe, wose wana tate
yumwenga. Nivyo vikuleka Yesu
hakuwona soni kuwetanga awo,
walukolo, 12 Akamgamba Chohile,
"Naniwagambile wantu wangu viya
udamanye.
Nahuchemele nchemo za ntogozi
mwe midugano ya walukolo
wazumile."
13 Naho agamba, "Nanike msuhi
wangu kwa Chohile." Naho agamba,
"Nihano hamwenga na wana
aninkile Chohile."
14 Elo, kwaviya wana awo, saviya
ukuwetanga, ni wantu wata mwili
na sakame, Yesu mwenye katenda
enga wowo na kwelunga mo
untu wawo. Endaga vino, chani
kwa sila ya file yakwe, amhude
yudya Mwavu mta nguvu mwe
file, 15 ivyo awalekeile wadya
wendile watumwa mo wikazi wawo
wose kwachausa cha nkama ya
file. 16 Ni pwilili kugamba uyo
hezile kwachausa cha kuwambiza
wandima wa kwembingu, mna keza
kuwambiza welekwa wa Bulahimu.
17 Nivyo vikuleka vimunga atende
enga walukolo wakwe kwa chila
namna, chani atende Mlavyantam-
biko Mkulu ywawo mkanuni na mta
mbazi mwe kumsankanila Chohile,
chani masa ya wantu yausigwe.
18 Kwaviya uyo mwenye kajijimiza
masulumizo umo akajezwa chani
adahe kuwambiza wadya waku-
jezwa.

3

Yesu ni Mkulu kujinka Musa

1 Elo walukolo weyangu, wantu
wa Chohile wadya mwitangwe
kwembingu ni Chohile fanyanyani
ya Yesu msigilwa ywa Chohile
atende Mlavyantambiko Mkulu ywa
uzumizi chikulonga kwa milomo
yetu, 2 uyo endaga mkanuni kwa
Chohile amsagule kudamanya
ndima yakwe saviya Musa ivyo
endaga mkanuni mo kuwasankanila
wantu wose wa Izulaeli wetangwe
nyumba nkulu ya Chohile. 3 Mna
Yesu awagila kuhokela ntunyo
nkulu kujinka Musa, kwaviya mzesi
ywa nyumba ahokela ntunyo iten-
dese kujinka inyumba yenye. 4 Chila
nyumba yazengwa ni mntu msiku,
mna Chohile nuyo mzesi ywa vintu
vyose. 5 Musa endaga mndima mka-
nuni mo kuwasankanila wantu wa
Izulaeli wetangwe nyumba nkulu
ya Chohile. Chani aukule mbuli
zedi za Chohile nazilongwe aho
nyumani. 6 Mna Kulisito ni mkanuni
saviya Mwana akuchimaila nyumba
nkulu ya Chohile. Nyumba yakwe ni
suwe uneva chikajendeleza kutenda
wakankalu na kutoga mwe chiya
chikwikiya msuhi.

Humulo dya wantu wa Chohile

7 Elo, saviya Muye Ukukile aku-
longa mwa Mawandiko Yakukile,
"Dyelo uneva mkeva idizwi dya
Chohile,
8 msekutenda saviya wakale wenyu
walemele kunetegeleza,
hadya wanijezize.
9 Uko wakale wenyu wanihimaga na
kunijeza,
hata hegu wawonaga yose
nidamanye kwa chipindi cha
mihilimo milongo mine.
10 Kwachausa icho nelwihi-
waga lweleko lwawo, niyo
nagamba,
Fanyanyi zawo mwe myoyo za-
ganika
'Wantu awo umo wakafosa mazuwa
yose.
Awo wendaga hawakutimila sila
zangu.'
11 Elo, nelisaga kwa maya kugamba,

‘Hawengile ng'o hantu hangu
hakuhumula!’ ”
12 Ivyo walukolo weyangu,
msinyise anasekutendeka mgati
mwenyu mntu yumwenga mta
moyo wihiye heukuzumila, abwile
mwe kumwenega Chohile mta
ujima. 13 Mna mkajendeleza
kwiva mbuli dyelo ikasomwa
mwa mawandiko jelanani moyo
chila zuwa chani hata yumwenga
ywenyu asekutendwa mdala kwa
kudantwa ni masa. 14 Kwaviya suwe
chose chalungana hamwenga mwa
Kulisito uneva chatozesa msuhi
nachinanawo mwe nkongo kubula
ko udumo.
15 Elo, saviya Muye Ukukile
akulonga mwa Mawandiko
Yakukile,
Uneva mkeva izwi dya Chohile
dyelo,
msekuitenda myoyo yenyu mi-
dala, saviya wababa zenyu
wendaga
hawamwetegeleze Chohile
16 Haluse ni wahi wevaga
izwi dya Chohile na kumleka?
Ni wadya wose walongozwe ni
Musa kulaila Misili. 17 Naho
ni wahi Chohile awehiwaga kwa
mihilimo milongo mine? Ni wadya
wose wakoile masa, na vimba
vyawo vyamwaganikanaga kudya
kwenyika. 18 Naho ni wahi Chohile
awelisizaga kugamba, “Hawengile
ng'o hantu hangu hakuhumula,”
sawo wadya walemele kumwiva.
19 Elo, chawona kugamba hawadahile
kwingila uko, kwaviya
hawamzumile.

4

1 Elo, kwaviya ndagano ya Chohile
kugamba wantu nawadahe kwingila
hantu ha kuhumula, chogohe chani
mgati mwenyu anasekudunduga
kwingila mwe dihumulo idyo.
2 Kwaviya Mbuli Yedi, ilongwa
kwetu saviya yalongagwa kwa
wantu wa kale. Mna ulosi uwo
hauwawagile chintu, kwaviya
wadya wevile hawauhokele kwa
uzumizi. 3 Mna haluse suwe
chikuzumila, nachingile mwe di-
humulo diya Chohile alongaga
akagamba.
“Niyo nelisa kwa maya kugamba,
‘Hawengile ng'o he dihumulo
dyangu!’ ”
Chohile alongaga ayo hata hegu
abindaga kale indima yakwe
kukongela hadya aumbaga isi.
4 Kwaviya ilongwa hantu hasiku
mwa Mawandiko Yakukile mwe
zuwa dya mfungate, “Chohile
ahumulaga kwaviya abindaga
ndima zakwe zose.” 5 Naho,
mwa Mawandiko chilongile aho,
Chohile agamba, “Hawengile ng'o
he dihumulo dyangu.” 6 Wadya
wendaga wa nkongo kulonga Mbuli
Yedi hawengile mwe dihumulo
diya kwaviya hawazumile. Hata
hegu vichei vikudahika kwa wantu
watuhu kwingila. 7 Kwachausa
icho Chohile kaika zuwa tuhu
dikwitangwa “Dyelo” naye alongaga
mwe dizuwa diya nyumani ya
mihilimo ilozize kwa sila ya Daudi,
kutimilana na Mawandiko yano
yalongagwa kale,
“Dyelo uneva mkeva izwi dya
Chohile
msekutenda myoyo yenyu midala.”
8 Kwaviya uneva Yoshuwa endaga
awabuzaga wantu kwe dihumulo,
Chohile halongile naho nyumani
mwe zuwa tuhu. 9 Elo, kuchei
na humulo diya Chohile awekiye
wantu wakwe. 10 Kwaviya yudya ak-
wingila mwe dihumulo diya aikiye,
ahumula kwaviya kabinda ndima
zakwe zose saviya Chohile ahu-
mulaga eze abinde ndima zakwe.
11 Ivyo, chihikilize kwingila mwe
dihumulo diya, chani mntu yoyose
asekubanikilwa saviya wadya wa-
balangwe kwenyika.
12 Mbuli za Chohile zina ujima
naho zina nguvu, zatwelesa kujinka
bamba dikutwa kwidi mbuli izo
zafifinya kubula kundani ko moyo
no untu saviya bamba dikutwe-
lesa kubula kundani kwe vim-
pandwa na msopwa nazo zabunkula

fanyanyi na vikungwa ni myoyo ya wantu. 13 Hahana chumbe chochose chifisike kulongozi kwa Chohile, chila chintu chigubulwa na kwikwa pwilili mwa meso yakwe, chongigwa chilongele kwakwe ntendwa zetu chidamanye.

Yesu nuyo Mlavyantambiko Mkulu

14 Elo, chitozese uzumizi chikulonga kwa milomo yetu. Kwaviya chinanaye Mlavyantambiko Mkulu engile kubula kwembingu kwa Chohile, uyo ni Yesu Mwana ywa Chohile. 15 Yuno Mlavyantambiko Mkulu ywetu akuchifilambazi kamanyisa ukuhwa kwetu uyo mwenye nakajezwa enga suwe kwa chila namna mna hadamanye masa. 16 Ivyo, chichisogeile hechine nkama chigoda cho Useuta wa Chohile mta wedi, chani chihokele mbazi na wedi wa Chohile vya kuchambiza umo chikaunga.

5

1 Chila Mlavyantambiko Mkulu asagulwe mgati mwa wantu kaikwa kwa kumsankanila Chohile kwachausa cha wantu chani alavye majeleko na ntambiko kwachausa cha masa. 2 Kwaviya uyo mwenye hakwedaha, adaha kuwajijimiza wadya wagile hewemanyize. 3 Kwaviya uyo mwenye hakwedaha, aungwa elavize ntambiko, siyo kwachausa cha wantu du, mna iviya kwachausa cha masa yakwe mwenye. 4 Hahana mntu akweinka mwenye ntunyo ino ya kutenda Mlavyantambiko Mkulu. Mna aungwa etangwe ni Chohile, saviya Haluni etangagwa.

5 Seivyo, Kulisito naye henkile mwenye ukulu wa kutenda Mlavyantambiko Mkulu, mna ni Chohile nuyo amgambile,

“Weye wi mwanangu,
dyelo sitenda Tati yako.”

6 Saviya alongile hantu hatuhu mwa Mawandiko,

“Weye wi mlavyantambiko mazuwa yose
kwa mliganyo wa Melikizedeki.”

7 Yesu hadya ekalaga mwe isi, alombezaga na kwikala kwa kufuzuma vidala hamwenga na kulavya mesozi kwa Chohile yudya nendile akudaha kumwambula mwe file. Chohile amwivaga Yesu kwaviya nakamtunya. 8 Hata hegu nendile ni Mwana ywa Chohile, ahinaga kwiva kwa sila ya masulumizo yadya enkagwa. 9 Eze aheze kutendwa katoga, niyo awalongoza wantu wose wakumwiva watende wambulwa wa mazuwa yose. 10 Ivyo, Chohile alongaga kugamba uyo ni Mlavyantambiko Mkulu kwa mliganyo wa Melikizedeki.

Kanyo dya kuleka uzumizi

11 China milosi ilozize ya kulonga mwe mbili ino, mna ni vidala kuwagambilani kwaviya nyuwe mwi wadala wa kwiva. 12 Chindedi, kwechipindi chino nyuwe namkaungwa mheza kutenda wahinya, mna mchei mwaungwa mtende na mntu ywa kuwahinya mahinyo ya nkongo mwe ulosi wa Chohile. Mhitukila vituhu watakunga konkezwa mele siyo nkande itogile. 13 Kwaviya chila mntu akwikala kwa konka mele ayodu achei mwana mchembe, hamanyize mahinyo ya mbuli zikumuwagila Chohile. 14 Mna nkande itogile ni kwa chausa cha wantu wajima, ni wadya wazwezwe fanyanyi zawo wamanye yedi na yehiye.

6

1 Elo, kwa chausa chino, chileke mahinyo ya nkongo mwa Kulisito. Chisekuzenga msingi mhya wa mbuli zino, kulekana na ntendwa hezikuwagila, na mwekumzumila Chohile, 2 mahinyo ya kubatizwa na ya kujelekelwa mikono, uyuso

wa wabanike na nkanto ya mazuwa yose. 3 Chijendeleze kudamanya vino! Uneva Chohile akaunga.

4 Kwaviya wantu wagubwilwe ichindedi cha Chohile niyo waluma majeleko ya kwembingu, na kwikala mwe kulungana na Muye Ukukile, 5 wakaheza kuluma wedi wa Ulosi wa Chohile na nguvu ze isi ikwiza, 6 vikaheza wakagwa, havikudahika kuwatenda naho wahituke na kuleka ntendwa zawo zihiye. Kwaviya wamtungika wowo wenye Mwana ywa Chohile nkanana ya kaidi na kumjela soni kulongozi kwa wantu.

7 Ulongo ukunyelwa ni fula chila nkanana kuhoteza mani na vintu vikunga ni walimi, ujimbikwa ni Chohile. 8 Mna uneva ukalavya miwa na ndago, ulongo udya suwo wedi naho wihaguhi kuligitwa ni Chohile naho udumo wakwe ni kubalangwa.

9 Mna walukolo weyangu, hata hegu chalonga savino, hachina nkama na nyuwe, chikamanya kugamba sila yedi vitendese, idya yo wambulwa wenyu. 10 Kwaviya Chohile ni mta wedi. Uyo hajale ndima yenyu na ungi mumlagise kwa chausa chakwe kwaivyo muwambize wantu wakwe na mkujendeleza kuwambiza. 11 Mna china nkwina kugamba chila yumwenga mgati mwenyu ajendeleze kulagisa kuhikiliza ukudya kubula udumo, chani yadya mkwikiya msuhi yachinte. 12 Ivyo msekuhitukila kutenda wabwa, mna mtimile mliganyo wa wadya wakuzumila na kujijimiza. Kwe sila iyo wahokela yadya Chohile alongaga.

Lagano dya Chohile ni chindedi.

13 Hadya Chohile alaganaga na Bulahimu, adamanyaga cheliso. Kwaviya hahana mntu mtuhu mkulu kujinka uyo chani alonge zina dyakwe, kelisa kwa zina dyakwe mwenye. 14 Kagamba, “Chindedi na hujimbike naho hwinke lukolo lulozize.” 15 Bulahimu eze agoje kwa ujijimiza, niyo ahokela chiya alagana na Chohile. 16 Kwaviya wantu wakelisa, welisa kwa zina dya mntu mkulu kujinka wowo wenye, naho cheliso icho chabinda nkani zose mgati mwawo. 17 Elo Chohile naye, kwaviya na kaunga alagise pwilili kwa wadya nawahokele ndagano kugamba uyo hakudaha kuhitwila mbuli yakwe hata kujeza, ailavyanya kwa cheliso. 18 Ivyo, kuna mbuli mbili, ndagano na cheliso, hevikuhitukila, mweivyo Chohile hakudaha kulonga udanti. Ivyo, suwe chimgulukile chajelwa moyo vitendese na kutoza kwa nguvu msuhi chikiwe. 19 Msuhi uno watogeza na kudima myoyo yetu saviya nanga ikuchimalisa meli nkulu vitogile. Uwo wafifinya kujinka mwe paziya na kwingila mwe Hantu Hakukise. 20 Yesu mwenye alongolaga kwingila hantu hadya kwa chausa chetu. Katenda Mlavyantambiko Mkulu mazuwa yose, kwa mliganyo wa Melikizedeki.

7

Mlavyantambiko Melikizedeki

1 Yuno Melikizedeki endaga seuta ywa mzi wa Salemu, na mlavyantambiko ywa Chohile Mkulu. Umo Bulahimu endaga akauya kulaila kwe nkondo idya awakomaga maseuta, Melikizedeki aduganaga na Bulahimu niyo amjimbika, 2 Bulahimu niyo amwinka fungu dya mlongo dye vintu vyose atahaga kwe nkondo. Lufyambo lwa zina dya nkongo dya Melikizedeki, nkongo ni “Seuta ywa mbuli zikuwagila,” Naho uyo endaga seuta ywa mzi wa Salemu, zina dyakwe naho dyagamba “Ni Seuta ywa utondowazi.” 3 Tati yakwe na mami yakwe hawakulongwa, naho lukolo lwakwe havikumanyika kugamba elekagwa ini, naho abanikaga ini.

Aligana na Mwana ywa Chohile, najendeleze kutenda mlavyantambiko mazuwa yose.

4 Elo fanyanyani, ivyo mntu uyo endaga mkulu. Hata mkale ywetu Bulahimu amwinkaga fungu dya mlongo dye vintu vyose atahaga kwenkondo. 5 Naho chimanya kugamba kuligana na sigilizi Chohile amwinkile Musa welekwa wa Lawi wendaga walavyantambiko walekelwe waguhe fungu dya mlongo kulaila kwa walukolo hata hegu wawo ni welekwa wa Bulahimu. 6 Uyo Melikizedeki hendaga ywa lukolo lwa Walawi mna nuyo ahokelaga fungu dya mlongo kulaila kwa Bulahimu, naho niyo amjimbika uyo enkagwa ndagano ya Chohile. 7 Hahana nkama kugamba akujimbika ni mkulu kujinka yudya akujimbikwa. 8 Naho awo walavyantambiko wakuhokela fungu dya mlongo ni wantu wakubanika, mna hano akuhokela fungu dya mlongo ni mntu akugambigwa hakudaha kubanika. 9 Ivyo chadaha kugamba vino, umo Bulahimu akalavya fungu dya mlongo dyo ugoli wakwe, Lawi mwelekwa ywakwe naye alavyaga fungu dya mlongo kujinkila kwa Bulahimu, 10 kwaviya Lawi endaga hanati kwelekwa, mna endaga mwe sakame ya ise Bulahimu, umo Melikizedeki akadugana naye.

11 Kulaila mo ulavyantambiko wa Walawi wantu wa Izulaeli wenkigwa Sigilizi. Haluse uneva ndima ya Walawi yachintile hakwatendile naho na luhosa lwa ulavyantambiko mtuhu wendile utimile ulavyantambiko wa Melikizedeki mna suwo udya wa Haluni. 12 Kwaviya hadya ulavyantambiko ukuhitukila, Sigilizi nayo yaungwa ihitukile. 13 Elo Zumbe dyetu yudya mbuli zino zikumlonga, endaga mntu ywa kabila tuhu, naho hahana hata yumwenga ywa kabila dyakwe atendaga mndima mwe nchanja yo kulaviza ntambiko akatenda mlavyantambiko. 14 Kwaviya imanyika pwilili kugamba Zumbe dyetu kalaila mwe dikabila dya Yuda, mna Musa haditajize idikabila idyo hadya nakalonga mwe walavyantambiko.

Mlavyantambiko mtuhu aligane na Melikizedeki

15 Naho imbuli ino ni pwilili vitendese, mlavyantambiko mtuhu aligane na Melikizedeki kalaila. 16 Uyo mtuhu haikigwe atende mlavyantambiko kwa sigilizi za chiuntu, mna kwa nguvu za ujima hewina udumo. 17 Kwaviya Mawandiko Yakukile yaukula kugamba, “Weye wi mlavyantambiko mazuwa yose saviya wendaga ulavyantambiko wa Melikizedeki.” 18 Ivyo, mwiko udya wa kale usigwa, kwaviya wendaga uhuhisa naho haukuwagila chintu, 19 Kwaviya Sigilizi Chohile amwinkile Musa haitogeze mbuli yoyose. Mna haluse hantu hakwe haikwa msuhi wedi utendese, ko msuhi uwo chadaha kumsogeila Chohile.

20 Kwa kongezeza hano hana cheliso cha Chohile. Mna wadya watuhu watendagwa walavyantambiko hakwine cheliso. 21 Mna Yesu kaikwa kutenda mlavyantambiko kwa sila ya cheliso, hadya Chohile amgambile,

“Zumbe kelisa,
na hahitukile,
‘Weye wi mlavyantambiko mazuwa
yose.’ ”

22 Kwachausa che cheliso chino, Yesu nuyo akuchimaila lagano dyedi ditendese.

23 Naho awo walavyantambiko watuhu wendaga walozize kwaviya nawakabanika ivyo wadundugaga kujendeleza nendima yawo. 24 Kwaviya Yesu ekala mazuwa yose ulavyantambiko wakwe ni wa mazuwa yose. 25 Kwaviya adaha kuwambula awo wakwiza kwa Chohile kwa sila yakwe, kwaviya ekala mazuwa yose akawagombela kwa Chohile.

26 Ivyo, yendaga mbuli ikuwagilisa
kwetu kutenda na mlavyantambiko
Mkulu akukile sauyo hena lema
hegu hena masa. Uyo Kakuka, hana
lema naho masa. Kasentwa hale na
wata masa, kenulwa kulanga kwem-
bingu. 27 Uyo haligane na wadya
walavyantambiko wakulu watuhu
haungigwe kulavya ntambiko chila
zuwa nkongo kwachausa cha masa
yakwe mwenye, vikajika kwachausa
cha masa ya wantu watuhu.
Kadamanya ivyo kwa nkanana
imwenga du kwachausa cha wantu
wose, eze elavye mwenye, niyo
yachinta kwe chipindi chose.
28 Sigilizi Chohile amwinkile Musa
yawaikaga wantu wahwele watende
Walavyantambiko Wakulu, mna
Chohile hadya alaganaga kwa
cheliso, kulagana uko kwizile eze
sigilizi ijinke, kumsagula Mwana
atendagwa atogile mazuwa yose.

8

Yesu Mlavyantambiko ywetu Mkulu

1 Ivyo, mbuli nkulu mwe ayo
chikulonga nino. Suwe china
Mlavyantambiko Mkulu ywa seivyo,
ekale ntendele ya kulume ye
chigoda cho Useuta cho Ukulu wa
kwembingu. 2 Uyo adamanya ndima
ya ulavyantambiko mwe Hantu
Hakukise, kugamba mndani mwe
dihema dya Chohile dizengigwe
ni Zumbe, suyo mntu. 3 Chila
Mlavyantambiko Mkulu kasagulwa
amlavize Chohile majeleko na
ntambiko. Elo, Mlavyantambiko
ywetu Mkulu ongigwa atende na
chintu cha kulavya. 4 Uneva
endaga ywa hano he isi, hendaga
mlavyantambiko ng'o, kwaviya
weyaho walavyantambiko watuhu
wakulavya ntambiko kutimilana ne
Sigilizi Chohile amwinkile Musa.
5 Ndima zawo zo ulavyantambiko ni
mligano wa chiya chizuli cha yadya
ye kwembingu. Kwaviya Musa
hadya endaga haguhi kuzenga diya
idihema, Chohile niyo amgamba.
“Damanya chila chintu kuligana
no udya umligano ulagiswe umo
nawiko lugulu.” 6 Mna haluse Yesu
kenkwa ndima ya ulavyantambiko
yedi kujinka yawo, saviya ndagano
ya wivanyi eikiye mwa wantu na
Chohile ni wedi vitendese. Kwaviya
indima iyo ichimala mwe viya
Chohile alagane mwe sigilizi za
mbuli zedi zitendese.
7 Uneva hakwendaga na lema
mwe lagano diya dye nkongo,
hakungigwe kutenda na dya kaidi.
8 Mna Chohile kawalonga kugamba
wantu wakwe wana malema hadya
alongaga,
“Zumbe agamba mazuwa yeza,
hadya nanike lagano hya na wantu
wa Izulaeli na wantu wa
Yuda.
9 Lagano dino haditende enga diya
nidamanye na wababa zawo
mwe idizuwa niwalongoze kwa
kuwatoza kwa mkono wangu
kulaila mwe isi ya Misili.
Kwaviya hawatendile wakanuni
mwe dilagano dyangu,
ivyo miye siwasa siwakaule.
10 Zumbe agamba dino nidyo lagano
nanidamanye na wantu wa
mwenyumba ya Izulaeli,
mwa mazuwa yakwiza.
Nanike Sigilizi zangu mwe zi-
fanyanyi zawo,
na kuziwandika mwe myoyo yawo.
Miye na nitende Chohile ywawo,
nawo nawatende wantu wangu.
11 Hahana naho mhinya
mnyawe,
hegu kumgambila mlukolo ywakwe,
‘Mmanye Zumbe.’
Kwaviya wose nawanimanye,
kukongela hawekwedaha na wak-
wedaha.
12 Kwaviya naniwalekeile masa
yawo,
sanifanyanye naho wihi wawo.”
13 Kwa kulonga lagano dino ni hya,
Chohile kaditenda diya dya nkongo
disakala, na chintu chochose chi-
dalahale na kusakala chihaguhi na
kwaga.

9

1 Mviko wa walavyantambiko mwe isi na kwembingu

1 Lagano dya nkongo dyendaga
dina miko yakwe ya kuvikila
na hantu hakwe hakuvikila
hazengigwe ni wantu. 2 Hadamanyagwa
hema dya vyumba vidi cha nkongo
nachiketangwa Hantu Hakukile.
Umo mwendaga na chiya cha
kwikiya taa na meza ikigwe migate
ikigwe kulongozi kwa Chohile. 3 Na
kunyuma kwe dipaziya dya kaidi
dye dihema kwendaga na hantu
hakwitangwa Hantu Hakukise.
4 Mndani mwendaga na nchanja
ya kuvunkiziza ubani idamanywe
kwa zahabu na shanduku dya
lagano, diya dyendile dihakwa
zahabu ntendele zose, na mndani
mwakwe nendile mna nyungu
ya zahabu yendile na nkande
ikwitangwa mana na nkome ya
Haluni yendile isuka mani na
viya vibawo vidi vya mayuwe
viwandikwe idilagano. 5 Mlanga
mwe dishanduku mwendaga na
vyumbe vidi vikwitangwa makelubi
vina mawawa yakulagisa ukulu
wa Chohile, na mawawa yawo
yakusulwa kugubika mlanga mwe
hantu hadya masa yawo yakusigwa.
Mna haluse hachikudaha kulongesa
mwe mbuli izo.
6 Vino nivyo mbuli izo zikigwe,
ukajika walavyantambiko wengi-
laga mwe chumba cha nkongo
che dihema kudamanya ndima
zawo. 7 Mna Mlavyantambiko
Mkulu ichedu nuyo akwingila mwe
chumba cha kaidi nkanana imwe du
kwa chila mhilimo. Uyo aguhaga
sakame idya akumlaviza Chohile
kwachausa chakwe mwenye na
kwachausa cha wantu wakoile
masa hewemanyize. 8 Nivyo
kugamba Muye ukukile ahinya
pwilili kugamba chiya ichumba
cha nkongo che dihema chikatenda
chichei chichimale sila ya kwingila
hantu hakukise kwembingu hainati
kuvugulwa. 9 Mbuli ino ni mligano
wa chipindi cha haluse kugamba,
malavyo na ntambiko vikulav-
igwa kwa Chohile havikuwatenda
wakuvika wadahe kwetula masa
yawo. 10 Ayo yose yalanga mbuli za
nkande, vikunywegwa na sila zes-
imane za kulengusa mili. Yose iyo
ni miko ya kuse du, udahi wakwe
waduga umo Chohile navitende
vintu vyose uhya.
11 Mna Kulisito kabula saviya
Mlavyantambiko Mkulu ywa mbuli
zedi, ziya haluse zibuile kale.
Uyo engilaga mwe dihema dyedi
dichintise hedidamanywe ni wantu,
ni kugamba sidyo dye isi ino
yumbigwe. 12 Uyo kengila
lumwenga du Hantu Hakukise,
hegale sakame ya vulata na
ndama, mna kegala isakame
yakwe mwenye. Na kwa idya
kachinka wambulwa wa mazuwa
yose. 13 Wantu wendile ni wazavu
mwe izisila za kumvikila Chohile
nawadaha kulenguswa imili kwa
kumyagilwa sakame ya vulata na
njeku hamwenga na maivu ya moli.
14 Mna Kulisito kelavya mwenye
kwa Chohile atende ntambiko jejeje
kwa nguvu ya Muye wa Chohile
wa mazuwa yose, togola isakame
yakwe haikudahisa kuchilengusa
umanyi wetu wa masa yetu na
kuchikombola mwe ntendwa zetu
hezikuwagila ikuchidahiza kum-
sankanila Chohile mta ujima.
15 Kwachausa icho, Kulisito
ni mwivanyi ywa lagano hya
diya wadya wetangwe ni Chohile
wadaha kuhokela kujimbikwa kwa
mazuwa yose alagane. File yakwe
yawambula wantu mwa masa yawo
wadamanye mwe chipindi che
idilagano dya nkongo.
16 Kwaviya lagano dya usiya
uwandikwe nautende na nguvu
uneva file ya yudya awandikwe file
yakwe imanyika. 17 Kwaviya lagano
dya usiya hadina nguvu uneva
mta kuuwandika achei mjima.
18 Nivyo vikuleka hata lagano dya
nkongo hadikigwe hehene sakame.

19 Nkongo Musa kawagambila
wantu wose malagizo yose saviya
mwe miko Chohile amwinkile,
vikaheza kaguha sakame ya moli
hamwenga na ya vulata na mazi,
uzi winkundu na mahuto ya zani
dikwitangwa hisopo niyo achimyag-
ila chiya ichitabu che sigilizi na
wantu. 20 Agamba, “Ino ni sakame
ya lagano diya Chohile alagize
mtoze.” 21 Seivyo Musa kamyagila
idya isakame mwe dihema na
mwe viya vya kuvikila. 22 Mwe
Sigilizi Chohile amwinkile Musa,
vintu vilozize vyalenguswa kwa
sakame, na masa yalekeilwa du
uneva hetilwa sakame.

1 Yesu ni ntambiko ikusa Wavu

23 Vintu ivyo ni chizuli du wa
viya vikwembingu navyungwa
vilenguswe mwe sila iyo. Mna
vintu vya kwembingu vyaungwa
vilenguswe kwa ntambiko zedi
kujinka izo. 24 Kwaviya Kulisito
hengile hantu Hakukile hazengigwe
ni wantu, chiya ni chizuli du
wa chiya ichenye chi kwembingu.
Uyo engilaga kwembingu kwenye
kudya haluse akuchimala kulongozi
kwa Chohile kwachausa chetu.
25 Mlavyantambiko Mkulu ywa
Wayahudi engila Hantu Hakukise
chila mhilimo, akatenda kaguha
sakame ya mnyama. Mna
Kulisito hengile umo chani elavye
mwenye nkanana zilozize, 26 Uneva
nivyo, Kulisito nakaungwa asulu-
mizwe nkanana zilozize kukongela
kumbwa kwe isi. Mna haluse
chipindi chino chikatenda chihajihi
na kusila, uyo kalaila lumwenga du
kusa masa kwa kwelavya ntambiko
mwenye. 27 Saviya wantu weikiwe
kubanika lumwenga du ukajika
wakantilwa ni Chohile. 28 Seivyo
Kulisito naye kelavya ntambiko
nkanana imwenga abanike chani
ause masa ya wantu walozize. Aho
nalaile nkanana ya kaidi suko kwa
kutowana na masa mna kwachausa
cha kuwambula wadya wakumgoja
kwa nkwina.

10

1 Kwaviya Sigilizi Chohile
amwinkile Musa ni chizuli du
cha vintu vyedi vikwiza, mna
sicho chilagiso chikulagisa seiviya
mbuli siya zihezize. Kwa chausa
chino Sigilizi haikudaha ng'o,
kwa sila ya ntambiko zikulavigwa
nkanana zilozize chila mhilimo,
kuwatenda wadya wa kumvikila
Chohile watende wachinta. 2 Wadya
wakumvikila Chohile kwa sila
idya nawakaungwa walenguswe
vitendese nkanana imwenga du,
naho fanyanyi zawo hazadahile
kuwakantila ng'o mwe masa, ivyo
ntambiko izo hazalekigwe kulav-
igwa. 3 Mna kwa sila ye zintambiko
ziya, wantu wakumbuswa masa
yawo chila mhilimo, 4 kwaviya
sakame ya ng'ombe na ya mbuzi
haikudaha kusa masa.

5 Kwa chausa chino, chipindi
Kulisito umo ezaga mwe isi, agam-
baga,

“Weye hukunga ntambiko hegu
malavyo.

Mna kunikiya mwili.

6 Huwagilwe ni ntambiko za ku-
tikimya mwe moto

hegu za ntambiko za kulekeila masa.

7 Niyo nagamba, ‘Ni hano, weye
Chohile,

siza kudamanya viya ukunga,

saviya viwandikwe mwangu mwe
chitabu che Sigilizi.’ ”

8 Nkongo Kulisito kagamba,
“Hukunga naho hukuwagilwa
ni ntambiko na malavyo, hegu
ntambiko za kutikimya mo moto
hegu ntambiko za kulekeila masa.”
Hata hegu ntambiko izo zose
nazikalavigwa kutimilana na Sigilizi
Chohile amwinkile Musa. 9 Akaheza
agamba, “Miye ni hano, weye
Chohile, siza kudamanya viya
ukunga.” Kwa ivyo Chohile kausa
ntambiko zose za nkongo niyo
azika kwa sila ya Kulisito mwenye
enga ntambiko. 10 Kwaviya Yesu
Kulisito adamanyaga viya Chohile
aungile, suwe chilenguswa masa

yetu kwa sila ya mwili wakwe alavize ntambiko nkanana imwenga du.
11 Chila mlavyantambiko asankanila kulongozi kwa Chohile chila zuwa kwa kumvikila Chohile kulavya ntambiko seiziya nkanana zilozize hezikudaha ng'o kusa masa. 12 Mna Kulisito uyo alavyaga ntambiko imwenga du ikuwagila kwa mazuwa yose kwa chausa cha kulekeila masa. Akaheza niyo ekala na udahi kulume kwa Chohile. 13 Nauko akagojesa kubula wankondo wakwe waikwe hasi heviga vyakwe. 14 Kwaviya kwa sila ya ntambiko imwenga du alavize, kawatenda wadya alenguse kutenda wachintile mazuwa yose.
15 Naho Muye Ukukile achiukwila seivyo mbuli izo. Nkongo alonga vino,
16 “Dino nidyo lagano nanidamanye nawo yakajinka amazuwa ayo, alonga Zumbe,
nanike sigilizi zangu mwe myoyo yawo,
na kuziwandika mwe zifanyanyi zawo.”
17 Akaheza ongezeza agamba, “Miye sanifanyanye naho masa yawo hegu ntendwa zawo zihiye.” 18 Elo chipindi masa yakalekeilwa, hakutende na luhosa lwa kulavya ntambiko kwa chausa cha kulekeila masa naho.

Chimsogeile Chohile

19 Ivyo walukolo, china ukankalu wa kwingila mwe Hantu Hakukise kwa sila ya sakame ya Yesu. 20 Uyo kachivuguila sila mpya ya ujima, ikujinkila mwe paziya, nikugamba kwa kulavya umwili wakwe. 21 Elo, china Mlavyantambiko akuchimaila mwe nyumba nkulu ya Chohile. 22 Ivyo chimsogeile Chohile kwa moyo wa chindedi na uzumizi hewine nkama na myoyo ilenguke mwe umanyi wa kudamanya vihiye na kwa mili isuntigwe kwa mazi yedi. 23 Chitozese msuhi wetu chikulonga kwa milomo yetu, kwaviya Chohile yudya alagane ni mkanuni. 24 Chikaulane suwe wenye kwa chausa cha kujelana moyo na kungana na kudamanya yedi. 25 Chisekuleka kudugana hamwenga, saviya watuhu wazwele kudamanya. Mna chifundane, vitendese kutimilana na viya mkuwona kugamba Zuwa dya Zumbe dihaguhi.

26 Kwaviya, chikakola masa kasidi chikaheza kubunkula pwipwipwi ichindedi, hahana naho ntambiko ntuhu ikudaha kulavigwa kwa chausa cha kusa masa yetu. 27 Mna ikusigala ni kugoja kwa nkama nkanto na moto utendese udya nauwabinde wose wakumhiga Chohile. 28 Mntu yoyose nalemele sigilizi Chohile amwinkile Musa, na kakomwa hehena mbazi kwa ukuzi wa wantu watatu. 29 Togola, mntu yudya akumbela Mwana ywa Chohile na kuiwona isakame ye dilagano dya Chohile ikumlengusa ni ya bule, na akuhuluta Muye wa wedi wa Chohile awagila enkigwe nkato kulu divivihi? 30 Kwaviya chimmanya yudya agambile, “Ndima ya kuliha chikoda ni yangu nanilihe,” Naho nakagamba, “Zumbe nawakantile wantu wakwe.” 31 Ni mbuli ya kogohesa mntu akugwilwa ni mikono ya Chohile mta ujima chani akantilwe!

32 Kumbukani mbuli ziwalaile mazuwa yadya yomboke, hadya nyuwe mwamulikilagwa ni Chohile, mwajinkilaga mwe masulumizo yalozize mna mwajijimizaga. 33 Ahamwenga mhulutwa mo lumpe na kujelwa soni, na ahamwenga mzumila kulungana na wadya watendelwe seivyo. 34 Muwafilambazi wadya wendaga mwe chifungo, naho mzumila kwa chinyemi kuhokwa vintu vyenyu, kwaviya mvimanya kugamba mna vintu vyedi naho vikwikalisa. 35 Elo, msekwaza msuhi wenyu kwaviya namwinkwe jeleko kulu. 36 Mtende na ujijimizi, chani mdamanye ya

kungwa ni Chohile, chani mdahe
kuhokela chiya alagane. 37 Saviya,
Mawandiko Yakukile yakulonga,
“Hasigala chipindi chidodo du,
yudya akungwa kwiza,
neze naho hakawe.
38 Mna mntu mta wedi kulongozi
kwa Chohile nekale kwa uzu-
mizi,
mna mta kutugatuga mo moyo,
sanitende na chinyemi na mntu
uyo.”
39 Mna suwe hachi wantu waku-
tugatuga na wakuya kunyuma na
kubalangwa, mna suwe chi wantu
wadya wazumile naho chikom-
bolwa.

11

Lufyambo lwa Uzumizi

1 Haluse kutenda na uzumizi ni
kukombaganya pwilili mwe mbuli
chikwikiya msuhi ni kumanya je-
jeje mbuli hechikuziwona. 2 Kwa
uzumizi wawo wadalahala wetu
wazumilagwa ni Chohile. 3 Kwa
uzumizi suwe chimanya kugamba
isi yose yaumbagwa kwa mbuli
alongile Chohile, vintu vikuwoneka
vilawane mwe vintu hevikuwoneka.
4 Kwa uzumizi Habili amlavizaga
Chohile ntambiko yedi kujinka ya
Kaini. Kwa uzumizi wakwe kazu-
milwa kugamba adamanya yaku-
muwagila Chohile, niyo Chohile
azumila ntambiko zakwe. Habili
kwa uzumizi hata hegu nakabanika
ntendwa zakwe zichei zachihinya.

5 Kwa uzumizi, Henoko aguhagwa
ni Chohile, ivyo habanike. Ha-
woneke vituhu kwaviya Chohile
kamguha. Hadya henati kuguhigwa
Mawandiko yakukile yagamba
Henoko nandile akamuwagila
Chohile. 6 Ivyo, hehana uzumizi
ni vidala kumuwagila Chohile.
Kwaviya chila mntu akumwitila
Chohile azumile kugamba Chohile
eyaho, na kugamba awajeleka
wadya wakumlonda kwa kuhikiliza.

7 Kwa uzumizi, Nuhu afundagwa
ni Chohile mwe mbuli hewone
nazilaile nyumani, uyo kamwiva
Chohile na kuzenga ngalawa nkulu
mudya yeye hamwenga ne kaya
yakwe wambulagwa. Kwa uzu-
mizi wakwe wantu mwe isi yose
wawonekanaga kugamba ni wavu,
niyo Nuhu ahokela na kuwazizwa
kugamba kadamanya yakuwagila
kwa Chohile kwa uzumizi.

8 Kwa uzumizi, Bulahimu
amwivaga Chohile hadya amwi-
tangaga aite mwe isi akaguhe
chiya alagane hata hegu hamanyize
Bulahimu niyo ahalawa. 9 Kwa
uzumizi, ekalaga saviya mjeni
mwe isi alaganaga na Chohile
kugamba namwinke, nakekala mwe
mahema hamwenga na Isaka na
Yakobo wowo welunga na Chohile.
10 Kwaviya Bulahimu nakagoja mzi
una msingi utogile mzi udya Chohile
mwenye nuyo fundi aufanyanye na
kuuzenga.

11 Kwa uzumizi, Bulahimu ahoke-
laga udahi wa kutenda Tate hata
hegu nakadalahalisa na mkaziwe
Sala endaga hana cheleko kwaviya
azumilaga kugamba Chohile
amwikiye ndagano ni mkanuni.
12 Kwachausa icho, kulaila mo mntu
uyo, Bulahimu yudya endaga saviya
abanike, welekagwa wantu walozize
hewekuwazika saviya ntondo za
kwembingu na msanga wa mpwani.

13 Wantu wose wano wabanikaga
mwe uzumizi hewenati kuhokela
mbuli Chohile alagane. Mna kwa
hale wawonaga mbuli izo niyo
watenda na chinyemi chitendese,
kulonga pwilili wowo wendile
ni wajeni mwe wajinka sila.
14 Kwaviya wantu wakulonga vintu
seivyo, walagisa pwilili kugamba
walonda isi yawo ye dikolwa.
15 Uneva nendile wakawazagula
kudya walaile nendile wakadaha
kutenda na luhenyo lwa kuya uko.
16 Mna haluse wanankwina ye isi
idya yedi itendese, kugamba isi ya
kwembingu. Nivyo vikuleka Chohile
hakuwona soni wakamwitanga
uyo Chohile ywawo, kwaviya uyo

mwenye kaheza kuwaikiya mzi wawo.
17 Kwa uzumizi, Bulahimu amlavyaga mwanawe Isaka atende ntambiko chipindi Chohile amjezaga. Bulahimu nuyo endaga alagane na Chohile, mna nendile kemalanya kumlavya mwanawe ichedu atende ntambiko. 18 Chohile kamgamba, “Lweleko lwako hwikiye ndagano na lujinkile mwa Isaka.” 19 Bulahimu nakazumila kugamba Chohile adaha kuwauyusa wabanike, naho chindedi saviya chikulonga, Bulahimu niyo avuzizwa naho Isaka saviya auyuke.
20 Kwa uzumizi Isaka kawajimbika Yakobo na Esau, watende na ujimbiko wa mbuli nazize.
21 Kwa uzumizi, Yakobo umo nehaguhi na kubanika, awajimbikaga wana wa Yusufu, amvikila Chohile akegamila idya inkome yakwe.
22 Kwa uzumizi, Yusufu umo nehaguhi nakubanika, nakalonga mbuli za kufosa mwa Waizulaeli mwe isi ya Misili naho niyo awasiza malagiso ya mbuli za kudamanya mwa mavuha yakwe. 23 Kwa uzumizi welesi wa Musa wamfisaga uyo mwana kwa chipindi cha myezi mitatu eze elekwe. Kwaviya wawonaga kugamba nendile ni mwana mtana, naho hawogohe lagizo dya seuta.
24 Kwa uzumizi Musa, eze atende mkulu, kalemela kwitangwa mwana ywa mndele ywa Falao seuta ywa Misili. 25 Kawona ni vyedi asulumizwe hamwenga na wantu wa Chohile kujinka kwikala kwa mbwedo wa masa kwa chipindi chijihi.
26 Na kawazagula kugamba kusulumizwa kwakwe kwachausa cha Kulisito Mwambula kwawagilisa kujinka ugoli wose wa isi ya Misili, saviya msuhi wa jeleko dikwiza.
27 Kwa uzumizi, Musa kahalawa Misili hekogoha maya ya seuta, kwaviya nakajendeleza kwika msuhi kwa Chohile hekuwoneka. 28 Kwa uzumizi, vimtenda akonge mwe Pasaka na kulagiza sakame imyagilwe mlanga mwe izinyivi chani mkomi asekuwakoma welekwa wa nkongo wa Izulaeli.
29 Kwa uzumizi, wantu wa Izulaeli wajinkaga mwe bahali ya Shamu saviya kugamba ni isi ikwinga hantu hanyaile, mna Wamisili weze wajeze kutenda ivyo niyo wamelwa na mazi na kubanika.
30 Kwa uzumizi, viwambaza vizunguluke umzi wa Yeliko vigwa umo Waizulaeli weze wavizunguluke kwa mazuwa mfungate.
31 Kwa uzumizi, Lahabu yudya mchilanga hakomigwe hamwenga na wadya walekile kumwiva Chohile, kwachausa cha kuwahokela wadya wazuza wa Izulaeli kwa utondowazi.
32 Ivyo, nilonge mbwani naho? Kwaviya chipindi hachikunichinta kutamwila kumlanga Gideoni na Balaki na Samsoni na Yeftha na Daudi na Samwilu na wawoni wa Chohile. 33 Kwa uzumizi wano wose wagomba nkondo na maseuta, niyo wadamanya vikuwagila wahokela vintu Chohile alagane nawenke. Wataliza milomo ya simba, 34 wakomaga myoto mikali, wanyilika kukomwa kwa mabamba. Usokezi wawo uhitukila watenda na nguvu, wendaga wakankalu mwe nkondo niyo wawahuma wankondo wa chijeni.
35 Wavyele awamwenga wazumile, wavuzizagwa wabanike wawo wakatenda wauyuswa. Wamwenga wawo walemelaga kulekeilwa, niyo wasulumizwa kubula kubanika, wasekuzumila wambulwa chani wenkigwe uyuso na kwingila mwe ujima wedi vitendese.
36 Wamwenga nawabelwa na kuvyalutwa milugwa, na watuhu hata watalizwa minyolo na kujelwa mwe chifungo. 37 Watoigwa mayuwe niyo wabanika, watulwa vihandehande, wakomwa kwa mabamba. Wangadika wakatenda wavaile nchingo za ngoto hegu za mbuzi wendaga wantu wachiwa wasulumizwe na kudamanyizwa yehiye. 38 Wantu we isi ino hawawagilaga kutenda

na wantu enga awo! Ivyo wangadikaga mwe nyika na mwamagulu, wekalaga mwe mpanga na malundu.
39 Wantu wose awo walongelagwa ni wakankalu kwa uzumizi wawo!
Mna hawahokele yadya Chohile alagane nawo, 40 kwaviya Chohile
nakachikiya mwalo wedi utendese.
Kugamba awo wose nawatendwe
wachinta wakatenda hamwenga na
suwe.

12

Chohile akukwahila wanawe

1 Suwe china fyo dino kulu dya
waukuzi dikuchizunguluka. Elo,
chuse chila chintu chikuchichinda,
na masa yachimamatile. Chiguluke kwa ujijimizi mwe zinguluko zikigwe zikulongozi kwetu.
2 Chimkaule Yesu akongile uzumizi
wetu, naho nauchintize. Uyo
Kwachausa cha chinyemi nendile
chikamgoja, nakajijimiza file kuno
akabela soni yo kubanika mo
msalaba. Haluse ekala ntendele
ya kulume ye chigoda cho useuta
cha Chohile. 3 Wazagulani mwe
mbuli zimbwile Yesu, ivyo ajijimize
umhigano mkulu kwa wantu wata
masa. Chani msekufachevu na
kuleka. 4 Mokuhigana na masa,
nyuwe hamnati kutowana na
kubula mwe kwitila sakame yenyu.
5 Naho mjala milosi ya kujelwa
moyo idya Chohile akuwagambilani enga wanawe? “Mwanangu,
wetegeleze hadya Zumbe akukwivanya,
naho usekufachevu akakukwahila.
6 Kwaviya, Zumbe amwivanya chila
yudya akunga,
na kumtowa chila yumwenga
akumzumila saviya mwanawe.”
7 Jijimizani mkakantilwa, kwaviya
Chohile awatendela nyuwe saviya
wanawe. Ni mwana yuhi hekukantila ni tati yakwe? 8 Mna uneva
hamna kantilwe, saviya wanawe
wose wakukantilwa, ivyo, nyuwe
hamwi wanawe chindedi, mna
mwiwanahalamu. 9 Uneva watati
zetu wa chimwili, nawakachikwahila naho nachikawatunya.
Elo, havyawagile chimtunyise Tati
ywetu ywa chimuye chani chitende
na ujima! 10 Watati zetu wa
chimwili nawakachikwahila kwa
chipindi, saviya wowo wenye viya
wawone kugamba ni vyedi, mna
Chohile achikwahila kwa chausa
cha kuchambiza suwe wenye, chani
chehange nauyo mo ukuka wakwe.
11 Kukwahila kokose kukalavigwa
yawoneka saviya ni mbuli ya
chinyulu hegu sidyo dya chinyemi.
Mna mo udumo wadya wahinyigwe
wahokele majeleko ya utondowazi
na ya wedi kwa Chohile.

Malagizo na makanyo

12 Elo, inulani imikono yenyu
ilegele, naho, mtogeze mavindi
yenyu yahwele. 13 Jendelezani
kujenda mwe sila ichumile, chani
chiga chigwejuke chise kulumizwa,
mna chihonywe. 14 Hikilizani
mwikale mwe utondowazi na
wantu wose, naho mwikale mwe
ukuka, kwaviya hahana mntu namwone Zumbe hena wikazi sauwo.
15 Mkaulise mntu yoyose anase
kuswesa mbazi za Chohile. Chani
sina dya mti wisungu dinase kusuka
mgati mwenyu na kuwakoma
wantu walozize kwa sumu yakwe.
16 Mkaulise chani mgati mwenyu
kusekutenda na mntu mchilanga
hegu mntu hekumtunya Chohile
saviya Esau, atagile welekwa wakwe
wa nkongo kwa mdyo umwenga.
17 Nyuwe mmanya kugamba hata
hadya nyumani aungile ahokele
ujimbiko wendile wakwe, alemelagwa, kwaviya henkigwe vituhu luhenyo lwa kweila yadya
adamanye, hata hegu alondaga kwa
mesozi.
18 Nyuwe hambwile kolugulu
lwa Sinai, ludya lukudaha kutozwa saviya wadamanye wantu
wa Izulaeli. Habwile komoto
ukwaka, hana chiza na mvumo
wa nkung'unto. 19 Seivyo kwivika
izwi dya gunda, na mvumo wa

izwi. Wadya wevile idizwi idyo niyo walombeza wasekwiva izwi ntuhu naho, 20 kwaviya wadunduga kujijimiza lagizo dilavigwe, “Natoze ulugulu luno hata hegu ni mnyama, nakomwe kwa kutoigwa mayuwe.” 21 Ayo yose yawoneke yatisisa hata Musa niyo agamba, “Nogoha naho nazingiza!”

22 Mna nyuwe mwiza kolugulu lwa Sayuni na ko Mzi wa Chohile mta ujima, nuwo mzi wa Yelusalemu wa kwembingu, kudya wakudugana kwa chinyemi wandima wa kwembingu hewekuwazika. 23 Mwiza mwe mdugano mkulu wa wantu wa Chohile wakwitangwa welekwa wa nkongo, wadya amazina yawo yawandikwe kwembingu. Mwachimala kulongozi kwa Chohile, yudya mkanti ywa wose, naho kulongozi kwa myuye ya wantu wedi watendigwe jejeje. 24 Mbula kwa Yesu, yudya mwivanyi we dilagano hya, na yudya isakame yakwe itike ikulonga mbuli zedi kujinka idya ya Habili.

25 Ivyo mkaulise, chani mnase kulemela kumwetegeleza yudya akulonga na nyuwe. Wantu wadya walemele kumwetegeleza yudya awakwahilaga hano he isi hachidahe kusumka. Suwe nachidahe vivihi kusumka, uneva chikalemela kumwetegeleza yudya akuchikwahila kulaila kwembingu! 26 Mwe chipindi chiya izwi dyakwe dyasingisaga isi, mna haluse kaika lagano, “Naniisingise ulanga kwa nkanana ntuhu naho siyo isi du mna nembingu.” 27 Ulosi uno, “Naho” walagisa kugamba vintu vyose vyumbigwe navisingiswe na kwaga chani visigaile viya hevikudaha kusingiswa.

28 Elo suwe nachi hongeze, kwaviya chahokela useuta heukusingisiya Chimhongeze na kumvikila Chohile kwaviya navimuwagile, kwa ntunyo na nkama, 29 kwaviya Chohile ywetu chindedi ni moto ukutikimiza.

13

Chikumwelela Chohile

1 Jendelezani kungana saviya walukolo mwa Kulisito. 2 Msekujala kuwahokela wajeni, kwaviya kwakudamanya ivyo wantu wamwenga wahokelaga wandima wa kwembingu hewevimanyize. 3 Usekuwajala wadya we mwe chifungo saviya kugamba mwikwa mwe chifungo hamwenga na wowo. Wakumbukeni wadya wakusulumila saviya kugamba nanywi mwasulumizwa saviya wowo mwe mili.

4 Nyinka itunywe ni wantu wose, wagosi na wavyele watende wakanuni kwa chila yumwenga. Chohile na awakantile wachilanga na wagonyi. 5 Msekutenda wantu wakungisa hela, msekunga kutenda na vintu vilozese kuleka viya mnanavyo. Kwaviya Chohile kagamba, “Sa hwase ng'o, naho sahudule ng'o.” 6 Nivyo vikuleka chabesa kugamba,

“Zumbe nuyo mwambizi ywangu,
sanogohe.
Mntu nanitende mbwani?”

7 Msekuwajala vilongozi wenyu wadya wawagambileni mbuli ya Chohile. Wazagulani ivyo nawakekala na kubanika, mtimile uzumizi wawo. 8 Yesu Kulisito nuyudya gulo, dyelo na mazuwa yose.

9 Mse kuyuganiswa kuno na kuno kwa mahinyo yesimile majeni. Wedi wa Chohile nuwo ukutogeza Muye wenyu na siyo miko ikwikwa ya nkande haikuwambiza wadya wose wakuitimila. 10 Suwe china nchanja ya kulaviza ntambiko wadya wakudamanya ndima mwe dihema dyo kuvikila hawana udahi wa kudya vintu vyakwe. 11 Mlavyantambiko Mkulu ywa Chiyahudi egala sakame ya wanyama mwe Hantu Hakukise na kuilavya ntambiko kwachausa cha kusa masa, mna mili ya wanyama yatikimwa kuse kwe dilago. 12 Nivyo Yesu naye, chani

awalenguse wantu kwa sakame yakwe mwenye, nakasulumizwa na kubanika kuse komzi. 13 Ivyo, chimsogeile, uko kuse kwe dilago chikahulutwe saviya yeye ahulutwe. 14 Kwaviya hano heisi hachina mzi ukwikala mazuwa yose, mna chakawila mzi udya ukwiza. 15 Ivyo kwa sila ya Yesu, chimlavize Chohile ntambiko ya ntogozi mazuwa yose. Mbuli izo za ntogozi ni malavyo yetu hadya chikulonga kugamba ni Zumbe. 16 Mse kujala kudamanya yedi na ndala, kwaviya zino nizo ntambiko zikumwelela Chohile.

17 Weveni vilongozi wenyu na kutoza malagizo yawo, wadima imyuye yenyu nawalonge kulongozi kwa Chohile yadya wadamanye mwe ndima yawo. Ivyo mkaweva nawadamanye ndima zawo kwa chinyemi, hamnawevile na wazidamanye kwa kung'ung'uzika, ivyo haviwambizeni.

18 Mchilombezeze. Kwaviya china msuhi kugamba myoyo yetu haikuchilagisa kugamba china masa kwaviya chaunga kutenda na lujendo lwedi mwe mbuli zose. 19 Nawalombezesani vitendese mumlombeze Chohile asunguzise kunivuza kwenyu.

Malombezo ya nkomelezo na ndamsa

20 Chohile ywa utondowazi kamuyusa Zumbe dyetu Yesu Kulisito yudya ni Mdimi Mkulu ywa ngoto kwa chausa cho kwitila sakame yakwe ikulagisa kugamba idilagano dya mazuwa yose ni chindedi. 21 Awatogeze kwa chila ntendwa yedi chani mdamanye yadya akunga, uyo na adamanye mndani mwetu kwa sila ya Kulisito yadya yakumwelela mwenye. Ukulu utende kwa Yesu, mazuwa yose! Taile.

Mbuli za udumo

22 Ivyo, walukolo nawalombezesani mwetegelezese ulosi uno wakuwajelani moyo. Ino ni baluwa nguhi du niwawandikileni. 23 Naunga mvimanye kugamba mlukolo mnyetu Timoseo kalavigwa mwe chifungo. Uneva anasunguza kubula hano, nanizanye naye umo heza uko kwenyu.

24 Walamseni vilongozi wenyu wose hamwenga na wantu wa Chohile! Walukolo wa Italiya wawalamsani.

25 Chawalombezesani nyuwe wose wedi wa Chohile utende na nyuwe nyose.

BALUWA IWANDIKWE NI YAKOBO

ULONGOZI

Chitabu cha Yakobo chawandikagwa ni mntu msiku akwitangwa Yakobo. Vyadahika ni Yakobo mlukolo ywa Yesu, endaga chilongozi ywa bunga dya wazumizi wa nkongo naho endaga yumwenga ywa wantu we chitala wa Yelusalemu (Ntend 15:13). Iviya msigilwa Paolo amwitanga nguzo, ya bunga dya wazumizi komzi wa Galatiya 2:9. Wawandike walozize wazumila kugamba chitabu cha Yakobo chawandikagwa mo mhilimo wa 50 eze elekwe Kulisito. Umo Yakobo endaga chilongozi ywa bunga dya wazumizi komzi wa Yelusalemu numo awandike ichitabu achei kwikala aho.

Yakobo kachitambalisa ichitabu chakwe “makabila mlongo na maidi yazagale mgati mwe izisi” (1:1). Mwalo wa Paolo wendaga ni kwa wakulisito wose mna ulosi “makabila mlongo na maidi” vyadahika kugamba awandikaga kuwalanga wakulisito wa Chiyahudi. Kwaviya chitabu chino chidosa wantu wagoli wabunga dya vilongozi, kalagisa kwa wafungu walozize. Yakobo halongole kulanga ndala mgati mwa uzumizi na Ntendwa. Uzumizi wa chindedi walagiswa ni Ntendwa (2:17). Iviya awafunda kulanga kuhingiza wantu wagoli (2:1-4) naho achigambila chikaulise mwe milongele yetu (3:1-12).

Vimndani

Yakobo awalamsa vilongozi 1:1.
Akajika awajela moyo wakulisito wajijimize umo wakasulumizwa (1:2-27).
Akajika alonga ivyo vikungwa uzumizi ulagiswe kwa Ntendwa (2:1-26).
Akajika alonga ivyo ulosi ukudaha kutenda na nguvu (3:1-12).
Akajika Yakobo atambalisa ivyo umanyi wa Chohile ukwesimana na umanyi we isi (3:13-4:10).
Akajika awafunda vilongozi wakwe kulanga kweduvya (4:11-5:6).
Yakobo abindiliza ichitabu chakwe 5:7-20 kwa kuwenka malagizo masiku ya hamwenga.

1 Miye Yakobo, mndima ywa Chohile na Zumbe Yesu Kulisito,
nawawandikilani nyuwe makabila mlongo na maidi ya Izulaeli yazagale mwe isi yose! Nawalamsani.

Uzumizi na Ubala

2 Walukolo weyangu bwedesani mkabwilwa ni majezo yesimane.
3 Kwaviya mmanya kugamba kujezwa ko uzumizi wenyu kwegala ujijimizi.
4 Mna vyaungwa ujijimizi uchintize ndima yakwe chani mchume naho mtende jejeje hemkuhungukilwa ni chintu.
5 Uneva mntu ywa kwenyu ahungukilwa ni ubala, aulombeze kwa Chohile, kwaviya Chohile awenka wantu wose kwa ulozo na chisekwesekwe hehena kukwahila uyo nenkigwe.
6 Mna aungwa amlombeze kwa uzumizi asekutenda na nkama yoyose. Mntu mta nkama aligana na wimbi dya mazi mwe bahali yakuyuganiswa ni mpeho niyo dyafiliswa ntendele zose.
7 Mntu sauyo asekufanyanya kugamba nahokele chintu chochose kulaila kwa Zumbe,
8 kwaviya ni mta kutoza kaisi na kanyaile na mta kuhitukila mo lujendo lwakwe.

Mchiwa na Mgoli

9 Mlukolo yoyose mchiwa aungwa elelwe umo Chohile akamkweza.
10 Elo mgoli aungwa elelwe akaselezwa ni Chohile. Kwaviya mgoli nausike enga luwa dya kumbago.
11 Zuwa dyatontomoka mpungile yakwe yanyaza mani naho amaluwa yakwe yagwa hasi naho utana wakwe wose wabanika. Saivyo, mgoli naye nabalangwe mwe zindima zakwe.

Majezo

12 Ujimbiko nautende mwe mntu
akujijimiza mwe majezo, kwaviya
anayahuda amajezo, nenkigwe
jeleko dya ujima Chohile alaganaga
mwa wadya wakumunga. 13 Umo
mntu akajezwa, asekugamba, “Na-
jezwa ni Chohile.” Kwaviya Chohile
hakujezwa na wavu, naho hakum-
jeza mntu yoyose. 14 Mna chila
mntu ajezwa mwe vihiye akunga
umo akakweswa na kugwizwa.
15 Ukajika viya vihiye akunga
vinazwela vyahosa masa, masa
yanazwela yahosa file.
16 Walukolo weyangu hunga,
msekudantika! 17 Chila jeleko dyedi
na jejeje dyalaila kwembingu kwa
Chohile Tate, Mumbi ywa ulangazi
hewikuhitukila naho hana chilagiso
chochose cha kuhitukila. 18 Kwa
kunga kwakwe mwenye kacheleka
kwa ulosi wakwe wa chindedi
chani chitende saviya limbulo dya
vyumbe vyakwe.

Kwiva na kudamanya ulosi wa Chohile

19 Walukolo weyangu, naunga
mmanye mbuli ino! Chila mntu
natende mhufu ywa kwiva mna
asekuta mhufu ywa kulonga hegu
mhufu ywa kwihiwa. 20 Kwaviya
mta maya hakudaha kutenda mbuli
za chindedi zikumuwagila Chohile.
21 Elo, lekani lujendo lwihiye na
wihi wose utendese, mweike hasi
ha Chohile naho hokelani udya ulosi
uhandigwe mwe myoyo yenyu, udya
ukudaha kuwambulani.
22 Msekwedanta wenye kwetegeleza
du ulosi wakwe, mna udamanyizeni
ndima. 23 Yoyose akwetegeleza du
ulosi, akajika hakuutenda, aligana
na mntu akwesinya isula yakwe
mwenye mwe chelole. 24 Esinya
mwenye, akaheza aita zakwe,
akajika ajala ivyo eli. 25 Mna mntu
akukaula kwawengele malagizo
jejeje yadya yakuwalekeila wantu,
mntu akujendeleza kuyatimila,
mna asekwetegeleza na kujala,
mna ajese viya yakunga, uyo na
jimbikwe ni Chohile mwe chila
chintu akudamanya.
26 Uneva mntu afanyanya
kugamba ni mta kutongela sila ya
Chohile, mna hakudaha kuchinda
ululimi lwakwe edanta mo moyo
wakwe, naho isila yakwe kwa
Chohile haimwambize. 27 Sila
ilenguke ya kumtongela Chohile
kujinka zose naho heina lema
kulongozi kwa Chohile Tate ni ino,
kuwambiza wabanikilwe ni welesi
wawo na kuwambiza wabanikilwe
ni wagosi mwe zinkunto zawo, naho
kwedima usekubalangwa ni ino isi.

2

Kanyo dikulanga kupagula

1 Walukolo weyangu, mka-
tenda mwamzumila Zumbe dyetu
Yesu Kulisito, Zumbe ywa ukulu,
msekuhingiza wantu. 2 Chigambe
mntu yumwenga kavala madanga
ya zahabu na suche zedi engila mo
mdugano wenyu, aho engila mntu
mchiwa mta sakaza. 3 Uneva mna
mtunya yudya availe suche zedi,
mwamgamba, “Ikala hano hantu
hedi.” Niyo mwamgamba yudya
mchiwa, “Weye chimaila uko,”
hegu, “Ikala hasi he viga vyangu.”
4 Togola, uko suko kuhingiza mgati
mwenyu? Togola, uwo ulamuzi
wenyu haulawane na fanyanyi
zenyu zihiye?
5 Walukolo weyangu hunga,
tegelezani! Chohile kasagula wantu
wachiwa mwe isi ino chani watende
wagoli mo uzumizi, naho wahokele
useuta udya alaganaga mwe wadya
wakumunga. 6 Mna nyuwe mwawa-
bela wachiwa! Togolani, wagoli
sawo awo wakuwabunyanya na
kuwegalani kwe vitala? 7 Togolani,
sawo awo wakuhuluta zina dyedi
dya Zumbe uyo nyuwe mwi wantu
wakwe?
8 Uneva mna jesa sigilizi ya
chiseuta saviya mawandiko yaku-
longa, “Munge mnyawo saviya
ukweunga wemwenye,” mwatenda
vyedi. 9 Mnahingiza wantu

mwakola masa, kwaviya sigilizi ya Chohile yawakantila kugamba hamtimile sigilizi. 10 Kwaviya mntu hanatimile lagiso dimwenga du mwe sigilizi ya Chohile, uyo hatimile mwe sigilizi yose. 11 Kwaviya uyo agambile, “Usekugonya,” Nuyo agambile, “Usekukoma.” Ivyo hegu hukujenda uyaga, mna wakoma weye huitimile sigilizi yose ya Chohile. 12 Ivyo, longani na kudamanya saviya wantu na wakantilwe kwa sigilizi ya Chohile ikwigala kulekeilwa. 13 Kwaviya, Chohile hatende na mbazi aho namkantile mntu hena mbazi. Mna mbazi yahuda kanto.

Uzumizi na ntendwa

14 Walukolo weyangu, kuna maliho yani hegu mntu anagamba ana uzumizi, mna hakulagisa kwa ntendwa zedi? Togola, uzumizi wadaha kumwambula? 15 Chigambe hana mlukolo msiku ana sakaza hegu ana gumbo. 16 Yawagila chibwani nyuwe kuwagamba awo, “Jendani mpeho mkotele moto na kwiguta,” mna hakuwenka viya wakunga mo wikazi? 17 Seivyo, uzumizi du hewina ntendwa ubanika.

18 Mna mntu adaha kugamba, “Yumwenga ana uzumizi, mtuhu ana ntendwa.” Miye nanimhitule, “Hake nilagisa ivyo uzumizi wako hehena ntendwa. Nami nahulagise uzumizi wangu kwa ntendwa.” 19 Togola, weye wazumila kugamba Chohile ni yumwenga? Nivyo! Mna hata mpepo zazumila saivyo naho zazingiza kwa nkama. 20 Weye wi hezi! Togola, waunga ulagiswe kugamba uzumizi hewina ntendwa ni wa bule? 21 Togola, mkale ywetu Bulahimu azumilagwa vivihi kugamba adamanya viya Chohile akunga kwa ntendwa, umo amlavize jeleko mwanawe Isaka mlanga mwe nchanja yo kulaviza ntambiko? 22 Wawona kugamba uzumizi wakwe na uhangana na ntendwa zakwe naho uzumizi udya nendile wachintizagwa kwa sila ya ziya izintendwa. 23 Mawandiko niyo yachinta yakugamba, “Bulahimu kamzumila Chohile, Chohile naye amzumilaga na kumwona ni ywedi kwakwe,” Chohile niyo amwitanga mbuyakwe. 24 Ivyo mwawona kugamba mntu azumilwa kutenda mwagilwa kwa Chohile kwa ntendwa zakwe, suwo uzumizi uwodu.

25 Saivyo, yudya mchilanga Lahabu, uyo azumilagwa kutenda mwagilwa kwa Chohile kwa ntendwa mwe viya awahokelaga wadya wazuza, niyo awalavya kuse kujinkila sila ntuhu.

26 Elo, saviya mwili hewina muye ubanika, saivyo uzumizi hewina ntendwa ubanika.

3

Kuchinda lulimi

1 Walukolo weyangu, msekutenda wahinyi mlozize mgati mwenyu. Mkamanya kugamba wahinyi nachinkwe nkanto ikulise kujinka watuhu. 2 Suwe chose chazaganyisa kwa sila zesimile. Mntu hekuzaganya mo kulonga kwakwe uyo kachuma, naho adaha kuchinda umwili wakwe wose. 3 Suwe chazijela falasi nkamba mwe milomo yawo chani zichiive, mwe isila iyo chadaha kuzilongoza kokose chikunga. 4 Naho kaulani ngalawa nazo, hata hegu ni nkulu zitendese, naho zasindikwa ni nkung'unto nkali, zadaha kuhitulwa kwa chihande cha lubao, zihinge kokose akunga yudya akuzilongaza. 5 Saivyo, lulimi ni chitago chidodo mo mwili, lwetogola ntogozi nkulu zitendese.

Kasese kadaha koka mbago nkulu. 6 Lulimi nalo ni saviya moto. Lulimi ni chitago chikuchimaila wavu wa chila namna, lwimgati mwe vitago vyetu, nulo lukubalanga umwili wose. Lwabalanga wikazi wetu wose kwa moto ukulaila kwe bome hedina uhelo. 7 Mntu adaha kudima wanyama wesimile wa kumbago na wadege na nyoka na vyumbe

vya mwe bahali naho kavifuga kale. 8 Mna hahana mntu akudaha kudima lulimi. Lulimi lwiha, halukuchindika naho lumema sumu ikukoma. 9 Kwa lulimi suwe chamtogola Zumbe uyo Tati yetu. Naho ko ulo ululimi chaligita wantu waumbigwe kwa mliganyo wa Chohile. 10 Milosi ya kujimbika na ya kuligita yalaila mwe mlomo umwenga. Walukolo weyangu, mbuli zino hazikungwa zitende saivyo. 11 Togola, sokwe imwenga yadaha kulavya mazi yempeho na yemunyu hamwenga? 12 Walukolo weyangu, togolani, mkuyu wadaha kweleka zabibu? Hegu, mzabibu kweleka nkuyu? Sokwe ya mazi yemunyu haikudaha kulavya mazi yempeho.

Ubala kulaila kwembingu.

13 Togola, ni yuhi mnta ubala na umanyi mgati mwenyu? Elo, nalagise imbuli iyo mo lujendo lwakwe lwedi naho kwa ndima yakwe yedi ikudamanyika kwa unyanyahala na ubala. 14 Mna uneva imyoyo yenyu imema finju ihangane na chinyulu na ubafu msekweduvya naho msekudanta mwe chindedi. 15 Ubala sauwo haukulaila kwembingu, ubala uwo ni wa mwe isi naho suwo wa Muye wa Chohile ni wa mpepo. 16 Kwa viya hohose hana finju ihangane na chinyulu na ubafu, aho hana nkumbizi na chila wavu. 17 Mna ubala ukulaila kwembingu, nkongo ulenguka, waunga utondowazi, kuhola na kwiva na ufambazi na ntendwa zedi hewina kuhingiza naho ya chindedi. 18 Mbuli zikumuwagila Chohile ni ulailo wa mbeyu zihandigwe ni wantu wakulonda utundowazi wahanda mwe utondowazi.

4

Umbuya na mbuli za mwe isi

1 Nkumbizi na ngavungavu mgati mwenu vyalaila kuhi? Gamba zalaila mwe tama zenyu zihiye mkunga zikutowana mndani mwe mili yenyu?. 2 Mwameila mate vintu naho kwaviya hamkuvipata mwadaha kukoma, mwajelejeza vitendese kutenda na vintu, mna hamkudaha kupata, ivyo mwadamanya nkumbizi na kutowana. Hamkupata chiya mkunga kwa viya hamkuchilombeza kwa Chohile. 3 Naho, mkalombeza hamkupata kwaviya mwalombeza kwa kunga kwihiye, mwalombeza mpate kuchintiliza tama zenyu za mbwedo. 4 Nyuwe mwi wantu hemwina ukanuni enga wachilanga. Togola, hammanyize kugamba kutenda umbuya na mbuli zihiye za mwe isi ni kutenda mnkondo ywa Chohile? Chila akunga kutenda mbuya we isi etenda mnkondo ywa Chohile. 5 Mse kufanyanya kugamba Mawandiko ya Chohile yalonga mbuli ya bule, hadya yagambile, “muye wikigwe ni Chohile mndani mwetu wajelejezesa mwe kunga.” 6 Mna, mbazi chikwinkwa ni Chohile zina nguvu vitendese, saviya Mawandiko ya Chohile yakulonga, “Chohile awahiga wakweduvya mna awafilambazi wakwenyanyahaza.”

7 Ivyo, mwiveni Chohile, mhigeni Mwavu naye nawanyilikeni. 8 Msogeileni Chohile, naye nawasogeileni. Suntani imikono yenyu nyuwe wata masa! Lengusani imyoyo yenyu nyuwe wata kutoza kaisi na kanyaile! 9 Hololani, ilani naho lombolezani, luseko lwenyu lutende ni ndilo, na chinyemi chenyu chitende chiholozi. 10 Nyanyahalani kulongozi kwa Zumbe, uyo nawakwezeni.

Kanyo dya kumkantila mnyawo

11 Walukolo, msekuzigilizana. Akumzigiliza mlukolo ywakwe hegu kumkantila, uyo aiziga naho aikantila sigilizi. Hegu unaikantila sigilizi ya Chohile, weye hukuitimila sigilizi, mna waikantila. 12 Chohile ichedu nuyo mta kwika sigilizi naho kukanta. Nuyo ichedu akudaha kukombola na kubalanga. Elo, weye wiyuhi umkantile mnyawo?

Kanyo dya wefenyi

13 Haluse kwetegelezeni nyuwe
mkugamba, “Dyelo hegu luvi na-
chite kwe mzi msiku chikekale uko
mhilimo mjima chikadamanya may-
ombe kuno chajenyeza mapesa.”
14 Nyuwe hammanyize ivyo ujima
wenyu nautende luvi! Nyuwe
mwikala saviya kungugu diku-
woneka kwa chipindi chijihi
du na kutazuka. 15 Nyuwe
mwaungwa mgambe, “Zumbe
akaunga nachikale nachidamanye
chino hegu chiya.” 16 Mna haluse
mweduvya naho mwefenya, kwedu-
vya kose sauko kwiha.
17 Ivyo, mntu hekudamanya mbuli
yedi amanyize kugamba aungwa
aidamanye, akola masa.

5

Kanyo kwa wagoli

1 Elo, haluse netegelezani nyuwe
wagoli ilani naho lombolezani kwa
chausa cha nkunto naziwezileni.
2 Ugoli wenyu uwola, na suche
zenyu zidigwa ni kuhu. 3 Zahabu
na hela zenyu vikola nkanga,
naho inkanga iyo naitende ukuzi
kwenyu, nayo naidye imili yenyu
saviya moto. Nyuwe mtutika
ugoli mwa mazuwa yano yo uhelo!
4 Hamuwenkile maliho wandima
wadamanye ndima mwe zinkonde
zenyu. Tegelezani ivyo waku-
fuzuma! Ndilo yawo wakuvuna
mwe zinkonde zenyu ibula mwa
magutwi ya Zumbe mta udahi.
5 Mwikala mwe isi wikazi wa mb-
wedo mwe myoyo yenyu naho mwa-
homola. Mwenenehezа mwe zuwa
dya kuchinjwa. 6 Muwakantila na
kuwakoma wantu hewena lema,
awo nendile hawakuwahiga!

Ujijimizi na kulombeza

7 Ivyo, walukolo weyangu, mji-
jimize kubula Zumbe akauya.
Kaulani mlimi ivyo akugoja kwa ku-
jijimiza viya ahandile vimwelekele
ulozo akungisa naviya akujijimiza
kukongela fula ya nkongo kubula
ya udumo. 8 Nyuwe nanywi
mwaungwa mtende na ujijimizi,
chimalani mtogile mo uzumizi,
kwa viya zuwa dya kwiza kwakwe
Zumbe dihaguhi.

9 Walukolo weyangu, mseku-
fuzumilana mnase kukantilwa ni
Chohile, uyo ni mkanti kachimala
ho lwivi. 10 Walukolo weyangu,
mkaunga kuwona mliganyo wa
ugoji na ujijimizi mwe masulumizo,
wafanyanyeni wawoni wadya wa-
longile ulosi ukulaila kwa Zumbe.
11 Chawetanga awo wajimbikwa
kwaviya wajijimiza. Mwiva uji-
jimizi wa Ayubu, naho mmanya
ivyo Zumbe amtendele mo udumo.
Kwaviya Zumbe kamema mbazi na
wedi.

12 Kujinka ayo yose, walukolo
weyangu, msekwelisa kwembingu,
hegu kwe isi, hegu kwa chintu chi-
tuhu chochose. Gambani “Taile”
hegu ni taile, na “Bule” hegu ni bule,
aho hamkantilwe ni Chohile.

13 Togolani, hana mntu yoyose
mgati mwenyu mta ulosi? Aungwa
amlombeze Chohile. Togola, hana
mntu mta chinyemi? Aungwa
acheme mila ya ntogozi. 14 Togola,
hana mnyonje mgati mwenyu?
Aungwa awetange wadalahala
vilongozi wa bunga dya wazu-
mizi wa Kulisito, wowo nawo
nawamlombezeze na kumkuluguta
mavuta kwa zina dya Zumbe.
15 Wakalombeza kwa uzumizi mny-
onje nahonywe, kwaviya Zumbe
namwinkage luhulwila hata hegu
kakola masa yoyose nalekeilwe.
16 Ivyo, mweile nyuwe wenye
masa yenyu mdamanye, naho
mlombezezane, chani mhonywe.
Lombezo dya mntu mta kuwoneka
ywedi kulongozi kwa Chohile dina
nguvu ya kudamanya yalozize.
17 Eliya endaga mntu sasuwe.
Alombezaga kwa kuhikiliza fula
isekunya, nayo hainyele mwe isi
kwa chipindi cha mihilimo mitatu
na myezi mtandatu. 18 Niyo
alombeza kwa kuhikiliza, fula

kulaila koulanga niyo yanya mwe isi niyo yalavya nkande.

19 Walukolo weyangu, mntu yumwenga anazaganya mwe chindedi, niyo mtuhu amvuza, 20 manyani kugamba, uyo akumvuza mta masa kulaila mo uzaganyi wakwe, nahonye umuye wa uyo na file na masa yalozize nayauswe.

BALUWA YA NKONGO IWANDIKWE NI PETULO

ULONGOZI

Baluwa ya nkongo ya Petulo yawandikagwa ni msigilwa Petulo. Petulo akongaga ibaluwa yakwe kwa kwe tambalisa kugamba ni yuhi naho kwa yudya akuwandikila. Kelavyanya ibaluwa kwa Wakulisito wose wadya “We wajeni mwe isi” (1 Petulo 1:1). Keigala kwa wadya wantu wakwe wakusoma savino nkanana zilozize. Kwaviya ibaluwa ino yaligana ne Baluwa ya Paolo kwa Waefeso mwe sila saizo, wazumizi walozize wadya 1 Petulo awandikaga nyumani mwa Waefeso mihilimo ya 65 AD. Petulo awandikaga ibuluwa ino kulaila Lumi kudya etanga Babeloni (5:13).

Petulo alongaga kugamba awandikaga ibaluwa ino kwa chausa cha “kuwajelani moyo na kuwaukwilani kugamba uno ni utondowazi wa chindedi wa Chohile” (5:12). Kuna vyesimile mgati mwa Petulo 2:11-3:7, Waefeso5:18-6:9, na Wakolosai 3:18-4:6. Vintu vyose ivi vya vino vitatu vya chilagisa mwe wivano wa lukolo na kwiva wakulu. Naho kajela moyo Wakulisito wajijimize hadya wakatenda na masulumizo kwa viya udumo wihaguhi (4:1).

Vimndani

Petulo ketambalisa mwenye na kulonga na wasomi wakwe (1:1-2).
Akaheza kamhongeza Chohile ko wambulwa udya wose wehangile kwa kugamba wikazi wawo (1 Petulo 1:3-2:10).
Akabinda awalagiza wazumizi vikungwa wikazi wedi mwe isi na kulonga wehangi wesimile saviya mgati mwe mgosi na mkaziwe naho mtumwa na mkulu (1 Petulo 2:11-4:11).
Akaheza aho Petulo awajela moyo wajijimize hadya wakasulumizwa (1 Petulo 4:12-5:1).
Akaheza abindiliza ibaluwa yakwe (1 Petulo 5:12-14).

1 Miye Petulo msigilwa ywa Yesu Kulisito, nawawandikilani nyuwe msagulwe ni Chohile na kuzagala naho mwekala enga wajeni uko Ponto na Galatiya na Kapadokiya na Asiya na Besaniya. 2 Nyuwe mwasagulagwa ni Chohile Tate kuligana na mzungu wakwe, naho mtendwa wakukile kwa Muye, chani mumwive Yesu Kulisito naho mmyagilwa sakame yakwe chani mlenguswe.

Nawaungilani wedi wa Chohile na utondowazi vyongezekele mwenyu.

Msuhi wa Ujima

3 Chimtogole Chohile Tate ywa Zumbe dyetu Yesu Kulisito! Kwaviya kwa mbazi zakwe nkulu kachinka kwelekwa uhya mwe msuhi wa chindendedi kwa sila ya kumuyusa Zumbe dyetu Yesu Kulisito, 4 naivyo china msuhi wa kwinkigwa ujimbiko udya Chohile awaikiye wantu wakwe. Chohile kawaikiyani ujimbiko uwo kwembingu kudya hewikudaha kuwola hegu hewina uzavu hegu kubanika hegu kufifiya. 5 Ivyo ujimbiko uwo ni wenyu nyuwe, udya kwa uzumizi mwadimwa ni nguvu za Chohile kwa chausa cha wambulwa udya umalanywe chani ugubulwe mwe chipindi cho udumo.

6 Mwe imbuli iyo mwelelwa, hatahegu vino haluse kwa chipindi chidodo, mwaungwa mjelwe chinyulu kwachausa cha majezo yakwesimana mkusulumizwa. 7 Majezo ayo mwalo wakwe ni kubunkula kugamba uzumizi wenyu ni wa chindedi. Zahabu yenye ikubanika yajezwa kwa moto seivyo uzumizi wenyu ukutogoleswa kujinka zahabu waungwa ujezwe chani umanyike kugamba ni wachindedi. Kwa chausa icho namhokele ntogozi na ntunyo na ukulu hadya Yesu

Kulisito akwizila. 8 Nyuwe mwamunga, hatahegu hamumuwone mna mwamzumila, hatahegu haluse hamkumuwona. Mwamzumila na kweleleswa. Ivyo mwamtogola kwa chinyemi chikulu hechikulongeka, 9 kwaviya mwahokela wambulwa wenyu kwaviya nivyo vikungwa mo uzumizi wenyu kwakwe.

10 Wawoni walavyaga uwoni kuno wakazuza na kukaulisa mo wambulwa uwo wimwe wedi wa Chohile namwinkwe. 11 Wajezaga kumanya chipindi chani neivyo navilaile, kugamba chipindi awahegile Muye wa Kulisito endaga mndani mwawo. Akalongela amasulumizo nayambwile Kulisito na ukulu nautimile yakajinka ayo. 12 Chohile awagubwilaga wadya wawoni kugamba ulosi udya walongaga nasuwo wawo mna wasankanaga kwa chausa chenyu, haluse ulosi uwo ulongwa kwenyu ni wadya walongile Mbuli yedi ya Yesu Kulisito kwa udahi wa Muye Ukukile asigilwe kulaila kwembingu. Mbuli izo wandima wa kwembingu wabesa wazimanye.

Mwitango wa wikazi ukumuwagila Chohile

13 Elo mwemalanye mwe zifanyanyi zenyu, na kucheleza. Ikani msuhi wenyu wose mwe wedi wa Chohile uwo namwinkigwe chipindi Yesu Kulisito nagubulwe. 14 Saviya wana wata kwiva, msekwikala kwa kutimila tama zenyu zihiye namnanazo chipindi mwendile hemwimanyize ichindedi cha Chohile. 15 Mna saviya uyo awetange akukile, nyuwe nanywi mtende mkuka mo lujendo lwenyu lose. 16 Kwaviya iwandikwa, “Namtende wakukile, kwaviya miye ni mkuka.”

17 Uneva mwamwitanga Tate, uyo akukantila chila mntu hekuzila mntu, kuligana ne ndima yakwe, ivyo jesani ichipindi chenyu chisigale hano ho ujeni kwa kumtunyisa Chohile. 18 Kwaviya mmanya kugamba nyuwe mwakombolagwa mwe lujendo lwenyu helukuwagila chintu ludya mwahokelaga kulaila kwa wadalahala wenyu. Mna hamwambulwe kwa vintu vikubanika, kugamba hela hegu zahabu, 19 mwambulwa kwa sakame ikutogoleswa ya Kulisito, yudya endaga saviya mwanangoto hena lema hegu dwentwe. 20 Uyo asagulagwa ni Chohile isi heinati kumbwa, niyo agubulwa mwa mazuwa yano yokuduma kwa chausa chenyu. 21 Kwa sila yakwe, nyuwe mwamzumila Chohile amuyuse na kumtenda atende mkulu, elo ukanuni no msuhi wenyu wi kwa Chohile.

22 Elo haluse kwa kwiva ichindedi nyuwe mlenguswa myuye yenyu na kuwaunga wenyu hemwina usongaganyi elo unganisanani kwa moyo wose. 23 Kwaviya chinkigwa ujima mhya siyo ukulaila mwe mbeyu ikubanika, mna kulaila mwe mbeyu heikubanika kugamba ulosi wa Chohile una ujima hewina udumo. 24 Saviya mawandiko yakukile yakugamba,

“Wantu wose wenga mani
na ukulu wakwe wose wenga
maluwa ya kumbago.
Mani yanyala na maluwa yahugutuka.
25 Mna ulosi wa Zumbe wekala
mazuwa yose.”

Mbuli iyo ni Mbuli Yedi ilongigwe mwenyu.

2

Yuwe dya ujima na wantu wa Chohile

1 Elo, lekani wihi wose, na udanti na usongaganyi na finju na milosi ya kuzigana. 2 Saviya wana wachembe wana nkwina ya mele, nyuwe nanywi mtende na nkwina ya mele heyetujulwe ya chimuye chani kwa nguvu yakwe mdahe kukula na kwambulwa. 3 Hegu chindedi, “Mbunkula kugamba Zumbe ni ywedi!”

4 Elo mbaseni Zumbe, nuyo yuwe
dya ujima dilemelwe ni wantu mna
kulongozi kwa Chohile ni yuwe dis-
agulwe, na dikutunyiswa. 5 Nyuwe
nanywi, saviya mayuwe yana ujima
mzengwa mwe nyumba ya chimuye,
mtende walavyantambiko wakukile,
chani mlavize ntambiko za chimuye
zikumwagila Chohile kwa sila ya
Yesu Kulisito. 6 Kwaviya iwandikwa
mwa mawandiko Yakukile,
“Tegeleza! Naika yuwe uko Sayuni,
Yuwe dyo msingi dya mwe
mpembe, disagulwe dikutun-
yiswa.
Mntu akunga amzumile ha-
hayuswe.” 7 Kwa nyuwe
mkuzumila yuwe idyo dy-
atunyiswa, mna kwa wadya
hewekuzumila, mawandiko
yakukile yagamba,
“Yuwe diya dilemelwe ni wazesi
haluse.
Ditenda yuwe dya msingi dya
mpembe nkulu.” 8 Naho
yagamba,
“Yuwe idyo ni yuwe dya
kwekobadika wantu.
Ni luwe lukugwisa wantu.”
Wekobadika kwaviya hawauzu-
mile ulosi uwo, nivyo wekiwe
kukongela nkongo.
9 Mna nyuwe ni lukolo lusagulwe,
walavyantambiko wa chiseuta,
bunga dya wantu wa Chohile
mwenye, kwa chausa cha kulonga
ntendwa nkulu za Chohile awetan-
geni kulaila kwe chiza, kawengizani
mo ng'azi wakwe wa maula. 10 Mwe
nkongo nyuwe hamwendaga wantu
wa Chohile, mna haluse mwi wantu
wa Chohile, chipindi chimwenga
hamwamanyize mbazi za Chohile,
mna haluse mhokela mbazi zakwe.

Wandima wa Chohile

11 Walukolo weyangu, naweilani
nyuwe saviya wajeni na wakusumka
hano he isi, enegani tama zi-
hiye zo untu zikuhigana na
myuye yenyu. 12 Lujendo lwenyu
mgati mwa wantu hewemmany-
ize Chohile, lwaungwa lutende
lwedi vitendese, chani hata wantu
watuhu wakawazigani kugamba
mwadamanya yehiye wadahe
kubunkula ntendwa zenyu ni zedi
chani wadahe kumtogola Chohile
mwe dizuwa akwizila kukantila
wantu.
13 Elo weveni wantu wose wata
udahi mkulu, kwa chausa cha
Zumbe, mwiveni seuta eli chilongozi
mkulu, 14 hegu vilongozi wasag-
ulwe chani wawakantile wehi na
kuwatogola wakudamanya yedi.
15 Kwaviya Chohile aunga nyuwe
kwa kudamanya yedi mnyamaze
milomo ya chihezi ya wantu
hewena fanyanyi. 16 Ikalani saviya
wantu walekeilwe, mna msekujesa
kulekeilwa kwenyu kufisa wihi,
ikalani saviya wandima wa Chohile.
17 Watunyeni wantu wose, waun-
geni walukolo wenyu wazumile.
Mogoheni Chohile, naho mtunyeni
Seuta.

Mligano wa masulumizo ya Kulisito

18 Nyuwe watumwa wa mnyumba
watunyeni wakulu wenyu kwa
ntunyo yose, sawo wadya wedi
na wahoile du, mna hata wadya
watampula. 19 Elo, Chohile
awagilwa ni mntu akujijimiza
masulumizo heyawagile kwinkwa
kwaviya mazuwa yose amfanyanya
Chohile. 20 Elo, ni ntogozi zani hegu
mkajijimiza nkomano mkuwagila
kwa chausa cha masa yenyu?
Mna hegu mwajijimiza masulumizo
kuno mkatenda mwadamanya
yedi, namumwagile Chohile.
21 Ayo nayo mwitangilwe, kwaviya
Kulisito mwenye asulumizagagwa
kwachausa chenyu, niyo awasizani
mligano, chani mdamanye saviya
adamanye. 22 Uyo hakoile masa,
naho halongaga mbuli yoyose ya
udanti. 23 Eze ahulutwe hahitule
kwa huluto, eze asulumizwe hawati-
size, mna aikaga msuhi wakwe kwa
Chohile, mkanti akukanta vikuwag-
ila. 24 Uyo mwenye enulaga amasa
yetu mo mwili wakwe mo msalaba,

chani chileke masa, chitende wajima mwe mbuli za kuwagilwa kwa Chohile, kwa kulumizwa kwakwe nyuwe mhonywa. 25 Nyuwe nendile mwaga saviya ngoto zagile, mna haluse mumuwiya Umdimi na Mwamizi ywa ujima wenyu.

3

Wavyele na Wagosi

1 Saivyo nyuwe wavyele msoligwe weveni wagosi zenyu, chani uneva hana wagosi hewekuzumila Mbuli ya Chohile, wazumile kwa kutamilwa nulujendo lwenyu, naho havyungwe mlonge mbuli, 2 kwaviya nawawone ulujendo lwenyu viya lulenguke na lwa ntunyo. 3 Kwehamba kwenyu kusekutenda kwa kuse, saviya kushuka fili kwa namna zesimile, kwehambisa kwa vintu vya zahabu, na kuvala suche za yombe kulu. 4 Mna, utana wenyu waungwa ulawane na ivyo vili vimndani mwe untu wa chindedi, utana heukubanika wa wedi na kuhola kwa muye. Utana uwo watunyiswa kulongozi kwa Chohile. 5 Ivyo nivyo welembaga wavyele wakukile wechikale waikiye msuhi wawo kwa Chohile, wekalaga kwa kuweva wagosi zawo. 6 Saviya Sala amwivaga Bulahimu, niyo amwitanga uyo Zumbe. Haluse nyuwe mwi wandele wakwe uneva mkadamanya vyedi hemwi kogoha chochose.

7 Seivyo nyuwe wagosi, ikalani na wavyele wenyu mkamanya kugamba wowo ni vyumbe hevina nguvu sanyuwe, saivyo mwaungwa muwenke ntunyo kwaviya nawahokele hamwenga na nyuwe jeleko dya ujima. Mdamanye ivyo chani malombezo yenyu kwa Chohile yasekuchindwa.

Kusulumizwa kwa Kudamanya Yedi

8 Habindiliza nagamba vino, nyoseni mfanyanye chalumwe na mfilane mbazi naho unganani saviya walukolo wazumile mtende mhoile na wata kunyanyahailane. 9 Msekuwaliha wantu wihi kwa wihi, hegu huluto kwa huluto, mna wajimbikeni, kwaviya nyuwe mwitangwa chani mhokele ujimbiko. 10 Saviya Mawandiko Yakukile yakulonga,

“Akunga abwedeze mo wikazi,
na kuwona mazuwa yedi,
achinde lulimi lwakwe lusekulonga yehiye,
milomo yakwe isekulonga udanti.
11 Aleke yehiye, na adamanye yedi,
Alonde utondowazi kwa moyo wakwe wose.
12 Kwaviya meso ya Zumbe yawakaula wata kumuwagila,
na magutwi yakwe yetegeleza malombezo yawo,
mna Zumbe awahiga wakudamanya yehiye.”

13 Ni yuhi akudaha kuwalumiza uneva mwahikiliza kudamanya yedi? 14 Mna, hata hegu namungwe msulumizwe kwa chausa cha kudamanya mbuli za kuwagila mbweda, msekumogoha mntu yoyose, msekutenda na nkama. 15 Mna mwe myoyo yenyu mtunyeni Kulisito enga Zumbe. Mwemalanye kumhitula mntu yoyose akunga amuzeni mo msuhi wi mndani mwenyu. 16 Mna mtende ivyo kwa kuhola na ntunyo. Mtende na myoyo heikuwalagisani kugamba mna masa, chani mkahulutwa wadya wakulonga vihiye mo lujendo lwenyu lwedi lwa kumzumila Kulisito wawone soni. 17 Ni vyedi kusulumizwa kwa kudamanya yedi, uneva nivyo Chohile akunga, ukaleka kusulumizwa kwa kutenda yehiye. 18 Kwaviya Kulisito naye asulumizagwa na kubanika lumwenga du kwa chausa cha masa yenyu niyo yachinta, mntu endaga akumuwagila Chohile kwa chausa cha wantu hewekuwagila chani awegaleni nyuwe wa Chohile. Mwili wakwe nuwo wakomwagwa niyo

adamanywa ujima chimuye, 19 kwa
muye aitaga kulonga mwe myuye
yendaga kwechifungo. 20 Wantu
wadya walemele kumtimila Chohile
umo awagojaga kwa ujijimizi
chipindi Nuhu akasana isafina.
Mndani mwe chiya icho ni wantu
wajeche du, kugamba wantu mnane
wambulwe kwa sila ya mazi,
21 ayo yendaga mligano wo ubatizo
ukuwambulani nyuwe vino haluse.
Ubatizo siyo mbuli ya kusa nongo
mo mwili mna ni chiya chilaganwe
ni Chohile chikudamanyika kwa ku-
lagisa kugamba myoyo haina masa.
Udya ukuwambulani kwa sila ya
uyuso wa Yesu Kulisito, 22 na haluse
Kulisito kaita kwembingu. Kekala
ntendele ya kulume ya Chohile,
mwa wandima wa kwembingu
wose, na wakulu na nguvu zose
vikwa hasi ho ulongozi wakwe.

4

Wikazi mhya

1 Kwaviya Kulisito asulumizagwa
chimwili, nyuwe naywi mwetogeze
mwe zifanyanyi saziya izakwe,
kwaviya mntu asulumizwe chimwili
hamuli naho mwe kudamanya
masa. 2 Kukongela haluse mwe
chipindi chenyu chisigale cho
kwikala hano he isi, msekujendeleze
kwikala mwe tama za chimntu, mna
mwe viya Chohile akunga. 3 Mwe
chipindi chijinkile mwendaga na
luhenyo lutali lwa kujesa mbuli
waungile wantu hewemmanyize
Chohile. Mwekalaga wikazi wa
uchilanga na tama zihiye na
ukozi na ngasu zimemile ukozi na
uchilanga na miviko ya matukulu
ikwihiza. 4 Haluse, wantu awo
hewemmanyize Chohile wehelwa
wakawona kugamba nyuwe hamku-
jesanya vituhu mo wikazi wihise,
ivyo wawahulutani. 5 Mna nawa-
longe mbuli zawo wenye kulongozi
kwa Chohile emalanye kuwakantila
wata ujima na wabanike. 6 Vino
nivyo vilekile Mbuli Yedi yalon-
gagwa hata kwa awo wabanike,
chani wakaheza kukantilwa mo
wikazi we chimwili saviya wantu
watuhu, wekale chimuye saviya
Chohile akunga.

Mchimaila ywedi ywa majeleko ya Chohile

7 Uhelo wa vintu vyose wi
haguhi. Elo mtende na fanyanyi
zedi na wengele vikuwadahizani
kumlombeza Chohile. 8 Kujinka
yose unganani kwa moyo wose,
kwaviya ungi wagubika masa
yalozize. 9 Hokelanani kwa
chisekwesekwe hehena kufuzuma.
10 Chila yumwenga, ajeseze jeleko
ahokele kulaila kwa Chohile, ajese
kwa kuwambiza watuhu saviya
mchimaila ywedi ywa majeleko
yesimile ya Chohile. 11 Mntu
akalonga nalonge saviya mbuli za
Chohile, mta kusankana asankane
kwa nguvu enkigwe ni Chohile,
chani mwe zimbuli zose Chohile
atogolwe kwa sila ya Yesu Kulisito,
yudya ukulu na nguvu una uyo
mazuwa yose. Taile.

Masulumizo mwa mntu Mkulisito

12 Walukolo weyangu, msek-
wehelwa ni majezo yakulumisa
yakuwambwilani, msekuyawona
kugamba ni chintu chijeni kwenyu.
13 Mna elelwani kugamba mwa-
sulumizwa saviya Kulisito asulu-
mizwe, chani umo ukulu wakwe na
ugubulwe mweleleswe. 14 Bwedani
mkahulutwa kwa chausa cha kum-
timila Kulisito, mbuli iyo yalagisa
kugamba muye mta ukulu, uwo
Muye wa Chohile wekala mn-
dani mwenyu. 15 Mgati mwenyu
asekutendeka mntu akusulumizwa
kwaviya ni mkomi, hegu mbavi
hegu mbanasi hegu akusankana
mwe mbuli za wantu watuhu.
16 Mna uneva mntu asulumizwa
kwaviya ni Mkulisito, asekuwona
soni, mna amtogole Chohile,
kwaviya mntu uyo etangwa kwa
zina dya Kulisito. 17 Chipindi cha
kanto chibula, naho nkanto idyo

dyakongela mwa wantu wa Chohile
mwenye. Hegu kanto dyakongela
kwetu suwe, elo udumo wakwe kwa
wantu wakulemela Mbuli Yedi ya
Chohile nautende vivihi? 18 Saviya
mawandiko yakukile yakulonga
“Uneva mntu akudamanya ya ku-
muwagila Chohile, ni vidala
kwambulwa,
navitende vivihi kwa wadya
hewekumvikila Chohile na
wata masa?”
19 Elo wadya wakusulumizwa kwa
chausa cha kutimila yadya akunga
Chohile, wajendeleze kudamanya
yedi welavye wikazi wawo mwe
mikono ya Chohile Mumbi ywawo
mkanuni.

5

Kudima bunga dya Chohile

1 Naweilani nyuwe wadalahala
vilongozi mgati mwenyu, miye
mnyenyu nawonaga masulumizo
ya Kulisito na kulungana na udya
ukulu naugubulwe, 2 dimani idi-
bunga dya Chohile mwinkigwe,
mdidime hemwikukunkuswa, mna
kwa kunga wenye saviya akunga
Chohile. Msekudamanya ndima
heikungwa kuno mkatigiza mal-
iho. 3 Msekulongoza chinguvu
dibunga mwinkigwe mdidime, mna
mtende mligano mwe dibunga idyo.
4 Umo Mdimi Mkulu nalaile, nyuwe
namhokele chilemba cho ukulu
hechikufifiya.

5 Seivyo, nyuwe wabwanga,
weveni wadalahala, nyose mnyanya-
hale chani mwambizane, kwaviya
Mawandiko yakukile yagamba,
“Chohile awahiga wakweduvya.
Mna awafilambazi wakwenyanya-
haza.” 6 Elo, nyanyahalani hasi
ho mkono una ukulu wa Chohile
mta udahi, chani awenuleni mwe
chipindi chakwe chikuwagila.
7 Mzagileni uyo nkunto zenyu zose,
kwaviya uyo awatunduliyani.

8 Sinyisani, naho mkaulise!
Kwaviya mnkondo ywenyu Mwavu,
enga simba ikubuma, ikuzunguluka
zunguluka, ikacheseka mntu chani
imlubutule pele. 9 Mtoge mo
uzumizi na kumhiga, mkamanya
kugamba walukolo wenyu wazu-
mile kose kwe isi wajinkila masu-
lumizo ayo. 10 Mna Chohile ywa
wedi wose awetangani mwingile
mo ukulu wakwe wa mazuwa
yose mo kulungana kwenyu mwa
Kulisito, mnaheza kusulumizwa
kwa chipindi chiguhi, uyo mwenye
nawatendeni uhya na kuwa-
jela nguvu na kuwatogezani na
kuwenkani msingi utogile. 11 Udahi
utende kwakwe mazuwa yose!
Taile.

Ndamsa za Udumo

12 Siwawandikilani ibaluwa ino
nguhi kwa wambizi wa Siliwano,
mlukolo nimanyize kugamba ni
mkanuni. Naunga ni wenkeni moyo
na kuwaukwilani kugamba mbuli
ino ni mbazi za Chohile chindedi.
Togani mwe zimbazi izo.

13 Bunga dya wazumile Kulisito
weyuko Babeli iviya disagulwe
ni Chohile, dyawalamsani, saivyo
Mako akwinga mwanangu awalam-
sani. 14 Lamsanani kwa chilagiso
cha ungi wa wantu wakumzumila
Kulisito.

Nawaungilani utondowazi nyuwe
wantu wa Kulisito.

BALUWA YA KAIDI IWANDIKWE NI PETULO

ULONGOZI

Baluwa ya 2 Petulo yagamba kugamba yawandikagwa ni Msigilwa Petulo mna wasomile walozize wadyelo hawa kufanyanya kugamba ni chindedi. Vyadahika kugamba mntu mtuhu awandikagaga malagizo ya Petulo. Mta kuwandika hakulonga kugamba mta kuwona kwa meso kwa wikazi wa Yesu na vitendese ko ulavyanyo (2 Petulo 1:17-18). Uneva Petulo awandikaga ibaluwa vyadahika kugamba aiwandikaga uko Lumi mwe mihilimo ya 60 AD. Henati kubanika. Petulo naho itanga kuga baluwa yakwe ya kaidi (2 Petulo 3:1) akaika zuwa dya kudiwandika eze abinde baluwa ya 1 Petulo. Keigala kwa Wakulisito wose.

Petulo kawandika ibaluwa ino chani awajele moyo wazumizi wekale wikazi wedi na kuwafunda wase kutimila wahinyi wa udanti (2 Petulo 2). Kawajela moyo wabele wantu wadya wakugamba kugamba Yesu ne kalise kuuya. Akaleka alonga kugamba Chohile hakawe mna aunga chila mntu ambulwe (2 Petulo 3:8-9). Vino nivyo vikungwa wikazi wedi (2 Petulo 3:14).

Vimndani

- Petulo etambalisa na kuwagambila wasomi wakwe (2 Petulo 1:1-2).
- Akaheza awakumbusa wekale wikazi wedi kwaviya Chohile kachidahiza suwe (2 Petulo 1:3-21).
- Vikaheza awafunda mwe wahinyi wadanti na kugamba viya na vilaile kwa wahinyi wadanti mo udumo (2 Petulo 2:1-22).
- Akaheza aho Petulo abindiliza kwa kuwajela moyo wazumizi wekale wikazi wedi kwemalanya wizilo wa kaidi wa Yesu (2 Petulo 3:1-17).

1 Miye Simoni Petulo, mtumwa na
msigilwa ywa Yesu Kulisito.

Nawawandikilani nyuwe wadya
mhokele uzumizi mkulu ukutogoleswa saudya chinanawo suwe
kwa sila ya vikumuwagila Yesu
Kulisito uyo Chohile na Mwambula
ywetu.

2 Nawalombezezani wedi wa
Chohile na utondowazi vyongezekele mo kummanya Zumbe
Yesu Chohile ywetu.

Mwitango wa kusagulwa ni Chohile

3 Kwa nguvu zakwe za
chichohile, Chohile kachinka
mbuli zose chikunga mo wikazi
wetu wa kumvikila Chohile na
kumvikila yudya achitange chitende hamwenga mo ukulu na
wedi wakwe mwenye. 4 Kwaivyo
kachinka majeleko yedi na yakutunyiswa ya ndagano chani kwa majeleko ayo mdahe kwenega ubanasi
ukwigalwa ni tama zihiye zi mwe isi
na kwelunga neivyo eli chichohile.
5 Kwa chausa icho, hikilizisani
mjenyeze wedi mo uzumizi wenyu,
na mo wedi mjenyeze umanyi, 6 na
mo umanyi mjenyeze kwelongoza
wenye na mo kwelongoza kwenyu
mjenyeze ujijimizi na mo ujijimizi
mjenyeze wogohi kwa Chohile, 7 mo
wogohi kwa Chohile mjenyeze umbuya wa chilukolo mjenyeze ungi.
8 Mnatenda na ntogozi zilozize saizo,
naziwadahizeni kutenda wandima
wakuwagila na kutenda na ntendwa
zedi zikulawana no umanyi wenyu
mo kummanya Zumbe dyetu Yesu
Kulisito. 9 Mna mntu hena ntogozi
izo mta belenge hakudaha kuwona
vyedi chindedi ni tuntu naho kajala
kugamba kaheza kulengusa masa
yakwe ya kale.

10 Elo, walukolo weyangu hikilizisani mtende umwitango wenyu
na usagulwa wenyu kwa Chohile
utende ni mbuli ikujendeleza heina
udumo, uneva mnekala seivyo
hamgwe ng'o. 11 Kwaviya kwa
kudamanya ivyo namzumiliswe

na kulekeilwe kwingila mo useuta wa mazuwa yose wa Zumbe uyo Mwambula ywetu Yesu Kulisito.

12 Elo nanijendeleze kuwakumbusani mazuwa yose mbuli zino, hata hegu mzimanya kale naho mtoga mwe chindedi mhokele. 13 Nafanyanya kugamba ni vyedi niwachimpuleni kwa kuwakumbusani izifanyanyi zenyu chipindi chose cho wikazi wangu hatenda nichei mo mwili uno. 14 Kwaviya simanya kugamba nihaguhi na kubanika saviya Zumbe dyetu Yesu Kulisito anilagise pwilili. 15 Ivyo, nanidamanye chila hudaha kulavyanya kugamba haheza kubanika mdahe kukumbuka zimbuli zino mazuwa yose.

Ukuzi ukulanga ukulu wa Kulisito

16 Elo umo chawahinyagani udahi na kuya kwa Zumbe dyetu Yesu Kulisito hachatimilaga ngano za kutula kwa ubala, suwe chawonaga wenye ukulu wakwe. 17 Kwaviya ahokelaga ntunyo na ukulu kulaila kwa Chohile Tate, chipindi izwi dimwizile kulaila kwakwe uyo eli Ukulu Mkulu dikagamba, “Yuno ni Mwanangu hungisa, akuniwagila!” 18 Suwe wenye chevaga idizwi idyo kulaila kwembingu umo chendaga hamwenga naye kudya ko lugulu ludya lukukile.

19 China ukanuni utendese kugamba ulosi wa wawoni wa Chohile wachilagisa mbuli iyo ni chindedi uneva mkautimila, kwaviya wenga taa ikulangaza hantu he chiza kubula hadya nakutandazuke na ung'azi wa ntondo ya machelwa ikung'ala mwe myoyo yenyu. 20 Kujinka yose kumbukani kugamba hahana mntu yoyose akudaha kutambalisa uwoni kwa chausa cha fanyanyi zakwe mwa Mawandiko Yakukile. 21 Kwaviya hahana uwoni ukulawana saviya mntu akunga mna wantu walavyaga uwoni wa Chohile wakalongozwa ni Muye Ukukile.

2

Wahinyi wa Udanti

1 Walailaga wawoni wadanti mgati mwa wantu, na seivyo wahinyi wa udanti nawalaile mgati mwenyu. Wantu awo nawengize mahinyo ya udanti na yawegaile ubanasi na kumlemela Zumbe awakombole, na mwe isila iyo nawasunguze kwebalanga wenye. 2 Naho wantu walozize nawatimile izo izisila zawo zo uchilanga, na kwachausa icho watuhu nawaibele isila ye chindedi. 3 Kwa chausa cha tama zawo zihiye za ugoli, wahinyi awo wo udanti nawahokele luso mwenyu kwa sila ya mbuli za udanti. Mna Chohile alamulaga kale kugamba nawakantile naho hagonile. Chindedi nawabalange!

4 Chohile hawafile mbazi wandima wa kwembingu wadamanye masa, mna kawadula hantu ha masulumizo umo wanyinywa minyolo waikwa mwe ziza wakagoja zuwa dye nkanto. 5 Naho Chohile haiyonele mbazi isi yo kale mna nakegala fula nkulu igale mazi yagubike isi idya ya wantu hewena wogohi kwa Chohile. Mna kamwambula Nuhu endaga akalonga mbuli zikumuwagila Chohile hamwenga na wantu watuhu mfungate. 6 Naho, Chohile aikantilaga imizi ya Sodoma na Gomola kwa kuitikimya. Kwe isila iyo, kalagisa mligano wa mbuli nazize zilaile kwa wantu hewena wogohi kwa Chohile. 7 Naho amwambulaga Lutu mntu akumuwagila Chohile, kwaviya moyo wakwe endaga akawona chinyulu vitendese kwa lujendo lwa wachilanga lwa wantu wehiye. 8 Mntu uyo akudamanya mta kuwoneka ywedi kulongozi kwa Chohile endaga akekala mgati mwawo asulumilaga mo moyo wakwe chila zuwa, mwe viya nakawona na kwiva ubanasi wawo nawakadamanya. 9 Elo hegu nivyo, Zumbe kamanya ivyo nawambule mwa majezo wantu wata wogohi

kwa Chohile, naivyo vya kuwaika
hewekuwagila kubula zuwa dye
nkanto, 10 vitendese wadya waku-
timila tama zihiye za chimwili na
kubela udahi wa Chohile.
Wantu awo hawakwiva, wata
kweduvya, naho wavihuluta na
kuvibela vyumbe vina ukulu vya
kwembingu. 11 Mna wandima wa
kwembingu wata udahi na nguvu
kuwajinka wahinyi wo udanti
hawawalongeleze kwa kuvihuluta
vyumbe ivyo kulongozi kwa Zumbe.
12 Wantu awo wakuhuluta vintu
hewevimanyize wekala saviya
wanyama hewena fanyanyi wadya
wakwelekwa niyo wagwilwa na
kuchinjwa! Wantu awo nawa-
balangwe seivyo nawabalangwe
wanyama awo. 13 Nawalihwe
masulumizo kwa ntendwa za wihi
wadamanye. Wabweda kudamanya
yehiye naho nomsi mo lumpe, tama
zihiye za mbwedo wo mwili. Awo
ni wazavu naho ni soni izodu
mwe dibunga dyenyu chipindi
wakulungana na nyuwe mwe
zindala zenyu, kuno wabwedesa
sila zawo zo udanti! 14 Meso yawo
yamema ugonyi, wantu hewekuhela
kudamanya masa, wata kudanta
wantu wahwele, wazweza imyoyo
kutenda na tama ya ugoli, walig-
itwa! 15 Waileka isila ichumile na
kuwazaganya na kutimila isila ya
Balamu, mwana ywa Beoli. Uyo
aungaga kuhokela ugoli kwa kubun-
yanya, 16 mna niyo akwahilwa kwa
chausa cho wavu wakwe. Mpunda
heikulonga, yalongaga enga izwi
dya chimntu, niyo amchinda yudya
muwoni asekudamanya mbuli za
kichilalu.
17 Wantu wano wekala enga
sokwe zinyaile, saviya maingu
yakufiliswa ni nkung'unto, Chohile
kawekiya wikazi wawo hantu he
ziza. 18 Ivyo walonga milosi ya
kweduvya ya bule na kwakujeseza
tama zawo zo uchilanga, wawak-
wesa kwe masa wadya wantu
wakongile kwepagula vino zuzi
kulaila mwe wantu wakwikala mo
wavu. 19 Wakawekiya ndagano za
kulekeilwa, nawo wenye wakatenda
ni watumwa wa ubanasi, kwaviya
mntu ni mtumwa mwe chiya
chikumlongoza. 20 Kwaviya wadya
wepagule no uzavu we isi kwa
kummanya Zumbe uyo Mwambula
Yesu Kulisito, uneva wanagwizwa
na nakulongozwa naho, wantu awo
nawatende wehise kujinka hadya
nkongo. 21 Elo nanivyedi hegu
hawamanyize isila ikumuwagila
Chohile ukaleka waimanya na
wakaheza waleka lagizo dikukile
wenkigwe. 22 Mna vilaila kwawo
mliganyo wa chindedi ukugamba,
“Kuli dyawiya matahika yakwe,”
na lutuhu lukugamba, “Nguluwe
isuntigwe yawiya kugalagala mwe
ntagata.”

3

Zuwa dya kwizila Zumbe

1 Walukolo weyangu, baluwa
ino huwawandikilani ni ya kaidi.
Mwe izibaluwa zose mbili si-
jeza kuchimpula fanyanyanyi
zedi kwa kuwakumbusa mbuli
zino. 2 Naunga mkumbuke mbuli
zalongagwa chikale ni wawoni
wakukile, na lagizo dya Zumbe
naho mwambuzi mwinkigwe ni
wasigilwa wenyu. 3 Nkongelo
ya yose, manyani kugamba mwa
mazuwa yo udumo naweze wantu
lujendo lwawo nalulongozwe ni
tama zawo wenye. Nawawatileni,
4 nakugamba, “Awaikiyaga ndagano
kugamba neze! Haluse ekuhi?
Mbuli ni iziya kukongela kubanika
kwa wadalahala wetu na vintu
ni iviya vili saviya navili mwe
nkongelo yo kumbwa kwe isi!”
5 Wantu awo, kwa kasidi wajala
kugamba chikale Chohile alongaga
du mbingu ne isi niyo vyalaila.
Kwa ulosi wakwe aumbaga isi,
kwa kuisenta isi ikulumbale kulaila
mwa mazi, 6 Chohile alagizaga mazi
yabohole yabalange isi ya kale.
7 Mna kwa ulosi udya mbingu ne
isi za haluse zisigazwa chani zize

zidulwe mo moto zikwa kwachausa che dizuwa diya wantu hewena wogohi kwa Chohile na wakantilwe na kubalangwa.

8 Mna wambuya zangu, msekuijala imbuli ino, kugamba, kwa Zumbe, zuwa dimwenga dyenga mihilimo magana mlongo naho mihilimo magana mlongo yenga zuwa dimwenga. 9 Zumbe hakukawa kudamanya yadya alagane saviya wantu watuhu wakufanyanya kugamba nakawe. Mna awajijimizani kwaviya hakunga mntu yoyose abalangwe, mna awakwesa wose chani weile masa yawo.

10 Mna zuwa dya Zumbe nadize enge mbavi. Mwe dizuwa idyo, mbingu nazusike kwa sindo nkulu, vintu vyose mo ulanga saviya zuwa na ntondo na mnenge na vituhu navitikime naho isi na chila chintu chiyumo navyusike.

11 Elo, kwaviya vintu vyose navibalangwe saivyo, nyuwe mwaungwa mwikale wikazi wivivihi? Mwikale wikazi ukukile na kumtunya Chohile, 12 mkagoja idizuwa dya Chohile naho mditende disunguze kwiza, mwe dizuwa idyo mbingu nazitikime kwa moto na vintu vyose mo ulanga navilolomoke kwa chivuguto. 13 Mna suwe kutimilana ne ndagano ya Chohile, chagoja isi mpya na mbingu mpya umo mkwikala wedi wa Chohile.

14 Mweivyo wambuya zangu, mkagoja vintu ivyo, hikilizani chani mwoneke hamna malema hegu katitu kulongozi kwa Chohile na kutenda na utondowazi naye. 15 Mmanye kugamba ujijimizi wa Zumbe dyetu ni luhenyo lwedi akuchinka chani chambulwe. Ivyo nikuligana na viya mlukolo ywetu Paolo awawandikileni akajeseza ubala enkigwe ni Chohile. 16 Ayo nayo akulonga mwe zibaluwa zakwe zose akalonga mwe zimbuli izo. Mndani mwe zibaluwa zakwe mna mbuli ntuhu ni ndala kuzimanya. Mbuli ziya wantu hewemanyize watoza kaisi na kanyaile wahitula viya akulonga saviya wakuhitula hantu hatuhu mwa mawandiko Yakukile mwe ivyo webalanga wenye.

17 Elo nyuwe wambuya zangu, mbuli ino mwimanya kale. Haluse kwedimeni chani mnasekuzaganywa ni wavu wa mahinyo yehiye ya wantu hewekutimila sigilizi niyo mwagwa mwe chegamo chenyu chitogile. 18 Mna jendelezani kukula mo wedi wa kummanya Zumbe dyetu mwambula ywetu Yesu Kulisito ukulu utende wakwe. Haluse na mazuwa yose! Taile.

BALUWA YA NKONGO IWANDIKWE NI YOHANA

ULONGOZI

Baluwa ya nkongo ya Yohana yawandikagwa ni msigilwa Yohana mgati mwe chipindi cha 85-90 AD. Yohana halongile mwenye kugamba nuyo awandike, mna sula ya nkongo ilagisa kugamba ni mukuzi wa meso yakwe mwe wikazi wa kwambulwa ni Yesu Yohana 1:1-3. Ivyo iwandikwe ni Yohana ywa nkongo naho ivugalwa seiviya iwandikwe mwe Mbuli Yedi kuligana na Yohana. Ni kuzumila kugamba Yohana kawandika Mbuli Yedi kuligana na Yohana na baluwa ntatu, Yohana ywa nkongo na Yohana ywa Kaidi na Yohana ywa katatu kuno akatenda ekala Efeso.

Yohana kawandika baluwa ino kwa wose Wakulisito na mwe chipindi che nkunto ye dikanisa kulaila mwe bunga dya wantu wakwitangwa, “Mbilikimo.” Wazumila kugamba Yesu kachinta ni Chohile mna ivyo neli chindedi ni mntu kuno kwe isi. Kwachausa chino Yohana awandika kulanga ukuzi wa meso mwe kwikala na Yesu na kwa mkono wakwe kamtoza Yesu (1 Yohan 1:1-3). Mwalo wa Yohana mwe kuwandika ibaluwa ino ni kuchintiza mbwedo wakwe (1 Yohan 1:4), kuwachinda wazumile kulaila mwe masa (1Yohan 21), kuwachinda wazumile kulaila mwe wahinyi wa udanti (1Yohan 2:26), kukaulisa wazumile kugamba wakombolwa (1Yohan 5:13).

Vimndani

Yohana alavyanya ibaluwa yakwe na kuwenka umwalo wo kuwandika (Yohan 1:1-4).
Naho katambalisa ivyo Chohile achumile na ivyo vikungigwa kwikala enga Yesu ivyo ekale (1 Yohan 1:5-3:10).
Naho achikumbusa lagiso dya kungana (1Yohan3:11-5:12).
Achisanya izibaluwa zakwe mwe 5:13-21.

Mbuli ya Ujima

1 Ulosi uno walawana na Mbuli
ya ujima yendaga aho nkongo suwe
chawivaga na kumwona kwa meso
yetu, chimwona na kumtoza kwa
mikono yetu wenye. 2 Ujima uyo
aho alailaga suwe nachimwona,
haluse chalonga izi mbuli zakwe,
na kuwagambilani mo ujima uwo
wa mazuwa yose wendaga kwa Tate
na kugubulwa kwetu. 3 Yadya chi-
wone na kuyeva nayo chikuwagam-
bilani nyuwe chani nanywi mtende
na ndala na suwe hamwenga na
Tate na mwanawe Yesu Kulisito.
4 Chawandikila mbuli zino zo ujima
chani kumbweda kwetu kuchinte.

Chohile ni Ulangazi

5 Elo, mbuli chivile kwa Yesu na
kuwagambilani ni zino, Chohile ni
ulangazi na hamna chiza chochose
mndani mwake. 6 Chinalonga
kugamba china ndala naye, mna
chekala mwe chiza na chitende
chalonga udanti naho hachik-
wikala mwe chindedi. 7 Mna
chinekala mwe ulangazi saviya eli
mo ulangazi, suwenye nachitende
na ndala na sakame yakwe Yesu
Kulisito Mwanawe yachilengusa
masa yose.
8 Chinagamba hachina masa,
chedanta suwe wenye na ichindedi
hachimuli mndani mwetu. 9 Mna
chikeila masa yetu, Chohile ni
mkanuni naho ni ywedi mazuwa
yose naye na chilekeile masa yetu
yose na kuchilengusa wihi wose.
10 Chinagamba hachidamanye masa,
nachimtende Chohile ni mdanti
na mbuli yakwe haimuli mndani
mwetu.

2

Kulisito mgombezi ywetu

1 Wanangu nawawandikilani
mbuli zino chani msekudamanya
masa, mna inalaila mntu adamanya
masa chinanaye yumwenga
akuchigombela kwa Tate, nuyo
Yesu Kulisito akumuwagila Chohile.
2 Kulisito nuyo alavigwe ntambiko

chani ause masa yetu chinanayo
mna siyo masa yetu du mna na masa
ya wantu wose we isi.
3 China yeva malagizo ya Chohile,
chadaha kutenda na ukanuni
kugamba chimmanya. 4 Mntu
anagamba kammanya Chohile mna
hakutimila malagizo yakwe mntu
uyo ni mdanti, naho chindedi
hachimuli mdani mwakwe. 5 Mna
mntu yoyose akwiva mbuli ya
Chohile, nuyo eli na ungi jejeje
wa Chohile mndani mwakwe.
Vino nivyo chikudaha kutenda na
ukanuni kugamba chalungana naye,
6 mntu yeyose akugamba kalungana
na Chohile aungwa ekale saviya
ekalaga Yesu Kulisito.

Lagizo hya

7 Wambuya zangu, lagizo dino
huwawandikilani sidyo hya, ni lag-
iso dya kale mwendaga mnanadyo
kukongela nkongo. Lagiso idyo dya
kale ni mbuli mwivile. 8 Seivyo,
lagizo dino huwawandikilani ni lag-
iso hya, ne chindedi chakwe cha-
woneka mndani mwa Kulisito na
mndani mwenyu naho. Kwaviya
chiza chausika, na ulangazi wa
chindedi ukonga kale kulangaza.
9 Yoyose akulonga kugamba
ekala mo ulangazi, mna amwihiwa
mlukolo ywakwe mntu uyo achei
mwe chiza. 10 Yoyose akumunga
mlukolo ywakwe, mntu uyo ekala
mwe ulangazi, naho mndani
mwakwe hamna chintu chochose
chikunga chimhose mtuhu akole
masa. 11 Mna akumwihiwa mlukolo
ywakwe ekala mwe chiza ajenda
mwe chiza, naho hamanyize uko
akwita, kwaviya chiza chimtenda
tuntu.
12 Nawawandikilani nyuwe
wana kwaviya masa yenyu
yalekeilwa kwa zina dya Kulisito.
13 Nawawandikilani nyuwe, watate,
kwaviya mummanya Kulisito
endaga eyaho kukongela nkongo.
Nawawandikilani nyuwe wab-
wanga kwaviya mumhuma yudya
Mwavu.
14 Nawawandikilani nyuwe
wana kwaviya mummanya Tate.
Nawawandikilani nyuwe watate
kwaviya mummanya yudya endaga
kukongela nkongo. Nawawandik-
ilani nyuwe wabwanga, kwaviya
mna nguvu na mbuli ya Chohile
yekala mndani mwenyu naho
mumhuma yudya Mwavu.
15 Msekunga isi hegu chintu cho-
chose chi mwe isi. Mntu akunga
isi, ungi wa Tate haumuli mn-
dani mwakwe. 16 Vintu vyose vya
mwe isi kugamba tama zihiye zo
mwili, tama zihiye za meso na we-
duvi ukuhoswa nu ugoli vyose ivyo
havikulaila kwa Tate, mna vyalaila
mwe isi. 17 Isi hamwenga ne vintu
vyakwe vyose na tama zose zi mn-
dani mwakwe navijinke, mna mntu
akudamanya yadya akunga Chohile
nekale mazuwa yose.

Mnkondo vya Kulisito

18 Wanangu, udumo wi haguhi!
Namwiva kugamba mhiga Kulisito
eza, haluse wahiga Kulisito walozize
weza kale, elo chimanya kugamba
udumo wihaguhi. 19 Wantu
awo walaila mgati mwetu mna
hawendaga wetu wa chindedi, nivyo
vilekile nawachasa, hegu wendile
wetu, nawekala na suwe. Mna
nawahalawa, waita zawo, chani
vilavyanye pwipwi kugamba sawo
wetu ng'o.
20 Mna nyuwe mhokela Muye
Mkuka kulaila kwa Kulisito, ivyo
nyuwe nyose mmanya ichindedi.
21 Siwawandikilani nyuwe kwaviya
hammanyize icho chindedi, mna
kwaviya mmanya kugamba hamna
udanti wowose ukulaila mwe icho
ichindedi.
22 Mdanti ni yuhi suyo yudya
akulemela kugamba Yesu ni Kulisito
Mwambula? Uyo nuyo mhiga
Kulisito amlemela Tate na Mwana.
23 Chila akumlemela Mwana, iviya
amlemela Tate na yoyose akumzu-
mila Mwana, iviya amzumila Tate.
24 Elo nyuwe mhezize kuwiva
ulosi uwo kukongela nkongo, wikale

mwe myoyo yenyu. Hegu ulosi uwo mwivile kukongela nkongo unekala mndani mwenyu, elo namwikale mwe kwelunga na Mwana na Tate.
25 Na chiya Kulisito alaganaga na suwe ni chino, ujima wa mazuwa yose.
26 Siwawandiklani zimbuli zino kwachausa cha wadya wakunga wawazaganye. 27 Mna nyuwe mhokela Muye Ukukile kulaila kwa Kulisito na uyo ekale mndani mwenyu. Kwaivyo hamungwe mhinywe ni mntu yoyose. Kwaviya uyo nawahinyeni chila chintu, naho mahinyo yakwe ni ya chindedi. Elo tozani mahinyo ya uyo Muye na kusigaila mwe kulungana na Kulisito.
28 Haluse, nyuwe wanangu jendelezani kwikala mndani mwakwe chani chipindi nalaile mtende wakankalu hemwina luhosa lwa kwefisa kwa soni mwe dizuwa dyo kwizila kwakwe. 29 Mmanya kugamba Kulisito amuwagila Chohile vitendese, iviya mwaungwa mmanye kugamba chila mntu akudamanya mbuli zedi natenda mwana ywa Chohile.

3

Wana wa Chohile

1 Kaulani ni ungi wi vivihi Tate achungise, hata chetangwa wana wa Chohile! Naho chindedi nivyo chili, nivyo vikule wantu we isi ino hawachimanyize, kwaviya hawammanyaga Chohile.
2 Wambuya zangu, suwe haluse chimanya chiwana wa Chohile, mna havinati kubunkulwa pwilili ivyo nachitende chili. Mna chivimanya kugamba, umo Kulisito nalaile, nachifanane naye kwaviya nachimwone viya eli. 3 Elo chila mntu mta msuhi uno mwa Kulisito, elengusa saviya Kulisito alenguke.
4 Chila mntu akudamanya masa atula sigilizi ya Chohile, kwaviya masa ni kutula sigilizi. 5 Mvimanya kugamba Kulisito ezaga kusa masa yetu, na kugamba uyo hana masa yoyose. 6 Elo chila akwikala mwe kulungana na Kulisito hakudamanya masa, mntu akujendeleza kudamanya masa hamuwone ng'o hegu kummanya Kulisito.
7 Elo wanangu, msekuzumila kuzaganywa ni mntu yoyose. Mntu akudamanya ntendwa za wedi zikumwagila Chohile saviya Kulisito eli mwagilwa vitendese kwa Chohile. 8 Mna mntu akujendeleza kudamanya masa ni ywa yudya Mwavu, kwaviya Mwavu kadamanya masa kukongela nkongo. Mna mwana ywa Chohile ezaga mwe isi kubalanga ndima za yudya Mwavu.
9 Chila eli mwana ywa Chohile, hakujendeleza kudamanya masa kwaviya ujima wa Chohile wekala mndani mwakwe, hakudaha kujendeleza kudamanya masa kwaviya katenda mwana ywa Chohile.
10 Mna yoyose hekudamanya mbuli zedi, hegu hekumunga mlukolo ywakwe, uyo suyo mwana ywa Chohile. Uko nuko kwesimana kwa wana wa Chohile na wana yudya Mwavu.

Unganani

11 Na ulosi mwivile kukongela nkongo nuno, chaungwa chungane!
12 Chisekutenda saviya Kaini, ywa yudya Mwavu, amkomaga mvunawe. Amkomaga kwa mbwani? Kwaviya ntendwa zakwe zendaga ziha, mna mvunawe endaga na ntendwa zikumuwagila Chohile.
13 Elo, walukolo wetu, msekwehelwa hegu wantu we isi ino wakawehiwani nyuwe. 14 Suwe chimanya kugamba, chideluka kale kulaila mwe file na kwingila mwe ujima, kwaviya chawaunga walukolo wetu. Mntu hena ungi asigaila mwe file. 15 Chila akumwihiwa mlukolo ywakwe ni mkomi, nyuwe mmanya kugamba mkomi yoyose hana ujima wa mazuwa yose mndani mwakwe.
16 Suwe chimanya kugamba ungi ni mbwani kwa viya Kulisito

alavyaga ujima wakwe kwa chausa chetu. Suwe naswi ivyo chaungwa chilavye ujima wetu kwa chausa cha walukolo wetu. 17 Elo, hegu mntu anatendesa na vintu vya hano he isi niyo amuwona mlukolo ywakwe ni mchiwa, mna niyo atenda na moyo mdala hamuwonele mbazi, Togola! Adaha zeze kugamba ungi wa Chohile wi mndani mwakwe? 18 Wanangu, ungi wetu usekutenda milosi na kulonga du, mna utende ungi wa chindedi na wantendwa.

Myoyo heikogoha kulongozi kwa Chohile

19 Ivyo nivyo chikudaha kumanya kugamba suwe ni wantu wa chindedi naho hachitende na woga mwe myoyo yetu kulongozi kwa Chohile. 20 Kwaviya hata hegu udahi we myoyo yetu yachikantila, chimanya kugamba Chohile ni mkulu kujinka myoyo yetu, na kugamba uyo kamanya vintu vyose. 21 Wambuya zangu hegu myoyo yetu haikuchikantila, china ukankalu kulongozi kwa Chohile, 22 naho nachihokele kwakwe chochose nachilombeze kwaviya chatoza miko yakwe na kudamanya yakumuwagila. 23 Na mwiko wakwe ni uno, kumzumila Mwanawe Yesu Kulisito na kungana saviya achilagize. 24 Wantu wose wakwiva miko ya Chohile wekala mwe kulungana na Chohile, na Chohile ekala mwe kulungana naye. Kwa sila ya Muye Ukukile chinkigwe ni Chohile, suwe chimanya kugamba Chohile ekala mwe kulungana na suwe.

4

Muye wa Chindedi na Muye wa Udanti

1 Wambuya zangu msekumzumila chila mntu akugamba alongozwa ni Muye wa Chohile, mna mjezeni muone hegu mntu uyo alongozwa ni Muye wa Chohile hegu bule, kwaviya kuna wawoni wadanti walozize mwe isi. 2 Sila ya kumanya hegu mntu alongozwa ni Muye wa Chohile ni ino, chila mntu akulonga mwenye kugamba Yesu Kulisito ezaga niyo atenda mntu, mntu uyo alongozwa ni Muye ukulaila kwa Chohile. 3 Mna mntu yoyose hekumlonga mwenye Yesu seivyo hana Muye ukulaila kwa Chohile. Mntu uyo ana muye ukulaila kwa mhiga Kulisito nanywi mwevaga kugamba eza, haluse kabula kale hano he isi.

4 Mna nyuwe mwi wana mlawane na Chohile, naho muwahuda kale awo wawoni wa udanti, kwaviya muye wi mndani mwenyu ni mkulu kujinka muye wi mwa wantu we isi ino. 5 Wawoni wo udanti walonga kutimilana mbuli ivyo zili mwe isi ino, na wantu wa mwe isi wawetegeleza kwaviya ni wantu wa mwe isi. 6 Mna suwe chi wantu wa Chohile. Mntu ammanyize Chohile achetegeleza, mna mntu suyo ywa Chohile hakuchetengeleza. Elo kwa sila iyo chadaha kubunkula kwesimana mgati mwa Muye wa chindedi na muye wa udanti.

Chohile ni Ungi

7 Wambuya zangu chungane, kwaviya ungi walaila kwa Chohile. Chila mntu mta ungi katenda mwana ywa Chohile naho kammanya Chohile. 8 Mna mntu hena ungi hammanyize Chohile kwaviya Chohile ni ungi. 9 Naho Chohile alagisaga ungi wakwe kwetu kwa kumwigala Mwanawe ichedu mwe isi, chani chitende na ujima kwa sila yakwe. 10 Vino ungi nivyo wili, suko kugamba suwe chamungaga Chohile nkongo, mna kwa uyo achungaga niyo amwigala Mwanawe atende ntambiko ya kuchilekeila masa yetu.

11 Wambuya zangu, uneva Chohile achungaga saivyo, elo suwe naswi chaungwa chungane. 12 Hahana mntu amuwonaga Chohile, mna chinaungana Chohile ekala mwe kulungana na suwe na ungi wakwe watenda jejeje mwetu.

13 Mwe dino chimanya kugamba chekala mwe kulungana naye, uyo

naye ekala mwe kulungana na suwe, kwaviya kachinka Muye wakwe.
14 Suwe chiwona na kuwaukwila watuhu kugamba, Tate amsigilaga Mwanawe atende Mwambula ywa wantu we isi yose. 15 Mntu yoyose akulonga mwenye kugamba Yesu ni Mwana ywa Chohile, Chohile ekala mwe kulungana naye, uyo naye ekala mwe kulungana na Chohile.
16 Elo suwe chimanya naho chazumila ungi ananawo Chohile kwetu suwe.

Chohile ni ungi. Chila mntu akwikala mwe ungi ekala mwe kulungana na Chohile na Chohile ekaka mwe kulungana na uyo. 17 Mwe sila ino ungi wi jejeje mndani mwetu chani chidahe kutenda na ukankalu mwe dizuwa diya dye nkanto, kwaviya wikazi wetu hano he isi wenga udya wa Kulisito.
18 Ungi hauna woga, heye, ungi jejeje wausa woga wose. Elo mntu mta woga hejejeje mwe ungi, kwaviya nkanto yahosa mntu kutenda na wogohi.

19 Suwe china ungi kwaviya Chohile nuyo akongile kuchunga.
20 Mntu anagamba amunga Chohile, mna kuno amwihiwa mlukolo ywakwe, ni mdanti. Kwaviya mntu hekumunga mlukolo ywakwe akumuwona, hakudaha kumunga Chohile hekumuwona. 21 Elo uno nuwo mwiko achinkile Kulisito, mntu akumunga Chohile iviya aungwa amunge mlukolo ywakwe.

5

Uhuda wa mbuli zihiye zimwe Isi

1 Mntu yoyose akuzumila kugamba Yesu ni Kulisito ni Mwambula, uyo katenda mwana ywa Chohile, chila mntu akumunga mwelesi iviya amunga umwana.
2 Vino nivyo chimanyize kugamba chawaunga wana wa Chohile, kwa kumunga Chohile na kwiva imiko yakwe, 3 kwaviya kumunga Chohile ni kwiva imiko yakwe, naho imiko yakwe siyo midala. 4 Kwaviya chila atendile Mwana ywa Chohile adaha kuhuda mbuli zihiye zimwe isi ino, vino nivyo chikuhuda mbuli zihiye zimwe isi ino kwa uzumizi wetu.
5 Haluse ni yuhi akudaha kuhuda mbuli zihiye zimwe isi? Ni yudya akuzumila kugamba Yesu ni mwana ywa Chohile.

Uukuzi mwa Yesu Kulisito

6 Yesu Kulisito nuyo ezile kwa mazi na sakame. Hezile kwa mazi du mna kwa mazi na sakame. Ni Muye akuukula kugamba ni chindedi uyo Muye ni Chindedi.
7 Elo, weyuko waukuzi watatu,
8 Muye Ukukile na mazi na sakame na ukuzi wa awo watatu wevana. 9 Hegu chazumila ukuzi wa chimntu, ukuzi wa Chohile una nguvu zitendese na uno nuwo ukuzi alavize Chohile mwenye mwa Mwanawe. 10 Akumzumila Mwana ywa Chohile ana uwo ukuzi mndani mwakwe, mna hekumzumila Chohile, amtenda uyo ni mdanti, kwaviya hazumile ukuzi alavize Chohile mwa Mwanawe. 11 Ukuzi wenye nuno, Chohile achinkaga ujima wa mazuwa yose, na ujima uwo wi mndani mwa Mwanawe.
12 Mntu yoyose mta Mwana ywa Chohile ana ujima uwo, na mntu yoyose hena Mwana ywa Chohile hana ujima uwo.

Ujima wa mazuwa yose

13 Nawawandikilani chani mmanye kugamba ujima wa mazuwa yose una nyuwe mkuzumila zina dya Mwana ywa Chohile.
14 Elo chino nicho chindedi chinanacho, kugamba chikalombeza chintu chochose saviya akunga, achetegeleza. 15 Elo, uneva chimanya kugamba achetegeleza chila chikamlombeza, iviya chimanye kugamba achinka chochose chikumlombeza.
16 Unamuwona mlukolo ywako kadamanya masa heyekumwigala kwe file, umlombezeze kwa Chohile, naye Chohile namwinke ujima. Nalonga imbuli ino halanga wadya wadamanye masa sayo ya file. Mna

kuna masa yakumwigala mntu kwe file, miye sikugamba mumlombeze Chohile kwa chausa icho.
17 Chochose hechikumuwagila Chohile ni masa, mna kuna masa heyekumwigala mntu kwe file.
18 Chimanya kugamba watendile wana wa Chohile hawakudamanya masa kwaviya Mwana ywa Chohile awadimisa, na yudya Mwavu hakudaha kumtenda chochose.
19 Chimanya kugamba suwe chi wa Chohile, hata hegu isi yose ihiye yalongozwa ni yudya Mwavu.
20 Naho chimanya kugamba Mwana ywa Chohile nakeza, niyo achinka umanyi chani chimmanye Chohile ywe chindedi naho chikale mwe kulungana na Chohile ywe chindedi na mokulungana na Mwanawe Yesu Kulisito. Uyo nuyo Chohile ywe chindedi na nuwo ujima wa mazuwa yose.
21 Wanangu, mwenege kuvikila milungu.

BALUWA YA KAIDI IWANDIKWE NI Yohana

ULONGOZI

Baluwa ya kaidi ya Yohana yawandikagwa ni msigilwa Yohana mo mhilimo 90 A D. Yohana hetembalise kugamba nuyo awandike, hantu hakwe etanga mwenye mdalahala. Mwalo wa kaidi waligana na mwalo ukulagiswa mwe Mbuli yedi iwandikwe ni Yohana. Vitendese vino vyelagisa mwe izisila za kumtambalisa Yesu, akalagiza chila yumwenga amunge mnyawe, umo akaliganyiza kumunga Yesu kwa kutimila miko yakwe (2 Yohana 1:5-6, Yohana 15:9-10). Vyafanyanywa kugamba Yohana awandikaga Mbuli Yedi kuligana na baluwa ntatu za Yohana, 1Yohana ywa kaidi Yohana ywa katatu umo akekala komzi wa Efeso. Yohana aitambalisa ibaluwa ino kwa mvyele asagulwe na mwanawe. Ni saviya nakaliganyiza na bunga dya wamzumile Kulisito. Akajika awagambila wamzumile Kulisito wose. Mwalo wa Yohana wo kuwandika ibaluwa ino ni kuwajela moyo wamzumile Kulisito na kuwafunda wawenege wahinya wa udanti.

Vimndani

Yohana aitambalisa ibaluwa kwa kulonga kugamba ni yayuhi na kwa kuwalamsa wadya awawandikile (2 Yohana 1:1-3).
Akajika awajela moyo wamzumile Kulisito na kuwakumbusa mwiko mkulu (2 Yohana 1:4-6).
Akajika awafunda wawenege wahinya udanti.
Yohana abindiliza ibaluwa yakwe kwa kulaga (2 Yohana 1:12-1).

1 Miye mdalahala chilongozi
nakuwandikila weye mnala us-
agulwe ni Chohile hamwenga na
wanawo hungisa. Naho suyo
miye du huwaungani, mna wose
wamanyize ichindedi wawaungani
nyuwe, 2 kwaviya ichindedi chekala
mndani mwetu, icho nachijen-
deleze kwikala hamwenga na
suwe mazuwa yose. 3 Wedi wa
Chohile na mbazi na utondowazi
kulaila kwa Chohile Tate na Yesu
Kulisito, Mwana ywa Tate, vitende
hamwenga na suwe mwe chindedi
na ungi.

Chindedi na Ungi

4 Naseleleswa kuwona kugamba
wanawo awamwenga wekala mwe
chindedi saviya Tate achilagize.
5 Na haluse weye mnala, nina
lombezo dimwenga kwako chun-
gane, lombezo dino suwo mwiko
mhya, mna nudya chendaga nawo
kukongela nkongo. 6 Mwiko
mwivile kukongela nkongo nuno,
kwikala kwa kwiva miko ya Chohile,
mwaungwa mwikale kwa kulagisa
ungi. 7 Wadanti walozize walaila
mwe isi, wantu awo hawakuzumila
kugamba Yesu Kulisito keza kwetu
niyo atenda mntu. Mntu akulonga
seivyo ni mdanti naho ni mhiga
Kulisito. 8 Elo nyuwe msinyise,
mnasekwaza chiya mdamanyize
ndima mna mhokele jeleko di jejeje.
9 Mntu yoyose hekutoza na kwikala
mwa mahinyo kumlanga Kulisito,
mna ongezeza mbuli ntuhu uyo
hana Chohile. Mna akwikala mwa
mahinyo ayo ana wose waidi Tate
na Mwana. 10 Elo, mntu akeza
kwenyu mna hawegaileni mahinyo
ayo, msekumhokela mwe zinyumba
zenyu naho msekumlamsa. 11 Mntu
yoyose akumlamsa uyo, alungana
naye mwe zintendwa zakwe zihiye.

Ndamsa za nkomelezo

12 Nina mbuli zilozize za
kuwagambilani, mna sikunga ku-
damanya ivyo kwa kuwawandik-
ilani, kwaviya nina msuhi wa
kuwatalamkilani na kulosana na
nyuwe mlomo kwa mlomo, chani
chinyemi chetu chichinte. 13 Wana
wa lumbudyo asagulwe ni Chohile
wakulamsa.

BALUWA YA KATATU IWANDIKWE NI YOHANA

ULONGOZI

Baluwa ya katatu ya Yohana yawandikagwa ni msigilwa Yohana mwe chipindi cho mhilimo wa 90 AD. Yohana hakwetambalisa kugamba nuyo awandike, hantu hakwe etanga mwenye mdalahala (3Yoh 1:1). Kadamanya seiviya adamanye mwe baluwa yakwe ya 2Yohn (1:1). Vyafanyanywa kugamba Yohana awandikaga chitabu cha Mbuli Yedi iwandikwe ni Yohana na baluwa ya nkongo na baluwa ya kaidi na baluwa ya katatu umo akekala ko mzi wa Efeso. Yohana awandikaga ibaluwa ino kwa mzumizi akwitagwa Gayo. Kamtambalisa Gayo enga mmbuya na kumlagiza awasankanile wamzumile Kulisito wakutamba kujinkila hantu aho.

Vimndani

Yohana atambalisa ibaluwa yakwe (3 Yoh 1:1).
Akajika amjela moyo Gayo na kumlagiza alagise kuwasankanila walukolo (3Yoh 1:2-8).
Akajika atambalisa kulanga wantu waidi, Diotulefe na Demetilio (3Yoh 1:9-12).
Abindiliza ibaluwa yakwe (3Yoh 1:13-14).

1 Baluwa ino yalaila kwangu miye
mdalahala chilongozi nakuwandik-
ila weye Gayo, mbuyangu hungisa
chindedi. 2 Mbuyangu nakungila
ujenyeze mwe mbuli zose naho
utende mjima ngungulu saviya
wili ngungulu mo muye wako.
3 Naseleleswa hadya walukolo
we dibunga dya wazumile weze
wabule hano, niyo waukula mo
ukanuni wako mwe chindedi, weye
wajendeleza kwikala mwe chindedi.
4 Hahana chintu chikunelelesa
kujinka heva kugamba wanangu
wekala mwe chindedi.

Gayo atogolwa kwa kuwasankanila walukolo

5 Mbuyangu weye wi mkanuni
chila nkanana ukawasankanila
walukolo hata hegu ni wajeni
kwako. 6 Walukolo awo, wa-
diukwila bunga dya wamzu-
mile Kulisito ne zimbuli za ungi
wako. Nodamanye vyedi un-
awambiza saviya vikumwagila
Chohile chani wajendeleze ne
ntambo yawo. 7 Kwaviya wakonga
ntambo yawo mwe usankanilo wa
Kulisito naho hawakunga wahokele
wambizi wowose kulaila kwa wantu
hewemzumile Chohile. 8 Ivyo, suwe
chaungwa chiwambize wantu sa
awo chani naswi chidamanye ndima
hamwenga nawo kwachausa che
chindedi.

Diyotulefe na Demetiliyo

9 Sidiwandikila bunga dya
wamzumile Kulisito mna Diyotulefe,
yudya akunga ukulu kujinka wose,
alemela kuchetegeleza. 10 Hadya
hwizila, nanike pwilili mbuli zose
akudamanya uyo akuchisezenga na
kulonga mbuli za udanti mwetu!
Sivyo ivyodu uyo alemela kuwag-
oneka walukolo we mwe ntambo,
naho awachinda wantu watuhu
wakuwagoneka na awabalaza kuse
wantu wa bunga dya wamzumile
Kulisito wadya wakunga kwambiza!
11 Mbuyangu, use kwigiliza wihi,
mna wigilize wedi. Mntu aku-
damanya yedi ni ywa Chohile,
akudamanya yehiye hammanyize
Chohile. 12 Wantu wose wamlonga
yedi Demetiliyo, heye chindedi
chenye chamtogola. Suwe naswi
chalavya ukuuzi wetu mwakwe,
weye nawe kumanya kugamba
chino chikulonga ni chindedi.

Ndamsa za kubindiliza

13 Nina mbuli zilozize za
kukugambila mna sikunga kukuwandik-
ila mwe kalamu na wino. 14 Nina
msuhi kugamba nanisunguze kuku-
wona, nachilosane mlomo kwa
mlomo. 15 Nakungila utondowazi
kwa Chohile.

Wambuya zako wakulamsa. Chilamsize wambuya zetu wose chila yumwenga yeye mwenye.

BALUWA IWANDIKWE NI YUDA

ULONGOZI

Baluwa yetangwa Yuda ni zina nyumani ya mwandisi. Yuda elonga mwenye kugamba ni mkuluwe dya Yakobo, mkuluwe dya Yesu. Elo naho azumila kugamba kutenda yumwenga mwa mkuluwe dya Yesu (Yud 1). Hachimanyize kugamba ibaluwa iwandikwa hantu hamanyike mwe nyumba yo kuvikila naho mwe misitali imwe Lagano dya kale, Yuda nuyo chilongozi mwe Wayahudi. Hata hegu aitambalisa ibaluwa “wose wetangwe, wakungigwa ni Chohile Tate na waikigwe kwa Yesu Kulisito” (Yud1). Ibaluwa iwandikwa hagati ha 60 A D.

Umwalo wo kuwandika ibaluwa ni kwa wakulisito wose na kuwafunda wadya wakwikala mwe kuhinya udanti (Yud 4). Kajeseza misitali mwe Lagano dya kale yalaile na kulavya uwaza mwe uchumi wa kwivana. Baluwa ino yahangana na fanyanyi za Petulo zikuchisanya mafundo ya wahinyi wa udanti (Yud 4, 2 Petulo 2:1) uge misitali ya wandima wa kwembingu na Sodoma na Gomola.

Vimndani

Yuda etambalisa mwenye kugamba ni chilongozi (Yud 1-2).
Atambalisa ni kwambwani kawandika kuwafunda wadya wakuwahiga wahinyi wa udanti (Yud 3-4).
Kujinka ayo niyo awenka mliganyo kulaila kwa wantu na vilaile mwe Lagano dya kale (Yud 5-16).
Akajika wawagambila viya vikuwagila vyaungigwa mwe mafundo (Yuda 17-23).
Uhelo avugala mwe ibaluwa kwa kumtunya Chohile (Yud 24-25).

1 Miye Yuda mtumwa ywa Yesu Kulisito na mvunawe dya Yakobo,

Nawawandikilani nyuwe mwitangwe ni Tate Chohile na mkwikala mo ungi wakwe na kudimwa vyedi kwa chausa cha Yesu Kulisito.

2 Nawaungilani mbazi na utondowazi na ungi kulaila kwa Chohile vyongezekele mwenyu.

Kanto dya wahinyi wa udanti

3 Wambuya zangu, nendile hahikiliza kuwawandikilani mbuli ya wambulwa udya chikwehanga suwe chose, mna nasiwona vyaungwa niwawandikileni chani niwatintise kugombela uzumizi wenkigwe wantu wa Chohile nkanana imwenga du kwe chipindi chose. 4 Kwaviya kuna wantu wamwenga hewekumtunya Chohile weingize kwa chinyele mgati mwetu, wahitwila ulosi wa wedi wa Chohile ywetu chani wadamanye uchilanga na kumlemela Yesu Kulisito uyo eli mkulu ichedu na Zumbe dyetu. Mna Mawandiko Yakukile yahezaga kulonga kukongela nkongo kanto dyawagoja wantu awo.

5 Haluse naunga niwakumbuseni hata hegu mzimanya kale izimbuli zino zose, kugamba Zumbe eze aheze kuwambula Waizulaeli kulaila mwe isi ya Misili, mna nyumani niyo awabalanga wadya hewezumile. 6 Wandima wa kwembingu hewedimile udahi wawo mna wasa wikazi wawo, Chohile kawavugaila mwe chiza kwa kuwanyinya minyolo ya mazuwa yose chani wakantilwe mwe dizuwa diya dikulu. 7 Kumbukani saviya Sodoma na Gomola na mizi ihaguhi hakwe, wakaya wawo wadamanyaga saviya wadya wandima wa kwembingu wadamanyaga ugonyi na kutimila tama zihiye heziligane ne dikolwa. Wantu wano wenkagwa kanto dya moto wa mazuwa yose vitende fundo kwa wantu wose.

8 Seviyo wantu wano nawo sozi zawo zawalongoza mwe kuitenda imili yawo itende mazavu, wabela udahi wa Chohile na kuhuluta

vyumbe vina ukulu vya kwembingu.
9 Mna Mikaeli, mndima mkulu
ywa kwembingu, eze adedelesane
na yudya Mwavu kwachausa
cho umwili wa Musa, hajezize
kumkantila kwa kumhuluta mna
nakagamba, “Zumbe mwenye akuk-
wahile.” 10 Mna wantu wano wahu-
luta vintu hewevimanyize. Kuna
mbuli wamanyize na wazidamanya
hewekuzifanyanya saviya wanyama
hewena fanyanyi wakudamanya.
Mbuli izo za wabalanga wowo
wenye. 11 Nawaluwone! Wantu
awo wakutimila sila idya ya Kaini.
Kwachausa cha hela wejela mwe
wavu udya wa Balamu. Wahituk-
ilaga saviya Kola ahitukaga niyo
wabalangwa saviya uyo abalangwe.
12 Wantu wano wehanga hamwenga
na nyuwe mwe zindala zenyu za
ungi hewena soni. Wenga mayuwe
yakutisa yakudaha kuvuna meli ni
saviya wadimi wakwegusa wenye
du, ni saviya maingu heyena mazi
yakufiliswa ni mpeho, ni saviya miti
heina matunda chipindi cho ulozo
ing'oligwe na kunyulukisa. 13 Wantu
awo wenga mawimbi makulu ya
bahali, ntendwa zawo ni za soni
zalaila enga chifulo. Waligana na
ntondo zikuchagachaga, Chohile
kazikiya hantu mwe chiza chikulu
mazuwa yose.

14 Henoko naye, mntu ywa
cheleko cha mfungate kukongela
Adamu, nuyo alavyaga uwoni
aho nkongo mwa wowo, ak-
agamba, “Tegelezani! Zumbe
neze hamwenga na wandima
wakwe wa kwembingu wakukile
hewekuwazika. 15 Neze awakantile
wantu wose na kuwakoza masa
wantu wehiye na hewekumtunya
Chohile kwa chausa cha ntendwa
zawo zose zihiye wadamanye na
kwa mbuli zakwihiza za wata masa
walongile mwakwe!”

16 Wantu wano wang'ung'ula na
kufuzuma, watimila tama zawo zi-
hiye, wakalonga mbuli za kweduvya
na kwekomba kwa wantu watuhu
chani wapate yadya wakunga
wowo.

Mafundo na malagiso

17 Mna nyuwe wambuya zangu,
kumbukani mbuli zalongagwa kale
ni wasigilwa wa Zumbe dyetu
Yesu Kulisito. 18 Nawagambilani,
“Mazuwa yo udumo, nakulaile
wantu hewekumtunya Chohile,
wantu wakutimila tama zawo
zihiye, awo nawawatileni.” 19 Awo
ni wadya wakuhosa kusentana
mgati mwa wantu, wantu wata
fanyanyi za mwe isi, hewena
Muye wa Chohile. 20 Mna nyuwe
wambuya zangu, mwezenge mo
uzumizi wenyu ukukise, na ku-
lombeza kwa nguvu za Muye
Ukukise. 21 Mkajendeleza kwikala
mo ungi wa Chohile mkamgoja
Zumbe dyetu Yesu Kulisito, yudya
kwa mbazi zakwe nawenkeni ujima
wa mazuwa yose.
22 Wafileni mbazi wata nkama,
23 wambuleni mwe nkanto saviya
mntu akupempula chintu kulaila
mwe moto. Mna kwa watuhu
mtende na mbazi na kukaulisa mke-
hiwa hata izisuche zawo zina mad-
wentwe ye zitama zawo ze mili
zihiye.

Malombezo ya ntogozi kwa Chohile

24 Elo kwa uyo adaha kuwadimani
chani mnase kugwa, na kuwachi-
malisa nyuwe kulongozi ko ukulu
wakwe hemwina lema naho kwa
chinyemi chikulu, 25 kwa uyo eli
ichedu Chohile, Mwambuzi ywetu,
atogolwe na kutende na ukulu na
nguvu na udahi kwa sila ya Yesu
Kulisito Zumbe dyetu, kukongela
kale isi heinati kumbwa na haluse
na mazuwa yose. Taile.

UGUBULO WA YOHANA
ULONGOZI

Chitabu cha ugubulo wa Yohana nicho cho udumo mo ludongo lwe vitabu vye dilagano hya. Naho nicho chendaga cho udumo mo kuwandikwa. Chawandikagwa ni muwoni Yohana Ugubulo 1:1. Naho nuyo awandike Mbuli Yedi saviya iwandikwe ni Yohana na baluwa ntatu 1Yohana na 2Yohana na 3Yohana. Muwoni Yohana amanyikaga saviya aungigwe ni Yesu. Yohana awandikaga ichitabu chino umo endaga kwechisiwa chikwitangwa Patimo uko kwendaga sumkilo kwa chausa cha kulonga Mbuli Zedi za Yesu Kulisito. Ugubulo 1:9.

Ugubulo wa Yohana wo kuwandika chitabu cha ugubulo wa Yohana ni kuwajela moyo awo nawasome chani watoge kutenda wakanuni mwa Yesu Kulisito na kuwenka msuhi, kwaviya kuya vituhu kwa Yesu kwihajihi. 1:3 na 22:7. Chitabu chino chawandikagwa kwa chausa cha wantu wakulisito wose naho kwa mabunga ya wazumizi yesimile mfungate, ukasoma 2-3. Yohana alagisa mawandiko yakwe kugamaba ni uwoni ugubulo 1:9. Yohana ajeseza vilagiso vya miliganyo akalonga yadya awone. Chitabu chino chaligana na hantu hasiku mwe dilagano dya kale, vitendese Zakaliya 6:1-8. Mabunga mfungate na nkomano mfungate yaliganisa na nkomano ziya Chohile ajeseze kuitowa isi ya Misili. Ukasoma mwe chitabu cha kulaila 7-9. Chitabu cha Ugubulo chasimwila chipindi cha udumo kugamba Yesu natenda mhuda, na wadya wose wamzumile nawekale naye mazuwa yose. Hake chitabu chino chikulagise na kukwinka msuhi kugamba Yesu asunguza kwiza.

Vimndani

Yohana akonga kwa kwetambalisa kugamba ni yuhi na ivyo awone visimo vya uwoni uno 1:1-20.
Yohana ayenka mabunga yamzumile Kulisito mfungate ulosi kulaila kwa Yesu na kuwigala ulo na ulo kwa mabunga ayo. 1:1-3:22.
Akajika alongela yadya mahula mfungate 4:1-8:5 na yadya magunda mfungate 8:1-11:19.
Akajika aho Yohana alongela nkondo ya mwana chilume na zoka dina mitwi mfungate 12:1-14:20
Akajika awandika mbuli ya nkomano mfungate za maya15:1-16:18.
Atongela kwa kulonga ivyo Chohile akuwahuda wankondo wakwe kwembingu 17:1-20:15.
Udumo akomeleza kwa kulonga mwe mbuli za ulanga mhya nazitendeke mo udumo wa yose 21:1-22:21.

1 Uno ni ugubulo wa mbuli zigubulwe ni Yesu Kulisito. Kulisito enkagwa ugubulo uno kulaila kwa Chohile chani awalagise wandima wakwe mbuli ziya zikungwa zisunguze kulaila. Kulisito kamsigila mndima ywakwe ywa kwembingu akamgambile Yohana mndima ywakwe amanye mbuli izo. 2 Uyo Yohana kaukula ukuzi wa mbuli zose awone kugamba zaligana na ulosi wa Chohile na ukuzi wa Yesu Kulisito. 3 Kajimbikwa mntu akusoma ichitabu chino chine milosi ye chiwoni, na wajimbikwa awo wakwiva na kutoza yawandikwe mndani, kwaviya chipindi chihajihi.

Ndamsa kwa mabunga mfungate ya wamzumile Chohile

4 Miye Yohana nayawandikila mabunga mfungate ya wamzumile Kulisito mwe isi ya Asiya.

Wedi na utondowazi kwa mabunga mfungate vikulaila kwa Chohile vitende nanyuwe, kwa uyo eyaho na endaga aho, na akunga eze, kulaila kwa myuye

mfungate ikulongozi kwe chigoda chakwe cho uzumbe, 5 na kulaila kwa Yesu Kulisito, uyo ni mukuzi mchindedi, mwelekwa ywa nkongo ywa wabanike naho mta udahi wa maseuta mwe isi. Uyo kachivuguila mwe vifungo vya masa yetu mwe sakame yakwe.

Achunga na mwe file yakwe kachitenda chilekeilwe masa yetu, 6 naho kachitenda walavyantambiko wa useuta chani chimsankanile Chohile Tati yakwe, kwakwe Yesu Kulisito utende ukulu wa Chohile na nguvu unauyo mazuwa yose! Taile.

7 Kaula, eza mwa maingu! Chila yumwenga namwone, hamwenga na wadya wamtungile, na kabila zose mwe isi nawalomboleze kwa chausa chakwe. Heye! Taile.

8 “Miye ni ywa nkongo naho ywa udumo wa vintu vyose,” alonga Zumbe Chohile Mkulu mta udahi wose na eyaho na endaga na naeze.

Uwoni wa Yohana ukumlanga Kulisito

9 Miye ni Yohana mlukolo mnyenyu, kwa kulungana na Yesu Kulisito nehanga hamwenga na nyuwe mwezinkuto na useuta na ujijimizi jejeje. Miye nasidulwa mwe chisiwa chikwitangwa Patimo hatenda mfungwa, kwaviya nahalonga mbuli za Chohile, na ukuzi wa Yesu. 10 Mwe Zuwa dya Zumbe, nasigwilwa ni muye wa Chohile, niyo neva izwi kulu, saviya dya gunda hanyuma hangu. 11 Dyagamba, “Wandika mwe chitabu vintu vino ukuwona, uchigale kwemabunga ya wamzumile Chohile mwe mizi ino mfungate, Efeso na Similina na Peligamo na Tiyatila na Salidi na Filadefiya na Laodikiya.”

12 Niyo nahituka nikaule uyo akulonga na miye, niyo nawona viya vya kwikiya taa mfungate vidamanywe kwa zahabu, 13 mgati mwe viya vya kwikiya taa niyo nawona yumwenga akwinga mntu, avikile nkazu ibwile mwe viga vyakwe, na kwenyinya msipi wa zahabu mwe chifuwa chakwe. 14 Fili zakwe nazing'ala chwee na meso yakwe yaka enga myali ya moto, 15 viga vyakwe enga shaba ichiliswe wadaha ugambe chisuntigwe mwe mvuo, nedizwi dyakwe dyenga chivumilo cha mazi yakwitika. 16 Mo mkono wakwe wa kulume nendile ana ntondo mfungate na mo mlomo wakwe mlaila bamba dinoligwe ntendele zose mbili, uso wakwe naung'alisa saviya zuwa dikwakisa. 17 Nize nimwone, niyo nagwa mwe viga vyakwe saviya mntu abanike. Niyo anijelekeila umkono wakwe wa kulume niyo anigamba, “Usekogoha! Miye ni ywa nkongo na ywa udumo. 18 Miye ni uyo emjima! Nasibanika mna kaula haluse ni mjima mazuwa yose. Nina makomwelo ya file na kuzimu. 19 Haluse, wandika mbuli ukuwona, mbuli za vino haluse na mbuli nazilaile nyumani. 20 Chinyele cha ntondo mfungate waziwonaga mo mkono wangu wa kulume na viya vya kwikiya taa mfungate vye zahabu ni ino, ziya izintondo mfungate ni wandima wa kwembingu wa yadya mabunga mfugate ya wamzumile Kulisito na viya iviya vya kwikiya izita ni yadya mabunga mfungate ya wamzumile Kulisito.

2

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Waefeso

1 “Mwandikile vino mndima ywa kwembingu mwe dibunga dya wamzumile Kulisito diko mzi wa Efeso,

“Miye hutoza ziya izintondo mfungate mo mkono wangu wa kulume nakujenda mgati mwe viya vya kwikiya taa mfungate vidamanywe kwa zahabu, nagamba vino.” 2 Simanya izintendwa zako zose, na kuhikiliza kwako na ujijimizi wako. Simanya kugamba

hukudaha kwivana na wantu weihiye, na kugamba kuwabela wadya wakwetanga hambwe ni wasigilwa kumbe sawo, kubunkula kugamba ni wadanti. 3 Weye kung'wina na kusulumila kwa chausa che dizina dyangu naho husokele. 4 Mna nina ulosi na weye, kugamba kuleka ukunga kwako kwa nkongo. 5 Elo, fanyanya viya nawili hadya nendile hwinati kugwa! Ukeile ukadamanye chiya naukadamanya aho nkongo. Hegu hukuhituka kulaila mwa masa yako, nanize kwako nakuchusa chiya cha kwikiya taa chako hadya chili. 6 Mna nakutogola mwe chintu chimwenga, weye wayehiwa yadya wakudamanya Wanikolai, saviya miye huyehiwa.

7 “Yudya mta magutwi, netegeleze yadya muye akuyagambila mabunga ya wamzumile!”

“Kwa yudya akuhuda nanimwinke adye matunda yo mti wo ujima wimwe hantu hahoile ha Chohile.”

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Similinana

8 “Mwandikile vino mndima ywa kwembingu ywa bunga dya wamzumile Kulisito wa Similina,

“Miye ni ywa nkongo na ywa udumo, uyo nabanikaga niyo nekala mjima naho, Nagamba vino.” 9 Simanya izinkuto zako na uchiwa wako, mna ichindedi wi mgoli! Naho simanya mahuluto ukuhulutwa ni wadya wakwetanga Wayahudi mna sawo, ni bunga dya Shetani! 10 Usekogoha chintu chochose. Kwetegeleze! Mwavu nawajezeni wamwenga wenyu nawajele mwe chifungo na masulumizo yenyu nayatende kwa mazuwa mlongo umwenga. Mna utende mkanuni hata vikaungwa ubanike, miye nahwike jeleko dya ujima.

11 “Mta magutwi, netegeleze viya Muye akuyagambila mabunga ya wamzumile Kulisito!

“Wadya nawahude hawabwilwe ng'o ni file ya kaidi.”

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Peligamo

12 “Mwandikile vino mndima ywa kwembingu mwe dibunga dya wamzumile Kulisito wa Peligamo.

“Miye mta bamba dinoligwe kwidi. Nagamba vino.” 13 Sihamanya aho ukwikala, naho he chigoda chako cho uzumbe wa Shetani! Mna ujendeleze kutenda mkanuni kwangu, huhituke uzumizi wako kwangu hata mwa mazuwa yadya mukuzi ywangu mkanuni Antipa, akomagwa mgati mwenyu hantu akwikala Shetani. 14 Mna nina mbuli njeche mwako. Awamwenga mwenyu watimila mahinyo ya Balamu, amhinyize Balaki kuwategela wantu wa Izulaeli wadye nkande zivikilwe tukulu na kudamanya ugonyi. 15 Seivyo wenawe una wantu wakutimila mahinyo ya Wanikolai. 16 Elo kweile, huneile nanisunguze kwiza kwako nakugomba nkondo na wantu awo kwa bamba dikulaila mo mlomo wangu.

17 “Mta magutwi, netegeleze viya Muye akuyagambila mabunga ya wamzumile Kulisito!

“Kwa wadya nawahude naniwenke idya inkande ifisigwe ikwitangwa mana. Naho nanimwinke chila yumwenga yuwe ding'aile mlanga mwakwe diwandikwe zina hya hedimanyigwe ni yoyose ukaleka yudya akudihokela.”

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Tiyatila

18 “Mwandikile vino mndima ywa kwembingu mwe dibunga dya wamzumile Kulisito wa Tiyatila,

“Uno ni ulosi wa Mwana Chohile, mta meso yakumweka mweka saviya moto ukwaka neviga vyakwe vyang'ala saviya shaba ichiliswe.” 19 Ntendwa zako sizimanya, simanya ukunga kwako na uzumizi wako na kusankana kwako na kung'wina kwako. Simanya kugamba haluse wadamanyisa kujinka viya nkongo. 20 Mna nina ulosi na weye, kugamba

hamkwivana na yudya mvyele Yezebeli, akwetanga muwoni. Akuhinya na kuwaza wandima wangu wadamanye ugonyi na kudya nkande zivikilwe matukulu. 21 Simwinka chipindi eile masa yakwe, mna hakunga kuleka ugonyi wakwe. 22 Kaula nanimzage mo lusazi kwa unyonje hamwenga na wadya wakumgonya nawasulumilise. Nanividamanye vino haluse hegu hawa kweila ntendwa zawo. 23 Naho naniwakome wantu wakumtimila, chani mabunga ya wamzumile Kulisito wose wamanye kugamba miye ni miye huzuza fanyanyi ze myoyo yawo. Miye nanimlihe chila yumwenga ywenyu kuligana na ntendwa zakwe.

24 “Mna nyuwe watuhu mwi yuko Tiyatila wadya hemkutimila mahinyo yakwe Yezebeli, hemhinile chiya wakwitanga chinyele cha Shetani, nawagambilani saniwatwise mzigo mtuhu. 25 Mna kubula umo heza, mtozese chiya mnanacho. 26 Uyo akunga ahude na kujendeleza na kutimila ntendwa zangu kubula udumo nanimwinke udahi wakulongoza wantu wa si. 27 Nawalongoze kwa nkome ya chuma nawatuletule enga viya vya ulongo. 28 Saviya nihokele udahi kulaila kwa Tate. Miye nanimwike idya ntondo ya machelwa.

29 “Mta magutwi, netegeleze viya Muye akuyagambila mabunga ya wamzumile Kulisito!”

3

Ulosi kwa bungu dya wazumizi wa Sadi

1 “Mwandikile vino mndima ywa kwembingu ywe dibunga dya wamzumile Kulisito uko Salidi,

“Miye nina Myuye ya Chohile mfungate na ntondo mfungate. Nagamba vino ntendwa zako zose sizimanya. Simanya kumanyika kugamba wimjima, mna kubanika! 2 Ivyo inuka, utogeze chochose chisigaile chihaguhi na kubanika. Kwaviya kubula haluse sinati kuwona ntendwa zako kugamba ni jejeje kulongozi kwa Chohile ywangu. 3 Kumbuka viya uhokele na viya wivile, timila na kweile. Mna hunenuke, nanize saviya mbavi naho homanye ng'o chipindi hegu saa nanizile kwako kukukantila. 4 Mna uchei na wantu wajeche uko Salidi hewekugize izisuche zawo. Nachijendanye na wadya wavaile suche zing'aile, kwaviya wawagila kutenda ivyo. 5 Yudya na hude naviswe suche zing'aile, naho miye sanidyuse idizina dyakwe ng'o mwe chitabu cho ujima. Naho nani mlavyanye kugamba ni ywangu mwameso ya Tate na wandima wakwe wa kwembingu.

6 “Yudya mta magutwi netegeleze viya Muye akuyagambila mabunga ya wamzumile Kulisito!

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Filadefiya

7 “Mwandikile vino mndima ywa kwembingu ywa bunga dya wamzumile Kulisito uko Filadefiya,

“Miye mkuka na mchindedi, miye mta komwelo dya Daudi, umo akavugala hahana navugule, akavugula hahana navugale. 8 Ntendwa zako zose sizimanya. Kaula, sivugula ulwivi kulongozi kwako hahana mntu akudaha kuluvugala. Simanya kugamba weye hukwedaha, mna kutoza ulosi wangu naho hulemele idizina dyangu. 9 Tegeleza! Nahwigaile wantu wa bunga dya Shetani, wantu wakwetanga ni Wayahudi mna sawo, ni wadanti. Awo naniwatende weze kwako wafike madi kulongozi kwako chani wamanye sikusagula naho miye nakunga. 10 Kwaviya kutoza ulosi wangu na kung'wina kwa ujijimizi kwangu, miye nami nahudime mwechipindi cha nkuto chikwiizila isi yose, kuwajeza wantu wose wakwikala mwe isi. 11 Nasunguza kwiza. Tozesa unanacho haluse, chani unasekuhokwa jeleko dyako dyo

uhuda. 12 Mhuda nanimtende nguzo
mwe Nyumba nkulu ya Chohile
ywangu, hajeze kufosa ng'o. Naho
naniwandike mlanga mwakwe zina
dya Chohile ywangu nedizina dyo
umzi wa Chohile ywangu, kugamba
Yelusalemu mpya, mzi udya nausele
kulaila kwembingu ya Chohile
ywangu. Naho naniwandike mlanga
mwakwe zina dyangu hya.
13 "Yudya mta magutwi netegeleze
vyedi viya Muye akuyagambila
mabunga ya wamzumile Kulisito!

Ulosi kwa bunga dya wazumizi wa Laodikiya

14 "Mwandikile vino mndima ywa
kwembingu kwe bunga dya wamzu-
mile Kulisito wa Laodikiya,
"Miye hwitangwa Taile, mukuzi
mkanuni na mchindedi, yudya
nkongelo ywa vyumbe vyose
aumbile, Chohile nagamba vino.
15 Ntendwa zako zose sizimanya,
simanya kugamba weye hwimoto
naho hwimpeho. Nanivyedi hegu
nawimoto du hegu na wimpeho
du! 16 Mna kwaviya wiluvuguvugu,
hwimoto hegu mpeho, nihaguhi
na kukutahika kulaila mo mlomo
wangu! 17 Wegamba wi mgoli
huna icho ukuswesa. Mna hwe-
manyize kugamba weye wimnyonje
mta kufilwa mbazi, wimchiwa
naho wituntu naho wimwazi!
18 Nakulangiliza, ugule zahabu
kwangu, isuntigwe kwa moto, chani
utende mgoli. Naho gula suche
zing'aile uvale na ugubike soni
zo umwazi wako. Gula mti wa
meso ujele chani uwone. 19 Miye
nawakwahila nakuwakantila wose
hunga. Ivyo kwekambe kwa moyo
wako weile masa yako. 20 Tegeleza!
Sichimala ho lwivi natowa hodi,
yoyose akunga eve izwi dyangu
nakuvugula ulwivi, naningile na
kudya hamwenga naye, naye nadye
hamwenga na miye. 21 Kwa yudya
nahude nanimwinke luhenyo lwa
kwikala na miye mwe chigoda
changu cho uzumbe, saviya miye
mwenye nihudile niyo nekala
hamwenga na Tate mlanga mwe
chigoda chakwe cho uzumbe.
22 "Yudya mta magutwi netegeleze
viya Muye akuyagambila mabunga
ya wamzumile Kulisito!"

4

Mviko kwe Mbingu

1 Eze yajinke ayo niyo nawona
lwivi luvugulwa kwembingu na izwi
diya nivile hadya nkongo dyenga
izwi dya gunda, dyagamba, "So
kuno nahulagise mbuli nazilaile aho
nyumani." 2 Aho niyo nengilwa
ni Muye. Nawona chigoda cho
uzumbe chikigwa kwembingu na
yumwenga kekaila mlanga mwe
chigoda icho. 3 Uyo ekale mlanga
mwakwe kang'ala enga yuwe tana
dya alimasi na yuwe tana dinkundu
dya akiki na lutamwasi luzungu-
luke mwe chigoda cho uzumbe
lukawoneka luna langi ichijani
enga yuwe tana dya zumalidi.
4 Kuzunguluka chigoda cho uzumbe
kwendaga na vigoda vya chizumbe
milongo midi na vine, vikailwe
ni wadalahala milongo midi na
waidi wavikile suche zing'aile naho
wavikile vilemba vya zahabu mwe
mitwi yawo. 5 Mwe chigoda chiya
cho uzumbe kwalaila lumwemwe,
mlulumo na lubaula. Magala
mfungate ya moto nayaka kulongozi
kwe chigoda cho uzumbe. Magala
ayo ni Myuye mfungate ya Chohile.
6 Iviya kulongozi kwe chigoda cho
uzumbe nakuna chintu chikale
saviya bahali ya chelole ikung'ala
saviya yuwe ding'alise.
Chiya ichigoda cho uzumbe
chendile chihagati nachizungu-
lukwa ntendele zose ni vyumbe
wane wata ujima wagubikwe ni
meso kulongozi na kunyuma.
7 Chumbe uyo ywa nkongo
mta ujima kekala saviya simba,
ywa kaidi kekala saviya njeku,
ywakatatu nana uso ukuligana na
wamntu, ywakane naye kekala
enga ngwilizi ikupuluka. 8 Chila

chumbe chimwenga mwe wadya
wata ujima wane na mawawa
mtandatu, yamemile meso hasi
na mlanga mwakwe. Hawalekile
kuchema chilo na msi.
“Mkuka, mkuka, mkuka, Zumbe
Chohile Mkulu mta Udahi,
endaga eyaho, naho eyaho, naho
akwiza.”
9 Chila nkanana vyumbe awo
wane nawakamwinka ukulu na
kumtunya na kumhongeza uyo
ekale mwe chigoda cho uzumbe,
akwikala mazuwa yose, 10 wadya
wadalahala milongo midi na wane
wafika madi na kufunamiza imitwi
yawo kubula hasi kulongozi kwa
uyo ekale mwe chigoda cho uzumbe,
na kumvikila uyo akwikala mazuwa
yose. Nawo nawakeza kwika
vilemba vyawo kulongozi kwe
chigoda cho uzumbe wakagamba,
11 “Zumbe dyetu na Chohile!
Wawagila
kuhokela ukulu na ntunyo, na
nguvu.
Kwaviya kuumba vintu vyose,
na kwa kunga kwako vintu vyose na
vyumbwa naho viyaho.”

5

Chitabu na Mwana Ngoto

1 Haheza niyo nawona mo
mkono wakwe wa kulume wa uyo
ekale mwe chigoda cho uzumbe,
chitabu chiwandikwe kulongozi
na kunyuma niyo chavugalwa na
mahula mfungate. 2 Niyo nawona
mndima ywa kwembingu mta
udahi, akulonga kwa izwi kulu,
“Ni yuhi akuwagila kutula idihula
na kugubula ichitabu?” 3 Mna
nahahana mntu kwembingu hegu
mwe isi, hegu hasi heisi adahile
kuchivugula ichitabu na kuchikaula
mndani mwakwe. 4 Niyo naila kwa
usungu kwaviya hahana awoneke
awagile kuchigubula ichitabu hegu
kukaula mndani mwakwe. 5 Niyo
yumwenga mwa wadya wadalahala
anigamba “Usekwila. Kaula! Simba
ywa kabila dya Yuda, lweleko
lwa Daudi, kahuda inkondo, naho
adaha kutula idihula dya mfungate
nakuchigubula chiya ichitabu.”
6 Niyo nawona hadya hagati
he chigoda cho uzumbe Mwana
Ngoto kachimala, akazungulukwa
chila ntende ni wadya vyumbe
wane wata ujima na wadalahala.
Uyo Mwana Ngoto kawoneka enga
achinjigwe. Nendile ana mahembe
mfungate, na meso mfungate, ziya
zendile ni myuye mfungate ya
Chohile yendaga igalwe chila hantu
mwe si. 7 Niyo Mwana Ngoto aita
achiguha chiya ichitabu mo mkono
wa kulume wa yudya ekale mwe
chigoda cho uzumbe. 8 Eze aguhe
du chiya chitabu, wadya vyumbe
wata ujima wane hamwenga na
wadya wadalahala milongo midi na
wane wafika madi kulongozi kwa
Mwana Ngoto. Chila yumwenga
ana chisindamgunda na mabakuli
ya zahabu yamemile ubani, ayo ni
malombezo ya wantu wa Chohile.
9 Elo niyo wachema wila uno mhya,
“Weye wawagila kuchiguha icho
ichitabu
nakuvugula mahula yakwe.
Kwaviya weye wachinjagwa, na kwe
isakame yako kumkombwela
Chohile ywetu,
wantu kulaila mwe chila kabila
chila longa naho chila lukolo
naho chila si,
10 Wawenkaga ulavyantambiko wa
chiseuta chani wamsankanile
Chohile ywetu,
nawo nawawalongoze wantu mwe
isi.”
11 Umo hakaula, niyo neva izwi
dya wandima wa kwembingu
walozize hewekuwazika! Wendile
wekala kuzunguluka chigoda cho
uzumbe, wadya vyumbe wata ujima
wane na wadya wadalahala, 12 na
kulonga kwa izwi kulu,
“Mwanangoto achinjigwe awagila
kuhokela nguvu na ugoli na umanyi
na udahi
ntunyo na ukulu na ntogozi!”
13 Niyo neva chila chumbe chi
kwembingu na mwe isi na hasi heisi

na kwe bahali, heye vyumbe vyose
vimwe isi vyagamba vino,
“Uyo ekale mwe chigoda cho
uzumbe na Mwanangoto,
ntogozi na ntunyo, na ukulu na
udahi na uzumbe mazuwa
yose”
14 Vyumbe wata ujima wane niyo
wagamba, “Taile!” Na wadya
Wadalahala niyo wafika madi
wakavika.

6

Mwanangoto atula mahula

1 Niyo nawona Mwanangoto atula
hula dimwenga mwa yadya mahula
mfungate. Niyo neva yumwenga
mwe wadya vyumbe wata ujima
wane akagamba saviya izwi dya
mbala “So!” 2 Niyo nakaula nawona
falasi ikung'ala. Na uyo akweile
iyo ifalasi nana uta, niyo enkigwa
chilemba. Niyo afosa enga mhuda
ajendeleze kuhuda.
3 Mwanangoto eze atule na
kugubula hula dya kaidi, niyo
namwiva yuda chumbe mta ujima
ywa kaidi akagamba, “So!” 4 Niyo
yalaila falasi ntuhu inkundu
guu. Na yudya akweile ifalasi
nakenkigwa udahi wa kusa uton-
dowazi mwe isi chani wantu
wakomane. Niyo enkigwa bamba
kulu.
5 Niyo Mwanangoto atula
nakugubula hula dya katatu, niyo
namwiva chumbe mta ujima ywa
katatu akagamba, “So!” Niyo
nawona hana falasi ntitu. Mta
kuikwela ifalasi nakatoza chintu
cha kuhimila uzami wakwe mo
mkono. 6 Niyo neva chintu chikale
saviya izwi dikulaila mgati mwa
wadya vyumbe wata ujima wane,
dikugamba, “Chibaba chimwenga
cha ngano kwa maliho ya zuwa
dimwe, na vibaba vitatu vya
shaili kwa maliho ya zuwa dimwe.
Mna mnasekubalanga mavuta ya
mizaituni hegu divai!”
7 Mwanangoto niyo atula idihula
dya kane, niyo namwiva yudya
chumbe mta ujima ywa kane ak-
agamba, “So!” 8 Niyo nakaula na-
wona, nakuna falasi ichivu. Idiz-
ina dyo mkwela falasi iyo dyendaga
File na kuzimu vimtimila mnyuma.
Awo nawenkigwa udahi mwe lobo
imwenga ye isi, wawakome wantu
kwa bamba na sala na manyonje na
makala yamwe isi.
9 Mwanangoto eze atule na
kugubula hula ya shano, niyo
nawona hasi he nchanja yo kulaviza
ntambiko myuye ya wadya wach-
injigwe kwa chausa cha kulonga
ulosi wa Chohile na kwa chausa
cha ukuzi walavize. 10 Waguta kwa
izwi kulu, “Weye Zumbe mkulu
mkuka, naho mchindedi! Nozigile
kubula ini kulaha na kulihiza
wantu wakwikala mwe isi kwa
chausa cha kukomwa kwetu?”
11 Chila yumwenga ywawo enk-
agwa nkazu ing'aile, niyo wagam-
bigwa wajendeleza kuhumula kwa
chipindi chiguhi, kubula aho wadya
wandima weyawe na walukolo
weyawe wose wasigale wakungwa
wakomwe wachinte.
12 Niyo nakaula Mwanangoto
eze atule na kugubula idihula dya
mtandatu, niyo kwalaila chisingisa
chikulu, zuwa niyo dyatenda dititu
chii enga juniya titu, mnenge
uhitukila winkundu guu saviya
sakame. 13 Ntondo za kwembingu
niyo zagwa mlanga mwe isi, enga
nkuyu ziholoze zikahugutuka umo
mkuyu ukasingiswa ni nkung'unto.
14 Ulanga nautatuka mahande
maidi nayazingwe saviya mcheka
ukuzingwa, na chila lugulu na
chisiwa navisingiswe na kubogo-
zoka. 15 Niyo maseuta we isi na
wakulu na vilongozi wa wankondo
na wagoli na wata nguvu, na chila
watumwa na wantu wenenwe,
wefisa mwe zimpanga na mgati
mwa mayuwe makulu ya magulu
ayo. 16 Wakayagambila amagulu na
mayuwe ayo, “Chigweleni nakuchi-
fisa chisekuwonwa mwa meso ya
yudya ekale mwe chigoda cho
uzumbe na maya ya Mwanangoto!

17 Kwaviya zuwa kulu dya maya yawo dibula, ni yuhi nadahe kuhiga?”

7

Waizulaeli 144,000 wafamikwa mahula

1 Eze yajinke ayo niyo nawona wandima wa kwembingu wane wachimale mwe ntendele nne ze isi, wakachinda nkung'unto isekuvumila mwe isi naho mwe ibahali hegu mwe mti wowose. 2 Niyo nawona mndima ywa kwembingu mtuhu akakwela kulaila ulailo wa zuwa na famiko dya Chohile mta ujima. Niyo awagutila wandima wa kwembingu wane wenkigwe udahi wa kuibalanga isi ne bahali. 3 Na mndima ywa kwembingu niyo agamba, “Use kubalanga isi, hegu bahali, hegu miti, kubula aho nachibindile kuwafamika wandima wa Chohile ywetu mwe vinengo vyawo.” 4 Niyo nagambilwa, wantu wawazigwe ni wadya wafamikwe famiko mwa makabila yose ya Waizulaeli ni laki imwenga elufu milongo mine na nne, 5 wantu wafamikwe famiko kulaila mwe dikabila dya Yuda ni elufu mlongo umwenga na waidi. Na mwe dikabila dya Lubeni, wantu elufu mlongo umwenga na waidi, na mwe dikabila dya Gadi wantu, elufu mlongo umwenga na waidi, 6 Kulaila mwe dikabila dya Asheli wantu, elufu mlongo umwenga na waidi, na mwe kabila dya Nafutali wantu, elufu mlongo umwenga na waidi, na mwe dikabila dya Manase wantu elufu mlongo umwenga na waidi, 7 Kulaila mwe dikabila dya Simoni wantu, elufu mlongo umwenga na waidi, na mwe dikabila dya Lawi wantu elufu mlongo umwenga na magana milongo midi, na mwe dikaila dya Isakali wantu elufu mlongo na waidi 8 Kulaila mwe kabila dya Zabuloni, elufu mlongo umwenga na waidi, na mwe dikabila dya Yusufu wantu, elufu mlongo na waidi na mwe dikabila dya Benjamini wantu, elufu mlongo na waidi wafamikwe hula.

Lukudidi lwa wantu wa chila isi

9 Eze yajinke aho, niyo nawona lukudidi lwa wantu hewekuwazika, wantu wa chila si, na chila kabila, na chila lukolo na chila longa, nawachimala kulongozi kwe chigoda cho uzumbe na mwa Mwanangoto, wavaile nkazu kuno watoza matambi ya mitende mwe mikono yawo. 10 Wetanga kwa izwi kulu, “Wambulwa wetu walaila kwa Chohile ywetu, akwikala mwe chigoda cho uzumbe, na kulaila kwa Mwanangoto!” 11 Wandima wa kwembingu wose wakatenda wachimala kuzunguluka ichigoda cho uzumbe, na wadalahala, na vyumbe wata ujima wane. Niyo wafika madi na kufunama kubula hasi mwe chigoda cho uzumbe na kuvika kwa Chohile, 12 wakagamba, “Taile! Ntogozi na ukulu na umanyi na hongezi na ntunyo na udahi na nguvu vitende na Chohile ywetu mazuwa yose! Taile!”

13 Yumwenga mwa wadya wadalahala anuza, “Wano ni wahi wavikile nkazu zing'aile, naho walaila kuhi?”

14 Namhitula, “Sivimanyize mkulu mna ni weye umanyize Zumbe dyangu!.”

Anigamba, “Wano nawo womboke na kuhona mwe inkunto idya inkulu. Nawo wafuile nkazu zawo na kuzitenda zing'aile kwa sakame ya Mwanangoto. 15 Ivyo nivyo vikuleka we kulongozi kwe chigoda cho uzumbe cha Chohile na wamsankanila chilo na msi mwe nyumba yakwe. Uyo akwikala mwe chigoda cho uzumbe natende nawo na kuwadima. 16 Hawalumwe ni sala naho hawakalukwe naho zuwa hadiwoke hegu chivuguto chitendese, 17 kwaviya Mwanangoto, nuyo ehaguhi ne chigoda cho uzumbe chi hadya hagati, natende mdimi ywawo, naho nawalongoze kwe mfajo wa mazi ya ujima. Chohile nawahanguse amesozi yawo.”

8

Hula dya mfungate

1 Umo Mwanangoto akatula na
kugubula hula dya mfungate niyo
kwembingu kwanyamala dwi kwa
chipindi cha nusu saa. 2 Naho niyo
nawona wandima wa kwembingu
mfungate wakuchimala kulongozi
kwa Chohile, wenkigwa magunda
mfungate.
3 Mndima ywa kwembingu mtuhu
mta chetezo cha zahabu, keza niyo
achimala mwe nchanja yo kulaviza
ntambiko. Kenkigwa ubani ulozize aulavye ntambiko hamwenga na
malombezo ya wantu wa Chohile
wose mlanga mwe nchanja ye zahabu ikulongozi kwe chigoda cho
uzumbe. 4 Umosi wa udya ubani
niyo wakwela kulanga, hamwenga
na malombezo ya wantu wa Chohile
kulaila mwe mikono yauyo mndima
ywa kwembingu achimale kulongozi kwa Chohile. 5 Uyo mndima
ywa kwembingu niyo aguha chiya
chetezo chimemile moto kulaila
mwe nchanja yo kulaviza ntambiko, achidula mlanga mwe isi, niyo
kwatenda na mbaula na izwi na
lumwemwe na chisingisa mwe isi.

Magunda mfungate

6 Wadya wandima wa kwembingu
mfungate wata magunda mfungate
wemalanya wayavile.
7 Mndima ywa kwembingu ywa
nkongo niyo avila idigunda dyakwe,
kwatenda na fula nkulu ya mayuwe
na moto vihangane na sakame,
niyo vyadulwa mwe isi. Fungu
dimwenga mwe mafungu matatu
yaligane ye isi niyo dyahya, fungu
dimwenga dye miti niyo dyahya
hamwenga na mani mabisi yose
niyo yahya.
8 Niyo mndima ywa kwembingu
ywa kaidi avila gunda dyakwe. Niyo
chintu chikale saviya lugulu lukulu
lukuhya moto lwadulwa mwe bahali. Fungu dimwenga mgati mwe
mafungu matatu yaligane, ye bahali dyahitukila sakame, 9 Fungu
dimwenga dya mafungu matatu
yaligane ye vyumbe vina ujima
mwe bahali niyo vyafa, seivyo naho
fungu saviya idyo dya meli niyo
zabalangwa.
10 Naho niyo mndima ywa
kwembingu ywa katatu avila
gunda dyakwe, ntondo nkulu
ikwaka saviya gala, yalagala kulaila
ko ulanga nakugwa mwe fungu
dimwenga dya mafungu matatu
yaligane mlanga mwe mito ne
mifajo ya mazi. 11 Zina dye ntondo
ni “Usungu.” Fungu dimwenga mwe
mafungu matatu yaligane ya mazi
yadwalukila usungu, wantu walozize wabanika kwa kunywa amazi
ayo, kwaviya usungu utendesa.
12 Niyo mndima ywa kwembingu
ywa kane avila gunda dyakwe.
Fungu dimwenga mwe mafungu
matatu yaligane ya zuwa yatoigwa,
seivyo naho dya mnenge, na ntondo
chani fungu dyawo dimwenga mwa
matatu yaligane yakomele chiza.
Fungu dimwenga mwe matatu yaligane dya msi diswesa ung'azi saivyo
naho dye chilo.
13 Umo nahakaula, niyo neva ngwilizi ikupuluka mo ulanga vitendese ikaila kwa izwi kulu, “Namluwone! Namluwone, namluwone
wose mkwikala mwe isi umo mwe
chipindi wandima wa kwembingu
watatu wasigale wakavila magunda
yawo!”

9

1 Niyo mndima ywa kwembingu
ywa shano avila gunda dyakwe. Nawona ntondo ikulagala mlanga mwe
isi kulaila kwembingu. Inkigwa
komwelo dya lwina lwedibome hedina uhelo. 2 Niyo agubula ulwina
lwe dibome hedina uhelo, mosi
niyo wakwela kulaila mwe dibome
enga mosi wa tanuli kulu, zuwa no
ulanga vitenda chiza kwa chausa
cho umosi uwo. 3 Sije zilaila
mo mosi udya niyo zengila mwe
isi zinkigwa udahi saviya visuse.
4 Sije izo zisekubalanga nyasi hegu

mani mwe isi hegu miti yoyose,
mna ziwabalange wadya du hewe
famikwe hula dya Chohile mwe vi-
nengo vyawo. 5 Sije hazungigwe zi-
wakome wantu mna kuwasulumiza
du kwa myezi mishano. Ulumi
wawo wikala enga ulumi wa chis-
use. 6 Mwa mazuwa ayo wantu
nawalonde file mna haiwagwele
nawabese kubanika mna file nai-
wanyilike.

7 Kweivyo zikuwoneka sije izo
nendile zikenga falasi zemalanye
kwa nkondo, mwe mitwi yawo
nendile mna vilemba vikale vi-
damanywe kwa zahabu, na kwa
meso kwawo ni saviya wantu. 8 Fili
zawo zisaviya fili za wavyele, meno
yawo yesaviya ya simba. 9 Vifuwa
vyawo vigubikwa na vintu vikale
saviya valo dya chuma. Izwi diku-
laila mwa mawawa yawo dikala
saviya izwi dya myutuka ikubu-
luzwa ni falasi zilozize zikuguluk-
isa kwita kwe nkondo. 10 Nazina
michila ina miwa saviya ya chisuse,
mwe michila iyo nendile mna udahi
wa kuwaluma wantu kwa chipindi
cha myezi mishano. 11 Naho
wana seuta ywawo, uyo ni mndima
mkulu ywa kwedibome hedina uh-
elo. Zina dyakwe kwa Chiebulaniya
ni Abadoni, kwa Chiyunani idizina
ni Apoliyoni kugamba “Mbanasi.”

12 Namluwone lwa nkongo lu-
jinka, vikajika ivyo kuna namlu-
wone ntuhu mbili zikwiza nyumani.

13 Niyo mndima ywa kwem-
bingu ywa mtandatu avila gunda
dyakwe. Neva izwi dikulaila
mwe mahembe mane ya zahabu
yemlanga mwe zintendele nne ze
nchanja ye zahabu ya kulaviza
ntambiko yendile kulongozi kwa
Chohile. 14 Izwi dimgambila uyo
mndima ywa kwembingu ywa
mtandatu mta gunda, “Wavuguile
awo wandima wa Shetani wane
wavugailwe haguhi no mto mkulu
wa Fulati!” 15 Wadya wandima
wane wa Mwavu niyo wavugwilwa,
nawo nawemalanya kale mwe
saa idya dizuwa dyo mwezi na
mhilimo uwo, chani wakome fungu
dimwenga mwa mafungu matatu
yaligane ya wantu. 16 Nevaga
kugamba wankondo wakwela falasi
wawazigwe wendaga milioni mag-
ana maidi. 17 Vino nivyo niwone
mo uwoni wangu, siwona falasi
na wakwezi wawo, na wana valo
dya chuma mwe vifuwa vyawo
zendile zikawoneka zinkundu
saviya moto nazikawoneka zibuluu
saviya ulanga na zinjano saviya
unga wa chola. Mitwi ye zifalasi
izo na isaviya ya simba, na mwe
milomo yawo mwalawaga moto
na mosi na mayuwe ya chola
yakwaka. 18 Fungu dimwenga
mwa mafungu matatu yaligane ya
wantu awamwenga wakomwa kwa
nkomano izo ntatu na moto na mosi
na chola chikulaila mwe milomo
ye zifalasi. 19 Kwa viya nguvu
ze zifalasi nazimwe milomo yawo
na mwe michila yawo. Michila
yawo naikenga mitwi ya nyoka kwa
michila iyo nazikajeseza kulumila
wantu.

20 Wantu wasigale, hewekomigwe
ni zinkomano izo izintatu, haweile
na kuyaleka matukulu wadamanye
kwa mikono yawo hawalekile ku-
fikila madi mpepo na matukulu
yadamanywe kwa zahabu kwa hela
na shaba na mayuwe na miti na
vintu hevikudaha kuwona, kwiva
hegu kujenda. 21 Wantu wadya
haweile na kuleka ukomi wawo na
usai wawona ugonyi wawo hegu
ubavi wawo.

10

Mndima ywa kwembingu na katabu

1 Niyo nawona mndima ywa
kwembingu mtuhu mta nguvu
akasela kulaila kwembingu.
Kavikwa ingu na lutamwasi mo
mtwi wakwe. Kwa meso yakwe
enga zuwa, viga vyakwe navyo
vikala saviya nguzo za moto.
2 Mwe mikono yakwe katoza katabu
kadya kagubulwe. Nakajata ichiga

chakwe cha kulume mwe bahali
na ichiga cha kumoso kajata mwe
isi, 3 nakwitanga kwa izwi kulu
dikuguta saviya mbumo wa simba.
Eze agute, imibumo mfungate niyo
yalavya izwi kulu. 4 Na mbaula
mfungate zize zilavye izwi, miye
nahaunga niwandike. Mna niyo
neva izwi dikulawa kwembingu
dikagamba, “Zike hula izimbuli
izo ze mibumo mfungate, use
kuziwandika!”

5 Niyo nawona yudya mndima
ywa kwembingu nawonaga achi-
male mlanga mwe bahali na mwe
isi kenula mkono wakwe wa kulume
kwembingu, 6 na kwelisa kwa zina
dya Chohile, akwikala mazuwa yose,
aumbile imbingu ne isi na vyose
viyumo ne bahali na vyose viyumo.
Mndima ywa kwembingu agamba,
“Hahana chipindi cha kugoja naho!
7 Mna chipindi yudya mndima ywa
kwembingu ywa mfungate umo
akaunga avile idigunda dyakwe,
Chohile naye nadamanye mizungu
yakwe ya chinyele ilaile saviya
awagambile wandima wakwe awo
wawoni.”

8 Niyo izwi naheva kulaila kwem-
bingu dyanigamba naho, “Hita
kaguhe katabu kagubulwe mo
mkono wa mndima ywa kwembingu
achimale mwe bahali na mwe isi.”

9 Ivyo niyo nambasa mndima ywa
kwembingu namlombeza aninke
kadya katabu. Anigamba, “Kaguhe
ukadye, mo mlomo wako nakatende
kemwile enga uchi, mna kwe ndako
nakatende kesungu!”

10 Siguha katabu kulaila mo
mkono wa yudya mndima ywa
kwembingu nakukadya, mo mlomo
ke mwile saviya uchi. Mna
nize nikamele, kahitukila usungu
mndani mwe inda yangu. 11 Niyo
wanigamba, “Waungwa vituhu
kulonga ulosi wa Chohile ukulanga
wantu wa makabila yalozize na si
zilozize na wantu wa milongi ilozize
na maseuta walozize!”

11

Waukuzi Waidi

1 Niyo nenkigwa tete dya kuhimila
dikwinga nkome ya kujendela,
nagambigwa, “Jenda kahime in-
yumba nkulu ya Chohile ne nchanja
yo kulaviza ntambiko, naho uwaze
wadya wakuvika mndani mwe
nyumba nkulu ya Chohile. 2 Mna
usekuhima kwe balaza ya kuse ye
nyumba nkulu ya Chohile, kwaviya
wenkigwa wantu sawo wayahudi,
wadya nawajatangile umzi ukukile
wa Chohile kwa chipindi cha miezi
milongo mine na midi. 3 Miye
naniwasigile waukuzi wangu waidi
chani walonge ulosi wa Chohile kwe
chipindi icho cha mazuwa ayo elufu
imwenga magana maidi na milongo
mtandatu wakatenda wavala suche
za majuniya.”

4 Awo waukuzi waidi ni idya im-
iti imidi ye mizaituni na viya vya
kwikiya taa vidi vikuchimala kulon-
gozi kwa Zumbe ywe isi. 5 Uneva
mntu yoyose anajeza kuwalumiza,
moto naulaile mwe milomo yawo
nakumbalanga mnkondo ywawo,
yoyose akujeza kuwabalanga na-
banike seivyo. 6 Nawo wana udahi
wakuvugala ulanga fula isekunya
mwe chipindi wakalavya uwoni.
Naho wana udahi wa kuhitula mazi
yatende sakame na kuitowa isi
kwa chila nkomano, chila nkanana
nawaunge.

7 Chipindi nawabinde kulavya
ukuzi wawo diya dikala dikulaila
mwe dibome hedina uhelo na
ditowane nawo. Na diwahude
na kuwakoma. 8 Imili yawo
naigone mwe sila yo mzi mkulu,
udya wetangangwa kwa ulongi
wa chiwoni Sodoma hegu Misili.
Kudya Zumbe ywawo atungikwe
mo msalaba. 9 Kwa chipindi cha
mazuwa matatu na nusu wantu
kulaila mwe si zose na makabila na
milongi na chila lukolo nawakaule
vimba ivyo naho hawavileke ivimba
vyawo vihambwe. 10 Wantu
wakwikala mwe isi yose nawelelwe
kwachausa che file ya waidi wano.

Nawadamanye ngasu na kwigailana majeleko, kwaviya wawoni awo waidi wawegaila masulumizo yalozize mwa wantu mwe isi yose.
11 Mna yanajinka mazuwa matatu na nusu muye wa ujima kulaila kwa Chohile nauwengile niyo wasisiluka, elo woseni nawawawone nawogohesa.
12 Wawoni waidi niyo weva izwi kulu kulaila kwembingu dikawagamba, “Soni hano halanga!” Nawo niyo wakwela kwembingu wakazungulukwa ni ingu kuno wankondo wawo wakawasinya.
13 Ahadya niyo halaila chisingisa chikulu, fungu dimwenga dya mlongo dyo umzi udya niyo dyabogozoka, wantu magana milongo mfungate wakomwa ni chiya ichisingisa. Wantu wasigale wogohesa niyo wamtunya Chohile ywa kwembingu.
14 Namluwone ya kaidi ijinka, mna kaula namluwone ya katatu naisunguze kwiza!

Gunda dya mfungate

15 Mndima ywa kwembingu ywa mfungate niyo avila gunda dyakwe, kwatenda na izwi kulu kwembingu, dikagamba, “Useuta mwe isi utenda wa Zumbe dyetu na Kulisito yudya asagulwe kutenda mwambula. Uyo nalongoze mazuwa yose!”
16 Vikaheza wadya wadalahala milongo midi na wane wekale kulongozi kwa Chohile mwe vigoda vyawo vye chizumbe wafika madi na kufunama kubula hasi wamvikila Chohile,
17 wakagamba,
“Chakuhongeza weye Zumbe
Chohile Mkulu mta udahi,
wiyaho, wendile wiyaho!
Kwa viya kulagisa Nguvu zako nkulu
kukonga kulongoza saviya Seuta!
18 Wantu wa si ntuhu niyo wemukwa ni maya,
mna zuwa dya maya yako dibula,
elo chipindi cha kuwalaha wabanike
chibula.
Nicho chipindi cha kuwenka majeleko wandima wako wawoni,
na wantu wose wakuditunya idizina
dyako
wakutunywa na hewekutunywa.
Chipindi cha kuwabalanga wadya
wakuibalanga isi!.”
19 Aho nyumba nkulu ya Chohile kwembingu niyo yavugulwa, ne dishanduku dye dilagano niyo dyawonekana mndani mwakwe. Kwalaila lumwemwe na mlulumo na lubaula na chisingisa na fula nkulu ya mayuwe.

12

Mvyele na zoka

1 Kulaila chilagiso chikwehela koulanga. Nakuna mvyele avaligwe zuwa na kweviga vyakwe na kavala mnenge, komtwi nakavala chilemba china ntondo mlongo na mbili.
2 Mvyele uyo nendile ni msoka, niyo aguta na kusulumila kwa ulumi wa usungu wa kwefungula.
3 Naho niyo kwalaila chilagiso chikwehela chituhu koulanga. Nakuna zoka dinkundu dina mitwi mfungate na mahembe mlongo umwenga, naho chila mtwi nauna chilemba.
4 Umchila wakwe nokabuluza fungu dimwenga mwe mafungu matatu yaligane ye izintondo zo ulanga na kuzidula kwe isi. Niyo idizoka idyo nadichimala kulongozi kwa yudya mvyele, chani dimmele umwana ahadya akakwelekwa.
5 Yudya mvyele niyo efungula mwana chigosi, amalanywe kulongoza si zose kwa nkome ya chuma. Umwana uyo niyo apempulwa nakwigalwa kwa Chohile na kwe chigoda cha Chohile cho uzumbe.
6 Yudya mvyele niyo asumkila kwe nyika, hantu enkigwe ni Chohile, akunga alelwe kwa mazuwa elufu imwenga na magana maidi na milongo mtandatu.
7 Niyo kwagwa nkondo kwembingu. Mndima ywa kwembingu Mikaeli na wandima wa kwembingu weyawe na diya idizoka nadyo ditowana hamwenga na wandima wakwe,
8 mna idizoka idyo na

wandima wakwe wadunduga, idyo
na wandima wakwe niyo wabal-
azwa kwembingu. 9 Elo, zoka idyo
niyo dyadulwa kuse, zoka idyo ni
yudya nyoka ywa kale ikwitangwa
Mwavu hegu Shetani akudanta
wantu wa si zose. Kadulwa hasi
hamwenga na wandima wakwe.

10 Niyo neva izwi kwembingu
dikagamba, “Haluse wambulwa wa
Chohile wiza! Haluse wambulwa
ubula na nguvu na useuta wa
Chohile ywetu na udahi wa Kulisito
asagulwe kutenda mwambula
ywakwe! Kwaviya yudya akuwa-
longeleza walukolo wetu kadulwa
hasi. Uyo akuwalongeleza walukolo
wetu chilo na msi. 11 Walukolo wetu
wamhuda kwa nguvu ya sakame ya
Mwanangoto na kwa ulosi waukule
kwa viya hawatunyize wikazi wawo
kugamba ni chintu, wemalanya
kubanika. 12 Elo mwelelwe, nyuwe
ulanga, na nyuwe nyose mkwikala
uko! Mna namluwone isi ne ba-
hali! Kwaviya Mwavu kawaseilani,
akatenda na maya yakulise, naho
kamanya kugamba chipindi chakwe
chisigale ni chiguhi.”

13 Elo idizoka dize dimanye
kugamba didulwa hasi he isi,
niyo dyakonga kumgulusa yudya
mvyele efungule mwana chilume.
14 Mna umvyele uyo nakenkigwa
mawawa maidi ya ngwilizi chani
apuluke kubula hantu hakwe kwe
nyika hale ne idizoka, akunga
alelwe kwa chipindi cha mihilimo
mitatu na nusu. 15 Elo, idizoka
idyo niyo dyatahika mazi yalozize
kulaila mo mlomo wakwe yakwinga
mto, niyo yamtimila uyo mvyele
mnyuma chani yamzole. 16 Mna
isi niyo yamwambiza yudya mvyele
yegubula enga mlomo, na kunywa
yadya mazi yalaile mo mlomo
we dizoka. 17 Ivyo idizoka niyo
dya mwihiwa yudya mvyele, niyo
dyehalaila na kwita kutowana na
welekwa watuhu wa uyo mvyele,
kugamba wose wakwiva malagizo
ya Chohile nakutenda waukuzi wa
Yesu. 18 Idizoka niyo dyachimala mo
lujevu lwe bahali.

13

Makala maidi

1 Niyo nawona kala dikulaila kwe
bahali. Nadina mahembe mlongo na
mitwi mfungate, mwe chila hembe
dyakwe nakuna chilemba, naho
mwe chila mtwi wakwe nakuna
mazina yakumhuluta Chohile.
2 Kala idyo niwone nadikenga
suwi, viga vyakwe ni saviya dubu
no mlomo wakwe ni saviya wa
simba. Idizoka didinka idikala
idyo nguvu zakwe, chigoda chakwe
cho uzumbe na udahi wakwe
mkulu. 3 Umtwi umwenga we
idikala idyo uwonekana enga nauna
kovu dikulawana na kuchinjwa
dikogofya. Wantu wose we isi
niyo wadyehelwa idikala idyo
niyo waditimila. 4 Wantu wose
niyo wadivikila diya idizoka kwa
viya nadidinka udahi wakwe diya
didubu. Naho niyo wadifikila madi
diya ididubu wakagamba, “Niyani
esavino dino didubu? Naho niyani
akudaha kutowana nadyo?”

5 Idikala nadinkigwa udahi wa
kulonga milosi ya kweduvya na
kumhuluta Chohile, naho niyo
dyenkigwa udahi kwa chipindi
cha miyezi milongo mine na midi.
6 Ivyo dyakonga kumhuluta Chohile,
na kudihuluta idizina dyakwe na
kuhuluta hantu hakwe akwikala
na kuwahuluta woseni wakwikala
kwembingu. 7 Niyo dyenkigwa
nguvu za kugomba nkondo na
wantu wa Chohile na kuwahuda,
naho nadinkigwa udahi mwa chila
kabila na chila si na chila longa na
chila lukolo. 8 Wantu woseni wekazi
wa mwe isi nawadifikile madi
idyo, ukausa wadya mazina yawo
yawandikwe kukongela kumbwa
kwe isi mwe chitabu cho ujima cha
Mwanangoto achinjigwe.

9 “Mta magutwi, netegeleze!
10 Uneva yoyose aikiwe kutahwa
natahwe, yoyose aikiwe akomwe
na bamba nakomwe na bamba.

Ino yawalagiza wantu wa Chohile watende na ujijimizi na uzumizi”
11 Naho niyo nawona kala tuhu, dikulaila mwe isi. Nadina mahembe maidi enga mahembe ya mwanangoto, nadikalonga saviya diya idizoka. 12 Nendile nadikajesa udahi wose kulaila kwe dikala diya dya nkongo. Niyo dyaitenda isi na woseni wakwikala umo wadifikile madi idikala dya nkongo, dyendile na kovu dya kuchinjwa dikogofya. 13 Ivyo idikala idyo dyakaidi didamanya mpituko nkulu, seivyo dyadamanyaga moto usele mwe isi kulaila kwembingu kulongozi kwa wantu. 14 Kwachausa cho udahi dinkigwe wa kudamanya mpituko hantu he dikala dya nkongo. Diwazaganya wantu wakwikala mwe isi kwa kuwagamba wadamanye tukulu kwa ntunyo ye dikala dyendile ne nkovu ye idibamba mna niyo dyatenda na ujima naho. 15 Akaheza diya idikala dya kaidi dyenkigwa udahi wa kuvila muye wa ujima kuditenda ditukulu idyo diya dikala dya nkongo mnyama diheme na kulonga na kuwatenda wantu wadya hewe divikile wakomwe. 16 Idikala diwatintisa wantu wose wakulu kwa wadodo na wagoli kwa wachiwa na watumwa na walekeilwe na wafamikwe famiko mwe mikono yawo ya kulume hegu mwe vinengo vyawo. 17 Niyo dyalemeza mntu yoyose asekugula hegu kutaga hefamikwe, kugamba zina dya diya idikala hegu namba ye idizina dyakwe.
18 Hano haungwa umanyi. Mntu mta fanyanyi adaha kubunkula ichindedi che namba iyo ye idikala, kwaviya ni namba ya mntu. Inamba iyo ni magana mtandatu milongo mtandatu na mtandatu.

14

Mwanangoto na wantu wakwe

1 Niyo nawona Lugulu lwa Sayuni na Mwanangoto kachimala mlanga mwake, hamwenga naye nana wantu laki imwenga magana mane milongo mine elufu wadya idizina dya mwanangoto ne idizina dya Tati ywakwe nendile yawandikwa mwe vinengo vyawo. 2 Niyo neva izwi kulaila kwembingu, dikuguta saviya izwi dya chibulumo cha mazi saviya izwi kulu dya lubaula. Izwi nivile dyenga dya wavini wakutowa visindamgunda vyawo. 3 Wadya wantu magana gana milongo mine na nne elufu nawachimala kulongozi kwe chigoda cho uzumbe, na wadya vyumbe wata ujima wane na wadya wadalahala. Nendile wakachema wila mhya endile wahinile du kwaviya nendile hahana mntu adahile kuhina uwila uwo ukaleka awo wantu wakombolwe mwe isi.
4 Wantu awo ni wadya hewechafuwe kwa kugonya wavyele ng'o weika untanda. Awo wamtimila Mwanangoto kokose akwita. Wakombolwa kulaila mwa wantu watuhu watenda saviya malavyo ya ulozo wa nkongo kutoga ukulavigwa kwa Chohile na kwa Mwanangoto.
5 Hawamanyize kulonga udanti hawana lema dyodyose.

Wandima wa kwembingu watatu

6 Niyo nawona mndima ywa kwembingu mtuhu akapuluka kulanga vidala ko ulanga, akatenda na Mbuli Yedi ya mazuwa yose kulonga kwa wantu wa mwe isi, kwa chila si na kabila na longa.
7 Uyo niyo alonga kwa izwi kulu, “Mtunyeni Chohile nakutogola ukulu wakwe! Kwaviya chipindi chakwe cho kukantila chibula. Mvikileni adamanye imbingu ne isi ne bahali na mifajo ya mazi!”

8 Mndima ywa kwembingu ywa kaidi katimila ywa nkongo, akagamba, “Ugwa! Ugwa Heye, Babeli Mkulu Ugwa! Kanywesa wantu wa si zose idivai yakwe, divai yakungisa kwakwe ugonyi!”

9 Na mndima ywa kwembingu ywa katatu kawatimila wadya awaidi, akalonga kwa izwi kulu,

“Yoyose adivikile diya idikala ne di-
tukulu dyakwe na kuhokela famiko
dyakwe mwe chinengo chakwe hegu
mwe mikono yakwe, 10 naye nanywe
divai ya maya ya Chohile, iyo
ijuluzwe mwe chikombe cha maya
yakwe heihanganywe na mazi.
Mntu uyo nasulumile mwe mayuwe
ya chola yakulibuka kulongozi kwa
wandima wa kwembingu wakukile
na kwa Mwanangoto. 11 Mosi
wo moto ukuwasulumiza wakwela
kulanga mazuwa yose. Wantu awo
na wakadivikila diya idikala no
mliganyo wakwe na wafamikwe
ne idizina dyakwe, hawatende na
luhulwila lolose chilo na msi.”
12 Ivyo yaungwa wantu wa
Chohile kugamba ni wadya wevile
lagizo dya Chohile na kumzumila
Yesu watende na ujijimizi.
13 Niyo neva izwi kulaila
kwembingu dikagamba, “Wandika
vino, mbwedo wi mwa wadya
wakubanika wakatenda walungana
na Zumbe kukongela haluse!”
Muye naye agamba, “Heye,
nawahumule kulawana nezinkuto
zawo kwa viya mbuli za ntendwa
zawo zatimilana nawo.”

Ulozo we Isi

14 Naho niyo nakaula nawona
hendanga na ingu ding'aile. Na
mlanga mwe idingu idyo nakekala
yumwenga endile ekale saviya
mwana ywa mntu. Nendile kavala
chilemba cha zahabu mo mtwi
wakwe na nyengo ikutwa mo
mkono wakwe. 15 Niyo mndima
ywa kwembingu mtuhu alaila mwe
nyumba nkulu ya Chohile na kwa
kuguta amgambila yudya ekale
mwe idingu, “Guha inyengo yako
ukasengele ulozo, kwaviya chipindi
cho ulozo chibula, ulozo we isi
wiva!” 16 Yudya ekale mwa maingu
adula inyengo yakwe mwe isi na
ulozo we isi walozolwa.
17 Niyo nawona mndima ywa
kwembingu mtuhu akulaila kwe
nyumba nkulu ya Chohile ya
kwembingu, uyo naye nana nyengo
ikutwa.
18 Niyo mndima ywa kwembingu
mtuhu, mchimaila ywo moto,
kalaila kwe nchanja ya kumvikila
Chohile. Kaguta kwa izwi kulu
kwa mndima ywa kwembingu mta
inyengo ikutwa, “Guha inyengo
yako, ukante kakungu ka zabibu
mwe isi, kwaviya zabibu ziva!”
19 Ivyo mndima ywa kwembingu
adula inyengo yakwe mwe isi, niyo
achisanya zabibu za mwe isi, na
kuzijela mwe hantu hakufumbuila
maya ya Chohile. 20 Zabibu zi-
jatangilwa mndani mwe difumbwilo
dikuse ko mzi, sakame niyo yalaila
mwe difumbuilo no mjuluziko
wakwe utenda chimo cha mita
imwenga na nusu na utali wakwe
maili magana matatu.

15

Wandima wa kwembingu wata nkomano mfungate za uhelo

1 Niyo nawona chilagiso chituhu
chikwehela chikulu kwembingu.
Kwendaga na wandima wa kwem-
bingu mfungate wata nkomano
mfungate za udumo. Kwe zinko-
mano izo mfungate maya ya Chohile
yaheza.
2 Niyo nawona chintu chikale
saviya bahali ya chelole ihanganywe
na moto. Naho niyo nawawona
wadya wantu wadihudile diya
idikala neditukulu yakwe, idyo
idizina dyakwe dilongwe kwa idya
inamba, nendile wachimala mo
lujevu lwe iyo ibahali ye che-
lole wakatenda ne visindamgunda
wenkigwe ni Chohile. 3 Nendile
wakachema wila wa Musa mndima
ywa Chohile, na wa Mwanangoto
wakagamba,

“Weye Zumbe Chohile Mkulu mta
Udahi,
ntendwa zako ni nkulu na za kwe-
hela vitendese!
Weye Seuta ywa si zose,
sila zako zichuma naho ni chindedi!
4 Zumbe ni yuhi hekukogoha weye?

Ni yuhi hekuditunya idizina dyako?
Ni weye ichedu ukukile,
wantu wa si zose na wakwizile
na kukuvikila
kwaviya ntendwa zako zijejeje
zigubulwa kwa wantu wose."
5 Vikaheza niyo nawona nyumba
nkulu ya Chohile idyo ni Hema
dya ukuzi di vugulwe kwembingu.
6 Wadya wandima mfungate wa
kwembingu nawana nkomano
mfungate walaila mwe nyumba
nkulu ya Chohile, wakatenda
wavala suche zing'aile naho zilen-
guke zikumwekamweka na misipi
ya zahabu inyinyigwe mwe vi-
fuwa vyawo. 7 Yumwenga mwa
wadya wata ujima wane kawenka
wandima wa kwembingu mfungate
awo wenkigwe mabakuli mfungate
ya zahabu yamemile maya ya
Chohile, akwikala mazuwa yose.
8 Nyumba ya Chohile naimema
mosi ulawane no ukulu na nguvu
za Chohile, naho hahana mntu
adahile kwingila mwe nyumba
nkulu ya Chohile, kubula udumo
wa nkomano mfungate za wadya
wandima mfungate wa kwembingu
zichinte.

16

Mabakuli mfungate ya maya ya Chohile

1 Neva izwi kulu dikulonga ku-
laila kwe nyumba nkulu ya Chohile
dikawagamba wadya wandima wa
kwembingu mfungate, "Hitani mka-
jide amabakuli ayo mfungate ya
maya ya Chohile mwe isi!"
2 Mndima ywa kwembingu ywa
nkongo kaita na kujida idibakuli
dyakwe mwe isi. Maihu yeihiye
naho yakulumisa yawengila wose
nendile wana mfamiko wa diya
idikala na kuvikila tukulu dyakwe.
3 Niyo mndima ywa kwembingu
ywa kaidi etila idibakuli dyakwe
mwe bahali. Mazi niyo yahituk-
ila sakame ya mntu abanike, niyo
vyumbe vyose vimwe bahali vina
ujima niyo vyabanika.
4 Na mndima ywa kwembingu
ywa katatu ajida idibakuli dyakwe
mwe mito ne mifajo ya mazi, niyo
yahitukila sakame. 5 Niyo namwiva
mndima ywa kwembingu mchi-
maila ywa mazi akagamba, "Weye
ukukile wiyaho naho nawiyaho!
Weye kwa sila ino kukantila isi
saviya viwagile! 6 Kwaviya wantu
wano wetila sakame ya wantu wa
Chohile na ya wawoni, wenawe
kuwenka sakame wainywe, wawag-
ilwa wadamanyizwe ivyo!" 7 Niyo
neva izwi dikulaila mwe nchanja
yo kulaviza ntambiko dikagamba,
"Zumbe Chohile Mkulu mta Udahi!
Kukantila kwako ni kwawagila naho
ni chindedi!"
8 Niyo mndima ywa kwembingu
ywa kane ajida idibakuli dyakwe
mwe dizuwa, niyo dyenkigwa
nguvu ya kuwoka wantu kwa moto
wakwe. 9 Ivyo wantu niyo wokeswa
ni chivuguto chikali chakwe, niyo
wamhuluta Chohile mta udahi mwe
izinkomano izo. Nawo haweile na
kumtogola Chohile.
10 Niyo mndima ywa kwembingu
ywa shano ajida idibakuli dyakwe
mlanga mwe chigoda cho uzumbe
cha diya idikala. Chiza niyo
chebunga uzumbe wakwe, wantu
niyo waluma imilimi yawo kwa
chausa cha ulumi wananawo,
11 niyo nawo wamhuluta Chohile
ywa kwembingu kwa ulumi wawo
na maihu yawo, mna haweile na
kuleka ntendwa zawo zihiye.
12 Niyo mndima ywa kwembingu
ywa mtandatu ajida idibakuli
dyakwe mo mto mkulu wa Fulati.
Mazi yo mto uwo niyo yanyala,
kuwenka sila maseuta wezile kulaila
ulailo wa zuwa. 13 Niyo nawona
mpepo nchafu ntatu zikale enga
majula, imwenga ilaila mo mlomo
we dizoka na imwenga nayo mo
mlomo wa diya dikala na imwenga
mo mlomo wo muwoni mdanti.
14 Ayo majula ni myuye ya mpepo
zikudamanya mpituko. Nizo zikwita
kwa mazumbe wose mwe isi yose,
kuwachisanya hamwenga kwa

nkondo ya zuwa kulu dya Zumbe Chohile Mkulu mta Udahi.
15 “Mweva! Nasunguza kwiza enga mbavi! Akubweda ni yudya akucheleza akatenda kavala suche zakwe, chani ase kwingila soni hadya wantu nawamwone emwazi!”
16 Mpepo izo zawachisanya hamwenga wadya mazumbe hantu hakwitangwa kwa Chiebulaniya, Hali Magedoni.
17 Niyo mndima ywa kwembingu ywa mfungate ajida idibakuli dyakwe mo ulanga. Niyo kwalaila izwi kulu mwe chigoda cho uzumbe chi mwe nyumba nkulu ya Chohile, dikagamba, “Viheza!” 18 Niyo kwalaila milulumo na mwemwe na lubaula na chisingisa chikulise hachalailaga kukongela Chohile aumbaga wantu mwe isi. 19 Udya umzi umkulu watulagwa vihande vitatu, naho imizi ye si zose niyo yabogozoka. Chohile haujaile umzi mkulu wa Babeli niyo aunywesa chikombe che divai ya maya yakwe yatendese. 20 Visiwa vyoseni niyo vyagila, na magulu yoseni yatulwa tulwa. 21 Fula nkulu ya mayuwe yakulise yazamile enga chilo milongo mine chila dimwenga, kulaila kwembingu niyo yawanyela wantu. Wowo niyo wamhulute Chohile kwa chausa che nkomano iyo ye fula ya mayuwe. Kwaviya nkomano ye fula iyo yendaga nkulu.

17

Mchilanga amanyikise ne dikala

1 Niyo yumwenga ywa wandima wa kwembingu mgati mwa wadya mfungate watozize amabakuli anisogeila anigamba, “So hulagise ivyo mchilanga amanyikise nakantilwe, akwikala hankanda ha mazi yalozize. 2 Maseuta we isi wamgonya na wantu mwe isi wakolwa ni idivai yo ugonywa wakwe.”
3 Muye wa Chohile niyo waningila, mndima ywa kwembingu niyo anigala chimuye kwe nyika. Niyo nawona mvyele kekala mlanga mwe diya dikala dinkundu, kala idyo mwili wakwe wose yawandikwa mazina ya kumhuluta Chohile. Kala idyo nendile dina mitwi mfungate na mahembe mlongo umwenga.
4 Mvyele uyo nendile kavala suche ya zambalau na inkundu, naho kehamba kwa vintu vidamanywe kwa zahabu na mayuwe ya yombe kulu na lulu. Mwo mkono wakwe katoza chikombe cha zahabu chimemile mbuli zikwihiza na ntendwa nchafu zo ugonywa wakwe. 5 Mwe chinengo chakwe mwandikwa zina dya lufyambo lwa chinyele, “Babeli mkulu, mamiyawo wavilanga wose na mbuli zose zikwihiza mwe isi.” 6 Niyo nawona kugamba yudya mvyele kakolwa ni sakame ya wantu wa Chohile na sakame ya wadya wakomwagwa kwaviya ni waukuzi wa Yesu.
Nize nimwone, niyo nehelwa vidala. 7 Yudya mndima ywa kwembingu niyo anuza, “Ni mbwani kwehelwa? Nahugambile ichinyele cho mvyele uyo ne dikala akweile, diya dine mitwi mfungate na mahembe mlongo umwenga. 8 Kala diya uwone nadina ujima, mna haluse dibanika. Haluse dihaguhi na kukwela kulaila mwe dibome hedina uhelo mna nadikomwe. Wantu wose wakwikala mwe isi, wadya mazina yawo hayawandikagwa mwe chitabu cho ujima kukongela kumbwa kwe isi nawehelwe kuwona dikala idyo hadya kale nadina ujima niyo dyabanika mna haluse nadilaile vituhu.
9 “Hano haungwa umanyi. Idya imitwi mfungate ni magulu mfungate ekalaga umvyele uyo. Mitwi iyo ni maseuta mfungate, 10 mwa maseuta awo mfungate, washano wabanika kale, yumwenga achei alongoza, na mtuhu hanati kwiza, aho nezile nalongoze kwa chipindi chiguhi. 11 Idyo idikala dyendaga

na ujima mna haluse dibanika ni seuta ywa mnane mna uyo mwenye ni yumwenga mwa awo mfungate nabalangwe.

12 “Mahembe mlongo umwenga uwone ni maseuta mlongo umwenga hewenati kukonga kulongoza, mna nayenkwe udahi wa useuta wa kulongoza saviya maseuta kwa saa dimwenga hamwenga ne dikala. 13 Wose awo mlongo umwenga wevana, naho nawadinke diya idikala nguvu na udahi wawo wose. 14 Nawatowane na Mwanangoto, mna Mwanangoto hamwenga na wadya etange na kuwasagula awo wakanuni wakumtimila nawahude, kwaviya Mwanangoto ni Zumbe ywa mazumbe na Seuta ywa maseuta.”

15 Naho yudya mndima ywa kwembingu niyo anigamba, “Yadya mazi uwone hadya akwikala yudya mchilanga, ni mabunga ya wantu wa chila si na wantu wa chila lukolo na wantu wa chila longa. 16 Amahembe mlongo yadya uwone hamwenga ne dikala nawamwihiwe yudya mchilanga, nawamhoke chila ananacho na kumwasa mwazi nawadye umwili wakwe na kumtikimya moto. 17 Kwaviya Chohile kaika mwe myoyo yawo chiya akunga wadamanye, kugamba wevane wowo wenye na kudinka idyo dikala useuta wa kulongoza kubula hadya mbuli alongile Chohile nazichinte.

18 “Mvyele uwone ni udya mzi mkulu ukuwalongoza maseuta we isi.”

18

Kubogozolwa kwo mzi wa Babeli

1 Ayo yeze yaheze niyo nawona mndima mtuhu ywa kwembingu akasela kulaila kwembingu. Uyo nendile ana udahi mkulu, na isi yose iyo yang'ala kwa ukulu wakwe. 2 Niyo aguta akagamba, “Ubogozoka, ubogozoka Babeli mzi mkulu ubogozoka! Haluse kutenda wikalo wa mpepo na myuye ihiye, utenda vyaila vya chila madege mazavu na yakwihiza. 3 Kwa viya wantu wa si zose wakozwa divai nkali yo kungisa uchilanga wakwe. Na maseuta we isi wamgonya, naho wachuluzi wa mwe isi watenda wagoli kulawana nezi nguvu ze zitama zakwe zitendese.”

4 Naho niyo neva izwi tuhu kulaila kwembingu, dikagamba.

“Mlaweni! Mlaweni mwakwe nyuwe wantu wangu!
Msekwehanga naye mwa masa yakwe,
mnasekubwilwa ni zinkanto zakwe!
5 Kwaviya masa yakwe yeumbika kubula kwembingu,
na Chohile naye kakumbuka wihi wakwe.
6 Mdamanyizeni saviya awadamanyizeni,
mliheni nkanana mbili kwa yose awadamanyizeni.
Mhanganyizeni mwe chikombe divai nkali nkanana mbili.
Kujinka idya awahanganyizeni nyuwe.
7 Mwinkeni masulumizo na chinyulu viligane na viya akeduvya na kubweda,
kwa viya akwelongela mo moyo,
hano miye ni seuta ywa chivyele!
Suyo mvyele abanikilwe ni mgosiwe,
sanibwilwe ni chinyulu!
8 Kwa chausa chino, nkomano yakwe naimbwile kwa zuwa dimwenga
chinyulu na sala na file,
naho nokwe na moto,
kwaviya Zumbe Chohile mta kumkantila ni mkulu.”

9 Maseuta we isi wamgonyize na kwikala naye wikalo wa mbwedo nawaile na kulomboleza chipindi wakawona mosi wo kuhya kwakwe. 10 Na wachimale hale naye, kwa kogoha masulumizo yakwe. Wakagamba, “Nauluwone, nauluwone! Weye Babeli mzi mkulu una nguvu!

Kwa saa dimwenga du kukantilwa kwako kubula!”
11 Wachuluzi mwe isi nawaile na kwingila chinyulu, kwaviya hahana mntu akugula naho viya wakuchuluza, 12 hahana akugula zahabu yawo na mayuwe ya hela na mayuwe ya mayombe makulu na lulu na suche za chitani zedi na suche za zambalau na suche za halili na suche zinkundu na chila mti miti ikulavya mhempe na chila viya vidamanywe na mahembe na chila chiya cha yombe kulu na viya vidamanywe kwa mahembe ya ntembo viya vya shaba na vya chuma na vya malumalu, 13 na mdalasini na binzali na ubani na uvumba na mavunkizo na mavuta yakupwepweleka na divai na mavuta ya mizaituni na unga wedi wa ngano na ng'ombe na ngoto na falasi na magali yakubuluzwa ni falasi na watumwa na hata wikazi wa wantu. 14 Wachuluzi wamgamba, “Vintu vyedi vyose wendile ukabesa vitende vyako vyaga na vintu vya yombe kulu na vya kwefenyeza no ukulu wako vichulupuka hoviwone naho!” 15 Wachuluzi wendile wagoli kulawana no mzi uwo na wachimale hale kwaviya wogoha masulumizo yakwe. Wakaila na kwingila chinyulu. 16 Wakagamba, “Nauluwone! Nauluwone weye mzi mkulu! Nakuzwela kuvala suche za chitani na suche za zambalau na suche zinkundu. Na kwehamba kwa vintu vidamanywe kwa zahabu na vidamanywe kwa mayuwe ya yombe kulu na lulu! 17 Kwa saa dimwenga du ugoli wako waga!”

Walongoza meli wose na watafi wakutamba mwe bahali na wakudamanya ndima mwe meli na wose wachuluzi wakuchuluza kwa sila ya bahali niyo wachimala hale, 18 niyo wagutila weze wawone umosi wo moto wendile ukoka mzi udya wakagamba, “Hahanati halaile mzi mkulu sauwo!” 19 Niyo wefiligisa hasi chilagiso kugamba wanachinyulu, waguta na kwila na kulomboleza, wakagamba, “Nauluwone! Nauluwone! Nauluwone weye mzi mkulu! Ni mzi udya wata meli wose zikutamba mwe bahali watenda wagoli kwa ugoli wakwe. Kwa saa dimwenga du kwaza chila chintu!”
20 “Nyuwe mbingu elelwani, na nyuwe wantu wa Chohile na wasigilwa na wawoni! Kwa chausa cha kubalangwa kwakwe kwaviya Chohile kaukantila vikuwagila kwa mbuli uwadamanyizeni nyuwe!”
21 Niyo mndima ywa kwembingu yumwenga mta nguvu enula yuwe kulu dya kusagila na kudidula mwe bahali akagamba, “Vino nivyo mzi mkulu wa Babeli naubogozolwe kwa ngavungavu hauwoneke naho. 22 Weye Babeli izwi dya wakutowa visindamgunda na wachemi na watowa miluli na watowa magunda hayevike mndani naho hegu fundi yoyose mndani mwako, izwi dya yuwe dya kusagila hadivike mndani mwako ng'o! 23 Ulangazi wa taa hauwoneke mndani mwako ng'o, nchelejele za nyinka za wasozi na wasolwa hazivike mndani mwako ng'o. Wachuluzi wako nendile ni wantu wamanyikise mwe isi, na kwa usai wako na kuwazaganya wantu wa si zose!”
24 Mzi wa Babeli naukantilwe kwa luhosa lwa kwitila sakame ya wawoni, na ya wantu wa Chohile na ya wadya woseni wachinjigwe mwe isi zose.

19

1 Vikaheza ivyo, neva lwasu lukulaila kwembingu enga lwasu lwa fyo kulu dya wantu dikagamba, “Zumbe atogolwe! Wambulwa na ukulu wakwe na nguvu ni vya Chohile ywetu! 2 Kanto dyakwe ni dya chindedi naho dyawagila. Kamkantila yudya mchilanga amanyikise yudya nendile akayaza isi kwa ugonywa wakwe. Chohile kamlihiza chikoda kwaviya kawakoma wandima wakwe.” 3 Niyo waguta naho, “Zumbe atogolwe! Mosi

wo moto ukoka udya mzi mkulu
wakwela kulanga mazuwa yose!”
4 Niyo wadya wadalahala milongo
midi na wane, na viya vyumbe
vine vina ujima niyo wenamila hasi
na kumvikila Chohile, ekale mwe
chigoda cho uzumbe. Wagamba,
“Taile! Zumbe atogolwe!”

Nyinka ya Mwanangoto

5 “Niyo izwi kulaila kwe chigoda
cho uzumbe dyagamba mtogoleni
Chohile ywetu, wandima wakwe
wose na wantu wose, na nyuwe
wose wamanyikise na hewe-
manyike, nyuwe wata wogohi
kulongozi kwakwe!” 6 Niyo neva
chintu enga izwi dya fyo kulu
dya wantu, na izwi dikale enga
chivumilo cha mazi yalozize naho
saviya mlulumo mkulu wa lubaula
dikagamba, “Zumbe atogolwe!
Kwaviya Zumbe Chohile Mkulu mta
Udahi nuyo Seuta! 7 Chelelwe na
kumsekela na chimtogole Chohile
ivyo eli mkulu! Kwaviya chipindi
chibula che nyinka ya Mwanangoto
no mwali naye kemalanya kale.
8 Uyo mwali kalekelwa avale suche
zing'aile za chitani zilenguke.”
Suche iyo ye chitani chedi ni
ntendwa zikuwagila za wantu wa
Chohile.
9 Niyo mndima ywa kwem-
bingu anigamba, “Wandika yano,
wabweda wadya wagonekwe kwe
nyinka ya Mwanangoto.” Naho
anigamba uno ni ulosi wa chindedi
wa Chohile.
10 Aho niyo nafika madi kulongozi
kwakwe haunga nimvikile, mna uyo
niyo anigamba, “Leka usekutenda
ivyo! Miye ni mndima ywa Chohile
enga weye na walukolo wako, chose
chamukula Yesu. Mvikile Chohile!
Wantu wakumukula vikumlanga
Yesu ni wadya wakulongozwa ni
muye uwalongoze wawoni.”

Yudya akweile falasi ing'aile

11 Niyo nawona kwembingu
nakuvuguka uko nakuna falasi
ing'aile. Mkwela ifalasi iyo na
ketangwa Mkanuni na Mchindedi.
Umo akakantila wantu na kugomba
nkondo adamanya ayo kwa sila
ikuwagila. 12 Meso yakwe ye
saviya moto ukwaka, naho nakavala
vilemba vilozize mo umtwi wakwe.
Nakawandikwa zina hedimanyigwe
ni mntu yoyose mna mwenye
ichedu. 13 Nendile kavika suche
itufikwe mwe sakame. Zina
dyakwe uyo ni “Mbuli ya Chohile.”
14 Wankondo wa kwembingu
wavaile suche zilenguke zing'aile za
chitani wamtimila wakatenda wak-
wela falasi zing'aile. 15 Mo mlomo
wakwe mlaila bamba dikutwa na
kwedibamba idyo nawahude wantu
wa si zose. Uyo nalongoze kwa
nkome ya chuma na kuifumbula
divai hantu ha kufumbuila maya
yalozize ya Zumbe Chohile Mkulu
mta Udahi. 16 Uyo mwe suche
yakwe na mwe diwambo dyakwe
diwandikwa zina dino “Seuta ywa
maseuta na Zumbe ywa mazumbe.”
17 Niyo namwona mndima ywa
kwembingu yumwenga kachimala
mwe dizuwa. Akagutila kwa
wadege wose wendile wakupuluka
mo ulanga, “Soni mchintane mo
mdyo mkulu wa Chohile! 18 Soni
mdye vimba vya maseuta na wakulu
wa nkondo na wantu wata nguvu
na nyama ya falasi na wadya
wakuzikwela na mili ya wantu wose
wakatenda watumwa na walekelwe
na wamanyikise na hewemanyike!”
19 Niyo nadiwona diya dikala
hamwenga na maseuta we isi
na wankondo wadugana chani
wagombe nkondo na yudya
ekale mlanga mwe falasi ing'aile
hamwenga na wankondo wakwe.
20 Mna idyo idikala niyo dyagwilwa,
hamwenga na yudya muwoni
mdanti adamanyaga vilagiso hantu
he dikala. Ni kwa sila ze iz-
impituko izo kawazaganya wadya
wafamikwe na wadya wafikile
madi iditukulu dyakwe. Kala
idyo hamwenga na muwoni ywa
udanti wadulwa wachei wajima
mwe ndiwa imemile mayuwe ya

chola yakwaka, 21 na wankondo
wawo wasigale wakomwa kwa
bamba dilaile mo mlomo wa yudya
akweile ifalasi ing'aile. Wadege
wose weguswa ni nyama ze mili ye
vimba vya wadya wakomigwe.

20

Shetani afungwa mihilimo magana mlongo

1 Niyo nawona mndima ywa
kwembingu akasela kulaila kwem-
bingu mo mkono wakwe katoza
komwelo dya kwingila kwe dibome
hedina uhelo na mnyolo mkulu.
2 Kadihuma na kudigwila diya
idizoka, diya idizoka dya kale,
idyo dikwitangwa Mwavu hegu
Shetani niyo adinyinya na mnyolo
kwa mihilimo magana mlongo.
3 Mndima ywa kwembingu kadidula
kwe dibome hedina uhelo niyo
avugala ulwivi lwo kwingilila uko
na kulujela hula chani disekudaha
vituhu kuwazaganya wantu wa si
zose kubula idya imihilimo mag-
ana mlongo ichinte, mna ikaheza
kujinka imihilimo iyo dyaungwa
divuguilwe vituhu mna kwa saa
dimwenga du.

4 Niyo nawona vigoda vya
chizumbe na wantu wendile
wavikaile, wenkigwa udahi wa
kukanta. Niyo nawona naho Myuye
ya wadya wakantigwe imitwi kwa
chausa cha kulonga ichindedi
chiukulwe ni Yesu na Mbuli ya
Chohile. Wantu wadya hewekudi-
fikila madi diya dikala ne ditukulu
dyakwe naho hawafamikwe mwe
vinengo vyawo hegu mwe mikono
yawo. Naho wenkwa ujima na
kulongoza hamwenga na Kulisito
enga maseuta kwa chipindi cha
mihilimo magana mlongo. 5 Wadya
watuhu wabanike hawenkigwe
ujima kubula mihilimo magana
mlongo ichinte. Uno nuwo uyuso
wa nkongo. 6 Elo wabwedesa
naho wakuka wadya na watende
mo uyuso wa nkongo. File ya
kaidi haitende na udahi mwawo
awo nawatende walavyantambiko
wa Chohile na wa Kulisito mkom-
bola nawalongoze enga maseuta
hamwenga na uyo kwa chipindi cha
mihilimo magana mlongo.

Kuhudiswa kwa Shetani

7 Chipindi cha idya mihilimo ma-
gana mlongo chikaheza, Shetani
nalekelwe kulaila mwe chifungo
chakwe, 8 uyo nalawe nakukonga
kuwazaganya wantu wazagale chila
hantu, wantu awo nawetangwe Gogi
na Magogu. Shetani nawachisanye
kugomba nkondo awo nawatende
walozize enga msanga wa bahali.
9 Wazagala mwe isi yose na kuzun-
guluka kwe zinkambi za wantu wa
Chohile na mzi wa Chohile aungile.
Mna moto usela kulaila kwembingu
na kuwatikimya. 10 Niyo Mwavu
yudya awadantile kadulwa mndani
mwe ndiwa imemile mayuwe ya
chola yakwaka mna diya dikala
na yudya muwoni mdanti, wose
awo nawasulumizwe chilo na msi
mazuwa yose.

Kanto dya Udumo

11 Niyo nawona chigoda cho
uzumbe chikulu ching'aile na yudya
achikaile. Isi ne mbingu vyagila
kulongozi kwakwe na haviwoneke
naho. 12 Haheza niyo nawona wantu
wadya wabanikaga wakulu na
wadodo wachimala kulongozi kwe
chiya chigoda cho uzumbe. Vitabu
vigubulwa na chitabu chituhu
chigubulwa, chitabu cho ujima.
Wantu wadya walahwa kuligana ne
zintendwa zawo wadamanye saviya
viwandikwe mwe ivyo ivitabu.
13 Niyo ibahali yawalavya wabanike
wendile mndani mwakwe. File
na kuzimu vyawalavya wantu wa-
banike wendile mndani mwakwe.
Chila yumwenga kakantilwa kuli-
gana na ntendwa zakwe. 14 Niyo
file na kuzimu vyadulwa mndani
mwe ndiwa yo moto. Ndiwa iyo
niyo file ya kaidi. 15 Na mntu yoyose
yudya zina dyakwe hediwoneke
diwandikwa mwe chitabu cho

ujima, nadulwe mwe ndiwa yo moto.

21

Mbingu mpya na si Mpya

1 Niyo nawona mbingu mpya na si mpya. Mbingu ya nkongo na isi ya nkongo vyagila, bahali nayo yaga. 2 Naho niyo nawona mzi ukukile kugamba Yelusalemu mpya, ukusela kulaila kwembingu kwa Chohile, nendile wikwa vyedi enga msolwa ahambigwe vyedi adugane na mgosiwe. 3 Neva izwi kulu kulaila kwe chigoda cho uzumbe dikagamba, “Kaula! Wikalo wa Chohile wi mwa wantu. Nekale mwawo nawatende wantu wakwe nawo nawatende Chohile ywawo. 4 Uyo nahanguse mesozi yawo yose kwaviya file haitendeke naho hegu usungu hegu ulumi naho ndilo. Kwaviya isi ya kale ijinka.”

5 Niyo yudya ekale mwe chigoda cho uzumbe agamba, “Haluse, nadamanya vintu vyose vitende vihya.” Naho anigamba, “Wandika mbuli zino, kwaviya ni za ukanuni na chindedi.” 6 Naho agamba, “Vichinta! Miye ni Alufa na Omega, ywa nkongo na ywa Udumo. Mta nchilu na nimwinke mazi ya kunywa heyena maliho kulaila mwe mifajo yo ujima. 7 Mhuda yoyose nahokele yano, miye nanitende Chohile ywakwe, uyo natende mwanangu. 8 Mna wantu wakogoha, na hewekuzumila na wakwaza na wakomi na wagonyi na wasai na wakuvikila matukulu, na wadanti wose hantu hawo ni kwe ndiwa imemile mayuwe ya chola yakwaka, ino ni file ya kaidi.”

Yelusalemu mpya

9 Niyo yumwenga ywa wadya wandima wa kwembingu mfungate wendile na mabakuli mfungate yamemile nkomano mfungate za udumo, keza na kunigamba, “So! Miye nahulagise msolwa mkaza Mwanangoto.” 10 Muye wa Chohile niyo waningila, muye uyo niyo anigala kolugulu lukulu naho lutali. Kanilagisa mzi ukukile, nuwo Yelusalemu wendile ukasela kulaila kwembingu kwa Chohile. 11 Uwo mzi ukang'ala kwa ukulu wa Chohile. Ung'azi wakwe nendile saviya yuwe dya yombe kulu dikwitangwa yasipi, dikumweka saviya chelole. 12 Nendile ukazungulukwa nu ugoma mtali naho mkulu una nyivi nkulu mlongo na mbili na chila lumwenga nalukadimwa ni mndima ywa kwembingu. Mlanga mwa chila lwivi na mwandikwa zina dimwe dya mazina ya makabila mlongo na maidi ya Waizulaeli. 13 Nendile kuna nyivi ntatu chila ntendele, ntendele ya ulailo wa zuwa nyivi nkulu ntatu, ntendele ya kwa mwenye mzi nyivi nkulu ntatu, ntendele ya chibula nyivi nkulu ntatu na ntendele ya uswelo wa zuwa nyivi nkulu ntatu. 14 Na ugoma uzunguluke umzi uwo lwendaga luna mayuwe ya msingi mlongo na maidi na mlanga mwe chila yuwe nendile kuwandikwa zina dya yumwenga ywa wadya wasigilwa mlongo na waidi wa Mwanangoto. 15 Mndima ywa kwembingu yudya endaga akalonga na miye endaga ana nkome ya kuhimila ya zahabu chani auhime umzi udya nezinyivi zakwe na ugoma wakwe. 16 Umzi wenye wendaga una ntendele nne, uzangalamu na utali wakwe viligana. Ivyo, mndima ywa kwembingu kahima umzi udya kwa idya inkome yakwe, wandaga una utali na uzangalamu na utali wa kwita kulanga wendaga ni chilomita elufu mbili na magana mane. 17 Niyo ahima ugoma wakwe, unene wendaga ni mita milongo mtandatu kuligana na chihimo cha chiuntu chiya mndima ywa kwembingu ahimile. 18 Ugoma wendaga uzengwa na mayuwe ya yombe kulu dya yasipi, na umzi wenye nendile uzengwa na zahabu ilenguke ikumweka saviya chelole. 19 Na vipinka vyo ugoma vyo msingi

wo mzi uwo vyendaga vihambwa kwa chila aina ya mayuwe ya yombe kulu. Yuwe dya nkongo dyendaga ni dya yasipi na dya kaidi dyendaga salifaya na dya katatu dyendaga ni kalikedoni na dya kane dyendaga diketangwa zumalidi. 20 Dya shano ni sadoniki dya mtandatu ni akiki na dya mfungate ni kilisolito na dya mnane ni zabalajadi na dya chenda ni mayuwe ya topazi na dya mlongo chilisopalazo na dya mlongo na imwe ni yasinto na dya mlongo na mbili ni dya amasito. 21 Izinyivi zinkulu mlongo na mbili zendaga ni lulu milongo midi na mbili, chila lwivi lwendaga ludamanywa kwa lulu imwenga. Sila nkulu yo mzi yendaga idamanywa kwa zahabu ilenguke ing'aile enga chelole.

22 Siwone nyumba nkulu ya Chohile mo mzi uwo, kwaviya Zumbe Chohile Mkulu mta Udahi na yudya Mwanangoto weyumo hantu hakwe. 23 Umzi udya haukunga zuwa hegu mnenge kuumulikila, kwaviya ukulu wa Chohile waumulikila, na Mwanangoto nuyo ita yakwe. 24 Wantu wa si zose nawekale mo ukuka wakwe, maseuta we isi nawo nawawigaile ugoli wawo. 25 Nyivi nkulu nazifugulwe ulonaulo kwaviya umo hakutende na chilo. 26 Vintu vyedi na ugoli wa wantu wa si zose nawigalwe umo mndani. 27 Mna hahana chintu chochose nachitende chizavu nachingile umo ng'o, naho mntu yoyose akudamanya mbuli zikwihiza hegu za udanti hengile. Ni wadya du wawandikwe mwe chitabu cho ujima cha Mwanangoto nawo nawengile mndani.

22

Mto wa ujima

1 Naho mndima ywa kwembingu kanilagisa mto wa mazi ya ujima, yakumweka saviya chelole, yakajuluzika kulaila kwe chigoda cha uzumbe cha Chohile na Mwanangoto. 2 Mto uwo ujuluzika kujinkila mgati mwe sila nkulu yo umzi. Chila ntendele yo mto nendile kuna miti ya ujima, ukweleka matunda nkanana mlongo na mbili kwa mhilimo, kugamba chila mwezi mti udya naukeleka, na mazani yakwe ni mti ukuhonya wantu wa si zose. 3 Hakutende na chintu chochose chiligitwe nachitende mo umzi uwo.

Chigoda cho uzumbe cha Chohile na Mwanangoto navitende mo umzi na wandima wakwe nawamsankanile. 4 Nawawone uso wakwe na zina dyakwe nadiwandikwe mwe vinengo vyawo. 5 Hakutende na chilo naho hakungigwe taa hegu ulangazi wa zuwa, kwaviya Zumbe Chohile nawalanagazize naho nawalongoze enga maseuta mazuwa yose.

Kwiza kwa Yesu

6 Niyo mndima ywa kwembingu anigamba, “Mbuli zino ni za chindedi naho za chikanuni. Zumbe Chohile yudya akuwenka wawoni Muye wakwe, kasigila mndima ywakwe ywa kwembingu awalagise wandima wakwe mbuli nazisunguze kulaila.”

7 Yesu agamba, “Tegelezani! Neza ivino haluse! Wajimbikwa wadya wakutoza ulosi wa uwoni wimwe chitabu chino!”

8 Miye, Yohana, siva na kuwona mbuli zino zoseni. Naho nize nibinde kwiva nakuziwona, niyo nafika madi kulongozi kwa yudya mndima ywa kwembingu anilagise izimbuli izo, naho nahonga nimfikile madi. 9 Mna uyo niyo anigamba, “Leka usekutenda ivyo! Miye ni mndima ywa Chohile enga weye na walukolo wako wawoni na wose wakutoza malagizo ye mwe chitabu chino mfikile madi Chohile!” 10 Naho niyo anigamba, “Usekuijela hula mbuli iyo yo uwoni ye chitabu chino, kwaviya chipindi cha kulaila izimbuli zino chihaguhi. 11 Haluse mta kudamanya yehiye nadamanyise yehiye, mzavu naye natendese mzavu, mta kudamanya

yakuwagila nadamanyise yakuwagila, akukile naye ajendeleze kulenguswa.”

12 Yesu agamba, “Tegeleza! Nasunguza kwiza na jeleko nanimwinke chila yumwenga kuligana na ntendwa zakwe umo heza. 13 Miye ni ywa nkongo na ywa udumo, uyo akongile mbuli zose na kuzibuza ko udumo.”

14 Wadya wakufula nkazu zawo wabweda, kwaviya walekelwe wengile mwe zinyivi zo mzi uwo na kutenda na udahi wa kudya amatunda yo mti wo ujima. 15 Mna kuse ko mzi uwo kuna wantu wa kwihiza na wasai na wagonyi na wakomi na wakuvikila matukulu na wose wakunga kulonga udanti na kuudamanya. 16 “Miye, Yesu, simsigila mndima ywangu ywa kwembingu awaukuileni nyuwe mwe zimbuli zino mwa mabunga ya wamzumile Kulisito. Miye ni mwelekwa ywa lukolo lwa Daudi, miye ni ntondo ya machelwa ikumweka mtondo.”

17 Muye wa Chohile na msolwa wagamba, “So!”

Chila mntu akwiva imbuli ino nagambe, “So!”

Mta nchilu neze, yudya akunga naguhe mazi ya ujima heyena maliho.

Nkomelezo

18 Miye Yohana namfunda chila mntu akwiva uwoni wi mwe chitabu chino, mntu yoyose nongezeze mbuli yoyose, Chohile namtende asulumile kwa nkomano ziwandikwe mwe chitabu chino. 19 Na mntu yoyose nahunguze chochose mwe zimbuli zo uwoni we chitabu chino, Chohile namhoke fungu dyakwe dya matunda yo mti wo ujima, na hantu hakwe mo mzi udya ukukile, udya uwandikwe mwe chitabu chino.

20 Mukuzi mwe zimbuli zino agamba, “Chindedi nasunguza kwiza!”

Taile, So Zumbe Yesu!

21 Nawalombezezani wedi wa Zumbe Yesu. Taile.